

**Національна академія педагогічних наук
України**

З В І Т

**про діяльність Національної академії
педагогічних наук України
у 2014 році**

Київ 2015

**Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України
у 2014 році. – К.: НАПН України, 2015. – 408 с.**

Відповідальні за випуск:

Лугвий В.І., перший віце-президент, в. о. головного ученого
секретаря НАПН України

Гуржій А.М., віце-президент НАПН України

Комп'ютерна верстка: *Садовська С.М., Дворська В.В.*

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

У 2014 році вчені Національної академії педагогічних наук України спрямовували і вдосконалювали статутну діяльність щодо теоретичного і методичного забезпечення розвитку національної системи освіти, всебічного наукового супроводження і широкомасштабної дослідницької роботи в галузі педагогіки і психології; найповнішого використання і відтворення інтелектуального та культурного потенціалу українського народу, утвердження загальнолюдських і національних цінностей та забезпечення випереджувального розвитку педагогічної і психологічної наук з урахуванням перспектив соціально-економічного розвитку України.

У звітному році діяльність Національної академії педагогічних наук України провадилася на виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони, Коаліційної угоди депутатських фракцій Верховної Ради України VIII скликання, Програми діяльності Кабінету Міністрів України.

За звітний період отримано **вагомі результати досліджень**. Поглиблено розуміння сутності філософії людиноцентризму та провідних детермінант дитиноцентризму як основи створення ефективного освітньо-виховного середовища, що здійснює педагогічний вплив на зростаючу особистість для розвитку її творчого потенціалу. Обґрунтовано освітологію як цілісний комплекс філософсько-культурологічних, психолого-педагогічних й освітньо-виховних конструктів, що спрямовані на модернізацію формування інноваційної людини до підготовки майбутніх фахівців освітніми засобами. Розглянуто методологію, концептуальні засади та методику застосування наукової організації праці в освітньому просторі УРСР у 20-х рр. ХХ ст. Розкрито вікову специфіку життєдіяльності школярів у контексті перманентно зростаючих життєвих цінностей та визначено базове протиріччя між тенденцією прихильності підростаючої особистості у суб'єкт-суб'єктних відносинах і устремлінням до відчуженості у плані спільного суспільно-ціннісного життя з дорослими. Охарактеризовано особливості виховання дитини на цінностях і національних родинних традиціях на різних етапах її онтогенезу; удосконалено традиційні та розроблено інноваційні навчальні форми, ефективні методи та засоби професійної підготовки майбутнього вчителя як основи реформування освітнього середовища вищого педагогічного навчального закладу; розроблено та запроваджено в освітній процес університету технологію диференційованого підходу до виховання студентів та підготовки майбутніх вчителів до виховної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах в умовах імплементації Закону України "Про вищу освіту". Удосконалено освітній поняттєво-термінологічний апарат в контексті Міжнародної стандартної класифікації освіти 2011 і 2013 рр.

Досліджено системи забезпечення якості освіти (нормативна база, організаційна структура технологічного супроводу) у провідних країнах Європи та США; розкрито перспективні для української освіти ідеї із забезпечення якості загальної середньої освіти. Уточнено ефективність провідних теоретичних підходів і концептів формування у вихованців базових комплексних компетентностей відповідно до основних напрямів позашкільної освіти: соціально-реабілітаційного, художньо-естетичного та туристсько-краєзнавчого, оздоровчого та фізкультурно-спортивного, гуманітарного та бібліотечно-бібліографічного, науково-технічного та дослідницько-експериментального.

Розроблено та експериментально підтверджено ефективність соціально-педагогічних умов для формування соціально значущих якостей підростаючої особистості у груповій добродійній діяльності (милосердя, альтруїзм, відповідальність, гідність, патріотизм та добродійність); організаційні, теоретичні, науково-методичні та технологічні засади інформаційної діяльності бібліотеки в галузі педагогічної й психологічної наук.

Досліджено парадигмальні зміни в галузі *психологічних* наук, зокрема розроблено типологію напрямів психології (природничо-науковий, емпірико-філософський, релігійно-філософський і духовно-академічний) другої половини XIX та XX сторіччя на основі плюралістичного підходу; обґрунтовано трактування людської культури як системи її модусів – утворень, кожне з яких реалізує визначальні для культури репродуктивну і продуктивну функції; доведено вплив особистісних властивостей педагога, що формується завдяки дотриманню ним загальнолюдських цінностей, на забезпечення успішної реалізації пізнавального потенціалу учнів; представлено результати пізнання специфіки та функцій емоційних детермінант у структурі особистісної залежності, інфантильності, моральності та жіночої атрактивності; визначено соціокультурні та психологічні чинники, що детермінують специфіку надання психологічної допомоги носіям східнослов'янського менталітету візантійського культурного ареалу; проаналізовано трансформацію методології юриспруденції та визначено перспективи її розвитку; досліджено сучасний стан розробленості проблеми діяльності підрозділів корпоративної розвідки і контррозвідки суб'єктів господарювання та розроблено рекомендації щодо їхньої оптимізації.

Здобуто нові наукові результати, пов'язані з дослідженнями проблем *загальної середньої освіти*. Обґрунтовано й розроблено тестові технології оцінювання ключових і предметних компетентностей учнів основної і старшої школи, досліджено стан системи забезпечення якості освіти в Україні (нормативна база, організаційна структура, технологічний супровід) через призму підходів провідних країн Європи та США. Доведено ефективність функціонування моделей освітніх округів у сільських адміністративних районах; розроблено структурно-функціональну модель і запропоновано методику формування в учнів основної школи проектно-технологічної компетентності, а також основних технологічних понять; створено моделі організаційних і економічних механізмів управління діяльністю

загальноосвітніх навчальних закладів у загальній середній освіті, технології їх формування та принципів дії; обґрунтовано концептуальні положення щодо формування системи державно-громадського управління загальноосвітніми навчальними закладами.

Визначено й теоретично обґрунтовано критерії відбору змісту навчання історії і правознавства в основній школі, концептуальні підходи до структурування змісту курсів історії України і всесвітньої історії в умовах їх синхронного вивчення; математичні підходи до формування ключових і математичних компетентностей у процесі навчання математики в основній школі, створено моделі компетентнісного навчання математики в основній школі; конкретизовано компоненти предметної компетентності з фізики, обґрунтовано етапи, форми, методи і засоби її формування в учнів основної школи, дібрано систему якісних і розрахункових задач та експериментальних завдань, які сприяють його ефективності. З'ясовано педагогічну сутність культурологічного підходу до навчання мов і літератур етнічних меншин, досліджено можливості і способи його реалізації під час навчання цих предметів у початковій і основній школі; створено та апробовано методику навчання української літератури на засадах компетентнісного підходу в основній школі.

Обґрунтовано принципи оновлення змісту географічної освіти; концептуальні підходи до інтеграції змісту природничонаукової освіти на основі загальних закономірностей природи та відповідних ідей освіти для сталого розвитку; науково-методичні засади навчання інформатики в умовах поглибленого вивчення предметів природничо-математичного циклу, орієнтованого на раціональне поєднання знанневого й операціонального складників у формуванні інформатичної компетентності учнів в основній школі. Визначено педагогічні вимоги до здійснення особистісно орієнтованого навчання предмета; розроблено методику формування в учнів 5-7 класів комунікаційної компетентності як ключової і предметної.

Розроблено методику створення електронних підручників нового покоління; науково-педагогічну класифікацію електронних освітніх ресурсів; визначено принципи побудови й функціонування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти загальноосвітніх навчальних закладів як одного з дієвих засобів забезпечення рівного доступу до якісної загальної середньої освіти.

Визначено науково-теоретичні засади і концептуальні підходи до удосконалення змісту освіти *дітей з порушеннями психофізичного розвитку* дошкільного та молодшого шкільного віку різних вікових груп; виокремлено основні принципи організації та особливості навчально-виховної роботи у спеціальних навчальних закладах та закладах з інклюзивною формою навчання; конкретизовано корекційне спрямування процесу навчання та виховання на основі розуміння змісту освіти як фактора корекції і всебічного розвитку дитини; обґрунтовано на основі визначених теоретико-методологічних засад соціальної адаптації школярів з особливими освітніми потребами засадничі принципи їх інтегрування у суспільство.

Запроваджено в практику діяльності спеціальних загальноосвітніх закладів (за усіма нозологіями) розроблений Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами; розроблено на основі модифікації та адаптації змісту початкової освіти та перекладу на шрифт Брайля підручники з основних навчальних предметів.

Розроблено методики оцінювання конкурентоспроможності та результатів діяльності *професійно-технічних навчальних закладів*; обґрунтовано інноваційні методичні підходи до створення професійних і освітніх стандартів з інтегрованих (укрупнених) професій; розроблено методичні рекомендації щодо створення професійних стандартів на компетентнісній основі. Підготовлено та апробовано проекти семи особистісно-розвивальних педагогічних технологій. Опрацьовано методику розробки електронних підручників для професійно-технічних навчальних закладів; створено та апробовано електронну контент-бібліотеку та 11 електронних підручників з використанням програмно-інструментальної платформи. Обґрунтовано і розроблено проект діяльності регіонального Центру професійної інформації та профорієнтації. Забезпечено реалізацію Концепції державної системи професійної орієнтації населення, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України.

У ході досліджень одержано наукові результати, спрямовані на розв'язання філософських, теоретичних і практичних проблем розвитку *вищої освіти* України в контексті глобалізації та зростання конкуренції на світовому ринку освіти. Зокрема, сформульовано концепцію університетської освіти, в якій визначено можливості інформаційно-комунікаційного способу цивілізаційного розвитку для університету; проаналізовано його ризики; визначено соціокультурні, антропологічні, епістемологічні передумови трансформації університетської освіти, розглянуто трансверсальне мислення як одну з її стратегій, передбачено антропологічно-продуктивний розвиток університетської освіти в умовах становлення суспільства знань. Створено електронний підручник з підсиленням контролем та оцінкою знань студентів і розроблено модель процесу навчання за допомогою методу штучних нейронних мереж; здійснено системно-структурний та системно-функціональний аналіз підготовки кадрів у вищих навчальних закладах країн Чорноморського регіону. Обґрунтовано теорію про методологічні основи оцінки фінансово-економічного потенціалу вищих навчальних закладів на засадах системного підходу із урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища та розроблено модель фінансування інвестиційної діяльності вищих навчальних закладів. Доведено взаємозв'язок музичної культури сучасного суспільства та багатовікового досвіду всього людства; необхідність трансляції музичної культури, в процесі якої здійснюється сприйняття людиною системи духовних цінностей, що мають конкретний прояв у морально-естетичних ідеалах. Обґрунтовано домінуючий вплив культурно-художніх традицій українського народу на почуттєво-емоційну сферу особистості, що сприяє її цілісному духовно-моральному та естетичному розвитку.

Розроблено та обґрунтовано науково-методичні основи модернізації освітньої діяльності в вищих навчальних закладах *системи післядипломної педагогічної освіти*. Розроблено технологію психологічної підготовки керівників освітніх організацій до діяльності в умовах змін, у тому числі: до впровадження інноваційних змін в освітніх організаціях; обґрунтовано принципову можливість розробки і застосування особистісно орієнтованої підготовки психологів в / для системи післядипломної освіти за напрямками, над якими вони працюють, методика підготовки майбутніх психологів до застосування нетрадиційних форм навчання.

Опрацьовано концептуальні засади нового Закону України "Про вищу освіту" та його впровадження, оновлення законодавства про освіту, професійно-технічну (професійну) освіту та наукову і науково-технічну діяльність.

Детальний аналіз результатів досліджень актуальних проблем освіти і науки подано в розділі II "Основні результати науково-дослідної роботи".

Наукові дослідження здійснювала 1371 особа підвідомчих установ Академії. Серед них – на постійній основі (за основним місцем роботи) працювали 958 учених – 120 докторів наук, 419 кандидатів наук, 419 осіб без наукового ступеня.

Кадровий склад членів Академії на 1 січня 2015 року складав 144 особи, з них 60 дійсні члени і 84 члени-кореспонденти. До складу Академії також входять 38 іноземних членів і 9 почесних академіків.

Відповідно до тематичних планів наукових досліджень члени Академії та наукові працівники підвідомчих їй установ у 2014 році виконували 271 тему за 31 науковим напрямом, з яких 59 тем було розпочато, 101 – завершено (табл. I.1).

Таблиця I.1

Виконання тематики наукових досліджень у 2014 році

№ з/п	Відділення	Кількість наукових напрямів	Дослідження дійсних членів і членів-кореспондентів			Фундаментальні дослідження за галузевою тематикою			Прикладні дослідження за галузевою тематикою		
			усього	розпочато	завершено	усього	розпочато	завершено	усього	розпочато	завершено
1.	Відділення загальної педагогіки та філософії освіти	5	27	3	10	18	7	3	-	-	-
2.	Відділення психології, вікової фізіології та дефектології	9	30	8	6	39	6	15	3	2	-
3.	Відділення загальної середньої освіти	5	30	5	9	13	1	12	24	5	10

№ з/п	Відділення	Кількість наукових напрямів	Дослідження дійсних членів і членів-кореспондентів			Фундаментальні дослідження за галузевою тематикою			Прикладні дослідження за галузевою тематикою		
			усього	розпочато	завершено	усього	розпочато	завершено	усього	розпочато	завершено
4.	Відділення професійної освіти і освіти дорослих	11	24	7	7	18	7	-	1	-	1
5.	Відділення вищої освіти	9	31	7	17	7	1	5	6	-	6
Усього			142	30	49	95	22	35	34	7	17
Загальна кількість тем			271								

За тематичним планом наукових досліджень дійсних членів і членів-кореспондентів НАПН України виконувалося 142 теми, за тематичними планами науково-дослідних робіт підвідомчих установ – 129 тем.

За результатами наукових досліджень членами Академії та науковцями підвідомчих установ **опубліковано** більше 3 тисяч праць, у тому числі 83 монографії, 141 підручник і навчальний посібник, 71 методичний посібник і рекомендації, 14 словників і довідників, випущено 125 збірників наукових праць, підготовлено 23 навчальні програми і концепції (табл. І.2).

Таблиця І.2

Кількість наукових праць, опублікованих у 2014 році

№ з/п	Назва відділення	Монографії	Підручники і навчальні посібники	Навчальні програми і концепції	Методичні посібники і рекомендації	Словники і довідники	Збірники наукових праць	Статті у фахових виданнях
1.	Відділення загальної педагогіки та філософії освіти	12	15	5	3	1	17	319
2.	Відділення психології, вікової фізіології та дефектології	26	18	1	10	3	31	1280
3.	Відділення загальної середньої освіти	19	70	10	38	-	6	598
4.	Відділення професійної освіти і освіти дорослих	13	13	-	14	4	8	266
5.	Відділення вищої	13	25	7	6	3	63	737

	освіти							
	Усього	83	141	23	71	14	125	3200

На кінець звітнього року Академія та її підвідомчі установи є засновником і співзасновником 65 наукових періодичних видань, у тому числі 58 друкованих (25 наукових журналі і 33 збірники наукових праць) та 7 електронних видань. До Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, внесено 60 відсотків наукової періодики НАПН України (39 найменувань).

Академією **організовано і проведено** 176 масових заходів (86 міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій та педагогічних читань, 65 семінарів, 25 круглих столів).

Упродовж 2014 року установи НАПН України взяли участь у чотирьох міжнародних виставкових заходах. Під час роботи виставок ученими НАПН України за участю фахівців, освітян, працівників Міністерства освіти і науки України, місцевих органів управління освітою, громадськості забезпечено 44 заходи. За підсумками конкурсів наукових розробок, проведених організаторами виставок, підвідомчі установи Академії нагороджено п'ятьма почесними нагородами "Видатні наукові досягнення", Гран-прі та 16 золотими медалями.

Учені Академії постійно залучалися до розроблення та експертизи законодавчих і нормативно-правових актів, спрямованих на ефективне функціонування системи освіти, розвиток соціальної сфери держави. Зокрема, у звітньому році до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства молоді та спорту України подано 23 пропозиції до законопроектів, матеріали до чотирьох Парламентських слухань і слухань Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, матеріали до трьох державних доповідей і державної цільової програми.

За звітний період **відбулося дві сесії Загальних зборів НАПН України і зборів відділень** (3 квітня та 30 жовтня), присвячені звітній діяльності Національної академії педагогічних наук України у 2013 році та завданням на 2014 рік і концептуальним засадам Національної системи забезпечення якості освіти. Напередодні Загальних зборів НАПН України **проведено методологічні семінари**: "Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін" (квітень) та "Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів" (жовтень).

Проведено 11 засідань Президії, одне з яких – позачергове, присвячене статутній діяльності Академії. На засіданнях Президії розглянуто 340 питань і прийнято відповідні постанови Президії. Аналіз роботи Президії щодо виконання її постанов свідчить, що пріоритетне місце в роботі Президії займали наукові питання, зокрема, питання контролю за результатами наукових досліджень. Серед них:

– науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і психолого-медико-педагогічних консультацій системи освіти в Українському науково-методичному центрі практичної психології і соціальної роботи НАПН України (січень);

– впровадження результатів дослідження "Педагогічні засади централізації управління професійно-технічною освітою" в Інституті професійно-технічної освіти НАПН України (березень);

– науково-організаційний супровід діяльності центрів Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України (квітень);

– особливості становлення групової ідентичності в освітніх та соціальних середовищах, виконаного в лабораторії психології малих груп та міжгрупових відносин Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (травень);

– наукових досліджень проблем інтелектуального розвитку обдарованих дітей засобами Інтернет-технологій в Інституті обдарованої дитини НАПН України (червень);

– діяльності ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України з реалізації магістерської програми "Управління навчальним закладом"(вересень);

– теоретичні та науково-практичні аспекти створення інтегрального галузевого інформаційного ресурсу в ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського (жовтень);

– наукові і технологічні засади у інформатизації установ НАПН України (листопад);

– інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки сучасного учителя, виконаного в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (грудень).

Результати виконання науково-дослідних робіт (НДР) установами одержали позитивну оцінку членів Президії, разом з тим наголошувалося на необхідності більш широкого впровадження результатів досліджень, оприлюднення їх у засобах масової інформації, удосконалення зворотного зв'язку з користувачами результатів НДР, посилення уваги до організації і проведення наукової експертизи і рецензування нової тематики НДР.

П'ять питань, які розглядалися на засіданнях Президії, присвячені участі НАПН України у відновленні функціонування освітньо-наукової сфери Донецької і Луганської областей, переміщенню Інституту післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" з м. Донецьк у м. Біла Церква Київської області та забезпеченню якісної організації навчального процесу, створенню належних умов щодо розміщення та проживання працівників Інституту тощо.

Виключно важливим в роботі Президії був розгляд питань щодо ініціативи Відділення психології, вікової фізіології та дефектології НАПН України (С.Д. Максименко) з організації та надання навчально-методичної підтримки психологам державних установ, громадських і волонтерських

організацій, окремим психологам, які працюють з особами, що постраждали від подій в окремих районах Донецької і Луганської областей. За результатами проведеної роботи прийнято рішення про зосередження зусиль учених відділень і установ НАПН України на розробленні наукових досліджень з проблем національного й військово-патріотичного виховання дітей і молоді в Україні; надання методичної допомоги педагогічним працівникам з упровадження дистанційної форми навчання; розроблення й апробацію методики для психологічної й соціально-психологічної реабілітації всіх категорій постраждалих.

У звітному році продовжувалося виконання **Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2014-2016 роки** та плідна творча співпраця науковців підвідомчих установ Академії з фахівцями відповідних структурних підрозділів МОН України з науково-методичного, інформаційного, експертного, нормативно-правового забезпечення дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої освіти та освіти дорослих, а також психологічного супроводу освіти в Україні. Результати виконання Програми у 2014 році заслуховувалися на засіданні Президії НАПН України та прийнято відповідну постанову.

Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації здійснювалась через аспірантуру і докторантуру дванадцяти підвідомчих установ за десятьма спеціальностями в галузі педагогічних, дев'ятьма спеціальностями в галузі психологічних наук, трьома спеціальностями в галузі філософських, однією спеціальністю в галузі економічних наук. У звітному році в аспірантурі навчалось 404 особи, з них 234 – за державним замовленням; у докторантурі – 80 осіб, у т.ч. 76 – за державним замовленням. Закінчили аспірантуру 127 осіб, докторантуру – 23 особи. Прийом до докторантури у 2014 році становив 34 особи, до аспірантури – 113 осіб.

У 18 спеціалізованих учених радах, що діють у 10 підвідомчих наукових установах, за минулий рік захищено 179 дисертаційних робіт: 46 докторських і 133 кандидатських дисертацій.

У звітному році **Міжвідомча рада з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні** розглянула 1392 теми докторських і кандидатських дисертаційних досліджень, у тому числі докторських з педагогічних наук – 181, із психологічних – 43, кандидатських з педагогічних наук – 960, із психологічних – 208. Узгоджено і скориговано 191 тему докторських і 956 тем кандидатських дисертаційних досліджень з педагогіки і психології.

Освітня діяльність здійснювалась через підготовку робітничих кадрів (професійно-технічна освіта), фахівців (вища освіта), підвищення кваліфікації і перепідготовку кадрів (післядипломна освіта) у чотирьох підвідомчих установах: ДВНЗ "Університет менеджменту освіти", Інституті спеціальної педагогіки, Навчально-науковому центрі професійно-технічної освіти і

Львівському науково-практичному центрі Інституту професійно-технічної освіти.

Підготовка робітничих кадрів (первинна професійна підготовка, курсове професійно-технічне навчання) проводилася за сімома професіями в трьох галузях економіки; молодших спеціалістів – за чотирма спеціальностями у чотирьох галузях знань; бакалаврів – за шістьма напрямками підготовки у п'ятих галузях знань; магістрів – за сімома спеціальностями у п'ятих галузях знань; підвищення кваліфікації – за сімома напрямками.

У звітному році в підвідомчих установах НАПН України навчалися: 357 учнів, з них 142 особи – за державним замовленням; 876 фахівців (молодші спеціалісти, бакалаври, магістри), з них 287 осіб – за державним замовленням; на курсах підвищення кваліфікації кадрів – 7964 особи, з них 5859 осіб – за державним замовленням.

Учені підвідомчих установ НАПН України активізували участь у **міжнародному науковому співробітництві**, зокрема наукових заходах, проектах і програмах Європейського Союзу, Світового банку, ЮНЕСКО, Ради Європи, Європейського фонду підготовки, Американських рад з міжнародної освіти, Британської ради в Україні, Представництва DVV International в Україні та інших впливових міжнародних організацій і фондів. Плідною стала співпраця з 38-ма іноземними членами НАПН України, які представляють 12 країн світу, науковими установами і навчальними закладами Республік Білорусь, Болгарія, Казахстан, Молдова, Польща, Фінляндія, Австрійської, Естонської, Латвійської, Литовської, Киргизької, Китайської Народної, Португальської, Словацької, Чеської, Угорської та Французької Республік, Держави Ізраїль, Королівств Іспанія та Швеція, Канади, Федеративної Республіки Німеччина, Російської Федерації, Румунії, Сполучених Штатів Америки, Японії та інших зарубіжних країн.

Науковці НАПН України є визнаними експертами багатьох міжнародних організацій (Міжнародна Рада психологів (США), Європейська академія природничих наук (ФРН), Міжнародна асоціація прикладної психології, Європейська асоціація психології праці та організаційної психології (EAWOP), Міжнародна асоціація з економічних досліджень (IAREP), Польська асоціація організаційної психології, Американська психологічна асоціація (APA), Європейська асоціація медіа та інформаційної освіти, Представництво ООН в Україні, USAID, ЮНІСЕФ тощо) та беруть активну участь у виконанні понад 30 проектів і програм міжнародних організацій і фондів. Національна академія педагогічних наук України спільно з Міністерством освіти і науки України, Товариством "Знання" України та Представництвом Інституту з міжнародного співробітництва німецької асоціації народних університетів (DVV International) в Україні провели під егідою Національної комісії України у справах ЮНЕСКО Міжнародні дні освіти дорослих в Україні із залученням організацій та установ при МОН України, наукових установ НАПН України, департаментів та управлінь освіти і науки обласних державних адміністрацій та Департаменту освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради

(КМДА), громадських організацій і фондів, науковців зарубіжних країн за фінансової підтримки Федерального міністерства економічного співробітництва і розвитку Федеративної Республіки Німеччина. За погодженням з Єврокомісією два члени Академії входили до складу Національної команди експертів з реформування вищої освіти в Україні.

Національною академією педагогічних наук України в 2014 році отримано **фінансування** з державного бюджету в сумі 155 млн. 178,7 тис. грн., що становить 99,6 відсотка від запланованих обсягів, у т.ч. на фундаментальні дослідження – 74 млн. 892,3 тис. грн., випуск друкованої продукції – 2 млн. 167,5 тис. грн., на прикладні дослідження – 24 млн. 959,2 тис. грн., на підготовку наукових кадрів – 8 млн. 370,4 тис. грн., підвищення кваліфікації педагогічних і керівних кадрів – 15 млн. 944,7 тис. грн., підготовку фахівців – 4 млн. 583,9 тис. грн. підготовку робітничих кадрів – 8 млн. 477,4 тис. грн., фінансову підтримку розвитку наукової інфраструктури НАПН України – 259,1 тис. грн., утримання Педагогічного музею України – 937,4 тис. грн., утримання апарату Президії та виплату довічної плати за звання членам Академії – 14 млн. 586,8 тис. грн. Порівняно з 2013 роком фінансування зменшилося на 8 млн. 658,1 тис. грн., або на 5,3 відсотка.

За 2014 рік недоотримано асигнувань із загального фонду державного бюджету на інші видатки у сумі 561,7 тис. грн., що призвело до утворення кредиторської заборгованості станом на 1 січня 2015 року у сумі 91,0 тис. грн.

Крім того, Академією отримано 14 млн. 581,9 тис. грн. за спеціальним фондом бюджету (власні надходження бюджетних установ), що на 4 млн. 148,2 тис. грн. менше, ніж у 2013 році.

II. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ

II.1. ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

Наукова та науково-організаційна діяльність Відділення загальної педагогіки та філософії освіти у 2014 році здійснювалася за тематичними планами науково-дослідної роботи дійсних членів і членів-кореспондентів НАПН України, Інституту проблем виховання (12 лабораторій), Інституту педагогіки (4 лабораторії), Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського, Педагогічного музею України та установ, що діють на засадах самофінансування – Науково-дослідного центру проблем соціальної педагогіки і соціальної роботи (спільно з Луганським національним університетом імені Тараса Шевченка), Науково-дослідного центру проблем гендерної освіти і виховання учнівської та студентської молоді (спільно з Тернопільським національним педагогічним університетом імені Володимира Гнатюка), Науково-дослідного центру педагогічного краєзнавства (спільно з Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини) та Науково-методичного центру інноваційних технологій виховного процесу (спільно з Рівненським державним гуманітарним університетом).

У звітному році у Відділенні виконувалося 45 фундаментальних тем наукових досліджень, 12 з яких завершено та 12 розпочато. Співробітники Інституту проблем виховання і Інституту педагогіки, ДНПБ ім. В.О. Сухомлинського здійснювали дослідження 18 колективних тем, 5 з яких у цьому році завершено. У свою чергу 11 дійсних членів і 16 членів-кореспондентів виконували 27 тем наукових досліджень, серед яких – 7 завершено, 15 перехідних і 5 започаткованих.

Науково-організаційна і науково-методична діяльність Відділення протягом 2014 року спрямовувалася на розв'язання актуальних для педагогічної теорії та освітньо-виховної практики теоретико-методологічних, науково-методичних і прикладних завдань модернізації національної системи освіти і виховання відповідно до "Основних напрямів досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні", реалізації положень Національної доктрини розвитку освіти України в XXI столітті, Національної програми виховання дітей та учнівської молоді в Україні, Загальнодержавної програми "Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини", Програми спільної діяльності МОН та НАПН України та ін.

Дослідження проводилися згідно з провідними науковими напрямами, якими керується Відділення у своїй роботі: Філософія освіти в системі соціокультурного знання; Теоретичні засади розвитку педагогічної науки в Україні; Теоретичні та методичні основи навчання і виховання дітей та молоді; Проблеми управління освітою.

Пріоритетами наукових досліджень **першого** напрямку "**Філософія освіти в системі соціокультурного знання**" у 2014 році стали аналіз й характеристика

теоретико-методологічних засад сучасної філософії освіти, як підґрунтя для подальшого розвитку національного освітньо-виховного простору.

На теоретико-методологічне обґрунтування процесів становлення нових підходів до освіти спрямовувалося дослідження **"Філософія людиноцентризму як основа формування творчої особистості "суспільства знань"** (акад. В.Г. Кремень), що було *завершено* у звітному році. Важливим його результатом стало визначення провідних тенденцій та характеристика сутності філософії людиноцентризму, як багатофункціональної освітньо-виховної системи, що поєднує інтелектуальний і духовний розвиток творчої соціально активної особистості за рахунок максимального вияву її творчих можливостей; актуалізація ідеї людиноцентризму у поєднанні з ціннісними смислами освітнього процесу, в основу якого покладені моделі та технології розвитку творчої особистості, здатної до інноваційної діяльності; розкриття сутності провідних детермінант дитиноцентризму як основи створення ефективного освітньо-виховного середовища, що здійснює педагогічний вплив на зростаючу особистість, метою якого є розвиток її творчого потенціалу. За результатами здійсненого дослідження опубліковано монографії "Синергетика і творчість", "Синергетика і освіта" та 13 наукових статей.

Логічним продовженням означеної тематики є *завершене* у 2014 році дослідження **"Філософія освіти в системі наукового напрямку - освітологія"** (акад. В.О. Огнев'юк), результатами якого стало визначення та обґрунтування освітології як системи філософсько-культурологічних, психолого-педагогічних й освітньо-виховних конструктів, що детермінують інноваційні процеси розвитку вищої освіти в Україні і спрямовуються на модернізацію системи підготовки майбутніх фахівців; під цим кутом зору здійснено характеристику сучасних управлінських підходів як інноваційних технологій у системі вищої освіти та перспективні шляхи їх упровадження. Втіленням результатів здійсненого дослідження є публікація навчально-методичного посібника "Освітологія: фахова підготовка" та ряд науково-методичних матеріалів і статей.

У звітному році *завершено* дослідження **"Філософія глобальної освіти як концептуально-методологічна основа модернізації освітньої політики"** (чл.-кор. Є.М. Суліма), у результаті здійснення якого охарактеризовано предметне поле та світоглядний зміст філософії глобальної освіти як складової філософського знання і як філософської субдисципліни; визначено й охарактеризовано її специфіку; розкрито праксеологічні можливості застосування концептуально-методологічного інструментарію філософії глобальної освіти у процесі модернізації національної освітньої політики. За результатами дослідження опубліковано ряд наукових статей.

У 2014 році продовжувалось дослідження за темою **"Використання цивілізаційного методу у вивченні історії України"** (чл.-кор. О.О. Рафальський), у процесі якого було виокремлено й охарактеризовано концептуальні підходи до побудови сучасного історичного знання, розроблено й упроваджено у практику ефективні методики вивчення історії як складової соціально-культурних трансформацій в українському суспільстві і їх

екстраполяція на освітній простір в державі; характеризувалися провідні чинники, закономірності та їх наслідки у процесі застосування цивілізаційного методу вивчення історії України у різних типах навчальних закладів. За результатами дослідження опубліковано ряд наукових статей.

Наукові дослідження **другого** напрямку **"Теоретичні засади розвитку педагогічної науки в Україні"** спрямовувалися на вивчення і характеристику провідних напрямів педагогічної науки історико-генетичного, системного, філософсько-культурологічного, герменевтичного, соціокультурного підходів.

У **завершеному** в 2014 році дослідженні проблеми **"Наукова організація праці – провідна ідея філософії освіти України в 20-х роках ХХ ст."** (акад. О.В. Сухомлинська), було розглянуто методологію, концептуальні засади та методику застосування наукової організації праці у освітньому просторі УРСР в контексті аналогічних процесів, що відбувалися у зарубіжній педагогіці та освітній практиці. За результатами дослідження підготовлено рукопис "Українська педагогіка у 20-х роках: нові наголоси" та опубліковано 7 статей, з них 4 – у зарубіжних виданнях.

У процесі здійснюваного протягом 2014 року дослідження **"Організація навчального процесу в історії вітчизняної школи: від уніфікації до диференціації (40 – 80-ті рр. ХХ ст.)"** (керівник – докт. пед. наук Н.П. Дічек, лабораторія історії педагогіки Інституту педагогіки) проаналізовано ідеологічне підґрунтя розвитку радянської педагогіки та її нормативно-правове забезпечення у досліджуваній період, на основі якого визначено: критерії, за якими здійснювалася диференціація навчання (міжшкільна, внутрішньошкільна) в загальноосвітній школі; чинники, що впливали на розробку змісту освіти для шкіл національних меншин; основні організаційні форми запровадження виробничого навчання як способу індивідуалізації навчально-виховного процесу.

З'ясовано, що у досліджуваній період в українській педагогічній психології були розпочаті дослідження явища "індивідуалізації" шкільної освіти; схарактеризовано внесок українських педагогів і психологів у дослідження здібностей й обдарованості дітей, пізнавальних інтересів школярів, особливості розумового розвитку учнів початкових класів тощо. Доведено, що у 1960-70-ті рр. ХХ століття у шкільній освіті відбувалися суттєві зміни у підходах до змісту та організації занять за вибором, запровадження яких стало істотним чинником диференціації шкільної освіти. За результатами дослідження опубліковано 20 наукових статей.

У зв'язку з воєнною агресією на Сході України дослідження **"Теоретико-методологічні засади розвитку особистості в освітньо-культурному просторі Східного регіону в умовах трансформації українського суспільства"** (акад. В.С. Курило) було сконцентровано на вирішенні практичних проблем функціонування освіти у Східному регіоні в умовах проведення АТО стосувалося розміщення закладів на не окупованих територіях, забезпечення необхідним матеріальним і навчальним

устаткуванням навчальних закладів різних типів та рівнів, психологічної і педагогічної підтримки дітей та молоді

У звітному році продовжувалася науково-дослідна робота з дослідження проблеми **"Становлення та розвиток педагогічного краєзнавства в Україні (II половина XIX – початок XX століття)"** (чл.-кор. Н.С. Побірченко). У межах її здійснення досліджувалися соціально-економічні, культурологічні, етнокультурні та педагогічні чинники, що мали суттєвий вплив на розвиток педагогічного краєзнавства в Україні у визначених для аналізу хронологічних рамках; досліджувався внесок українських педагогів-просвітителів у поширення ідей педагогічного краєзнавства в Україні. За результатами дослідження опубліковано навчальний посібник "Українська історико-педагогічна наука у дзеркалі тематики дисертаційних досліджень (1995-2014): хронологічно-тематичний покажчик закоординованих тем дисертаційних досліджень зі спеціальності 13.00.01" та ряд наукових статей.

У звітному році **завершено** дослідження наукової теми **"Актуальні проблеми філософсько-богословської освіти"** (чл.-кор. В.О. Балух), результатом якої є виокремлення й аналіз основних етапів розвитку філософсько-богословської освіти, зокрема на теренах України; здійснена характеристика філософсько-культурологічних, філософсько-богословських й соціальних чинників, виявлено тенденції та наявні протиріччя її розвитку. За результатами дослідження опубліковано монографію "Культурно-просвітницькі та ідейно-цілісні виміри осмислення християнського вчення", підручник "Культура Античності" та 6 наукових статей.

У 2014 році **завершено** науково-дослідну роботу з теми: **"Порівняльний аналіз забезпечення якості загальної середньої освіти у провідних країнах Європи та США"** (керівник – докт. пед. наук, О.І. Локшина, лабораторія порівняльної педагогіки Інституту педагогіки). Її результатаом стало дослідження систем забезпечення якості освіти (нормативної бази, організаційної структури технологічного супроводу) в провідних країнах Європи (Німеччини, Норвегії, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Фінляндії, Франції) та США крізь призму розроблених в Україні підходів до цієї проблеми; визначено успіхи й виклики, що супроводжують розвиток цієї системи; розкрито перспективні для української освіти ідеї з забезпечення якості загальної середньої освіти, що спираються на ретельний моніторинг і врахування результатів кожного етапу; їх кореляцію з освітніми цілями; оптимальне використання усіх типів оцінювання навчальних досягнень учнів, як засобу мотивації до поліпшення власних результатів; підготовку кваліфікованих спеціалістів з проблем оцінювання тощо. На основі отриманого знання та його аналізу розроблено рекомендації стратегічного рівня, який передбачає створення національного концепту якості освіти у сукупності змістових характеристик її складових; удосконалення нормативної бази з визначення якості освіти у співвіднесенні з показниками ЄС (Key Data on Education in Europe) та Організацією міжнародного співробітництва і розвитку (Education at Glance); законодавчу визначеність обов'язковості участі України у

міжнародних порівняльних дослідженнях якості знань учнів (TIMSS, PISA, PEARLS тощо); створення національної агенції моніторингу якості шкільної освіти тощо. Результати дослідження знайшли своє відображення у підготовленій монографії з теми дослідження "Світоглядний потенціал шкільної гуманітарної освіти в країнах Європейського Союзу та США" та опублікованих в 15 науково-методичних статтях.

Окреме місце у науковому доробку Відділення займали дослідження фундаментальних тем у Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В.О. Сухомлинського. Так, у 2014 році *завершено* дослідження за темою: **"Наукова організація інформаційної діяльності галузевого бібліотечного комплексу Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського"** (наук. керівник – канд. іст. наук О.В. Воскобойнікова-Гузєва), у ході якої розроблено організаційні, теоретичні, науково-методичні та технологічні засади інформаційної діяльності бібліотеки в галузі педагогічної й психологічної наук. На основі аналізу світового й вітчизняного досвіду інформаційної діяльності, співпраці з книгозбірнями мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України обґрунтовано підходи (емпіричний та теоретичний) до розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення освіти; опрацьовано організаційні та методичні засади започаткування інформаційно-аналітичного періодичного видання з питань освіти, педагогічної та психологічної наук; здійснено обмін аналітичними бібліографічними записами періодичних видань з метою поповнення загальнодержавної реферативної бази даних "Україніка наукова", її паперового варіанта УРЖ "Джерело" та галузевої реферативної бази даних ДНПБ матеріалами з питань педагогіки, психології та освіти; удосконалено поняттєво-термінологічний апарат, зокрема визначено сутність і виокремлено структурні елементи професійної компетентності працівників бібліотечно-інформаційної сфери в умовах розвитку інформаційного суспільства, передусім аналітичної складової; здійснено роботу щодо розвитку дистантних інформаційних послуг "Віртуальна бібліографічна довідка".

За результатами дослідження опубліковано 3 бібліографічних видання і 44 науково-теоретичні, науково-практичні, джерелознавчі статті; підготовлено рукопис колективної монографії, збірник наукових праць в електронній формі за матеріалами всеукраїнського науково-практичного семінару з розміщенням на веб-порталі бібліотеки, 36 реферативних видань з актуальних питань педагогічної науки й практики, 36 оглядових видань (http://www.dnpb.gov.ua/monitor_cmi/), 2 інструкції.

Виявлено та опрацьовано документальні джерела для формування комп'ютерних баз даних (БД) "Періодика" та галузевої реферативної БД. Станом на 01.01.2015 р. БД "Періодика" містить упорядкований перелік понад 850 назв періодичних видань та систематично поповнюється аналітичними бібліографічними записами із 175 назв видань. Загалом у БД "Періодика" опрацьовано 30759 записів із 127 назв (2463 примірники) періодичних видань. Для галузевої реферативної БД складено 13234 реферати на 32814 статті.

Під час виконання перехідної фундаментальної НДР *"Організація і методика створення галузевих бібліотечно-інформаційних ресурсів для освітянської галузі України"* (наук. керівник – канд. пед. наук Л.М. Заліток) було схарактеризовано сучасний стан наукового розроблення проблеми бібліотечно-інформаційного забезпечення освітньої галузі, удосконалено й упроваджено інноваційні форми задоволення інформаційних потреб користувачів різних категорій через надання їм об'єднаних інформаційних ресурсів, акумульованих у бібліотеках галузі; охарактеризовано основні форми розвитку міжбібліотечної взаємодії освітянських бібліотек та їх інтегрування у світовий інформаційний простір; розкрито зміст галузевого інформаційного ресурсу; досліджено ресурс рідкісних і цінних видань, що становлять національне надбання України, а саме: фонд підручників і навчальних посібників природничо-математичної тематики. За результатами дослідження опубліковано 27 науково-методичних статей.

Упродовж 2014 року продовжувалася науково-дослідна робота з вивчення внеску українських інтелектуалів у розвиток зарубіжної культури і освіти. У процесі якої досліджено внесок видатних українських діячів культури, які жили і працювали за межами України, у розвиток української національної освіти та культури (чл.-кор. В.Ю. Мельниченко).

Наукові дослідження **третього** напрямку **"Теоретичні і методичні основи навчання і виховання дітей та молоді"** спрямовані на обґрунтування й розроблення теоретичних основ навчання і виховання та навчально-виховних технологій дітей та учнівської молоді, розвиток змісту, форм і методів навчання і виховання дітей у різних рівнях і типах навчальних закладів, що охоплюють дошкілля, початкову і середню школу та позашкільні навчальні заклади.

Так, у межах цього напрямку науково-дослідної роботи у 2014 році було **завершено** дослідження з теми **"Формування у вихованців позашкільних навчальних закладів базових компетентностей у процесі пізнавально-практичної діяльності"** (керівник – канд. пед. наук В.В. Мачуський), у ході якого визначено й охарактеризовано ефективність провідних теоретичних підходів і концептів формування у вихованців базових комплексних компетентностей у відповідності до основних напрямів позашкільної освіти: для соціально-реабілітаційного напрямку - соціальну компетентність; художньо-естетичного та туристсько-краєзнавчого - етнокультурну; оздоровчого та фізкультурно-спортивного напрямів - здоров'язберезувальну компетентність; гуманітарного та бібліотечно-бібліографічного - комунікативну компетентність; науково-технічного та дослідницько-експериментального напрямів - пізнавальну і проектно-технологічну компетентності. Обґрунтовано критерії їх сформованості; ступінь засвоєння сукупності знань з певної сфери діяльності; орієнтація на цінності; система ставлень до певної сфери діяльності; здатність до реалізації особистісного потенціалу.

Запроваджено у практику 9 профільних, різнорівневих й інтегрованих навчальних програми для позашкільних навчальних закладів та 7 спеціалізованих для гуртків дитячих закладів оздоровлення та відпочинку;

підготовлено до друку монографію "Формування у вихованців позашкільних навчальних закладів базових компетентностей", навчально-методичний посібник "Компетентнісний підхід у навчально-виховному процесі позашкільного навчального закладу" й інструктивно-методичні матеріали до монографії і посібника. За результатами дослідження опубліковано 36 науково-методичних статей.

У 2014 році *завершено* науково-дослідну роботу з теми "**Формування соціально значущих якостей підростаючої особистості у груповій добродійній діяльності**" (керівник – канд. пед. наук Т.Ф. Алексеєнко), у результаті виявлено особливості розуміння й усвідомлення школярами сутності таких якостей як милосердя, альтруїзм, відповідальність, гідність, патріотизм та добродійність; експериментально підтверджено ефективність соціально-педагогічних умов для формування соціально значущих якостей підростаючої особистості у груповій добродійній діяльності (розвиток гуманістичної свідомості і усвідомленої мотивації до добродійної діяльності; зорганізовано соціально зумовлену спільну предметну діяльність малої групи, спрямованої на підтримку і допомогу різних соціально вразливих груп населення та тих, хто вже опинився у складних життєвих обставинах; розроблено й запроваджено у практику комплексні методики формування соціально значущих якостей у молодших, старших підлітків і старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів і неповнолітніх засуджених; вироблено методичні матеріали та інноваційну соціально-педагогічну технологію організації і здійснення учнівських проєктів "Добродійна діяльність школярів" та підтверджено її ефективність, а також авторську діагностичну методику оцінки рівнів сформованості соціально значущих якостей особистості у груповій добродійній діяльності; опрацьовано відповідну методику підготовки педагогів, соціальних педагогів, практичних психологів ЗНЗ, фахівців соціальної сфери. Аналітичні матеріали представлено у підготовленому до друку науково-методичному посібнику "Виховання особистості у добродійній діяльності" та у 31 опублікованій науковій статті і матеріалах конференцій.

У звітному році *завершено* дослідження теми "**Життєвий шлях підростаючої особистості у вимірі духовності**" (акад. І.Д. Бех), за результатами якого на основі вичлененого смислоінтегруючого механізму розкрито вікову специфіку життєдіяльності школярів у контексті перманентно зростаючих життєвих цінностей. Визначено й охарактеризовано базове протиріччя між тенденцією прихильності підростаючої особистості у суб'єкт-суб'єктних відносинах і устремлінням до відчуженості у плані спільного суспільно-ціннісного життя з дорослими. У контексті подолання цього протиріччя запропоновані особистісно розвивальні методи та конкретні виховні методики, що забезпечують прогресивну духовно-морально виховну динаміку підростаючої особистості. Практичним втіленням результатів дослідження є публікація 31 науково-методичної статті.

Логічним продовженням попереднього наукового пошуку є *завершене* у 2014 році дослідження "**Українське дитинство у контексті національної**

родинної традиції" (акад. В.Г. Кузь), у результаті якого виокремлено й дано ґрунтовну характеристику особливостям виховання дитини на цінностях і національних родинних традиціях на різних етапах її онтогенезу; розроблено методику удосконалення виховного середовища сучасного загальноосвітнього навчального закладу у взаємодії з сім'єю дитини, враховуючи виховний вплив національних родинних традицій; опрацьовано зміст, форми і методики підготовки батьків до виховання дитини, побудовані на врахуванні національних родинних традицій. Практичним втіленням результатів дослідження стала публікація ряду науково-методичних статей.

У звітному році **завершено** дослідження теми **"Модернізація освітньо-виховних технологій у підготовці вчителя"** (акад. І.Ф. Прокопенко), в результаті якого модернізовано навчально-виховний зміст навчання студентів; удосконалено традиційні та розроблено інноваційні навчальні форми, ефективні методи та засоби професійної підготовки майбутнього вчителя як основи реформування навчально-виховного середовища вищого педагогічного навчального закладу; набули подальшого розвитку практичні підходи, принципи конструювання навчально-виховного змісту підготовки майбутнього вчителя у вищому педагогічному навчальному закладі. За результатами дослідження опубліковано колективну монографію "Наукові школи" та ряд науково-методичних статей.

У 2014 році **завершено** дослідження з теми **"Теоретичні й методичні основи навчання і виховання студентів вищих педагогічних навчальних закладів в умовах реформування освіти"** (чл.-кор. Г.В. Троцько), результатом якого стало розроблення й запровадження у навчально-виховний процес Харківського національного педагогічного університету ім. Г.Сковороди технологію диференційованого підходу до виховання студентів та підготовки майбутніх вчителів до виховної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах в умовах запровадження Закону України "Про вищу освіту". На цій основі удосконалено навчальний зміст предметів педагогічного циклу, виокремлено та запроваджено у практику інноваційні форми й ефективні методики підготовки студентів до виховної роботи. Результатами проведеного дослідження є публікація монографії "Педагогічне стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів середніх навчальних закладів", наукового видання "Досвід кафедр історичного факультету з підготовки студентів до виховної роботи в школі" та ряду науково-методичних статей.

У 2014 році продовжувалося дослідження **"Теоретико-методичні основи підготовки вчителів до гендерної соціалізації та дошлюбного виховання учнівської молоді"** (акад. В.П. Кравець), у процесі якого охарактеризовано теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх педагогів до виховної діяльності з дітьми та учнівською молоддю в загальноосвітній школі; виокремлено й апробовано ефективні форми і методики гендерної освіти студентів вищого педагогічного навчального закладу, виокремлено провідні напрями підготовки вчителя-класного керівника до спільної роботи з батьками з гендерної соціалізації та дошлюбного

виховання учнівської і студентської молоді; з'ясовано провідні соціально-педагогічні чинники, суб'єктивні та об'єктивні фактори, які впливають на специфічність дошлюбної поведінки молоді та їхню гендерну соціалізацію. Результатом науково-дослідної роботи є публікація ряду навчально-методичних матеріалів та 9 науково-методичних статей.

Протягом звітного року важливе місце у науково-дослідницькій діяльності Відділення посідали питання розробки і запровадження у практику **"Художньо-естетичних технологій позакласної виховної роботи в основній школі"** (керівник – канд. пед. наук О.А. Комаровська), у процесі роботи визначено наукове підґрунтя для використання різних видів мистецтва у позакласній роботі з підлітками, що ґрунтується на врахуванні виховного потенціалу кожного виду мистецтва, засоби якого застосовуються у позакласній роботі з підлітками; розумінні системності, ієрархічності та процесуальності кожної естетико-виховної технології. Обґрунтовано єдиний підхід до застосування художньо-естетичних технологій у ЗНЗ, що передбачає охоплення технологій виховання засобами різних мистецтв, добір яких визначається умовами освітнього закладу. Дослідження довело, що системно формувальною основою виступає створення виховного художньо-естетичного простору школи, який є гнучким, динамічним та індивідуальним відповідно до умов конкретної школи, а технологія його створення та організації дії є процесом естетизації всього життєвого простору школярів у позаурочний час. За результатами дослідження підготовлено рукопис колективної монографії "Технології художньо-естетичного виховання учнів основної школи у позакласній роботі" і рукопис посібника "Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання" та опубліковано 22 наукові статті.

У звітному році продовжувалося дослідження **"Науково-методичне забезпечення формування базових якостей особистості дітей старшого дошкільного віку в ДНЗ"** (керівник – канд. пед. наук О.Д. Рейпольська), у ході якого обґрунтовано та розроблено методику формування базових якостей старших дошкільників у дошкільному навчальному закладі як результату індивідуального життєвого досвіду дитини та зовнішніх впливів (виховних, розвивальних, навчальних), які розглядаються як вершинні показники конструктивності, продуктивності життєдіяльності дошкільника, реалізації ним свого особистісного потенціалу. Чинники та прогнозовані результати процесу формування базових якостей дітей досліджувалися у провідних видах діяльності дошкільника: грі, спілкуванні, предметно-перетворювальній діяльності, навчанні, що проходили у дошкільному навчальному закладі. Визначено й охарактеризовано критерії, показники та рівні сформованості у дітей базових якостей, де когнітивним критерієм виступає здобутий ними обсяг знань та уявлень про означені якості, ступінь усвідомленості моральних норм та правил соціальної поведінки; емоційно-ціннісним критерієм визначено адекватність та стійкість системи почуттів, пов'язаних з розумінням дитиною власних емоційних станів, моральних мотивів, потреб, особистісним сенсом,

яким наділяється це ставлення; поведінковим критерієм визначено відповідність поведінки загально визнаним моральним нормам та самостійність, уміння контролювати, передбачати власну поведінку в різних життєвих ситуаціях, згідно з наявними знаннями, досвідом. За результатами наукового пошуку підготовлено рукописи колективної монографії "Формування базових якостей особистості дітей старшого дошкільного віку в ДНЗ" та методичного посібника "Виховуємо базові якості старшого дошкільника в умовах ДНЗ" та опубліковано 17 науково-методичних статей.

Протягом 2014 року продовжувалося дослідження **"Формування цінностей сімейного життя у вихованців інтернатних закладів"** (керівник – докт. пед. наук Л.В. Канішевська), у ході якого обґрунтовано педагогічні умови формування цінностей сімейного життя у вихованців закладів інтернатного типу, що передбачають: підготовку педагогів інтернатних закладів; науково-методичне забезпечення процесу долучення старшокласників закладів інтернатного типу до здорового способу життя, формування почуття взаємодопомоги, взаємоповаги, дбайливості, злагоди як сімейних цінностей, а також свідомого ставлення до створення сім'ї. Здійснено упровадження розроблених педагогічних рекомендацій щодо формування у вихованців життєво важливих ціннісних орієнтацій майбутнього сімейного життя в яких розкрито механізми вироблення у них свідомого ставлення до своїх базових прав, обов'язків і власного здоров'я, необхідних для самостійного життя предметно-практичних вмінь. Практичним втіленням результатів наукового пошуку є підготовлені до друку рукописи монографії "Формування цінностей сімейного життя у вихованців закладів інтернатного типу", методичного посібника "Виховуємо сімейні цінності у вихованців шкіл-інтернатів" та 26 опублікованих науково-методичних статей.

У 2014 році продовжувалася робота над науково-дослідною темою **"Формування соціальної ініціативності підлітків у дитячому об'єднанні"** (керівник – канд. пед. наук Т.К. Окушко), у процесі якої визначалися рівні сформованості соціальної ініціативності підлітків: продуктивно-творчий, вибірково-зацікавлений, фрагментарно-включений, інертно-пасивний і відповідно до них було розроблено диференційовану методику, що містить шість тематичних напрямів реалізації: "Соціальна ініціативність: готовність до соціальних дій", "Самоуправління та самоорганізація", "МІ-колектив", "Соціальне проектування – реальність та солідарна активність дітей", "Імідж сучасного лідерства", "Фандрайзинг як інновація соціального партнерства". Розпочато експериментальне упровадження означених технологій, що сприяють формуванню соціальної ініціативності підлітків у дитячих громадських організаціях та об'єднаннях. Практичним втіленням результатів дослідження є рукописи колективної монографії "Формування соціальної ініціативності підлітків у дитячому об'єднанні" і посібника "Соціальна ініціативність: змістово-технологічне забезпечення" та публікація 20 науково-методичних статей.

У 2014 році *започатковано* року науково-дослідну роботу над темою **"Професійне самовизначення учнівської молоді в умовах освітнього округу"** (керівник – канд. пед. наук О.Л. Морін), у ході якої виявлено, що готовність учнівської молоді до професійного самовизначення проявляється під час планування, підготовки і здійснення цілеспрямованих і послідовних змін особистості в процесі оволодіння обраною професією; розроблено структуру готовності учнівської молоді на основі пізнавально-рефлексивного, мотиваційного, процесуально-результативного критеріїв та відповідних показників; проведено відбір методик для діагностування рівнів сформованості в учнівської молоді готовності до професійного самовизначення. За результатами дослідження виявлено, формування готовності учнівської молоді до професійного самовизначення в умовах освітнього округу має відбуватися комплексно у процесі урочної, позаурочної і позашкільної предметно-перетворювальної діяльності, під час допрофільної підготовки та профільного навчання. Практичним втіленням результатів дослідження є публікація 37 наукових статей.

У звітному році *започатковано* дослідження з теми **"Виховання моральної самосвідомості зростаючої особистості в позакласній діяльності загальноосвітніх навчальних закладів"** (керівник – канд. пед. наук К.І. Чорна), провідне місце у якому належить: уточненню сутності моральної самосвідомості зростаючої особистості як усвідомлення себе, своїх моральних цінностей, ставлень, якостей, потенційних можливостей, вчинків, їх мотивів і наслідків, регулювання власної поведінки та моральне самовдосконалення; визначено функції моральної самосвідомості: самоприйняття, моральна рефлексія, моральна самооцінка, моральний самоконтроль і корекція поведінки, моральне самовдосконалення; визначено структурні компоненти моральної самосвідомості зростаючої особистості: свобода, відповідальність, совість, гідність, самодостатність, критерії (когнітивний, емоційно-ціннісний, діяльнісно-поведінковий), їх показники та рівні сформованості моральної самосвідомості дітей дошкільного та шкільного віку (високий, середній, низький); розроблені та впроваджені методики виявлення сформованості моральної самосвідомості дітей дошкільного та шкільного віку. За результатами дослідження опубліковано 46 науково-методичних статей.

У звітному році *започатковано* науково-дослідну роботу з теми **"Екологізація освітнього простору сучасної загальноосвітньої школи"** (керівник – канд. пед. наук Н.А. Пустовіт), у ході якої визначено й схарактеризовано сучасний стан процесу екологізації освітнього простору загальноосвітньої школи; уточнено сутність і структуру понять "екологізація", обґрунтовано педагогічні умови екологізації освітнього простору школи (відповідна спрямованість навчально-виховного процесу; розширення взаємодії школярів з природним середовищем; налагодження міжособистісного спілкування і соціального партнерства, що досягається завдяки комунікації і спільній діяльності та охоплює всі ступені школи). Розроблено дві групи критеріїв та рівнів екологізованості освітнього простору загальноосвітньої школи та проведено

добір діагностичних методик для перевірки ефективності таких процесів. За результатами дослідження опубліковано 21 науково-методичну статтю.

У 2014 році *започатковано* розробку науково-дослідної теми **"Формування сімейних цінностей у дітей шкільного віку в сучасних соціокультурних умовах"** (керівник – канд. пед. наук Л.В. Повалій), у процесі якої визначено соціокультурні умови, які впливають на їх формування (становлення інформаційного суспільства, трансформація суспільних відносин, процес глобалізації тощо); уточнено сутність та структуру поняття "сімейні цінності" стосовно їх формування у дітей шкільного віку; проаналізовано зарубіжний досвід формування сімейних цінностей у дітей шкільного віку, зокрема, досвід США та Великої Британії; обґрунтовано й розпочато експериментальну перевірку ефективності розроблених членами лабораторії педагогічних умов та методик підготовки сімей різного типу до формування сімейних цінностей у дітей шкільного віку у системній співпраці загальноосвітнього навчального закладу і сім'ї. За результатами дослідження опубліковано 26 наукових статей.

У звітному році *започатковано* дослідження теми **"Формування просоціальної поведінки учнів в умовах превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу"** (керівник – канд. пед. наук В.І. Кириченко), у ході якого з'ясовано особливості формування просоціальної поведінки учнів різного віку в умовах превентивного виховного середовища сучасного ЗНЗ та уточнено сутність базових понять дослідження. Розроблено критерії (пізнавальний, мотиваційно-ставленнєвий, діяльнісний) та показники (когнітивний, емоційно-мотиваційний і діялісно-продуктивний) сформованості просоціальної поведінки учнів, обґрунтовано рівні цього явища: продуктивний, вибірково-пасивний; обґрунтовано й охарактеризовано організаційно-педагогічні умови формування просоціальної поведінки учнів в умовах превентивного виховного середовища. Висунуто гіпотезу, що їх запровадження у практику забезпечить можливість самовизначення та вироблення дитиною власної просоціальної моделі поведінки, сприятиме активізації діяльності органів учнівського самоврядування у виробленні шкільної політики щодо формування просоціальної поведінки учнів. За результатами дослідження опубліковано 25 науково-методичних статей.

У 2014 році в Інституті проблем виховання *започатковано* дослідження з теми **"Військово-патріотичне виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів у позакласній роботі"** (керівник – канд. пед. наук В.В. Івашковський). У ході науково-дослідної роботи проаналізовано стан розробленості проблеми військово-патріотичного виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі позакласної роботи й актуалізовано поняттєво-категоріальний апарат дослідження; визначено й охарактеризовано рівні ефективності військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді та критерії сформованості військово-патріотичної вихованості учнів початкової, середньої та старшої школи. Розроблено навчально-виховний зміст військово-патріотичного виховання учнів (факультативні кури "Я - патріот", сценарії

масових заходів і методичні матеріали до них "Ми – патріоти", "Історія, сучасність і майбутнє", "Вчимося захищати Батьківщину") та удосконалено активні форми (туристсько-краєзнавчі походи, зустрічі з ветеранами, організація спільних з батьками і громадськістю свят, змагань, конкурсів) й методи (суб'єкт-суб'єктної взаємодії, навчання інших, спільної взаємодії, наслідування та прикладу) його реалізації у навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів. Практичним втіленням результатів дослідження є публікація 37 наукових статей.

У звітному році було *започатковано* дослідження наукової проблеми **"Модернізація підготовки вчителя в умовах євроінтеграції"** (чл.-кор. В.І. Євдокімов), що полягала у розробленні дидактичної моделі навчання учнів початкової школи "умій учитися" в рамках всеукраїнського науково-педагогічного проекту "Інтелект України" і на цій основі удосконалено навчальні плани для напряму підготовки "Початкова освіта" у Харківському національному педагогічному університеті ім. Г.С. Сковороди. З цією метою проводилася експериментальна робота з апробації альтернативних підручників для навчання обдарованих дітей у початковій школі "Навчаємося разом", За результатами дослідження опубліковано колективну монографію "Наукові школи", посібники "Навчаємося разом" (для 1 і 2 класів.) та ряд науково-методичних статей.

У звітному році продовжувалася науково-дослідна робота з теми **"Теоретичні і методичні засади творчого розвитку майбутніх фахівців в умовах магістратури"** (чл.-кор. С.О. Сисоєва), у ході якої на теоретико-методологічному рівні: актуалізовано поняттєво-категоріальний апарат дослідження; професійну педагогіку розглянуто як галузь міждисциплінарного знання, яке передбачає взаємодію різних сфер наукового знання у вивченні одного й того ж об'єкта складної реальності, що забезпечують інтеграцію інформації, фактів, методів, наукових концепцій або теорій з метою отримання нового, цілісного, когерентного знання про реальне явище; розроблено зміст навчальної дисципліни "Методологія міждисциплінарних досліджень у сфері освіти", "Вступ до освітології" та зміст магістерської навчальної програми "Компаративістика у сфері освіти", які у сукупності складають теоретичні і прикладні основи професійної підготовки магістрантів до професійно-педагогічної та управлінської діяльності. Практичним втіленням результатів роботи є публікація монографії "Творчий розвиток фахівців в умовах магістратури", участь у написанні колективних навчальних посібників "Освітологія", "Культурологія освіти", "Методологія міждисциплінарних досліджень у сфері освіти", ряду навчальних програм, 11 наукових статей та отримання ряду авторських свідоцтв.

У звітному році *започатковано* дослідження **"Методолого-теоретичні засади інноваційної діяльності педагогів у системі освіти України"** (чл.-кор. А.М. Бойко), у ході якого визначено й охарактеризовано критеріальні ознаки оцінки і відбору для впровадження в практику інноваційного навчально-виховного змісту діяльності педагогів у загальноосвітніх навчальних закладах;

функції, структуру та систему інноваційного розвитку сучасної освіти і виховання дітей, учнівської та студентської молоді; запроваджено у практику інноваційні технології та перевірено їхню ефективність на прикладі вдумливого вивчення, відбору і доцільного впровадження в навчально-виховну практику. Доведено, що педагогічні пошуки набувають інноваційного характеру через організацію систематичного й оперативного впровадження в практику досягнень педагогічної науки, технологій, взірцевого досвіду, а сучасний навчально-виховний процес набуває інноваційного спрямування завдяки реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин, спрямованих на забезпечення діалогічної взаємодії, самостворення й самоактуалізації особистості. Результатами проведеного дослідження є публікація монографії "Упровадження педагогічної інноватики в практику виховання", навчального посібника " Від теорії – до практики: критеріальні ознаки, відбір і поетапний процес упровадження педагогічних інновацій" та 7 науково-методичних статей.

У 2014 році продовжувалося дослідження теми **"Науково-методичний супровід особистісного розвитку дитини в контексті духовно-моральної культури українського народу"**, яка здійснювалася (чл.-кор. В.М. Хайруліна) на базі Українського коледжу ім. В.О. Сухомлинського. У ході наукового пошуку узагальнено й проаналізовано перспективний досвід розвитку дитини у взаємодії навчального закладу, сім'ї і громадськості, основою якої є традиційні національні цінності; виокремлено охарактеризовано ефективні підходи і напрями реформування виховного змісту, що вибудовується з врахуванням духовно-світоглядних основ національної культури і сучасних соціокультурних тенденцій; розроблено й експериментально апробовано діагностику ефективності розробленого й запровадженого у практику науково-методичного супроводу особистісного розвитку дитини, формування її патріотизму, активної громадянської позиції, толерантності на основі удосконалення виховного середовища. З цією метою запроваджено навчально-виховні програми, факультативні заняття, комплексні і тематичні масові заходи, діяльність художніх студій, різноманітних гуртків і секцій для дітей різного віку, налагоджена просвіта батьків з питань особистісного розвитку дитини. З метою поширення результатів експериментальної дослідницької роботи у закладі функціонує Всеукраїнський науково-практичний центр з підготовки вчителів до інноваційної діяльності, на базі якого протягом року проведено 16 семінарів-практикумів, конференцій, майстер-класів та круглих столів; започатковано друкований часопис "Суцвіття", що виходить кожного місяця і характеризує досягнення учнів та вчителів. За результатами дослідження опубліковано ряд науково-методичних статей та інструктивно-методичних матеріалів.

Також у рамках третього напряму виконувалися наукові теми, присвячені: системному аналізу стану і перспектив розвитку лінгвістики німецької, англійської й української мов та термінознавства крізь призму їх викладання у ВНЗ (акад. Г.І. Артемчук); сучасним науковим підходам до організації і проведення педагогічних досліджень різного рівня у ВНЗ (чл.-кор. В.І. Лозова); розвитку науково-педагогічних компетентностей інноваційної

діяльності майбутнього вчителя технологій (чл.-кор. Г.В. Терещук); розробленню теоретичних і методичних засад естетичного виховання учнівської молоді у позашкільних навчальних закладах (ч.-кор. В.Г. Бутенко).

У межах цього ж напряму відбувалося обґрунтування та розробка регіонального компонента змісту навчання і виховання дітей та учнівської молоді, зокрема Гуцульського регіону України; розроблялися питання їхнього професійного самовизначення і допрофесійної підготовки на засадах національних духовно-ціннісних орієнтацій, етнопедагогіки і народознавства. За результатами дослідження опубліковано 5 науково-методичних статей та підготовлено до друку посібник "Етнологія Гуцульщини" (чл.-кор. П.В. Лосюк).

Четвертий напрям наукової діяльності Відділення **"Проблеми управління освітою"** стосується питань вдосконалення управління освітою на різних рівнях в умовах модернізації освітнього простору; визначення й обґрунтування провідних напрямів управлінської діяльності й інноваційного розвитку та модернізації системи освіти як шляху до інтеграції освіти України в європейський і світовий освітній простір.

У лабораторії управління навчальними закладами Інституту педагогіки **завершено** науково-дослідну роботу з теми **"Теорія і технології організаційних механізмів управління діяльністю загальноосвітніх навчальних закладів"** (керівник – докт. пед. наук Л.М. Калініна), у ході якої визначено механізми управління загальною середньою освітою (ЗСО), що регулюють підготовку учителів, розроблення контенту ЗСО, враховують соціально-економічний статус учнів, умови фінансування тощо; обґрунтовано теорію функціонування і спрямованого розвитку освітніх систем та виявлено загальні закономірності управління сучасними ЗНЗ: модернізація управління сферою освіти, циклічність логічної послідовності функцій управління, а також залежність ефективності управління від рівня аналітичного прогнозування та якості моделювання наступної діяльності, збалансованість стратегічного і оперативно-регулятивного менеджменту, наявність руйнівних деструктивних й дестабілізуючих факторів і процесів та необхідність постійних важелів їх попередження, залежність ефективності управління від адекватного керівництва на всіх структурних рівнях і всієї системи в цілому.

Набули удосконалення напрями розвитку державно-громадського управління в сфері освіти на основі переходу державно-громадського форми управління від авторитарно-бюрократичної до демократичної форми. Теоретично обґрунтовано, розроблено та експериментально впроваджено моделі: модель механізму управління діяльністю ЗНЗ; модель інформаційного забезпечення комплексного організаційного механізму управління ЗНЗ; теоретико-прикладну модель організаційних механізмів впровадження Державного стандарту загальної середньої освіти (ДСЗСО); модель організаційного механізму державно-громадського управління освітнім округом сільської місцевості. Практичним втіленням результатів дослідження є підготовлені до друку монографії "Управління розвитком ЗНЗ як активними соціально-педагогічними системами" і "Управління активними соціально-

педагогічними системами: методологія, моделі, механізми", публікація навчальної програми "Управління навчальним закладом: психолого-педагогічні аспекти" та 15 науково-методичних статей.

У 2014 році продовжувалося дослідження проблеми **"Автономія та врядування у вищій школі"** (акад. В.І. Луговий), у процесі якого здійснено визначення, опис та порівняльний аналіз основних моделей (сутність, зміст, форми і механізми) реалізації автономії та врядування у вищій освіті, їх типологізацію у світі та Європі. На основі результатів аналізу тенденцій становлення і розвитку врядування у вищій освіті започатковано розроблення релевантної моделі реалізації автономії та врядування у вищій освіті України. Результати дослідження використано під час підготовки проєктів: "Інституційні аспекти забезпечення якості системи освіти України", проєкту "Концепції розвитку освіти на період 2015-2025 років"; нового Закону України "Про вищу освіту" та стратегій з розвитку вищої освіти, автономії та модернізації напрямів, форм і механізмів управління вищими навчальними закладами, а саме: "Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року"; розроблення програм, текстів лекцій, тестових завдань для вищих навчальних закладів: "Педагогіка і психологія (для управління, навчання, досліджень)" для аспірантів галузі науки "Державне управління", "Вища освіта України і Болонський процес" для спеціальності 8.150106 "Державне управління у сфері освіти" магістерського освітньо-кваліфікаційного рівня. Результати дослідження опубліковано у монографії "Забезпечення якості вищої освіти", Аналітична довідка щодо стану реалізації інструментів Болонського процесу в Україні", а також оприлюднено на 26 міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах та відображено у 20 науково-методичних статтях.

У звітному році лабораторією педагогічних інновацій Інституту педагогіки продовжувалося дослідження теми **"Теорія і технологія оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів"** (керівник – канд. пед. наук Д.О. Пузіков), у процесі якого проаналізовано сучасний стан проблеми, визначено і обґрунтовано: перспективні моделі комплексного оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ (методичні принципи, загальну методику організації та здійснення і окремі методи і засоби оцінювання; теоретико-методичні засади реалізації прогностичної функції (педагогічна і дидактична прогностики, теорії педагогічного оцінювання), основні етапи (науково-пошуковий, науково-експериментальний, науково-теоретичний) та зміст організаційно-педагогічного супроводу оцінювання інноваційного розвитку ЗНЗ. Розроблено: теоретичну модель, її структуру (алгоритм й інструментарій) та основні етапи реалізації технології комплексного оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу. Практичним втіленням результатів дослідження є публікація 15 науково-методичних статей.

У звітному році започатковано дослідження **"Психолого-педагогічні засади реалізації адаптивної функції навчання студентів у процесі фахової**

підготовки" (акад. В.І. Бондар), у ході якого здійснено аналіз сучасних концепцій і теоретичних підходів до організації ефективного навчання студентів у процесі фахової підготовки; актуалізовано поняттєво-категоріальний апарат дослідження, охарактеризовано провідні поняття і категорії здійснюваного дослідження; обґрунтовано сутнісні характеристики провідних психолого-педагогічних засад реалізації адаптивних функцій навчання студентів у вищому навчальному закладі; розроблено Концепцію адаптивного навчання студентів, у змісті якої виокремлено й класифіковано основні адаптивні функції підготовки конкурентноздатного майбутнього вчителя, соціально-дидактичні чинники, що впливають на ефективність цих процесів, охарактеризовано тенденції поєднання суб'єкт-суб'єктних (асиміляційних умов дидактичних ускладнень та акомодатійних) відносин в освітньому середовищі ВНЗ. За результатами дослідження опубліковано ряд науково-методичних статей.

У межах четвертого напрямку виконувалися також дослідження з наступних проблем: проектування професійно успішної особистості в освітньо-виховному середовищі університету з урахуванням динаміки змін у політичній, соціальній, духовно-моральній і виробничих сферах суспільного розвитку (чл.-кор. В.Д. Будак); були розглянуті актуальні питання застосування зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) під кутом зору очікувань суспільства і створення моніторингу ефективності формування контингенту студентів ВНЗ (чл.-кор. О.Л. Сидоренко).

У звітному році помітне місце у діяльності Відділення посів *Педагогічний музей України*. Протягом року його діяльність була спрямована на збереження, комплектування, систематизацію та дослідження фондів, наукову інтерпретацію та презентацію історії та сучасного стану української освіти та педагогічної думки. Основою діяльності музею була науково-дослідна робота з вивчення музейних предметів і колекцій, поповнення зібрання, розроблення експозицій. Результати роботи відображено у каталогізації музейного фонду, 8-ми концепціях виставкових експозицій та 12 опублікованих статтях і матеріалах науково-практичних конференцій.

Фонд Педагогічного музею України станом на 31.12.2014 р. становив 46 066 одиниць зберігання: 35 152 од. - основний фонд, 10 914 од. - науково-допоміжний фонд. З основного фонду виокремлено науковий об'єкт, що становить національне надбання: понад 4000 од. зберігання - рукописи, стародруки, рідкісні видання 1477-1923 рр. Протягом 2014 р. на основі детального вивчення наукового об'єкту уточнено його структуру та виділено 10 колекцій: "Рукописи XVIII-XIX ст.", "Інкунабули", "Кириличні видання XVII - поч. XX ст.", "Видання громадянського друку XVIII - першої третини XIX ст.", "Стародруки латинським шрифтом XVI-XVIII ст.", "Педагогічна україніка 1842-1923 рр.", "Українська дитяча книга 1885-1923 рр.", "Розвиток наук у XIX - першій чверті XX ст.", "Журнали педагогічної та історико-культурної тематики 1834-1923 рр.", "Картографічні видання XVIII - поч. XX ст.". З метою збереження та забезпечення належного функціонування наукового об'єкту, що

становить національне надбання, було здійснено такі види робіт: проведено сканування колекції рідкісних видань (134 од. зберігання, 12 500 сторінок), реставрацію рідкісних видань (34 од. зберігання), мікрофільмування 3 стародруків (1227 аркушів). До оцифрованих видань забезпечено доступ у локальній комп'ютерній мережі музею, встановлено протипожежну та охоронну сигналізацію у фондосховищі, де зберігається науковий об'єкт, За звітний період науковими співробітниками було забезпечено експонування 1129 одиниць зберігання із фондів музею: у стаціонарній експозиції представлено 706 од. зберігання, у виставковій діяльності використано 423 од. (з них 242 од. входять до наукового об'єкту, що становить національне надбання) для функціонування 20 виставок.

У 2014 р. здійснено роботи із модернізації сайту музею <http://pmu.in.ua/> (побудований із використанням безкоштовної системи курсуванням вмісту - CMS Word Press - <https://ru.wordpress.org/>): оновлено ядро системи та осучаснено дизайн, активізовано роботу з наповнення сайту, створено нові рубрики ("Музейна педагогіка" та її підкатегорії "Електронна бібліотека", "Освітні програми музеїв", "Навчальні програми для гуртків", "Матеріали конференцій, семінарів", "Шкільні музеї", "Музейні експедиції"); протягом 2014 року на сайті музею розміщено понад 220 публікацій в усіх категоріях.

У 2014 році музеєм продовжено подальший розвиток екскурсійної роботи як одного з основних напрямів діяльності, що дає змогу публічно представляти відвідувачам музейні предмети і колекції. Протягом року науковими співробітниками музею було проведено 183 екскурсії для 9 150 осіб різних категорій відвідувачів по стаціонарній експозиції та організованих виставках. З метою популяризації педагогічної спадщини відомих вітчизняних педагогів музеєм спільно з Київським міським Будинком учителя у 2014 р. проведено 7 засідань клубу "Джерела української педагогіки" для освітян міста Києва. Протягом 2014 р. музей відвідало 17 732 осіб, з них: працівників освіти — 4 526 чол., учнів та студентів — 8 891 чол., інших відвідувачів — 4 315 чол.

Окремим і суттєвим напрямом Відділення є наукове керівництво, творча співпраця і науковий супровід діяльності **4-х науково-дослідних центрів**, що існують при Відділенні на засадах самофінансування. Науково-експериментальна робота з центрами збагачує і урізноманітнює діяльність Відділення.

У 2014 році продовжувалася діяльність **Науково-дослідного центру, що функціонує на базі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка**, над темою **"Гендерно-освітні технології у соціогуманітарному знанні: досвід і перспективи"** (керівник-дійсний член НАПН України, акад. В.П. Кравець), яка була спрямована на розробку та експериментальне обґрунтування теоретико-методологічних основ освітньо-виховних практик на засадах рівноправ'я статей в соціогуманітарному просторі як стратегічного напрямку державної політики щодо досягнення гендерної рівності в Україні в контексті євроінтеграційних та глобалізаційних процесів сьогодення. Відбувалася подальша інтеграція

гендерного міждисциплінарного підходу у різні ланки освіти з врахуванням вікової та етнокультурної специфіки в умовах полікультурної взаємодії. Розроблено та впроваджено гендерно-освітні технології як інноваційну систему релевантну принципам паритетності статей з метою становлення егалітарної особистості вчителя-професіонала. Здійснено оперативне поширення серед спеціалістів наукової інформації з щодо предмета дослідження шляхом видання науково-методичної та навчальної літератури з гендерної проблематики; науково-дослідницької діяльності студентів, їхньої участі у міжнародних конкурсах та проектах з гендерних проблем, проведенні крос-культурних досліджень у зарубіжних країнах (написання та захист кандидатських та докторських дисертацій), організації конференцій, семінарів, круглих столів, що сприяло підвищенню гендерної обізнаності в учасників соціокультурної взаємодії "батьки-діти-учителі", формування гендерної чуйності та навичок ненасильницької взаємодії між статями, збагачення досвіду партнерських та демократичних стосунків.

Важливе місце в діяльності Центру належало впровадженню в практику гендерних стандартів освіти як соціально-психологічного механізму забезпечення гендерної рівності в контексті євроінтеграційних процесів, що відбуваються в системі вищої освіти.

Співробітники Центру оприлюднили результати своїх досліджень на 30 заходах різного рівня, зокрема брали участь у: 12 Міжнародних конференціях, симпозіумах, форумах, конференціях, семінарах. Протягом 2014 року опубліковано 37 науково-методичних матеріалів, з них: 6 навчально-методичних посібників (1 з грифом МОН), 1 збірник матеріалів конференції, 10 статей в іноземних виданнях, 5 у наукових фахових виданнях України, 15 у матеріалах конференцій та тезах доповідей.

У 2014 році співробітники *Науково-дослідного центру педагогічного краєзнавства* (спільно з Уманським державним педагогічним університетом ім. Павла Тичини) продовжували працювати над двома темами *"Становлення та розвиток педагогічного краєзнавства в Україні (II половина XIX – початок XX століття)"* та *"Розвиток дитячого руху в Центральній Україні (друга половина XIX – XX ст.)"* (керівник – чл.-кор. Н.С. Побірченко).

У звітному році колектив Центру здійснював дослідження закономірностей розвитку освіти та педагогічної думки, що знайшли відображення у маловідомих і унікальних регіональних матеріалах. У ході досліджень отримано нові знання про етапи розвитку педагогічного краєзнавства в Україні та визначено внесок українських педагогів-просвітителів у його становлення. Висвітлено історію виникнення Санкт-Петербурзького Педагогічного товариства як координатора досліджень у галузі навчання і виховання дітей та молоді (друга половина XIX – початок XX ст.); досліджено напрями роботи громадської організації Ліга освіти як координатора просвітницько-педагогічної діяльності у 1907–1917 роках; розкрито особливості та напрями просвітницько-педагогічної діяльності громадських організацій кінця XIX – початку XX ст.; вивчено просвітницько-педагогічну

діяльність жіночих громадських організацій в кінці XIX – на початку XX століття.

Окреме місце у дослідженнях співробітників Центру посідало цілісне і системне розкриття соціально-педагогічних засад розвитку дитячого руху в Україні на початку XX ст. – в середині 30-х років XX століття, а також соціалізаційні функції дитячого будинку, складової системи освіти України цього ж періоду. Вивчалися також питання історії становлення системи соціальної опіки дітей з обмеженими функціональними можливостями; формування духовної культури студентів педагогічних ВНЗ. Співробітники центру були організаторами та брали участь у 16 міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях, симпозіумах та семінарах. За результатами наукових досліджень опубліковано 2 монографії: "Розвиток шкільної приватної освіти в Україні (XIX – початок XX століття)", "Організаційно-педагогічні засади діяльності дитячого будинку в системі освіти України (20-ті – середина 30-х рр. XX ст.)", 2 навчальних посібники "Розвиток дитячого і молодіжного руху: історія та сучасність", "Українська історико-педагогічна наука у дзеркалі тематики дисертаційних досліджень (1995-2014): хронологічно-тематичний покажчик закоординованих тем дисертаційних досліджень зі спеціальності 13.00.01", а також 29 науково-методичних статей у фахових виданнях та видано 2 номери часопису "Історико-педагогічний альманах" (Головний редактор - О.В. Сухомлинська).

У 2014 році *започатковано* роботу Науково-методичного центру інноваційних технологій виховного процесу на базі Рівненського державного гуманітарного університету за темою: **"Теоретичні та методичні засади впровадження інноваційних технологій у виховний процес навчального закладу"** (керівник – докт. пед. наук. проф. – О.Б. Петренко). Було розпочато розробку: інноваційних технологій виховного процесу, розширено співпрацю й координацію науково-пошукової діяльності співробітників Центру і педагогів загальноосвітніх навчальних закладів, спрямовану на обґрунтування й розроблення конкретних інноваційних технологій та окремих методик виховання дітей, учнівської і студентської молоді в різних типах навчальних закладів; концепцію професійної підготовки майбутніх учителів до здійснення інноваційної виховної діяльності. За звітний період створено сайт Центру інноваційних технологій виховного процесу (<http://www.itup.com.ua/>), матеріали якого дають змогу покращити рівень інформаційного забезпечення наукової діяльності та доступ до електронних колекцій наукової періодики. На сайті створена система он-лайн консультацій з провідними науковцями НАПН України – науковими консультантами Центру та професорсько-викладацьким складом університету. До організації і здійснення спільної науково-пошукової діяльності Центру і навчальних закладів залучено 8 загальноосвітніх, 2 обласних, 4 районних позашкільних та 3 вищих навчальних закладів регіону.

Співробітниками Центру протягом звітного року було організовано: 2 обласних науково-методичних семінари для працівників інноваційних ЗНЗ та науково-методичний семінар на базі експериментального закладу – колегіуму

м. Рівне з проблем обміну досвідом інноваційної виховної діяльності педагогічних колективів навчальних закладів різних типів, проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію "Нове педагогічне мислення в контексті сучасного європейського освітньо-інформаційного простору". Співробітники Центру були учасниками 15 міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференцій, науково-практичних семінарів та круглих столів.

Практичним втіленням результатів досліджень співробітників Центру стали публікації: методичного посібника "Технологія наукових досліджень проблем виховання", 20 науково-методичних статей у фахових виданнях, 2 у зарубіжних виданнях та 9 матеріалів конференцій.

У звітному році науково-пошукова діяльність співробітників *Науково-дослідного центру проблем соціальної педагогіки і соціальної роботи*, який функціонував при Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка (керівник – докт. пед. наук С.Я. Харченко), була значно згорнута, і центр майже не працював через переселення до м. Старобельська у зв'язку з військовою агресією, що сьогодні відбувається у цьому регіоні. Тому фахівці Центру з жовтня 2014 року зосередилися на науково-методичному супроводі реабілітації та соціальної допомоги сім'ям, які потрапили у складні життєві обставини та сім'ям тимчасових переселенців із зони проведення АТО, а також сім'ям із дітьми, що залишилися на окупованій території. Результати проведених наукових досліджень відображено у одній монографії, трьох навчально-методичних посібниках та 44 наукових статтях у фахових виданнях України та інших країн, які відображають результати попередніх досліджень.

II.2. ВІДДІЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ, ВІКОВОЇ ФІЗІОЛОГІЇ ТА ДЕФЕКТОЛОГІЇ

Основними складовими діяльності Відділення у 2014 році були науково-дослідна і науково-організаційна роботи, які здійснювалися 29 членами Академії та співробітниками наукових установ, віднесених до Відділення: Інституту психології імені Г.С. Костюка (18 лабораторій – 21 науково-дослідна тема), Інституту соціальної та політичної психології (10 лабораторій – 11 науково-дослідних тем), Інституту спеціальної педагогіки (8 лабораторій – 8 науково-дослідних тем), Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи (2 лабораторії – 2 науково-дослідні теми).

У звітному році у межах Відділення виконувалося 70 науково-дослідних тем за 9 науковими напрямками. У свою чергу, дійсними членами та членами-кореспондентами розроблялося 28 тем, серед яких – 8 розпочатих, 6 – завершених і 15 – перехідних. Наукові колективи підвідомчих установ Відділення здійснювали 42 теми, серед яких – 8 розпочатих тем, 15 – завершених і 19 перехідних. Усього у 2014 році завершено 15 досліджень фундаментального характеру, що фінансувалися з бюджету НАПН України, 8 з яких – в Інституті психології ім. Г.С. Костюка та 7 тем – в Інституті спеціальної педагогіки.

Пріоритети науково-дослідної роботи Відділення протягом 2014 року визначалися згідно з законами України, що регулюють відносини у сфері освіти і науки, постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2015 року", указами Президента України "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року", "Про заходи щодо розв'язання актуальних проблем осіб з обмеженими фізичними можливостями", постановою Кабінету Міністрів "Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах", Програмою спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2014–2016 роки, "Державною цільовою соціальною програмою розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року", рішеннями загальних зборів НАПН України та постановами Президії Академії.

Дослідження вчених Відділення були спрямовані на подальше розв'язання теоретико-методологічних проблем психологічної науки. Пріоритетною залишалася тематика, яка забезпечувала, насамперед, подальше дослідження психологічних проблем навчання, виховання і психічного розвитку особистості у сучасному суспільстві; пошуку шляхів психофізіологічного забезпечення навчально-виховного процесу та професійної діяльності; творчості та обдарованості; психологічних механізмів формування здорового способу життя різних груп населення; теоретико-методологічних засад соціально-психологічної науки відповідно до викликів сьогодення, вирішення завдань соціально-психологічного супроводу освітніх реформ, підвищення психологічної компетентності широких верств населення України; розроблення та апробації інноваційних моделей організації й методичного забезпечення діяльності психологічної служби і психолого-медико-педагогічних консультацій системи освіти тощо. Важливими і вкрай необхідними були дослідження, присвячені реформуванню змісту освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку дошкільного та шкільного віку всіх нозологій. Передбачені дослідницькі завдання загалом виконано.

Основні результати досліджень подано за напрямами і виділеними проблемами:

За напрямом "Теоретико-методологічні засади психологічної науки" розроблялося 11 тем, з них: розпочато – 2, завершено – 4, перехідних – 5.

Теоретико-методологічні засади загальної та когнітивної психології.

У межах проблеми розпочато дослідження **"Психосинергетичні особливості сталих та кризових періодів життя людини"** (керівник – канд. психол. наук М.-Л.А. Чепа), у ході якого виокремлено визначальні психосинергетичні чинники психіки людини на сталих та кризових періодах її життя та досліджено можливості синергетичної парадигми в процесі теоретичного осмислення сталих та кризових періодів розвитку людини.

Опубліковано збірку матеріалів конференції та семінару, 17 наукових статей.

Тривало дослідження теми **"Соціальні діалоги у вимірах когнітивного спілкування"** (керівник – докт. психол. наук О.М. Кочубейник), у ході якого побудовано концептуальну модель взаємодії локальних ідентичностей у дискурсивному просторі соціального діалогу та запропоновано систему критеріїв і показників для її визначення. Розроблено відповідні програмно-методики аналізу соціального діалогу через дискурсивні ефекти "готовність до діалогу", "конвергентність діалогу"; метод експериментального вивчення ролі когнітивної репрезентації плину часу при каузальній атрибуції в ході соціального діалогу. Емпірично встановлено закономірності зміни суб'єктивної привабливості пропозиції: а) у майбутньому модусі часу залежно від її формулювання для першої та третьої особи і з урахуванням відносного та абсолютного рівнів цінності пропозиції; б) залежно від активації репрезентацій ситуативного і пропозиційного плину часу. Обґрунтовано рефлексивно-когнітивний механізм як основу організації та експертизи соціальних діалогів у бізнесі.

Опубліковано 25 наукових статей.

Теоретико-методологічні засади історико-психологічного дослідження, становлення та розвиток психологічної думки в Україні.

Завершено дослідження теми **"Історико-психологічний аналіз становлення провідних ідей в українській психологічній думці"** (керівник – докт. психол. наук В.В. Турбан), в результаті якого з'ясовано, що становлення провідних ідей української психологічної думки та психологічної науки світу розгорталося відповідно до зміни загальноєвропейських світоглядних парадигм і культури; властиві українському суспільству соціальні практики, ціннісні уявлення й орієнтації постають у релігійних, філософських і наукових працях українських авторів як особливі предмети рефлексії. Запропоновано якісно інший підхід, що ґрунтується на плюралістичному баченні розвитку психології другої половини ХІХ – ХХ сторіччя. Основою цього підходу є розроблена типологія напрямів психології другої половини ХІХ та всього ХХ сторіччя. Показано, що у другій половині ХІХ сторіччя в українській науці і філософії означилися чотири основних, методологічно і світоглядно різних і багато в чому полярних напрямів вивчення та розуміння людини: природничо-науковий, емпірико-філософський, релігійно-філософський і духовно-академічний. Запропоновано нові критерії для визначення важливості і значущості психологічних учень і програм, що існували у той час.

Опубліковано 5 монографій, збірник наукових праць, 3 збірники матеріалів конференцій та 69 статей.

У межах перехідної теми **"Особливості становлення і розвитку форм соціально-психологічного мислення"** (керівник – чл.-кор. М.М. Слюсаревський) описано історіогенез, взаємозв'язки та сучасний стан досліджуваних форм соціально-психологічного мислення. При цьому розроблено критеріальну модель аналізу феноменів соціального протистояння, новий варіант моделі громадянської освіти учнівської молоді, концепцію художнього мислення як своєрідної мисленнєвої діяльності, що має на меті

образне перетворення дійсності. Обґрунтовано універсальний критерій оцінювання ефективності процесу соціалізації дітей і молоді, яким, на думку виконавців теми, може слугувати рівень суб'єкт-суб'єктної готовності учасників цього процесу до спільного вчинку. Виявлено низку закономірностей і тенденцій, а саме: закономірності історіогенезу ідеологічних форм соціально-психологічного мислення; історично зумовлені тенденції формування колективних уявлень населення Російської Федерації, що характеризуються антиукраїнською налаштованістю; тенденції розвитку психотехнологічних форм соціально-психологічного мислення у сферах маркетингу, реклами, психотерапії, управління персоналом тощо. Сформульовано гіпотезу про пріоритетний вплив суспільної ідеології на характер розвитку державності. Здійснено комплексний аналіз англomовного корпусу історіографічних робіт із соціальної психології.

Опубліковано 59 наукових праць, серед яких 2 монографії, 2 брошури, 55 наукових статей.

Психологічні механізми і педагогічні умови стимулювання і гармонізації процесу саморозвитку особистості та її становлення як відповідального суб'єкта життєтворчості.

Розпочато дослідження *"Філософські проблеми становлення екологічної свідомості молоді України"* (акад. А.В. Толстоухов), у процесі якого на основі осмислення філософського дискурсу визначено поле сучасного стану проблем становлення екологічної свідомості. Виокремлено основні підходи до дослідження становлення екологічної свідомості у філософському контексті. Уточнено основні поняття і категорії щодо екологічної свідомості. Визначено провідні тенденції змін у природних та соціальних умовах життєдіяльності сучасної молоді України, які найбільш відображають становлення їх екологічної свідомості.

Опубліковано монографію (у співавторстві) та 2 наукові статті.

Завершено тему *"Психологічні умови становлення професійної ідентичності особистості"* (керівник – канд. психол. наук В.Л. Зливков), за результатами якого простежено витoki та процес становлення досліджень ідентичності (зокрема, професійної) у психологічній науці. Побудовано оригінальні моделі професійної ідентичності та процесу професійної самоідентифікації. Розкрито вплив норм трьох видів (норми-стандарти, норми-ідеали, норми індивідуального прогресу) на швидкість і специфіку переструктурування професійної ідентичності. Характеристики професійної ідентичності та можливості її позитивного переструктурування конкретизовано на матеріалі становлення професійної ідентичності вихователя дошкільного навчального закладу, психотерапевта й викладача мистецьких дисциплін. Розкрито значення орієнтації у професійній підготовці на діалог культур як на універсальну регулятивну ідею. Окреслено особливості формування ідентичності суб'єкта професійної діяльності в умовах діалого-культурологічно орієнтованої професійної підготовки.

Опубліковано монографію, посібник та 76 статей.

У результаті перехідної теми **"Феномен природи людини у філософських і психологічних вченнях ХХ – початку ХХІ століття"** (чл.-кор. П.І. Гнатенко) розкрито феномен природи людини у контексті основних філософських і психологічних вчень ХХ – початку ХХІ століття з позицій протилежних підходів. Розкрито зміст природи людини, в якому важливим компонентом, поряд з генетичним фактором, є духовний, як певна система цінностей, що сформована протягом багатьох віків за визначної ролі навколишнього середовища.

Опубліковано монографію "Феномен природи людини".

У межах даної проблеми тривало дослідження теми **"Самопроекування особистості у дискурсивному просторі"** (керівник – акад. Н.В. Чепелева). Здійснено узагальнення методологічних і технологічних координат проектної парадигми; виокремлено характеристики самопроекування та його відмінність від традиційної проектної діяльності. Показано, що самопроекування базується на інтерпретації та осмисленні соціокультурного й особистого досвіду, що здійснюється шляхом засвоєння дискурсивних практик, які передбачають створення власних дискурсивних проектів. Останні, у свою чергу, виступають вагомим чинником особистісного зростання. Схарактеризовано основні види особистісного проекту та стратегії його реалізації. З'ясовано особливості дискурсивних практик самопроекування на різних етапах розвитку особистості та визначено їх специфіку у молодшому шкільному, юнацькому, дорослому та похилому віці, а також у кризових обставинах життя людини.

Опубліковано 40 наукових праць, серед яких збірник наукових праць, 31 стаття, з них 9 – у зарубіжних фахових виданнях, 5 – у виданнях, що входять до наукометричних баз даних.

Місце і роль психології у контексті української культури.

У 2014 році тривало дослідження перехідної теми **"Психологічні закономірності реалізації конструктивних функцій етнокультури в інформаційному суспільстві"** (керівник – канд. психол. наук М.-Л.А. Чеп). Здійснено емпірико-статистичну перевірку робочих гіпотез дослідження психологічних закономірностей реалізації конструктивних функцій етнокультури в інформаційному суспільстві із застосуванням методів багатовимірного аналізу.

Опубліковано 7 наукових статей.

Теоретико-методологічні засади реалізації гуманізаційної функції психологічної науки і практики в суспільному житті й освіті.

За результатами завершеної теми **"Теоретико-методологічні основи реалізації культуротвірної функції психологічної науки"** (керівник – чл.-кор. Г.О. Балл) обґрунтовано трактування людської культури як системи її модусів - утворень, кожне з яких реалізує визначальні для культури репродуктивну і продуктивну функції. Окреслено структуру культуротвірної діяльності, зокрема здійснюваної у межах науки. Виокремлено ціннісні орієнтири та нормативні функції наукової діяльності, пов'язані із розв'язанням науково-пізнавальних і

науково-комунікативних задач. Розкрито значення системних репрезентацій як медіаторів взаємодії між природничонауковою й гуманітарною традиціями у психології (і в людинознавстві загалом). Системно охарактеризовано стратегії універсалізації представлення наукових (зокрема, людинознавчих) знань із використанням сучасних інформаційних технологій та врахуванням специфіки людинознавства. Виокремлено основні напрями збагачування культури продукованими психологічною наукою знаннями про патерни свідомості й поведінки, сприятливі для особистісного зростання людей та гуманізації суспільного життя. Сформульовано головні принципи психологічної підтримки становлення особистості та її функціонування у складних ситуаціях.

Опубліковано колективну монографію, 3 посібники, 3 збірники матеріалів конференцій та 140 наукових статей.

Теоретичні засади наукової і практичної діяльності психолога.

Завершено дослідження *"Методологічні проблеми трансформації комунікативної компетентності психолога в інформаційному суспільстві"* (керівник – канд. психол. наук В.В. Андрієвська), за результатами якого встановлено основні напрями трансформацій у сфері фахової наукової комунікації психолога в інформаційному суспільстві. Розроблено модель комунікативної компетентності психолога та накреслено напрями її трансформації, що визначаються роботою психолога в інформаційному суспільстві. Виявлено особливості комунікативної компетентності психолога, що здійснює наукові дослідження в Інтернеті. Розкрито специфіку трансформації комунікативної компетентності психолога в консультативній практиці, зокрема показано, що середовище віртуального спілкування висуває нові специфічні вимоги до процесу надання психологом допомоги віртуальному клієнтові.

Опубліковано 82 наукові статті.

За напрямом *"Психологія особистості. Соціальна психологія"* виконувалося 15 тем, з них: розпочато – 4, завершено – 2, перехідних – 9.

Психологічні передумови, закономірності та механізми розвитку особистості в сучасних суспільно-історичних умовах.

У звітному році започатковано тему *"Філософсько-психологічні аспекти феномену лідерства в умовах трансформаційних змін: потенціал, виклики та загрози для суспільної ефективності"* (чл.-кор. Т.В. Мотренко). Здійснено осмислення проблеми лідерства в історії філософії, психології та соціології; схарактеризовано основні тенденції щодо вивчення феномена лідерства з позицій різних підходів. На основі аналізу теорій лідерства, особливо тих, які здійснюють сутнісний вплив на розвиток процесу соціального управління, виокремлено філософські особливості феномену лідерства в умовах динамічних соціальних змін.

Опубліковано 2 наукові статті у фахових виданнях.

Завершено дослідження теми *"Позитивні цінності як чинник оптимального функціонування особистості"* (чл.-кор. Е.Л. Носенко), в результаті якого доведено вплив особистісних властивостей педагога, що

формується завдяки дотримувannya ним загальнолюдських позитивних цінностей, на забезпечення успішної реалізації пізнавального потенціалу учнів. Розкрито механізм зв'язку позитивних цінностей компетентного педагога з емоційними станами учнів, в яких гуманність і справедливість задоволеного своєю працею педагога викликає в учнів виражену навчальну мотивацію та ефективне функціонування пізнавальних процесів. Досліджено роль позитивних цінностей у попередженні емоційного вигорання педагога. За узгодженню з Міжнародною асоціацією позитивної психології перекладено з англійської мови на українську новітній опитувальник "Цінності у дії" й емпірично перевірено його інформативність як засобу оцінки ролі позитивних цінностей у забезпеченні суб'єктивного благополуччя людини.

Опубліковано 3 монографії (1 з них у співавторстві), 9 наукових статей, 5 з яких – у зарубіжних фахових виданнях.

Протягом 2014 року тривало дослідження теми **"Методологія суб'єктно-вчинкового підходу в соціальній психології"** (чл.-кор. В.О. Татенко). Досліджено взаємозв'язки суб'єктно-вчинкового підходу як форми соціально-психологічного мислення з особистісним підходом і теоріями соціалізації, а також можливості його застосування для аналізу феноменів соціального протистояння. Показано, що саме своєю вчинковою (ціннісно-сисловою, комунікативно-стосунковою) стороною суб'єктно-вчинковий підхід поєднується з особистісним, а перспективи його застосування в соціальній психології пов'язані з розробленням ідеї спільного вчинку як феномена не лише суб'єкт-суб'єктної, а й міжособистісної взаємодії. Виявлено низку проблемних моментів у розумінні процесу соціалізації як суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Запропоновано розглядати рівень суб'єкт-суб'єктної готовності учасників соціалізувального процесу до спільного вчинку як універсальний критерій оцінювання ефективності даного процесу. Розроблено критеріальну модель аналізу феноменів соціального протистояння, сутнісне ядро якої складають цінності, смисли і норми поведінки, утворені на перетині уявлень про суб'єктне й об'єктне, вчинкове і злочинне. Зроблено висновок про залежність диференціації цих уявлень від особливостей ціннісно-сислової спрямованості і морально-правової культури тих, хто оцінює, і тих, кого оцінюють, що є однією із суттєвих причин соціальної напруженості та соціального протистояння

Опубліковано 3 статті у фахових виданнях.

У межах перехідної теми **"Психологічні механізми становлення особистісної ефективності учнів в онтогенетичному вимірі"** (керівник – канд. психол. наук М.Т. Дригус) окреслено теоретико-методологічні засади особистісної ефективності в раціогуманістичній перспективі. Здійснено історіогенез проблеми особистості школяра в освітніх системах, визначено інтегративне підґрунтя дослідження психологічних механізмів особистості у контексті теорії психічного розвитку дитини Г.С. Костюка та його концепції особистісного розвитку і саморозвитку. Проведено експериментальне дослідження психологічних механізмів становлення особистісної ефективності

школяра – рефлексивності, оцінкових ставлень, регулятивно-поведінкових механізмів. Встановлено особливості структурно-динамічних ознак психологічних механізмів особистісної ефективності школяра. Окреслено шляхи оптимізації становлення особистісної ефективності учнів.

Опубліковано 13 наукових статей.

Продовжувалось дослідження за темою **"Психолого-педагогічні основи процесу самотворення особистості"** (керівник – докт. психол. наук Л.З. Сердюк), у ході якого визначено психологічну сутність, структурні характеристики та динамічні особливості процесів самотворення та самовдосконалення особистості. Встановлено, що самотворення особистості як самодетермінований феномен зумовлюється та опосередковується комплексом взаємопов'язаних параметрів особистості, зокрема цінністю саморозвитку, цілісністю сприйняття свого життєвого шляху, самоприйняттям тощо. Виявлено структурні характеристики та динамічні особливості феномена самотворення особистості як самодетермінованої системи; встановлено ціннісно-сміслову та соціокультурну опосередкування мотивації самотворення та самовдосконалення; виокремлено вікові та індивідуально-психологічні особливості процесу самовдосконалення особистості в старшому шкільному та юнацькому віці.

Опубліковано монографію, навчальний посібник, 34 наукові статті.

Психологічні механізми особистісного зростання та самореалізації особистості на різних етапах життєвого шляху.

Проблема продовжує розроблятися у межах перехідного дослідження **"Соціально-психологічні практики особистісного життєконструювання в сучасному світі"** (керівник – чл.-кор. Т.М. Титаренко). Розроблено модель оптимізації практик автобіографування, що забезпечує оновлене самоідентифікування, освоєння нових комунікативних територій та смислородження відповідно до життєвого етапу. Розроблено концепцію оптимізації життєконструювання особистості в субкультурах проблемної молоді та апробовано технології формування просоціального способу життя. Розроблено програму оптимізації життєконструювання, спрямовану на актуалізацію ресурсів відновлення довіри, зниження ризикованості подій. Запропоновано модель оптимізації конструювання особистістю сімейного простору через створення альтернативної історії та аудиторії. Визначено способи оптимізації нарративних практик сімейного життєконструювання, повсякденних і трансформаційних. Відповідно до критеріїв ефективної інтернет-комунікації (комунікативна готовність та комунікативна компетентність) розроблено напрями оптимізації комунікативних практик. На основі оптимізації фонові і трансформаційної стратегій збалансування легкого/серйозного ставлення до життя розроблено модель оптимізації простору роботи і дозвілля. Виявлено екстернальний та інтернальний типи оптимізації жіночих практик конструювання партнерських стосунків з чоловіками; розроблено й апробовано тренінгову програму оптимізації жіночих практик з використанням арт-терапевтичних методів. Серед практик інтеграції

страху смерті виділено практики прийняття та уникнення; визначено специфіку практик інтеграції страху, запропоновано психотерапевтичні способи оптимізації взаємодії зі страхом смерті у військових, інших учасників бойових дій та звичайних громадян. Запропоновано нові напрями оптимізації практик плейбек-театру через роботу з індивідуальними наративами та ментативами.

Опубліковано 51 наукову працю, серед яких монографія.

Психологічні засади сприяння особистісному зростанню дітей дошкільного віку.

За результатами завершеної теми *"Становлення ціннісних орієнтацій дітей дошкільного віку в сучасному соціокультурному середовищі"* (керівник – докт. психол. наук Т.О. Піроженко) визначено психологічні чинники розвитку та функціонування ціннісних орієнтацій у життєдіяльності дошкільників в сучасному соціокультурному середовищі. Розроблено діагностичний інструментарій для психологічного аналізу системи існуючих в реальному житті дитини цінностей у двох напрямках – широта та змістовна наповненість системи цінностей, яка існує в дитячій субкультурі життя ("Поле цінностей" дитини) та психологічні особливості процесу становлення цінностей у дитини дошкільного віку ("Структурно-динамічні характеристики ціннісних орієнтацій"). Визначено широту поля цінностей на основі аналізу ситуацій ("людина-людина", "людина-природа", "людина – техніка", "людина-мистецтво") та особливості її структурної характеристики.

Опубліковано 179 наукових праць, серед яких навчальний посібник, 4 навчально-виховні програми, методичний посібник, 2 методичних рекомендацій, 16 навчально-методичних посібників, 5 збірників наукових статей, 134 статті.

Соціально-психологічні закономірності соціалізації особистості в умовах трансформації суспільства.

У 2014 році започатковано дослідження *"Психологія самоактуалізації безробітного на ринку праці"* (акад. О.В. Киричук). У результаті аналізу досвіду економічно розвинутих країн світу щодо ефективних способів розв'язання проблем самоактуалізації безробітних в умовах сучасного ринку праці, розроблено загальну концепцію дослідження.

Розглянуто психологічну структуру процесу самоактуалізації, особливості прояву її складових у безробітних різного віку та статі. З'ясовано, що величина прояву сили прагнення до самоактуалізації безробітних визначається мірою адаптованості їх соціальної поведінки до нових обставин життя. Виокремлено основні соціально-психологічні детермінанти, які визначають особливості сприйняття й оцінки безробітними якості свого життя. Доведено, що суб'єктивна оцінка якості життя детермінує вибір ними певної життєвої стратегії.

Опубліковано 2 наукові статі у фахових виданнях.

Дослідження даної проблеми тривало у межах перехідної теми *"Соціально-психологічні закономірності становлення економічної культури молоді"* (керівник – докт. психол. наук В.В. Москаленко). На основі

побудованої емпіричної структурно-функціональної моделі чинників становлення економічної культури молоді проаналізовано зміст "економічності" та "моральності" у соціально-психологічних характеристиках економічної культури студентської та учнівської молоді, в результаті чого визначено рівні економічної культури молоді в умовах ставлення школярів різного віку до особистої власності, ставлення старшокласників до грошей; в умовах навчання в аспірантурі; в уявленнях студентів про економічний успіх; у системі економічних ціннісних репрезентацій молоді, які зумовлені її економічним статусом, соціально-демографічними та індивідуально-психологічними особливостями студентської та учнівської молоді.

Опубліковано 2 збірники наукових праць та 45 наукових статей.

Стратегії і технології підвищення життєвої активності та соціально адаптивних можливостей людини.

Розв'язання проблеми продовжується у просторі дослідження "*Соціально-психологічні особливості становлення екологічно орієнтованого способу життя особистості*" (керівник – докт. психол. наук Ю.М. Швалб), під час якого визначено екологічний зміст способу життя соціальних суб'єктів (особистості та групи); встановлено його прояви та індикатори у різних середовищах життєзабезпечення. Виявлено психологічну структуру екологічно орієнтованого способу життя особистості. Виділено внутрішні та зовнішні чинники становлення та проявів екологічно орієнтованого способу життя. Встановлено вплив екологічно-орієнтованого способу життя родини на розвиток особистості дитини та її ощадливе ставлення до навколишнього середовища; з'ясовано напрями та певні психологічні механізми такого впливу. У цілому здійснено вивчення екологічно орієнтованого способу життя особистості для подальшої розроблення та впровадження цілісної системи психологічно змістовних проектів його формування.

Опубліковано 3 збірники наукових праць та 27 наукових статей.

Психологія міжгрупових відносин.

У звітному році розпочато дослідження "*Свідоме та несвідоме як чинники регуляції групової регуляції взаємодії суб'єктів освітнього процесу*" (керівник – докт. психол. наук П.П. Горностай), у ході якого розроблено концептуальні засади групової взаємодії в малих навчально-терапевтичних групах, зокрема основні положення моделі групових границь (предметно-когнітивних, соціометричних, емоційних, границь ідентичності) та концепції взаємної динаміки особистості та малої групи. Висунуто гіпотезу про зв'язок між зміною групових границь і процесами групової динаміки в малих групах. Розроблено ціннісно-рольову концепцію формування та розвитку команд і теоретичну модель ціннісно-рольової інтеракції в командах. Створено та апробовано методики дослідження готовності до командної діяльності та міжсуб'єктної інтеракції в командах. Розроблено та апробовано авторську арт-терапевтичну методику "Груповий портрет", що спирається на використання спільного малюнка, складання спільної казки та рефлексивної анкети учасника групи.

Опубліковано 32 наукові праці, серед яких 2 монографії та 2 посібника.

Психологія мас та спільнот.

У процесі дослідження перехідної теми *"Соціально-психологічні чинники подолання бідності як стилю життя"* (керівник – докт. психол. наук В.О. Васютинський) запропоновано концепцію підвищення самоефективності особистості на основі застосування засобів соціально-психологічного впливу та корекції у сферах ціннісно-орієнтаційного, освітнього, професійного та правового самовизначення, здоров'я, сімейних стосунків і соціального капіталу. За принципи сприятливого соціально-психологічного впливу на носіїв бідності визнано: усвідомлення ними власних проблем; інтеріоризацію позитивного досвіду; гармонізацію стосунків з оточенням; підвищення соціальної мобільності. У межах корекції неефективного стилю життя побудовано моделі: підвищення самоефективності; формування досвіду освітньої кар'єри; оптимізації правової свідомості; подолання професійної та економічної невизначеності; корекції ставлення до здоров'я. Виявлено тенденції особистісного та соціального самовизначення осіб із неефективних середовищ: зв'язку між усвідомленням психологічного тяжіння до бідності і орієнтацією на спосіб його корекції; розмитості змісту особистісного самовизначення в сім'ї; проблемності набуття та неефективності використання соціального капіталу. Розроблено методику фокусованої професійної генограми та психологічний курс оптимізації сімейних взаємин як засобів запобігання та подолання бідності як стилю життя.

Опубліковано 37 статей у фахових виданнях.

Теоретичні та методичні основи аналізу соціальної ситуації особистісного і суспільного розвитку.

У межах перехідної теми *"Особливості динаміки ситуаційних чинників особистісного і суспільного розвитку в умовах соціальних змін"* (керівник – канд. філос. наук О.В. Суший) продовжено відстеження чинників розвитку соціально-економічної та політичної ситуації в Україні, а також моніторинг громадської думки з проблем освіти та заходів щодо її реформування (проведено чотири всеукраїнських репрезентативних опитування). Емпірично виявлено тенденції: підвищення соціальної напруженості в суспільстві внаслідок зниження довіри населення до державної влади, що посилюється чинником політичного маніпулювання; поліпшення оцінок громадян щодо загальної спрямованості розвитку подій в Україні після стрімкого їх погіршення в результаті кривавих подій на Майдані в лютому 2014 р.; зв'язку вектора геополітичного вибору (від абстрактного позиціонування до протестної активності) з імпліцитними механізмами інгрупового фаворитизму. Напередодні парламентських виборів отримано дані щодо електоральних намірів населення, які серед усіх дослідницьких центрів виявилися найбільш близькими до офіційних результатів голосування, оголошених ЦВК. Створено модель рефлексивної інтенсифікації вибору копінг-стратегії в соціальній ситуації професійної діяльності.

Опубліковано 48 наукових праць, серед яких 4 інформаційні бюлетені, довідник, навчальна програма, 17 статей у наукових фахових виданнях, з них 4 у словнику.

Психологічні проблеми масових інформаційних процесів і медіаосвіти дітей та молоді.

Розпочато дослідження *"Соціально-психологічні та психолого-педагогічні умови організації медіаосвіти молоді"* (керівник – докт. психол. наук Л.А.Найдьонова), під час якого створено загальну методологічну рефлексивну рамку стильової теорії взаємодії суб'єктів з медіа, на основі якої розроблено низку теоретичних моделей та дослідницьких гіпотез: 1) стильову інтенційну модель взаємодії особи з медіасередовищем у діалозі та квазікомунікації, гіпотезу про головні причини псевдовзаємодії; 2) багатофакторну концептуальну модель взаємодії у віртуальних групах соцмереж та гіпотезу про дефіцит творчого переосмислення віртуальної інформації; 3) модель становлення темпоральних стилів медіакомунікації учнівської молоді та гіпотезу щодо переваг темпорально-автономного стилю; 4) теоретичну модель саморегуляції візуального медіасприймання молоді в умовах інформаційної війни та гіпотезу про медіапсихологічні механізми патріотизму та протистояння ідеологічній індоктринізації; 5) теоретичну модель впливу парасоціальних стосунків на формування стилів взаємодії особистості з реальністю і гіпотезу про надмірний вплив медіагероїв з небажаними парасоціальними стосунками; 6) концептуальну модель ков'ювінгу і гіпотезу про основні мішені дезорганізувального впливу медіа на рефлексивні процеси. Запропоновано стратегію спеціалізації медіаосвітніх курсів для педагогічних колективів як основний напрям масового впровадження інтегрованої медіаосвіти для всіх вікових категорій учнів. Розроблено теоретико-методологічні засади рефлексивно-інноваційних стратегій упровадження медіаосвіти в умовах кризи.

Опубліковано 32 наукових праць, серед яких навчально-методичний посібник та 29 статей у фахових виданнях.

Технології соціально-психологічного супроводу процесів модернізації освіти і суспільства.

Продовжувалося дослідження даної проблеми у перехідній темі *"Соціально-психологічні механізми формування консолідованої громадської думки щодо освітніх та суспільних реформ"* (керівник – канд. психол. наук П.Д.Фролов), під час якої розроблено програму емпіричного дослідження, що має на меті створення психологічно обґрунтованих процедур досягнення консолідації громадської думки; запропоновано відповідну систему показників та індикаторів. Обґрунтовано й емпірично апробовано систему методів виявлення і корекції імпліцитних моделей консолідації громадської думки. Введено консенсусний критерій консолідації громадської думки і виокремлено відповідну групу так званих консенсусних методів; розроблено план та методи доведення гіпотези про зв'язок між формуванням консолідованої громадської думки колективних суб'єктів та соціально-психологічними показниками рівня

толерантності, згуртованості, колективної ідентичності та спротиву змінам. Запропоновано алгоритм побудови інструментарію та операціональні критерії оцінювання консолідаційного потенціалу відповідно до синергетичної моделі організації суспільства. Розроблено методичний інструментарій для дослідження формування консолідованої громадської думки в конфліктологічних практиках системи середньої освіти. Запропоновано функціональну модель множинної ідентичності як чинника консолідації громадської думки.

Опубліковано 27 статей, з яких 13 у фахових наукових виданнях.

За напрямом *"Психологія навчання та виховання в сучасних умовах"* розроблялося 3 теми, з них: розпочато – 1, завершено – 1, перехідних – 1.

Психологічні механізми навчання та психічний розвиток учнів.

У 2014 році розпочато дослідження теми *"Діяльнісна самореалізація особистості в освітньому просторі"* (керівник – акад. С.Д. Максименко), згідно з яким сформульовано основні теоретико-методологічні підходи та концептуальні положення проблеми діяльнісної самореалізації особистості в освітньому просторі в парадигмі діяльнісного саморозвитку особистості з виокремленням феномену самореалізації в якості системоутворювальної складової, "вищої потреби особистості", "вершинного" результату всього саморозвитку, самоздійснення зрілої, дорослої людини. Здійснено до визначення основних понять дослідження: самореалізація особистості, діяльнісна самореалізація особистості, освітній простір. Теоретично окреслено предметне поле проблеми вивчення умов, чинників та психологічних закономірностей діяльнісної самореалізації особистості в освітньому просторі. Визначено форми прояву, види, структурні характеристики та умови самореалізації особистості в різних видах освітньої діяльності, основні соціокультурні чинники діяльнісної самореалізації особистості, нормативний статус різних форм діяльнісної самореалізації в освітньому просторі.

Опубліковано 75 наукових праць, серед яких 2 підручники, посібник, методичні рекомендації, 2 збірники наукових праць, 3 матеріалів конференцій та 46 наукових статті.

Психолого-педагогічні чинники розвивального ефекту інформаційно-комунікаційних технологій навчання.

Тривало вивчення проблеми у межах перехідної теми *"Інтелектуальний розвиток дорослих у віртуальному освітньому просторі"* (керівник – чл.-кор. М.Л. Смульсон). У результаті проведеного експериментального дослідження інтелектуального розвитку дорослих у віртуальному освітньому просторі на ґрунті спроектованого і створеного за допомогою інформаційно-комунікаційних та мультимедійних технологій інтелектуально-насиченого віртуального середовища показано, що потенціал середовища сприяє підтримці нелінійного інтелектуального розвитку дорослої людини. Визначено психологічні механізми якості життя дорослих засобами інтелектуального розвитку у віртуальному освітньому просторі. Показано особливості виникнення потреби у проектуванні, специфіку побудови проекту та організації

проектної діяльності дорослих як чинника інтелектуального розвитку дорослих. З'ясовано психологічні особливості групової роботи у віртуальному освітньому просторі. Визначено специфіку процесу розвитку інтелекту дорослих та людей похилого віку в умовах спеціально спроектованого віртуального освітнього простору.

Опубліковано 3 електронні збірники наукових праць, матеріали конференції та 12 наукових статей.

Психологічні засади самореалізації особистості в освітньому просторі.

Науковий доробок завершеного у 2014 році дослідження теми *"Дослідження емоційних детермінант в структурі особистісних особливостей та діяльності"* (акад. О.Я. Чебикін) представлено результатами пізнання специфіки та функцій емоційних детермінант у структурі особистісної залежності, інфантильності, моральності та жіночої атрактивності, виділено основні ознаки змісту останньої. Встановлено, що атрактивність реалізується у межах когнітивної, емоційної, комунікативної, мотиваційної та вольової сфер. При оцінці атрактивності найбільш інформативними є емоційно-комунікативні особливості. Визначено чинники, які перешкоджають розвитку атрактивності. Доведено, що найбільший вплив на розвиток атрактивності мають умови сімейного та художньо-естетичного виховання. У цьому аспекті розкрито, що рівень прояву атрактивності має залежність від якості родинного виховання та переважання серед дівчат високого й середнього рівнів самооцінки. Побудовано цілеспрямовану систему психологічної корекції атрактивності, яка містить три взаємопов'язані напрями роботи (теоретико-діагностичний, корекційний та практичний), кожний з яких має реалізовувати специфічні завдання та варіювати подальші позитивні зміни з урахуванням особливостей особистості.

Опубліковано монографію "Психологія атрактивності дівчини" та 5 наукових статей (1 з них у зарубіжному фаховому виданні).

За напрямом "Психологічні основи творчості та обдарованості" тривало дослідження 2 тем, з них: завершено – 1, перехідних – 1.

Засоби діагностики та розвитку обдарованої особистості.

Завершено дослідження теми *"Освітнє середовище як чинник становлення обдарованої особистості"* (керівник – канд. психол. наук Р.О. Семенова), в результаті якого визначено психологічну структуру побудови розвивального освітнього середовища, сприятливого для прояву, розвитку та повноцінної реалізації обдарованості на різних етапах онтогенезу; сформульовано загальні принципи побудови освітнього середовища, яке стимулює розвиток обдарованості у дітей та молоді та пріоритетні принципи ефективного функціонування розвивального освітнього середовища. З'ясовано систему вимог до мікрорівня освітнього середовища для обдарованих дітей та молоді; визначено структуру психологічної готовності педагогів до роботи з обдарованими дітьми і молоддю.

Опубліковано 39 наукових праць, серед яких колективна монографія, навчальний посібник, методичний посібник та 36 наукових статей.

Теоретико-методологічні проблеми психології творчості.

Проблема продовжувала досліджуватися у межах перехідної теми *"Психологічні закономірності творчого сприймання реальності в умовах дефіциту і надлишку актуальної інформації"* (керівник – акад. В.О. Моляко). Здійснено теоретико-методологічний аналіз процесу творчого сприймання реальності в умовах надміру та дефіциту інформації в системі загального циклу трансформації образу. Визначено проблемне поле стратегіальної організації творчого сприймання інформації стосовно різних сфер діяльності та техноінформаційних індикаторів реальності за умов дефіциту і надлишку інформації. Здійснено дослідження стратегемо-праобразних векторів творчого сприймання світу в умовах функціонування полімодальних інформаційних потоків. Розроблено методичні підходи та розпочато емпіричне дослідження творчих стратегій і тактик сприймання: старшими дошкільниками та молодшими школярами – художніх та графічних інформаційних структур; підлітками – екранної інформації; старшокласниками – релігійної інформації.

Опубліковано 51 наукову працю, серед яких 2 збірники наукових праць, матеріали конференції та 38 наукових статей.

За напрямом *"Практична психологія"* розроблялося 9 тем, з них: розпочато – 3, завершено – 4, перехідних – 2.

Теоретико-методологічні основи психологічного консультування та психотерапії.

У 2014 році розпочато дослідження *"Підготовка української версії Мінесотського багатпрофільного особистісного опитувальника (ММРІ - 2)"* (акад. Л.Ф. Бурлачук), у ході якого проведено діяльність з питань підготовки української версії опитувальника: отримано дозвіл університету Міннесоти (США) на даний переклад американської версії опитувальника. Здійснено зворотній переклад на англійську мову української версії опитувальника; проаналізовано різночитання.

Опубліковано 4 наукові статті (2 з них – у зарубіжних фахових виданнях).

Науковий доробок завершеного у 2014 році дослідження теми *"Етичний персоналізм та вітчизняна традиція психологічного консультування та психотерапії"* (чл.-кор. О.Ф. Бондаренко), згідно з яким визначено соціокультурні та психологічні чинники, що детермінують специфіку надання психологічної допомоги носіям східнослов'янського менталітету візантійського культурного ареалу. Доопрацьовано діагностичну методику визначення внеску партнерів у взаємини. Проведено емпіричне дослідження з проблеми вдосконалення навчання методиці психологічного консультування в модальності "Етичний персоналізм"; опрацьовано усталений протокол психологічного консультування в руслі етичного персоналізму.

Опубліковано монографію "Этический персонализм", 3 наукові та 6 науково-популярних статей.

Завершено дослідження теми *"Теорія і технології застосування сучасних підходів до психотерапії у вітчизняних соціокультурних умовах"* (керівник – канд. психол. наук З.Г. Кісарчук). Визначено теоретико-

методологічні принципи застосування у вітчизняних соціокультурних умовах наступних психотерапевтичних методів і підходів: психодинамічно зорієнтованих (кататимно-імагінативної психотерапії, структурно-психодинамічного підходу, персоналістичного підходу); екзистенційно та гуманістично зорієнтованих (гештальт-терапії, екзистенційно-гуманістичного підходу); наративного підходу та методу психодрами. На основі визначених принципів розроблено технології психотерапевтичної допомоги в опрацюванні актуальної для вітчизняних клієнтів проблематики.

Опубліковано 102 наукові праці, серед них колективну монографію, методичні рекомендації, 2 збірники наукових праць та 90 статей.

За результатами перехідної теми **"Теоретико-методологічні засади глибинного пізнання"** (акад. Т.С. Яценко) зінтегровано наукові дослідження в галузі глибинної психології, що виконуються на Україні (Ялта, Черкаси, Слов'янськ, Івано-Франківськ, Донецьк, Київ та ін.). Сформовано групи із студентів, молодих викладачів, аспірантів, що бажають поглибити знання з глибинної психології та узагальнити науковий пошук на тему: "Глибинно-психологічне пізнання психіки: теорія і практика апробації нових методів глибинно-психологічної взаємодії в психокорекційній групі". Опрацьовано аудіо- та відеозаписи матеріалів VIII, IX Авторських шкіл з глибинної корекції Т.С. Яценко; наукових сесій з глибинної корекції, створено банк емпіричних матеріалів глибинно-психологічної корекції; альбоми з психомалюнками та фотороботи з метафоричним матеріалом (предметні моделі, іграшки, камені). Проведено X Авторську школу з глибинної корекції Т.С. Яценко.

Опубліковано 2 наукові статті.

Окреме місце у тематиці досліджень цього напрямку займає завершена у звітному році тема **"Філософські проблеми юридичної психології"** (чл.-кор. М.В. Костицький), у ході якого окреслено коло філософських проблем юриспруденції; доповнено і розширено категоріальний апарат юридичної психології. Проаналізовано трансформацію методології юриспруденції, уточнено об'єкт і предмет юридичної психології; визначено перспективи її розвитку.

Опубліковано 11 наукових статей та підготовлено до друку рукопис навчального посібника.

Теоретико-методичне забезпечення діяльності психологічних служб в системі освіти., охорони здоров'я, армії, бізнесу тощо.

У 2014 році розпочато прикладне дослідження **"Науково-методичні засади збереження здоров'я учнів у діяльності психологічної служби і психолого-медико-педагогічних консультацій системи освіти"** (керівник – канд. психол. наук А.Г. Обухівська), у ході якого доведено необхідність створення в діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій умов, сприятливих для підвищення професійної компетентності їх фахівців. Останні відіграють вирішальну роль у подоланні негативних наслідків порушень розвитку на формування особистості зазначеної дітей з порушеннями психофізичного розвитку, забезпечення для кожного з них належної якості

освіти. При цьому особливої уваги потребують також члени сімей, які виховують таких дітей. Зазначено, що пошук дієвих форм і способів активації зусиль батьків на співпрацю з педагогічним колективом є ефективним напрямом оздоровлення психологічного стану родини і підняття рівня її життя у суспільстві. Виокремлено нові напрями роботи психолого-медико-педагогічних консультацій з дітьми, які мають особливі освітні потреби, зокрема, сприяння впровадженню інклюзивного навчання, супровід сімей, які виховують дітей з тяжкою патологією розвитку. Виокремлено чотири найбільш поширені підходи щодо діагностики відхилень у розумовому розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку: тестометричний, комплексний, нейропсихологічний, діагностико-навчальний. Визначено, що найбільш доцільний підхід у діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій є діагностико-навчальний підхід, який базується на широких можливостях надання дитині допомоги. Здійснено добір і часткову апробацію діагностичних завдань для психолого-педагогічного вивчення дітей молодшого дошкільного та підліткового віку в умовах психолого-медико-педагогічних консультацій. Розпочато вивчення проблем психологічної допомоги батькам, що виховують дітей з різними порушеннями психофізичного розвитку, як окремого аспекту діяльності практичних психологів у психолого-медико-педагогічних консультаціях. На основі аналізу філософії соціальної інклюзії визначено причини невідповідності запитів сучасного суспільства колишній системі виключно інтернатного виховання дітей з тяжкими порушеннями, у тому числі з помірною, тяжкою розумовою відсталістю, спектру аутизму; обґрунтовано, що реалізація потреб у розвитку та соціальному функціонуванні таких дітей вимагає нових технологій підтримки сімей, які їх виховують. Здійснено моніторинг розповсюдження вад психічного і фізичного розвитку дітей у всіх областях України та місті Києві.

Опубліковано посібник та 19 наукових статей.

У започаткованому прикладному дослідженні *"Наукові та організаційно-методичні засади вдосконалення діяльності психологічної служби і психолого-медико-педагогічних консультацій системи освіти"* (керівник – канд. філософ. наук І.І. Цушко) визначено основні організаційно-педагогічні засади спрямованої корекційно-розвивальної діяльності асистента вчителя в інклюзивному освітньому закладі відповідно до нормативно визначеної регламентації їх діяльності; виокремлено функції асистента вчителя та кваліфікаційні характеристики зазначеної посади. Розпочато збір фактичних даних експериментальних навчальних закладів про необхідні види і форми підтримки таким фахівцем дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Проаналізовано досвід Канади та Грузії щодо психолого-педагогічного і соціального супроводу неповнолітніх з девіантною поведінкою, узагальнено кращий національний досвід з організації психолого-педагогічного і соціального супроводу дітей з девіантною поведінкою. Апробовано інноваційний інструментарій по роботі з дітьми-правопорушниками "Форма оцінки і супроводу неповнолітньої особи".

Розроблено проект картки психолого-педагогічного супроводу дитини з девіантною поведінкою. Фахівці Центру взяли участь в розробці та експертизі програм по роботі з девіантними підлітками "Подолання агресії" та "Менеджмент емоцій". На основі вивчення досвіду Київської, Львівської областей та м. Києва визначено основні напрями діяльності практичного психолога і соціального педагога дошкільного навчального закладу. Здійснено щорічний моніторинг розвитку психологічної служби у вищих навчальних закладах III-IV акредитації; виокремлено показники ефективності функціонування психологічної служби (динаміка чисельності фахівців психологічної служби системи освіти, кількість районних, міських, обласних кабінетів (центрів) психологічних служб системи освіти, кількість спеціалістів, що працюють у районних, міських, обласних кабінетів (центрів) психологічних служб системи освіти). Узагальнено матеріали діяльності психологів-консультантів, які надавали допомогу дітям та родинам вимушених переселенців зі Сходу України, розроблено загальні рекомендації щодо проведення супервізійних сесій для фахівців, що працюють з вимушеними переселенцями.

Опубліковано довідник, статистичний бюлетень та 12 наукових статей.

Методичні засоби діагностики і корекції індивідуального розвитку учнів в умовах шкільного навчання.

Завершено дослідження теми *"Психологічна діагностика особливостей когнітивного розвитку молодших школярів в умовах інформаційного суспільства"* (керівник – канд. психол. наук С.А. Гончаренко), у ході якого теоретично обґрунтовано й експериментально доведено існування значного впливу інформаційно-комунікаційних технологій на когнітивний і соціальний розвиток дітей, та появу новоутворень, які впливають на характер і швидкість засвоєння знань учнями та їх учбову самостійність. Показано, що запорукою успішної життєдіяльності підростаючих поколінь має бути гармонійне поєднання тих компетентностей, які забезпечать їх ефективну діяльність як у віртуальному, так і в реальному світі. Впроваджено у практику роботи психологів експериментальних навчальних закладів систему методик діагностики когнітивних здатностей дітей молодшого шкільного віку, яка дозволяє виявити нові тенденції в розвитку дітей, що викликані ІКТ.

Опубліковано колективну монографію, збірник наукових праць, 3 підручники, 3 навчальні посібники, 4 методичні посібники та 45 статей.

Психологічні фактори соціальної дезадаптації неповнолітніх та технології корекції девіантної поведінки.

У межах перехідної теми *"Психологічні механізми адаптації девіантів до сучасного соціокультурного середовища"* (керівник – докт. психол. наук Н.Ю. Максимова) емпірично підтверджено дієвість теоретичної моделі процесу адаптації девіантів до умов сучасного соціокультурного середовища. Визначено особливості функціонування психологічних механізмів цього процесу, зокрема зміни ставлення до суспільно значущих цінностей та формування соціально схвалюваної поведінки. Доведено, що особливості процесу адаптації девіантів

до умов сучасного соціокультурного середовища залежить від типу соціальної адаптації та різновиду девіантної поведінки. Визначено психологічні механізми реконструкції образу "Я" соціально дезадаптованих неповнолітніх як основи їх адаптації до сучасного соціокультурного середовища. Відповідно до типології соціально дезадаптованих неповнолітніх та особливостей їх емпатії розроблено технології гармонізації особистості та модель психокорекційного сугестивного впливу на девіантів.

Опубліковано 22 статті у фахових виданнях.

За напрямом "Політична психологія" розроблялося 3 теми, з них: розпочато – 1, перехідних – 2.

Психологічні основи взаємодії політики і права.

У розпочатому дослідженні *"Психологічні чинники становлення політико-правової свідомості молоді в умовах модернізації українського суспільства"* (керівник – канд. юрид. наук З.Ф. Сіверс) здійснено концептуалізацію та операціоналізацію основних понять дослідження. Розроблено моделі: смислових просторів політико-правової свідомості; внутрішніх регуляторів політико-правової свідомості особистості та особливостей її становлення; психологічного компонента політико-правової культури. Створено теорію комунікативних механізмів розвитку правосвідомості особистості. Обґрунтовано методологічні принципи соціокультурного аналізу політико-правових феноменів. Визначено критерії порушень процесу становлення правосвідомості особистості, якими є комунікативні прояви її самообмежень. Виявлено закономірності інтеріоризації особистістю правил соціальної взаємодії.

Опубліковано 31 наукову працю, серед яких 10 розділів до 3 колективних монографій, методичні рекомендації та 20 статей у фахових виданнях.

Психологічні умови підвищення політичної та громадської активності молоді.

У процесі дослідження перехідної теми *"Соціально-психологічні особливості впливу релігійних ідеологій на формування політичної картини світу студентської молоді"* (чл.-кор. В.Д. Бондаренко) з'ясовано, що релігійні ідеологеми, представлені в соціалізаційному дискурсі системою сенсів та значень, які стосуються трансцендентної реальності, репрезентують різні моделі соціальної відповідальності, особистісного вибору, толерантності, розв'язання проблемних ситуацій тощо. Виокремлено особливості впливу релігійних ідеологем на формування політичної картини світу студентської молоді; розглянуто роль і місце студентської молоді у системі політичної соціалізації та описано механізми входження й адаптації до неї.

Опубліковано 3 наукові статті.

Психологічні аспекти формування політичної культури демократичного суспільства.

Дослідження проблеми тривало у межах перехідної теми *"Взаємодія суб'єктів політичної соціалізації як чинник структурування політичної картини світу студентської молоді"* (керівник – канд. психол. наук

І.В. Жадан). Під час емпіричних досліджень, якими охоплено понад 3300 студентів, апробовано концептуальні моделі: а) структурування ціннісного дискурсу студентської молоді в різних регіонах країни; б) впливу історичної пам'яті на структурування політичної картини світу; в) впливу суб'єктів соціалізації на конструювання політичної картини світу; г) умов та ознак становлення політичної суб'єктності в інтернет-практиках. Встановлено закономірність вирішального впливу рівня політичної суб'єктності студентської молоді на структурування ціннісної складової політичної картини світу; виявлено низку тенденцій міфологічності, акцентованості протестності, суперечливості і взаємозв'язків у структурі політичної картини світу. Визначено критерії оцінювання проєктивних малюнків при дослідженні особливостей політичних практик студентства та індикатори оцінювання сприйняття політичних образів та ситуацій. Розроблено та апробовано авторську модифікацію методики історичних метафор – для виявлення особливості історичної пам'яті; методику спрямованої проєкції "Географія візуальних образів" – для оцінювання параметрів політичної свідомості студентської молоді; методику репертуарних решіток – для оцінювання впливу інтернет-середовища на становлення складових політичної суб'єктності.

Опубліковано 36 наукових статей у фахових виданнях.

За напрямом "Психологія професійної освіти, організаційна психологія та психологія праці" розроблялося 3 теми, з них: завершено – 1, перехідних – 2.

Психологічні основи розвитку організацій у сфері освіти, культури, виробництва.

Завершено дослідження **"Психологічні засади діяльності підрозділів корпоративної розвідки та контррозвідки суб'єктів господарювання"** (чл.-кор. В.С. Сідак), у ході якого досліджено сучасний стан розробленості проблеми діяльності підрозділів корпоративної розвідки та контррозвідки суб'єктів господарювання, виокремлено проблемне коло питань; вивчено практику розв'язання питань щодо психологічного забезпечення діяльності підрозділів корпоративної розвідки і контррозвідки суб'єктів господарювання; визначено основні форми та методи ведення конкурентної розвідки та контррозвідки. Розроблено рекомендації щодо оптимізації діяльності підрозділів корпоративної розвідки та контррозвідки суб'єктів господарювання.

Опубліковано монографію (у співавторстві), 5 наукових статей (2 з них у зарубіжних фахових виданнях) та підготовлено рукопис навчального посібника.

Тривало дослідження **"Психологічні детермінанти розвитку організаційної культури"** (керівник – чл.-кор. Л.М. Карамушка), в процесі якого розроблено програму емпіричного дослідження та комплекс методик для дослідження психологічних детермінант розвитку організаційної культури. Визначено основні проблеми в розвитку організаційної культури освітніх організацій. Показано, що залежно від вираженості та впливу певних психологічних детермінант, організаційна культура освітніх організацій може мати, як демократичний, інноваційний, так авторитарний, консервативний характер, що, в свою чергу, може по-різному позначатись на ефективності

діяльності організації. Проаналізовано протиріччя між різними елементами в структурі організаційної культури, між організаційною культурою та іншими організаційними підсистемами.

Опубліковано 71 наукову працю, серед яких 2 колективні монографії (у співавторстві), 2 збірники наукових праць, 3 збірники матеріалів конференцій, 26 наукових статей, з них – 3 статті у зарубіжних фахових виданнях.

Психологія формування основ професійної зрілості у майбутніх фахівців.

У межах перехідної прикладної теми *"Моніторинг чинників професійного самовизначення молоді в умовах упровадження національної рамки кваліфікацій"* (керівник – докт. психол. наук М.І. Найдьонов), у процесі якої вдосконалено інструментарій та створено відповідне технічне забезпечення для комбінованого масового репрезентативного онлайн-дослідження моніторингу чинників професійного самовизначення молоді в умовах упровадження Національної рамки кваліфікацій (НРК). Апробовано додаткові індикатори чинників професійного самовизначення молоді згідно із загальними компетенціями НРК, запроваджено нові рефлексивні індикатори професійного самовизначення: ємності середовища спілкування та продуктивності рефлексії. Сформульовано низку психологічних положень до нової концепції профорієнтації в умовах сучасного ринку праці. Розроблено інтернет-ресурс супроводу професійного самовизначення profprestige.org.ua, забезпечено його систематичне оновлення.

Опубліковано 3 статті, створено електронні версії монографії та навчального посібника за попередньою темою.

За напрямом *"Вікова психологія та фізіологія. Психологія здорового способу життя"* розроблялося 4 теми, з них: розпочато – 2, перехідних – 2.

Медико-психологічні особливості формування здорового способу життя.

У звітному році започатковано дослідження теми *"Науково-методичні засади формування здоров'язбережувальних технологій в навчально-виховних закладах для школярів різного віку з особливостями стану здоров'я та психофізичного розвитку"* (чл.-кор. В.І. Берзін), за результатами якого здійснено теоретичний аналіз особливостей формування здоров'язбережувальних технологій у закладах освіти різного типу; вивчено комплекс умов життєдіяльності учнів; з'ясовано вплив навчального навантаження на здоров'я учнів в урочний і позаурочний час.

Опубліковано підручник (у співавторстві), 2 типові навчальні програми (МОЗ України), посібник та 5 наукових статей.

Взаємозв'язок психічних і соматичних процесів при виникненні і розвитку хвороб.

У започаткованому дослідженні *"Генетичні передумови природжених вад розвитку дітей Чернівецької області"* (чл.-кор. В.П. Пішак) проведено генеалогічний аналіз серед дітей з уродженими вадами розвитку, в результаті якого розкрито пренатальні чинники ризику розвитку вроджених вад у

новонароджених долинних районів Чернівецької області; розкрито синдромну характеристику спадкової ендокринної патології; уточнено особливості становлення біологічних ритмів у пренатальному онтогенезі людини.

Опубліковано монографію (у співавторстві), підручник та навчально-методичний посібник (у співавторстві), 28 статей, з них 4 у зарубіжних фахових виданнях.

У межах даної проблеми триває дослідження теми *"Нейрогуморальна регуляція судинного тонуусу у віковому аспекті"* (чл.-кор. В.Г. Шевчук), у процесі якого досліджено судинний тонус і величину артеріального тиску в різних вікових групах. Для з'ясування механізмів зниження артеріального тиску (первинна зміна тонуусу судин, чи скоротливої активності серця) проведено дослідження на поодиноких ізольованих кардіоміоцитах в неонатальному періоді, в результаті виявлено первинний кардіотропний ефект препарату, а також вікову різницю дії препарату, яка залежить від зміни чутливості до хімічних речовин у різні періоди життя: в ранньому віці – підвищується, у дорослому – падає, у старечому – знову зростає.

Основні результати дослідження відображено у 2 наукових статтях.

Теоретико-методологічні основи психофізіологічного забезпечення діяльності фахівця.

У межах даної проблеми продовжувалося дослідження теми *"Психофізіологічні закономірності професійного самоздійснення особистості"* (керівник – докт. психол. наук О.М. Кокун), у процесі якої встановлено емпіричні закономірності професійного самоздійснення особистості: особливості професійного самоздійснення фахівців різного віку та професійних груп, взаємозв'язки між різними показниками професійного самоздійснення фахівців, взаємозв'язки між показниками професійного самоздійснення та показниками професійної самоефективності, мотивації, комунікативних та організаційних здібностей, задоволеності професією та роботою, професійного "вигорання" та деформації, ознак та чинників професійного становлення фахівців тощо. Здійснено та опубліковано стандартизацію "Опитувальника професійного самоздійснення".

Опубліковано монографію, методичний посібник та 44 наукові статті.

За напрямом *"Теоретико-методологічні та методичні засади реформування освіти осіб з особливими потребами в сучасних суспільно-економічних умовах"* розроблялося 8 тем, з них: завершено – 7, перехідна – 1.

Проблематика даного напрямку переважно розробляється науковими колективами Інституту спеціальної педагогіки, дослідження якого спрямовані на створення передумов для особистісного, фізичного, інтелектуального, соціального і духовного розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Упродовж звітнього періоду виконувалось 8 науково-дослідних робіт, тематика яких є комплексною. Серед них – 7 тем у 2014 році завершено, 1 тему було розпочато. Науково-експериментальна діяльність проводилась згідно окреслених завдань тематичного плану наукових досліджень й передбачала

виконання наступних тем: *"Удосконалення змісту і форм навчання розумово відсталих дітей в умовах реформування спеціальної освіти"* (керівник – докт. психол. наук Н.О. Макарчук), *"Компетентнісний підхід у формуванні та реалізації змісту освіти глухих і слабкочуючих"* (керівник – В.В. Жук), *"Теоретичне та методичне забезпечення формування і реалізації оновленого змісту освіти дітей з порушеннями зору"* (керівник – канд. пед. наук І.М. Гудим), *"Психолого-педагогічне обґрунтування змісту і методів особистісно орієнтованого навчання дітей із затримкою психічного розвитку"* (керівник – докт. психол. наук Т.В. Сак), *"Психолого-педагогічні механізми розвитку і навчання дітей з аутизмом"* (керівник – докт. психол. наук Т.В. Скрипник), *"Науково-методичне забезпечення інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами"* (керівник – канд. пед. наук Л.В. Коваль), *"Лінгво-дидактичне обґрунтування змісту корекційно-розвивального навчання дітей з порушеннями мовлення"* (керівник – канд. пед. наук Е.А. Данілавичюте), *"Лінгводидактичне забезпечення вивчення української жестової мови нечуючими учнями різних вікових груп"* (керівник – Г.В. Замша).

У результаті комплексних наукових досліджень визначено науково-теоретичні засади і концептуальні підходи до удосконалення змісту освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку дошкільного та молодшого шкільного віку різних вікових груп; окреслено науково-теоретичні підходи до розроблення технологій навчання і виховання дітей з порушеннями, їх особистісно-орієнтованої та корекційно-розвивальної спрямованості; виокремлено основні принципи організації та особливості навчально-виховної роботи у спеціальних навчальних закладах та закладах з інклюзивною формою навчання; конкретизовано корекційне спрямування процесу навчання та виховання на основі розуміння змісту освіти як фактора корекції і всебічного розвитку дитини; обґрунтовано на основі визначених теоретико-методологічних засад соціальної адаптації школярів з особливими освітніми потребами засадничі принципи їх інтегрування у суспільство.

Визначені основні концептуальні підходи були реалізовані в розробленому навчально-методичному та дидактичному забезпеченні, а саме: Державному стандарті для дітей з особливими потребами (початкова ланка) програмно - методичних комплексах, які складаються з навчальної програми, методичних рекомендацій, навчально-методичного посібника з дидактичними матеріалами для навчання дошкільників з особливими потребами та навчальних програм для учнів підготовчого, 1-5 класів.

У 2014 році розроблялося наукове та навчально-методичне забезпечення навчання дітей з глибокими порушеннями зору. Вперше в Україні було розроблено на основі модифікації та адаптації змісту початкової освіти та перекладу на шрифт Брайля підручники з основних навчальних предметів. На основі визначених теоретико-методологічних засад інклюзивної освіти розроблено науково-методичне забезпечення діяльності мультидисциплінарної команди фахівців та батьків, що працюють з дітьми з особливими потребами в

інклюзивному середовищі. Розроблено навчально-методичні матеріали, які стосуються діяльності асистента педагога та технологій інклюзивного навчання.

У звітному році значна увага приділялася розробленню психологічних напрямів корекційно-розвивальної діяльності, зокрема, виділено специфіку психологічного супроводу та конкретизовано основні принципи й алгоритм його впровадження; окреслено основні напрями діяльності психолога в спеціальних загальноосвітніх закладах та розроблено технології їх реалізації.

Підготовлено 162 наукові праці, серед яких – 7 монографій; 5 концепцій, 32 навчально-методичних посібників; 2 навчально-наочних посібників; 7 методичних рекомендацій, 97 програм, 9 підручників, 4 збірника наукових праць та 427 наукових статей, з них – 56 у зарубіжних фахових виданнях, 54 у вітчизняних виданнях та 12 у зарубіжних виданнях, що входять до наукометричних баз даних.

У межах зазначеної проблематики чільне місце посідало дослідження перехідної теми **"Науково-методичні засади розвитку освітньої інтеграції осіб з психофізичними порушеннями"** (акад. В.М. Синьов та акад. В.І. Боднар). За звітний період науковцями на основі теоретичного аналізу сучасного стану спеціальної освіти обґрунтовано концепцію особистісно-орієнтованої моделі освітньої інтеграції дітей з психофізичними порушеннями.

Результати дослідження академіка В.М. Синьова відображено у навчальному посібнику "Індивідуальні методики адаптивної фізичної культури" (у співавторстві). За результатами дослідження академіка В.І. Бондаря опубліковано навчальний посібник "Внесок викладачів кафедри психокорекційної педагогіки у розвиток вітчизняної корекційної освіти" (у співавторстві).

За підсумками 2014 року науковцями Відділення опубліковано 26 монографій, 10 підручників, 2 посібників, 8 навчальних посібників, 5 навчально-методичних посібників, 3 методичних посібників та 1 навчально-наочний посібник, 107 навчальних програм, 3 програмно-методичних комплектів, 7 методичних рекомендацій, 31 збірників наукових праць, 9 збірок матеріалів конференцій, 2 довідника, 1 словник, 1 аналітичний звіт, 12 інформаційних та 1 статистичний бюлетенів, а також понад 1280 статей.

II.3. ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У 2014 році у Відділенні загальної середньої освіти здійснювалося 67 наукових досліджень за такими науковими напрямками: теоретико-методологічні засади загальної середньої освіти – 2 теми; теорія і методика шкільного навчання і дошкільної освіти – 37 тем; освітнє середовище, інформатизація освіти – 12 тем; психолого-педагогічні засади виявлення, навчання і розвитку обдарованої особистості – 12 тем; удосконалення фахової підготовки педагогів – 4 теми. З них 30 досліджень виконували члени Академії, 20 – наукові співробітники Інституту педагогіки, 11 – науковці Інституту обдарованої дитини, 6 – працівники Інституту інформаційних технологій і засобів навчання. Дослідження 29 тем у звітному році завершено (з них 9 членами Академії), 10 – розпочато. Передбачені тематичними планами дослідницькі завдання виконано повністю.

Серед здобутих результатів досліджень **першого наукового напрямку** слід виокремити обґрунтовані теоретико-методологічні засади фундаменталізації змісту освіти в старшій школі в умовах профільного навчання, викладені у відповідній концепції. Запропоновано критерії добору компонентів освітнього змісту, що забезпечують його фундаментальний характер, обґрунтовано дидактичні умови реалізації ідеї фундаменталізації змісту освіти в навчально-виховному процесі старшої школи. Здобуті результати висвітлено в підготовленій до видання монографії та методичних рекомендаціях (керівник – докт. пед. наук Г.О. Васьківська).

На основі напрацювань науковців Відділення з різних аспектів організації третього ступеня шкільної освіти створено проект нової концепції профільного навчання в старшій школі. Вона визначає сутність і завдання профільного навчання, характеризує його структуру, зміст, можливі форми та умови здійснення (акад. О.І. Ляшенко, чл.-кор. Ю.І. Мальований).

Нові результати здобуто у процесі досліджень проблем **теорії і методики шкільного навчання**. Чільне місце в них посідали дослідження, присвячені розробленню теоретико-методичних засад **формування ключових та предметних компетентностей**, а також створенню **методик компетентнісно орієнтованого навчання** ряду шкільних предметів. Зокрема, досліджено сутність ключової компетентності "уміння вчитися" як результату шкільної освіти. Визначено її структуру, розроблено методику формування в процесі початкового навчання. Підготовлено й опубліковано відповідний посібник для вчителів (акад. О.Я. Савченко).

З'ясовано структуру соціальної компетентності молодших школярів як ключової і предметної, розгорнено її змістові характеристики, відображені у нормативних документах (національна рамка кваліфікацій, державний освітній стандарт, навчальна програма), розроблено методику її формування у процесі вивчення предмета "Я у світі" (акад. Н.М. Бібік).

Обґрунтовано структуру і зміст українськомовної компетентності як основи успішної навчально-педагогічної і соціально-культурної комунікації

старшокласників і студентів, що передбачає взаємодію і синтез вербально-когнітивної, вербально-прагматичної, лінгвістичної, соціолінгвістичної та лінгвокультурологічної компетентностей (акад. Л.І. Мацько).

Розроблено методику формування в учнів 5-7 класів комунікативної компетентності як ключової і предметної. Визначено теоретичні засади формування комунікативної компетентності школярів у процесі навчання української мови, з'ясовано психологічні чинники, що сприяють зазначеному формуванню, дібрано його форми, методи і прийоми, створено дидактично доцільну систему відповідних завдань і вправ, розроблено критерії визначення рівня сформованості комунікативної компетентності в учнів основної школи (керівник – докт. пед. наук Н.Б. Голуб).

Конкретизовано компоненти предметної компетентності з фізики, обґрунтовано етапи, форми, методи і засоби її формування в учнів основної школи, дібрано систему якісних і розрахункових задач та експериментальних завдань, які сприяють його ефективності (керівник – канд. пед. наук Л.В. Непорожня).

Розроблено зміст, форми, методи і засоби компетентісно орієнтованого навчання математики в основній школі з урахуванням сучасних досягнень дидактики і психології. З'ясовано структуру і зміст компетентностей, які мають бути сформовані у процесі математичної освіти на цьому її ступені, обґрунтовано психолого-педагогічні і методичні вимоги щодо зазначеного формування, визначено методичні стратегії реалізації мотиваційно-ціннісного, інтелектуально-змістового і рефлексивно-оцінного складників математичної компетентності у процесі навчання (керівник – канд. пед. наук О.І. Глобін).

Розроблено структурно-функціональну модель і запропоновано методику формування в учнів основної школи проектно-технологічної компетентності, а також основних технологічних понять (керівник – канд. фіз.-мат. наук А.М. Тарара).

Обґрунтовано й розроблено тестові технології оцінювання ключових і предметних компетентностей учнів основної і старшої школи, які описано у монографії, видрукуваній видавництвом "Педагогічна думка", і в підготовленому до видання посібнику для вчителів (керівник – канд. пед. наук Ю.О. Жук).

З'ясовано педагогічну сутність культурологічного підходу до навчання мов і літератур етнічних меншин, досліджено можливості і способи його реалізації під час навчання цих предметів у початковій і основній школі (керівник – канд. пед. наук Л.І. Курач).

Особистісно зорієнтований, компетентнісний і діяльнісний підходи покладено в основу *структурування* оновленого *змісту шкільної освіти* і створення *дидактичного* та *науково-методичного забезпечення його реалізації*, зокрема *підручників нового покоління*.

Обґрунтовано концептуальні підходи до інтеграції змісту природничонаукової освіти в основній школі на основі загальних закономірностей природи та відповідних ідей освіти для сталого розвитку.

Розроблено принципи структурування інтегрованого навчального змісту, які реалізовано у системі навчальних програм з інтегрованих природничих курсів та навчальних посібниках для учнів. Створено загальну методику інтегрованого навчання природничих предметів в основній школі (керівник – акад. В.Р. Ільченко).

Визначено й теоретично обґрунтовано критерії відбору змісту навчання історії і правознавства в основній школі, концептуальні підходи до структурування змісту курсів історії України і всесвітньої історії в умовах їх синхронного вивчення. На основі розроблених підходів укладено навчальні програми з історії та основ правознавства для 5-9 класів. Обґрунтовано цілісну модель шкільного підручника історії, критерії відбору його навчальних текстів і позатекстових компонентів, принципи побудови апарату засвоєння навчального матеріалу. Створено сім підручників з історичних курсів, правознавства й етики сімейного життя для основної школи, два посібники для вчителів (керівник – докт. пед. наук О.І. Пометун).

Обґрунтовано принципи оновлення змісту географічної освіти в основній школі, визначено педагогічні вимоги до здійснення особистісно орієнтованого навчання предмета. Розроблено методику компетентісно орієнтованого навчання фізичної географії на основі проектно-дослідної діяльності. Створено концепцію базової географічної освіти, основні ідеї якої реалізовано у підготовлених навчальній програмі з географії для 6-7 класів, рукописах двох підручників з предмета, трьох посібниках для вчителів (керівник – канд. пед. наук О.Ф. Надтока).

Завершено створення дидактичного забезпечення інтегрованих світоглядних курсів у старшій школі. Розроблено принципи відбору змісту цих курсів і структурування його в підручниках. Підготовлено до видання два підручники для старших класів суспільно-гуманітарних профілів з курсу "Людина і суспільство", укладено навчальні програми з методики викладання зазначених курсів для педагогічних спеціальностей (чл.-кор. Р.А. Арцишевський).

Обґрунтовано науково-методичні засади навчання інформатики в основній школі, де поглиблено вивчаються предмети природничо-математичного циклу, орієнтованого на раціональне поєднання знанневого й операціонального складників у формуванні інформатичної компетентності учнів. Сформовано зміст, запропоновано форми, методи і засоби поглибленого навчання інформатики в основній школі. Укладено навчальні програми, створено підручники для 5 і 6 класів та методичний посібник для вчителів (керівник – канд. фіз-мат. наук В.В. Лапінський).

Обґрунтовано дидактичні принципи формування змісту навчання предмета "Технології" в початковій і основній школі, які реалізовано у відповідних навчальних програмах. Створено серію підручників з цього предмета для 1-5 класів (керівник – канд. фіз-мат. наук А.М. Тарапа).

Розроблено теоретичні і методичні засади формування змісту компетентісно орієнтованих підручників з математики для основної школи,

які реалізовано у підготовлених рукописах підручників з геометрії для 7-8 класів (акад. М.І. Бурда) і алгебри для 7 класу (чл.-кор. Ю.І. Мальований).

Системною реалізацією змістових і процесуальних ліній, зумовлених метою і завданнями навчання фізики в основній школі, відзначається підготовлений акад. М.І. Шутом і чл.-кор. М.Т. Мартинюком рукопис підручника з фізики для 7 класу.

Розроблено методичний апарат, структуру і зміст серії підручників з фізики для 7-9 класів загальноосвітньої школи. Створено і підготовлено до видання рукописи зазначених підручників (керівник – канд. пед. наук Л.В. Непорожня).

Визначено провідні функції компетентісно орієнтованого підручника з інформатики в основній школі, принципи конструювання його змісту, відбору і побудови завдань і навчальних проектів, які реалізовано у підготовленому підручнику з інформатики для 7 класу. Створено й видано навчально-методичний комплект з інформатики для 6 класу (підручник, робочий зошит, зошит для практичних робіт і навчальних проектів, зошит для здійснення контролю навчальних досягнень, методичний посібник для вчителя) (чл.-кор. Н.В. Морзе).

Обґрунтовано концепцію навчально-методичного комплексу з хімії для основної школи. Створено підручник з хімії для 7 класу як складник зазначеного комплексу. Підготовлено також збірник задач і вправ з хімії для 7-11 класів (чл.-кор. О.Г. Ярошенко). Розроблено структуру і зміст компетентісно орієнтованих підручників з хімії для 7 і 8 класів, а також дидактичних посібників з практичних занять з хімії в цих класах, підготовлено відповідні рукописи (керівник – докт. пед. наук Л.П. Величко).

Створено й видруковано посібник із факультативного курсу для старшокласників із початків стохастички (акад. М.І. Жалдак). Визначено структуру і загальний зміст навчального посібника з прикладної (конструктивної) географії для старшої профільної школи (чл.-кор. П.Г. Шищенко).

Всього протягом звітного року науковцями Відділення підготовлено 36 рукописів нових підручників для загальноосвітньої школи, 13 з яких опубліковано.

Розроблено інноваційні технології розвитку діалогічного мовлення дітей раннього віку, створено програму зазначеного розвитку, навчальний посібник для вихователів та підручник для студентів педагогічних університетів (акад. А.М. Богуш).

Нові результати здобуто у процесі досліджень проблем **освітнього середовища й інформатизації освіти**. Обґрунтовано прогностичну модель освітнього округу як ефективної структури організації і здійснення освітнього процесу в сільській місцевості на основі кооперації та інтеграції діяльності загальноосвітніх навчальних закладів, з'ясовано організаційно-педагогічні умови його функціонування й управління ним. Підготовлено монографію

"Функціонування освітнього округу в сільській місцевості: теорія і практика"(керівник – канд. пед. наук В.В. Мелешко).

Визначено принципи побудови й функціонування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти загальноосвітніх навчальних закладів як одного з дієвих засобів забезпечення рівного доступу до якісної загальної середньої освіти. З'ясовано організаційно-педагогічні передумови створення та впровадження зазначеної мережі, розроблено критерії, показники і технологію визначення результативності дистанційного навчання в умовах використання мережі ресурсних центрів (керівник – канд. техн. наук Ю.О. Богачков).

На основі датованого підходу до моделювання та проектування дидактичних інформаційних технологій, що забезпечує ефективне комп'ютерне відтворення персоніфікованого навчального сценарію та його компонентів, розроблено й апробовано структуру діалогової системи спілкування користувача з навчальними засобами, яка здатна адаптуватися до його когнітивних особливостей (чл.-кор. А.Ф. Верлань).

Розроблено науково-педагогічну класифікацію електронних освітніх ресурсів. Здійснено класифікацію і параметризацію показників якості електронних засобів навчального призначення, обґрунтовано систему психолого-педагогічних вимог до зазначених засобів. На основі здобутих результатів підготовлено і передано МОН України проекти нормативних документів, які регулюють процес сертифікації й оцінювання якості електронних засобів навчального призначення (керівник – канд. філософ. наук М.П.Шишкіна).

Досліджено можливості використання Інтернет орієнтованих педагогічних технологій у процесі здійснення шкільного навчального експерименту з предметів природничого циклу, розроблено методики такого використання. Визначено структури діяльності учня в процесі виконання навчального дослідження з активним використанням мережних технологій, які можуть бути покладені в основу розроблення мережно орієнтованих програмних систем та відповідних методик навчання природничих предметів у старшій школі (керівник – канд. пед. наук Ю.О. Жук).

Теоретично обґрунтовано й розроблено концепцію мережі електронних бібліотек установ НАПН України, а також типову модель електронної бібліотеки наукової установи як складника вказаної мережі. Створено дослідний зразок програмно-апаратного комплексу сервера мережі електронних бібліотек і здійснено його експериментальне впровадження. Досліджено організаційно-педагогічні умови ефективного функціонування мережі електронних бібліотек НАПН України (керівник – докт. пед. наук О.М. Спирін).

Розроблено концептуальні засади інформатизації наукової і управлінської діяльності установ НАПН України. Обґрунтовано структуру і загальний склад Інтернет середовища НАПН України, що включає такі інформаційні системи: офіційний портал Академії; інформаційна система "Наукові дослідження", електронна бібліотека; сайти наукових установ; електронні фахові видання; система виявлення плагіату в наукових роботах. Представлено методологію

побудови, проектні рішення, методика використання та організаційно-педагогічні засади впровадження інформаційної системи менеджменту наукових досліджень. Розроблено модель типового сайту наукової установи НАПН України, яка, враховуючи мету і завдання діяльності Академії, передбачає репрезентативне представлення кожного суб'єкта цієї діяльності в мережі Інтернет і забезпечення електронного документообігу його діяльності в корпоративній мережі Інтранет (керівник – канд. фіз-мат. наук Н.Т. Задорожна).

Як і в попередні роки, дослідження **психолого-педагогічних і методичних проблем виявлення, навчання й розвитку обдарованих дітей** відзначилися широким використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій і засобів для їх розв'язання. Завершено дослідження науково-методичних засад створення систем знань навчального призначення для інтелектуального розвитку обдарованих дітей. Визначено вимоги до програмно-інформаційних засобів формування та управління системами знань навчального призначення, які можуть бути використані в середовищі регіонально розподілених мережних систем пошуку і розвитку обдарованих дітей. Створено мережні інструментарії підтримки розвитку обдарованої дитини, розроблено науково-методичне та інформаційне забезпечення зазначеного розвитку (керівник – канд. техн. наук О.Є. Стрижак).

Обґрунтовано модель соціально-інформаційного середовища для максимального забезпечення потреб обдарованої молоді та інших учасників освітнього процесу у соціальних та інформаційних відносинах, визначено цілі, які має реалізувати проектований інформаційний простір для основних груп споживачів (учнів, педагогів, батьків) (керівник – докт. пед. наук В.В. Камишин).

Досліджено і схарактеризовано загальну структуру дослідницької діяльності учнів основної і старшої школи, встановлено критерії готовності учня до здійснення такої діяльності. Розроблено чотирьохкомпонентну модель педагогічної підтримки обдарованих дітей, схильних до дослідницької діяльності (керівник – канд. пед. наук Н.І. Поліхун).

Сформовано банк валідних методів діагностики естетичної обдарованості, розроблено й апробовано методику виявлення естетичної обдарованості дошкільників та підготовлено рекомендації щодо її застосування психологами і педагогами (керівник – докт. пед. наук В.П. Тименко).

У процесі досліджень проблем п'ятого наукового напрямку – **удосконалення фахової підготовки педагогів** – розроблено концепцію вивчення історії України у вищих педагогічних навчальних закладах на засадах людинознавчого підходу. Підготовлено цикл людинознавчих навчальних курсів "Побут і дозвілля українців: виміри минулого і сучасність", "Усна історія в системі історичних знань", "Людинознавча історія в системі історичних знань", що помітно розширюють спектр викладання історичних дисциплін у площині "людина-суспільство-гуманістичні цінності". Визначено перспективні напрями міждисциплінарних досліджень з людинознавчих аспектів історії,

започатковано реалізацію стратегії мікроісторичного аналізу практик соціальної взаємодії і повсякденного життя людини (акад. В.П. Коцур).

Обґрунтовано психолого-педагогічні засади інтегрованого навчання професійної й іншомовної мовленнєвої діяльності студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів, розроблено лінгводидактичну модель зазначеного навчання, запропоновано критерії оцінювання його ефективності (чл.-кор. Р.Ю. Мартинова).

Розроблено моделі корпоративних стандартів ІК-компетентності магістрів і викладачів вищої школи, визначено та створено інструменти вимірювання рівня сформованості зазначеної компетентності. Обґрунтовано систему підвищення кваліфікації викладачів педуніверситетів з питань ефективного впровадження у навчальний процес інформаційно-комунікаційних технологій, запропоновано показники та інструменти визначення якості навчального процесу в університеті на основі аналізу його відкритих ресурсів (чл.-кор. Н.В. Морзе).

Підготовлено до видання перероблений і доповнений варіант навчального посібника для студентів університетів з біохімії вітамінів і гормонів (чл.-кор. Ф.Ф. Боєчко).

II.4. ВІДДІЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

У 2014 році наукові дослідження у Відділенні професійної освіти і освіти дорослих здійснювали 24 члени Академії (24 теми) і наукові співробітники його структурних підрозділів: Інституту професійно-технічної освіти – 7 тем, Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих – 8 тем, Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти – 4 теми. У звітному році членами Академії завершено дослідження 7 тем, розпочато 7 тем. Основні дослідницькі завдання, передбачені тематичними планами виконано.

З напрямку **"Теоретико-методичні основи формування змісту професійної освіти і освіти дорослих"** завершено дослідження згідно з тематичним планом наукових досліджень дійсних членів і членів-кореспондентів НАПН України на 2014 рік:

Продовжено дослідження теми **"Особливості педагогічного процесу в навчально-науковому комплексі "промислово-економічний коледж–університет"** (чл.-кор. В.П. Анненков). Проаналізовано передумови виникнення навчально-наукових комплексів у вітчизняній професійній освіті. Обґрунтовано педагогічну доцільність і соціальну ефективність створення навчально-наукових комплексів економічного спрямування. Науково обґрунтовано й експериментально перевірено дидактичні умови професійної підготовки майбутніх фахівців у навчально-науковому комплексі "промислово-економічний коледж–університет". Сформульовано теоретичні положення з основ навчального процесу в навчально-науковому комплексі економічного спрямування. Визначено принципи й закономірності, сутність і зміст педагогічного процесу, форми і методи навчання в умовах навчально-наукового

комплексу "промислово-економічний коледж–університет". Подано детальну характеристику організаційно-методичного і навчально-методичного забезпечення з урахуванням особливостей структури навчально-наукового комплексу.

Виокремлено інноваційні методи організації навчального процесу у навчально-науковому комплексі. Уточнено формулювання сутності поняття "педагогічна інновація" з урахуванням особливостей педагогічного процесу в навчально-науковому комплексі економічного спрямування. Обґрунтовано доцільність розгляду сучасних навчально-наукових комплексів як центрів поширення педагогічних інновацій у професійній освіті. Проаналізовано ефективність матеріально-технічної бази навчально-наукового комплексу "промислово-економічний коледж–університет" для виховання, моніторингу і контролю якості професійної освіти, науково дослідницької роботи викладачів та студентів комплексу.

Доведено необхідність створення навчально-наукових комплексів типу "коледж–університет" в інших напрямках професійної освіти. Обґрунтовано шляхи реалізації принципу наступності в навчально-науковому комплексі. Запропоновано узгоджувати й оновлювати зміст навчальних планів коледжу й університету на засадах інтеграції.

Завершено дослідження теми *"Інформаційно-комунікаційні технології підготовки у вищих навчальних закладах педагогів професійної школи архітектурно-будівельного профілю"* (акад. В.А. Баженов). Удосконалено систему управління вищими навчальними закладами України, в яких навчальний процес організовано в умовах впровадження кредитно-модульної системи. Удосконалення зумовлене необхідністю впровадження ефективних інформаційних технологій і систем у всі сфери управлінської, навчальної, наукової, адміністративно-господарської та фінансово-економічної діяльності вищих навчальних закладів. Обґрунтовано необхідність створення нових моделей, методів і засобів побудови інформаційних технологій і систем, зданих ефективно функціонувати в умовах впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу, зокрема, необхідність ефективного планування всіх процесів розробки навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців за цією системою з врахуванням вимог ECTS.

Використано методологію структурного аналізу для побудови моделі процесів планування та моніторингу обсягів навчальної роботи викладачами і студентами (SADT: Structured Analysis and Design Technique). Розроблено схему бізнес-процесу планування та моніторингу обсягів навчальної роботи. Виокремлено інформаційні компоненти процесів планування та моніторингу обсягів навчальної роботи в умовах Болонського процесу. Обґрунтовано необхідність розроблення формального методу розрахунку навчального навантаження викладачів і студентів ВНЗ. Показано, що зв'язок між обсягами навчальної роботи студентів і викладачів задаються алгоритмічними функціями. В табличній формі представлено параметри зв'язку між обсягами навантаження, представленими в навчальних планах й обсягами навчальної

роботи викладачів і студентів. З'ясовано обсяг питань, необхідних для організації ефективного планування навчальної роботи викладачів і студентів: який обсяг навчальної роботи студентів в кожному семестрі по кожній з дисциплін в розрізі видів занять; які викладачі які види занять і в яких групах (з якими студентами) проводять; який обсяг навчального навантаження викладачів планується до виконання в кожному семестрі по кожній з дисциплін в розрізі видів навантаження; який обсяг навчального навантаження викладачів виконано в кожному семестрі по кожній з дисциплін в розрізі видів навантаження; місце і час проведення занять; які звітні документи необхідно підготувати по завершенню семестру чи навчального року, хто це повинен зробити, коли і хто повинен підписати і де вони повинні зберігатися.

Виконано формальне представлення впливів на процес формування обсягів навчального навантаження, які описуються відносно чотирьох сторін блоку SADT – діаграми: вхід (інформаційний ресурс), вихід (інформаційний продукт), управління і механізми реалізації. Ця формалізація є основою для створення методів і програмно-інформаційних планування обсягів навчальної роботи в ВНЗ 3-4 рівнів акредитації. Виділено компоненти середовища інформаційних процесів планування і моніторингу обсягів навчальної роботи і дано їх формальне визначення. Це інформаційні шаблони, екземпляри інформаційних шаблонів, функції, зв'язки, що визначають порядок слідування функцій, інформаційна технологія.

Завершено дослідження теми *"Технології хмарних обчислень в системах відкритої професійної освіти"* (акад. В.Ю. Биков). Проаналізовано сучасні мережні інструменти систем відкритої професійної освіти. З'ясовано особливості стану і перспективи розвитку інформатизації системи професійно-технічної освіти. Актуалізовано сучасні проблеми і перспективи професійного становлення робітничих кадрів для ІКТ-індустрії. Зроблено узагальнюючий висновок: для переважної більшості освітніх організаційних структур доцільною сервісною моделлю є модель, створена на базі загальнодоступної хмари з повним аутсорсінгом. Запропоновано розширити і поглибити дослідження проблеми створення хмарно орієнтованого середовища наукової та освітньої діяльності. Актуальними для подальшого дослідження виокремлено особливості модельного подання та освітнього застосування інформаційного простору та інформаційного середовища. Необхідними і своєчасними для наукового обґрунтування визнано особливості будови і застосування адаптивних інформаційно-комунікаційних мереж для підтримки корпоративних, загальнодоступних та гібридних хмарно орієнтованих науково-навчальних середовищ відкритої професійної освіти.

Розпочато дослідження теми *"Фізичне виховання дітей та учнівської молоді в європейських країнах"* (чл.-кор. Е.С. Вільчковський). Зібрано, проаналізовано та узагальнено публікації і документи, які стосуються організації і змісту системи фізичного виховання школярів у таких країнах: Швеція, Фінляндія, Норвегія, Китай, Франція, Японія.

Обґрунтовано наукові основи фізичного виховання учнів загальноосвітніх шкіл у європейських країнах. Розширено і поглиблено формулювання особливостей прояву соціальної та біологічної суті людини в руховій діяльності, дані спеціалізованих галузевих наук про фізичне виховання дітей та молоді у європейських країнах. Визначено місце європейської теорії і методики фізичного виховання серед інших наук, що вивчають процес занять фізичними вправами дітей та учнівської молоді. Проаналізовано і виокремлено мету й завдання фізичного виховання учнів загальноосвітніх шкіл на сучасному етапі економічного і соціального розвитку європейських країн. Виокремлено загальнолюдські гуманістичні ідеали та демократичність як ідейну основу фізичного виховання дітей і учнівської молоді у європейських країнах. Проаналізовано програмно-нормативні основи фізичного виховання дітей і молоді у школах європейських країн: державні програми з фізичного виховання, багатоборні комплекси, тести, спортивна класифікація. Визначено особливості, тенденції та напрями розвитку системи фізичного виховання дітей та учнівської молоді в європейських країнах.

Продовжувалося дослідження теми **"Економічна ефективність професійної освіти майбутніх фахівців легкої промисловості"** (чл.-кор. О.І. Волков). Проаналізовано стан економічної ефективності професійної освіти. Увага приділена умовам високотехнологічного виробництва з метою їх врахування у підготовці кваліфікованих робітників. Сформульовано і обґрунтовано ідею щодо створення у професійних навчальних закладах, які готують фахівців для легкої промисловості, маркетингових центрів, що є однією із складових економічного забезпечення розвитку професійно-технічної освіти. Запропоновано при визначенні планової тематики досліджень з професійної освіти майбутніх фахівців легкої промисловості приділяти увагу розробленню освітніх стратегій, кінцевою метою яких є людський капітал: технологічна культура, інноваційність, продуктивність, високий професіоналізм, працездатність, здоров'я, соціальна відповідальність тощо. Обґрунтовано пропозицію щодо розширення практики залучення провідних іноземних експертів до формування та реалізації наукових проектів за галузевою тематикою легкої промисловості. Важливим фактором підвищення економічної ефективності професійної освіти майбутніх фахівців легкої промисловості виокремлено створення Національної стандартної класифікації освіти. Пріоритетним напрямом модернізації професійних навчальних закладів легкої промисловості обрано створення регіональних освітньо-професійних кластерів з метою сприяння вирішенню проблем формування трудового потенціалу області відповідно до потреб ринку праці на засадах соціального партнерства. Важливою умовою підвищення економічної ефективності професійної освіти майбутніх фахівців легкої промисловості є системна співпраця НАПН України з Міністерством освіти і науки України, Національною і галузевими академіями наук і мистецтв України щодо вирішення актуальних проблем, пов'язаних з підвищенням економічної ефективності освіти в сучасних умовах. Важливо створити сучасне

інформаційне середовище електронної бібліотеки, яка б містила науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо підвищення економічної ефективності освіти в сучасних умовах з урахуванням національних потреб легкої промисловості та передового міжнародного досвіду.

Тривало дослідження теми **"Законодавче забезпечення державної політики в галузі освіти дорослих: державна професійна орієнтація населення"** (чл.-кор. В.В. Голуб). Проаналізовано інформацію НАПН України щодо виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 150-р "Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції державної системи професійної орієнтації населення" (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів № 1109 від 20 жовтня 2011 р., № 1069 від 14 листопада 2012 р.). Висловлено гіпотезу про те, що шляхом координації зусиль зацікавлених сторін важливо створити систему державної професійної орієнтації в мережевому середовищі України. Для початку необхідно удосконалити систему профільного навчання учнів старшої школи за технологічним напрямом з урахуванням наявних та перспективних потреб ринку праці і особистісних потреб учнівської молоді; обґрунтувати особливості розроблення та впровадження у навчальних закладах навчальних програм і методичного забезпечення курсів профорієнтаційного спрямування; проводити профорієнтаційну роботу з молоддю із залученням організацій роботодавців та їх об'єднань, організацій профспілок та їх об'єднань з метою мотивації до вибору робітничих професій, необхідних у реальному секторі економіки; забезпечувати професійну переорієнтацію незайнятого населення, в тому числі молоді, вивільнюваних працівників та працюючого персоналу з урахуванням потреб особистості, виробництва та ринку праці.

Завершено дослідження теми **"Науково-методичні засади інформатизації освіти з використанням відкритого комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища"** (акад. А.М. Гуржій). Проаналізовано стан ефективного використання відкритого комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища у педагогічній теорії і практиці. Уточнено сутність поняття "відкрите комп'ютерно-орієнтоване навчальне середовище", а також питання ІТ-готовності вчителів та учнів.

У ході аналізу зарубіжних теоретичних джерел з'ясовано, що на сучасному етапі інформатизація освіти спрямована на формування ІТ-готовності особистості, яка фактично уособлює ІТ-компетентність. Така ІТ-компетентність включена в Європейську довідкову рамкову структуру ключових компетентностей. ІТ-готовність передбачає володіння учнями технічними та когнітивними вміннями віднаходити, використовувати, створювати та поширювати інформацію, застосовуючи для цього інформаційно-комунікаційні технології та засоби. Учні мають знати, які ІКТ є станом на сьогодні, коли їх краще застосовувати і чому та чи інша ІКТ та засоби підходять для виконання певного завдання.

Вивчено вітчизняний та зарубіжний емпіричний досвід інформатизації освіти. Зроблено висновок, що та кількість годин на тиждень, які відведені для

вивчення інформаційних технологій та інформатики у загальноосвітніх навчальних закладах, не забезпечують ефективного формування ІТ-компетентності особистості, проголошеної країнами Європейської спільноти життєво необхідною для громадян ХХІ століття. Доведено, що для ефективного формування ІТ-компетентності вчителів та учнів має бути створене педагогічно доцільне організоване відкрите ІКТ-середовище.

З'ясовано, що нині у європейських навчальних закладах широкого розповсюдження набуває інтегральний підхід до створення відкритого організованого ІКТ-середовища. Воно має обов'язково включати вивчення навчального предмета інформатика, використання ІКТ у процесі навчання інших дисциплін, ІТ-готовність педагогів, посаду ІКТ координатора, розвинену ІКТ-інфраструктуру, що складається із апаратного та програмного забезпечення і підключення до Інтернету. Саме такі основні науково-методичні засади повинно мати сучасне відкрите комп'ютерно орієнтоване навчальне середовище.

Продовжувалося дослідження теми *"Теоретичні та методичні засади формування професіоналізму педагогічних працівників професійно-технічних закладів"* (чл.-кор. Р.С. Гуревич). З'ясовано, що професійно-технічні навчальні заклади виявляють готовність до впровадження сучасних інноваційних педагогічних технологій навчання. Найбільш затребуваними є такі: електронне навчання (e - learning, m- learning, blendedlearning, u-learning), навчання із залученням інтерактивних технологій, що дозволяє учневі (студенту) докорінно змінити ставлення до об'єкта навчання, перетворивши його на суб'єкт навчання. Це "навчання за методом участі", "кооперативне навчання", коли створюється можливість спільного обговорення кожної проблеми, доведення, аргументування власного погляду тощо. Це сприяє не лише глибокому розумінню навчального матеріалу, а й розвитку мислення та мовлення учнів (студентів).

Визначено організаційно-педагогічні умови, що сприяють підвищенню ефективності підготовки майбутніх кваліфікованих робітників: створення інформаційно-освітнього середовища (ІОС), що дає можливість організувати діяльність учнів і студентів засобами інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ); організація самостійної роботи учнів і студентів із залученням їх до проектної та дослідницької діяльності засобами сучасних технологій; створення та наукове обґрунтування моделі формування професійної компетентності учнів і студентів засобами сучасних педагогічних технологій та ІКТ.

З'ясовано роль сучасних інноваційних технологій у формуванні кваліфікованих робітників. Інноваційні технології забезпечують: здатність майбутніх фахівців до оволодіння нових способів діяльності в своїй професійній сфері; підвищення рівня самостійності та прийняття рішень; мобільності одержаної освіти, адаптованість до нових вимог ринку праці; фундаментальності освіти в умовах постійного зростання наукоємних технологій, автоматизації виробничих процесів; ґрунтовнішого володіння та

використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності.

Тривало дослідження теми **"Професійна підготовка фахівців транспортних технологій та систем в умовах глобалізації"** (чл.-кор. М.Ф. Дмитриченко). Проаналізовано наукові джерела і сформульовано теоретичні засади професійної підготовки з урахуванням глобалізаційних процесів. Виокремлено проектно-технологічний підхід до підготовки фахівців для транспортної галузі, який полягає в орієнтації не лише на формування професійної компетентності з транспортних технологій, але й у розвитку проектно-творчої компетентності майбутніх фахівців. Проектно-творчий компонент фахівців транспортної галузі виокремлено як необхідну складову їхньої професійної компетентності. Зазначено, що в умовах глобалізаційних процесів фахівці транспортної галузі повинні бути обізнаними із сучасними функціонально довершеними, естетично привабливими і економічно вигідними транспортними засобами.

Обґрунтовано середовищний підхід до професійної підготовки сучасних фахівців транспортної галузі. Створено модель предметно-розвивального середовища з промислового дизайну, сприятливого для розроблення творчих проектів студентів сукупністю художньо-технічних засобів. Для обґрунтування теоретичних основ професійної підготовки майбутніх фахівців транспортної галузі в умовах повноцінно організованого освітнього середовища використано дослідження інвайронментальної психології і педагогіки. Актуалізовано новітній напрям ергономічного дизайну, зумовлений глобалізаційними процесами.

Продовжувалося дослідження теми **"Соціально-економічні й педагогічні умови підготовки виробничого персоналу в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів"** (акад. В.О. Зайчук). Проаналізовано стан підготовки виробничого персоналу в умовах глобалізаційних і євроінтеграційних процесів. Сформульовано можливі виклики і перспективи професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів. Виокремлено групу соціально-економічних умов підготовки виробничого персоналу: реалізація концепції Міжнародної стандартної класифікації освіти, проекту Національної стандартної класифікації освіти; врахування стану вітчизняної системи професійних класифікацій, стратегічних напрямів особистісного життєконструювання; проектування розвитку особистості професіонала в умовах євроінтеграції; психологічний супровід професійного розвитку особистості на різних етапах онтогенезу; конкурентоздатність як чинник професійної успішності фахівця на сучасному ринку праці; професійна орієнтація і професійне навчання у сучасній парадигмі маркетингу робочої сили; актуалізація інтерактивних методів безпечної життєдіяльності в умовах сучасного високотехнологічного виробництва.

Сформульовано сукупність педагогічних умов підготовки виробничого персоналу в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів: залучення студентів і викладачів до виконання міжнародних освітніх проектів, готовність

керівників до формування іміджу сучасного навчального закладу, модернізація післядипломної професійної освіти; впровадження технологій використання моделей інформаційного ресурсного забезпечення тощо.

Поглиблено і розширено поняття "інтелектуальний капітал" як сукупність формалізованих та неформалізованих знань, які втілені в інтелекті персоналу, технологіях, бізнес-процесах, взаємовідносинах з клієнтами та самим персоналом, і здатні приносити фірмі економічну вигоду та конкурентні переваги. Виокремлено принцип фундаментальності професійної підготовки кваліфікованих робітників, дотримання якого забезпечує формування фахівця як цілісної особистості, здатної на основі оволодіння фундаментальними знаннями інтегрально розв'язувати професійні завдання і життєві проблеми.

Продовжувалося дослідження теми **"Концептуальні засади розробки національної рамки кваліфікацій в контексті ISCO-08"** (акад. Ю.Ф. Зіньковський). Проаналізовано інформаційні джерела щодо Міжнародної стандартної класифікації професій (International Standard Classification of Occupations (ISCO)). З'ясовано, що Міжнародна стандартна класифікація професій (ISCO) є пріоритетним документом для Міжнародної Організації Праці (МОП). ISCO має відношення до економічних і соціальних міжнародних класифікацій і забезпечує: міжнародну звітність, порівняння та обмін статистичними та адміністративними даними про види професій; моделювання і розробку національних і регіональних класифікацій професій; можливість використання в країнах, що не розробили свої національні класифікації професій. Завдяки ISCO забезпечується розвиток програм професійної підготовки та керівництво такою підготовкою.

Обґрунтовано Концепцію національної системи кваліфікацій і принципи її розроблення: особистісна спрямованість, доступність до професійної освіти і навчання, рівні гендерні можливості, науковість, об'єктивність, добровільність, вмотивованість дій, професіоналізм, неперервність, прозорість, наступність, соціальна справедливість.

Сформульовано сутність Національної рамки кваліфікацій з урахуванням специфіки української національної системи професійної освіти – це засіб модернізації української професійної освіти і навчання, зорієнтований на зміцнення зв'язку професійної освіти і навчання з місцевим, регіональним і національним ринками праці. Вивчено стан та сформульовано проблеми сучасної української професійної освіти і навчання. Уточнено мету і завдання вітчизняної Національної рамки кваліфікацій. Визначено і сформульовано основні напрями формування української національної системи кваліфікацій: правового забезпечення, управління, організаційного та науково-методичного забезпечення, забезпечення сталого суспільного розвитку (економічного, екологічного, етнокультурного). Ідею сталого суспільного розвитку виокремлено як системотворчу в розробленні і реалізації остаточного варіанту Концепції української національної рамки кваліфікацій.

Продовжувалося дослідження теми **"Соціально-економічна ефективність професійної підготовки робітників в системі професійно-**

технічних навчальних закладів" (чл.-кор. Я.Г. Камінецький). З'ясовано загальні суперечності економічної ефективності освіти, а саме між: видатками і віддачею (між відносно великою фінансово-економічною підтримкою освіти та невикористанням очікувань громадян щодо її якості); кількістю і якістю (невідповідність кількісних і якісних показників освітньої системи; захоплення формальними кількісними показниками залучення до освіти різних груп населення та недооцінка якості навчання, що призводить до розпорошення фінансових, кадрових і матеріально-технічних ресурсів); освітньою структурою і структурою суспільних потреб (невідповідність рівневої і галузевої організації освіти потребам суспільної практики); кількістю персоналу та якістю праці в освіті (невідповідність між надто великою, за світовими і європейськими мірками, кількістю педагогічних і науково-педагогічних працівників та низькою продуктивністю їхньої роботи, неконкурентоспроможність заробітної плати в закладах освіти); державним управлінням і громадським самоврядуванням (відсутність органічного поєднання в державно-громадському управлінні на всіх рівнях освіти централізованих і децентралізованих підходів в управлінській діяльності, зокрема в управлінні фінансовими потоками).

Теоретично обґрунтовано педагогічні засади децентралізації управління *професійно-технічною освітою*, запровадження автоматизованих систем управління, створення професійних стандартів, визначення змісту навчання робітників з інтегрованих професій, педагогічних і економічних засад підготовки робітників за професіями, що користуються сталим попитом на ринку праці. Обґрунтовано соціально-економічну доцільність створення регіональних професійно-освітніх округів.

Виокремлено першочергові проблеми соціально-економічної ефективності підготовки кваліфікованих робітників у системі професійно-технічних навчальних закладів. Залишаються актуальними проблеми оптимізації структурної організації освітньої системи в частині гармонізації рівнів і галузей, особливо щодо профільної старшої школи, професійно-технічної та вищої освіти, а також укрупнення та інтеграції напрямів і спеціальностей (професій) підготовки на основі Міжнародної стандартної класифікації освіти та відповідної Національної стандартної класифікації освіти.

Зазначено, що економічну ефективність професійно-технічної освіти може кардинально підвищити запровадження нових результативних технологій навчання і виховання майбутніх кваліфікованих робітників. Виокремлено як педагогічно доцільні технології, які ґрунтуються на компетентнісному, особистісно орієнтованому підходах, системах зовнішнього і внутрішнього оцінювання та моніторингу якості професійної освіти і навчання. Означено фактори, сприятливі для соціально і економічно ефективною підготовки майбутніх робітників. Так потребує відповідної підготовки та вдосконалення впродовж життя педагогічний та науково-педагогічний персонал професійно-технічних навчальних закладів. Сформульовано висновок: науково-

обґрунтовані соціальні і педагогічні умови підготовки робітників сприятимуть економічному зростанню, відшкодуванню витрат на відповідну навчальну діяльність у системі професійно-технічних навчальних закладів.

Завершено дослідження теми *"Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів"* (акад. Н.Г. Ничкало). Глобалізаційними та євроінтеграційними процесами зумовлене зближення професійної освіти європейських країн. Зближення української професійної освіти з європейською зумовлене положеннями Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Визначено напрями такого зближення: реформування та модернізація систем вищої освіти, спрямовані на зменшення кількості вищих професійних закладів освіти і підвищення якості професійної підготовки; зорієнтованість на компетентності як результати професійної освіти, зближення професійної освіти у рамках Болонського процесу; підвищення якості та важливості вищої професійної освіти; поглиблення співробітництва між вищими навчальними закладами професійної освіти; розширення автономії вищих професійних навчальних закладів; активізація мобільності студентів та викладачів вищих професійних навчальних закладів.

Виокремлено співробітництво в галузі професійно-технічної освіти та навчання: розвиток систем професійно-технічної освіти та навчання, подальше підвищення кваліфікації протягом трудової діяльності/життя, що відповідає реаліям в контексті змін на ринку праці; створення національних механізмів з метою покращення прозорості та визнання кваліфікацій та компетенцій, використовуючи досвід ЄС.

Виокремлено суперечності співпраці України та ЄС в галузі професійної освіти і навчання: між європейськими і вітчизняними кваліфікаціями (українські кваліфікації в переважній більшості не визнаються у європейському просторі; відсутня українська Національна система професійних кваліфікацій), між дотриманням стабільної пропорції в підготовці робітничих кадрів і випускників ВНЗ у європейських країнах і зберігається значною диспропорцією таких випускників в українських навчальних і освітніх закладах; між необхідністю наближення до європейської якості професійної освіти і навчання і недостатньо розробленою системою моніторингу якості вітчизняної професійної освіти і навчання.

Обґрунтовано пріоритетні шляхи розв'язання суперечностей: нормативне врегулювання проблем новим Законом України "Про професійну освіту", нормативних актів по врегулюванню професійного розвитку, оптимізація державного замовлення на фахівців пріоритетних галузей української економіки; впровадження вітчизняної системи кваліфікацій; належна реалізація національної рамки кваліфікацій як системотворчої складової Національної системи кваліфікацій; розробка алгоритму співставлення кваліфікацій з рівнями Національної рамки кваліфікацій; узгодження між науковцями і роботодавцями методичних рекомендацій щодо розроблення європейсько досконалих професійних стандартів для пріоритетних галузей вітчизняної економіки.

Продовжувалося дослідження теми **"Наукові засади розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах модернізації вищої школи"** (акад. В.В. Олійник). Обґрунтовано основні напрями модернізації післядипломної педагогічної освіти. Орієнтовним підґрунтям теоретичної моделі модернізації післядипломної педагогічної освіти мають стати технології дистанційного навчання, кредитно-модульна система організації навчального процесу, компетентнісний підхід до навчання. Напрацьовані матеріали є базою для подальшого наукового обґрунтування модернізації теоретичної моделі післядипломної педагогічної освіти.

Проаналізовано соціально-економічні умови в Україні, що зумовлюють необхідність реформування системи освіти, шляхи приведення її відповідно до вимог постіндустріального, інформаційно-технологічного суспільства, а також світових та європейських стандартів. Це простежується в контексті основних положень і принципів Болонського та Копенгагенського процесів, Лісабонської стратегії формування європейського простору вищої освіти та результатів наукових досліджень, що здійснюються з цього напрямку. З'ясовано, що система післядипломної педагогічної освіти не повною мірою відповідає сучасним вимогам; впровадження у навчальні заклади післядипломної педагогічної освіти нових інноваційних форм, в т.ч. технологій дистанційного навчання та кредитно-модульної системи організації навчального процесу має неупорядкований характер; залишаються не розробленими наукові засади модернізації розвитку навчальних закладів післядипломної педагогічної освіти. Виявлено особливості післядипломної і вищої педагогічної освіти, стратегії ефективного використання та розвитку потенціалу керівних і педагогічних кадрів, що зумовлює модернізацію сучасної системи післядипломної педагогічної освіти (інституціональної структури, змісту, технологій). Наголошується на пріоритетній особливості навчальних закладів сучасної післядипломної педагогічної освіти як осередків інтелектуального ресурсу суспільства і важливий чинник конкурентоспроможності вищої освіти.

Продовжувалося дослідження теми **"Професійно-економічна підготовка майбутніх учителів в умовах становлення інформаційного суспільства"** (чл.-кор. О.С. Падалка). Проаналізовано державні і нормативні освітні документи щодо становлення інформаційного суспільства в Україні. Нині сфери ІКТ та розвитку інформаційного суспільства регулюються такими базовими законами України: "Про Концепцію Національної програми інформатизації"; "Про Національну програму інформатизації"; "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства України на 2007 – 2015 роки"; "Про електронні документи та електронний документообіг"; "Про електронний цифровий підпис"; "Про захист персональних даних" (уводиться в дію з 01.01.2011 р.). Виокремлено положення розділу 13 Програми інтеграції України в Європейський Союз. Відповідно до цієї Програми розвиток інформаційного простору в нашій країні визначається станом інформаційних технологій (програмно-технічні засоби доступу до інформації, телекомунікаційна складова

тощо) і кількісним та якісним складом доступних на ринку інформаційних продуктів.

Сформульовано сутність поняття "інформаційне суспільство" ("постіндустріальне суспільство") – це соціальне середовище, у якому головними продуктами виробництва стають не речі й енергія, а інформація та знання. Поняття "інформаційне суспільство", "постіндустріальне суспільство", "суспільство знань" розглядаються як синонімічні. Визначено і сформульовано провідні риси інформаційного соціуму: створення глобального інформаційного простору, здатного забезпечити нову якість життя; збільшення питомої ваги інформаційно-комунікативних технологій, продуктів та послуг у валовому внутрішньому продукті (ВВП) країни; поява якісно нових комунікацій й ефективної інформаційної взаємодії людей на засадах зростаючого доступу до національних і світових інформаційних ресурсів, подолання інформаційної нерівності (бідності), прогресуюче задоволення людських потреб в інформаційних продуктах і послугах.

Зроблено висновок, що у сучасному світі ІТ-сфера гармонійно поєднує телекомунікаційні та інформаційні послуги, виробництво засобів інформаційних технологій та телекомунікацій, програмних засобів, електронних інформаційних ресурсів, що робить її чимось більшим, аніж просто однією з інфраструктур і галузей економіки. У сучасних умовах вона має розглядатись як системний, потужний чинник політичної й суспільно-економічної модернізації і соціогуманітарного розвитку країни, створення конкурентоспроможної економіки, забезпечення оптимальних умов людського розвитку, запровадження ефективних демократичних процедур.

З урахуванням вимог майбутнього інформаційного суспільства запропоновано розробляти методику формування професійно-економічних знань та якостей майбутніх педагогів. Як пріоритетні для подальшого вивчення виокремлено технології управління економічною підготовкою особистості майбутнього педагога, моніторинг якості досягнень студентів з професійно-економічних компетенцій тощо.

Продовжувалося дослідження теми **"Формування енергоефективної культури діяльності виробничого персоналу (на прикладі галузей, суміжних з будівельною)"** (чл.-кор. В.О. Радкевич). Обґрунтовано особливості використання проектного методу у вивченні навчального курсу "Основи енергоефективності". Запропоновано структуру навчального заняття на основі методу проектів: підготовча частина; настановча частина; виконання проекту відповідно до програми; оформлення проекту (титульний лист, вступ, аналіз об'єкта дослідження; розробка пропозицій з підвищення енергоефективності об'єкта дослідження; висновки й рекомендації); захист проекту; оцінювання проекту. До змісту навчального курсу введено матеріал стосовно: а) функціонування систем автономного електропостачання на основі сонячних батарей; б) використання вітрогенераторів, як джерела альтернативної електроенергії; в) налагодження системи виробництва палива, що базується на процесах обробки масел, енергоємних культур біопалива, сировини, що

постачається аграрним сектором виробництва. У змісті навчального курсу широко розкрито енергоефективні системи опалення, що базуються на оперативному режимі управління тепlopостачанням, кондиціонуванням, вентиляції приміщень тощо.

Теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування енергоефективної культури професійної діяльності кваліфікованих робітників з професії "Слюсар-електрик з ремонту електроустаткування". Розроблено зміст навчального курсу "Основи енергоефективності" з урахуванням специфіки галузей, суміжних з будівельною. Визначено чинники, що негативно позначаються на забезпеченні енергозбереження й енергоефективності на підприємствах, в організаціях та установах: низький рівень мотивації працівників до енергозбереження; недостатній інформаційний супровід роз'яснювальної роботи з працівниками щодо енергозбереження; відсутність фінансування на реалізацію проектів із енергозбереження та енергоефективності; відсутність системного навчання працівників використовувати енергоефективні технології у професійній діяльності.

Продовжувалося дослідження теми **"Формування відповідальності керівників професійно-технічних та вищих навчальних закладів на основі розвитку духовно-моральної складової особистості та їх професійної компетентності"** (чл.-кор. О.Г. Романовський). Обґрунтовано необхідність підготовки високоосвічених фахівців, які б стали лідерами у своїй галузі, брали на себе відповідальність за керівництво розвитком своєї організації, команди, сфери діяльності, суспільства у цілому. Уточнено сутність лідерства – це загадкове, невідоме явище, існування якого легко визнати, але важко описати (Дж. Кембелл). З'ясовано тенденції формування нової управлінської парадигми - лідерства, яке проявляється через утвердження нових організаційних структур, моделей поведінки, процедур, принципів і цінностей як основи управлінської діяльності.

Зафіксовано стан розвитку відповідальності керівників вищих та професійно-технічних і виявлено високий прояв екстернальної відповідальності при середньому або низькому рівнях інтернальної відповідальності, що виражається у надмірній потребі в контролі над зовнішніми процесами і подіями в поєднанні з низьким рівнем особистісної відповідальності; схильність брати на себе відповідальність за невдачі підлеглих, і неготовність приймати на свій рахунок успіхи; середній рівень прояву морально-етичної мотивації, що обумовлюється низьким рівнем морально-етичної рефлексії, середнім рівнем моральної інтуїції та високим рівнем морально-етичних цінностей.

Отже, констатувальним експериментом засвідчена необхідність формування ключових компонентів відповідальності керівників вищих та професійно-технічних навчальних закладів ще під час навчання потенційних лідерів через стимулювання в них готовності до саморозвитку, рефлексії, готовності приймати на себе відповідальність за власні рішення, незалежно від спрямування їх наслідків.

Теоретично обґрунтовано та розроблено педагогічні умови формування готовності майбутніх фахівців до професійно-особистісного саморозвитку та відповідального лідерства, уточнено критерії та показники сформованості зазначеного феномену. Створено систему організаційного і науково-методичного забезпечення розвитку готовності до саморозвитку та відповідального лідерства учнів професійно-технічних та студентів вищих технічних закладів. Результати дослідження впроваджено в освітній процес Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут", Харківського комп'ютерно-технологічного коледжу.

Продовжувалося дослідження теми **"Дескрипторна модель формування та моніторингу якості навчального процесу у вищому навчальному закладі"** (чл.-кор. М.Є. Скиба). Розширено і поглиблено аналіз теоретичних джерел, пов'язаних з дескрипторною моделлю: обґрунтовано використання цілочисельних семантичних дескрипторів для верифікації програмного забезпечення інформаційно-керуючих систем; розроблено і проаналізовано дескрипторну модель програмного забезпечення інформаційно-керуючих систем. Як ефективний виокремлено метод верифікації програмного забезпечення в умовах ресурсних обмежень і неповноти проектної документації, заснованого на дескрипторній моделі.

Виокремлено методи дослідження дескрипторної моделі формування та моніторингу якості навчального процесу у вищому навчальному закладі: методи теорії розмірностей і функціонального аналізу при організації й вивченні властивостей дескрипторного простору; методи теорії алгоритмів, теорії ймовірностей, теорії випадкових процесів при аналізі повноти покриття коду та розробці методики оцінювання зниження ризиків при оцінці якості програмного забезпечення. Обґрунтовано використання семантичних дескрипторів, що є узагальненням фізичної розмірності, стосовно перетворень яких програмне забезпечення інформаційно-керуючих систем розглядається як лінійна система.

Охарактеризовано складові інформаційної системи "Електронний університет" та основні принципи реалізації інформаційно-комп'ютерного забезпечення управління якістю підготовки фахівців в університеті. Завершено педагогічний експеримент щодо запровадження автоматизованої підпрограми "Розклад занять". Моніторинг якості складання розкладу занять для потоків та груп студентів дозволяє досягти рівномірності завантаження аудиторій; оптимального режиму роботи студентів та викладачів у зимовий період, збереження енергетичних ресурсів тощо.

Обґрунтовано необхідність створення в умовах університету координаційного Центру якості освітньої діяльності та вищої освіти.

Продовжувалося дослідження теми **"Політична освіта дорослих: проблеми історії"** (чл.-кор. В.М. Ткаченко). Розширено і поглиблено аналіз теоретичних джерел, пов'язаних з поняттями "громадянська" та "політична" освіта. Зроблено висновок, що сучасні політичні системи у своєму успішному функціонуванні залежать від концепції громадянства. Атрибути громадянства

відрізняються між собою в залежності від природи політичної системи, частиною якої вони є. Атрибути громадянства класифіковано за трьома категоріями: почуття ідентичності; вмiле користування певними правами; виконання відповідних обов'язків; певний фіксований рівень зацікавленості й залучення до громадських справ; сприйняття основних суспільних цінностей.

Пріоритетною проблемою української етнічної спільноти виокремлено необхідність пробудження почуття громадянства. З'ясовано, що з ХІХ століття крім "історичних народів" старої Європи громадянства потребують бездержавні народи Східної Європи, до яких належать українці. Політичній зрілості української нації сприяє комплексний науковий підхід до проблем історії, яким передбачено взаємодоповнення результатів дослідження соціологів про суспільство, політологів про державу, економістів про ринок. Політичну освіту дорослих важливо здійснювати шляхом формування комплексної картини історичного розвитку з урахування всіх соціальних сфер.

Запропоновано світо-системний метод аналізу проблем історії в політичній освіті дорослих. Обґрунтовано класифікацію історичного розвитку: міні-систему первісних суспільств, світо-імперії феодалізму і світо-економіки капіталізму. Зазначено, що виникнення Русі-України як своєрідної світо-системи є передумовою пробудження національної ідентичності дорослих українців.

Запропоновано включити в політичну освіту дорослих три форми економічної організації етнічної спільноти: взаємообмін в міні-системах первісно-общинного ладу (ти–мені, а я – тобі); перерозподіл у феодальній світо-імперії (товари поступають знизу вгору, а потім частково повертаються вниз); ринок в умовах світо-економіки капіталізму (монітарна форма обміну на громадських майданчиках).

Сформульовано висновок: лише в рамках світо-системи виникають і можуть плідно досліджуватися дві основні інституційні основи сучасності: держава і ринки.

Завершено дослідження теми **"Етнокультурна та екологічно-етична складові в системі неперервної освіти"** (акад. Г.Г. Філіпчук). Теоретично обґрунтовано культурно-освітню модель на основі ретроспективного соціального, педагогічного, політичного, історико-філософського аналізу, що такий підхід ґрунтується на синтезі особистісного, національного, загальнолюдського, стимулює процеси самоідентифікації, творення громадянського суспільства, а також розвиває діалогічність, взаємозбагачуваність культур, формує толерантність і гармонію людських взаємин. Наголошено на об'єктивній необхідності включення етнокультурних знань, культурно-історичних і духовних вартостей народу в зміст і процеси сучасної освіти з метою її якісного оновлення, роблячи її більш олюдненою, гуманістичною, демократичною, інтелектуальною.

Здійснено аналіз сутнісних проблем і завдань становлення і розвитку національної освіти впродовж останньої чверті минулого століття щодо

врахування в її змісті таких визначальних педагогічних принципів як: народність, культуру і природовідповідність. Розкрито їх винятково важливе значення для розвитку ідей, знань, оволодіння надбаннями національної і світової культури, утвердження цінностей і етичних традицій українського народу в соціокультурному, політичному, громадянському вимірах.

Продовжувалося дослідження теми **"Науково-методичне забезпечення навчального процесу інноваційного мистецького навчального закладу"** (чл.-кор. М.І. Чембержі). Визначено зміст і структуру поняття "інноваційний мистецький навчальний заклад". Інноваційним мистецьким навчальним закладом є такий, діяльність якого спрямована на досягнення нової якості підготовки фахівців з однієї або більше мистецьких спеціальностей, що передбачає генерування й випробовування нових ідей, застосування інновацій на рівні уточнення й поглиблення змісту освіти, методів та форми організації навчання та виховання, організації навчально-виховного процесу, системи управління навчальним закладом. Специфіка таких навчальних закладів полягає в тому, що в них не лише проводяться формувальні експерименти або апробуються окремі інновації; інноваційність закладено вже до самих концептуальних засад їх освітньої діяльності. Пропоноване робоче формулювання поняття "інноваційний мистецький навчальний заклад" безпосередньо узгоджується з "Положенням про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності" (затверджено наказом МОН України від 7 листопада 2000 р. № 522).

Проаналізовано міру відповідності існуючого наукового й навчально-методичного забезпечення потребам інноваційного навчального закладу. З'ясовано, що традиційне навчально-методичне забезпечення не вповні відповідає потребам інноваційного навчального закладу. Охарактеризовано головні засади організації навчального процесу, визначено структуру й особливості навчального процесу інноваційного мистецького навчального закладу (на прикладі Київської дитячої Академії мистецтв). Досліджено можливості формування особистості дитини й молодого людини в процесі її навчання в інноваційному мистецькому навчальному закладі. Охарактеризовано можливості застосування сучасних інформаційних технологій у динамізації когнітивної діяльності молодого митця. Визначено деякі особливості навчання обдарованих дітей у інноваційному навчальному закладі. Наголошено на необхідності розробки спеціальних допоміжних комп'ютерних програм, призначених для оптимізації засвоєння мистецьких навчальних курсів. Визначено напрямки використання можливостей мережі Інтернет у навчальному процесі в інноваційному мистецькому навчальному закладі. Визначено концептуальні засади створення навчально-методичного посібника для інноваційного мистецького навчального закладу. З'ясовано роль і місце міжнародних творчих зв'язків у оптимізації мистецької освіти.

Завершено дослідження теми **"Теоретико-методичні засади підготовки і підвищення кваліфікації педагога професійного навчання для освіти**

дорослих" (чл.-кор. О.І. Щербак). Доведено, що в основу неперервного підвищення кваліфікації працівників освіти доцільно покласти перспективні педагогічні технології, що формують зацікавлене ставлення слухачів до теоретичних знань як засобу розв'язання практичних завдань професійної освіти і навчання. Розроблено проект життєво-перспективної моделі підготовки кваліфікованих фахівців. Зазначено, що об'єктивною реальністю інтеграційних процесів є певна конвергенція, що особливо виявляється в системах професійної освіти, які безпосередньо пов'язані з ринками праці й економічним розвитком єдиної Європи. Виокремлено три основні моделі конвергенції: модель консенсусу, культурологічну модель і модель конфлікту.

Сформульовано положення щодо реалізації принципу випереджувального розвитку професійно-педагогічної освіти у нашій країні. Наголошено, що ефективність результатів неперервного підвищення фахової освіти і кваліфікації педагогічними працівниками, оволодіння новими спеціальностями досягається: пріоритетністю цього напрямку в діяльності освітньої системи; взаємозв'язком і наступністю, в забезпеченні умов для оволодіння педагогічною майстерністю, об'єктивного оцінювання рівня фахової підготовленості педагогів.

За результатами досліджень дійсних членів і членів-кореспондентів НАПН України опубліковано: монографій – 4, статей – 48, підручників і навчальних посібників – 13, методичних рекомендацій – 6, авторських збірників наукових праць – 1.

Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України у 2014 році виконувалось шість фундаментальних науково-дослідних робіт і одна прикладна. За результатами дослідження підготовлено публікації 194 наукові праці: монографій – 7, посібників і підручників (в т.ч. електронних) – 8, методичних рекомендацій – 1, статей у наукових закордонних виданнях – 9, статей у наукових вітчизняних фахових виданнях – 46, статей в інших виданнях – 43, тез – 79, державних стандартів – 1.

Напрямок **"Професійне навчання на виробництві"** досліджувався за темою **"Особливості професійного навчання робітників в умовах високотехнологічного виробництва"** (керівник – канд. пед. наук Г.І. Лук'яненко). Підтверджено гіпотезу дослідження: ефективність професійного навчання підвищиться за умови компетентнісного підходу і дотримання таких принципів: відповідності змісту навчання та трудової діяльності, відкритості освітнього простору, постійної підтримки і стимулювання професійно спрямованої навчально-пізнавальної діяльності.

Теоретично обґрунтовано чинники конкурентоспроможності персоналу: соціально-демографічний статус і загальний фізичний стан працівників, соціально-психологічні якості, життєво-цільові установки, творчі здібності, здатність до виконання трудових функцій на рівні міжнародних стандартів; знання мови країни; працевлаштування; необхідність оновлення змісту діяльності роботодавців у сфері професійного розвитку працівників; тенденції розвитку системи підготовки кваліфікованих робітників; систему оцінки

соціальної та економічної ефективності професійного навчання робітників на виробництві; кваліметричну модель професіоналізму кваліфікованого робітника високотехнологічного виробництва; організаційно-педагогічні умови професійного навчання кваліфікованих робітників на виробництві з використанням аспектів енергоефективності; теоретичні і методичні основи модульного навчання кваліфікованих робітників на виробництві; необхідність розроблення цілісної системи формування і розвитку культури безпеки та енергоефективної діяльності кваліфікованих робітників високотехнологічних підприємств як складової їхнього професіоналізму.

Дістала подальшого розвитку методика розроблення дидактичних матеріалів для модульного професійного навчання. За відгуками педагогічних працівників у результаті впровадження запропонованих навчальних методик активізувалась навчально-пізнавальна діяльність робітників, що виявилось у збільшенні числа тих, хто бажає підвищити кваліфікацію, у середньому на 8%, якість набутих професійних компетентностей, що визначається як збільшення числа робітників, які успішно склали кваліфікаційні іспити з першої спроби, покращилась на 10%.

Напрямок **"Теорія і методика виховання. Професійна орієнтація різних категорій населення"** досліджувався за темою **"Підготовка учнівської молоді до вибору й реалізації професійної кар'єри"** (керівник – канд. пед. наук Д.О. Закатнов).

Вперше теоретично обґрунтовано психолого-педагогічні умови планування кар'єри і формування в учнів ПТНЗ уявлень про професійний успіх, професійну кар'єру з її сенсовим, рефлексивним і діяльнісним компонентами; педагогічні умови виховного супроводу учнівської молоді в процесі проектування нею професійної кар'єри: настановчі, логіко-структурні й інструментально-технологічні; психологічні засади формування культури здоров'я майбутніх фахівців ресторанного сервісу. Удосконалено методологічні підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців ресторанного сервісу, педагогічні технології формування здорового способу життя учнів; методику формування соціально-професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників. Набули подальшого розвитку положення щодо кар'єрної мотивації особистості: автономія, функціональна компетентність, безпека і стабільність, управлінська компетентність, підприємницька креативність, потреба в першості, стиль життя, матеріальний добробут, забезпечення сприятливих умов праці. Сформульовано психолого-педагогічні засади самопізнання і саморозвитку, спрямовані на створення свого професійного образу "Я", рефлексію власних професійних можливостей, порівняння їх з вимогами до особистості майбутньої сфери професійної діяльності. Виокремлено складові соціально-професійної компетентності учнів ПТНЗ: концептуальну, інструментальну, інтегративну, контекстуально-ситуативну, адаптивну, комунікативну.

Експериментально перевірено і доведено ефективність педагогічної технології та моделі формування уявлення учнів ПТНЗ про професійний успіх;

технології формування в учнівській молоді уявлень про професійну кар'єру; змісту, форм та методів формування соціально-професійної компетентності в учнів ПТНЗ; моделі ділової комунікативної поведінки майбутніх кваліфікованих фахівців; педагогічних технологій підготовки учнів ПТНЗ до вибору й реалізації професійної кар'єри з урахуванням акмеологічного підходу. Впроваджено програму курсу для учнів ПТНЗ "Технологія планування і реалізації професійної кар'єри" (предмети, що вільно обираються); орієнтовно-розвивальну програму "Сходи до професії".

Напрямок **"Теорія і практика професійного навчання"** досліджувався за темою **"Проектування змісту професійно-технічної освіти на основі компетентнісного підходу"** (керівник – докт. пед. наук П.Г. Лузан).

Апробовано технологію проектування змісту професійно-технічної освіти з урахуванням компетентнісного, системного, функціонального, синергетичного, аксіологічного, полісуб'єктного, культурологічного підходів, які в сукупності забезпечують самовизначення та повноцінну самореалізацію особистості у процесі професійної підготовки.

Сформульовано концептуальні засади проектування змісту професійно-технічної освіти, виокремлено її підсистеми: "інституціональну професійно-технічну освіту" і "трансформацію кваліфікації". Використано ефективну сукупність дидактичних принципів відбору змісту: гуманізації, системності, інтеграції, диференціації, зв'язку теорії з практикою, науковості, комп'ютеризації, єдності і взаємозв'язку загальної, політехнічної і професійної освіти, професійної мобільності, професійної обумовленості. Виокремлено принципи педагогічного проектування змісту: цілепокладання, прогностичності, технологічності, нормативної регуляції, відвертості, функціональної повноти, що забезпечують його структурно-логічну побудову.

Здійснено перший етап формувального експерименту щодо перевірки ефективності розробленої технології проектування змісту професійно-технічної освіти на основі компетентнісного підходу. Апробовано організаційно-педагогічні умови проектування змісту професійно-технічної освіти: підготовка кваліфікованих робітничих кадрів на засадах компетентнісного підходу; інтеграція проектування змісту професійно-технічної освіти на засадах модульно-компетентнісного підходу; налагоджена і ефективна система соціального партнерства.

Напрямок **"Якість освіти. Управління розвитком освіти. Наукові засади управління розвитком професійної компетентності фахівців"** досліджувався в Інституті професійно-технічної освіти НАПН України за першою темою: **"Управління розвитком професійно-технічної освіти в умовах ринкової економіки"** (керівник – докт. пед. наук В.І. Свистун).

Виокремлено пріоритетні умови управління розвитком професійно-освітніми навчальними закладами в умовах ринкової економіки: економічні методи управління, рівноправне існування різних форм власності, домінування споживача над виробником, децентралізація управління, конкуренція. Обґрунтовано необхідність створення Центрів маркетингу для підготовки

відповідних фахівців, гнучких навчальних планів і програм, навчання за індивідуальним планом та екстернатом, виконання спеціальної підготовки професіоналів за угодою з фірмами, виробничими підприємствами, сертифікації самостійно придбаної професії або кваліфікації.

Обґрунтовано вибір підходів до розроблення системи управління розвитком ПТО в умовах ринку: функціонального, структурного, діяльнісного, інтеграційного, ситуаційного, поведінкового, дослідницького, стратегічного, адаптивного, культурологічного, *маркетингового*. Визначено специфічні принципи управління розвитком ПТО в умовах ринкової економіки: орієнтація на стратегічний менеджмент, ціннісно-цільова установка на забезпечення якості освіти, спрямованість на державну підтримку інноваційного розвитку ПТО. Визначено економічні передумови диверсифікації управління ПТО, методологічні основи диверсифікованої професійно-технічної освіти. Розроблено і впроваджено у практику концептуальну модель управління розвитком ПТО на регіональному рівні.

Обґрунтовано необхідність впровадження ідеї культуровідповідності освіти, вибір оптимальної сукупності підходів: культурологічного, діяльнісного, системного, синергетичного, процесуального, ресурсного, компетентнісного; методів: командно-колегіальної роботи, проєктів, стимулювання персоналу до ініціативної і творчої праці.

Розроблено структуру моделі управління маркетингом системи професійно-технічної освіти, у якій виокремлено компоненти: аналіз, планування, реалізація, контроль. Визначено вимоги до управління маркетингом: аналіз потреб та визначення базового ринку; аналіз сегментації; аналіз привабливості ринку; аналіз конкурентоспроможності ПТНЗ; портфельний аналіз, короткострокове планування; довгострокове планування, інтенсивний розподіл, розподіл на правах винятковості, селективний розподіл, контроль за реалізацією та аналіз можливостей збуту, контроль прибутковості та аналіз маркетингових витрат, ревізія маркетингу. Модель управління маркетингом системи професійно-технічної освіти впроваджено у Полтавській області.

Розроблено субмодель розвитку організаційної культури ПТНЗ, яка включає зміст та алгоритм впровадження в практику діяльності ПТНЗ заходів, спрямованих на підвищення культурного рівня взаємодії учасників навчально-виховного процесу. Доведено, що основними показниками ефективності управління розвитком ПТО є рівень працевлаштування випускників ПТНЗ за отриманою професією та ступінь інтегрування ПТО у регіональні економіко-виробничі кластери.

Виокремлено основні критерії оцінювання конкурентоспроможності ПТНЗ на підставі показників, що характеризують *внутрішні резерви* конкурентоспроможності: оновлення матеріально-технічної бази за останні 3 роки; відсоток працевлаштованих випускників за отриманою професією; наявність та кількість нових освітніх послуг за останні 3 роки; строки окупності нових освітніх послуг; рівень кадрового забезпечення навчального закладу;

кількість джерел фінансування (альтернативних бюджетному); наявність маркетингової служби у ПТНЗ та розробленого бізнес-плану роботи;

Сформульовано зовнішні фактори впливу на рівень конкурентоспроможності навчального закладу: наявність платоспроможних споживачів освітніх послуг; сегмент ринку, на який орієнтована послуга; кількість підприємств у регіоні, для яких готують робітників; наявність вільних робочих місць на цих підприємствах; перспективи розвитку відповідної галузі; кількість соціальних партнерів; рівень ефективності соціального партнерства; ефективність співпраці з органами державного регулювання.

Запропоновано методику оцінювання конкурентоспроможності ПТНЗ, в основу якої покладено метод матриці McKinsey, сутність якого полягає у визначенні інтегральних показників конкурентоспроможності ПТНЗ та ступеня сприятливості ринкового середовища з метою її запровадження в ПТНЗ та надання рекомендацій щодо управління їх розвитком. Основними індикаторами результативності та ефективності роботи ПТНЗ щодо розвитку соціального партнерства є затребуваність випускників на ринку праці, рейтинг навчального закладу на ринку освітніх послуг, приріст позабюджетного фінансування.

Виокремлено організаційні форми співпраці з роботодавцями: проведення переговорів; укладання договорів на підготовку та перепідготовку кваліфікованих робітників, проходження виробничого навчання і практики в умовах реального виробництва та працевлаштування; узгодження проектів організаційно-розпорядчих документів, метою яких є забезпечення соціальних гарантій учнів та персоналу ПТНЗ, підвищення кваліфікації представників адміністрації, педагогів та майстрів виробничого навчання; консультацій при прийнятті рішень соціальними партнерами на всіх рівнях.

Напрямок **"Якість освіти. Управління розвитком освіти. Наукові засади управління розвитком професійної компетентності фахівців"** досліджувався в Інституті професійно-технічної освіти НАПН України за другою темою: **"Розвиток інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів"** (керівник – канд. пед. наук І. В. Гириловська).

Розроблено структуру моделі розвитку інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ з урахуванням таких компонентів: цільового, змістового, технологічного, діагностичного.

Обґрунтовано організаційно-педагогічні умови розвитку інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ: планування й організація процесу навчання в системі методичної роботи обласного навчально-методичного центру професійно-технічної освіти; розроблення індивідуального плану (щоденника) саморозвитку педагогічного працівника; вибір форм і методів, адекватних професійному і життєвому досвіду педагогічного працівника; мотивація до самоосвітньої пізнавальної діяльності педагогічного працівника; стимулювання рефлексивної позиції суб'єктів навчання на всіх етапах розвитку інформаційно-аналітичної компетентності.

Визначено механізми розвитку ІАК педагогічних працівників, якими є: методична робота обласного навчально-методичного центру професійно-технічної освіти та керована самоосвіта як форма привласнення соціального досвіду й основа розвитку індивідуальної практики працівника.

Розроблено методику розвитку інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів, яка передбачає впровадження у діяльність НМЦ ПТО інноваційного проекту "Творча педагогічна лабораторія НМЦ ПТО" та впровадження у діяльність ПТНЗ інноваційного проекту "Творча педагогічна лабораторія ПТНЗ" (з метою пошуку, узагальнення та розповсюдження прогресивного передового досвіду, підвищення рівня інформаційної грамотності і професійної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ. Співробітниками лабораторії розроблено положення про "Творчу педагогічну лабораторію НМЦ ПТО", план роботи зазначеної творчої лабораторії; положення про обласний конкурс методичних напрацювань під назвою "Марафон педагогічних ідей"; положення про "Творчу педагогічну лабораторію ПТНЗ". Розроблено інформаційні ресурси: "Інформаційно-освітня ресурсна база ПТНЗ", "Інформаційно-науковий центр ПТО", "Віртуальне професійно-освітнє середовище".

Розроблено технологію розвитку ІАК заступників директора з навчально-виховної роботи, рекомендації щодо використання "хмарних технологій" для формування інформаційного простору педагогів ПТНЗ. Визначено зміст поняття "правова компетентність педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів у сфері інтелектуальної власності". Розроблено положення щодо розвитку правової компетентності педагогічних працівників ПТНЗ в блогосфері педагогічного спрямування та програму розвитку правової компетентності педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів.

Впроваджено програми розвитку правової компетентності педагогічних працівників ПТНЗ. Здійснено експертну перевірку методик розвитку ІАК та інформаційної культури педагогічних працівників ПТНЗ.

Напрямок **"Освітнє середовище. Інформатизація освіти"** досліджувався в Інституті професійно-технічної освіти НАПН України за темою: **"Методичні основи створення підручника нового покоління для професійно-технічних навчальних закладів"** (керівник – доктор пед. наук Л.А. Карташова).

Розроблено методику створення електронних підручників нового покоління. З метою визначення підходів до виокремлення організаційних умов впровадження електронних підручників нового покоління в навчально-виробничий процес навчальних закладів системи ПТО України досліджено матеріально-технічні можливості реалізації розроблених електронних ресурсів в ПТНЗ різних регіонів України. Опрацьовано експериментально отримані дані (анкетування й експертне оцінювання) щодо визначення доцільності впровадження у навчальний процес ПТНЗ електронних підручників нового покоління. Забезпечено їх упровадження в навчальному процесі професійно-технічних навчальних закладів. Створено концепцію контент-бібліотеки

електронних підручників для системи професійно-технічної освіти України, яка включає 7 електронних підручників нового покоління із спеціальних дисциплін: "Механізація рільництва і садівництва: для учнів ПТНЗ, що навчаються за професією плодоовочівник"; "Технологія опоряджувальних робіт"; "Технологія штукатурних робіт"; "Технологія кам'яних робіт"; "Технологія токарної обробки"; "Технологія електродугового зварювання" для учнів ПТНЗ, що навчаються за професією електрогазозварник", "Електротехніка з основами промислової електроніки. Електронний підручник для спеціальностей будівельної галузі".

Удосконалено технологію створення електронних підручників нового покоління. Подальшого розвитку набули організаційні та програмно-технічні рішення формування контент-бібліотеки електронних підручників нового покоління для системи ПТО.

Розроблено електронні ресурси: науковий портал професійно-технічної освіти, який призначено для розташування Контент-бібліотеки у системі ПТО України, довідкової та допоміжної інформації, засобів моніторингу, проведення форумів, зворотного зв'язку.

Напряом **"Теоретико-методичні засади професійного навчання. Педагогічні технології в професійній освіті: теоретичні основи і проектування"** досліджувався в Інституті професійно-технічної освіти за темою **"Вдосконалення особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній освіті"** (керівник – докт. пед. наук Г.М. Романова)

Обґрунтовано проекти таких особистісно-розвивальних педагогічних технологій (ОРПТ): імітаційно-ігрового навчання; модульно-рейтингової; проблемно-розвивальної; проектної; кейс-технології; технології колективної розумової діяльності; технології системного контролю пізнавальних досягнень учнів ПТНЗ. Кожну технологію охарактеризовано за такими компонентами: цільовий; мотиваційний; змістовий; операційно-діяльнісний; контроль-регуляційний; рефлексивний.

Удосконалено понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблеми, способи реалізації концептуальних підходів до вдосконалення особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній освіті, зокрема: уточнено зміст понять "інноваційна навчальна технологія" та "технологія інноваційного навчання". Сформульовано сутність поняття "інноваційність". Уточнено поняття "готовність педагога професійного навчання до запровадження особистісно-розвивальних педагогічних технологій" і розроблено методику підготовки та структуру готовності таких викладачів. Обґрунтовано необхідність цілісного і системного запровадження інноваційно-зорієнтованого підходу до професійно-технічної освіти з метою формування майбутнього робітника, здатного до професійної ініціативи та реалізації інноваційної діяльності, спроможного працювати у постійно змінних умовах, ставити нові, незвичні професійні задачі, використовувати нові способи вирішення професійних проблем, сприймати новий досвід.

Удосконалено методику контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу; процедури застосування у навчально-виховному процесі ПТНЗ особистісно-розвивальних педагогічних технологій (модульно-рейтингової, проблемно-розвивальної, проектної, програмованого навчання, диференційованого навчання, імітаційно-ігрового навчання, контекстного навчання, кейс-технології); методичний інструментарій, який надає можливість дослідити результативність застосування особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній підготовці; форми і методи підготовки педагогів ПТНЗ до застосування особистісно-розвивальних педагогічних технологій.

Набули подальшого розвитку теоретико-методологічні засади підготовки викладачів ПТНЗ до застосування особистісно-розвивальних педагогічних технологій; підходи до визначення структури, критеріїв та показників готовності викладачів ПТНЗ до запровадження особистісно-розвивальних педагогічних технологій; підходи до визначення показників результативності навчальної діяльності учнів ПТНЗ; психолого-педагогічні умови застосування технологічного, особистісно-зорієнтованого, компетентнісного, контекстного, інноваційно-зорієнтованого, суб'єктно-продуктивного підходів у професійно-технічній освіті; дидактичні чинники запровадження особистісно-розвивальних технологій до професійно-технічної освіти, зокрема модульно-рейтингової, проблемно-розвивальної, проектної, програмованого навчання, диференційованого навчання, імітаційно-ігрового навчання, контекстного навчання, кейс-технології; концептуальні засади реалізації інноваційно-зорієнтованого підходу до професійно-технічної освіти; методика визначення структури, критеріїв та показників готовності учнів та педагогів ПТНЗ до інноваційного навчання та впровадження інноваційних навчальних технологій.

За результатами науково-дослідної роботи у 2014 р. співробітники Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти НАПН України опублікували: збірник наукових праць – 1, збірники матеріалів науково-практичних масових заходів – 2, бібліографічний покажчик–1, підручники і навчально-методичні посібники – 3, посібників – 1, методичні рекомендації – 3, статей – 118.

Напрямок **"Теорія і методика виховання"** досліджувався за темою **"Формування професійних якостей майбутніх кваліфікованих робітників в умовах техніко-технологічних змін"** (керівник – докт. пед. наук Г.П. Васянович). З'ясовано вплив соціально-виховного середовища ПТНЗ на процес формування та розвитку в майбутніх фахівців професійно значущих і професійно важливих якостей; методологічні положення визначення психолого-педагогічних і методичних основ формування професійно-особистісних якостей фахівців сфери "людина – людина" у процесі педагогічної взаємодії; психологічні та ноологічні підходи до проблеми розвитку професійної Я-концепції особистості майбутніх кваліфікованих робітників у навчально-виховному процесі.

Уточнено сутність понять "психологічна готовність до усвідомленого емоційного реагування", "цінності", "професійні цінності", "ціннісні орієнтації", "професійна мовна особистість". Визначено професійні якості майбутніх кваліфікованих робітників, що формуються у процесі гуманітарної підготовки; педагогічні умови формування професійних якостей у процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін; чотири рівні сформованості професійної культури учнів ПТНЗ: елементарний (низький), репродуктивний (середній), реконструктивний (достатній), творчий (високий). Створено порівняльну таблицю професійно важливих якостей за результатами анкетування, проведеного у Львівському вищому професійному училищі ресторанного сервісу і туризму; найактуальнішими виявилися такі професійні якості: компетентність, професійна спрямованість, професійна грамотність, професійний досвід, професійна самореалізація, відповідальність, інтерес до професії та ін.

Обґрунтовано основні напрями гуманітарної підготовки, що забезпечують формування визначених професійних якостей; психолого-педагогічні основи формування професійно-особистісних якостей фахівців сфери "людина – людина" у процесі педагогічної взаємодії; структурні компоненти комунікативної культури фахівців сфери обслуговування; психолого-педагогічні умови підвищення емоційної компетентності педагогічних працівників; діагностичні методики для вивчення рівня сформованості окремих психологічних характеристик учнів, що істотно впливають на процес формування та розвитку в них професійних якостей у цілому; загальні тенденції технологічної підготовки студентів професійних шкіл США.

Визначено етапи професійно-особистісного становлення і розвитку готовності педагога до формування професійно-особистісних якостей майбутніх фахівців сфери "людина – людина".

Напрямок **"Теоретико-методичні засади професійного навчання. Педагогічні технології в професійній освіті: теоретичні основи і проектування"** досліджувався у Львівському науково-практичному центрі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України за першою темою: **"Професійне спрямування змісту природничо-математичної підготовки учнів професійно-технічних навчальних закладів"** (керівник – канд. біол. наук В.Є. Робак);

Обґрунтовано теоретичні та методичні засади професійно спрямованої природничо-математичної підготовки кваліфікованих робітників різних професій, теоретичні засади професійної підготовки молоді та дорослих, що відбувають покарання. Визначено чинники, на основі яких можна здійснити розробку моделі кваліфікованого робітника; шляхи удосконалення дидактичної системи біологічної підготовки учнів у ПТНЗ. Виявлено особливості навчання математики у ПТНЗ. Уточнено зміст поняття "модель кваліфікованого робітника", вимоги до оновлення змісту професійної підготовки кваліфікованого робітника.

Розроблено методика проектування професійно спрямованого змісту природничих дисциплін при підготовці молодшої медсестри з догляду за хворими; структурно-функціональну модель проектування професійно спрямованого змісту природничих дисциплін для підготовки молодшої медичної сестри з догляду за хворими; модель застосування принципу професійної спрямованості навчання при підготовці кваліфікованого робітника; пропозиції щодо оновлення варіативної частини змісту навчання з фізики для професії "Оператор комп'ютерного набору" з урахуванням нових досягнень науки і техніки, систематизації та класифікації навчального матеріалу за рівнями засвоєння.

Здійснювалася експериментальна перевірка розробленої структурно-функціональної моделі проектування професійно спрямованого змісту природничих дисциплін для підготовки молодшої медичної сестри з догляду за хворими. У формувальному експерименті брали участь викладачі природничих дисциплін і майстри виробничого навчання.

Напряом **"Теоретико-методичні засади професійного навчання. Педагогічні технології в професійній освіті: теоретичні основи і проектування"** досліджувався у Львівському науково-практичному центрі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України за другою темою: **"Модернізація науково-методичного забезпечення професійної підготовки фахівців народних художніх промислів"** (керівник – докт. пед. наук А.В. Литвин).

Обґрунтовано організаційно-педагогічні умови науково-методичного забезпечення професійно-практичної підготовки фахівців народних художніх промислів у контексті використання прикладного програмного забезпечення і розробки специфічного навчального змісту в процесі інтеграції комп'ютерних технологій у художньо-професійну освіту.

Визначено напрями використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі підготовки фахівців художнього профілю; завдання, що стоять перед професійною художньою освітою в контексті застосування електронних освітніх ресурсів; один із варіантів ефективного впровадження інтегративних курсів – організацію інтегративно-студійного виробничого навчання.

Виявлено особливості української художньої культури, особливості художньої творчості; особливості професійно-практичної підготовки фахівців художнього профілю; особливості реалізації інтегративних взаємозв'язків залежно від рівня навчального матеріалу, що дозволяє розглядати їх у певній системі, забезпечує цілісність і цілеспрямованість педагогічного процесу; шляхи підвищення ефективності професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців.

Проведено функціональний аналіз інтеграційних процесів у ПТО за допомогою відповідних математичних моделей і створення загальних функціональних моделей інтегрованої робітничої професії, інтегрованої навчальної дисципліни, інтегрованих модульних блоків.

Розроблено функціональну математичну модель інтегрованої робітничої професії за принципами науково-технічної, психолого-фізіологічної та дидактичної спільності неінтегрованих професій, на основі якої створено функціональну модель інтегрованої робітничої професії; функціональну математичну модель інтегрованої навчальної дисципліни, на основі якої створено функціональну модель інтегрованої навчальної дисципліни "Виробниче навчання".

Напряом **"Професійна педагогіка"** досліджувався за темою **"Економічні чинники забезпечення якості професійно-технічної освіти"** (керівник – канд. пед. наук М.П. Копельчак).

Обґрунтовано економічну модель випускника, педагогічного працівника і керівника ПТНЗ; роль та місце освітнього маркетингу, який дозволяє визначитися зі стратегічним плануванням, формулюванням мети діяльності ПТНЗ. Визначено економічні чинники надання якісної професійно-технічної освіти: економіко-географічне положення ПТНЗ; енергетична і будівельна бази, основні виробничі та невиробничі фонди, виробнича інфраструктура, у тому числі транспортна мережа, умови комбінування і кооперування виробництв, регіональні потреби, капітальні вкладення, регіональна економічна політика тощо. Сформульовано соціальні чинники: динаміка чисельності населення, його розміщення, відтворення, структура (вікова, статева, сімейна, освітня); забезпеченість населення об'єктами соціальної інфраструктури (житлом, підприємствами роздрібною торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування).

З'ясовано, що стан навчального середовища залежить від рівня економічної компетентності керівників навчальних закладів. Виокремлено особистісні якості менеджера освіти, які впливатимуть на його економічну діяльність: потяг до знань, професіоналізм, новаторство, наполегливість, упевненість у собі, відданість своїй справі, нестандартне мислення, винахідливість, ініціативність і здатність генерувати ідеї, комунікабельність і відчуття успіху, емоційна врівноваженість, стресостійкість, відкритість, гнучкість, адаптивність до змін, лідерство, відповідальність за діяльність і прийняття рішення, здатність працювати в колективі.

Виявлено особливості формування ринку освітніх послуг: соціальні, економічні. З'ясовано роль професійної освіти, яка суттєво зростає завдяки загальній інтелектуалізації соціального життя, орієнтації провідних країн на наукоємні види діяльності, становлення в розвинутих країнах переважно "сервісних" економічних систем. Виявлено орієнтацію на домінування місцевих умов (культурних, соціально-побутових, технологічних) над універсальними схемами; пріоритет здорової прагматики над адміністративним масштабом; гнучкість професійно-освітніх стратегій. Уточнено структуру і зміст економічної компетентності керівника ПТНЗ, яка є інтегрованою на функціональному рівні системою, що розкриває змістову основу економічної діяльності менеджера освіти, та основою для розроблення різних методик визначення рівня економічної компетентності керівника ПТНЗ і вибору

ефективних технологій її розвитку. Доведено, що рівень компетентності керівників ПТНЗ із питань економіко-педагогічних чинників впливу на якість підготовки робітничих кадрів у системі ПТО є вищим у тих закладах, які ведуть підготовку кадрів для малого бізнесу в сфері торгівлі, громадського харчування, ресторанного господарства, ніж в інших галузях людської діяльності (машинобудуванні, будівництві, легкій і переробній промисловості, сфері побутового обслуговування). Розвиваються ті заклади ПТО, які мають прямі контакти з іноземними фірмами, що вкладають інвестиції в певну галузь виробництва регіону і зацікавлені у підвищенні якості професійної підготовки кадрів для цієї сфери на рівні європейських вимог.

В Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України виконувалося 8 фундаментальних наукових досліджень відповідно до 5 наукових напрямів. Виконано перший етап дослідження. За результатами виконання наукових досліджень опубліковано 9 наукових праць: монографій - 4; посібників - 3, підручників - 2, статей - 253.

За напрямом **"Історія педагогіки. Порівняльна педагогіка"** досліджено тему **"Тенденції професійного розвитку вчителів у країнах Європейського Союзу і Сполучених Штатах Америки"** (керівник - канд. пед. наук Н.В. Пазюра).

Здійснено аналіз наукових джерел вітчизняної та зарубіжної педагогіки і визначено шляхи модернізації професійної підготовки майбутніх учителів, залучення їх до міжкультурної взаємодії як суб'єктів освітнього процесу. Визначено головні методологічні підходи до проблеми професійної підготовки вчителя - особистісно-орієнтований і діяльнісний як базові у розв'язанні дослідницьких завдань. Передбачено актуальні напрями сучасних досліджень: зв'язок з процесом та результатами навчання учнів (реакція учасників, навчання учасників; інституційна підтримка і зміни; використання учасниками нових знань і умінь; результати навчання учнів); здійснення систематичних оглядів досліджень у сфері професійного розвитку вчителів; покращення міжнародної та національних інформаційних баз даних щодо неперервного професійного розвитку вчителів; удосконалення власне порівняльних досліджень: вивчення, аналіз і порівняння досвіду як розвинених країн, так і країн, що розвиваються; уточнення змісту поняття "професійний розвиток педагогів" через характеристику цього феномена у світовому освітньому просторі: чітке визначення навчальних потреб як педагогів, так і учнів; диференціація напрямів професійного розвитку за предметним спрямуванням; визнання найефективнішою формою професійного розвитку педагога його щоденну практичну взаємодію з усіма суб'єктами навчального процесу; заохочення до рефлексивної практики; утвердження тісної співпраці з колегами, керівництвом, соціальними партнерами; запровадження зовнішнього оцінювання.

Доведено, що забезпечення ефективного професійного розвитку педагогів в умовах глобалізації освіти можливе за таких умов: забезпечення неперервності, пролонгованості й стабільності цього процесу; визнання

найефективнішою формою професійного розвитку педагога його щоденну практичну взаємодію з усіма суб'єктами навчального процесу (учнями, батьками, колегами, керівництвом, соціальними партнерами керівництвом школи); заохочення до рефлексивної практики; чітке визначення навчальних потреб як педагогів, так і учнів; відповідність реальним потребам та інтересам як висококваліфікованих фахівців освітньої галузі, готових до діяльності у сучасному суспільстві.

За напрямом **"Психологія особистості. Соціальна психологія"** досліджено тему ***"Психологічні особливості підготовки педагогічних працівників до розвитку духовного потенціалу учнівської молоді"*** (керівник – докт. психол. наук Е.О. Помиткін).

У процесі першого етапу дослідження визначено робочі поняття "досвід", "дух", "духовність", "духовний потенціал особистості" та сформульовано їх сутність. Виокремлено діалогічні засади підготовки педагогічних працівників до розвитку духовного потенціалу учнів, які базуються на уявленні про діалогічну природу самосвідомості особистості з високим духовним потенціалом, а також на діалогічному розумінні змістовного наповнення поняття духовності. Сформульовано робочі поняття "емоційна саморегуляція", "вольова саморегуляція", "емоційно-вольова саморегуляція". З'ясовано, що проблема розвитку емоційно-вольової саморегуляції педагогічних працівників на даний час є недостатньо вивченою. Як перспективний напрям дослідження виокремлено вивчення впливу емоційної та вольової саморегуляції педагогічних працівників на розвиток духовного потенціалу учнів.

Сформульовано робоче визначення поняття "духовні якості характеру" особистості. Передбачено розроблення вправ, спрямованих на розвиток духовно здорового соціально-психологічного клімату в колективі; мотивації дотримання норм духовності; духовної соціальної самореалізації, духовної спрямованості стилю життя; духовного ціннісного ставлення до себе, до інших, до ситуації; рефлексії як усвідомлення взаємозв'язку духовності та стану власного здоров'я, способу життя, взаємовідносин; досвіду використання знань, вмінь з психологічних методів збереження і зміцнення духовного здоров'я; творчої активності у збереженні духовного здоров'я. Визначено критерії, показники та рівні розвитку духовних цінностей, а саме: ієрархічна система духовних цінностей, ціннісна орієнтація особистості, потребнісно-мотиваційна спрямованість особистості, духовний та вольовий потенціали.

Сформульовано робоче поняття "інтелектуально-творчих здібностей" та з'ясовано, що дослідження інтелектуально-творчих здібностей педагога повинно базуватися на багатофакторних моделях інтелекту, які дозволяють глибше і якісніше розкрити особливості інтелектуальної сфери педагога та його вплив на розвиток духовного потенціалу учня.

За напрямом **"Психологія професійної освіти, організаційна психологія та психологія праці"** досліджено тему ***"Психолого-педагогічні технології відбору учнівської молоді до вищих навчальних закладів педагогічного профілю"*** (керівник – канд. психол. наук О.М. Ігнатович).

Здійснено теоретико-методологічний аналіз психологічних парадигм відбору учнівської молоді до вищих навчальних закладів педагогічного профілю в контексті сучасних досліджень; розроблено концептуальні засади і визначено психологічні умови відбору старшокласників та абітурієнтів, здатних до педагогічної діяльності. Ключова ідея концепції полягає в тому, що оцінка і формування професійної придатності майбутніх педагогів представляють собою елементи єдиної системи підготовки молодшої людини до педагогічної діяльності та забезпечення успішної її реалізації на всьому протязі професійного шляху. Розроблено концептуальні засади відбору старшокласників та абітурієнтів, здатних до педагогічної діяльності.

Концептуальні засади розроблено з урахуванням особистісно-діяльнісного і професіологічного підходів. Відібрано принципи психологічного професійного відбору майбутніх педагогів і професіографічний та психодіагностичний методи. Сформульовано сукупність критеріїв: актуального рівня готовності до професійної й інноваційної педагогічної діяльності; прогностичні критерії, за якими визначається придатність особистості до освітньо-професійної діяльності в сфері педагогічної освіти (професійна спрямованість, морально-етичні якості, мислення та інформаційна грамотність, комунікативні та організаційні здібності, емоційно-вольові якості, емпатія, індивідуально-типологічні властивості). Охарактеризовано професійну спрямованість і професійну придатність учнівської молоді до педагогічної діяльності.

Обґрунтовано необхідність вивчення морально-етичної сфери особистості майбутнього вчителя у контексті відбору до ВНЗ педагогічного профілю. Визначено психодіагностичні методи виявлення та особливості розвитку морально-етичної сфери особистості.

Визначено структуру та особливості когнітивної сфери майбутнього педагога, обґрунтовано критерії її розвитку: інформаційної грамотності та конструктивного мислення, що визначають систему розумових операцій з образами, символами, знаками, об'єднану певним когнітивним стилем та стратегією розв'язування навчально-професійних задач, розумову здатність, педагогічні здібності, педагогічну обдарованість; структуру та зміст комунікативної сфери особистості: дидактичні, конструктивні, перцептивні, мовні, експресивні, організаторські, сугестивні, прогностичні здібності, здібності до педагогічної рефлексії; структуру емоційно-вольової сфери майбутнього педагога та критерії її розвитку: емоційність (емоційна чутливість), емпатійність, емоційна сталість, позитивні емоції радості і їх перевага над емоціями страху та гніву, вміння виразити свої почуття (експресивність), самоконтроль, цілеспрямованість, наполегливість, працьовитість, рішучість, сміливість, організованість; уточнення сутності емоційно-вольової регуляції; виділення основних структурних компонентів емоційно-вольової сфери та обґрунтування критеріїв її оцінки у майбутніх педагогів.

Обґрунтовано психологічний механізм перебігу емпатійного процесу: емотивно-когнітивна, почуттєва, вчинково-дієва фази; диференціація можливих рівнів емпатії майбутніх педагогів за ступенем вираженості когнітивної, емоційної чи поведінкової її складових; визначення засобів їх виявлення оцінки; психологічні особливості індивідуально-типологічних властивостей учнівської молоді як показника їх придатності до навчання у ВНЗ педагогічного профілю і чинника формування професійної майстерності майбутнього учителя; індивідуально-своєрідних властивостей психіки, що визначають успішність навчально-професійної діяльності майбутніх педагогів.

За напрямом **"Теоретико-методичні засади освіти дорослих"** досліджено тему **"Теорія і практика особистісного і професійного розвитку дорослого населення"** (керівник – докт. пед. наук Л.Б. Лук'янова).

Розроблено концепцію та програму дослідження **"Теорія і практика особистісного і професійного розвитку дорослого населення"**.

Сформовано бібліографію дослідження, яка відповідає структурним напрямкам дослідження і містить 450 вітчизняних та зарубіжних одиниць.

Обґрунтовано доцільність конкретизації поняттєво-термінологічного апарату дослідження. Доведено, що необхідність конкретизації понять зумовлена недостатньою розробленістю науково-термінологічного апарату андрагогіки, не адаптованістю тлумачень наявних терміносполук у галузі освіти дорослих у контексті вітчизняного наукознавства як галузі досліджень, що вивчає закономірності функціонування і розвитку науки, структуру і динаміку наукової діяльності, взаємодію науки з іншими соціальними інститутами і сферами матеріального і духовного життя суспільства.

Конкретизовано поняттєво-термінологічний апарат дослідження (особистісний розвиток дорослих, професійний розвиток дорослих, технології професійного й особистісного розвитку дорослих, педагогічний персонал, неформальна освіта, післядипломна освіта, психологічні характеристики зрілої особистості, самоактуалізація, саморозвиток).

За напрямом **"Педагогічна освіта"** досліджено теми: **"Формування готовності майбутнього вчителя до інноваційної діяльності"** (керівник – докт. пед. наук О.І. Огієнко).

Здійснено цілісний науковий аналіз проблеми формування готовності майбутнього вчителя до інноваційної педагогічної діяльності, який дозволив встановити що однією з стратегічних завдань реформування педагогічної освіти є формування нової парадигми освіти, основу якої складає ідея інноваційності, розробка та використання у навчальному процесі інноваційних педагогічних технологій, створення принципово нового підходу до професійної підготовки майбутнього вчителя.

Сформульовано гіпотезу дослідження: підвищення ефективності процесу професійно-педагогічної підготовки вчителя в сучасних соціокультурних умовах пов'язано, передусім, із вирішенням завдання становлення студентів педагогічних вищих навчальних закладів як суб'єктів інноваційної професійної діяльності.

Розроблено та обґрунтовано концепцію дослідження з урахуванням трьох взаємопов'язаних концептів – методологічного, теоретичного і технологічного, які зумовлюють реалізацію провідної ідеї. Здійснено дефінітивний аналіз основних понять проблеми дослідження. Виокремлено поняття "інноваційна педагогічна діяльність" як найвищий ступінь педагогічної творчості, процес генерації інноваційних ідей; "готовність майбутнього вчителя до інноваційної діяльності" як інтегральна характеристика, яка включає усвідомлення цінності інноваційної діяльності, знання методології, теорії і практики педагогічної інноватики; "інноваційна компетентність педагога" як система мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, яка забезпечує здійснення ним усіх етапів інноваційної професійної діяльності.

"Культурологічний підхід у підготовці майбутнього педагога до виховної діяльності" (керівник – доктор пед. наук Л.О. Хомич).

На засадах культурологічного підходу розроблено концепцію розвитку особистості педагога. Виокремлено компоненти загальнолюдської культури: матеріально-практичний, соціальний, духовний. В основу методичних засад дослідження покладено системно-комплексний, психолого-культурологічний, компетентісний, особистісно-орієнтований, діяльнісний підходи до виховної діяльності.

Визначено сутність поняттєво-термінологічного апарату наукового пошуку, основні соціально-педагогічні закономірності, що забезпечують фундаментальний теоретичний базис концепції культурного розвитку особистості педагога: взаємозумовленість культури та освіти, єдність усіх компонентів неперервної освіти в поступальному розвитку загальної культури особистості, взаємозв'язок і взаємозалежність професійної компетентності фахівця і рівня його актуальної культури.

Доведено, що проблема культурологічної освіти і виховання у вищому педагогічному закладі є комплексною, будується на системі змістово-педагогічного, організаційно-методичного забезпечення процесу засвоєння студентами культурологічних знань і вмінь. Доведено, що ефективність культурологічної освіти і виховання досягається за умов гармонійної цілісності, взаємообумовленої єдності її структурних і змістових компонентів; культурологічної спрямованості, гуманітарної проблематизації, підвищення культуромісткості змісту педагогічної освіти; домінування діалогу як форми здійснення суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Уточнено сутність поняття "культурологія". Визначено теоретично-методичне підґрунтя досліджуваної проблеми: особистісно зорієтоване виховання суб'єктів життєдіяльності; застосування у підготовці майбутніх фахівців різноманітних форм виховної роботи та інноваційних педагогічних технологій; громадянська освіта; вітчизняні традиції родинно-сімейного виховання; пошук інноваційних підходів до підготовки фахівців, шляхів удосконалення і розвитку педагогічної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів, інтернаціоналізації освіти, науки і культури;

технологічне забезпечення розбудови складової інноваційної педагогічної системи вищого навчального закладу тощо.

Обґрунтовано готовність до роботи з батьками як складову підготовки педагога до становлення та розвитку партнерства з родиною, необхідність підтримки батьків. Доведено також необхідність переосмислення підходів до сімейного виховання з урахуванням особливостей різних категорій сімей, змін, які відбуваються у постмодерному суспільстві та віддзеркалюються на сімейних стосунках та вихованні. Виокремлено кращий зарубіжний і вітчизняний досвід підготовки і перепідготовки педагогів до взаємодії з різними типами сімей. Запропоновано залучати родини до участі у навчально-виховному процесі, сприяти поширенню засад усвідомленого, відповідального батьківства, підвищенню рівня батьківської компетентності.

"Естетичні та етичні чинники розвитку професійного досвіду викладачів вищих педагогічних навчальних закладів" (керівник – докт. пед. наук О.М. Отич).

Обґрунтовано проблему професійного досвіду як результату комунікації у системі "людина – людина" або "особистість – особистість". З'ясовано, що сутність цього феномену полягає в почуттєво-емпіричному відображенні зовнішнього світу і поєднанні того, що діється й усвідомлюється людиною впродовж життя. Доведено, що професійний досвід включає такі параметри: світоглядний спосіб буття, особистісну й діяльнісну сутність людини, суб'єктивний духовний феномен самоактуалізації.

Здійснено історико-педагогічний аналіз розвитку професійного досвіду педагогів різних дисциплін (музикантів, філологів, гуманітаріїв та ін.). З'ясовано, що професійний досвід викладача є структурованим явищем, яке включає такий досвід: пізнавальний (когнітивний), практичний, емоційний, естетичний, комунікативний.

Здійснено аналіз стану розроблення проблеми в теорії і практиці. З'ясовано, що у сучасних умовах проблема розвитку професійного досвіду педагога набуває в освітній теорії і практиці вагомого значення у зв'язку з динамічними процесами аксіокультурного розвитку, актуалізацією надбань національної культури, входженням України, її освіти у європейський простір.

Виокремлено теоретико-методологічні основи досліджуваної проблеми: філософсько-мистецькі, з педагогіки мистецтва, педагогічної етики, естетики педагогічної дії, професійної педагогіки, педагогічного досвіду, педагогічної творчості. Обґрунтовано відбір провідних принципів розвитку професійного досвіду викладача: людиноцентризм, гуманізація, естетизація, культуровідповідність, неперервність і наступність професійного розвитку, інтеграція особистісних і професійних якостей, розвиток упродовж життя. Узагальнено наукові підходи до розв'язання проблеми розвитку професійного досвіду викладачів вищих педагогічних навчальних закладів на естетичних та етичних засадах: аксіологічний, акмеологічний, особистісно орієнтований, діяльнісний, інтеграційний, культурологічний.

З'ясовано, що розвиток професійного досвіду викладачів вищих педагогічних навчальних закладів є цілісним процесом, спрямованим на передавання, розповсюдження, впровадження й використання оригінальних авторських ідей, інноваційного змісту ефективного педагогічного досвіду в освітню практику, а також формування мотивації педагогічних працівників до розвитку власного індивідуального досвіду на естетичних та етичних засадах з метою досягнення нових ціннісних результатів, рефлексивних особистісних та фахових змін. Доведено, що розвиток професійного досвіду викладачів вищих навчальних закладів на естетичних та етичних засадах сприятиме підвищенню загального рівня освіченості, самовиховання, педагогічної майстерності, дослідницької культури, мовного чуття педагогів.

Доведено, що історико-педагогічний аналіз процесу розвитку професійного досвіду викладачів сприяє фундаменталізації професійної підготовки викладачів та адаптації інноваційних підходів до структурування змісту та вибору методів і форм підготовки в освітній практиці сучасної вищої освіти.

"Розвиток і саморозвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів у педагогічних ВНЗ і молодих спеціалістів у загальноосвітніх школах" (керівник – докт. пед. наук М.М. Солдатенко).

Розроблено діагностичну карту педагогічної оцінки та самооцінки готовності вчителя до саморозвитку, метою якої є оцінка та визначення рівня сформованості у вчителя вмінь та навичок саморозвитку. При її розробці було акцентовано увагу на: мотиваційному факторі, когнітивному, морально-вольовому, гностичному та організаційному компонентах, здатності до самоуправління у педагогічній діяльності та на комунікативні здібності.

Розроблено методичку навчання курсу "Медіаграмотність", яку відображено в теоретичній моделі. Модель містить педагогічні та дидактичні принципи, яких повинен дотримуватися викладач у своїй педагогічній діяльності при викладанні курсу.

Проводилося емпіричне дослідження комунікативної культури студентів за показниками: комунікативні і організаторські здібності, комунікабельність, культура мовлення, інтегративні комунікативні уміння. З цією метою упродовж звітного періоду досліджувалися словники у розвитку комунікативної культури особистості, формуванні умінь здійснювати лексикографічний науковий пошук, сприймати, впізнавати, аналізувати, зіставляти мовні явища і факти, коментувати, оцінювати їх під кутом зору нормативності, відповідності сфері й ситуації спілкування.

Досліджувалися інтегративні основи розвитку педагогічної майстерності вчителя гуманітарних дисциплін. Розвиток педагогічної майстерності як спеціально організований і цілеспрямований процес діагностики, проектування, практичної реалізації, саморефлексії отриманих результатів та відповідної їх корекції виявляє потенціал міжкурсового періоду для особистісно-професійного зростання вчителя; трансформує систему науково-методичної роботи навчального закладу в активний компонент неперервної педагогічної

освіти з функцією управління професійним розвитком вчителя; доповнює її новим змістом; вимагає застосування нових організаційних форм; розробки нових інноваційних технологій особистісного розвитку.

З'ясовано, що розвиток педагогічної майстерності полягає в тому, щоб розглядати педагогічну реальність як предмет розвитку об'єктів освітньої діяльності, бачити перспективи професійно особистісних змін у спеціально сформованому професійно-освітньому середовищі. Системоутворювальним чинником розвитку педагогічної майстерності визначається діяльність самого вчителя, яка скеровується стратегічними освітніми завданнями закладу, власною спрямованістю та професійними потребами. Причому, продукт цієї діяльності не завжди безпосередньо матеріалізується, адекватно вимірюється, діагностується, але він завжди присутній у цільових установках вчителя у його педагогічній дії.

II.5. Відділення вищої освіти

У 2014 році діяльність Відділення здійснювалась відповідно до річного плану роботи Національної академії педагогічних наук України, тематичних планів науково-дослідної роботи Інституту вищої освіти, Університету менеджменту освіти та тематичних планів науково-дослідної роботи дійсних членів і членів-кореспондентів НАПН України. Упродовж року відповідно до завдань НАПН України, поставлених у доповіді Президента НАПН України В.Г. Кременя на Загальних зборах Академії 4 квітня 2014 р. "До інноваційної освіти: контекст модернізації НАПН України", здійснювалась подальша переорієнтація діяльності Відділення на всебічне та ефективне методологічне і наукове забезпечення модернізації і розвитку національної системи вищої освіти. У зв'язку з цим намітився результатний парадигмальний здвиг у роботі, що проявилось у змісті дослідницьких результатів, а не у формі подання здобутків. Так, зокрема, утвердилося обґрунтування для фундаментальних наукових досліджень педагогічних і психологічних законів, закономірностей, принципів, тенденцій, теорій і концепцій, а для прикладних науково-дослідних робіт – створення на наукових засадах нових ефективних освітніх, навчальних, виховних технологій, методів, моделей, освітніх стандартів, програм, навчальних ресурсів тощо.

Членами Відділення та науковими підрозділами підпорядкованих йому наукових установ досліджувалось 44 теми. У звітному році завершено дослідження 28 тем, 8 тем розпочато, над 8 темами робота продовжувалася. Тематика науково-дослідної роботи членів Відділення, наукових підрозділів Інституту вищої освіти, Університету менеджменту освіти охоплювала такі 9 напрямів: теорія і методологія педагогіки; філософія освіти; освітнє середовище, інформатизація освіти; якість освіти, управління розвитком освіти; психологія професійної освіти, організаційна психологія та психологія праці; теоретико-методологічні засади вищої освіти; зміст, форми і технології вищої освіти; педагогічна освіта і післядипломна освіта.

Дослідження вчених Відділення та підпорядкованих установ були спрямовані на розв'язання філософських, теоретичних і практичних проблем розвитку вищої та післядипломної освіти України в контексті глобалізації та зростання конкуренції на світовому ринку освіти. Особлива увага приділялася визначенню дієвих шляхів входження фахових наукових видань до міжнародних наукометричних баз даних, розробці рекомендацій щодо застосування наукометричних даних для оцінювання результатів діяльності вищих навчальних закладів, установ вищої освіти та окремих науковців.

За напрямом **"Теорія і методологія педагогіки"** продовжилося дослідження тем **"Методологічні і дидактичні засади формування творчості особистості в процесі навчання музики"** (акад. А.Т. Авдієвський), **"Формування духовних потреб особистості в процесі художньої освіти і виховання"** (чл.-кор. Г.П. Шевченко) та завершилося дослідження тем **"Формування новітніх підходів до організації виховання і навчання та їх практичне втілення (на прикладі Відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна")"** (акад. П.М. Таланчук), **"Роль інформації і знання у вихованні нової свідомості людини"** (чл.-кор. В.Д. Пархоменко). Основні результати досліджень:

- обґрунтовано взаємозв'язок музичної культури сучасного суспільства та багатовікового досвіду всього людства;
- доведено необхідність трансляції музичної культури, в процесі якої здійснюється сприйняття людиною системи духовних цінностей, що мають конкретний прояв у морально-естетичних ідеалах;
- встановлено, що духовне осмислення життя надає йому глибинний сенс, долає зневіру і рятує людину від темряви духовної знедоленості;
- обґрунтовано домінуючий вплив культурно-художніх традицій українського народу на почуттєво-емоційну сферу особистості, що сприяє її цілісному духовно-моральному та естетичному розвитку;
- підготовлено пропозиції щодо стандартів забезпечення рівного доступу студентів з інвалідністю в інтегрованому освітньому середовищі;
- узагальнено досвід реалізації Концепції інклюзивної освіти студентів з інвалідністю в інтегрованому освітньому середовищі в Університеті "Україна" у світлі реалізації Конвенції ООН про права інвалідів;
- з'ясовано, що знання як інтелектуальний капітал, свідомість і творча праця, знаходяться в діалектичній єдності протиріч, який забезпечує безперервний цикл прогресу;
- розроблено нову концепцію підготовки фахівців для сфери інтелектуальної власності, інформаційно-аналітичної та інноваційної сфер діяльності.

Крім того, чл.-кор. Г.П. Шевченко, як завідувач Міжнародної кафедри ЮНЕСКО "Духовно-культурні цінності виховання та освіти" в Науково-дослідному Інституті духовного розвитку Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, приділяє багато зусиль для пошуку можливостей щодо практичної реалізації наукових, науково-культурологічних

та культурно-мистецьких проектів, програм і заходів спільно з закордонними партнерами, забезпечує високий науковий рівень досліджень в освітньо-виховній галузі життєдіяльності сучасного суспільства, привертає увагу науковців всього світу до виховання людини-духовної та стверджує, що духовний розвиток людини є єдиним головним пріоритетом розвитку людства у майбутньому.

За напрямом "**Філософія освіти**" завершилося дослідження теми "**Феномен університету в контексті суспільства знань**" (акад. В.П. Андрущенко). Основні результати досліджень:

- з'ясовано, що поняття "суспільства знань" не може бути повноцінно визначене лише на основі ідеї про зростання ролі знання у життєдіяльності сучасної людини;
- встановлено, що перетворення мобільності на головну культурну якість особистості в умовах глобального світу та інформаційного суспільства висуває фундаментальну вимогу трансформації сучасного університету, яка полягає в тому, що культурна, соціальна, фахова, психологічна мобільність перетворюються на основну мету вищої освіти і, відповідно, стають головним здобутком випускника університету;
- визначено специфіку знань, що дає університетська освіта в суспільстві знань, котра є результатом подолання встановлених модерном форм культури та мислення;
- доведено, що трансформація знань, що продукуються в університеті, відбувається у напрямку набуття ними ознак пластичності — спроможності докорінно змінюватись під дією певних факторів, не втрачаючи при цьому власного сенсу;
- визначено антропологічний критерій пластичності знань у сучасній університетській освіті, що обумовлює переорієнтацію освіти на принципово відмінні критерії успішності;
- з'ясовано, що існуючі комунікативні практики в університетах України суттєво відстають від запитів сучасного суспільства, що зумовлено низкою обставин, серед яких найбільш відомими і поширеними є: перевантаження викладача, відсутність належної матеріально-технічної бази, панування авторитарної педагогіки, поширення таких явищ, як плагіат і корупція;
- встановлено, що поява нових форм комунікативної практики в університетах – доволі рідкісне явище і тримається воно виключно на ентузіазмі і професіоналізмі викладача без належної підтримки.
- показано, що в контексті глобалізованого суспільства знань формулювання моделей університетської освіти має здійснюватися на основі розуміння ідеї і культурної місії університету як генератора транскультурних і трансформативних процесів, що ведуть до формування автономних комунікативних індивідів та постмодерних комунікативних спільнот громадянського суспільства;
- запропоновано модель трансдисциплінарного університету, яка сформована на основі: 1) *трансформаційного підходу до освіти*, що передбачає

навчання через критичну рефлексію та раціональний дискурс, спрямованих на трансформацію системи ціннісних орієнтацій та смислових перспектив індивіда з метою формування нової когнітивної і моральної "особистісної парадигми" як більш інклюзивної, відкритої, рефлексивної і в емоційному відношенні здатної до подальших змін; доведено, що такий підхід є релевантним для людини в "суспільстві знань"; 2) *поняття трансверсальної раціональності*, що розглядається як феномен перехідності у способах мислення в контексті розгортання глобалізаційних процесів, руйнації сталих структур та формування децентрованих ризоматичних мережевих структур на інформаційному та інших рівнях соціальності; 3) *розуміння трансверсального мислення* як стратегічного напрямку розвитку університетської освіти в контексті формування міжнародного освітнього простору; 4) *визнання університету як* (1) *трансверсального* (зорієнтованого на нове розуміння універсальності як критично-комунікативно-інтегративної, що вибудовує переходи між відмінностями, не редукуючи їх до всезагального, а вивищуючи унікальність одиниці індивіда, культури, витвору мистецтва, наукової парадигми, комунікативної спільноти тощо, на забезпечення єдності різноманітного), (2) *трансдисциплінарного* (здатного організовувати академічну діяльність за межами дисциплінарних матриць та окремих наукових парадигм, у постконвенціональному науковому просторі, в рамках постнекласичної наукової раціональності, на основі науково-дослідницьких проєктів, спрямованих на дослідження феноменів складності), (3) *транскультурного* (здатного вибудовувати комунікативний простір конвергенції культур та сприяти становленню новітнього феномену глобалізаційних транзитивних процесів – неокультурації спільнот та індивідів, що веде до формування космополітичного культурного громадянства);

- визначено специфіку та можливі шляхи взаємодії між *традиційними* (класичний) та *інноваційними* (дослідницький, підприємницький, корпоративний) моделями університету;

- проаналізовано вплив *міжнародних та національних університетських рейтингів* на трансформацію основних напрямів університетської діяльності в XXI столітті;

- сформульовано *концепцію університетської освіти*, в якій: визначено можливості інформаційно-комунікаційного способу цивілізаційного розвитку для університету; проаналізовано його ризики; визначено соціокультурні, антропологічні, епістемологічні передумови трансформації університетської освіти, розглянуто трансверсальне мислення як одна з її стратегій; передбачено антропологічно-продуктивний розвиток університетської освіти в умовах становлення суспільства знань.

За напрямом **"Освітнє середовище. Інформатизація освіти"** завершилося дослідження теми **"Удосконалення комп'ютерних технологій в освіті"** (акад. О.В. Третяк). Обґрунтовано методичні засади створення електронного підручника з підсиленням контролем та оцінкою знань студентів і

розроблено модель процесу навчання за допомогою методу штучних нейронних мереж.

За напрямом **"Якість освіти. Управління розвитком освіти"** розпочалося дослідження тем **"Розроблення моделей для прогнозування і управління процесами надходження до університету коштів, пов'язаних з отриманням вищої освіти, та системи підтримки прийняття рішень по їх використанню"** (акад. Б.І. Мокін.), **"Науково-методологічні засади удосконалення менеджменту та технологій навчання для забезпечення якості вищої освіти"** (член-кор. М.В. Загірняк), та завершилося дослідження теми **"Система комплексного моніторингу та управління якістю підготовки фахівців технічних університетів"** (акад. М.З. Згуровський). Основні результати досліджень:

- розроблено моделі для прогнозування і управління процесами надходження до університету коштів за надання платних послуг, пов'язаних з отриманням вищої освіти з використанням теорії авто регресійного аналізу та теорії лінгвістичної змінної і нечітких множин;

- досліджено групу моделей нелінійних процесів, які розвиваються в межах великих навчальних систем, та пов'язані з накопиченням, формуванням і зберіганням знань великими групами учасників навчання;

- запропоновано загальний принцип математичного моделювання великих навчальних систем на основі аксіоматичного визначення екзогенних і ендогенних факторів близької та дальньої взаємодії елементів системи;

- побудовані та досліджені моделі еволюції розподілу рівня знань та еволюції структури залишкових навчальних знань у великій навчальній системі;

- запропоновано міждисциплінарний підхід до побудови розширених моделей еволюції "колективних" знань, який дозволяє враховувати різноманітні важко формалізовані фактори;

- констатовано, що наразі Україна стрімко розвивається в напрямі світових принципів функціонування обміну науковою інформацією, висвітлення фундаментальних і прикладних результатів науково-дослідних робіт та оцінювання праці вчених;

- встановлено, що останнім часом найбільший інтерес становлять три показники, а саме: індекс цитування, індекс Хірша та імпакт-фактор;

- з'ясовано, що механізм розрахунку імпакт-фактора призводить до появи двох істотних недоліків: дворічний проміжок часу, який ураховується для визначення показника, призводить до неможливості врахування значної кількості цитувань, оскільки фундаментальні роботи цитуються протягом десятків років, та неврахування різних показників частоти публікації результатів досліджень, а в деяких галузях науки дослідження можуть тривати більше двох років, тому цитування в періодиці не перекриваються;

- обґрунтовано, що індекс цитування є однією з найефективніших світових систем наукової інформації, структура якого дозволяє йому виконувати інформаційний пошук для обслуговування індивідуальних

дослідників і наукових організацій, використовувати зв'язки між публікаціями для виявлення структури галузей знань, спостереження і прогнозування їх розвитку, оцінювати якість публікацій і їх авторів науковим співтовариством;

- доведено, що переважну більшість наукометричних показників розраховують ретроспективно, тому українські науковці та керівники вищих навчальних закладів, з урахуванням прийнятих МОН України наказів і постанов Кабінету Міністрів України, мають заздалегідь розробити стратегію адекватного подання результатів роботи наукових шкіл до існуючих наукометричних систем.

За напрямом **"Теоретико-методологічні засади вищої освіти"** розпочалося дослідження тем **"Концепція комплексного викладання рідної та іноземних мов у вищій школі України в історико-культурологічному аспекті"** (акад. В.І. Кононенко), **"Міжнародна діяльність ВНЗ як стратегічний напрям розвитку сучасного університету"** (чл.-кор. К.В. Балабанов), завершилося дослідження тем **"Особливості та механізми забезпечення євроінтеграції вищої освіти України"** (чл.-кор. М.Ф. Степко), **"Економічний інструментарій стимулювання розвитку творчого потенціалу науково-педагогічних працівників вищої школи"** (чл.-кор. А.М. Тугай), **"Культура взаємин"** (акад. М.Б. Євтух), **"Демократизація системи вищої освіти України у контексті Болонського реформування"** (акад. Л.О. Канищенко), та продовжилося дослідження тем **"Теоретико-методологічні засади впровадження в Україні європейських механізмів забезпечення якості вищої освіти"** (чл.-кор. О.Л. Голубенко), **"Реформування системи вищої освіти в Україні: моделі, світові тенденції та національна специфіка"** (акад. С.В. Ківалов), **"Соціокультурні та інституціональні аспекти модернізації вищої освіти"** (чл.-кор. В.С. Бакіров).

Основні результати досліджень:

- доведено, що процес реформування системи вищої освіти, як важливого та багатокомпонентного об'єкта соціальної реальності, насамперед, має спиратись на вдосконалену правову базу, яка імплементує базові засади правового поля європейського освітнього простору, але зберігає та відроджує також національні освітянські традиції;

- з'ясовано методологічні принципи соціологічного аналізу особливостей університетської культури в пострадянському освітньому просторі;

- визначено основні індикатори емпіричного соціологічного дослідження особливостей університетської культури;

- доведено необхідність комплексного підходу до вивчення соціокультурних та інституційних бар'єрів модернізації системи вищої освіти;

- обґрунтовано необхідність системного врахування соціокультурних чинників при імплементації нового законодавства про вищу освіту і розробці стратегії розвитку вищої освіти;

- доповнено параметри концепції "Національної стандартної класифікації освіти" характеристиками дистанційної освіти та екстернату;
- встановлено відокремленість термінів "неформальна освіта" та "самоосвіта" та уточнено їх змістовне наповнення;
- уточнено описи та характеристики ряду спеціальностей гуманітарного блоку, зокрема пов'язаних з напрямками правознавства, політичних та соціологічних наук;
- визначені загальні та спеціальні види критеріїв підвищення ефективності управління системою освіти на державному та місцевому рівнях;
- з'ясовані особливості структури та змісту реалізації компетентнісного підходу в освітніх системах ряду зарубіжних країн, зокрема таких як: США, Сполучене Королівство, Франція;
- обґрунтовані пріоритетні напрямки вдосконалення вітчизняного законодавства щодо розвитку системи освіти з урахуванням кращого зарубіжного досвіду;
- на основі результатів аналізу стану й проблем системи інституцій вищої освіти та науки в Україні запропоновано варіанти диверсифікації реформування мережі вищих навчальних закладів у розрізі окремих регіонів;
- доведено переваги й недоліки різних варіантів (моделей) підвищення ефективності діяльності вищих навчальних закладів із врахуванням загальнодержавних (регіональних) завдань соціально-економічного розвитку, забезпечення кадрових потреб ринку праці та завдань інтеграції у міжнародний освітній простір.

За напрямом **"Зміст, форми і технології вищої освіти"** завершилося дослідження тем *"Модернізація ринку освітніх ресурсів вищої школи АР Крим"* (акад. О.В. Глузман), *"Проблеми викладання історії України у вищій школі"* (акад. А.Г. Слюсаренко), *"Правова держава і проблеми правового виховання студентської молоді"* (чл.-кор. О.В. Скрипнюк), *"Методологія маркетингових досліджень у системі вищої освіти"* (акад. А.Ф. Павленко), *"Зміст базової математичної складової підготовки магістра математики в педагогічному університеті"* (акад. М.І. Шкіль), *"Екологічне виховання студентів в процесі географічної освіти у ВНЗ України"* (чл.-кор. Я.Б. Олійник), *"Обґрунтування змісту спецкурсу "Цифрова схемотехніка"* (чл.-кор. В.П. Малахов), *"Науково-методичні засади розробки галузевих стандартів вищої освіти з напрямів: "Менеджмент і адміністрування", "Товарознавство і торговельне підприємництво", "Готельно-ресторанна справа", "Туризм", "Побутове обслуговування"* (акад. А.А. Мазаракі), продовжилося дослідження тем *"Концептуальні моделі суспільної освіти у вищих навчальних закладах"* (акад. Л.В. Губерський), *"Синергетичні засади викладання фізико-хімічних дисциплін у вищій медичній школі України"* (чл.-кор. О.В. Чалий) та розпочалося дослідження теми *"Розроблення методологічно та епістемологічно обґрунтованих засад, критеріїв і показників щодо*

стимулювання розвитку науки в університетах" (чл.-кор. Ю.І. Горобець).
Основні результати досліджень:

- здійснено системно-структурний та системно-функціональний аналіз підготовки кадрів у вищих навчальних закладах країн Чорноморського регіону, розглянуто основні положення реформ вищої освіти за кордоном і їх трансформації, розкрито сутність методологічних та теоретичних засад, загальних тенденцій вищої освіти в педагогічних університетах Азербайджану, Албанії, Вірменії, Болгарії Греції, Грузії, Росії, Румунії, України, Турції;

- обґрунтовано, що прогресивний поступ сучасного українського суспільства неможливий без конструктивного оновлення всієї сфери освіти, зокрема філософської;

- доведено, що у більшості філософських текстів, які стосуються аналізу сучасного суспільства, домінують посилення на вплив глобалізаційних викликів на локальні соціальні процеси і не приділяється достатньо уваги зворотному процесу, а саме тому, як соціальні виклики будь-якого суспільства чи навіть локальної спільноти визначають розвиток людської цивілізації;

- встановлено, що одним із нагальних завдань щодо розвитку національної філософської культури є відродження фундаментальності філософської освіти;

- з'ясовано, що прогрес у вимірах української філософської культури сьогодення неможливий без її інтегрування у світовий, зокрема західноєвропейський, освітній і науковий простір;

- доведено, що активізація в сучасній Україні широких мас людей і, особливо, спрямування цих дій у конструктивне, творче русло неминуче зумовлюють неабияке піднесення статусу та ролі ідеологічного чинника життєдіяльності суспільства;

- проведено моніторинг актуальних тенденцій у сфері вищої освіти та в освітньому маркетингу на глобальному та регіональних рівнях;

- досліджено теоретичні основи та практичне застосування у сфері вітчизняної та зарубіжної вищої освіти бенчмаркінгу як інструменту досліджень та методу стратегічного планування і аналізу;

- проведено аналіз сучасного стану впровадження маркетингового підходу та застосування маркетингових досліджень у діяльності вищих навчальних закладів України та інших країн;

- систематизовано методичні основи сучасного маркетингового управління університетом на основі результатів маркетингових досліджень та визначення стратегічних орієнтирів розвитку вищого навчального закладу;

- розроблено пропозиції щодо використання маркетингового підходу вищими навчальними закладами України, враховуючи загострення конкуренції та процеси глобалізації на ринку освітніх послуг;

- вперше запропоновано класифікацію інститутів громадянського суспільства за сферою та спрямуванням їх практичної діяльності: 1) інститути громадянського суспільства в політичній сфері (політичні партії, громадсько-політичні організації та рухи); 2) інститути громадянського суспільства у сфері

захисту прав людини та громадянина (адвокатура, правозахисні організації, професійні спілки, об'єднання роботодавців тощо); 3) інститути громадянського суспільства в соціально-економічній і гуманітарній сферах (благодійні організації та фонди, освітні інститути, громадські засоби масової інформації, релігійні організації тощо); 4) інститути громадянського суспільства щодо адміністративно-територіального устрою (територіальні та локальні);

- встановлено, що вплив інститутів соціальної та правової держави на інститути громадянського суспільства може бути не лише позитивним, а й негативним, для запобігання якому в Україні необхідними є такі заходи: 1) вироблення та послідовне втілення плану дій у сфері організаційно-правового забезпечення діяльності "громадського сектора"; 2) чітке законодавче врегулювання нагальних питань державно-громадського діалогу; 3) відхід від практики жорсткого розмежування держави та громадянського суспільства; 4) розгортання широкої інформаційно-просвітницької кампанії для забезпечення конструктивного діалогу держави та громадянського суспільства;

- удосконалено ознаки інститутів громадянського суспільства, до яких пропонується віднести: 1) формальну незалежність від держави; 2) утворення на основі спільного наміру громадян шляхом вільного волевиявлення або за допомогою держави; 3) спрямованість на досягнення певних суспільних цілей, завдань, розв'язання проблем тощо;

- загальні ознаки неприбуткових організацій (необхідні для врахування при виробленні класифікаційної системи інститутів громадянського суспільства), серед яких виокремлено: інституційний характер; заборона розподілу прибутку між учасниками організацій; самоврядування; добровільний характер участі в організаціях; суспільно значущий характер діяльності;

- набули подальшого розвитку класифікація чинників розвитку інститутів громадянського суспільства в Україні, до яких необхідно віднести: 1) об'єктивні (рівень розвитку суспільних відносин, стан нормативно-правової бази, політична та економічна ситуація в державі тощо); 2) суб'єктивні (менталітет населення, домінуючі у суспільстві стереотипи, політична воля вищого керівництва держави тощо).

За напрямом **"Педагогічна освіта"** розпочалося дослідження теми **"Моделювання професійної діяльності майбутнього фахівця в умовах інтеграції України в європейський освітній простір"** (чл.-кор. А.І. Кузьмінський). Основні результати дослідження:

- з'ясовано, що освітнє середовище вищого навчального закладу слід розглядати як категорію, що характеризує рівень розвитку і саморозвитку майбутнього фахівця у професійній і особистісній сферах;

- доведено, що на сучасному етапі розвитку вітчизняної вищої освіти упровадження інновацій у діяльність ВНЗ є необхідною умовою для його конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг з одного боку, а з іншого –

інноваційні процеси безпосередньо впливають на стан освітнього середовища навчального закладу й, відповідно, на процеси розвитку і саморозвитку особистості майбутнього фахівця;

- встановлено, що ефективність діяльності вищого навчального закладу визначається швидкістю і своєчасністю реакції на потреби суспільства;

- доведено, що для творчого саморозвитку особистості майбутнього фахівця у вищій школі необхідною є розробка концепції розвитку інноваційного потенціалу вищого навчального закладу і структурно-функціональної моделі освітнього середовища ВНЗ;

- обґрунтовано основні положення, на яких ґрунтується концепція розвитку інноваційного потенціалу вищого навчального закладу для творчого саморозвитку особистості майбутнього фахівця;

- розроблено структурно-функціональну модель освітнього середовища вищого навчального закладу в умовах інноваційних процесів, що містить такі компоненти: просторово-предметний (змістова і процесуальна частини освітнього процесу) і соціально-психологічний (система відносин між суб'єктами освітнього процесу);

- узагальнено результати наукового пошуку з проблем: проектування освітнього середовища навчального закладу; упровадження інноваційних процесів у діяльність ВНЗ та їх наслідків; визначення сутності таких категорій як "освітнє середовище закладу", "розвиток", "саморозвиток", "творчий саморозвиток особистості майбутнього фахівця", "цінності"; вивчення основних підходів до проектування концепції розвитку інноваційного потенціалу ВНЗ для творчого саморозвитку особистості майбутнього фахівця;

- доповнено робочі навчальні програми підготовки майбутніх фахівців освітньої галузі, програми проходження виробничої (педагогічної) практики магістрантів напряму підготовки Специфічні категорії спеціальностей 8.18010021 "Педагогіка вищої школи" і 8.18010020 "Управління навчальним закладом". Доповнено навчальними елементами зміст робочих навчальних програм з дисциплін "Теорія і практика вищої професійної освіти України" (для магістрантів спеціальності "Педагогіка вищої школи"), "Керівник навчального закладу" (для магістрантів спеціальності "Управління навчальним закладом"), спрямовані на формування у магістрантів компетентності з розроблення проектів програм розвитку інноваційного потенціалу вищого навчального закладу.

За напрямом **"Педагогічна освіта"** у зв'язку з кончиною авторів припинилося дослідження тем **"Особливості застосування сучасних педагогічних технологій у вищих навчальних закладах"** (чл.-кор. А.С. Нісімчук) та **"Педагогічна складова у змісті суспільно-гуманітарної компоненти фахової підготовки студентів-управлінців"** (чл.-кор. С.Ф. Поважний).

У 2014 році в Інституті вищої освіти досліджувалось 7 фундаментальних тем, з яких 5 – завершилося, 1 – перехідна і 1 – розпочата.

За напрямом **"Філософія освіти"** завершилося дослідження теми **"Феномен університету в контексті суспільства знань"** (керівник – акад. В.П. Андрущенко). У ході дослідження виявлено та обґрунтовано:

- закономірність у тому, що процес децентралізації державного управління на користь розширення автономії університетів спричинює суттєві структурні зміни у морфології національної системи вищої професійної освіти і значно розширює функціонал університетів, а введення у національну систему освіти дослідницьких університетів інтегрує природнім шляхом навчально-виховний процес і університетську науку;

- принципи конституювання ціннісно-сміслових основ університетської освіти у суспільстві знань на комплементарних засадах збереження певної національно-культурної специфіки та дотримання стратегічних загальноцивілізаційних настанов, заданих концепціями глобального навчання і виховання, педагогікою миру, міжнародними документами з розвитку вищої освіти у ХХІ ст. ;

- закономірність у зростанні ролі наукових шкіл у функціонуванні сучасних університетів, яка конкретизується, зокрема, у тому, що наукові школи а) коригують зміст навчальних програм, б) надають стійкі ціннісно-сміслові орієнтири для взаємодії різних спільнот, які беруть участь у освітньому процесі вищої школи;

- закономірність переходу від дисциплінарних досліджень до науково-дослідних інтер- і трансдисциплінарних проектів, трансверсальність як прояв транзитивності та зростання попиту на володіння особистісним мистецтвом життєтворчості мірою перетворення сучасного суспільства на суспільство ризику;

- тенденційність у розширенні участі громадськості, освітян і бізнесу в розвитку університетської освіти.

Відповідно до визначених завдань констатовано:

1. Перетворення мобільності на головну культурну якість особистості в умовах глобального світу та інформаційного суспільства висуває фундаментальну вимогу трансформації сучасного університету, яка полягає в тому, що культурна, соціальна, фахова, психологічна мобільність перетворюються на основну мету вищої освіти і, відповідно, стають головним здобутком випускника університету. В свою чергу, це створює конфлікт між фундаментальним та актуальним покликаннями університету. Це є та глибинна суперечність, яка визначає існування сучасного університету – університету в контексті "суспільства знань".

2. Трансформація знань, що продукуються в університеті, відбувається у напрямку набуття ними ознак пластичності — спроможності докорінно змінюватись під дією певних факторів, не втрачаючи при цьому власного сенсу. Так само, як нейрон, утворюючи нові зв'язки з іншими нейронами, посилює, а не руйнує мозок, знання мають відкрити для себе інший вимір конвергенції з іншими знаннями та безпосереднім життєвим досвідом, не спростовуючи себе,

а закріплюючи свої позиції. Йдеться про становлення нової парадигми раціональності, яка вибудовується на основі критики модерну.

3. Визначено антропологічний критерій пластичності знань у сучасній університетській освіті. Це обумовлює переорієнтацію освіти на принципово відмінні критерії успішності. Головним чином йдеться про прагматизацію та деантропоцентризацию знань. Пластичність знань має навчити людей не лише ефективно виконувати свої професійні функції, але й вміти здійснювати контроль над собою, виробляти "еластичний динамізм" ("resilient dynamism") як адаптаційну спроможність долати стреси та труднощі життя.

4. Ціннісно-сміслові основи різних моделей університетської освіти у контексті становлення "суспільств знання" при збереженні певної національно-культурної специфіки, конституюються спільними настановами, заданими концепціями глобального навчання і виховання, педагогікою миру, міжнародними документами: "Всесвітня декларація "Про вищу освіту для ХХІ ст.: підходи і практичні заходи" (1998), Всесвітньої доповіді ЮНЕСКО "На шляху до суспільств знання" (2005) та інш. Для Європейських країн-учасниць Болонського процесу, до якого приєдналася і Україна, ціннісно-сміслові основи університетської освіти співвідносні з загальними принципами Болонського процесу. Мірою перетворення сучасного суспільства на суспільство ризику *закономірно* зростає запит і попит на володіння особистісним мистецтвом життєтворчості та, відповідно, усе більш наочно проявляється тенденція підвищення ролі університетської освіти як стратегічного ресурсу біографічного потенціалу особистості в умовах становлення суспільства знань. Розкрито взаємозв'язок життєтворчо- і компетентісно орієнтованої освіти у контексті становлення "суспільств знання", який полягає в тому, що обидва орієнтири на засадах взаємодоповнювальності сприяють подоланню антропоцентричної об'єктивістської парадигми універсальності знань за рахунок універсальної гуманізації (життєтворча стратегія) і комунікативної прагматизації (компетентісна стратегія) університетської освіти.

За напрямом "**Професійна педагогіка**" розпочалося дослідження теми *"Концептуально-методологічні основи проектування методів і засобів діагностики освітніх результатів у вищих навчальних закладах"* (керівник – чл.-кор. О.Г. Ярошенко). За результатами дослідження обґрунтовано:

- закономірності щодо неухильного зростання ролі та значення інформації в електронній формі у науково-дослідній діяльності студентів, яке зменшує питому вагу в цьому процесі інформації у друкованому вигляді, та констатовано факт навчального перевантаження викладачів і студентів, який породжує між ними дистанцію, що не сприяє взаємній науково-дослідній співпраці та вихованню дослідницьких цінностей студентів та викладачів.

Висунуто гіпотезу щодо успішності реалізації освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії та доктора наук за умов:

- розробки й введення у навчальні плани ВНЗ та наукових установ спецкурсу "Методика підготовки й захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії";

- врахування вітчизняного і світового досвіду підготовки кадрів вищої кваліфікації.

У ході дослідження встановлено парадигмальні зміни у підходах до науково-дослідної роботи студентів та викладачів ВНЗ як основних суб'єктів навчально-виховного процесу, а саме: адаптація наукової діяльності викладачів до задоволення потреб суспільства у конкурентоспроможних на ринку праці випускниках вищої школи; збільшення частки викладачів у виконанні міжнародних наукових проектів і грантаів, а студентів у наукових дослідженнях, що здійснюються на кафедрах; оприлюднення результатів дослідження у міжнародних рецензованих наукових виданнях; запровадження атестації доктора філософії на підставі публічного захисту у формі дисертації та доктора наук – у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних та міжнародних рецензованих фахових виданнях.

Зазначені зміни спричинені посиленням ролі науки у суспільстві, утвердженням компетентнісного підходу в освіті, зміною знаннєвої парадигми на навчання через дослідження. Науково-дослідницька діяльність із функції вироблення знань перетворилася на вагомий чинник фахового становлення студентів.

Модернізація системи освіти ставить перед вищою школою завдання формування у кожного майбутнього фахівця готовності до науково-дослідницької діяльності – складної якісної характеристики, що виявляється в усвідомленні соціальної значущості наукової діяльності у процесі набуття спеціальності та в подальшій фаховій діяльності, стійкому бажанні систематично і якісно здійснювати науково-дослідницьку діяльність протягом усього життя.

За напрямом **"Якість освіти. Управління розвитком освіти"** продовжилося дослідження теми **"Автономія та врядування у вищій освіті"** (керівник – акад. В.І. Луговий). За результатами дослідження обґрунтовано:

- закон зв'язку складності та самостійності в освіті (самостійність в навчанні зростає з підвищенням складності освітніх програм/кваліфікацій, що опановуються), який на інституційному рівні підтверджено на прикладі вищої освіти США;

- метод ідентифікації моделі університетської автономії на основі параметрів її складових (організаційної, кадрової, фінансової та академічної автономії) та їх зв'язку з параметрами врядування;

- закономірність про те, що академічна, організаційна та кадрова автономія, не доповнена іншими розвинутими складовими діяльності, зокрема, дослідницько-інноваційною, не гарантує університетської конкурентно-спроможності, тобто не стає важливим чинником досягнення закладами високих

рейтингових позицій, відтак є необхідною, але не достатньою для успішності вищої школи;

- тенденції щодо інерційного супротиву наданню автономії вищим навчальним закладам (так званий ефект "нав'язування автономії" зверху); укрупненню галузей знань і спеціальностей, запровадженню моделі самостійного конструювання міждисциплінарних і спеціалізованих освітніх програм і кваліфікацій; оптимізації мережі вищих навчальних закладів через їх укрупнення шляхом об'єднання і в такий спосіб забезпечення критичних величин параметрів основної діяльності, насамперед дослідницько-інноваційної.

Відповідно до визначених завдань констатовано:

1. Основні моделі реалізації університетської автономії визначаються на основі значної кількості параметрів, які характеризують організаційну, кадрову, фінансову та академічну складові інституційної автономії.

2. Моделі врядування у вищій освіті корелюються з моделями реалізації університетської автономії, зокрема у частині організаційної складової.

3. Докторські (доктора філософії та еквівалентні) освітні програми мають бути системно структуровані в частині змісту, а постдокторські (доктора наук й еквівалентні) – де бюрократизовані з огляду на кваліфікацію випускників.

4. Визначено декілька груп основних принципів організації та забезпечення якості докторських програм. Перша група принципів стосується визначення статусу докторських програм та докторантів; друга – роль керівництва програмами; третя – підтримка на рівні держави та інституцій інновацій, зростання мобільності та гідне фінансування.

5. У нормативно-правових актах поняття ендаумента запроваджено у статті 9 Закону України "Про благодійну діяльність та благодійні організації", де зазначається про управління благодійними ендаументами, та визначено Законом України "Про вищу освіту". Але відсутні механізми створення, функціонування та контролю. Тому було б доцільно розробити законодавчі акти, які регулюють відносини, що виникають при акумулюванні засобів при формуванні ендаумент-фондів, визначити механізми їх функціонування та контролю за діяльністю. Зазначені закони також мають визначити особливості правового становища некомерційних організацій, що формують ендаумент-фонди. Для цього потрібно внести певні зміни до діючого законодавства:

- законодавчо визначити систему управління фінансовими ресурсами освітніх установ щодо створення ендаумент-фондів, порядок їх формування, здійснення контролю та звітності (внести відповідні зміни до Закону України "Про вищу освіту", Бюджетного та Митного кодексів, окремому законі "Про ендаумент" чи "Про порядок формування та використання ендаумент-фонду", де прописати порядок формування та використання коштів ендаумент-фонду, що надасть можливість поєднати власні можливості установи із загальноекономічними стратегіями держави щодо подальшого розвитку галузі вищої освіти);

- визначити систему податкових пільг і стимулів для благодійників ендаумент-фондів (внести відповідні зміни до Митного кодексу);
- розширити перелік видів пожертв для ендаумент-фондів (внести відповідні зміни до Закону України "Про вищу освіту").

За напрямом **"Теоретико-методологічні засади вищої освіти"** завершилося дослідження тем **"Теоретико-методологічне обґрунтування ефективних фінансово-економічних моделей розвитку вищої школи"**, (керівник – чл.-кор. І.М. Грищенко), та **"Вища освіта як фактор подолання ціннісного розколу в Україні"**, (керівник – докт. філос. наук З.Ф. Самчук). У ході дослідження теми "Теоретико-методологічне обґрунтування ефективних фінансово-економічних моделей розвитку вищої школи" виявлено та обґрунтовано:

- теорію про методологічні основи оцінки фінансово-економічного потенціалу ВНЗ на засадах системного підходу із врахуванням впливу факторів зовнішнього середовища;
- доцільність розробки та впровадження на загальнодержавному рівні оновленої Стратегії реформування, модернізації та розвитку вищої освіти України на період до 2020 року та прогноз розвитку до 2030 року;
- сформульовано авторське визначення "освітнього продукту" як результат виду економічної діяльності "освіта";
- закономірність щодо загострення конкурентної боротьби на вітчизняному ринку освітніх послуг;
- тенденції щодо зменшення частки фінансування системи вищої освіти відносно ВВП та про необхідність отримання доступного освітнього кредиту в Україні.
- модель фінансування інвестиційної діяльності вищих навчальних закладів;
- необхідність застосування моделі багатоканального фінансування вищої освіти в Україні, яка, крім законодавчо визначених джерел фінансування, також повинна включати *державні іменні фінансові зобов'язання* або освітні ваучери, які надаються студентам на певних умовах для подальшої їх передачі обраним вищим навчальним закладам в якості можливої альтернативи існуючій системі бюджетних асигнувань, що безпосередньо спрямовуються ВНЗ; *освітній кредит* як дієвий інструмент розширення недержавного фінансування ВНЗ за умови розвитку державної підтримки освітнього кредитування студентів; *ендаумент-фонди (endowment funds)* або фонди цільового капіталу, які ефективно використовуються у США;
- критерії оцінювання конкурентоспроможності ВНЗ.

Відповідно до визначених завдань:

- узагальнено основні виклики та загрози, які постають перед системою вищої освіти України: необхідність відмови від застарілих методів управління і навчання студентів; подолання відірваності наукових напрацювань української вищої освіти від здобутків світової науки та реальних потреб ринку; необхідність підвищення якості кадрового потенціалу викладачів ВНЗ,

неефективність використання фінансових та матеріальних ресурсів, відсутність необхідної освітньої інфраструктури; підвищення якості освітніх послуг; розбалансованість між ринком освітніх послуг та ринком праці в Україні тощо. Відповіддю на ці та інші виклики часу мають стати впровадження ринкових управлінських механізмів в діяльності ВНЗ, здійснення пошуку нових моделей адаптації ВНЗ у ринкове середовище, активну модернізацію освітньої діяльності.

- запропоновано основні заходи, спрямовані на удосконалення моделі фінансового забезпечення інвестиційної діяльності у сфері вищої освіти, зокрема: поліпшення технології формування видатків бюджетів різного рівня на вищу освіту, удосконалення системи кількісних та якісних показників для нормування зазначених видатків; розроблення диференційованих стандартів інфраструктурного забезпечення навчальних закладів різних типів; розроблення та запровадження диференційованих нормативів витрат на здійснення діяльності навчальними закладами; запровадження змішаного фінансування інноваційних проектів у галузі освіти, зокрема розроблення та запровадження механізму пільгового оподаткування доходів фізичних осіб, які спрямовують власні кошти на оплату навчання; удосконалення правового підґрунтя для приватного фінансування діяльності навчальних закладів; проведення органами управління освітою (державними та місцевими) регулярного моніторингу інвестування навчальних закладів з подальшим коригуванням відповідних дій; запровадження спільного державного та громадського контролю за формуванням і виконанням бюджетів навчальних закладів; застосування енерго- і теплозберігаючих технологій, ощадливе використання та розподіл ресурсів, що спрямовуються на освіту; модернізація мережі навчальних закладів.

У ході дослідження теми "Вища освіта як фактор подолання ціннісного розколу в Україні" виявлено та обґрунтовано:

- закономірність про притаманність апріорі людині й суспільству деякої ієрархізованої ціннісної структури;

- закономірність про те, що вища освіта в процесі становлення інформаційного суспільства чим далі, тим більше генерує дієвий ресурсно-функціональний потенціал для подолання ціннісного розколу;

- закономірність про те, що анексія Росією Криму та агресивне вторгнення в східні області України стали тим викликом часу, завдяки яким Україна стала безпрецедентно консолідованою і патріотичною, усвідомивши глибоку спільність історичної долі;

- закономірність про важливу роль серед основних факторів подолання розколотості науки, освіти і культури, які через комунікаційний простір інтегрують національні освітні системи в єдині регіональні та світові центри;

- закономірність про необхідність суспільних інституційних змін і глобально-солідарних дій суспільства і людства на рівні світової системи;

- закономірність про те, що інформаційне середовище стає не лише інформатором та агентом соціальних змін, а й аналогом повноцінного

середовища існування сучасної людини, динамічно змінюючи аксіологічний фундамент суспільства;

- закономірність про те, що шлях виведення суспільства зі стану аномії пролягає через подолання відчуження влади від народу, через повернення довіри до влади з боку пересічних громадян;

- тенденція про обумовленість значущості основних освітніх тенденцій для перспектив суспільного розвитку істотністю зворотного впливу підсистеми освіти на систему суспільства;

- тенденція про посилення вітальних цінностей, що становлять основу ціннісної свідомості сучасних молодих людей.

Відповідно до визначених завдань констатовано:

1. Попри те, що освітня сфера не належить до переліку підстав, які породили ціннісний розкол в Україні, вища освіта володіє необхідним ресурсно-функціональним потенціалом, щоб стати ефективним фактором подолання ціннісного розколу.

2. За відсутності інформаційного та спонукально-заохочувального ресурсу держави впровадження напрацювань науково-теоретичного рівня виявиться недостатнім, частковим, мозаїчним – недостатнім для подолання ціннісного розколу.

3. Відродження і концептуально-методичного оновлення потребує виховна функція вищої освіти, яка впродовж попередньої чверті століття була істотно дискредитована і знівельована на рівні практичного застосування.

4. Формування ефективної системи ціннісних координат набуває вирішального значення як для перспектив становлення суспільної свідомості, так і для суспільного розвитку загалом.

5. Науково-теоретичний рівень потребує концептуалізації ідейно-світоглядних засобів подолання ціннісного розколу, формулювання пропозицій до проектів нормативно-правових документів, державних і галузевих програм, державних стандартів освіти, навчальних планів, аналітичних і експертних матеріалів.

За напрямом **"Зміст, форми і технології вищої освіти"** завершилося дослідження тем **"Оптимізація циклу соціально-гуманітарних дисциплін у вищій освіті України у контексті євроінтеграції"**, (керівник – докт. пед. наук Г.В. Онкович), та **"Теоретико-методологічні основи модернізації природничої й інженерної вищої освіти в умовах інноваційно-технологічного розвитку суспільства"**, (керівник – докт. філос. наук К.В. Корсак). У ході дослідження теми **"Оптимізація циклу соціально-гуманітарних дисциплін у вищій освіті України у контексті євроінтеграції"** відповідно до визначених завдань констатовано, що:

- оновлення змісту гуманітарних та соціальних дисциплін має відбуватися з урахуванням досягнень сучасних наук із використання інноваційних технологій, інноваційних методів і форм навчання;

- введення нових дисциплін має бути спрямоване на удосконалення особистісних якостей тих, хто навчається;

- оптимізація дисциплін соціально-гуманітарного циклу у ВНЗ може йти через удосконалення змісту навчання (програм, підручників, засобів наочності тощо), а саме: приведення змісту у відповідність до потреб сучасного суспільства і можливостей студента;

- оптимізація циклу соціально-гуманітарних дисциплін у вищій освіті України в контексті євроінтеграції буде ефективною за таких педагогічних умов: орієнтація студентів на збереження та відтворення духовного потенціалу українського народу в європейському контексті; посилення гуманістичної функції в освітньому процесі з використанням парадигмальних підходів; розвиток професійної компетентності на основі включення студентів в соціокультурну діяльність; створення принципово нових галузей наукового знання: інтегрованих спеціальних курсів, інтегративних модулів побудованих на провідних гуманістичних ідеях вітчизняної та зарубіжної наукової думки.

У ході дослідження теми "Теоретико-методологічні основи модернізації природничої й інженерної вищої освіти в умовах інноваційно-технологічного розвитку суспільства" виявлено та обґрунтовано:

- закон вичерпання третьої цивілізаційної "хвилі" і надходження четвертої (чи "ноохвилі"), що спиратиметься на використання екологічно безпечних ноотехнологій 7-го укладу, які спроможні забезпечити для всього людства поєднання росту його чисельності з одночасним підвищенням якості життя;

- закономірність щодо зростання шкоди від глобальної міграції;

- тенденцію до урізноманітнення секторів проривних наукових досліджень тих проблем, вирішення яких виявиться найбільш важливим для подальшого прогресу і ноорозвитку людства;

- тенденцію до зниження рівня інтелекту і моралі у тих зонах планети, населення яких випереджає інші зони у здійсненні тієї моделі соціального прогресу, яка була сформульована ще в Античній Європі;

- тенденцію до зростання суспільного значення вищої професійно-технічної освіти і скорочення сектору базової і середньої освіти цього типу;

- гіпотезу про неминучість переходу від масово-індустріального виробництва до індивідуально-неповторного.

Відповідно до визначених завдань констатовано:

1. Уже у 2012 р. було помічено гальмування розвитку природничої та інженерної вищої освіти у розвинених державах світу, що мало в своїй основі кілька причин, серед яких головними слід вважати зміну лідерства в усій сфері наук і технологій та недостатню увагу урядів до цього питання.

2. Одним з багатьох наслідків цієї тенденції став перерозподіл позицій країн не за рейтингами "університетів світового класу" (ажіотаж навколо цього питання ми вважаємо безплідний), а за обсягом якісної наукової продукції та фіксації її результатів у патентах та інших досягненнях.

3. За роки виконання НДР розпочала розвиватися негативна тенденція загострення протистояння цивілізацій та збільшення впливу тих багатьох чинників, що дестабілізують сформовану наприкінці ХХ ст. систему відносного глобального миру й рівноваги.

4. Змушені констатувати, що для людства в цілому деструктивні процеси все ще значно переважають конструктивні, адже зростає забруднення довкілля і відсутнє розуміння того, що загальний порятунок можливий тільки у тому разі, коли ресурси держав-лідерів будуть скеровані на заміну індустріальних ноотехнологіями.

У 2014 році в Університеті менеджменту освіти за напрямом **"Післядипломна освіта"** завершилося дослідження чотирьох тем: **"Науково-методичні основи модернізації освітньої діяльності вищих навчальних закладів післядипломної педагогічної освіти на засадах сучасних технологій"** (акад. В.В. Олійник), **"Теоретико-методичні засади підготовки науково-педагогічних кадрів у системі післядипломної освіти"** (керівник – докт. пед. наук Є.Р. Чернишова), **"Технології підготовки керівників районних (міських) відділів освіти до впровадження й оцінювання освітньої політики"** (керівник – канд. пед. наук Л.М. Забродська), **"Теоретичні та методичні засади управління підготовкою фахівців з педагогіки вищої школи на основі компетентнісного підходу в межах європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу"** (керівник – докт. пед. наук З.В. Рябова). Основні результати досліджень:

- розроблено та обґрунтовано науково-методичні основи модернізації освітньої діяльності в ВНЗ післядипломної педагогічної освіти;
- апробовано науково-методичні основи модернізації освітньої діяльності в навчальному процесі Університету менеджменту освіти НАПН України (Інститут відкритої освіти, Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти);
- розроблено Положення про підвищення кваліфікації керівних, науково-педагогічних і педагогічних кадрів освіти;
- обґрунтовано оптимальну структуру системотехнічного, матеріально-технічного, кадрового та іншого забезпечення модернізації освітньої діяльності вищих навчальних закладів післядипломної педагогічної освіти;
- розроблено і подано пропозиції до проекту постанови Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до Порядку формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету" та пояснювальної записки до нього; пропозиції до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" та Закону України "Про вищу освіту"; пропозиції доповнень до Положення про проведення атестації наукових працівників у підрозділах НАПН України;
- обґрунтовано закономірності та принципи формування змісту підготовки науково-педагогічних працівників на ідеях андрагогіки;
- з'ясовано, що в сучасних умовах відсутня цілісна система підготовки керівників відділів освіти райдержадміністрацій та міськвиконкомів;
- визначено профілі посадово-функціональної компетентності керівників відділів освіти райдержадміністрацій та міськвиконкомів;

- з'ясовано найраціональніші педагогічні технології підготовки викладачів вищої школи в умовах заочної форми навчання (проведено анкетування, опрацювання та аналіз анкет);
- виявлено особливості використання проектних технологій навчання для підготовки фахівців із педагогіки вищої школи;
- розроблено маркетингово-моніторинговий супровід підготовки фахівця з педагогіки вищої школи.

За напрямом **"Психологія професійної освіти; організаційна психологія та психологія праці"** в Університеті менеджменту освіти завершилося дослідження тем **"Психологічна підготовка керівників освітніх організацій до діяльності в умовах змін"** (керівник – докт. психол. наук О.І. Бондарчук) та **"Особистісно орієнтовані засади психологічної підготовки майбутніх психологів у системі післядипломної педагогічної освіти"** (керівник – докт. психол. наук П.В. Лушин). Основні результати досліджень:

- розроблено технологію психологічної підготовки керівників освітніх організацій до діяльності в умовах змін, у тому числі: до впровадження інноваційних змін в освітніх організаціях; до особистісної саморегуляції в умовах впровадження змін в освітніх організаціях; до формування позитивного іміджу як чинника ефективності діяльності освітніх організацій в умовах змін; до впровадження гендерного підходу в діяльність закладу освіти; до забезпечення конкурентоздатності освітніх організацій в умовах змін; методика вивчення рівнів та особливостей когнітивного стилю керівників загальноосвітніх навчальних закладів як чинника ефективності їхньої діяльності в умовах змін;

- обґрунтовано принципову можливість розробки і застосування особистісно орієнтованої підготовки психологів в / для системи післядипломної освіти за напрямами, над якими вони працюють, методика підготовки майбутніх психологів до застосування нетрадиційних форм навчання;

- виявлено умови та принципи створення і поширення методичних матеріалів для реалізації особистісно орієнтованої підготовки в умовах традиційної формальної освіти;

- з'ясовано, що в сучасних умовах надання освітніх послуг відсутня цілісна система особистісно орієнтованої психологічної підготовки майбутніх психологів у системі післядипломної педагогічної освіти;

- розроблено та впроваджено теоретико-методологічні засади особистісно орієнтованої підготовки майбутніх психологів.

Результати виконання як окремих етапів, так і завершення всіх НДР було заслухано та обговорено на засіданнях науково-методичної ради та затверджено вченою радою Університету. За матеріалами дослідження опубліковано 20 одиниць друкованої продукції та 377 статей. Визначено 47 об'єктів упровадження.

Основні результати наукових досліджень членів Відділення та наукових установ оприлюднювалися в психолого-педагогічній періодиці, у публічних

виступах виконавців тем на наукових конференціях, круглих столах, семінарах, виставках тощо. У них взяли участь більше 300 вчених, викладачів, членів НАПН України, співробітників наукових підрозділів Інституту вищої освіти та Університету менеджменту освіти. Основні результати наукових досліджень 2014 року відображені у 13 монографіях, 25 підручниках та посібниках, 7 навчальних програмах і комплексах, 63 збірниках наукових праць, 3 словниках, 737 статтях у фахових виданнях, у тому числі 129 – у електронних виданнях. 153 статті опубліковано у зарубіжних наукових виданнях. Упродовж 2014 року активно публікували результати наукових досліджень у міжнародних наукових виданнях в Німеччині, Угорщині, Польщі, Словенії, Росії, США, Греції, Туреччині, Македонії, Словенії, Сполученому Королівстві Г.П. Шевченко, М.В. Загірняк, О.В. Чалий, А.А. Мазаракі, А.І. Кузьмінський, М.З. Згуровський, О.В. Третяк, К.В. Балабанов, В.І. Кононенко, Б.І. Мокін, В.С. Бакіров, а також вчені Інституту вищої освіти та Університету менеджменту освіти.

III. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У 2014 році вчені підвідомчих установ НАПН України у ході 133 експериментів різних рівнів здійснювали експериментальну діяльність на базі 1086 експериментальних навчальних закладів, серед яких 297 – затверджено Міністерством освіти і науки України (Додатки, табл. 1).

У **Інституті педагогіки НАПН України** здійснювалося 37 експериментів, з них: всеукраїнського рівня – 12, академічного – 1, регіонального – 3, рівня структурного підрозділу – 21.

Загальна кількість експериментальних навчальних закладів – 252, з них всеукраїнського рівня – 17, регіонального – 6, рівня структурного підрозділу Інституту педагогіки НАПН України – 229.

У ході всеукраїнського експерименту за темою "Створення інформаційно-освітнього середовища як форми організації навчально-виховного процесу загальноосвітнього навчального закладу" (керівник – канд. фіз.-мат. наук В.В. Лапінський) проведено апробацію навчальної програми "Інформатика. 5 - 9 класи для загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням предметів природничо-математичного циклу" і підручника "Інформатика : підручник для 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням предметів природничо-математичного циклу" (автори: А.М. Гуржій, В.В. Лапінський, Л.А. Карташова, В.Д. Руденко), яка засвідчила доцільність широкого впровадження та подальшу розробку навчального і методичного забезпечення процесу навчання інформатики в закладах зазначеного профілю.

За результатами формувального етапу всеукраїнського експерименту "Реалізація інноваційної моделі розвитку культурно-мовних та морально-громадянських цінностей учнів" (керівник – канд. пед. наук В.І. Кизенко) проведено діагностування рівня професійної компетентності педагогічного колективу гімназії (на базі Київської гімназії східних мов № 1) з проблеми дослідження, психолого-педагогічне діагностування рівня сформованості загальнолюдських, етнонаціональних, морально-громадянських, мовно-культурних цінностей, полікультурних компетентностей учнів початкової, основної та старшої школи гімназії як процесу розвитку етнокультурного, громадянського виховання учнів, полікультурної освіти.

За підсумками констатувального етапу всеукраїнського експерименту за темою "Розроблення методичної системи навчання з предметів природничо-математичного циклу на засадах компетентнісного підходу" (керівник – канд. пед. наук Т.М. Засєкіна) здійснено психолого-педагогічний аналіз змісту освітньої галузі "Природознавство", визначено концептуальні підходи та дидактичні принципи його модернізації, розроблено критерії побудови методичної системи навчання з предметів природничо-математичного циклу на засадах компетентнісного підходу.

Розпочато організаційно-підготовчий етап всеукраїнського експерименту "Концептуальні засади створення навчально-інженерного середовища в ліцеї

"Престиж" (керівник – докт. пед. наук О.М. Топузов). Здійснено наукове обґрунтування теми, мети та завдань дослідно-експериментальної роботи. Проведено стратегічне планування дослідно-експериментальної роботи у співпраці між службами ліцею та науковими підрозділами Інституту педагогіки.

У ході всеукраїнського експерименту "Формування ключових компетентностей обдарованої дитини" (керівник – докт. пед. наук О.М. Топузов) з'ясовано, що ефективна і повноцінна реалізація моделі формування компетентностей обдарованої дитини в педагогічній практиці можлива за умови урахування запитів обдарованих дітей із залученням їх до наукової роботи.

Результатами експериментальної роботи всеукраїнського рівня з теми "Науково-методичне забезпечення навчання фізики в основній школі як механізм реалізації оновленого змісту фізичної освіти" (керівник – канд. пед. наук Л.В. Непорожня) є встановлення необхідності здійснення психодіагностичних процедур задля виявлення домінантних складових розумового розвитку школярів підліткового віку з метою забезпечення особистісно орієнтованого навчання, цілеспрямованого формування компетентностей учнів основної школи у процесі навчання фізики.

У ході констатувального етапу всеукраїнського експерименту "Формування громадянської компетентності старшокласників в умовах інноваційного розвитку сучасної гімназії" (керівник – канд. пед. наук Д.О. Пузіков) визначено особливості формування громадянської компетентності учнів старших класів навчального закладу; підібрано та розроблено діагностичні матеріали для визначення стану інноваційного розвитку гімназії та стану сформованості громадянської компетентності старшокласників; проведено діагностування та аналіз стану інноваційного розвитку гімназії.

За підсумками всеукраїнського експерименту за темою "Формування організаційної культури педагогічного колективу гімназії" обґрунтована і графічно представлена організаційно-управлінська структура гімназії, розроблено механізм організаційної взаємодії інформаційно-аналітичного центру, центру зв'язків із громадськістю з центром матеріально-технічного забезпечення навчально-виховного процесу гімназії.

У ході першого етапу експерименту "Формування ключових і предметних компетентностей учнів у навчально-виховному процесі школи повного дня" (керівник – канд. пед. наук О.І. Глобін) визначенні концептуальні підходи до розроблення інноваційної моделі навчально-інженерного середовища у навчально-виховному процесі школи повного дня, як необхідної умови підготовки компетентного випускника.

У результаті експериментальної роботи з теми "Компетентісно орієнтована методика навчання математики в основній школі" доведено, що у методичній системі компетентісного навчання цілепокладання пронизує весь навчальний процес і виступає як спосіб формування життєвої компетентності

учнів, а саму компетенцію визначення мети слід розглядати як ключову, і цілеспрямовано поетапно формувати в школярів компетентність цілепокладання, починаючи з підліткового віку. З'ясовано, що адекватний вибір методів, прийомів та засобів навчання, при якому враховуються вікові та психологічні особливості учнів основної школи, є пріоритетним чинником активізації їхньої навчально-пізнавальної діяльності на уроках математики, алгебри та геометрії, який дієво впливає на формування в школярів предметних і ключових компетентностей.

У ході експериментального навчання з теми "Науково-методичні засади формування та реалізації оновленого змісту суспільствознавчих предметів в основній школі" (керівник – доктор пед. наук О.І. Пометун) виявлено, що, різка зміна соціально-політичної і економічної ситуації в країні, зрушення у соціально-культурній сфері останнього часу загострюють виклики до вдосконалення змісту та методичних засад ефективного навчання суспільствознавчих предметів в основній школі і потребують урахування на рівні загальних підходів.

За результатами експерименту з теми "Науково-методичні засади формування і реалізації оновленого змісту географічної освіти в основній школі" (керівник – канд. пед. наук О.Ф. Надтока) доведено, що організація навчання географії в основній школі на засадах особистісно зорієнтованого навчання та на основі використання проблемного підходу й оновлення понятійного апарату курсів географії сприяють активізації навчального процесу, його переорієнтації на учня, який розглядається як активний суб'єкт навчання. Встановлено, що в переліку мотивів пізнання учнів основної школи, які ґрунтуються на процесах навчання і самоосвіти домінують світоглядні, що спираються на прагнення розширити життєвий кругозір, сформувати певну географічну картину світу.

На завершальному етапі експерименту "Теоретико-методичні засади інтеграції природничо-наукової освіти в основній школі" (керівник – доктор пед. наук В.Р. Ільченко) доведено ефективність розроблених теоретичних положень, навчальних програм з інтегрованих курсів для 5-9 класів, посібників для учнів. Понад 60% учнів оволоділи природничо-науковою компетентністю як здатністю оперувати базовими закономірностями природи (збереження, направленості процесів до рівноважного стану, періодичності процесів у природі), що сприяло формуванню у 60-80% учнів 5-9 кл. цілісних знань про природу та природничо-наукової картини світу (здатні моделювати ядро природничих знань, образ природи як особистісно значиму систему).

За результатами експерименту з теми "Зміст і методика навчання української літератури на засадах компетентнісного підходу в основній школі" (керівник – канд. пед. наук С.П. Паламар) підтверджено ефективність апробованої методики компетентнісного підходу до навчання української літератури в 5-му класі; констатовано підвищення рівня сформованості рівня компетентності учнів 5 класу; матеріали експериментальної методики апробовано на матеріалі інших предметів гуманітарного циклу.

У ході експериментальної роботи з теми "Формування і реалізація оновлених змісту і структури інформатичної освіти в основній школі" (керівник – канд. фіз.-мат. наук В.В. Лапінський) досліджувалось застосування інформаційних технологій у трудовому навчанні, ефективність використання міжпредметних зв'язків інформатики й трудового навчання, зокрема – використання електронних засобів навчального призначення (адаптованої до навчання системи проектування одягу Julivi) й інтегрованих уроків. Отримано результати, які свідчать про доцільність поєднання проектної діяльності у процесі трудового навчання і інформатики.

Аналіз результатів експериментального дослідження за темою "Науково-методичні засади реалізації лінгвокультурологічного підходу до навчання мов та літератур етнічних меншин у початковій і основній школі" (керівник – канд. пед. наук Л.І. Курач) засвідчив ефективність реалізації лінгвокультурологічного підходу до навчання мов етнічних меншин у початковій та основній школі.

У результаті експериментальної діяльності за темою "Організаційно-педагогічні умови функціонування освітнього округу у сільській місцевості" (керівник – канд. пед. наук В.В. Мелешко) здійснено діагностику навченості розв'язувати прикладні задачі з фізики, зіставлення рівнів сформованості комунікативної компетентності учнів основної школи, апробацію форм організації самостійного навчання в умовах освітнього округу.

На початковому етапі експериментальної роботи за темою "Дидактичне моделювання організаційних форм компетентнісно орієнтованого навчання в початковій школі" (керівник – дійсний член НАПН України, докт. пед. наук Н.М. Бібік) з'ясовано, що переважна більшість учителів (84,8 %) не має достатньої теоретичної і практичної підготовки для моделювання ефективних компетентнісно орієнтованих форм навчання; значна частина педагогів (90,9 %) надають перевагу урокам, як основній формі, більшість з яких комбіновані (75,1 % відвіданих занять); найпоширенішими способами організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії є робота в парі і в групі (81,8 %). Результати наукової розвідки засвідчили відсутність науково-методичного забезпечення діяльності вчителя з моделювання сучасного уроку (100 % респондентів користуються готовими розробками уроків, які мають адаптуватись до контингенту учнів, індивідуального стилю учителя); не можна вважати достатньою кількість уроків, на яких використовують компетентнісно орієнтовані методи, прийоми, способи організації навчальної взаємодії (41,4 % відвіданих уроків). У процесі експерименту вивчено вплив експериментального фактору на ефективність організації навчального процесу; визначено кількісні і якісні показники об'єктів експерименту; проаналізовано й узагальнено здобуті результати.

У ході експерименту "Зміст хімічної освіти в основній школі" (керівник – докт. пед. наук Л.П. Величко) перевірено систему вимірників та методику оцінювання навчальних досягнень із хімії учнів 7-9-х класів, адекватність розроблених вимог до навчальних досягнень учнів, відповідність віковим особливостям учнів, об'єктивність визначених критеріїв та індикаторів засвоєння змісту курсу хімії. Порівняння результатів виконання різних видів

перевірних робіт учнями з частотою використання цих видів робіт учителями дозволяє констатувати, що найефективнішими є тестування й самостійні роботи. Майже 90 % учителів погодилися з підходом до оцінювання і завдань, і робіт в цілому. Із запропонованим шкалюванням результатів оцінювань погодилися 59 % опитаних. Майже половина учителів відмічають, що учням більше подобається працювати з тестами.

У Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України здійснювалося 12 експериментів: 1 експеримент всеукраїнського рівня, 11 експериментів рівня підвідомчої установи НАПН України.

Експериментальна діяльність проводилася на базі 77 експериментальних закладів: 5 закладів затверджено Міністерством освіти і науки України, 2 – органами управління освітою м. Києва, 6 – місцевими органами управління освітою.

На початковому етапі всеукраїнського експерименту за темою "Психолого-педагогічні засоби оцінки рівня сформованості компетентностей молодших школярів як чинник управління якістю навчання в системі розвивальної освіти" (керівник – дійсний член НАПН України, докт. психол. наук С.Д. Максименко) обґрунтовано теоретичні та методичні засади здійснення психолого-педагогічними засобами оцінювання рівня сформованості компетентностей молодших школярів як чинника управління якістю навчання в системі розвивальної освіти.

У ході експерименту "Дослідження інтелектуального розвитку дорослих у віртуальному освітньому просторі" (керівник – дійсний член НАПН України, докт. психол. наук М.Л. Смульсон) визначено психологічні механізми якості життя дорослих засобами інтелектуального розвитку у віртуальному освітньому просторі; виявлено особливості виникнення потреби у проектуванні, специфіку побудови проекту та організації проектної діяльності дорослих як чинника їхнього інтелектуального розвитку; визначено особливості процесу розвитку інтелекту дорослих та людей похилого віку в умовах спеціально спроектованого віртуального освітнього простору.

За результатами експериментальної роботи за темою "Дослідження психологічних механізмів особистісної ефективності учнів" (керівник – канд. психол. наук М.Т. Дригус) окреслено онтогенетичні особливості становлення психологічних механізмів особистісної ефективності учнів. Визначено тенденції продуктивного та непродуктивного становлення психологічних механізмів особистісної ефективності учнів.

У ході експерименту "Психологічні механізми адаптації девіантів до сучасного соціокультурного середовища" (керівник – докт. психол. наук Н.Ю. Максимова) доведено дієвість теоретичної моделі процесу адаптації дітей та підлітків до сучасного соціокультурного середовища; виявлено значення образу Я, особливостей сугестивного впливу на соціально дезадаптованих підлітків.

У результаті експериментальної діяльності "Психологічні закономірності творчого сприймання реальності в умовах дефіциту і надлишку актуальної

інформації" (керівник – дійсний член НАПН України, докт. психол. наук В.О. Моляко) з'ясовано особливості функціонування творчих стратегій і тактик сприймання реальності в умовах дефіциту і надлишку актуальної інформації стосовно різних сфер діяльності та на різних вікових рівнях; визначено провідні детермінанти побудови образу в процесі розуміння актуальної інформації; встановлено тенденції реагування особистості на дефіцит і надлишок інформації в процесі творчого сприймання актуальної інформації.

Кількісна характеристика експериментів **Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України** за рівнями – 9, серед них: на рівні структурного підрозділу Інституту – 7, всеукраїнського рівня – 2. Експериментальна робота здійснювалася на базі 58 навчальних закладів, серед них 2 за рішенням Міністерством освіти і науки України.

На початковому етапі експерименту за темою "Психологічні особливості підготовки педагогічних працівників до розвитку духовного потенціалу учнівської молоді" (керівник – докт. психол. наук Е.О. Помиткін) з'ясовано стан пролеми формування п'яти діяльнісних домінант досвіду педагогічних працівників з розвитку духовного потенціалу учнівської молоді, надано кваліфіковану психологічну допомогу педагогічним працівникам з метою підвищення рівня їх духовної культури.

У ході експерименту з теми "Психолого-педагогічні технології відбору учнівської молоді до вищих навчальних закладів педагогічного профілю" (керівник – канд. психол. наук О.М. Ігнатович) здійснено діагностику індивідуально-психологічних особливостей, здібностей, професійно-важливих якостей особистості майбутніх педагогів та прогнозування на цій основі успішності оволодіння педагогічною професією та успішності педагогічної діяльності.

За результатами формувального етапу експерименту "Розвиток і саморозвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів у педагогічних ВНЗ і молодих спеціалістів у загальноосвітніх школах" (керівник – докт. пед. наук М.М. Солдатенко) здійснено підготовку засобів діагностування стану сформованості комунікативної культури особистості вчителів: анкети для вчителів і студентів на вияв рівня сформованості їхньої комунікаційної культури, вияв взаємодії викладачів і студентів на лекції, тест на вияв рівня комунікабельності студентів, тест "Чи вмієте Ви слухати?" (за В.І. Андрєєвим), запитальник діагностики здібності до емпатії (за А. Мехрабіеном, Н. Епштейном).

Вивчено стан розробленості проблеми розвитку професійного досвіду викладачів загальноосвітніх спеціалізованих, середніх та вищих педагогічних навчальних закладів на констатувальному етапі експерименту "Естетичні та етичні чинники розвитку професійного досвіду викладачів вищих педагогічних навчальних закладів" (керівник – докт. пед. наук О.М. Отич).

Експериментальна діяльність вчених **Інституту проблем виховання НАПН України** здійснювалася у 285 експериментальних закладах, у тому числі за рівнями: 138 затверджених Міністерством освіти і науки України; 26 –

обласними органами управління освітою; 118 – місцевими органами управління освітою. Всього експериментів – 20, з них: 7 всеукраїнського і 2 регіонального рівнів.

У ході експериментальної роботи за темою "Формування соціально значущих якостей підростаючої особистості у груповій добродійній діяльності" (керівник – канд. пед. наук Т.Ф. Алексеєнко) з'ясовано, що негативними факторами впливу на розвиток соціально значущих якостей підростаючої особистості є: часткове упереджене ставлення суспільства щодо доцільності наявності у дитини соціально значущих якостей в сучасних економічних умовах; недостатнє науково-методичне забезпечення педагогів щодо формування відповідних якостей молоді.

За результатами констатувального етапу експерименту за темою "Формування цінностей сімейного життя у вихованців закладів інтернатного типу" (керівник – докт. пед. наук Л.В. Канішевська) визначено педагогічні умови формування цінностей сімейного життя у вихованців закладів інтернатного типу: підготовка педагогів інтернатних закладів до формування цінностей сімейного життя у вихованців; науково-методичне забезпечення процесу формування цінностей сімейного життя у старшокласників закладів інтернатного типу; формування у старшокласників здорового способу життя; почуття взаємодопомоги; взаємоповаги, дбайливості як сімейних цінностей; формування у юнаків та дівчат інтернатних закладів свідомого ставлення до створення сім'ї.

Аналіз результатів констатувального етапу експерименту за темою "Формування соціальної ініціативності підлітків у дитячому об'єднанні загальноосвітнього навчального закладу" (керівник – канд. пед. наук Т.К. Окушко) засвідчив, що розвиток соціальної ініціативності як значущої інтегрованої якості є пріоритетним завданням у вихованні підростаючого покоління, оскільки вона є виявленням вищої форми соціальної активності людини і корелюється з такими важливими якостями, як відповідальність, самостійність, рішучість, доброзичливість, чуйність, дисциплінованість, толерантність, впевненість у власних.

За підсумками початкового етапу всеукраїнського експерименту "Виховні механізми розвитку моральної самосвідомості зростаючої особистості" (керівник – дійсний член НАПН України, докт. психол. наук І.Д. Бех) визначено механізми самосвідомості, складовими яких є: двоетапний механізм рефлексивно-довільної інтенції (спрямованості); механізм цілісної Я – Ти – детермінації як альтернатива цілісного Его-детермінації; механізм позитивного емоційного самопідкріплення Я-духовного.

Результати експерименту за темою "Художньо-естетична освіта і виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі впровадження інтегрованих курсів" (керівник – канд. пед. наук Л.М. Масол) підтвердили доцільність введення інтегративних технологій впровадження мистецтва у навчально-виховний процес в основній школі, методик впливу мистецтва на особистість. З'ясовано такі виховні орієнтири: спрямування виховних впливів

мистецтва на розкриття естетико-виховних можливостей усіх навчальних дисциплін; доповнення змісту кожної дисципліни естетичним компонентом; інтеграція завдань естетичного виховання і змісту навчальних програм з мистецтва.

У ході експериментальної роботи за темою "Виховання моральної самосвідомості старшокласників у позакласній діяльності" (керівник – канд. пед. наук К.І. Чорна) продіагностовано рівень розуміння дітьми та учнівською молоддю понять "моральна самосвідомість", "свобода", "відповідальність", "людська гідність", "власна гідність", "національна гідність", "совість", "самодостатність" та усвідомлення їх необхідності у житті; стан виховного середовища, спрямованого на розвиток моральної самосвідомості особистості як найвищої цінності; поваги її прав та свобод, формування позитивної "Я-концепції дитини".

За результатами формувального етапу експерименту "Військово-патріотичне виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів у позакласній роботі" (керівник – канд. пед. наук В.В. Івашковський) визначено критерії військово-патріотичної вихованості учнів загальноосвітніх навчальних закладів (когнітивний; емоційно-ціннісний та діяльнісний), виявлено рівні військово-патріотичної вихованості учнівської молоді в процесі позакласної роботи. Встановлено, що високий рівень військово-патріотичної вихованості мають 6,5 % учнів, середній – 34,8 %, низький – 41,3 % учнівської молоді.

За підсумками організаційно-пошукового етапу експерименту "Професійне самовизначення учнівської молоді в умовах освітнього округу" (керівник – канд. пед. наук О.Л. Морін) уточнено сутність поняття "готовність учнівської молоді до професійного самовизначення", з'ясовано, що в умовах освітнього округу означене психологічне утворення особистості формується завдяки виховному впливу профорієнтаційної діяльності суб'єктів освітніх округів, скоординованої єдиною визначеною ними структурною одиницею у своєму складі.

У ході експерименту за темою "Екологізація освітнього простору сучасної загальноосвітньої школи" (керівник – канд. пед. наук Н.А. Пустовіт) встановлено, що екологізація освітнього простору сучасної загальноосвітньої школи базується на ціннісно-смысловій єдності, яка досягається завдяки міжсередовищній комунікації і спільній діяльності й охоплює всі вікові ланки школи. Аналіз результатів експериментальної роботи засвідчив недостатній рівень сформованості рис особистості екоцентричного типу: лише 7,1 % учнів початкової школи; 4,7 % підлітків; 6,2 % старшокласників виявили високий рівень сформованості рис особистості екоцентричного типу.

Загальна кількість експериментів **Інституту спеціальної педагогіки НАПН України** – 11, з них за рівнями: всеукраїнських – 2; підвідомчої установи – 8; структурного підрозділу підвідомчої установи – 1.

За підсумками всеукраїнського експерименту за темою "Професійно-трудова реабілітація дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які потребують корекції розумового розвитку, шляхом організації профільного

навчання в умовах навчально-виховного комплексу" (керівник – канд. псих. наук Н.О. Макарчук) доведено ефективність розробленої та апробованої системи інноваційних форм і методів навчання розумово відсталих школярів програмного матеріалу на уроках, враховуючи індивідуально-типологічні особливості психофізичного розвитку та вікові особливості учнів цієї категорії.

За результатами всеукраїнського експерименту "Науково-методичні засади організації професійного навчання дітей з порушеннями слуху в умовах навчально-виховного комплексу" (керівник – канд. пед. наук С.В. Литовченко) розроблено та впроваджено комплексний підхід до загальноосвітньої, професійно-технічної підготовки учнів з порушеннями слуху, відповідний корекційний супровід.

На завершальному етапі експерименту "Теоретичне та методичне забезпечення формування і реалізації оновленого змісту освіти дітей з порушеннями зору" (керівник – канд. пед. наук І.М. Гудим) апробовано розроблені наукові підходи до адаптації та виділення корекційної складової програмового змісту освіти: врахування пізнавальних можливостей дітей з порушеннями зору та провідних аналізаторних систем під час сприймання навчального матеріалу, визначення специфічних навчальних, розвивальних та виховних завдань освітніх галузей, окреслення альтернативних засобів та прийомів подачі навчального матеріалу.

У ході експериментальної роботи за темою "Лінгво-дидактичне обґрунтування змісту корекційно-розвивального навчання дітей з порушеннями мовлення" (керівник – канд. пед. наук Е.А. Данілавічюте) Доведено ефективність структури корекційно-розвивальної інтервенції у контексті цілісного навчально-виховного процесу засобами специфічного лінгво-дидактичного забезпечення педагогічного впливу на основі науково-практичних моделей побудови програмового та методичного змісту, які базуються на врахуванні основних теоретичних засад і застосуванні концептуальних підходів до удосконалення змісту освіти дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку середнього, старшого дошкільного, а також шкільного віку.

На завершальному етапі експериментальної роботи за темою "Психолого-педагогічне обґрунтування змісту і методів особистісно орієнтованого навчання дітей із затримкою психічного розвитку" (керівник – докт. психол. наук Т.В. Сак) апробовано стратегію формування саморегуляції на уроках математики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку, її структуру. Експериментально доведено ефективність відповідно розробленої моделі.

У ході експериментальної роботи за темою "Психолого-педагогічні механізми розвитку і навчання дітей з аутизмом" (керівник – докт. психол. наук Т.В. Скрипник) доведено ефективність розробленої методики супроводу дитини з аутизмом, головним компонентом якої є актуальні цілі, прописані за принципами цілепокладання SMART; визначено практичні заходи по перетворенню освітнього середовища та задіяння всіх видів ресурсів задля

задоволення особливих освітніх потреб дітей з аутизмом. Експериментально доведено, що наявність в учасників групи супроводу чіткого алгоритму дій, який вони компетентно і узгоджено виконують, а також відповідної документації, де зазначено зобов'язання учасників, процес та моніторинг розвитку дитини, уможливило ефективність її навчання в закладі освіти.

За темою "Науково-методичне забезпечення інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами" (керівник – канд. пед. наук Л.В. Коваль) експериментально підтверджено ефективність розробленої системи організації роботи асистента вчителя та доведено ефективність її реалізації в системі загальної та спеціальної загальної освіти дітей з особливими потребами.

В Інституті соціальної та політичної психології НАПН України проводилося 4 експериментальних досліджень, серед яких: 2 – всеукраїнського рівня (академічний), 2 – рівня структурного підрозділу. Експериментальна робота проводилася в 160 закладах, з яких: 123 – затверджені МОН України.

За результатами експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою "Науково-методичні засади впровадження вітчизняної моделі медіаосвіти в навчально-виховний процес загальноосвітніх закладів" (керівник – докт. психол. наук Л.А. Найдюнова) апробовано та скоректовано концептуальну рамку оновлення змісту курсу і проведення додаткових занять з курсу "Медіакультура" для учнів 9-10 класів для формування патріотизму та критичного мислення.

У ході експериментальної роботи за темою "Взаємодія суб'єктів політичної соціалізації як чинника структурування політичної картини світу студентської молоді" (керівник – канд. психол. наук І.В. Жадан) модифіковано й апробовано методику історичних метафор; методику репертуарних решіток для оцінювання впливу інтернет-середовища на становлення складових політичної суб'єктності, опитувальник для психосемантичного дослідження базових смислів історичної пам'яті, які структурують культурно-історичні інтерпретації і задають координати осмислення історичного і сучасного досвіду; зібрано масив емпіричних даних за результатами дослідження взаємодії суб'єктів політичної соціалізації як чинника структурування політичної картини світу студентської молоді.

На початковому етапі всеукраїнського експерименту "Формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій у навчальних закладах різного рівня" (керівник – канд. психол. наук П.Д. Фролов) з'ясовано стан громадської думки (учні, батьки, широка громадськість) щодо освітніх інновацій, перспективи формування позитивного образу заходів, спрямованих на підвищення якості освіти.

В Інституті інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України проводилося 5 експериментів, серед яких: 1 – всеукраїнського рівня (академічний), 4 – рівня структурного підрозділу. У експериментальній діяльності задіяні 8 освітніх закладів, один заклад затверджено МОН України.

У ході експериментальної діяльності "Комп'ютерно-орієнтована система управління якістю електронних освітніх ресурсів в загальноосвітніх навчальних

зкладах" (керівник – канд. філос. наук М.П. Шишкіна) апробовано розроблену методику оцінювання якості електронних освітніх ресурсів у навчально-виховному процесі.

На початковому етапі експерименту "Хмарні сервіси в освіті" (керівник – канд. пед. наук С.Г. Литвинова) спроектовано та розгорнуто на базі кожного експериментального закладу хмаро орієнтовані навчальні середовища, віртуальні кабінети вчителів та учнів.

Під час формувального етапу експерименту "Готовність педагогічного колективу навчального закладу до використання технологій дистанційного навчання" (керівник – канд. пед. наук О.П. Пінчук) систематизовано та узагальнено досвід роботи вчителів практиків які долучають своїх учнів до дистанційної освіти, на базі спеціальної школи для різних категорій учнів.

Співробітниками відділу електронних інформаційних ресурсів і мережних технологій здійснено апробацію інтернет моделі типового сайту наукової установи НАПН України шляхом розробки та впровадження сайту Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України НАПН України.

Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України проводилося 14 експериментів, серед яких: всеукраїнського рівня – 6; академічного – 1; підвідомчої установи – 7. Загальна кількість експериментальних закладів – 105, з них: всеукраїнського рівня – 8; регіонального – 43; місцевого – 54.

У ході експериментальної діяльності за темою "Особливості професійного навчання робітників в умовах високотехнологічного виробництва" (керівник – канд. пед. наук Г.І. Лук'яненко) з'ясовано, що розроблення модульних навчальних програм базується на реальній специфіці робочих місць, що забезпечує найбільш точну відповідність їх змісту вимогам виробництва.

За результатами формувального етапу експерименту "Підготовка учнівської молоді до вибору й реалізації професійної кар'єри" (керівник – канд. пед. наук Д.О. Закатнов) підтверджено ефективність педагогічної авторської технології формування в учнів професійно-технічних навчальних закладів уявлень про професійний успіх. Встановлено, що уявлення учнів професійно-технічного навчального закладу і студентів коледжу залежить не тільки від зовнішніх чинників (освітніх, соціальних, економічних, політичних, виробничих тощо), а й від індивідуальних характеристик суб'єкта професійних досягнень. Доведено, що для виявлення і глибокого розкриття уявлень майбутніх дизайнерів і учнів професійно-технічного навчального закладу про професійну успішність необхідно здійснювати їх вивчення в динаміці, враховуючи закономірності і специфічні природні властивості вихованців на кожному із періодів навчання та професійного розвитку.

На формувальному етапі експерименту "Проектування змісту професійно-технічної освіти на основі компетентнісного підходу" (керівник – докт. пед. наук П.Г. Лузан) уточнено принципи проектування змісту професійно-технічної освіти (гуманізації; науковості; випереджувальності;

фундаментальності; гнучкості і варіативності; єдності загальноосвітньої, професійно-теоретичної і професійно-практичної підготовок; системності; міжпредметності; діагностичності; діяльнісного спрямування професійно-технічної освіти; уніфікації; доступності, ергономічності, творчовинахідницький, професійно-мобільний, інтегровано-розвивальний).

У ході експерименту "Розвиток інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів" (керівник – канд. пед. наук І.В. Гириловська) уточнено принципи проектування змісту професійно-технічної освіти (гуманізації; науковості; випереджувальності; фундаментальності; гнучкості і варіативності; єдності загальноосвітньої, професійно-теоретичної і професійно-практичної підготовок; системності; міжпредметності; діагностичності; діяльнісного спрямування професійно-технічної освіти; уніфікації; доступності, ергономічності, творчовинахідницький, професійно-мобільний, інтегровано-розвивальний).

У Львівському науково-практичному центрі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України здійснювалося 11 експериментів, серед яких: 1 всеукраїнського рівня, 10 – рівня підвідомчої установи і структурного підрозділу на базі 29 експериментальних закладів відповідних рівнів.

На завершальному етапі експерименту за темою "Розроблення, апробація та впровадження державних стандартів професійно-технічної освіти, заснованих на компетенціях у машинобудівній галузі" (керівник – чл. кор. НАПН України, канд. економ. наук Я.Г. Камінецький) визначено критерії та показники для оцінки рівня сформованості готовності керівників професійно-технічних навчальних закладів до маркетингового управління; з'ясовано реальний стан готовності керівників до ефективної самопрезентації професійно-технічних навчальних закладів на ринку освітніх послуг, використовуючи PR-технології; обґрунтовано психолого-педагогічні засади ефективного управління на основі освітнього маркетингу.

Результати констатувального етапу експерименту за темою "Організація професійної підготовки робітничих кадрів в умовах регіонального освітнього округу" (керівник – канд. пед. наук В.В. Паржницький) засвідчили, що в галузях, які вистояли у кризі та починають розвиватися, потреба в якісно підготовлених кадрах зростає, а їх власники беруть участь у додатковому фінансуванні професійно-технічних навчальних закладів, вдосконаленні змісту професійної підготовки, підвищенні кваліфікації інженерно-педагогічного персоналу, його перекваліфікації на передових та іноземних підприємствах, забезпечують учнів робочими місцями, оснащують їх новою технікою, навчають працювати за прогресивними технологіями. Водночас проведене дослідження свідчить, що розвиваються ті заклади професійно-технічної освіти, які мають прямі контакти з іноземними фірмами, що вкладають інвестиції в певну галузь виробництва регіону і зацікавлені у підвищенні якості професійної підготовки кадрів для цієї сфери на рівні європейських вимог.

У ході експериментальної роботи за темою "Формування професійних якостей майбутніх кваліфікованих фахівців сфери послуг (ресторанного сервісу

та туризму)" (керівник – канд. філос. наук В.Д. Онищенко) встановлено, що переважна більшість (80 %) педагогічних працівників професійно-технічних закладів використовують у своїй діяльності традиційний підхід до навчання і виховання, 40 % — компетентнісний. Слід зазначити, що ціннісний і синергетичний підходи серед опитуваних педагогів не використовуються. На етапі підготовки до формувального етапу даного експерименту розроблено інструментарій для психодіагностичних методів (спостереження, бесіди, анкетування, тестування, метод вирішення проблемних ситуацій, аналіз продуктів діяльності суб'єктів педагогічного процесу, самооцінки).

Застосування методик діагностування особистісної та невербальної креативності у ході експерименту "Формування професійних якостей майбутніх фахівців побутового обслуговування у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу" (керівник – канд. пед. наук О.О. Музальов) дало змогу отримати такі результати: серед учнів контрольної та експериментальної груп висококреативних особистостей виявилася досить незначна кількість (2,2 % та 5,8 % відповідно), як і тих, у яких було зафіксовано сформованість особистісної креативності на достатньому рівні (23,6 % в контрольній групі та 19,6 % в експериментальній групі). Близькою за чисельністю до групи учнів із достатнім рівнем креативності виявилася група тих, котрі виявили низький рівень креативності при розв'язуванні різноманітних задач (20,9 % в контрольній групі та 15,1 % в експериментальній групі). На основі анкетування, співбесід, методичного семінару були визначені чотири рівні сформованості професійної культури у майбутніх фахівців виробництва і побутового обслуговування: елементарний (низький), репродуктивний (середній), реконструктивний (достатній), творчий (високий).

Вченими Інституту обдарованої дитини НАПН України здійснювалася експериментальна робота з 3 прикладних тем. Були задіяні 38 експериментальних навчальних закладів регіонального рівня.

За результатами експериментальної роботи за темою "Науково-методичні засади особистісного розвитку інтелектуально обдарованих старшокласників" (керівник – канд. психол. наук Н.Д. Вінник) підтверджено концептуальну модель особистісного розвитку інтелектуально обдарованих старшокласників, до якої належать етапи особистісного розвитку (інформаційний, формувально-розвивальний та закріплюючий), методологічний простір (рівні та методи), а також психолого-педагогічні умови та засоби реалізації.

У ході експерименту "Соціально-педагогічне проектування розвитку обдарованості учня в системі взаємодії учасників навчально-виховного процесу" (керівник – канд. пед. наук В.О. Киричук) апробовано модель підтримки обдарованості учнів через проектування системи взаємодії учасників навчально-виховного процесу; розроблено інформаційне забезпечення навчання та підвищення кваліфікації педагогічних працівників, що беруть участь в експерименті, консультування батьків з питань підтримки та розвитку обдарованості.

На початковому етапі експерименту "Науково-методичні засади діагностики естетичної обдарованості дітей дошкільного та шкільного віку" (керівник – докт. пед. наук В.П. Тименко) здійснено первинний аналіз даних, виявлено вікові, гендерні та індивідуальні особливості розвитку естетичної обдарованості дошкільника. Встановлено орієнтовну кількість дітей із високим та стабільно високим рівнем розвитку естетичної обдарованості. Емпірично підтверджено теоретичне положення про роль соціальних умов у розвитку обдарованості дошкільника. Встановлено динаміку розвитку естетичної обдарованості упродовж середнього та старшого дошкільного віку. Визначено провідні типи розвитку естетичної обдарованості, притаманні дошкільному періоду.

У ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України здійснювалося 4 експерименти у межах тем науково-дослідних робіт.

У ході експерименту "Науково-методичні основи модернізації освітньої діяльності вищих навчальних закладів післядипломної педагогічної освіти" (керівник – дійсний член НАПН, докт. пед. наук В.В. Олійник) апробовано і скоректовано тексти програм та навчальних планів за чотирма категоріями слухачів курсів підвищення кваліфікації.

За результатами третього етапу експерименту за темою "Теоретико-методичні засади підготовки науково-педагогічних кадрів у системі післядипломної освіти" (керівник – докт. пед. наук Є.Р. Чернишова) апробовано і скореговано методику роботи з науково-педагогічними кадрами, аспірантами і здобувачами.

Результатами експерименту за темою "Психологічна підготовка керівників освітніх організацій до діяльності в умовах змін" (керівник – докт. психол. наук О.І. Бондарчук) є визначення рівнів та особливостей психологічної готовності управлінських кадрів до діяльності в умовах змін як результату їхньої психологічної підготовки.

Результатом експериментальної роботи за темою "Особистісно орієнтовані засади психологічної підготовки майбутніх психологів у системі післядипломної педагогічної освіти" (керівник – докт. психол. наук П.В. Лушин) стала перевірка ефективності особистісно-орієнтованих моделей підготовки майбутніх психологів у системі післядипломної педагогічної освіти.

Вчені **Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України** виконували 3 експерименти рівня підвідомчої установи на базі 3 експериментальних навчальних закладів.

На формульовальному етапі експерименту "Оновлення змісту, форм та методів проходження фахової практики студентами спеціальності "Практична психологія" (керівник – докт. пед. наук В.Г. Панок) Відпрацьовуються нові підходи до організації взаємодії випускових кафедр та баз практик (навчальні заклади системи освіти).

У ході експерименту "Організаційно-методичне та нормативно-правове забезпечення взаємодії методистів та практичних психологів" (керівник – канд. психол. наук А.І. Тінякова) апробована і скорегована модель супроводу

працівниками психологічної служби процесу адаптації дітей, студентів до навчально-виховного процесу; алгоритми взаємодії працівників психологічної служби з іншими органами і службами.

IV. УПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У 2014 році НАПН України впроваджувалися результати фундаментальних і прикладних науково-дослідних робіт, що проводились установами Академії за кошти державного бюджету. Зокрема, впроваджено розробки, підготовлені в ході виконання 24 із 35 завершених у звітному році фундаментальних досліджень (69 відсотків), та 17 завершених прикладних науково-дослідних робіт (100 відсотків).

Провідними формами впровадження результатів науково-дослідних робіт у звітному році були:

- підготовка з використанням результатів досліджень аналітичних матеріалів, матеріалів до державних доповідей, пропозицій до проектів нормативно-правових документів;

- випуск і розповсюдження наукової, науково-виробничої, навчальної, довідкової продукції підвідомчих установ Академії, включаючи її розміщення в мережі Інтернет.

Загалом упродовж 2014 року до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства молоді та спорту України Академією за результатами завершених науково-дослідних робіт підготовлено і подано 37 аналітичних матеріалів, експертних оцінок і пропозицій до проектів нормативно-правових документів.

Зокрема, до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України подано 23 пропозиції до законопроектів, у тому числі щодо внесення змін до законів України "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про освіту", "Про дошкільну освіту", "Про загальну середню освіту" тощо.

Ученими НАПН України підготовлено і подано Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань "Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави", "Законодавче забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні", "Освіта, охорона здоров'я та соціальне забезпечення дітей з порушеннями психофізичного розвитку: проблеми та шляхи їх вирішення". До Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Академією подано інформаційно-аналітичні матеріали до слухань "Про стан професійної освіти в Україні та напрями удосконалення її нормативно-правової бази".

У звітному році вчені НАПН України також розробили і подали до різних органів державної виконавчої влади інформаційно-аналітичні та довідково-статистичні матеріали до Державної доповіді про становище сімей та стан реалізації політики з питань сім'ї в Україні за підсумками 2010 – 2013 років, Державної доповіді про становище дітей в Україні за підсумками 2013 року, Державної щорічної доповіді про становище молоді в Україні, концепції

Державної цільової соціальної програми "Молодь України" на 2016 – 2020 роки.

Оприлюднено шляхом випуску друкованої продукції і розповсюджено серед цільових груп користувачів 223 з 322 розробок, підготовлених у ході виконання завершених у звітному році фундаментальних науково-дослідних робіт (69 відсотків). З підготовлених за результатами завершених у 2014 році прикладних досліджень 109 розробок надруковано і розповсюджено 26, що становить 24 відсотка від їх загальної кількості. Випуск інших розробок, підготовлених у межах виконання завершених у звітному році науково-дослідних робіт, передбачений планами випуску друкованої продукції НАПН України на 2015 рік та перспективними планами випуску друкованої продукції Академії на 2016 – 2018 роки.

У 2014 році продукція підвідомчих установ Академії оприлюднювалась і розповсюджувалась через мережу Інтернет, зокрема шляхом розміщення в електронній бібліотеці НАПН України (<http://lib.iitta.gov.ua>). Так, із 322 розробок, підготовлених за результатами завершених у звітному році фундаментальних досліджень, у мережі Інтернет розміщено 146 (45 відсотків). Також у мережі Інтернет розміщено 16 розробок, виконаних у межах виконання завершених прикладних науково-дослідних робіт, що становить 15 відсотків від їх загальної кількості. Оприлюднення та розповсюдження через мережу Інтернет іншої продукції, підготовленої за підсумками завершених у звітному році досліджень, заплановано на 2015 рік.

Загалом із 431 розробки, підготовленої за результатами завершених у звітному році науково-дослідних робіт, упроваджується на різних етапах 421 (98 відсотків). Зокрема, з 322 розробок, підготовлених за результатами завершених у 2014 році фундаментальних досліджень, упроваджуються 312 (94 відсотки). Водночас упроваджуються усі 109 розробок, підготовлених за підсумками завершених у звітному році прикладних науково-дослідних робіт (таблиця 2).

Аналіз об'єктів упровадження результатів досліджень підвідомчих установ засвідчує, що розробки, підготовлені вченими Академії за завершеними у звітному році науково-дослідними роботами, впроваджуються в органах державної влади та місцевого самоврядування, навчальних закладах, підвідомчих установах Академії, інших установах, підприємствах, організаціях. Більшість розробок упроваджується у дошкільних, загальноосвітніх, вищих, професійно-технічних, позашкільних начальних закладах, а також в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Зокрема, продукція, підготовлена за підсумками завершених у звітному році науково-дослідних робіт, упроваджується Інститутом педагогіки НАПН України у 61 загальноосвітньому, 45 вищих навчальних закладах, інших установах; Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України – у 39 вищих навчальних закладах, 7 закладах післядипломної педагогічної освіти; Інститутом проблем виховання НАПН України – в 11 позашкільних, 8 загальноосвітніх, 3 вищих навчальних закладах і 2 органах державної

виконавчої влади; Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України – у 2043 дошкільних, 386 загальноосвітніх, 23 вищих навчальних закладах, 28 органах державної влади та органах місцевого самоврядування, інших установах; Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України – у 16 вищих навчальних закладах, інших установах; Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України – у 217 професійно-технічних навчальних закладах, 16 органах державної влади та органах місцевого самоврядування, інших установах; Інститутом обдарованої дитини НАПН України – у 43 вищих, 2 загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладах, інших установах; ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України – у 23 вищих навчальних закладах і закладах післядипломної педагогічної освіти, інших установах; Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського – у 39 вищих навчальних закладах, інших установах.

Результати завершених у звітному і попередніх роках досліджень упроваджувались також у практичній діяльності підвідомчих установ Академії, зокрема з надання психологічної, психотерапевтичної, консультаційної допомоги військовослужбовцям, які знаходяться в зоні антитерористичної операції, волонтерам, вимушеним переселенцям з окупованої території Донецької та Луганської областей і постраждалим під час подій Революції гідності.

Так, Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України створено постійно діючий Кризовий центр медико-психологічної допомоги і телефон довіри. До роботи в них залучено 74 волонтери. Упродовж 2014 року для консультантів і волонтерів Центру проведено 80 семінарських і тренінгових занять щодо роботи з травмою, переживання екстремальних ситуацій. Для учасників зазначених подій здійснювалась робота "групи підтримки", учасниками якої стали понад 200 осіб. Волонтери Центру опікувались 600 пораненими бійцями із зони АТО. В Інституті медицини праці НАМН України відкрито реабілітаційне відділення для учасників АТО, де фахівцями Центру проводиться психологічна діагностика військовослужбовців, їх індивідуальне консультування, індивідуальна та групова психотерапія.

У співпраці з Генеральним штабом України Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України створено мобільну групу волонтерів для надання психологічної допомоги особовому складу Збройних сил України.

В Інституті соціальної та політичної психології НАПН України створено Соціально-психологічний методичний реабілітаційний центр для об'єднання і систематизації волонтерської роботи співробітників у співпраці з фаховими асоціаціями та іншими громадськими ініціативами. Фахівці Центру працювали з психотравматизацією в контексті масових акцій протесту, розстрілів на Майдані, військових дій в зоні АТО (поранені, сім'ї загиблих, медіатравми) та проблемами вимушених переселенців з окупованих територій, зокрема організації навчання і соціально-психологічної посттравматичної адаптації дітей біженців.

Зокрема, у звітному році Центром проведено близько 70 заходів для 560 осіб. Особливо затребуваними виявилися багатоденні проекти "Арт-терапія дітей та підлітків, що стали жертвами військових конфліктів", "Використання символдрами у волонтерській роботі", "Валеологічні основи професійного виживання в агресивному середовищі", "Інтервізія при реабілітації поранених". Щомісячно надавалося близько 50 консультацій постраждалим на місцях. У межах співпраці з волонтерською всеукраїнською мережею "Телефон довіри" здійснювалося консультування в нічний час, а також консультування учасників бойових дій безпосередньо в зоні АТО, куди співробітники Інституту виїздили у складі спеціальних служб.

Упродовж звітнього року Президією, відділеннями та підвідомчими установами НАПН України здійснювався моніторинг упровадження результатів досліджень, завершених у звітному та двох попередніх роках.

Так, у 2014 році Президія Академії заслухала питання "Про впровадження результатів дослідження "Педагогічні засади централізації управління професійно-технічною освітою", виконаного в Інституті професійно-технічної освіти НАПН України. Стан упровадження продукції учених Академії розглядався Президією НАПН України також за підсумками виконання підвідомчими установами окремих науково-дослідних робіт.

Упродовж звітнього року питання впровадження результатів науково-дослідних робіт систематично заслуховувались на засіданнях бюро відділень, учених рад підвідомчих установ НАПН України.

Загалом моніторинг упровадження результатів досліджень у звітному році засвідчив позитивну динаміку впровадження продукції, підготовленої у підвідомчих установах Академії за завершеними у 2012–2014 роках науково-дослідними роботами.

Зокрема, зі 162 розробок, підготовлених за результатами завершених у 2013 році фундаментальних досліджень, у звітному році випущено та розповсюджено 39 (24 відсотка); загальна кількість упровадженої таким чином продукції склала 59 відсотків (у 2013 році – 35 відсотків). У 2014 році випущено та розповсюджено 6 розробок, підготовлених за підсумками завершених у 2013 році прикладних науково-дослідних робіт (8 відсотків). Кількість таких розробок становить 69 відсотків від загального обсягу зазначеної продукції (у 2013 році – 62 відсотка).

З продукцією, підготовленою за результатами завершених у звітному році фундаментальних і прикладних досліджень, можна ознайомитись у збірнику "Розробки Національної академії педагогічних наук України, готові до впровадження".

V. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

За звітний період у підвідомчих установах Академії за фундаментальними та прикладними дослідженнями підготовлено 3857 найменування наукової, науково-виробничої, навчальної і довідкової продукції (Додатки, табл. 3, табл. 4). Зокрема: наукової (монографії, концепції, збірники наукових праць, матеріали конференцій, інше) – 150 рукописів, науково-виробничої (посібники, практичні посібники, методичні рекомендації, інше) – 87, навчальної (навчальні посібники, навчально-методичні посібники, методичні посібники, навчальні наочні посібники, підручники, навчальні програми, інше) – 87, довідкової (енциклопедичні, мовні, тлумачні, термінологічні словники, довідники, інше) – 37, статей – 2521, тез – 975. Із них опубліковано 3695 видань, зокрема: наукової продукції – 95, науково-виробничої – 37, навчальної – 36, довідкової – 31, статей – 2521, тез – 975.

Результати наукового пошуку за завершеними у 2014 році фундаментальними дослідженнями відображено (Додатки, табл. 5, табл.6) у підготовленій науковій, науково-виробничій, навчальній і довідковій продукції (за весь період виконання тем), зокрема: у науковій (монографії, концепції, збірники наукових праць, інше (інформаційні, оглядові, реферативні видання)) – 137 рукописів, науково-виробничій (посібники, методичні рекомендації, інше) – 27, навчальній (навчальні посібники, навчально-методичні посібники, методичні посібники, навчальні наочні посібники, підручники, навчальні програми) – 152, довідковій (бібліографічні видання, нормативний бюлетень) – 6, статтях – 3002, тезах – 958. Із них опубліковано: наукової – 85, науково-виробничої – 9, навчальної – 124, довідкової продукції – 5, статей – 3002, тез – 958.

За результатами завершених у 2014 році прикладних досліджень (Додатки, табл.7, табл.8) підготовлено (за весь період виконання) 749 одиниць продукції. Зокрема, наукової продукції (монографії, концепції, збірники наукових праць, інше) – 8 рукописів, науково-виробничої (посібники, методичні рекомендації) – 41, навчальної (навчальні, навчально-методичні, методичні посібники, підручники, навчальні програми) – 59, довідкової (словники) – 1, статей – 640, тез – 245. Із них опубліковано наукової продукції – 4, науково-виробничої – 4, навчальної – 17, довідкової – 1, статей – 640, тез – 245.

Відповідно до планів випуску друкованої продукції НАПН України на 2014 рік, підготовленої за результатами фундаментальних та прикладних наукових досліджень, за кошти державного бюджету випущено 123 найменування друкованої продукції, у тому числі: 41 монографія, 8 збірників наукових праць, 1 концепція, 35 посібників, 17 методичних рекомендацій, 11 підручників, 3 навчальні програми, 1 робочій зошит, 3 навчально-методичні комплекти, 1 довідник, 1 каталог, 1 словник (табл. V.1). Випуск наукової, науково-виробничої, навчальної та довідкової продукції, підготовленої за результатами фундаментальних і прикладних наукових

досліджень, відбувся загальним тиражем 34,7 тис. примірників. Зокрема, випуск 14400 примірників наукової (монографії, збірники наукових праць, концепції), 6500 науково-виробничої (посібники, методичні рекомендації), 12900 навчальної (навчальні і навчально-методичні посібники, підручники, навчальні програми, методичні рекомендації, робочі зошити, навчально-методичні комплекти) та 900 довідкової продукції (словники, довідники, каталоги).

Таблиця V.1

**Випуск друкованої продукції НАПН України
за кошти державного бюджету у 2014 році**

Вид продукції	Кількість найменувань, одиниць			Тираж, примірників		
	усього	у т.ч. за видами наукових досліджень		усього	у т.ч. за видами наукових досліджень	
		фундамен- тальні	приклад- ні		фундамен- тальні	приклад- ні
Усього	123	92	31	34700	25600	9100
у тому числі						
Наукова продукція	50	39	11	14400	11100	3300
монографії	41	34	7	11900	9800	2100
збірники наукових праць	8	5	3	2200	1300	900
концепції	1	–	1	300	–	300
Науково-виробнича продукція	23	11	12	6500	2900	3600
посібники	16	7	9	4800	2100	2700
методичні рекомендації	7	4	3	1700	800	900
Навчальна продукція	47	40	7	12900	11000	1900
посібники	19	16	3	5700	4800	900
підручники	11	8	3	2900	2200	700
навчальні програми	3	2	1	900	600	300
методичні рекомендації	10	10	–	2800	2800	–
робочі зошити	1	1	–	300	300	–
навчально-методичні комплекти	3	3	–	300	300	–
Довідкова продукція	3	2	1	900	600	300
довідники	1	1	–	300	300	–
каталоги	1	1	–	300	300	–
словники	1	–	1	300	–	300

У звітному році проведено 14 засідань Науково-видавничої ради НАПН України, на яких розглядалися питання щодо формування річних та перспективних планів випуску друкованої продукції НАПН України, підготовлених за результатами фундаментальних та прикладних наукових досліджень; внесення змін до планів та до Положення про випуск і розповсюдження друкованої продукції НАПН України; виконання державного замовлення на випуск і розповсюдження друкованої продукції.

Академія та її підвідомчі установи є засновником і співзасновником 65 наукових періодичних видань, у тому числі 58 друкованих (25 наукових журнали і 33 збірників наукових праць) та 7 електронних видань (Додатки, табл. 9).

За звітний період засновано та зареєстровано періодичне видання "Український педагогічний журнал", вихід якого планується у 2015 році. Програмні цілі нового видання – сприяння розвитку досліджень у галузі педагогіки; популяризація і систематизація досягнень сучасної педагогіки, найвагоміших наукових доробків у галузі освіти як в Україні так і за кордоном. З метою реєстрації у міжнародних наукометричних базах та представлення публікацій у світовій системі комунікацій, цитування наукової літератури видання передбачається трьома мовами – українською, російською, англійською. Також передбачається створення електронної версії журналу і розміщення її на окремо створеному сайті з англійською версією. Також засновано 3 збірники наукових праць "Теорія і методика хортингу" (спільно з Міжнародною федерацією хортингу), "Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент", "Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи" та електронний журнал "Світ особистості".

До переліку фахових видань ВАК України включено Всеукраїнський науково-практичний журнал "Директор школи, ліцею, гімназії", "Комп'ютер у школі та сім'ї", "Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи", "Проблеми сучасної психології", "Проблеми сучасного підручника".

В 2014 році два періодичних видання увійшли до міжнародних наукометричних баз даних: збірник наукових праць "Педагогічна освіта: теорія і практика" до польської міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus (ICV 2013:4.73); журнал "Комп'ютер у школі та сім'ї" до російської міжнародної наукометричної бази даних РИНЦ (ліцензійний договір № 262-04/2014 від 28 квітня 2014 року).

VI. НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

VI.1. ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ АКАДЕМІЇ, РОБОТА ПРЕЗИДІЇ

У 2014 році було проведено дві сесії Загальних зборів НАПН України.

Звітні Загальні збори НАПН України відбулися 4 квітня 2014 року, присвячені обговоренню діяльності Академії у 2013 році та основним завданням на 2014 рік.

Участь у пленарному засіданні взяли представники Адміністрації Президента України, Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, Міністерства освіти і науки України, Головного управління освіти і науки Київської міськдержадміністрації, Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, галузевих академій, профспілок.

Учені НАПН України обговорили доповідь президента НАПН України, дійсного члена НАН і НАПН України В.Г. Кременя та представили головні напрацювання за основними напрямками наукових досліджень у 2013 році.

Загальні збори НАПН України відзначили, що за звітний період учені Академії спрямовували свої зусилля на теоретико-методологічне обґрунтування подальшого розвитку освіти в Україні та її інтеграцію в європейський освітній простір, розроблення філософії людиноцентризму, дидактичне, психологічне і методичне забезпечення навчально-виховного процесу на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно зорієнтованого та результат-орієнтованого підходів, на створення і впровадження інноваційних технологій навчання і виховання, зокрема інформаційно-комунікаційних, на формування світоглядних позицій молоді, її ціннісних орієнтацій і переконань в контексті європейської інтеграції і глобалізаційних викликів.

У 2014 році члени Академії та наукові працівники підвідомчих установ виконували 129 науково-дослідних тем, з яких 29 розпочато, 52 завершено.

У результаті проведених досліджень отримано вагомі наукові результати. Вперше створено моделі інтелектуального і духовного розвитку особистості, її творчого потенціалу, обґрунтовано концептуальні основи освітології як системного філософсько-культурологічного та психолого-педагогічного утворення. Розроблено нові технології: підготовки особистості, здатної до інноваційної діяльності у сучасному суспільстві знань; формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу; професійного самовизначення учнів в умовах профільного навчання; виховання культури гідності дітей та учнівської молоді; фізичного виховання школярів у позакласній роботі; формування культури екологічної поведінки учнів. Визначено та обґрунтовано: психологічні закономірності та умови становлення самодетермінації особистості в освітньому просторі; особливості впливу соціально-психологічних практик на життєконструювання особистості в сучасному світі; систему впливу соціальних інститутів на формування у молоді мотивації і навичок політичної участі; принципи медіаосвіти і створення шкільних медіаосвітніх програм для дітей різного віку.

На Загальних зборах НАПН України продовжено традицію підведення підсумків щорічного конкурсу на кращу наукову роботу, опубліковану у 2014 році. 36 членів та співробітників НАПН України відзначені дипломами переможців у різних номінаціях.

1. У номінації "За кращу монографію" нагороджено:

Дипломом I ступеня

БАРИШПОЛЬЦЯ Олексія Трохимовича – кандидата історичних наук, доцента, провідного наукового співробітника лабораторії психології масової комунікації та медіа-освіти Інституту соціальної та політичної психології НАПН України за монографію "Брехня в інформаційному просторі та міжособовій комунікації".

Дипломом II ступеня за колективну монографію "Диференційований підхід в історії української школи (кінець XIX – перша третина XX ст.)":

ДІЧЕК Наталію Петрівну – доктора педагогічних наук, професора, завідувача лабораторії історії педагогіки Інституту педагогіки НАПН України;

ГУПАНА Нестора Миколайовича – доктора педагогічних наук, професора, головного наукового співробітника лабораторії історії педагогіки Інституту педагогіки НАПН України;

БЕРЕЗІВСЬКУ Ларису Дмитрівну – доктора педагогічних наук, професора, головного наукового співробітника лабораторії історії педагогіки Інституту педагогіки НАПН України;

БОНДАР Людмилу Семенівну – кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника, провідного наукового співробітника лабораторії історії педагогіки Інституту педагогіки НАПН України;

АНТОНЕЦЬ Наталію Борисівну – кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника, старшого наукового співробітника лабораторії історії педагогіки Інституту педагогіки НАПН України;

ФІЛІМОНОВУ Тетяну Віталіївну – кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника, старшого наукового співробітника лабораторії історії педагогіки Інституту педагогіки НАПН України;

ТАРАНЧЕНКО Оксану Миколаївну – кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника, старшого наукового співробітника лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України за монографію "Розвиток системи освіти осіб з порушеннями слуху в контексті поступу вітчизняної педагогічної науки та практики".

Дипломом III ступеня за колективну монографію "Еколого-психологічні чинники якості життя в умовах розвитку сучасного суспільства":

ШВАЛБА Юрія Михайловича – доктора психологічних наук, професора, в.о. завідувача лабораторії екологічної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України;

ЛЬОВОЧКІНУ Антоніну Михайлівну – кандидата психологічних наук, доцента, старшого наукового співробітника лабораторії екологічної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України;

РУДОМІНО-ДУСЯТСЬКУ Олену Володимирівну – кандидата психологічних наук, доцента, провідного наукового співробітника лабораторії екологічної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України;

ВЕРНІКА Олексія Леонідовича – кандидат психологічних наук, старшого наукового співробітника лабораторії екологічної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України;

ГАРНЕЦЬ Оксану Миколаївну – кандидата психологічних наук, старшого наукового співробітника лабораторії екологічної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Дипломом III ступеня за колективну монографію "Особливості формування світоглядної позиції особистості в умовах дитячого об'єднання":

ОКУШКО Тетяну Костянтинівну – кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника, завідувача лабораторії дитячих об'єднань Інституту проблем виховання НАПН України;

ПЕТРОЧКО Жанну Василівну – доктора педагогічних наук, старшого наукового співробітника, заступника директора з дослідно-експериментальної роботи Інституту проблем виховання НАПН України;

ЧИРЕНКО Наталію Вікторівну – кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника лабораторії дитячих об'єднань Інституту проблем виховання НАПН України;

БЕЗПАЛЬКО Ольгу Володимирівну – доктора педагогічних наук, професора, головного наукового співробітника лабораторії дитячих об'єднань Інституту проблем виховання НАПН України;

ПАЩЕНКО Олену Вікторівну – наукового співробітника лабораторії дитячих об'єднань Інституту проблем виховання НАПН України.

Дипломом III ступеня за колективну монографію "Мова і мовлення в просторі наукової і практичної діяльності психолога":

АНДРІЄВСЬКУ Валерію Вікторівну – кандидата психологічних наук, старшого наукового співробітника, завідувача лабораторії науково-психологічної інформації Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України;

ТИЩЕНКО Світлану Павлівну – кандидата психологічних наук, провідного наукового співробітника лабораторії науково-психологічної інформації Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України;

ДРАНИЩЕВУ Ельзу Іванівну – кандидата психологічних наук, старшого наукового співробітника лабораторії науково-психологічної інформації Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України;

ЦАРЕНКО Людмилу Григорівну – старшого наукового співробітника лабораторії науково-психологічної інформації Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

2. У номінації "За кращий підручник або навчальний комплект для учнів, студентів" нагороджено:

Дипломом II ступеня за навчальний комплект: підручник "Хімія, 11 клас. Профільний рівень" та навчальний посібник "Хімія в завданнях, 10-11 кл.":

ВЕЛИЧКО Людмилу Петрівну – доктора педагогічних наук, професора, завідувача лабораторії хімічної і біологічної освіти Інституту педагогіки НАПН України;

БУРИНСЬКУ Ніну Миколаївну – доктора педагогічних наук, професора, головного наукового співробітника лабораторії хімічної і біологічної освіти Інституту педагогіки НАПН України;

ЛАШЕВСЬКУ Ганну Анатоліївну – наукового співробітника лабораторії хімічної і біологічної освіти Інституту педагогіки НАПН України;

ТИТАРЕНКО Наталію Володимирівну – наукового співробітника лабораторії хімічної і біологічної освіти Інституту педагогіки НАПН України.

3. У номінації "За кращий посібник (навчальний, навчально-методичний, практичний) для використання в освітній та інших видах соціальної практики" нагороджено:

Дипломом II ступеня за комплекс посібників "Психологічні умови розвитку духовної культури педагогічного персоналу": посібник "Психологічна діагностика духовного потенціалу особистості"; посібник "Психологія і педагогіка праці особистості"; посібник "Психологічні умови розвитку духовної культури педагогічного персоналу":

ПОМИТКІНА Едуарда Олександровича – доктора психологічних наук, професора, завідувача відділу педагогічної психології і психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

РИБАЛКУ Валентина Васильовича – доктора психологічних наук, професора, головного наукового співробітника відділу педагогічної психології і психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

СТАНОВСЬКИХ Зінаїду Ліландівну – кандидата психологічних наук, провідного наукового співробітника відділу педагогічної психології і психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Дипломом II ступеня за навчальний посібник "Соціально-психологічні чинники престижності професій: підготовка молоді до активного самоздійснення на сучасному ринку праці":

НАЙДЬОНОВА Михайла Івановича – доктора психологічних наук, старшого наукового співробітника, провідного наукового співробітника лабораторії моніторингу суспільно-політичних процесів Інституту соціальної та політичної психології НАПН України;

ГРИГОРОВСЬКУ Любов Володимирівну – кандидата психологічних наук, доцента, ученого секретаря Інституту соціальної та політичної психології НАПН України;

ХОРИНУ Олену Іванівну – молодшого наукового співробітника лабораторії моніторингу суспільно-політичних процесів Інституту соціальної та політичної психології НАПН України;

ТОВСТОКОРУ Юлію Віталіївну – молодшого наукового співробітника лабораторії моніторингу суспільно-політичних процесів Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

Дипломом III ступеня за навчально-методичний посібник "Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів":

РЕДЬКА Валерія Григоровича – кандидата педагогічних наук, доцента, завідувача лабораторії навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України;

ПЛАХОТНИКА Василя Макаровича – доктора педагогічних наук, професора, головного наукового співробітника лабораторії навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України;

ПОЛОНСЬКУ Тамару Костянтинівну – кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника, старшого наукового співробітника лабораторії навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України;

БАСАЙ Надію Пилипівну – наукового співробітника лабораторії навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України;

АЛЕКСЕЄНКО Ірину Вікторівну – молодшого наукового співробітника лабораторії навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України.

Дипломом III ступеня за навчально-методичний посібник "Підготовка учнів інтернатних закладів до життєдіяльності у відкритому суспільстві":

КАНІШЕВСЬКУ Любов Вікторівну – доктора педагогічних наук, професора, завідувача лабораторії виховної роботи в закладах інтернатного типу Інституту проблем виховання НАПН України;

СВИРИДЕНКО Світлану Олександрівну – кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника, старшого наукового співробітника лабораторії виховної роботи в закладах інтернатного типу Інституту проблем виховання НАПН України;

КУЗЬМЕНКО Людмилу Василівну – кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника, старшого наукового співробітника лабораторії виховної роботи в закладах інтернатного типу Інституту проблем виховання НАПН України;

СРЕМЕНКО Людмилу Василівну – наукового співробітника лабораторії виховної роботи в закладах інтернатного типу Інституту проблем виховання НАПН України;

ГРИТЧИНУ Анну Іванівну – молодшого наукового співробітника лабораторії виховної роботи в закладах інтернатного типу Інституту проблем виховання НАПН України.

4. У номінації "За кращу енциклопедію, словник, довідник" нагороджено:

Дипломом II ступеня за словник "Українсько-англійський навчальний словник з педагогіки":

АВШЕНЮК Наталію Миколаївну – кандидата педагогічних наук, завідувача відділу порівняльної професійної педагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

ПРОХУРА Юрія Зіновійовича – кандидата фізико-математичних наук, доцента, старшого наукового співробітника відділу педагогіки і психології вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України.

5. У номінації "За кращий електронний ресурс (навчального призначення, для підтримки наукових досліджень, управління освітою)" нагороджено:

Дипломом II ступеня за наукову розробку "Модель типового сайту наукової установи":

ЗАДОРОЖНУ Наталію Тимофіївну – кандидата фізико-математичних наук, завідувача відділу електронних інформаційних ресурсів і мережних технологій Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України;

КУЗНЕЦОВУ Тетяну Володимирівну – наукового співробітника відділу електронних інформаційних ресурсів і мережних технологій Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України;

ЛУПАРЕНКО Лілію Анатоліївну – провідного інженера відділу електронних інформаційних ресурсів і мережних технологій Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України.

За результатами роботи одноголосно членами Академії було прийнято постанову Загальних зборів НАПН України "Про діяльність НАПН України у 2013 році та завдання на 2014 рік".

30 жовтня 2014 року відбулася друга сесія Загальних зборів НАПН України.

Предметом зацікавленого обговорення вчених НАПН України, науковців, запрошених стало питання якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін.

Заслухавши та обговоривши доповідь президента НАПН України В.Г. Кременя, Загальні збори звернули увагу на актуальність, значущість і гостроту проблем якості української освіти та відповідної наукової рефлексії в умовах сучасних цивілізаційних змін, зокрема інноваційного типу суспільного прогресу, всеохоплюючої глобалізації та зростаючої конкуренції. Нові національні потреби та міжнародний освітній досвід передбачають реформування вітчизняної освіти, забезпечення її якості та конкурентоспроможності як чинника зміцнення та розкриття людського потенціалу, інструмента економічного, науково-технічного зростання та передумови національної безпеки держави.

Учасники Загальних зборів НАПН України відзначили, що майже половина з опитаних громадян України вважає якість вітчизняної освіти посередньою, а чверть – низькою і лише близько десяти відсотків – високою. Тривожним є той факт, що недоступною якісну освіту вважає вдвічі більше наших громадян, ніж доступною.

Це обумовлює необхідність вирішення проблеми якості в освіті. Протягом останніх років ученими НАПН України проведено значну роботу, результати якої сприяють забезпеченню якісної освіти в сучасних умовах.

Своїми думками щодо шляхів вирішення проблеми якості в освіті поділилися:

М.З. Згуровський – дійсний член НАПН України, доктор технічних наук, професор, ректор Національного технічного університету "Київський політехнічний інститут";

Т.С. Яценко – дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького;

М.В. Загірняк – член-кореспондент НАПН України, доктор технічних наук, професор, ректор Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського;

С.О. Сисоєва – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, завідувач науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка;

О.І. Пометун – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України;

Б.І. Мокін – дійсний член НАПН України, доктор технічних наук, професор кафедри відновлювальної енергетики та транспортних електричних систем і комплексів Вінницького національного технічного університету;

Н.В. Морзе – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, проректор Київського університету імені Бориса Грінченка;

В.С. Сідак – член-кореспондент НАПН України, доктор історичних наук, професор, проректор з наукової роботи Університету економіки і права "Крок";

О.В. Діденко – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту професійно-технічної освіти НАПН України та інші.

Підсумки обговорення питання підвів Василь Григорович Кремень, який підкреслив, що проблема якості української освіти і надалі буде в центрі уваги Національної академії педагогічних наук України. Якісна освіта – це відкрита освіта, здатна до інновацій та цивілізаційних викликів.

Василь Григорович закликав членів НАПН України і присутніх до активного використання у науковій діяльності мережевих комунікацій як нового типу суспільних відносин. Це дасть змогу досягнути конкурентоспроможної якісної освіти в Україні.

У 2014 році науковці НАПН України плідно співпрацювали з Комітетом Верховної Ради України з питань науки і освіти, Міністерством освіти і науки України, міністерствами, відомствами, НАН України і галузевими національними академіями з розроблення та доопрацювання законів України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про професійну освіту".

Виконуючи постанови Загальних зборів НАПН України щодо імплементації урядових документів, за ініціативи НАПН України, при підтримці МОН України, Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти відбулися:

– з 18 вересня по 6 листопада ц.р. під егідою Національної комісії у справах ЮНЕСКО в Україні Міжнародні дні освіти дорослих. Підсумковим етапом міжнародних днів освіти дорослих в Україні став форум "Європейський Союз – Україна: освіта дорослих", що відбувся в НАПН України;

– 10 жовтня ц.р. семінар для керівників ВНЗ III і IV рівнів акредитації "Автономія та відповідальність ВНЗ";

– 12 листопада ц.р. у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка III Міжнародна науково-практична конференція "Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу".

Робота Загальних зборів НАПН України широко висвітлювалася у педагогічній пресі і засобах масової інформації.

У 2014 році продовжувалася практика проведення напередодні Загальних зборів НАПН України методологічних семінарів.

Напередодні Загальних зборів 3 квітня 2014 року відбувся методологічний семінар на тему "Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації".

Відкрив методологічний семінар президент НАПН України, дійсний член НАПН України В.Г. Кремень, який підкреслив важливість теми і її практичне значення для освіти України.

На пленарному засіданні було виголошено 8 доповідей. Розпочав обговорення В.І. Луговий – перший віце-президент НАПН України, який обґрунтував становлення системи основних понять в категорій компетентнісного підходу в умовах парадигмальних змін в освіті.

І.А. Зязюн – директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України охарактеризував компетенції і компетентності – домінуючі складові психологічного досвіду особистості.

С.Д. Максименко – академік-секретар Відділення психології, вікової фізіології та дефектології НАПН України проаналізував компетентність як структурну складову самоздійснення особистості: джерела і рушійні сили розвитку.

О.І. Ляшенко – академік-секретар Відділення загальної середньої освіти НАПН України узагальнив компетентнісні засади реформування загальної середньої освіти.

О.Я. Савченко – радник Президії НАПН України, головний науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України зупинилася на практичному упровадженні компетентнісного підходу в початковій школі, на здобутках і нерозв'язаних проблемах.

О.І. Локшина – завідувач лабораторії порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України проаналізувала компетентнісну ідею в освіті зарубіжжя.

Л.В. Григоровська – учений секретар Інституту соціальної та політичної психології НАПН України зупинилася на соціально-психологічній компетентності педагога як рефлексивному механізмі втілення дитиноцентризму в освіті.

Обговорення проблем компетентнісного підходу в освіті учасники методологічного семінару продовжували в 4-х секціях:

Секція 1. Теоретичні проблеми компетентнісного підходу в освіті (керівники: акад. О.Я. Савченко, акад. О.В. Сухомлинська).

Секція 2. Реалізація компетентнісного підходу в українській і зарубіжній школі (керівники: докт. пед. наук О.І. Локшина, докт. пед. наук Н.Б. Голуб).

Секція 3. Компетентнісно орієнтована професійна підготовка майбутніх фахівців (керівники: акад. Н.Г. Ничкало, чл.-кор. В.О. Радкевич).

Секція 4. Компетентнісний підхід у фаховій підготовці педагога (керівники: акад. М.Б. Євтух, акад. В.В. Олійник).

До програми методологічного семінару включено 84 доповіді. Усього у роботі методологічного семінару взяли участь близько 350 осіб, які представляли різні регіони України.

29 жовтня 2014 року відбувся методологічний семінар на тему "Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах інтеграційних процесів". Пленарне засідання відкрив президент НАПН України В.Г. Кремень.

З основною доповіддю "Професійний розвиток особистості в умовах євроінтеграційних процесів: виклики і перспективи" виступила Н.Г. Ничкало – академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України.

В.І. Луговий – перший віце-президент НАПН України та Ж.В. Таланова – завідувач відділу політики та врядування у вищій освіті Інституту вищої освіти НАПН України виступили з презентацією професійної підготовки і підготовки в концепції МСКО, проєкті НСКО та вітчизняній практиці.

Сучасний стан системи професійних кваліфікацій в контексті євроінтеграційних процесів в Україні проаналізував О.В. Мірошніченко – заступник голови Ради федерації роботодавців України, президент Інституту професійних кваліфікацій.

Стратегічні напрями особистісного життєконструювання накреслила Т.М. Титаренко – чл.-кор. НАПН України, завідувач лабораторії соціальної психології особистості Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

Про інтерактивні методи навчання майбутніх фахівців з безпеки життєдіяльності доповів М.М. Козер – ректор Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

Психологічний супровід професійного розвитку особистості прокоментував Е.О. Помиткін – завідувач відділу педагогічної психології і психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Конкурентоздатність як чинник професійної успішності фахівця на сучасному ринку праці узагальнила В.Т. Лозовецька – головний науковий співробітник лабораторії професійної орієнтації і виховання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України та інші.

Усього на пленарному засіданні проголошено 9 доповідей.

Після пленарного засідання обговорення концептуальних засад професійного розвитку особистості в умовах інтеграційних процесів відбувалося у 5-ти секціях.

Секція 1. Теоретичні і методологічні засади професійного розвитку особистості (керівники: докт. пед. наук О.М. Отич, докт. пед. наук Л.О. Хомич).

Секція 2. Тенденції професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів (керівники: чл.-кор. В.О. Радкевич, докт. пед. наук М.В. Артюшина).

Секція 3. Психолого-педагогічні засади професійного розвитку і саморозвитку особистості у контексті освіти впродовж життя (керівник докт. психол. наук Е.О. Помиткін).

Секція 4. Соціальне партнерство, економічні та етичні чинники формування професійних якостей майбутніх фахівців (керівник докт. пед. наук Г.П. Васянович).

Секція 5. Інформаційно-комунікаційні технології у професійному розвитку майбутніх фахівців (керівник докт. психол. наук Л.А. Найдюнова).

Всього до програми методологічного семінару включено 270 доповідей. Крім науковців, у роботі семінару взяло участь понад 450 осіб: викладачі вищої школи, професійно-технічних закладів, керівники навчальних закладів, представники міністерств і відомств. За результатами роботи двох методологічних семінарів підготовлено і видано наукові збірники.

Планом роботи Президії на 2014 рік передбачалося 11 засідань Президії, у т.ч. одне виїзне (на базі Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини). Фактично проведено 11 засідань, одне з яких – позачергове, присвячене статутній діяльності Академії. Виїзне засідання Президії не відбулося у зв'язку з виробничими обставинами та відповідним рішенням Президії.

На засіданнях Президії розглянуто 340 питань і прийнято відповідні постанови Президії.

Аналіз роботи Президії щодо виконання її постанов свідчить, що провідне місце в роботі Президії займали наукові питання, зокрема, питання контролю за результатами наукових досліджень. Серед них:

- науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і психолого-медико-педагогічних консультацій системи освіти в Українському науково-методичному центрі практичної психології і соціальної роботи НАПН України (січень);

- впровадження результатів дослідження "Педагогічні засади централізації управління професійно-технічною освітою" в Інституті професійно-технічної освіти НАПН України (березень);

- науково-організаційний супровід діяльності центрів Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України (квітень);

- особливості становлення групової ідентичності в освітніх та соціальних середовищах, виконаного в лабораторії психології малих груп та міжгрупових

відносин Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (травень);

- наукових досліджень проблем інтелектуального розвитку обдарованих дітей засобами Інтернет-технологій в Інституті обдарованої дитини НАПН України (червень);

- діяльності ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України з реалізації магістерської програми "Управління навчальним закладом" (вересень);

- теоретичні та науково-практичні аспекти створення інтегрального галузевого інформаційного ресурсу в ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського (жовтень);

- наукові і технологічні засади у інформатизації установ НАПН України (листопад);

- інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки сучасного учителя, виконаного в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (грудень).

Результати виконання науково-дослідних робіт (НДР) установами дістали позитивну оцінку членів Президії, разом з тим наголошувалося на необхідності більш широкого впровадження результатів досліджень, оприлюднення їх у засобах масової інформації, удосконалення зворотного зв'язку з користувачами результатів НДР, посилення уваги до організації і проведення наукової експертизи і рецензування нової тематики НДР.

У січні 2014 р. Президія оголошувала конкурси:

- проектів наукових досліджень, виконання яких розпочинається у 2015 р., підсумки якого підведені 2 квітня 2014 р. (постанова № 1-7/4-89) та погоджені експертною радою при НАН України (лист № 12/74 від 09 липня 2014 р.);

- на кращі наукові роботи НАПН України, виконані у 2013 р., підсумки яких підведені 19 березня 2014 р. (постанова № 1-7/3-75) та нагороджено переможців на Загальних зборах НАПН України 3 квітня 2014 р.;

- на здобуття стипендій Кабінету Міністрів України для молодих учених, 22 травня 2014 р. (постанова № 1-7/5-116), атестацію стипендіатів проведено 18 вересня 2014 р. (постанова № 1-7/7-191).

Значна увага приділялася науково-організаційним питанням роботи НАПН України.

Президія представила наукові роботи на здобуття:

- Державної премії України у галузі освіти 2014 р. за цикл робіт "Дитина у координатах зростання: теорія та практика" (Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАПН України);

- щорічної премії Президента України для молодих учених;

- премії Кабінету Міністрів України за особливі досягнення молоді у розбудові України;

- державних стипендій видатним діячам науки.

Президія розглядала питання експериментальної діяльності наукових установ. У червні 2014 р. Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України започатковано всеукраїнський експеримент з формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій (постанова № 1-7/6-150).

Під контролем Президії перебувала Програма спільної діяльності МОН України і НАПН України на 2014-2016 рр., підсумки першого року її виконання підведено на засіданні Президії 20 листопада 2014 р. Затверджено заходи НАПН України з реалізації рішення колегії МОН України "Про підсумки розвитку дошкільної, загальної середньої, позашкільної та професійно-технічної освіти у 2013-2014 навчальному році та завдання на 2014-2015 навчальний рік"(постанова № 1-7/8-244).

Президія затверджувала вчені і спеціалізовані вчені ради наукових установ. Приділялася увага питанням підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів: затверджувалися і коригувалися плани прийняття до аспірантури і докторантури на 2014 р., відкривалися нові спеціальності в аспірантурах і докторантурах наукових установ, аналізувалася ефективність їх роботи.

Президія заслуховувала питання роботи Науково-видавничої ради НАПН України: затверджувалися річні і перспективні плани друкованої продукції, вносилися до них необхідні зміни, заслуховувалися звіти про виконання державного замовлення на випуск і розповсюдження друкованої продукції.

Розглядалися питання кадрової політики: оголошувалися конкурси на заміщення керівних посад у підвідомчих установах Академії, затверджувалися кандидатури на посади керівників установ, їх заступників, учених секретарів, підтримувалися подання щодо присвоєння почесних звань, здійснювалося нагородження відзнаками НАПН України відомих учених, діячів освіти, працівників апарату Президії і підвідомчих установ.

Президія значну увагу приділяла питанням фінансово-економічної діяльності Академії: затверджено зведений кошторис видатків державного бюджету для установ НАПН України на 2014 р. і зміни до нього, проаналізовано стан використання бюджетних коштів, затверджувалися посадові оклади, зміни до структур підвідомчих установ, корегувався розподіл бюджетних призначень за бюджетними програмами. Аналізувалися усунення недоліків за результатами аудиту Рахункової палати України щодо ефективності використання бюджетних коштів на наукову і організаційну діяльність НАПН України.

Під особливим контролем Президії НАПН України перебували питання переселення та розміщення Донецького інституту післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України із зони АТО до міста Біла Церква Київської області та надання психологічної допомоги переселеним і потерпілим. Слід відмітити ініціативу і проведену роботу центрів психологічної допомоги, які створені і працюють в Інституті психології ім. Г.С. Костюка, Інституті соціальної та політичної психології, Українському науково-методичному центрі практичної

психології і соціальної роботи по наданню навчально-методичної підтримки психологам державних установ, громадських і волонтерських організацій, окремим психологам, які працюють з особами, що постраждали від подій в окремих районах Донецької та Луганської областей.

Не залишалася поза увагою Президії господарська діяльність Академії: оформлялися правовстановлюючі документи на земельний відвід; уточнювалися адреси об'єктів нерухомого майна; оголошувалися конкурси та надавалися дозволи підвідомчим установам щодо оренди тимчасово вільних приміщень, на передачу з балансу на баланс приміщень; на безоплатну передачу матеріальних цінностей та майна.

Дані про тематику засідань Президії за 2014 рік наведено в таблиці VI.1.1.

Табляця VI.1.1.

Тематика засідань Президії НАПН України у 2014 році

Загальна кількість засідань Президії	11
Наукові питання	10
Питання науково-організаційного характеру	32
Фінансово-економічні питання та затвердження структур	74
Кадрові питання	21
Підготовка наукових кадрів	4
Робота вчених і спеціалізованих учених рад	12
Робота Науково-видавничої ради	7
Нагородження медаллю "Володимир Мономах"	2
Нагородження медаллю "Григорій Сковорода"	19
Нагородження медаллю "Ушинський К.Д."	25
Нагородження Почесною грамотою НАПН України	50
Нагородження Грамотою НАПН України	35
Подяка НАПН України	9
Клопотання про вищі нагороди	10
Висунення на здобуття Державної премії	2
Реорганізація установ	3
Господарські питання	25
Загальна кількість прийнятих постанов	340

VI.2. НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДДІЛЕНЬ

VI.2.1. Відділення загальної педагогіки та філософії освіти

У продовж 2014 року Відділення та його бюро, до складу якого входять академіки: О.В. Сухомлинська, В.І. Луговий, В.І. Бондар, І.Д. Бех, В.С. Курило, В.О. Огнев'юк, спрямовували свої зусилля на: визначення й обґрунтування концептуальних засад та продуктивних напрямів розвитку філософії освіти і виховання в контексті суспільних модернізаційних змін і входження освітньої системи України до європейського освітнього простору; розробку питань загальної педагогіки, порівняльної та історико-педагогічної наук; підвищення ефективності, а головне, практичної значущості усіх здійснюваних досліджень, що виконувалися у Відділенні та в спільній науково-пошуковій діяльності його членів, наукових підрозділів, Науково-методичних центрів, що працюють на засадах самофінансування; запровадження результатів досліджень у навчально-виховний процес; розроблення інноваційних освітньо-виховних технологій і моделей функціонування навчальних закладів різних типів; удосконалення навчально-виховного змісту освіти й виховання підростаючого покоління, підготовку до видання монографій, підручників, навчально-методичних посібників, інструктивно-методичних матеріалів.

Аналізу стану вирішення цих та ряду інших важливих проблем здійснено на 10 засіданнях бюро Відділення, на яких розглянуто 18 основних питань. Переважна більшість з них стосувалася визначення й обґрунтування перспективних напрямів науково-дослідної та організаційно-методичної роботи членів Відділення та його наукових підрозділів: Інституту проблем виховання, чотирьох лабораторій Інституту педагогіки, Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського, Педагогічного музею України, 4 науково-дослідних центрів, що працюють при Відділенні на засадах самофінансування, а також аналізу особистого внеску у розв'язання зазначених вище проблем дійсних членів і членів-кореспондентів НАПН України.

На засіданнях бюро розглядалися такі питання: виконання рішень Президії і Загальних зборів НАПН України, відбір, характеристика та затвердження тематики НДР, що подаються на конкурс НАПН України, планування наукової та науково-організаційної роботи, затвердження тематичних та перспективних планів науково-дослідної роботи Відділення, підготовка питань на засідання Президії НАПН України, а також необхідних змін до їх змісту, плану видання навчально-методичної літератури за 2014 рік, аналіз результативності виконання планової тематики лабораторій Інституту проблем виховання, Інституту педагогіки, аналіз підсумків виконання тематики індивідуальних наукових досліджень членів Відділення протягом календарного року та тощо.

Суттєве місце в роботі бюро Відділення, його членів та підвідомчих установ посідали організація та проведення науково-практичних конференцій і

семінарів з актуальних проблем історико-педагогічної науки, загальної педагогіки, філософії освіти, проблем виховання, як показник результативності і практичної спрямованості досліджень. Насамперед, це організація і проведення Всеукраїнських педагогічних читань "Василь Сухомлинський і сучасність: вчимося толерантності", "Актуальні проблеми сучасних історико-педагогічних досліджень шкільної освіти", "Педагогічна компаративістика – 2014: якісний вимір освіти зарубіжжя та український контекст", "Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал", "Виховний потенціал сучасної освіти: теоретичні засади та практичні досягнення", "Інноваційний вимір розвитку сучасного загальноосвітнього навчального закладу", "Управління інноваційним розвитком системи загальної середньої освіти в умовах соціально-економічних реформ", "Теорія і практика комплексного оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу", "Актуальні проблеми оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу", "Соціально-професійна орієнтація старшокласників у процесі навчання за технологічним профілем", "Особливості формування громадянської компетентності учнів старших класів гімназії в процесі її інноваційного розвитку", "Ціннісно-трудова основа педагогічної системи та методики виховання в дитячому колективі", "Освіта і здоров'я", "Професійне самовизначення учнів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів: досвід і перспектива", "Соціально-педагогічна парадигма виховання: сутність та шляхи реалізації", "Інноваційні соціально-педагогічні моделі творчої активності вихованців позашкільних навчальних закладів у процесі пошукової та дослідницько-експериментальної діяльності", "Розвиток творчого потенціалу особистості" та інші. А також активна участь у щорічних виставках "Сучасна освіта в Україні", "Освіта та кар'єра", "Інноватика в сучасній освіті".

Важливим аспектом роботи Відділення є не лише науково-організаційна, але й просвітницька діяльність його членів через висвітлення широкого кола питань з філософії освіти, теорії та історії педагогіки, виховання, розвитку педагогічної думки і освіти в періодичній педагогічній і суспільно-політичній пресі, на сторінках часописів, журналів, збірників науково-педагогічних праць. Члени Відділення є головними редакторами таких видань як "Історико-педагогічний альманах" (О.В. Сухомлинська) та "Світ виховання" (І.Д. Бех).

Загалом у звітному році членами Відділення й науковими співробітниками його підвідомчих установ та установ, які діють на засадах самофінансування, проведено понад 140 науково-практичних конференцій, семінарів, наукових засідань, круглих столів, 96 з них організовані і проведені науковими підрозділами Відділення (Інститут проблем виховання, Інститут педагогіки, Педагогічний музей України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, Науково-дослідний центр проблем соціальної педагогіки та соціальної роботи, Науково-дослідний центр педагогічного краєзнавства, Науково-дослідний центр з проблем гендерної освіти і виховання учнівської й студентської молоді, Науково-методичний центр інноваційних технологій виховного процесу та його членами (академіки: Г.І. Артемчук,

І.Д. Бех, В.І. Бондар, В.Г. Кузь, В.П. Кравець, В.Г. Кремень, В.С. Курило, В.І. Луговий, І.Ф. Прокопенко, В.О. Огнев'юк, О.В. Сухомлинська, члени-кореспонденти: В.О. Балух, А.М. Бойко, В.Г. Бутенко, В.Д. Будаєв, В.І. Євдокімов, В.І. Лозова, П.В. Лосюк, Н.С. Побірченко, С.О. Сисоєва, Г.В. Троцько, Г.В. Терещук, В.М. Хайруліна, директори науково-дослідних центрів).

Актуальними у роботі бюро Відділення були також питання налагодження та розвитку міжнародних зв'язків з інститутами, вищими навчальними закладами, центрами та громадськими організаціями Китайської Народної Республіки, (О.В. Сухомлинська), Польської Народної республіки (чл.-кор.: Г.В. Терещук, С.О. Сисоєва, О.В. Сухомлинська), а також з Міжнародним екологічними центрами Болгарії, Чехії, Білорусії, Латвії (Інститут проблем виховання НАПН України та Інститут педагогіки НАПН України); участі у реалізації різних проектів та у міжнародних наукових конференціях і симпозиумах.

Значну увагу члени Відділення, його бюро та співробітники підвідомчих установ надавали плануванню, визначенню, рецензуванню та корекції перспективної тематики науково-дослідної роботи наукових підрозділів та індивідуальних членів Відділення, аналізу їх внеску в загальну науково-дослідну і науково-організаційну роботу, діяльності експериментальних навчальних закладів та ефективному упровадженню у широку практику результатів науково-дослідної роботи.

VI.2.2. Відділення психології, вікової фізіології та дефектології

Основний зміст науково-організаційної діяльності Відділення у 2014 році складала питання поліпшення організації досліджень і контролю за їх виконанням, наукової оцінки здобутих результатів та їх упровадження в практику, забезпечення дієвої участі науковців у психологічному супроводі як суспільних процесів у цілому, так і процесів реформування національної освіти, зокрема. Систематично здійснювалася робота з підтримки творчих соціально-психологічних та педагогічних пошуків, зокрема при розробці: моделей самопроєктування та особистісної самоефективності в освітньому просторі; психологічних механізмів інтелектуального розвитку дорослих у віртуальному освітньому просторі; принципів побудови розвивального середовища для обдарованих дітей та молоді; соціально-психологічної концепції становлення і розвитку політико-правової свідомості особистості; технологій консолідації та збагачення громадської думки; когнітивних механізмів соціального діалогу; науково-методичного забезпечення навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку різних вікових груп, та узагальнення їх здобутків.

Вирішенню цих та ряду інших важливих проблем було присвячено 14 засідань бюро Відділення, під час яких розглянуто понад 44 питань, переважна більшість з них була присвячена аналізу стану і перспектив науково-дослідної та організаційно-методичної роботи установ віднесених до Відділення.

Особливу увагу приділено питанням удосконалення організації досліджень, особливо на етапі їх планування. У звітному році здійснено формування нової тематики наукових досліджень, які починаються з 2015 року, на основі експертизи конкурсних проектів, поданих науковими колективами. Загалом у конкурсі взяло участь 30 запитів на виконання НДР фундаментального характеру, проте за результатами конкурсу 2014 року до перспективних тематичних планів наукових досліджень на 2015 і подальші роки Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України внесено 8 нових тем, Інституту спеціальної педагогіки – 7 тем.

Змістовне наповнення засідань бюро протягом звітнього року збагатилося розглядом традиційних питань, як: виконання рішень Президії і Загальних Зборів НАПН України; планування наукової та науково-організаційної роботи установ Відділення та його членів; затвердження перспективних тематичних та тематичних планів наукових досліджень Відділення; підготовки плану випуску друкованої продукції НАПН України на 2015 рік, підготовленої за результатами фундаментальних і прикладних наукових досліджень; аналізу організаційно-методичних та психолого-педагогічних проблем, що мають місце у здійсненні науковцями Відділення експериментів всеукраїнського та загальноакадемічного рівнів; виконання заходів Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2014-2016 роки.

Здійснено експертизу наукового доробку завершених 2 тем в Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 3 – в Інституті соціальної та політичної психології, 1 – в Українському НМЦ практичної психології і соціальної роботи. Аналізувалися також попередні наукові результати виконання НДР в Інституті спеціальної педагогіки. Крім того, розглянуто і заслухано результати індивідуальних наукових досліджень, виконаних академіками Л.Ф. Бурлачуком, О.В. Киричуком, С.Д. Максименком, А.В. Толстоуховим та член-кореспондентами В.І. Берзінем, В.Ф. Москаленком, Т.В. Мотренком, В.П. Пішаком.

У звітному році науковими колективами Інституту спеціальної педагогіки НАПН України завершено масштабну роботу із науково-методичного і дидактичного забезпечення розробленого Державного стандарту початкової освіти для дітей з особливими освітніми потребами, а також науково-методичного забезпечення інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами. У центрі особливої уваги науковців Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України було проведення психологічної експертизи Державних стандартів початкової і базової загальної середньої освіти, навчальних програм з предметів інваріативного складника та відповідних підручників, рекомендованих для використання в навчально-виховному процесі початкової і основної школи.

Істотне місце в діяльності Відділення посідала наукова експертиза законопроектів. Зокрема, було здійснено наукову експертизу проектів Законів України "Про внесення змін до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про внесення змін до деяких законодавчих актів

України" (щодо підвищення престижності праці педагогічних працівників), "Про загальну середню освіту" (щодо деяких питань індивідуальної форми навчання), "Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо особливостей доступу інвалідів до освітніх послуг" тощо. Підготовлено і подано інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань: "Про стан та законодавче забезпечення науки та науково-технічної сфери держави", "Освіта, охорона здоров'я та соціальне забезпечення дітей з порушеннями психофізичного розвитку: проблеми та шляхи їх вирішення"; до Державної доповіді про становище сімей в Україні.

Особливого значення в діяльності Відділення та його підвідомчих установ надавалось питанням: координації наукових досліджень установ НАПН України, чия діяльність спрямована на розробку та впровадження інновацій в освітній сфері, зокрема розроблено план заходів, спрямованих на її посилення; аналізу досвіду впровадження та моніторингу впровадження результатів НДР.

У звітному році Відділенням підготовлено питання, винесені на засідання Президії, серед яких: про наукові результати дослідження "Особливості становлення групової ідентичності в освітніх та соціальних середовищах", виконаного в Інституті соціальної та політичної психології НАПН України; про започаткування всеукраїнського експерименту з формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій, який також планується виконувати в Інституті соціальної та політичної психології НАПН України.

Важливим аспектом роботи Відділення була просвітницька діяльність його науковців з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності широких верств населення України через надання пропозицій щодо: розв'язання ключових проблем упровадження інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах; профілактики вживання молоддю наркотичних засобів та психотропних речовин; питання психологічної підготовки суддівського корпусу; реабілітації тимчасово переселених осіб зі Сходу України; презентації української мови як бренду на Першому Національному телеканалі. Крім того, неодноразово протягом року науковці установ Відділення надавали інформаційно-аналітичні матеріали з питань захисту моралі.

Визначальною особливістю звітнього року була активна волонтерська робота співробітників Інституту психології імені Г.С. Костюка та Інституту соціальної та політичної психології з надання фахової соціально-психологічної допомоги населенню, потреба в якій загострювалася у зв'язку із трагічними подіями в ході масових політичних акцій на Майдані Незалежності, розстрілом Небесної сотні, захопленням АР Крим, воєнними діями на сході України (поранені, сім'ї загиблих, медіатравми) та проблемами вимушених переселенців з окупованих територій, зокрема організації навчання і соціально-психологічної посттравматичної адаптації дітей біженців.

Наукові колективи установ віднесених до Відділення постійно приділяли увагу розвитку міжнародної наукової співпраці з вченими Австралії, Білорусі,

Болгарії, Великобританії, Грузії, Казахстану, Канади, Нідерландів, Польщі, Російської Федерації, США, Швейцарії, Чехії, Угорщини та інших країн.

Помітне місце у роботі Відділення займала організація та проведення масових науково-практичних заходів. Протягом звітнього року науковими колективами установ віднесених до Відділення організовано й проведено 88 масових науково-практичних заходів, серед них 2 конгреси, 22 науково-практичні конференції, Всеукраїнський форум, Всеукраїнський психологічний фестиваль, 23 наукових та методичних семінарів, 15 круглих столів, 2 майстер-класів, 2 тренінгів, на яких вирішувалися актуальні проблеми вітчизняної психологічної науки та спеціальної педагогіки, накреслювалися шляхи їх розв'язання.

Протягом звітнього року науковці Відділення брали активну участь у всеукраїнських виставках: "Сучасна освіта в Україні – 2014", "Сучасні навчальні заклади – 2014", які неодноразово були нагороджені медалями та дипломами за науково-методичні досягнення. У конкурсі "Видатні наукові досягнення" VI Національної виставки-презентації "Інноватика в сучасній освіті", перше місце у номінації "Монографія" отримала колективна монографія "Психологічні чинники самодетермінації особистості в освітньому просторі" (за ред. акад. С.Д. Максименка), підготовлена колективом лабораторії психології навчання ім. І.О. Синиці Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України.

VI.2.3. Відділення загальної середньої освіти

У звітньому році пріоритетами науково-організаційної діяльності Відділення залишалися раціональна організація наукових досліджень, здійснення дієвого контролю за їх якісним виконанням, експертної оцінки здобутих результатів та їх упровадження в педагогічну практику, забезпечення активної участі науковців у модернізаційних перетвореннях в освіті, посиленні їх впливу на освітню практику, організація і підтримка продуктивних педагогічних пошуків.

Проведено значну роботу з аналізу результатів двадцяти завершених наукових досліджень, які фінансувалися з державного бюджету. У Відділенні налагоджено струнку систему експертного оцінювання і приймання виконаних робіт. Ефективним складником цієї системи зарекомендували себе спільні засідання бюро Відділення з ученою радою наукової установи, де розглядаються результати завершених досліджень.

Новий крок зроблено у забезпеченні оперативного оприлюднення здобутих наукових результатів, налагодженні доступу до них широкого педагогічного загалу, інших зацікавлених осіб. Цьому сприяла активна робота з упровадження в системі Академії розробленої вченими Інституту інформаційних технологій і засобів навчання мережі електронних бібліотек наукових установ НАПН України. Передбачається у перспективі реалізувати ідею розміщення у зазначеній мережі електронних версій усіх планових робіт, підготовлених за результатами виконаних досліджень науковцями Відділення.

Нині це завдання вже повністю реалізоване в Інституті інформаційних технологій і засобів навчання.

Одним із важливих напрямів науково-організаційної діяльності Відділення було забезпечення дієвого впливу на вироблення стратегії розвитку освіти в країні, поліпшення стану функціонування системи загальної середньої освіти. Учені Відділення брали активну участь у створенні й удосконаленні нормативної бази загальної середньої освіти, оновленні законодавства в галузі освіти. Зокрема, вони входять до складу робочої групи Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти з підготовки проекту нового закону України "Про освіту", а також колективів з розроблення ряду нормативних документів в галузі освіти під егідою МОН України. Проведено науково-педагогічну експертизу семи законопроектів, що стосувалися змін до чинного законодавства щодо загальної середньої освіти. Здійснено удосконалення навчальних програм для четвертого класу, розроблено проект нової концепції профільного навчання в старшій школі, який розглянуто й позитивно оцінено колегією МОН України.

Спільно з колегами з інших відділень Академії здійснено психолого-педагогічний аналіз змісту освіти в середній школі України, представленого у тріаді державний освітній стандарт – навчальні програми – підручники. Результати аналізу викладено в науково-аналітичній доповіді "Про зміст загальної середньої освіти", де подано також пропозиції щодо вдосконалення всіх трьох зазначених носіїв змісту освіти.

Чільна увага приділялась організації експериментальних пошуків ефективних шляхів розв'язання актуальних педагогічних проблем. У їх числі – проблема практичної реалізації ідеї особистісно зорієнтованого навчання. Значний внесок у її вирішення вже багато років робить член Відділення М.П. Гузик разом з колективом його авторської школи. Нині ними здійснюється всеукраїнський експеримент зі створення й апробації дидактичного забезпечення персоніфікованого навчання учнів. У 2014 році таке забезпечення створено для першого етапу навчання за Комбінованою системою М.П. Гузика. Успішно завершено черговий етап експерименту всеукраїнського рівня зі створення інформаційно-освітнього середовища з використанням технологій дистанційного навчання за участю науковців Інституту інформаційних технологій і засобів навчання на базі фізико-математичної гімназії № 17 м. Вінниці.

У звітному році Відділення було організатором і учасником низки наукових заходів. Зокрема, підготовлено й проведено академічний методологічний семінар "Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації". Здійснено публікацію матеріалів семінару у двохтомному збірнику, електронний варіант якого розміщено на сайті НАПН України. Проведено десятки наукових конференцій, семінарів, круглих столів, інших масових заходів.

Підготовлено два питання до розгляду на засіданні Президії НАПН України. Одне з них стосувалося результатів наукових досліджень проблем

інтелектуального розвитку обдарованих дітей засобами Інтернет-технологій в Інституті обдарованої дитини, друге – результатів дослідження Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання наукових і технологічних засад інформатизації НАПН України та їх упровадження в діяльність академічних установ.

Відбулося дванадцять засідань бюро Відділення. Чільне місце у тематиці цих засідань займали питання аналізу й оцінки результатів завершених у 2014 році наукових досліджень. Предметом обговорення були також питання визначення перспективної проблематики, планування й організації наукових досліджень, результати діяльності Відділення і окремих його членів, підготовлені у Відділенні матеріали різного характеру та ін. Проведено двоє загальних зборів Відділення: на одних проаналізовано діяльність Відділення у попередньому році і визначено пріоритетні завдання на найближчу перспективу, на других обговорено актуальні проблеми якості загальної середньої освіти.

VI.2.4. Відділення професійної освіти і освіти дорослих

Відділення професійної освіти і освіти дорослих та його бюро у 2014 році спрямовували свою діяльність на забезпечення виконання планової тематики науково-дослідних робіт, підготовку матеріалів до Загальних зборів і методологічних семінарів, підготовку питань до розгляду на засіданнях Президії. Підготовлено матеріали методологічного семінару "Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів".

На засіданнях Президії розглянуто стан виконання тем науково-дослідних робіт наукових підрозділів і центрів, підпорядкованих Відділенню: "Про впровадження результатів завершеного наукового дослідження "Педагогічні засади децентралізації управління професійно-технічною освітою", виконаного в Інституті професійно-технічної освіти НАПН України", "Про результати дослідження "Інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки сучасного вчителя", виконаного в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України" та впровадження у практику результатів наукового дослідження".

На засіданнях бюро Відділення його члени разом із завідувачами відділів і науковими співробітниками Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих, Інституту професійно-технічної освіти, Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти, Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти (м. Київ) заслуховували питання про хід досліджень й експериментальну роботу в наукових підрозділах Відділення: "Про хід виконання постанови Загальних зборів НАПН України", "Про концептуальні засади Національної стандартної класифікації освіти", "Про виконання постанови Президії НАПН України "Про наукову і науково-організаційну діяльність Інституту професійно-технічної освіти НАПН

України" (2 квітня 2013 р.); Про виконання постанови президії НАПН України "Про діяльність Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти НАПН України" (31 січня 2013 р.), "Про індивідуальні плани науково-дослідної роботи членів Відділення", "Про діяльність Центру здорового способу життя та профілактики ВІЛ/СНІД у Інституту професійно-технічної освіти НАПН України", "Про міжнародне співробітництво Інституту професійно-технічної освіти НАПН України", "Про діяльність Центру сучасних професій і технологій навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України", "Про діяльність центрів педагогічної майстерності Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України", "Про науково-методологічні засади формування професійних якостей майбутніх кваліфікованих робітників в умовах техніко-технологічних змін", "Про хід експериментальної роботи з теми НДР "Модернізація науково-методичного забезпечення професійної підготовки фахівців народних художніх промислів" у Львівському науково-практичному центрі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України", "Про виконання Програми спільної діяльності МОН і НАПН України на 2013-2015 рр. науковими підрозділами Відділення", "Про впровадження у практику результатів наукових досліджень співробітників відділу практичної психології Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти НАПН України", "Про хід виконання теми НДР "Професійне спрямування змісту природничо-математичної підготовки учнів професійно-технічних навчальних закладів" у Львівському науково-практичному центрі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України", "Про організацію експериментальної роботи з проблем професійного навчання на виробництві в Інституті професійно-технічної освіти НАПН України", "Про діяльність відділу науково-методичного забезпечення Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України з розвитку неформальної педагогічної освіти батьків та підвищення педагогічного потенціалу прийомних батьків і батьків-вихователів", "Про діяльність Інституту професійної освіти і освіти дорослих з науково-методичного забезпечення розвитку педагогічної освіти", "Про організацію експериментальної роботи в лабораторії професійної орієнтації і виховання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України".

Членами бюро Відділення обговорено результати завершених досліджень наукових підрозділів: "Про виконання теми НДР "Компетентнісний підхід до підготовки педагогічного персоналу у зарубіжних країнах" (2011-2013 рр.) та впровадження у практику результатів наукового дослідження", "Про виконання теми НДР (2011-2013 рр.) "Психологічні умови розвитку духовної культури педагогічного персоналу" в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України та впровадження у практику результатів наукового дослідження", "Про виконання теми НДР "Теоретико-методологічні і методичні засади освіти дорослих" в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України та впровадження результатів наукового дослідження у практику", "Про виконання теми НДР "Методичні основи створення підручника нового покоління для ПТНЗ" в Інституті професійно-технічної

освіти НАПН України та впровадження у практику результатів дослідження", "Про виконання теми НДР (2011-2013 рр.) "Інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки сучасного вчителя" та впровадження у практику результатів наукового дослідження в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України", "Про виконання НДР "Економічні чинники забезпечення якості професійно-технічної освіти" у Львівському науково-практичному центрі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України".

Результати наукових досліджень членів Відділення та співробітників наукових підрозділів Відділення враховувалися у підготовці інформаційно-аналітичних матеріалів для Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти "Про практику застосування Міністерством освіти і науки України, Міністерством фінансів України, регіональними органами виконавчої влади Закону України "Про професійно-технічну освіту" в частині фінансового забезпечення професійно-технічних навчальних закладів і установ професійно-технічної освіти (ст. 5, 7, 8, 9, 29, 40, 49, 50, 51)"; "Про стан професійної освіти в Україні та напрями удосконалення її нормативно-правової бази"; "Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави".

Наукові співробітники давали відповіді на депутатські звернення щодо децентралізації фінансування професійно-технічної освіти, брали участь у внесенні змін до проекту Закону України "Про професійну освіту", проекту Закону України "Про ремісничу діяльність в Україні". Внесено пропозиції до проекту Закону України "Про вищу освіту". Усі пропозиції спрямовані на стимулювання участі роботодавців у розробці стандартів, переліку професій, в обґрунтуванні і реалізації державної політики в галузі професійної освіти. Здійснено аналіз й підготовлено пропозиції до проекту Закону України "Про внесення змін до Закону України про професійно-технічну освіту та деяких інших законодавчих актів щодо вдосконалення підготовки працівників робітничих професій".

З метою забезпечення єдності теорії і практики професійної освіти науковці Інституту професійно-технічної освіти НАПН України постійно співпрацюють з роботодавцями. Ними обґрунтовано моделі розвитку соціального партнерства, системи маркетингу та організаційної культури в ПТНЗ; розроблено методики оцінювання конкурентоспроможності та результатів діяльності ПТНЗ; обґрунтовано інноваційні методичні підходи до створення професійних і освітніх стандартів з інтегрованих (укрупнених) професій; розроблено методичні рекомендації щодо створення професійних стандартів на компетентнісній основі, два Державних стандарти професійно-технічної освіти з інтегрованих професій ("Укладальник підлогових покриттів", "Майстер ресторанного обслуговування") і два стандарти з нових професій ("Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення", "Оператор телекомунікаційних послуг").

Особливу увагу науковці приділяли також модернізації змісту професійно-технічної освіти. Підготовлено та апробовано проекти семи

особистісно-розвивальних педагогічних технологій: колективної розумової діяльності, імітаційно-ігрового навчання, модульно-рейтингової; проблемно-розвивальної; проектної; кейс-технології; технології системного контролю пізнавальних досягнень учнів ПТНЗ. Пріоритетне значення надавалося впровадженню у навчальний процес сучасних інформаційних технологій: опрацьовано методичку розробки електронних підручників для ПТНЗ; створено та апробовано в навчально-виробничому процесі ПТНЗ аграрного, машинобудівного та будівельного профілів електронну контент-бібліотеку та 11 електронних підручників з використанням програмно-інструментальної платформи (з них 4 рекомендовано до впровадження з грифом Міністерства освіти і науки України).

Члени Відділення і керівники наукових підрозділів постійно співпрацюють з департаментами професійно-технічної освіти і вищої освіти МОН України та їх підрозділами. Системна співпраця НАПН України з МОН України спрямовується на оновлення нормативно-правової бази професійно-технічної освіти, наукове обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правових документів, реалізація яких сприяє ефективному функціонуванню й розвитку національної системи професійно-технічної освіти в умовах глобалізаційних процесів. Так, науковими підрозділами Відділення внесено пропозиції до проекту Положення про атестацію професійно-технічних начальних закладів. На засіданні бюро Відділення розглядалося питання "Про виконання Програми спільної діяльності МОН і НАПН України на 2013-2015 рр. науковими підрозділами Відділення", "Про співпрацю Інституту професійно-технічної освіти НАПН України з Департаментом професійно-технічної освіти МОН України, Державною інспекцією навчальних закладів України, Відділенням науково-методичного забезпечення змісту професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України".

На запрошення Міністерства економічного розвитку і торгівлі України представники Відділення брали участь у роботі міжвідомчої робочої групи з підготовки середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці. Активний обмін інформацією відбувався з Міністерством соціальної політики України, Радою з питань професійної орієнтації населення при Кабінеті Міністрів України. Так, в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України підготовлено і видано підручник "Професійна орієнтація", в якому викладено базові основи професіографії, психодіагностики, профінформації, профконсультації, профвідбору і профадаптації як складових професійної орієнтації особистості. Вчені цього Інституту опублікували колективну монографію "Психологія профорієнтації у системі педагогічної освіти" і видали посібники: "Професіограми і психограми професій педагогічного спрямування", "Психодіагностичне забезпечення профорієнтації в системі педагогічної освіти".

Значну увагу структурні підрозділи Відділення приділяли проблемам підготовки і проведення науково-практичних конференцій, методологічних і науково-методичних семінарів з актуальних проблем професійної освіти, із яких міжнародних – 4, всеукраїнських – 15, круглих столів – 13, семінарів – 17, міжнародних педагогічних читань – 6.

Відділення постійно приділяє увагу розвитку міжнародної наукової співпраці: започатковано проведення Міжнародних днів освіти дорослих в Україні і Форуму "Європейський Союз – Україна: освіта дорослих" (4-6 листопада 2014 р.), організованого Інститутом педагогічної освіти і освіти доросли НАПН спільно з Представництвом DVV International в Україні; розпочато спільну роботу, спрямовану на створення і розгортання української мережі освіти дорослих в регіональних осередках. Продовжується участь у проєкті ТЕМПУС "Екологічна освіта в Білорусі, Росії й Україні". Виконуються спільні проєкти з Республіканським інститутом професійної освіти (Республіка Білорусь), професійною академією "Туран-профі" (Республіка Казахстан), реалізуються грантові програми Європейського Союзу з підтримки професійної освіти і навчання в Киргизькій Республіці. Продовжувалася співпраця у Міжнародному освітньому проєкті "Україна – Нідерланди. Освіта і менеджмент". Підтримуються робочі зв'язки з вищими навчальними закладами: Комітетом педагогічних наук Польської академії наук, Інститутом педагогіки Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві, Педагогічним університетом імені Комісії народної освіти у Кракові, Вищою педагогічною школою імені Августа Хлонда в Мисловице. Відділення бере участь у Міжнародному проєкті "TWINING" – "Модернізація законодавчих стандартів та принципів освіти та навчання відповідно до політики Європейського Союзу щодо навчання впродовж життя", ефективній реалізації Національної рамки кваліфікацій. Триває співпраця з Федеральним Інститутом професійної освіти Німеччини (Bundesinstitut für Berufsbildung - BIBB), з Європейською Асоціацією досліджень у сфері освіти (European Educational Research Association – EERA) за напрямом "Професійна освіта і навчання" (Vocational Education and Training (VETNET)). Здійснено персональне приєднання до цієї наукової мережі за допомогою Інтернет-ресурсів (Режим доступу: <http://www.eera-ecer.de/networks/network2/>). Створено Центр педагогічної майстерності на базі Української школи мистецтв при Культурно-інформаційному центрі Посольства України у Франції. Реалізовано проєкт з Литовським едукологічним університетом щодо створення колективної монографії **Ugdymo dvasingumo kontekstas: kolektyvinė monografija / Sudarė ir parengė Jonas Kievišas.** – Vilnius: leidykla Žuvėdra, 2014. – 400 p. ISBN 978-609-8089-39-4 (**Контекст духовности воспитания: коллективная монография / И. Кевишас.** – Вильнюс: Чайка (Žuvėdra), 2014. – 400 с. ISBN 978-609-8089-39-4). Науковці брали участь у міжнародній програмі обміну викладачами "Erasmus" (31 березня – 04 квітня 2014 р., Університет Томаша Баті, м. Злін, Чехія); в обговоренні проблем розвитку науки, освіти й культури гірського регіону на 37-й Міжнародній науковій конференції на тему "Нові Аппалачі:

досвід та перспективи", яка відбулась 28-30 березня 2014 року в м. Хантінгтон, Університет Маршала (Західна Вірджинія, США).

Учені Відділення брали активну участь у серії семінарів зі створення професійних стандартів та кваліфікацій з робітничих професій. Ця робота проводилася у співпраці з Британською Радою в Україні у рамках проекту "Українсько-Британські діалоги". Пріоритетне значення Відділенням надається концепції Національної стандартної класифікації освіти, в якій визначається місце професійної освіти в європейському вимірі. Набуло розвитку наукове співробітництво підрозділів Відділення з такими зарубіжними установами: Українським Вільним Університетом (Мюнхен, Німеччина), Люблінським Університетом імені Марії Кюрі-Склодовської (Республіка Польща), Вищою Педагогічною Школою імені Яна Кохановського в Кельце (Республіка Польща), Філією Вищої Педагогічної Школи імені Яна Кохановського в Пьотркові Трибунальським (Республіка Польща), Академією імені Яна Длугоша в Ченстохові (Республіка Польща), Гурношльонською Вищою Педагогічною Школою імені Кардинала Августи Хлонда в Мисловіце (Республіка Польща).

У звітному році Відділення виступало організатором і співорганізатором значної кількості міжнародних організаційно-наукових заходів: Форум "Європейський Союз – Україна: освіта дорослих" в рамках Міжнародних днів освіти дорослих в Україні, Міжнародна науково-практична конференція "Час мистецької освіти"; Міжнародні психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті Б.О. Федоришина "Профорієнтація: стан і перспективи розвитку" (до Дня науки); XII Міжнародна науково-практична конференція "Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми" (до Дня науки); VII Міжнародні наукові читання, присвячені пам'яті академіка С.Я. Батишева; Міжнародна науково-практична інтернет-конференція "Теоретичні та методичні засади особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя"; XII Міжнародні педагогічно-мистецькі читання пам'яті професора О.П. Рудницької; Міжнародний науково-методологічний семінар "Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів".

Члени Відділення і співробітники наукових підрозділів Відділення брали участь у міжнародних та всеукраїнських виставках: "Сучасні заклади освіти – 2014", "Освіта та кар'єра – 2014", "Інноватика в сучасній освіті".

Відділення приділяло увагу науково-видавничій діяльності, підготовці рукописів науково-методичних фахових журналів і збірників наукових праць (періодичні видання), зокрема: "Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка" (гол. ред. – чл.-кор. В.О. Радкевич), "Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки і перспективи" (гол. ред. – чл.-кор. В.О. Радкевич), "Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент" (гол. ред. – чл.-кор. В.Ф. Орлов), "Професійна освіта: проблеми і перспективи" (гол. ред. – чл.-кор. В.О. Радкевич), "Професійне навчання на виробництві" (гол. ред. – чл.-кор. В.О. Радкевич),

"Професійно-технічна освіта" (гол. ред. – чл.-кор. Н.Г. Ничкало), "Педагогіка і психологія професійної освіти" (гол. ред. – чл.-кор. Н.Г. Ничкало), "Порівняльна професійна педагогіка" (гол. ред. – докт. пед. наук Н.М. Бідюк). З лютого 2014 р. онлайн-видавцем англomовних статей журналу "Comparative Professional Pedagogy" є міжнародне видавництво De Gruyter Open (Німеччина): OnlineISSN 2353-9518. <http://www.degruyter.com/view/j/rpp>. Цей журнал також включено до 14-ти міжнародних науково метричних баз: Cabell's Directory, Celdes, CNPIEC, EBSCO Discovery Service, Google Scholar, J-Gate, Naviga (Softweco), Primo Central (ExLibris), Read Cube, Summon (Serials Solutions/ProQuest), TDOne (TDNet), WorldCat (OCLC), CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities), Microsoft Academic Search. Вагоме місце серед наукових видань займають також польсько-український, українсько-польський щорічник "Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia" (за ред. Т. Левовицького, І. Вільш, Н. Ничкало), електронне наукове фахове видання "Інформаційні технології і засоби навчання" (гол. ред. – акад. В.Ю. Биков), "Вісник Національного транспортного університету", "Управління проектами, системний аналіз і логістика", "Машинознавство" (гол. ред. – чл.-кор. М.Ф. Дмитриченко). Підготовлено до друку XV випуск польсько-українського /українсько-польського щорічника: Професійна освіта: педагогіка і психологія: польсько-український/українсько-польський щорічник /за ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Київ-Ченстохова. – 2013. – Вип. XV, "Освіта дорослих: теорія, досвід та перспективи" (гол. ред. – Л.Б. Лук'янова); "Етика та естетика педагогічної дії" (гол. ред. – О.М. Отич).

Науковці Відділення є членами наукових рад і редакційних колегій зарубіжних видань: "Pedagogika Pracy", "Nauczyciel i szkoła", "Pedagogia", "Профессиональное образование. Столица", "Человек и образование".

У "Педагогічній газеті" опубліковано 10 статей, підготовлено спецвипуск "Педагогічної газети", присвячений Форуму "Європейський Союз – Україна: освіта дорослих", який відбувся в рамках Міжнародних днів освіти дорослих в Україні; в інших газетах – 8 публікацій, в електронних ЗМІ – 19, теле-радіопередач – 6.

VI.2.5. Відділення вищої освіти

Науково-організаційна діяльність Відділення здійснювалася під керівництвом його бюро у складі: дійсних членів НАПН України М.Б. Євтуха (академік-секретар), В.П. Андрущенко, О.В. Глузмана, Л.В. Губерського, М.І. Шкіля, членів-кореспондентів НАПН України О.В. Чалого, Г.П. Шевченко та вченого секретаря М.В. Набока.

У 2014 році членами Відділення та підпорядкованими йому установами завершилися фундаментальні та прикладні дослідження за темами:

- феномен університету в контексті суспільства знань;
- оптимізація циклу соціально-гуманітарних дисциплін у вищій освіті України в контексті євроінтеграції;

- теоретико-методологічні основи модернізації природничої й інженерної вищої освіти в умовах інноваційно-технологічного розвитку суспільства;
- теоретико-методологічне обґрунтування ефективних фінансово-економічних моделей розвитку вищої школи;
- вища освіта як фактор подолання ціннісного розколу в Україні;
- система комплексного моніторингу та управління якістю підготовки фахівців технічних університетів;
- особливості та механізми забезпечення євроінтеграції вищої освіти України;
- формування новітніх підходів до організації виховання і навчання та їх практичне втілення (на прикладі Відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна");
- науково-методичні засади розробки галузевих стандартів вищої освіти з напрямів: "Менеджмент і адміністрування", "Товарознавство і торговельне підприємництво", "Готельно-ресторанна справа", "Туризм", "Побутове обслуговування";
- екологічне виховання студентів в процесі географічної освіти у ВНЗ України;
- удосконалення комп'ютерних технологій в освіті;
- методологія маркетингових досліджень у системі вищої освіти;
- правова держава і проблеми правового виховання студентської молоді;
- модернізація ринку освітніх ресурсів вищої школи АР Крим;
- культура взаємин;
- науково-методичні основи модернізації освітньої діяльності вищих навчальних закладів післядипломної педагогічної освіти на засадах сучасних технологій;
- теоретико-методичні засади підготовки науково-педагогічних кадрів у системі післядипломної освіти;
- технології підготовки керівників районних (міських) відділів освіти до впровадження й оцінювання освітньої політики;
- теоретичні та методичні засади управління підготовкою фахівців з педагогіки вищої школи на основі компетентнісного підходу в межах європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу;
- психологічна підготовка керівників освітніх організацій до діяльності в умовах змін;
- особистісно орієнтовані засади психологічної підготовки майбутніх психологів у системі післядипломної педагогічної освіти.

Водночас продовжилися дослідження тем щодо автономії та врядування у вищій освіті, формування духовних потреб особистості в процесі художньої освіти і виховання, соціокультурних та інституціональних аспектів модернізації вищої освіти, реформування системи вищої освіти в Україні: моделі, світові тенденції та національна специфіка, концептуальних моделей суспільної освіти у вищих навчальних закладах, теоретико-методологічних засад впровадження в Україні європейських механізмів забезпечення якості вищої освіти,

синергетичних засад викладання фізико-хімічних дисциплін у вищій медичній школі України.

У звітному році розпочалися фундаментальні та прикладні дослідження за темами:

- концепція та методологія реалізації науково-дослідницької діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу університетів;
- розроблення методологічно та епістемологічно обґрунтованих засад, критеріїв і показників щодо стимулювання розвитку науки в університетах;
- інноваційні процеси в освітньому просторі вищого навчального закладу;
- концепція комплексного викладання рідної та іноземних мов у вищій школі України в історико-культурологічному аспекті;
- науково-методологічні засади удосконалення менеджменту та технологій навчання для забезпечення якості вищої освіти;
- розроблення моделей для прогнозування і управління процесами надходження до університету коштів за надання платних послуг, пов'язаних з отриманням вищої освіти, та системи підтримки прийняття рішень по їх використанню;
- міжнародна діяльність університету як стратегічний напрям розвитку сучасного ВНЗ.

Особливої уваги науковцями установ Відділення приділено виконанню завдань "Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2014–2016 роки" та виконанню постанови Загальних зборів НАПН України від 31 жовтня 2013 року "Концептуальні засади Національної стандартної класифікації освіти" в частині внесення змін до законів України "Про вищу освіту", "Про професійну освіту", "Про внесення змін до Закону України "Про освіту"; "Про внесення змін до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність".

Водночас науково-дослідна робота зазнавала істотного впливу подій на Сході України, внаслідок чого члени Відділення О.Л. Голубенко та Г.П. Шевченко., як і весь Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля змушені були змінити місцезнаходження та перейти на дистанційну форму навчання студентів. Не зважаючи на об'єктивні труднощі, член-кореспондент НАПН України Г.П. Шевченко, як голова спеціалізованої вченої ради Д 29.051.06 з педагогіки Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля зуміла зберегти її чисельний та якісний склад і надалі забезпечує можливість здобувачам наукових ступенів кандидата і доктора педагогічних наук захищати результати наукових досліджень в освітньо-виховній галузі.

Іншою важливою особливістю, яка вплинула на зміст наукових досліджень членів Відділення, стало введення в дію нового Закону України "Про вищу освіту". Крім того, за участі фахівців МОН України, Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, Інституту вищої освіти НАПН України, низки громадських організацій, а також закордонних експертів в дуже

стислі терміни розроблено проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року.

Відповідно до Угоди про співробітництво між Національним університетом фізичного виховання і спорту України та Національною академією педагогічних наук України від 14 листопада 2014 року у складі Відділення утворена секція з фізичної культури і спорту. До її складу ввійшли провідні фахівці Києва, Харкова, Львова, Дніпропетровська, Чернігова, Луцька. Секція утворена для координації діяльності вищих навчальних закладів, наукових установ та інших організацій у розв'язанні наукових проблем у сфері фізичної культури та спорту, підвищення ефективності підготовки наукових кадрів та впровадження результатів досліджень у практику.

Упродовж звітного періоду велику увагу приділено упровадженню результатів наукових досліджень, насамперед, науковцями Університету менеджменту освіти НАПН України. У 2014 році в Університеті менеджменту освіти завершилося впровадження результатів науково-дослідних робіт, що виконувалися у 2009–2011 рр. Встановлено, що стан та якість упровадження результатів науково-дослідної роботи за 2009–2011 рр. є такими, що відповідають вимогам "Положення про впровадження результатів науково-дослідних робіт Національною академією педагогічних наук України" від 19 травня 2011 р. № 1-7/6-159. Моніторинг упровадження теоретичних та науково-практичних результатів досліджень свідчить про необхідність продовження і поглиблення роботи творчих груп науковців з удосконалення позитивних результатів, отриманих в процесі їх апробації у 2012–2014 рр.

У процесі впровадження результатів дослідної роботи в Університеті було підготовлено та надруковано дві монографії, шість навчальних посібників, 157 наукових статей, навчальні програми та навчальні плани, професіографічні модулі, методики різного рівня.

Моніторинг упровадження здійснювався з використанням методів спостереження, аналізу, узагальнення, оцінювання та опрацювання інформації про стан упровадження продукції. У процесі моніторингу упровадження результатів науково-дослідної роботи проведено оцінювання його ефективності з метою вдосконалення і прогнозування подальших досліджень.

Інститутом вищої освіти упродовж року упроваджено в 39 об'єктах 3 результати наукових досліджень, в тому числі колективна монографія, концепція та методична модель.

Основні результати науково-дослідних робіт представлено на виставках, конференціях, семінарах, круглих столах. Упродовж 2014 р. в Університеті менеджменту освіти та Інституті вищої освіти проведено низку масових науково-практичних заходів згідно з планами роботи НАПН України, в тому числі 9 міжнародних та 16 всеукраїнських наукових конференцій, 6 методологічних семінарів, 7 круглих столів. У 2014 році все більшого поширення набувають Інтернет-конференції, вебінари. Учені Університету менеджменту освіти були активними учасниками низки форумів, презентацій, турнірів, конкурсів, виставок. Так, у березні-квітні 2014 року учені

Університету менеджменту освіти взяли активну участь у головній події року у сфері освіти – V міжнародній виставці "Сучасні заклади освіти – 2014" та XXV Міжнародній виставці "Освіта та кар'єра – 2014". За підсумками роботи XXV Міжнародної виставки "Освіта та кар'єра – 2014" Університет менеджменту освіти НАПН України у номінації "Компетентнісний підхід в освітній діяльності вищої школи" нагороджений дипломом лауреата I ступеня та золотою медаллю. Крім того, учені Університету менеджменту освіти взяли активну участь у Міжнародному тижні освіти дорослих в Україні, VI міжнародному форумі "Інноватика в сучасній освіті" та XXVI Міжнародній спеціалізованій виставці "Освіта та кар'єра – День студента 2014".

Серед масових заходів Інституту вищої освіти привертають увагу міжнародні конференція та круглий стіл з проблеми лідерського потенціалу університетів. Крім того, вчені Інституту вищої освіти брали активну участь у підготовці та проведенні методологічного семінару НАПН України "Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації". До того ж упродовж 2014 року помітною особливістю участі в масових науково-практичних заходах є зростання кількості науковців Відділення та підпорядкованих установ, залучених до участі у закордонних наукових форумах.

У 2014 році все поширенішим стає публікування результатів наукових досліджень у зарубіжних і вітчизняних виданнях, індексованих у міжнародних наукометричних базах даних. Найбільше таких публікацій, зокрема представлених у базі Scopus, за останній період мають вчені НТТУ "Київський політехнічний інститут", очолюваного академіком Згуровським М.З. Крім того, міжнародний щомісячний науково-технічний журнал "Известия высших учебных заведений "Радиоэлектроника" НТТУ "Київський політехнічний інститут" індексовано у міжнародній наукометричній базі даних Scopus. Наукове видання Київського національного університету імені Тараса Шевченка, очолюваного академіком Губерським Л.В., "Методы и объекты химического анализа" індексовано у міжнародних наукометричних базах eLIBRARY.RU, Chemical Abstract Service, Division of the American Chemical Society, Google Академія, а серії "Філософія. Політологія" та "Гуманітарні студії" "Вісника Київського національного університету імені Тараса Шевченка" внесено до Російського індексу наукового цитування, спільний науковий журнал Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В.І. Вернадського НАН України та Київського національного університету імені Тараса Шевченка "Украинский химический журнал (Ukrainskij Khimicheskij Zhurnal)" індексовано у міжнародній наукометричній базі даних Scopus.

У світових наукометричних базах даних широко представлені періодичні наукові фахові видання Харківського національного університету імені В.М. Каразіна, очолюваного членом-кореспондентом Бакіровим В.С. Це:

1. Вісник університету серія "Біологія" індексовано у міжнародній базі наукових видань THOMSON REUTERS (Web of Science).

2. Вісники університету серія "Медицина", "Біологія" та збірник наукових праць "Часопис соціально-економічної географії" індексовано у міжнародній базі наукових видань Index Copernicus.

3. "Біофізичний вісник" реферується Chemical Abstract Service of the AMERICAN CHEMICAL SOCIETY.

4. Вісник серія "Хімія" індексовано у міжнародній базі наукових видань DOAJ (Directory of Open Access Journals).

5. Вісник серія "Математика, прикладна математика, механіка" з 1999 року реферується у міжнародному математичному реферативному журналі Zentralblatt MATH (Німеччина).

6. Збірник наукових праць "Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії", "Харківський історіографічний збірник", щорічник "Старожитності", вісник серія "Медицина" індексовано у РИНЦ (Росія). З вересня 2014 року в університеті впроваджено систему Open Journal Systems (OJS). Сайт "Фахові видання університету" індексується пошуковими системами і метадані статей експортуються у зовнішні бази даних WorldCat.

У 2014 році в Київському національному торговельно-економічному університеті видано 6 номерів науково-практичного журналу "Вісник КНТЕУ", у тому числі англійською мовою, а також 2 номери міжнародного наукового журналу "Товари і ринки" зі статтями трьома іноземними мовами. Журнали зареєстровано в базі даних РИНЦ.

Журнал "Нейро-нечіткі технології моделювання в економіці" Київського національного університету ім. Вадима Гетьмана, очолюваного академіком Павленком А.Ф., включено до каталогу періодичних видань Ulrichsweb.

Збірник наукових праць "ДУХОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ: МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА" Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля індексовано у міжнародних наукометричних базах: Index Copernicus International (Impact Factor: 4,31 for year 2012); Ulrich's Periodicals Directory; Open Academic Journals Index (Impact Factor: 0,536 for year 2012);

"Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського" індексовано у реферативному журналі та базі даних ВІНІТІ (Російська академія наук), e-Library (Російський індекс цитування), у світовій довідковій системі "Ulrich's Periodicals Directory", міжнародних наукометричних базах даних "Index Copernicus", "InfoBase Index", "Polish Scholarly Bibliography" та "Inspec", а також у національній базі даних "УКРАЇНІКА НАУКОВА" (реферативний журнал "ДЖЕРЕЛО").

З початку 2013 року всі серії "Філологія, Філософія, Соціологія, Історія, Політологія, Економіка, Право Культурологія" наукового видання "Вісник Маріупольського державного університету" включено до міжнародної наукометричної бази "Index Copernicus International" (Польща). Також з початку 2014 р. всі названі серії "Вісника Маріупольського державного університету" включено до міжнародної наукометричної бази "Российский индекс научного цитирования" (РИНЦ). Крім того, усі серії "Вісника Маріупольського

державного університету" включено до фонду наукової електронної бібліотеки "Киберленинка" (Росія). Це стало можливим завдяки наполегливій та послідовній праці членів Відділення Бакірова В.С., Мазаракі А.А., Павленка А.Ф., Шевченко Г.П., Загірняка М.В., Балабанова К.В., які досягли таких вагомих успіхів.

Упродовж 2014 року проведено звітні та тематичні збори Відділення, на яких обговорювалися звіт НАПН України за 2013 рік та завдання на 2014 рік та проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін. Загалом вчені Відділення та підпорядкованих наукових установ узяли активну участь у науковому обґрунтуванні, концептуальних засад професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів та теоретичних засад і практики реалізації компетентнісного підходу в освіті.

У 2014 році відповідно до плану роботи НАПН України Відділенням підготовлено і винесено на засідання Президії НАПН України питання "Про хід впровадження результатів дослідження "Організація навчального процесу в закладах післядипломної педагогічної освіти в умовах їх інноваційного розвитку", завершеного у 2011 р." у системі післядипломної педагогічної освіти, виконаного в Університеті менеджменту освіти".

Проведено 11 засідань бюро Відділення та 1 засідання експертної ради, на яких розглянуто 63 питання, що стосувалися організації, планування, внесення змін, погоджень кандидатур, попередніх підсумків, впровадження результатів виконуваних досліджень членами Відділення та науковими підрозділами підвідомчих установ.

Чільне місце серед питань, що виносились на обговорення, займав хід виконання в Університеті менеджменту освіти та Інституті вищої освіти плану заходів з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка та 150-річчя від дня його перепоховання та виконання постанови Загальних зборів НАПН України від 31 жовтня 2013 р. "Концептуальні засади Національної стандартної класифікації освіти". Про результати науково-дослідних робіт доповідали члени Відділення Балабанов К.В., Кононенко В.І., Грищенко І.М., Мокін Б.І., Загірняк М.В., Кузьмінський А.І., Горобець Ю.І.

На засіданнях бюро Відділення також розглядалися питання висвітлення результатів наукових досліджень Інституту вищої освіти та Університету менеджменту освіти на інформаційному порталі НАПН України, проведення масових наукових заходів Відділенням та підвідомчими установами. Постійна увага також приділялась питанням контролю за ходом виконання постанов Загальних зборів і засідань Президії НАПН України, рішеннями бюро Відділення.

VI.3. Виконання програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2014 – 2016 роки

Об'єднання зусиль учених НАПН України та фахівців МОН України відкриває нові можливості в методологічному і науково-методичному супроводі розвитку сучасної освіти, сприяє вирішенню стратегічних завдань, що стоять перед національною системою освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, інтеграції її в європейський і світовий освітні простори.

У 2014 році міністром освіти і науки України С.М. Квітом та президентом Національної академії педагогічних наук України В.Г. Кременем підписано Програму спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2014-2016 роки (далі – Програма). Програма передбачає виконання 88 заходів з дев'яти напрямів, а саме: "Загальні проблеми розвитку освітнього простору", "Дошкільна та загальна середня освіта", "Позашкільна освіта і виховна робота", "Професійно-технічна освіта", "Вища освіта", "Педагогічна освіта і освіта дорослих", "Психологічний супровід освіти", "Управління освітою, інформаційне забезпечення діяльності галузі" та "Проведення спільних науково-практичних масових заходів".

На виконання завдань Програми вчені НАПН України спільно з фахівцями МОН України брали участь в удосконаленні законодавства у сфері освіти, здійснювали напрацювання у робочих групах нормативно-правових документів, зокрема вченими Академії подано пропозиції до проектів Законів України "Про вищу освіту" (Закон прийнято 1 липня 2014 р. № 1556-VII), "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про освіту", "Про професійно-технічну освіту", Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років та Стратегії розвитку вищої освіти України.

Наукові працівники установ НАПН України брали активну участь у здійсненні експертизи навчальної і навчально-методичної літератури і роботі Науково-методичної ради з питань освіти МОН України та її комісіях. Зокрема, учені інститутів педагогіки, психології імені Г.С. Костюка, проблем виховання, спеціальної педагогіки долучалися до роботи з проведення психолого-педагогічної експертизи програм, рукописів підручників для основної школи.

Водночас установи Академії тісно співпрацюють з фахівцями Міністерства за їх основними напрямками діяльності. Так, значна увага вчених інститутів педагогіки, проблем виховання, спеціальної педагогіки зосереджувалася на розробленні нормативного, програмного, навчально-методичного забезпечення дошкільної освіти, початкової, основної та старшої школи, організації навчання дітей з особливими потребами, зокрема інклюзивного навчання.

Так, у співпраці з МОН України вченими Інституту педагогіки НАПН України розроблено проект "Концепції профільного навчання в старшій школі", який розглянуто і позитивно оцінено на засіданні Колегії МОН України, а також оновлено "Порядок і зміст держаної атестації загальноосвітніх навчальних закладів, критерії атестаційної експертизи загальноосвітніх навчальних закладів", "Положення про конкурсний відбір оригінал-макетів

підручників для учнів 4 та 7 класів загальноосвітніх навчальних закладів" та "Положення про порядок здійснення науково-дослідної та інноваційної діяльності у закладах освіти".

Співробітники Інституту проблем виховання НАПН України брали участь у робочій групі з розроблення Концепції і проекту Національної стандартної класифікації освіти (дошкільна освіта). Вченими Інституту спільно з фахівцями МОН України проведено I етап Всеукраїнського конкурсу майстерності педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів "Джерело творчості" за художньо-естетичним напрямом позашкільної освіти у таких номінаціях: "Керівник гуртка вокального та музичного мистецтва", "Керівник гуртка циркового та театрального мистецтва", "Керівник гуртка хореографічного мистецтва" та відкритий Всеукраїнський конкурс методичних матеріалів, авторських програм і проектів "Разом! Партнерство навчальних закладів і родин" (30 вересня 2014 р.). Співробітниками Інституту розроблено положення про конкурс, методологічний інструментарій та проведено пілотний етап.

Спільно з фахівцями МОН України науковцями Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України започатковано Всеукраїнський проект "Розумна дитина" на 2014-2017 н.р. (наказ МОН України від 8 травня 2014 р. № 564), мета якого полягає в створенні умов використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій і електронних освітніх ресурсів під час навчання учнів початкової школи, та Всеукраїнський проект "Хмарні сервіси в освіті" на 2014-2017 н.р. (наказ МОН України від 21 травня 2014 р. № 629), мета якого – розроблення, обґрунтування, експериментальна перевірка моделі використання хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу. З метою впровадження хмарних технологій проведено низку семінарів, презентацій та тренінгів для методистів і керівників загальноосвітніх навчальних закладів.

У межах виконання Програми науковцями Інституту обдарованої дитини НАПН України спільно з представниками МОН України проведено III Всеукраїнський конкурс педагогічної майстерності "Творчий учитель – обдарований учень". Результати конкурсу оприлюднені на сайті www.iod.gov.ua та teacher.iod.gov.ua, а також на всеукраїнському освітньому порталі "Острів знань" та сервері комплексу "Універсал 4 online".

Науковими працівниками Інституту спеціальної педагогіки НАПН України надавалися пропозиції щодо внесення змін до Закону України "Про загальну середню освіту" (щодо деяких питань індивідуальної форми навчання) (реєстр. № 4145 від 14 лютого 2014 р.), проекту Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо особливостей доступу інвалідів до освітніх послуг", Порядку організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах (знаходиться на громадському обговоренні. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1413809810/>). Співробітники Інституту також надавали матеріали та брали участь у парламентських слуханнях "Освіта, охорона здоров'я та соціальне забезпечення

дітей з порушеннями психофізичного розвитку: проблеми та шляхи їх вирішення" (4 червня 2014 року).

Водночас здійснювалося розроблення навчально-методичного забезпечення та проведення курсів підвищення кваліфікації керівних педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів стосовно навчання та виховання дітей з особливими потребами. Підготовлено програмне та методичне забезпечення курсів підвищення кваліфікації керівних, педагогічних, науково-педагогічних працівників навчальних закладів (ліцензія Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (Серія АД № 034572) за такими напрямками: управління загальноосвітнім спеціальним навчальним закладом; інклюзивна освіта; українська жестова мова як предмет вивчення і засіб навчання; психолого-педагогічна допомога дітям з аутизмом; інноваційні психолого-педагогічні технології навчання та виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку (порушення зору, слуху, мовлення, опорно-рухового апарату, розумового розвитку та затримка психічного розвитку). Проведено курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників навчальних закладів на базі Лисогірської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату Первомайського району Миколаївської обласної ради "Інноваційні психолого-педагогічні технології навчання та виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення та дітей з розладами аутичного спектра" та курси підвищення кваліфікації керівних, педагогічних, науково-педагогічних працівників навчальних закладів за програмою "Інноваційні лінгвопедагогічні та особистісно-орієнтовані технології навчання дітей з порушеннями слуху" в м. Дніпропетровську на базі КЗО "Багатопрофільний навчально-реабілітаційний ресурсно-методичний центр корекційної роботи та інклюзивного навчання" Дніпропетровської обласної ради.

В Інституті професійно-технічної освіти НАПН України розроблено проекти Державних стандартів професійно-технічної освіти з інтегрованих професій: "Укладальник підлогових покриттів", "Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення", "Оператор телекомунікаційних послуг". Співробітниками Інституту започатковано тренінги для педагогічних працівників щодо створення інформаційно-освітнього середовища закладів професійно-технічної освіти та організації дистанційного навчання учнів ПТНЗ і підготовлено методичні рекомендації "Організація дистанційного навчання учнів професійно-технічних навчальних закладів".

Наукові співробітники Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України брали участь у розробленні Переліку напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра, зокрема удосконалено перелік поєднаних педагогічних спеціальностей і спеціалізацій, здійснено наукову експертизу доцільності запровадження спеціалізації "асистент вчителя інклюзивних та спеціальних дошкільних, шкільних, соціально-реабілітаційних закладів", обґрунтовано критерії атестаційної експертизи загальноосвітніх навчальних

закладів, зокрема що стосуються професійного розвитку педагогічних працівників, проведено спільні з МОН України науково-практичні заходи з проблем професійного розвитку і саморозвитку педагога. Водночас Відділенням професійно-технічної освіти НАПН України спільно з науковцями Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України та фахівцями МОН України у вересні-листопаді 2014 року під егідою Національної комісії України у справах ЮНЕСКО проведено Міжнародні дні освіти дорослих в Україні та форум "Європейський Союз – Україна: освіта дорослих", який відбувся 4-6 листопада 2014 року.

Наукові працівники Інституту вищої освіти НАПН України у звітному році брали активну участь у підготовці Закону України "Про вищу освіту", який було прийнято Верховною Радою України 1 липня 2014 р., а також з метою сприяння імплементації зазначеного закону за підтримки МОН України та Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти провели два семінари для керівників вищих навчальних закладів "Автономія та відповідальність ВНЗ" (10 жовтня 2014 р. – 56 осіб; 21 жовтня 2014 р. – 40 осіб).

Працівниками ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України проводилася робота щодо удосконалення підвищення кваліфікації керівників загальноосвітніх навчальних закладів, які атестуються у 2014-2017 роках, зокрема організовано та проведено низку виїзних занять для слухачів курсів підвищення кваліфікації (категорії: завідувачі та методисти районних методичних кабінетів, педагогічні працівники обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти) на базі Міністерства освіти і науки України, на яких у формі зустрічей, "круглих столів" обговорювалися актуальні питання професійного вдосконалення та атестації керівних кадрів загальноосвітніх навчальних закладів і вносилися відповідні пропозиції щодо удосконалення підвищення кваліфікації керівників загальноосвітніх навчальних закладів, які атестуються у 2014-2017 роках.

Науковцями Академії спільно з працівниками Міністерства розпочато роботу щодо розроблення науково-методичного забезпечення профорієнтаційної роботи з молоддю. Так, ученими Інституту соціальної та політичної психології НАПН України підготовлено електронний посібник та інтернет-ресурс для оптимізації стратегії вибору молоддю професії з урахуванням рейтингу її престижності в суспільстві. У 2014 році створено Інтернет-ресурс profprestige.org.ua, який спрямований на забезпечення ефективної взаємодії з користувачем, містить актуальні результати дослідження професій на ринку праці України та онлайн-опитувальник для проведення масштабних всеукраїнських опитувань.

Інтеграція діяльності наукових співробітників Інституту психології імені Г.С. Костюка, Науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи та фахівців підрозділів Міністерства полягала у розробленні та вдосконаленні психологічного забезпечення навчального процесу, нормативно-правової бази щодо роботи практичних психологів і соціальних педагогів навчальних закладів освіти. Зокрема, Українським науково-

методичним центром практичної психології і соціальної роботи підготовлено та подано департаменту економіки та фінансування Міністерства освіти і науки України пропозиції щодо удосконалення Типових штатних нормативів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації (лист № 38 від 11 березня 2014 р.) та підготовлено для департаменту вищої освіти МОН України інформацію щодо наявності та стану психологічної служби у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації (лист № 113 від 7 жовтня 2014 р.). Підготовлено проект нового Положення про центри (кабінети) психологічної служби для всіх рівнів освіти та розміщено на сайті Українського НМЦ практичної психології і соціальної роботи для обговорення серед фахівців психологічної служби.

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського (далі – ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського) у 2014 році працювала над оновленням нормативно-правової бази бібліотек освітянської галузі, зокрема розроблено проект Типового положення про бібліотеку професійно-технічного навчального закладу. Підготовлено до затвердження "Положення про бібліотеку загальноосвітнього навчального закладу". Затверджено, розроблене ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, "Положення про бібліотеку районного (міського) методичного кабінету (центру)" (наказ МОН України № 610 від 20 травня 2014 р., зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11 червня 2014 р. за № 607/25384).

Співробітники ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського брали участь в роботі організаційного комітету всеукраїнського конкурсу "Шкільна бібліотека", та роботі журі конкурсу. Проведена спільна робота з фахівцями МОН України щодо започаткування щорічного проведення у жовтні місяці в рамках Міжнародного місячника шкільних бібліотек Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек України (наказ МОН України № 931 від 12 серпня 2014 р.). Підготовлено рекомендації до проведення у 2014 році Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек України під гаслом "Шкільна бібліотека – стратегічний партнер освіти".

Триває співпраця зі створення підручників, посібників, електронних ресурсів навчального призначення та інших видань. Загалом на виконання завдань Програми щодо науково-методичного забезпечення системи освіти співробітниками підвідомчих установ Академії підготовлено 13 монографій, 10 підручників, 5 електронних підручників, 52 навчальних і методичних посібники, зокрема 3 на електронних носіях, 20 методичних рекомендацій, 4 збірники наукових праць, розроблено 39 навчальних програм і 1 довідник.

За участі представників МОН України, педагогів і науковців установ і закладів освіти, з якими тісно співпрацюють науковці НАПН України, проводилася низка науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів з актуальних проблем модернізації освіти.

Упродовж 2014 року вченими установ НАПН України спільно з працівниками МОН України організовано та проведено чотири освітянські виставки, які відображали новітні здобутки та інноваційні напрями розвитку освітньої галузі, зокрема: V Міжнародну виставку "Сучасні заклади освіти -

2014" (18-20 березня 2014 р., Національний виставковий комплекс "КиївЕкспоПлаза", м. Київ); XXV Міжнародну спеціалізовану виставку "Освіта та кар'єра 2014", "Освіта за кордоном" (10 – 12 квітня 2014 р., Палац дітей та юнацтва, м. Київ), VI Міжнародний форум-презентацію "Іноватика в сучасній освіті" (21 – 23 жовтня 2014 р., Виставковий центр "КиївЕкспоПлаза", м. Київ) та XXVI Міжнародну спеціалізовану виставку "Освіта та кар'єра – День студента 2014" (13 – 15 листопада 2014 р., Центр ділового та культурного співробітництва "Український дім"). Під час роботи виставок відбулися семінари, круглі столи, майстер-класи з проблем інноваційної освітньої діяльності.

Доброю практикою взаємодії стала участь провідних учених Академії у роботі Колегії та Атестаційної колегії МОН України, у щорічних серпневих конференціях, нарадах, а фахівці структурних підрозділів міністерства є постійними учасниками Загальних зборів та методологічних семінарів Академії, засідань Президії НАПН України. Забезпечується спільна систематична участь у роботі редакційних рад і колегій наукових періодичних видань, співзасновники яких МОН і НАПН України.

Як засвідчують результати виконання Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2014-2016 роки, у звітному році розпочато виконання усіх запланованих заходів та здійснювалася плідна співпраця між вченими НАПН України та фахівцями МОН України відповідно до визначених у Програмі напрямів.

Водночас в умовах розвитку інформаційного суспільства постає необхідність розширення можливостей мережного способу співробітництва між НАПН України та МОН України, що забезпечить більш ефективну співпрацю щодо науково-методологічного та методичного супроводу освіти.

VII. ПІДГОТОВКА ТА АТЕСТАЦІЯ НАУКОВИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

VII.1. ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації здійснюється через аспірантуру і докторантуру дванадцяти підвідомчих установ за десятьма спеціальностями в галузі педагогічних, дев'ятьма спеціальностями в галузі психологічних наук, трьома спеціальностями в галузі філософських, однією спеціальністю в галузі економічних наук.

Загальна чисельність докторантів у 2014 році в установах Академії становила 80 осіб (Додатки, табл. 10). Переважна кількість докторантів навчалася в Інституті вищої освіти НАПН України – 16 осіб, Інституті педагогіки НАПН України – 12 осіб, Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України – 10 осіб, Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України – 10 осіб.

На кінець 2014 року загальна чисельність аспірантів становила 404 осіб, (Додатки, табл. 11). Найчисельнішими є аспірантури в Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України (49 осіб), Інституті проблем виховання НАПН України (45 осіб), Інституті соціальної та політичної психології НАПН України (43 особи), Інституті вищої освіти НАПН України (43 особи). Для підготовки кандидатських дисертацій до підвідомчих установ прикріплено 47 здобувачів.

До наукового керівництва аспірантами і консультування докторантів в установах НАПН України залучено 274 провідних фахівців, у тому числі 144 докторів наук і 130 кандидатів наук.

За державним замовленням у підвідомчих установах НАПН України навчалася 234 особи (142 особи – з відривом від виробництва, 92 особи – без відриву від виробництва), кількість докторантів – 76 осіб. Як і в попередні роки простежується тенденція зменшення кількості аспірантів, які навчалися за кошти юридичних і фізичних осіб, зокрема, у 2014 році зменшення відбулося на 27 відсотків. За кошти юридичних і фізичних осіб навчалася 170 аспірантів (30 осіб – з відривом від виробництва і 140 осіб – без відриву від виробництва) та 4 докторанти.

Обсяги державного замовлення в 2014 році на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів через докторантуру становили 22 особи, на умовах контракту прийнято 1 особу (Додатки, табл. 10). До аспірантури за державним замовленням зараховано 77 аспірантів, у тому числі 52 особи з відривом від виробництва, 25 осіб без відриву від виробництва. За кошти юридичних і фізичних осіб до аспірантури прийнято 36 осіб (8 осіб з відривом від виробництва і 28 осіб без відриву від виробництва) (Додатки, табл. 11).

У звітному році, порівняно з 2013 роком, прийом до аспірантури за державним замовленням зменшено на 5 відсотків, що становило 4 особи,

прийом до аспірантури за кошти юридичних і фізичних осіб зменшився на 34,5 відсотка, що становило 19 осіб.

Випуск аспірантів у підвідомчих установах Академії становив загалом 127 осіб, серед яких 39 осіб успішно закінчили навчання: 22 особи із захистом дисертації, 17 осіб з поданням до захисту (Додатки, табл. 12). Зокрема, за державним замовленням закінчили навчання 69 осіб, серед яких 22 особи успішно: 11 осіб із захистом дисертації, 11 осіб з поданням до захисту. Показник ефективності роботи аспірантури за державним замовленням становив 32 відсотка. До закінчення терміну навчання з аспірантури вибуло 8 осіб.

За кошти юридичних і фізичних осіб аспірантуру закінчили 58 осіб, 17 з яких успішно: 11 осіб – із захистом дисертації, 6 осіб з поданням до захисту. Показник ефективності навчання в аспірантурі підвідомчих установ Академії на умовах контракту становив 29,3 відсотка. Відраховано з аспірантури до закінчення терміну навчання 27 осіб, що пов'язано з невиконанням індивідуальних планів роботи або фінансовою неспроможністю аспірантів.

Випуск із докторантури в звітному році становив 23 особи, у т.ч. 22 особи за державним замовленням (Додатки, табл. 10). Показник ефективності роботи докторантури підвідомчих установ Академії за державним замовленням становив 54,5 відсотка, а за кошти юридичних і фізичних – 100 відсотків.

Протягом звітнього року на засіданнях учених рад систематично аналізувалася результативність та ефективність роботи наукових керівників і консультантів. В установах дотримується вимога щодо оптимальної кількості одночасно прикріплених до наукового керівника чи консультанта аспірантів, докторантів, здобувачів.

Керівництво підвідомчих установ протягом звітнього року здійснювало контроль щодо працевлаштування випускників Академії, які навчалися за державним замовленням. Зокрема, в системі НАПН України працевлаштовано 59,0 відсотка докторантів і 37,7 відсотка аспірантів, решта – у навчальних закладах різних рівнів акредитації.

У 2014 році актуальними залишалися проблеми фінансування публікацій результатів наукових досліджень докторантів і аспірантів, передусім монографій, відображення результатів досліджень у наукометричних базах даних, участі аспірантів і докторантів у конференціях і семінарах за кордоном, роботи в провідних зарубіжних бібліотеках тощо.

З метою забезпечення реалізації вимог Закону України "Про вищу освіту" (2014 р.) у звітному році було утворено робочу групу для розроблення концептуальних та організаційних засад підготовки докторів філософії в НАПН України. Відповідно до постанови Президії НАПН України "Про організацію підготовки докторів філософії на освітньо-науковому рівні вищої освіти в НАПН України" від 18 грудня 2014 р. № 1-7/11-309 робочій групі спільно з відділеннями Президії НАПН України необхідно забезпечити розроблення концептуальних та організаційних засад підготовки докторів філософії в НАПН України та подати на розгляд Президії НАПН України

проект типової освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії в НАПН України.

VII.2. РОБОТА СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ УЧЕНИХ РАД

У системі атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації у 2014 році брали участь вісімнадцять спеціалізованих учених рад, що діяли у десяти підвідомчих установах Академії.

У звітному році спеціалізовані вчені ради в Інституті педагогіки НАПН України (Д 26.452.01, Д 26.452.04), Інституті проблем виховання НАПН України (Д 26.454.01), Інституті спеціальної педагогіки НАПН України (Д 26.450.01), Інституті соціальної та політичної психології НАПН України (Д 26.457.01), ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" (Д 26.455.03) проходили перереєстрацію, за результатами якої, у 2014 році відбулися якісні та кількісні зміни у мережі спеціалізованих учених рад Академії.

Так, в Інституті спеціальної педагогіки НАПН України створено дві спеціалізованої вчені ради з правом приймати до розгляду та проводити захист дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук у галузі педагогічних наук – Д 26.450.01, та у галузі психологічних наук – Д 26.450.02.

У Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова та Інституті вищої освіти НАПН України на міжвідомчій основі створена спеціалізована вчена рада К 26.053.11 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальностями 13.00.02 – теорія та методика навчання (біологія) та 13.00.02 – теорія та методика навчання (хімія).

Аналіз роботи спеціалізованих учених рад свідчить, що в звітному році, проведено 156 засідань спеціалізованих учених рад, на яких розглянуто 178 дисертаційних робіт: 46 докторських і 133 кандидатських дисертацій (Додатки, табл. 13). У 2014 році в галузі педагогічних наук розглянуто 106 дисертацій (26 докторських, 80 кандидатських), психологічних наук – 65 дисертацій (17 докторських, 48 кандидатських), філософських наук – 8 дисертацій (3 докторські, 5 кандидатських) (Додатки, табл. 14)

Найбільше наукових робіт захищено зі спеціальностей: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти (11 докторських і 32 кандидатських робіт), 19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи (7 докторських і 17 кандидатських дисертацій), 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія (4 докторські і 13 кандидатських дисертацій).

За результатами захисту на засіданнях спеціалізованих учених рад розглянуто 179 дисертаційних досліджень з позитивним рішенням. Українською мовою написано 100 відсотків докторських дисертацій та 98,5 відсотків – кандидатських (Додатки, табл. 15).

У 2014 році найбільшу чисельність здобувачів наукового ступеня становили працівники вищих навчальних закладів – 50 відсотків докторських і 59 відсотка кандидатських робіт (Додатки, табл. 16).

Станом на 1 січня 2015 року на розгляд спеціалізованих учених рад наукових установ Академії подано 24 докторські і 80 кандидатські дисертації.

Теми дисертаційних досліджень наведено у "Переліку тем дисертаційних досліджень, захищених в установах НАПН України у 2014 році".

ВІІ.3. Діяльність Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні

У 2014 році до Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук від 96 установ: НАПН України, педагогічних університетів та інститутів, вищих навчальних закладів непедагогічного профілю (аграрних, військових, економічних, медичних, технічних, юридичних), у яких досліджуються проблеми з педагогічних і психологічних наук, надійшло на узгодження і було розглянуто 1392 тем докторських і кандидатських дисертаційних досліджень, у тому числі докторських тем з педагогічних наук – 181, із психологічних – 43, кандидатських з педагогічних наук – 960, із психологічних наук 208 (табл. VII.3.1).

Таблиця VII.3.1

Кількість тем докторських і кандидатських дисертаційних досліджень, розглянутих Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні у 2014 році

Кількість тем досліджень		З педагогічних наук				З психологічних наук			
		докторські		кандидатські		докторські		кандидатські	
		усього	%	усього	%	усього	%	усього	%
Усього надійшло до Ради		181	100	960	100	43	100	208	100
у т.ч.	узгоджено	61	33,7	357	37,2	4	9,3	85	40,9
	скориговано	91	50,3	406	42,3	35	81,4	108	51,9
	на уточнення	29	16	197	20,5	4	9,3	15	7,2

Аналіз тем дисертаційних досліджень свідчить, що увага науковців зосереджена на дослідженні загальних і методологічних засад педагогіки як науки, історії педагогічної думки та освіти, проблемах змісту освіти та її модернізації, запровадженні нових технологій навчання і виховання, професіоналізації і персоналізації особистості майбутнього фахівця, вивченні освітніх систем різних країн та світових тенденцій розвитку фахової освіти. Пріоритетними дослідженнями із психологічних наук є теоретико-

методологічні проблеми загальної психології та історії психології, психологічні особливості розвитку особистості в системі неперервної освіти, психологічні проблеми творчості та обдарованості, професійної підготовки та діяльності практикуючих психологів у різних сферах соціальної практики, психологічної діяльності фахівців спеціальних підрозділів в особливих умовах. Тематика дисертаційних досліджень розглядається за 10 науковими спеціальностями з педагогічних наук і 11 – із психологічних наук.

Як і в попередні роки, переважають дослідження із педагогічних спеціальностей: **теорія і методика професійної освіти (13.00.04), методика навчання з галузей знань (13.00.02), загальна педагогіка та історія педагогіки (13.00.01), теорія і методика виховання (13.00.07)**. Із психологічних наук – дослідження за шифрами спеціальностей: **педагогічна та вікова психологія (19.00.07), загальна психологія; історія психології (19.00.01), соціальна психологія, психологія соціальної роботи (19.00.05), медична психологія (19.00.04), спеціальна психологія (19.00.08), психологія діяльності в особливих умовах (19.00.09) та організаційна психологія, економічна психологія (19.00.10)**.

Тематика **докторських** дисертаційних досліджень з педагогічних і психологічних наук є досить різноманітною. Науковці вивчають проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з програмної інженерії, економічного менеджменту, аграрної та лісогосподарської галузі, інженерів різних галузей виробництва, фахівців залізничного, морського та авіаційного транспорту, фахівців з фізичної реабілітації, кваліфікованих робітників різного профілю. Активно досліджуються проблеми розвитку педагогічної майстерності вчителя, його професійна мобільність і професійний імідж, проблеми самореалізації викладачів ВНЗ, формування культури безпечного використання інформаційного середовища, педагогічної експертизи освітніх інновацій у вищих навчальних закладах. Розробляються наукові засади управління взаємодією вищого навчального закладу із зовнішнім середовищем, розвитком кадрового потенціалу університету, якістю дистанційного навчання, якістю освіти у вищому навчальному закладі, вивчаються проблеми розвитку стратегічного менеджменту закладів вищої освіти країн Європейського Союзу (Великої Британії, Франції, Швеції, Угорщини, Чехії, Австрії та інших).

Тематика докторських наукових досліджень із теорії та методики навчання спрямовані на стан і перспективи розвитку профільного навчання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, розвиток методичної компетентності вчителів-предметників як у системі неперервної освіти, так і в системі методичної роботи на різних регіональних рівнях. Зазначені дослідження також спрямовані на розроблення системи соціально-інформатичних компетентностей майбутніх учителів інформатики, технологічної компетентності майбутніх інженерів з використанням комп'ютерно орієнтованих систем, методичної системи інформатичної підготовки майбутніх інженерів-дизайнерів.

Тематика докторських дисертаційних досліджень спрямована також на вивчення проблем національного, морального естетичного виховання, визначення важливих пріоритетів в особистому та суспільному житті учнівської і студентської молоді. Важливе місце у наукових дослідженнях займають проблеми формування політичної та комунікативної культури студентської молоді в полікультурному освітньому просторі.

Тематика докторських дисертаційних досліджень з психологічних наук переважає за спеціальністю *19.00.07 – педагогічна та вікова психологія* (42,0 відсотка), де розглядаються проблеми розвитку у студентської молоді готовності до самоосвітньої діяльності, психологія ціннісно-смиислової саморегуляції педагогів, вікова генеза просоціальності особистості, психологія комунікативного моделювання особистісних конструктів у підлітковому віці, проектування життєвого успіху особистістю юнацького віку, психологія становлення професіоналізму фахівців різних галузей господарства.

Заслуговують на увагу докторські дисертаційні дослідження за спеціальністю *19.00.01 – загальна психологія, історія психології* (30,2 відсотка), де вивчається розвиток психологічної науки в Україні в другій половині ХХ століття; становлення принципів пізнання людини в університетській психології України у ХІХ – на початку ХХ століття; психологія символічної регуляції поведінки особистості.

За спеціальністю *19.00.04 – медична психологія* досліджується така проблематика: психологія соціальної депривації особистості з психосоматичною патологією; психологія почуття провини у батьків дітей з психофізичними вадами; психологічні засади соціальної реабілітації наркозалежних осіб.

Наукові дослідження з педагогіки на здобуття наукового ступеня **кандидата** педагогічних наук становлять 68,0 відсотка від загальної кількості тем, поданих на розгляд Міжвідомчої ради (Додатки, табл. 17).

Дослідження зі спеціальності *13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки* здійснюються переважно за трьома напрямками.

Перший спрямований на дослідження вищої та середньої освіти України в певних історичних проміжках. У звітному році здебільшого досліджувався період другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Серед них: розвиток післядипломної освіти вчителів історії, особливості вищої юридичної освіти, розвиток початкової юридичної освіти, розвиток мистецької освіти на Черкащині, професійна підготовка вчителя на Поділлі, розвиток музичного виховання дітей дошкільного віку, розвиток професійно-технічної освіти північно-східної України, розвиток фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах.

Другий напрям досліджень спрямовано на вивчення науково-педагогічної діяльності видатних вітчизняних і зарубіжних вчених-педагогів. Так, Міжвідомча рада розглянула теми дисертаційних досліджень з проблем виховання дітей та молоді у педагогічній спадщині Івана Соколянського, В.Ф. Шмідта, Івана (Іоанна) Максимовича, просвітницької та наукової

діяльності Ф.І. Тітова, С.У. Гончаренка, Дмитра Чижевського, педагогічної спадщини Гелен Паркхерст у контексті розвитку педагогіки США, педагогічної концепції Степана Балея, соціального захисту дітей у творчому доробку Януша Корчака.

Третій напрям досліджень за цією спеціальністю – порівняльна педагогіка. За звітний період особливий інтерес науковців викликали тенденції розвитку освіти в різних країнах світу, зокрема США: педагогічна підтримка технічно обдарованих студентів в університетах, оцінювання навчальних досягнень студентів університетів, організаційно-педагогічні умови фізичного виховання студентів, гендерне виховання студентської молоді, організація сприятливого навчального середовища в університетах. Значна кількість досліджень присвячена проблемам освіти у країнах Європейського Союзу: діяльності Європейської асоціації університетів у контексті формування регіонального освітнього простору, змісту туристичної освіти, інформативній освіті, організації інклюзивного навчання; модернізації навчання іноземних мов у країнах Центральної Європи; розвитку вищої педагогічної, дошкільної педагогіки, розвитку інноваційних процесів у вищій педагогічній освіті, модернізації університетської освіти в Польщі; реформуванню системи вищої освіти Японії; патріотичному вихованню учнівської молоді та оцінюванню навчальних досягнень учнів Китаю, розвитку медіаосвіти та студентського самоврядування в університетах Канади.

Тематика кандидатських дисертаційних досліджень за шифром спеціальності 13.00.02 – *теорія та методика навчання (з галузей знань)* за кількісними показниками становить 21,0 відсотка. Дисертаційні дослідження присвячені, зокрема, різним аспектам методики навчання фізики в середніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладах, математики, інформатики, хімії і біології, географії, історії та суспільствознавчих дисциплін, фізичного виховання і основ здоров'я, медичних і фармацевтичних дисциплін, загальновійськових і військово-спеціальних дисциплін.

Багато досліджень за шифром спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання технологій і теорія та методика навчання – технічні дисципліни присвячено підготовці майбутнього вчителя технологій: навчання промислового дизайну, навчання етнодизайну майбутніх учителів технологій, навчання основ виробництва з обробки конструкційних матеріалів майбутніх учителів технологій, навчання технологій організації обслуговування ресторанного господарства майбутніх фахівців ресторанної справи, навчання креслення майбутніх інженерів-механіків засобами комп'ютерного моделювання.

Тематика досліджень за шифром спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання іноземних мов зосереджена в основному на розробленні методик навчання англійської мови, а також німецької, французької, іспанської та китайської.

За звітний період досить широко представлена тематика досліджень за шифром спеціальності 13.00.02 – фізична культура та основи здоров'я.

Дисертаційні дослідження спрямовано на розвиток координації рухів, формування рухових умінь і здібностей учнів та студентів у процесі занять футболом, плаванням, черлідінгом, легкою атлетикою, регбі, нетрадиційними видами гімнастики тощо. За тематикою "охорона здоров'я" науковці розробляють методiku оцінювання навчальних досягнень учнів загальноосвітніх навчальних закладів, студентів вищих навчальних закладів із основ здоров'я; здоров'язбережувальні технології у процесі фізичного виховання студентів; формування мотивації до систематичних занять фізичними вправами студентів спеціальних медичних груп; формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувальної діяльності учнів шкіл у поза навчальний час.

Зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання у 2014 році Міжвідомча рада розглянула таку тематику досліджень: творча активність учнів середніх навчальних закладів на уроках музичного мистецтва, розвиток музичної пам'яті, слуху школярів, музично естетична компетентність учнів основної школи, формування методичної компетентності майбутніх учителів музики.

У звітному році тематика досліджень за шифром спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання математики були присвячені методикам навчання геометричних величин учнів загальноосвітніх навчальних закладів, навчання алгебри учнів основної школи із застосуванням проектних технологій, навчання арифметичного матеріалу молодших школярів з використанням мультимедійних технологій; комп'ютерно орієнтованій методиці навчання математичної статистики, аналітичної геометрії студентів технічних спеціальностей.

Теорія та методика навчання української мови і літератури досліджується науковцями за такими напрямками: навчання морфології української мови старшокласниками профільної школи, формування соціокультурної компетентності учнів основної школи в процесі навчання синтаксису, вивчення епічних творів на уроках української літератури у 5-6 класах, навчання лінгвосоціокультурної компетентності китайських студентів у процесі навчання української мови.

З методики навчання біології, хімії, географії, медичних і фармацевтичних дисциплін, військових і військово-спеціальних дисциплін Міжвідомчою радою було розглянуто всього по 2-3 теми досліджень.

Розглянуто 16 тем кандидатських дисертаційних досліджень із спеціальності 13.00.03 – *корекційна педагогіка*. Ці дослідження виконуються переважно в Інституті спеціальної педагогіки НАПН України, у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова та у Південноукраїнському національному педагогічному університеті імені К.Д. Ушинського. Науковці досліджують: навички просторового орієнтування у дітей молодшого шкільного віку з глибоким порушенням зору; комунікативні навички у старших дошкільників із загальним недорозвиненим мовленням; організаційно-

педагогічні умови інтегрованого супроводу учнів з особливими потребами в інклюзивному навчальному закладі тощо.

Найбільшу кількість тем кандидатських дисертаційних досліджень Міжвідомча рада розглянула у 2014 році за шифром спеціальності *13.00.04 – теорія та методика професійної освіти* (41,5 відсотка).

Дослідження здійснювались науковцями за трьома напрямками: професійна підготовка вчителя загальноосвітнього, викладача професійно-технічного та вищого навчального закладу; підготовка фахівців різних галузей виробництва; професійна підготовка фахівців за кордоном.

У тематиці кандидатських дисертаційних досліджень значна увага приділяється підготовці майбутнього вчителя. У представлених на розгляд Міжвідомчої ради темах досліджень поширеною є категорія "професійна компетентність". Зокрема, автори досліджують комунікативну компетентність учителя початкової школи, культурну, етнокультурну, компетентність майбутніх учителів музики, математичну компетентність майбутніх учителів математики, соціокультурну компетентність майбутніх учителів філологічних спеціальностей.

Науковцями досліджуються технологічна культура майбутніх майстрів виробництв аграрної галузі, інформаційно-комунікаційна компетентність техніків-механіків, культура професійного обслуговування майбутніх фахівців транспортної галузі, правова компетентність майбутніх фахівців готельного господарства, професійне самовдосконалення майбутніх фахівців правоохоронних органів, колористичну компетентність майбутніх фахівців художньо-графічних спеціальностей, фахову компетентність майбутніх інженерів-програмістів, загально інженерну підготовку бакалаврів з гірничої справи, професійно-мовленнєву компетентність майбутніх лікарів.

На основі зарубіжних матеріалів автори досліджують: підготовку вчителів іноземних мов у Чеській Республіці; професійну підготовку бакалаврів з міжнародних відносин в університетах Канади; підготовку державних службовців у вищих навчальних закладах КНР; розвиток педагогічної майстерності педагогічних кадрів в системі підвищення кваліфікації в Англії; професійну підготовку кваліфікованих робітників у навчальних центрах ремісничих палат Німеччини; професійну підготовку вчителя англійської мови в Бельгії; професійну підготовку майбутніх фахівців менеджменту державного управління в університетах США; підготовку вчителя в педагогічних університетах КНР та інші.

У 2014 році Міжвідомча рада розглянула 33 теми кандидатських дисертаційних досліджень за шифром спеціальності *13.00.05 – соціальна педагогіка* (3,3 відсотка). Автори досліджують: процеси соціалізації учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів; формування дозвіллевої діяльності дітей різного віку; педагогічну підтримку іноземних студентів вищих навчальних закладів; професійне самовдосконалення майбутніх соціальних педагогів, їх підготовку до професійної діяльності у

загальноосвітніх навчальних закладах; розвиток центрів реабілітації дітей і молоді з інвалідністю в Україні тощо.

Кількість поданих на розгляд Міжвідомчою радою тем дисертаційних досліджень за шифром спеціальності *13.00.06 – теорія і методика управління освітою* складає лише 1,7 відсотка (16 тем). Переважно це теми, спрямовані на дослідження управління якістю навчальних досягнень учнів загальноосвітніх навчальних закладів, моделювання навчального процесу у вищих навчальних закладах, управління процесом професійної підготовки майбутніх менеджерів сфери освіти, розвиток управлінської компетентності керівників шкіл у системі діяльності районного методичного кабінету та інші.

Тематика кандидатських дисертаційних досліджень за шифром спеціальності *13.00.07 – теорія і методика виховання* (6,7 відсотка) спрямована на дослідження процесів виховання у студентів культури дозвілля, правове виховання студентської молоді, формування української ментальності студентів вищих навчальних закладів, естетичне виховання старших підлітків засобами мистецтв, виховання гуманних взаємин вчителя і учнів, виховання професійної відповідальності майбутніх фахівців різних сфер господарства, громадянське виховання та виховання професійного обов'язку майбутніх офіцерів служби порятунку тощо.

За шифром спеціальності *13.00.08 – дошкільна педагогіка* Міжвідомча рада розглянула 12 тем кандидатських дисертаційних досліджень (1,2 відсотка). Зазначені дослідження спрямовані передусім на особливості підготовки педагогічних кадрів дошкільної освіти в Україні та за кордоном: формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, підготовку фахівців дошкільної освіти в Туреччині, підготовку майбутніх вихователів до формування ціннісних орієнтацій у старших дошкільників тощо.

За шифром спеціальності *13.00.09 – теорія навчання* у звітному році на розгляд Міжвідомчої ради подано 21 тему кандидатських досліджень (2,2 відсотка). Тематика досліджень охоплює такі проблеми: дидактичні умови організації дистанційного навчання предметів природничого циклу у старшій школі; дидактичні умови формування самоосвітньої діяльності у процесі вивчення природничо-математичних дисциплін; формування умінь діалогічного спілкування старшокласників у процесі навчання предметів гуманітарного циклу; дидактичні умови організації самостійної роботи студентів економічних спеціальностей у процесі вивчення математичних дисциплін; організація інклюзивного навчання фізико-математичних дисциплін студентів з обмеженими фізичними можливостями у вищих технічних навчальних закладах; дидактичні умови формування проектно-конструкторської компетентності майбутніх інженерів у процесі графічної підготовки.

Дослідження за шифром спеціальності *13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті* (2,7 відсотка) спрямовані на: проектування електронних освітніх ресурсів для підготовки старшокласників до олімпіад з

програмування; геоінформаційні технології у формуванні екологічної компетентності майбутніх інженерів гірничого профілю; проектування хмаро орієнтованого середовища педагогічної підготовки вчителя; проектування електронних освітніх ресурсів навчання математики в початковій школі з використанням системи Adobe Flash; проектування віртуального навчального середовища інженерів-педагогів у галузі комп'ютерних технологій; використання мережних платформ у розвитку професійних компетентностей фахівців інформаційно-комунікаційного забезпечення післядипломної педагогічної освіти та ін.

Тематика кандидатських наукових досліджень з психології (202 теми), подана у 2014 році на розгляд Міжвідомчої ради, розподілилась за кількістю досліджень таким чином: найбільше подано тем за шифром спеціальності 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія, наступними є дослідження за шифрами спеціальностей 19.00.01 – загальна психологія, історія психології та 19.00.05 – соціальна психологія, психологія соціальної роботи. Відсутні теми за шифром спеціальності 19.00.02 – психофізіологія.

Тематика кандидатських дисертаційних досліджень зі спеціальності 19.00.01 – загальна психологія, історія психології спрямована на вивчення: психології професійної успішності особистості; психологічних особливостей самозмінювання у процесі переживання самотності особистістю; статево рольових чинників психологічного забезпечення благополуччя особистості; когнітивно-особистісних та індивідуальних чинників успішного процесу переносу знань; особистісних чинників самоінвалідації як форми проактивної допінг-поведінки; індивідуально-психологічних особливостей конфліктності як властивості особистості тощо.

За шифром спеціальності 19.00.04 – медична психологія (3,8 відсотка поданих тем) науковці досліджують структуру когнітивних порушень у дітей молодшого шкільного віку з гіперактивним розладом і дислексією, особливості психосоматичних розладів в осіб різної статі, психологія соціальної депривації особистості з психосоматичною патологією.

Тематика кандидатських дисертаційних досліджень за шифром спеціальності 19.00.05 – соціальна психологія, психологія соціальної роботи (3,3 відсотка) спрямована на організацію соціальної підтримки осіб з проблемами психічного здоров'я у групах самопомоги; соціально-психологічні чинники уявлень студентської молоді про часову перспективу; психологічні перспективи конструювання життєвих перспектив безробітних; психологічні умови розвитку соціального капіталу неповнолітніх делінквентів; соціально-психологічні особливості етнічної самосвідомості лемків; соціально-психологічні особливості суб'єктивного благополуччя у шлюбних стосунках подружжя.

Автори кандидатських досліджень за шифром спеціальності 19.00.06 – юридична психологія (1,7 відсотка) обрали такі теми наукових робіт: особливості розвитку професійної ідентичності майбутніх правоохоронців; соціально-психологічні установки працівників органів внутрішніх справ у

роботі з неповнолітніми правопорушниками; соціально-психологічні умови вибору підлітками нормативності-девіантності у сфері правової поведінки; психологічні особливості професійної свідомості адвокатів; *професійні* чинники розвитку професійної надійності працівників патрульно-постової служби.

За шифром спеціальності 19.00.07 – *педагогічна та вікова психологія* до Міжвідомчої ради подано найбільше тем: 95, що складає 45,7 відсотка від їх загальної кількості. Частина дослідників обрала тематику психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів, вихователів і психологів: структура і динаміка смисложиттєвих орієнтацій майбутніх психологів; психологічні умови розвитку професійної креативності майбутніх вихователів; розвиток творчої компетентності вчителя у процесі професійного становлення; особливості профілактики емоційного вигорання майбутніх фахівців; психологічні чинники розвитку професійної самоідентичності майбутніх психологів; інтерпретація в глибинному пізнанні психіки практичними психологами; психологічні чинники розвитку психологічної рефлексії вчителів в умовах післядипломної освіти та інші.

Певну частину дослідників зацікавили психологічні особливості поведінки, навчання, поглядів на життєвий шлях в майбутньому, взаємин дітей дошкільного віку, учнів загальноосвітніх навчальних закладів і студентів вищих навчальних закладів, зокрема: психологічні механізми оптимізації метапам'яті студентів в умовах проактивної інтерференції; ілюзія знання в мета когнітивному моніторингу навчальної діяльності студентів вищих навчальних закладів; психологічні чинники особистісного самовизначення обдарованих підлітків; психологічні механізми взаємодії учнівських груп з класними колективами; розвиток творчих здібностей старших дошкільників засобами комп'ютерних ігор; психологічні особливості взаємозв'язку креативності та самоактуалізації особистості в юнацькому віці; психологічні чинники становлення професійної "Я-концепції" у студентів медичних коледжів та інші.

Тематика кандидатських дисертаційних досліджень за шифром спеціальності 19.00.08 – *спеціальна психологія* складає 4,3 відсотка. Автори подали на розгляд Міжвідомчої ради теми, за якими будуть досліджувати: корекцію емоційного розвитку дітей з психофізичними порушеннями засобами дельфінотерапії; особливості соціально-психологічної адаптації дітей з аутизмом у дошкільному віці; формування саморегуляції агресивної поведінки підлітків з порушеннями розумового розвитку; психологічні детермінанти формування інтелектуального розвитку підлітків з порушеннями слуху.

За шифром спеціальності 19.00.09 – *психологія діяльності в особливих умовах* науковці досліджуватимуть: особливості психічної ригідності емоційних переживань професійних спортсменів з кульової стрільби; психологічну профілактику синдрому "емоційного вигорання" у курсантів вищих навчальних закладів МВС України; *професіографічний* аналіз діяльності працівників служби психологічного забезпечення Державної служби цивільного захисту України.

Автори кандидатських дисертаційних досліджень за шифром спеціальності 19.00.10 – *організаційна психологія, економічна психологія* вивчають: психологічні особливості професійного самовизначення менеджерів комерційних організацій методом коучингу; психологічні умови формування психологічно значущих якостей майбутніх фахівців з управління проектами.

Міжвідомча рада розглянула лише дві теми за шифром спеціальності 19.00.11 – *політична психологія* (1,0 відсотка). За цією тематикою досліджуватимуться становлення політичної культури молоді як психологічний ресурс соціуму та психологічні особливості *громадської* участі користувачів соціальних мереж.

У звітному році відбулося 9 засідань Міжвідомчої ради за секціями наукових спеціальностей з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук. Члени Міжвідомчої ради здійснюють науково-консультативну діяльність для аспірантів і докторантів, беруть активну участь в організації і проведенні шкіл молодих науковців, семінарів, конференцій.

Збільшення кількості спеціалізованих учених рад з педагогічних і психологічних наук у вищих навчальних закладах та наукових установах вимагає, зокрема, посилення вимог до наукової компетентності аспірантів і докторантів, посилення відповідальності наукових керівників дисертаційних досліджень, згідно вимог щодо наукового керівництва аспірантами і здобувачами, необхідності підвищення вимогливості вчених рад до затвердження тем дисертаційних досліджень.

Слід відзначити співпрацю Міжвідомчої ради з національними педагогічними університетами в м. Харкові, Полтаві, Тернополі, Києві, Одесі та ін., які досить відповідально ставляться до оформлення документів, що подаються на розгляд, зокрема до обґрунтування теми дисертаційного дослідження. Однак чимало з поданих на розгляд тем члени Міжвідомчої ради коригують (50,3 відсотка тем докторських дисертацій з педагогіки, 81,4 відсотка тем докторських дисертацій з психології, 42,3 відсотка кандидатських дисертацій з педагогіки та 51,9 відсотка кандидатських дисертацій з психології). Водночас порівняно з минулими роками у 2014 році кількість тем дисертаційних досліджень, відправлених на уточнення і переформулювання, зменшилась на 7-9 відсотка, що засвідчує ґрунтовніший підхід до визначення тем досліджень з педагогіки та психології.

Актуальними для подальших досліджень з педагогіки залишаються проблеми модернізації вищої освіти, формування концепції змісту освіти і процесу навчання для різних типів вищих навчальних закладів в умовах професійної освіти дворівневої системи, вивчення тенденцій і досвіду інтеграції та диференціації навчання в системі вищої освіти. Потребують подальшої розробки нові концепції виховання учнівської та студентської молоді з орієнтацією на особистість, як головну цінність виховного процесу, як основи людиноцентрованого виховного процесу, підготовки молоді до розвитку майбутньої кар'єри в умовах розвитку громадянського суспільства.

У галузі психологічних наук актуальними залишаються дослідження за шифрами спеціальностей 19.00.02 – психофізіологія, 19.00.03 – психологія праці, інженерна психологія, 19.00.11 – політична психологія. Недостатньою є увага дослідників до психологічних проблем розробки, апробації та поширення нових технологій навчання, психологічних засад створення сучасних підручників, в тому числі на електронних носіях, розробки діагностичних, профілактичних і корекційних психологічних засобів соціальної дезадаптованості учнів, вивчення соціально-психологічних умов узалежнення наркоманії, ігроманії, розробки технологій корекції девіантної поведінки неповнолітніх.

VIII. ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ

Освітня діяльність у НАПН України здійснювалася через підготовку робітничих кадрів (професійно-технічна освіта), фахівців (вища освіта), підвищення кваліфікації (післядипломна освіта) у чотирьох підвідомчих установах: ДВНЗ "Університет менеджменту освіти", Інституті спеціальної педагогіки, Навчально-науковому центрі професійно-технічної освіти і Львівському науково-практичному центрі професійно-технічної освіти (табл. VIII.1).

Таблиця VIII.1

Підготовка фахівців, робітничих кадрів, підвищення кваліфікації і перепідготовка кадрів у підвідомчих установах НАПН України у 2014 році

Напрямок, підвідомча установа НАПН України	Зараховано, осіб		Випущено, осіб	
	усього	у т.ч. за кошти державного бюджету	усього	у т.ч. за кошти державного бюджету
Усього, осіб	8758	6252	8668	6144
у т.ч. за напрямами				
Підготовка робітничих кадрів (професійно-технічна освіта)	190	159	222	205
у т.ч. за підвідомчими установами				
Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти	190	159	222	205
Підготовка фахівців (вища освіта)	433	93	482	80
у т.ч. за підвідомчими установами				
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	340	0	402	0
Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти	93	93	80	80
Підвищення кваліфікації кадрів (післядипломна освіта)	8135	6000	7964	5859
у т.ч. за підвідомчими установами				
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	6641	6000	6470	5859
Інститут спеціальної педагогіки	72	–	72	–
Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти	1422	–	1422	–

Підготовка робітничих кадрів здійснювалася у Навчально-науковому центрі професійно-технічної освіти відповідно до ліцензій МОН України та Головного управління освіти і науки у сфері загальної середньої освіти Київської державної адміністрації за такими професіями: секретар керівника (організації, підприємства, установи); секретар керівника (організації, підприємства, установи), обліковець з реєстрації бухгалтерських даних; слюсар з ремонту автомобілів; слюсар з ремонту автомобілів, водій автотранспортних

засобів (категорія "С"); маляр, лакувальник; електрогазозварник, рихтувальних кузовів; водій автотранспортних засобів (категорія "В") на базі повної і базової загальної середньої освіти за денною та вечірньою формами навчання (Додатки, табл. 18).

Загальна чисельність учнів державного замовлення становила 342 особи. За підсумками 2014 року найбільше учнів навчалося за професіями "слюсар з ремонту автомобілів" і "слюсар з ремонту автомобілів, водій автотранспортних засобів (категорія "С")" – по 36 відсотків (151 і 149 осіб відповідно), найменше – за професією "маляр, лакувальник" – шість відсотків (25 осіб). У звітному році зараховано 159 осіб і закінчили навчання 205 осіб. Щодо підготовки за кошти фізичних і юридичних осіб, чисельність випускників становила 17 осіб.

Значна увага у навчально-виховному процесі Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти НАПН України надавалася виховній і профорієнтаційній роботі, зокрема, організації різноманітних виставок, зустрічей, художніх та історичних вечорів-читань, вечорів художньої самодіяльності.

Центр активно співпрацює з Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України, Київським професійно-педагогічним коледжем імені Антона Макаренка, Відкритим міжнародним університетом розвитку людини "Україна", соціальними інститутами м. Києва з питань спорту, розвитку та дозвілля молоді (Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Голосіївської районної державної адміністрації у м. Києві, Київський міський центр соціальних служб для молоді тощо).

Підготовка фахівців здійснювалася в Навчально-науковому центрі професійно-технічної освіти і ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" Академії такими освітньо-кваліфікаційними рівнями: молодший спеціаліст, бакалавр, магістр.

Навчання *молодших спеціалістів* (денна форма навчання) проводилося у Навчально-науковому центрі професійно-технічної освіти НАПН України відповідно до ліцензії МОН України та сертифікатів про акредитацію за чотирма спеціальностями у таких галузях знань: 0201 Культура (спеціальність 5.01020501 Діловодство); 0305 Економіка та підприємництво (5.03050901 Бухгалтерський облік); 0306 Менеджмент і адміністрування (5.03060102 Організація обслуговування на транспорті); 0701 Транспорт і транспортна інфраструктура (5.07010602 Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів) (Додатки, табл. 19). Загальна чисельність учнів державного замовлення становила 197 осіб, за рік було випущено 80 осіб і зараховано 93 особи.

Відповідно до вимог законодавства контроль щодо працевлаштування здійснюється за особами, які навчаються за державним замовленням на денній формі навчання. До такої категорії належать кваліфіковані робітники та молодші спеціалісти, які навчаються в Навчально-науковому центрі професійно-технічної освіти Академії. У 2014 році випущено 285 осіб, працевлаштовано за фахом 285 осіб.

Підготовка бакалаврів і магістрів (денна та заочна форма навчання) здійснювалася у ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" відповідно до ліцензії МОН України та сертифікатів про акредитацію.

Навчання *бакалаврів* проводилося за кошти фізичних та юридичних осіб в Інституті менеджменту та психології й Інституті післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників УМО за шести напрямками у таких галузях знань: 0101 Педагогічна освіта (напрямок підготовки 6.010104 Професійна освіта (Дизайн), 6.010104 Професійна освіта (Охорона праці)); 0301 Соціально-політичні науки (6.030102 Психологія, 6.030103 Практична психологія); 0305 Економіка та підприємництво (6.030505 Управління персоналом та економіка праці); 0306 Менеджмент і адміністрування (6.030601 Менеджмент) (Додатки, табл. 20). Загальна чисельність студентів становила 298 осіб, з них прийнято у 2014 році 122 особи. За рік було випущено 192 бакалаври.

Навчання в *магістратурі* Інституту менеджменту та психології й Інституту післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників УМО проводилося за кошти державного бюджету і за кошти фізичних та юридичних осіб за сімома спеціальностями у таких галузях знань: 0101 Педагогічна освіта (спеціальність 8.01010401 Професійна освіта (Дизайн)); 0301 Соціально-політичні науки (8.03010201 Психологія); 0305 Економіка та підприємництво (8.03050501 Управління персоналом та економіка праці); 0306 Менеджмент і адміністрування (8.03060101 Менеджмент організацій і адміністрування); 1801 Специфічні категорії (8.18010018 Адміністративний менеджмент, 8.18010020 Управління навчальним закладом, 8.18010021 Педагогіка вищої школи).

Загальна чисельність студентів державного замовлення становила 90 осіб (Додатки, табл. 19). За кошти фізичних та юридичних осіб було прийнято на навчання 218 осіб, 210 магістрів завершили своє навчання (Додатки, табл. 20).

Загальна чисельність фахівців (молодший спеціаліст, бакалавр, магістр) у підвідомчих установах Академії на кінець звітнього року становила 876 осіб, з них: 32,8 відсотка (287 осіб) за державним замовленням; 67,2 відсотка (589 осіб) за кошти фізичних та юридичних осіб. Найбільше здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня "молодший спеціаліст" навчалося зі спеціальності "Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів" (98 осіб), "бакалавр" – з напрямку підготовки "Менеджмент" (80 осіб), "магістр" – зі спеціальностей "Психологія" (75 осіб).

Підвищення кваліфікації кадрів проводилося у ДВНЗ "Університет менеджменту освіти", зокрема, в Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти й Інституті післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників (м. Донецьк), в Інституті спеціальної педагогіки та у Львівському науково-практичному центрі професійно-технічної освіти (Додатки, табл. 21).

У Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти УМО відповідно до ліцензії МОН України проводилося підвищення кваліфікації за такими напрямками: підвищення кваліфікації працівників методичних служб; підвищення кваліфікації працівників психологічних служб; підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого

самоврядування, державних підприємств, установ та організацій галузі знань, напряму підготовки 1501 "Державне управління"; підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівників закладів освіти за напрямом 0101 "Педагогічна освіта". Підвищення кваліфікації здійснювалося заочною та очно-дистанційною формами навчання.

У 2014 році за кошти державного бюджету в Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти УМО підвищили кваліфікацію 2869 керівників закладів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників, державних службовців, працівників методичних і психологічних служб. За кошти фізичних та юридичних осіб в інституті підвищили кваліфікацію 81 особа. Упродовж року постійно оновлювався зміст підвищення кваліфікації відповідно до вимог часу, запитів і потреб керівних, педагогічних і науково-педагогічних кадрів освіти. Для забезпечення розгляду актуальних проблем освіти до освітнього процесу долучалися вчені НАПН України. Здійснювалася робота з розширення співробітництва з науковими установами та закладами освіти щодо освітньої, навчально-методичної, науково-дослідної діяльності у галузі післядипломної педагогічної освіти. З метою вдосконалення професійного рівня працівників для забезпечення якості освітнього процесу в Інституті започатковані курси підвищення кваліфікації керівних, педагогічних і науково-педагогічних кадрів Університету менеджменту освіти на основі короткотермінових семінарів-тренінгів як продовження постійно діючих семінарів для керівників і науково-педагогічних працівників.

В Інституті післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників УМО (м. Донецьк) відповідно до ліцензії МОН України проводилося підвищення кваліфікації педагогічних працівників за напрямом 0101 Педагогічна освіта заочною, очно-дистанційною і заочною формами навчання. У 2014 році в Інституті післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників УМО 2990 осіб підвищили свою кваліфікацію за кошти державного бюджету і 530 осіб – за кошти фізичних та юридичних осіб. Слухачі проходили вхідне тестування та вихідний контроль знань з методики навчання та психології з використання комп'ютерів, крім цього блок контролю передбачав залік з окремих предметів та підсумковий контроль (екзамен або захист випускної роботи) перед атестаційною комісією Інституту. У звітному році розроблено плани навчального процесу курсів підвищення кваліфікації та навчально-тематичні плани за новими формами для 13 категорій слухачів заочною, заочною, очно-дистанційною формами навчання та професійні програми підвищення кваліфікації слухачів. У 2014 році розширилася географія проведення занять у режимі он-лайн. Організовано та проведено перший етап очно-дистанційної форми навчання, а саме організаційно-установчої сесії в режимі он-лайн в групах слухачів Чернігівської, Львівської та Миколаївської областей. Проводилася робота щодо вдосконалення організації всіх форм навчання та їх методичного забезпечення.

У звітному році Інститут спеціальної педагогіки НАПН України відповідно до ліцензії МОН України продовжилося підвищення кваліфікації

керівних, педагогічних і науково-педагогічних працівників навчальних закладів за кошти фізичних і юридичних осіб. У звітному році в Інституті підвищили кваліфікацію 72 вихователів, вчителів, психологів, корекційних педагогів, директорів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів, заступників директорів та практичних працівників системи інклюзивного навчання. Підвищення кваліфікації відбулося зі спеціалізацій: "Олігофренопедагогіка та інтенсивна педагогічна корекція", "Тифлопедагогіка", "Сурдопедагогіка", "Логопедія", "Інклюзивна освіта", "Психолого-педагогічна допомога дітям з аутизмом", "Жестова мова".

У Львівському науково-практичному центрі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України відповідно до ліцензії МОН України здійснювалося підвищення кваліфікації кадрів за напрямом "Підвищення кваліфікації керівних і педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів" за кошти фізичних та юридичних осіб. Загалом у звітному році підвищення кваліфікації пройшли 1422 керівних й інженерно-педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів за очною формою навчання.

IX. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

З метою вивчення й використання зарубіжного досвіду в освітній сфері України, розширення співпраці з міжнародними організаціями і фондами, науковими інституціями та навчальними закладами, створення умов для діалогу між цивілізаціями, культурами і народами, що будується на повазі до загальних цінностей, механізмами забезпечення якого мають слугувати освіта і наука, культура та культурне співробітництво, комунікація та інформація, наукові установи НАПН України активізували свою участь у міжнародних наукових заходах, проектах і програмах Європейського Союзу, Світового банку, ЮНЕСКО, Ради Європи, Європейського фонду підготовки, Американських рад з міжнародної освіти, Британської ради в Україні, Представництва DVV International в Україні та інших впливових міжнародних організацій і фондів. Більш плідною стала співпраця з 38-ма іноземними членами НАПН України, які представляють 12 країн світу, науковими установами і навчальними закладами Республік Білорусь, Болгарія, Казахстан, Молдова, Польща, Фінляндія, Австрійської, Естонської, Латвійської, Литовської, Киргизької, Китайської Народної, Португальської, Словацької, Чеської, Угорської та Французької Республік, Держави Ізраїль, Королівств Іспанія та Швеція, Канади, Федеративної Республіки Німеччина, Російської Федерації, Румунії, Сполучених Штатів Америки, Японії та інших зарубіжних країн, як у рамках 13 угод про співробітництво, укладених Академією, так і в рамках сотень угод, укладених безпосередньо академічними установами з однопрофільними науковими установами і навчальними закладами зарубіжних країн.

Наукові установи НАПН України та окремі науковці є визнаними експертами багатьох міжнародних організацій таких як, наприклад: Міжнародна Рада психологів (США), Європейська академія природничих наук (ФРН), Міжнародна асоціація прикладної психології, Європейська асоціація психології праці та організаційної психології (EAWOP), Європейська мережа організаційних психологів та психологів праці (ENOP), Міжнародна асоціація з економічних досліджень (IAREP), Польська асоціація організаційної психології, Американська психологічна асоціація (АРА), Європейська асоціація медіа та інформаційної освіти, Міжнародне товариство політичної психології (ISPP), Представництво ООН в Україні, USAID, ЮНІСЕФ, Європейська асоціація освіти дорослих, Всесвітня рада з питань обдарованих і талановитих дітей, Європейська рада з питань високих здібностей, Міжнародна академія культури безпеки, екології та здоров'я "МАКБЕЗ", Благодійний фонд "Східноєвропейська місія", Благодійна організація "Фонд "Асперн".

Співробітники наукових установ НАПН України беруть активну участь у виконанні понад 30 проектів і програм міжнародних організацій і фондів.

Уперше в Україні, на виконання положень укладеної 2014 року Угоди про співпрацю між Національною академією педагогічних наук України, Товариством "Знання" України та Представництвом німецької неурядової організації "Німецьке об'єднання народних університетів" DVV International в

Україні, Національна академія педагогічних наук України спільно з Міністерством освіти і науки України, Товариством "Знання" України та Представництвом Інституту з міжнародного співробітництва німецької асоціації народних університетів (DVV International) в Україні провели під егідою Національної комісії України у справах ЮНЕСКО Міжнародні дні освіти дорослих в Україні із залученням організацій та установ при МОН України, наукових установ НАПН України, департаментів та управлінь освіти і науки обласних державних адміністрацій та Департаменту освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (КМДА), громадських організацій і фондів, науковців зарубіжних країн за фінансової підтримки Федерального міністерства економічного співробітництва і розвитку Федеративної Республіки Німеччина. Заключним етапом Міжнародних днів освіти дорослих в Україні став форум "Європейський Союз – Україна: освіта дорослих", що розпочався з відкриття виставки, присвяченої освіті дорослих. За результатами роботи Форуму прийнято Звернення до освітянської і наукової спільноти, органів виконавчої влади, громадських організацій щодо необхідності спільних дій освітянської і наукової спільноти, державних і недержавних інституцій, громадських організацій, об'єднань, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, творчих спілок і усіх, хто має відношення до освіти і навчання дорослих, посилення уваги до забезпечення доступу до освіти різних категорій населення України, особливо незахищених груп, з метою підвищення економічної активності та зайнятості населення, сталого розвитку регіонів України, збереження цілісності держави й з метою забезпечення людині права на освіту впродовж життя і можливостей власного розвитку.

З метою розширення співпраці з ЮНЕСКО і створення умов для діалогу між цивілізаціями, культурами і народами, на виконання розпорядження НАПН України від 5 травня 2014 року № 31-р активізувалася діяльність кафедри ЮНЕСКО "Превентивна освіта і соціальна політика" на базі Інституту проблем виховання; здійснюються організаційні заходи щодо розширення мережі кафедр ЮНЕСКО в наукових установах НАПН України у рамках програми "Освіта для всіх": "Медіа- та інформаційна грамотність" (Інститут соціальної та політичної психології); "Теорія і методика освіти впродовж життя" (Університет менеджменту освіти та Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих); "Неперервний професійний розвиток педагога ХХІ століття" (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих).

У квітні 2014 року у Варшаві відбулася Міжнародна конференція за результатами роботи проекту "Науковий дебют. Сталий розвиток – 2013", в роботі якої взяла участь делегація науковців Академії, викладачів і студентів ВНЗ України. Мета проекту полягає в залученні студентів до інноваційної наукової діяльності, формуванні в них критичного мислення в процесі самостійного наукового пошуку та підготовці авторської статті з проблем сталого розвитку. Організатори проекту – Бюро професора Єжи Бузека, колишнього Голови Європейського Парламенту, депутата Європейського

Парламенту від Республіки Польща в м. Рацібож, Національна академія педагогічних наук України, Академія спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві та Державна вища професійна школа у м. Рацібож. Українські студенти, завдяки ініціативам депутата Європейського Парламенту проф. Єжи Бузека, отримали можливість конкурувати на європейському рівні з науковими працями, присвяченими проблемам сталого розвитку. Українські студенти-магістранти, починаючи з 2011 року, вже втретє взяли участь у цьому конкурсі, що збагатився новими науковими проектами і сміливими ідеями. Особливість цього конкурсу в тому, що до участі в ньому разом зі студентами-магістрантами було допущено сучасну українську молодіжну наукову еліту – аспірантів. Розширення масштабів конкурсу зумовило необхідність видання праць дебютантів у двох томах.

Упродовж року в НАПН України відбулися зустрічі з представниками зарубіжних наукових інституцій, під час яких обговорювалися питання ролі і завдань Академії у сфері реформування освіти України, осучаснення нормативно-правової бази галузі, необхідності її європеїзації та активізації співпраці із зарубіжними партнерами.

Відповідно до плану роботи на 2014 рік міжнародна наукова співпраця **Інституту педагогіки** спрямовувалася на дослідження зарубіжного досвіду та поширення його кращої практики в Україні. За результатами досліджень підготовлено рекомендації Міністерству освіти і науки України, іншим органам виконавчої влади. Активізувалося налагодження зв'язків із зарубіжними науковими установами-партнерами, проведення міжнародних наукових заходів в Україні за участю зарубіжних фахівців. Науковці Інституту брали активну участь у міжнародних проектах і представляли результати їхньої науково-дослідної роботи на міжнародних наукових заходах за кордоном. Здійснювалися дослідження проблеми забезпечення якості загальної середньої освіти в європейських країнах і США, розроблено структуровані за рівнями рекомендації щодо використання зарубіжного досвіду в Україні.

Науковці Інституту взяли участь у 93 міжнародних заходах; спільно з вітчизняними та зарубіжними партнерами провели 7 міжнародних заходів. Корисною була участь у роботі Міжнародної науково-практичної конференції "Польська мова в українській освіті – перспективи в аспекті європейської інтеграції", що проводилась у рамках міжнародного українсько-польського проекту Міністерства закордонних справ Польщі "Співпраця в галузі громадської дипломатії у 2014 році". Під час проведення заходу відбувся обмін досвідом між представниками української та зарубіжної наукової спільноти, науковці виступали з доповідями, презентували результати наукових досліджень. За результатами їхньої участі видано збірник матеріалів: "Педагогічна теорія і практика в контексті інтеграційних процесів".

Інститут педагогіки спільно з громадською організацією "Вчителі за демократію та партнерство" (Україна) та "Глобальний план дій" (Швеція) за підтримки фонду шведського уряду SIDA виконував освітній проект "Освіта для сталого розвитку в дії". Співробітники Інституту працювали в проектах як

експерти-консультанти, автори навчальних матеріалів, тренери-викладачі. У рамках проектів знайшла широке розповсюдження модель освіти для сталого розвитку в Україні, розроблена як результат міжнародної співпраці експертів кількох країн. Ця модель, з виданням відповідної літератури, почала запроваджуватись у школах В'єтнаму; перекладено та адаптовано для використання в школах українські підручники і методичні посібники "Моя щаслива планета", "Уроки для сталого розвитку", розпочато новий напрямок "Малюємо комікси для сталого розвитку". Розпочато роботу щодо участі науковців Інституту в проекті HESP ReSET Inter-Session 2012 "Іслам і Ісламські студії в пострадянських країнах", що здійснюється Національним педагогічним університетом ім. М. П. Драгоманова та Інститутом відкритого суспільства.

Заслуговує на увагу організація роботи міжнародного дитячого табору "Джерела толерантності" ТРГК "Сонячна долина" у Чернівецькій області за підтримки ООО "Інфопульс – Україна", Посольства Королівства Нідерландів, Міжнародного фонду "Відродження", проекту "Українсько-єврейські зустрічі" (Канада), Євро-Азіатського єврейського конгресу, Київського освітнього центру "Простір толерантності", Музею історії і культури євреїв Буковини. Табір працював за унікальною авторською методикою занурення в національну культуру. У ньому впродовж зміни разом відпочивали й спілкувались 123 діти з різних національних громад України – асирійці, болгар, вірмени, греки, євреї, кримські татари, литовці, марокканці, німці, поляки, румуни, росіяни, сирійці, українці.

В Інституті відбулися зустрічі з експертом Ради Європи з питань вивчення мов Лігітою Грігуле (Латвія) та менеджером проекту Ради Європи "Сприяння різноманіттю: захист та інтеграція національних меншин в Україні" Павлом Бяликом. Під час зустрічей обговорювалися актуальні дидактико-методичні питання плюрінгвальної мовної освіти: зміст і специфіка мовної освіти в школах національних меншин України; лінгводидактичне забезпечення неперервної мовної освіти для шкіл з угорською, румунською, молдовською, польською та іншими мовами навчання; дидактичні й методичні принципи добору нового змісту навчання; розроблення підручників, програм для класів шкіл з мовами навчання національних меншин в Україні; труднощі в процесі організації білінгвального навчання; особливості оцінювання навчальних досягнень учнів в умовах мультілінгвальної освіти та ін. Учасниками зустрічі охарактеризовано спільні та відмінні риси вітчизняної моделі мовної освіти в школах національних меншин в Україні та моделі білінгвальної освіти для мовної меншини в Латвії.

Важливим завданням на перспективу Інститут педагогіки вбачає у започаткуванні міжнародних наукових проектів спільно з науковими установами зарубіжних країн.

Основними завданнями щодо розширення та активізації міжнародного наукового співробітництва, що вирішувалися у 2014 році **Інститутом психології імені Г.С. Костюка** були виконання положень угод, укладених із зарубіжними науковими та освітньо-науковими установами; проведення

спільних наукових досліджень; виконання наукових проектів; дослідження сучасних світових тенденцій розвитку психології; вивчення, узагальнення та використання зарубіжного наукового досвіду у науковій діяльності Інституту; організація та участь у міжнародних наукових заходах в Україні та за кордоном; співпраця із зарубіжними вченими у підготовці наукових видань.

Зокрема, необхідно відзначити діяльність Інституту, спрямовану на виконання положень укладених угод про міжнародне наукове співробітництво із Польською асоціацією організаційної психології, Віденським університетом практичної психології, психотерапії та психоаналізу ім. З.Фрейда (Австрія), Міжрегіональною громадською організацією сприяння розвитку символдрами – Кататимно-імагінативної психотерапії (Росія), Інститутом фізіології і санокреатології Академії наук Молдови.

Аналіз світових тенденцій розвитку різних напрямів психологічної науки здійснювався і використовувався науковцями Інституту при виконанні планових науково-дослідних робіт з проблем розвитку психотерапевтичної та психоаналітичної освіти, інтелектуального розвитку у віртуальному освітньому просторі, професійного самоздійснення особистості, професійної ідентичності особистості, самопроекування особистості, самодетермінації особистості в освітньому просторі, психологічних детермінант розвитку організаційної культури, становлення екологічно орієнтованого способу життя особистості, парадигмальних змін психології у синергетичному контексті, творчого сприймання реальності, культуротвірної функції психологічної науки тощо.

Упродовж року здійснювалася творча співпраця з іноземними членами НАПН України Романом Трачем (США) та Іолантою Вільш (Польща).

Достатньо активно науковцями Інституту здійснювалися спільні наукові дослідження. Зокрема, з Білоруським державним педагогічним університетом імені Максима Танка та Волзьким гуманітарним інститутом. У співробітництві з відділом соціальної психології Інституту психології Люблінського університету імені Марії Кюрі-Склодовської (Польща) проводилось крос-культурне дослідження на тему "Особливості економічно- фахової самопрезентації українських і польських жінок". Упродовж року у формі очних, заочних та інтернет зустрічей здійснювався професійний діалог з науковцями і практиками Австрії, Бельгії, Білорусі, Великої Британії, Італії, Китаю, Німеччини, Польщі, Росії, Румунії, Словаччини, Туреччини, Угорщини, Франції, Швейцарії та інших країн.

Започатковано творчу співпрацю з докторами психології з Католицького Університету імені Івана Павла II в Любліні (Польща) та Інституту психолого-педагогічних проблем дитинства Російської академії освіти.

Науковці Інституту взяли участь у підготовці англійською мовою двох Інформаційних бюлетенів Європейської мережі організаційних психологів та психологів праці (ENOP). Окрім цього, підготовлено електронні варіанти цих Інформаційних бюлетенів в кольоровому форматі з фотографіями і розміщено на сайті Європейської мережі організаційної психології та психології праці.

Співробітники Інституту є дійсними членами Міжнародної Ради психологів (США) та Європейської академії природничих наук (ФРН), взяли участь у роботі координаційного комітету Європейської мережі організаційної психології та психології праці (ENOP).

Інститутом здійснено організаційні заходи і проведено в Україні 15 міжнародних наукових заходів, в роботі яких взяли участь майже 2,5 тис. науковців, у тому числі майже 150 зарубіжних - із Австрії, Азербайджану, Білорусі, Болгарії, Великої Британії, Ізраїлю, Іспанії, Італії, Польщі, Росії, Румунії, Словаччини, США, Угорщини, ФРН. Під час цих заходів обговорювалися питання психології дитинства, ідентичності, сім'ї, підготовки до подружнього життя, сімейних міфів, психологічного супроводу тяжко хворих і дітей, які помирають, кризової допомоги, вимог щодо підготовки спеціалістів – дитячих і підліткових психотерапевтів, групової роботи з дітьми, методологічних, теоретичних і онтогенетичних проблем соціалізації особистості, економічної соціалізації та ресоціалізації особистості, еколого-психологічні засади проектування соціальних систем, психологія творчості та обдарованості, особистісних трансформацій та їхнє віддзеркалення у прикладних психологічних дослідженнях, зміст виховної діяльності в освітніх закладах, єдність виховних зусиль родини та дошкільних навчальних закладів у розвитку дитини тощо. За матеріалами участі у наукових заходах підготовлено низку статей, що надруковані у наукових виданнях.

На особливу увагу заслуговує проведення III-ї Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції "Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми" до 85-річчя Ю.І. Машбиця, із загальною кількістю учасників – 140, із зарубіжних країн – 24 (Азербайджан, Німеччина, Польща, Росія, США). На конференції обговорювались проблеми психології дистанційного навчання та перспективи дистанційної освіти у навчанні дітей різного віку, підлітків, юнаків, дорослих, а також в інклюзивній освіті, психологічних особливостей спілкування в мережі Інтернет, Інтернет-адикції та інших ризиків інформаційних технологій, психології інтелекту тощо. Серйозна увага приділялася психологічним проблемам сучасної кризи, зокрема, психологічній травматизації під час подій зими 2013-2014 років у Києві, ролі Інтернету у творенні міфологем політичної свідомості та іншим актуальним питанням віртуального простору.

Водночас, близько 40 вчених Інституту взяли участь у 22 міжнародних наукових заходах у Австрії, Бельгії, Білорусі, Італії, Литві, Польщі, Португалії, Росії, Словаччині, Франції, Чехії.

Науковці Інституту тісно співпрацюють із зарубіжними партнерами у якості членів міжнародних наукових рад журналів: *Social welfare. Interdisciplinary approach* (Литва-Україна), *Nauczyciel i szkola*, *Journal of Ecology and Health*, Секюрітологія, "Humanistic and Social Sciences", "Psychologia wychowawcza", *Nauki Społeczno-Humanistyczne and Human Sciences* (Польща), "Одаренный ребенок" та "Психологический журнал" (Росія).

Загалом, не зважаючи на відсутність фінансування на цей напрям наукової діяльності Інституту, можна зробити висновок, що міжнародне наукове співробітництво Інституту психології імені Г.С. Костюка у 2014 році було достатньо плідним. Основні завдання щодо забезпечення розвитку та налагодження наукових зв'язків із спорідненими науковими установами інших держав, у цілому, можна вважати виконаними.

Пріоритетними завданнями, спрямованими на поліпшення роботи за цим напрямом на найближчу перспективу, насамперед, є посилення співпраці із зарубіжними науковцями з метою видання наукових психологічних журналів, які можуть бути включені до наукометричних баз даних, розроблення та участь у міжнародних наукових проектах, вирішення питання щодо стажування науковців Інституту у зарубіжних наукових центрах, пошуки різноманітних форм співпраці із зарубіжними науковими установами.

Основними завданнями **Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих** щодо забезпечення розвитку та налагодження наукових зв'язків із спорідненими науковими установами інших держав у 2014 році були: здійснення міжнародної діяльності та підтримання наукових контактів з міжнародними освітянськими організаціями і окремими педагогічними установами й організаціями різних країн світу. Відповідно, функції Інституту полягали в укладенні угод про співпрацю; організації та проведенні масових науково-практичних заходів; обміні науковими делегаціями; публікації спільних наукових видань; участі співробітників у редакційних колегіях наукових видань за кордоном та участі зарубіжних вчених у редколегіях збірників наукових праць, що видаються Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

На виконання положень укладених угод Інститут продовжував наукове співробітництво з вісьмома зарубіжними науковими установами та 22 міжнародними освітянськими організаціями країн Європи, Північної та Центральної Америки. Його науковці брали участь у виконанні Міжнародного освітнього проекту "Україна — Нідерланди. Освіта і менеджмент", співпрацювали з громадськими міжнародними організаціями: Представництвом німецької неурядової організації "Німецьке об'єднання народних університетів" (DVV International) в Україні; Общественный совет базовой организации государств-участников СНГ по вопросам образования взрослых и просветительской деятельности; Міжнародний центр педагогічних досліджень і Французький альянс викладачів французької мови у світі. Інститут співпрацює з Європейською Асоціацією досліджень у сфері освіти за напрямом "Професійна освіта і навчання".

Одним із напрямів співпраці Інституту з іноземними членами НАПН України та провідними зарубіжними вченими є включення їх до складу редакційних колегій наукових періодичних видань Інституту: "Естетика і етика педагогічної дії", "Порівняльна професійна педагогіка", "Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи". Співробітники Інституту є членами редакційної колегії Польського наукового журналу "Учитель і школа".

У 2014 році 65 вчених Інституту узяли участь у міжнародних наукових заходах у Білорусі, Болгарії, Литві, Польщі, Росії, Франції. Спільно з зарубіжними колегами організовано і проведено 4 масових наукових заходи. У ході закордонних відряджень здійснено організаційні заходи щодо створення Центру педагогічної майстерності на базі Української школи мистецтв при Культурно-інформаційному центрі Посольства України у Франції, підписано угоду про співпрацю, проведено три майстер-класи для вчителів, передано до бібліотеки школи 10 дидактичних комплексів з педагогічної майстерності, проведено відкритий урок з учнями старших класів "Майдан гідності", обговорено перспективи науково-педагогічної співпраці. Вітальні листівки учнів школи передано українським воїнам, які знаходяться у зоні АТО.

Учені Інституту взяли активну участь в організації та проведенні Міжнародних днів освіти дорослих в Україні, у рамках яких відбувся Форум "Європейський Союз – Україна: освіта дорослих" за фінансової та організаційної підтримки Представництва німецької неурядової організації "Німецьке об'єднання народних університетів" (DVV International) в Україні.

Здійснювалися організаційні заходи щодо створення кафедр ЮНЕСКО "Теорія і методика освіти впродовж життя" та "Неперервний професійний розвиток педагога ХХІ століття" як дослідницьких експертно-координаційних підрозділів, покликаних об'єднувати провідних фахівців з питань освіти дорослих, з педагогічної майстерності та сприяння професійному саморозвитку педагогів, що розширить можливості співпраці з зарубіжними асоціаціями, об'єднаннями, установами-учасниками програм ЮНЕСКО із залученням до їхньої діяльності науковців зарубіжних країн. Проведено відповідну підготовчу роботу щодо створення Української асоціації освіти дорослих. Реалізовано проект з Литовським едукологічним університетом щодо створення колективної монографії "Контекст духовності виховання".

Спільно з науковим товариством "Польща – Україна" Інститутом здійснювалася підготовка до VI Українського-польського форуму, що відбудеться у вересні 2015 року у м. Київ. Підготовлено до друку XVI випуск польсько-українського/українсько-польського щорічника "Професійна освіта: педагогіка і психологія".

Зміцненню наукового співробітництва Інституту з науковими установами зарубіжних країн сприяло вивчення, узагальнення та поширення зарубіжного досвіду розвитку педагогічної освіти, що висвітлюється у спільному виданні – науковому журналі "Порівняльна професійна педагогіка", який у 2014 році включено до переліку видань Міжнародного видавничого дому "DeGruyterOpen", а також індексується у міжнародних базах даних.

З метою активізації міжнародного наукового співробітництва Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих планує пролонгацію дії угод про співпрацю з науковими установами та навчальними закладами зарубіжних країн, укладення нових угод, обмін делегаціями науковців тощо.

У звітному році **Інститут проблем виховання** співпрацював з Російською академією педагогічних і соціальних наук, науково-дослідницькою

лабораторією проблем додаткової освіти дітей Ярославського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського, Московською міською станцією юних натуралістів, Московським міським палацом дитячої (юнацької творчості), Асоціацією дослідників дитячого руху (Росія); Мінським державним палацом дітей і молоді, Республіканським екологічним центром дітей та юнацтва (Білорусь); школою № 188 ім. Болеслава Орлівського м. Вроцлав (Польща); Міжнародним табором "Чавдар"(Болгарія); Міжнародним освітнім центром шкільної управи "Заля варна", ДЮОЦ "JK Auseklis"(Латвія); Норвезькою спілкою охорони природи (Норвегія).

На виконання положень укладених у минулі роки угод Інститут продовжував наукову співпрацю з Інститутом художньої освіти РАО, Ярославським державним педагогічним університетом імені К. Д. Ушинського, Сургутським державним педагогічним університетом, Єлецьким державним університетом ім. І.А. Буніна (Росія); Євразійським гуманітарним інститутом (Казахстан); Науково-методичним закладом "Національний інститут освіти"Міністерства освіти Республіки Білорусь.

Наукові працівники Інституту досліджували тенденції розвитку дитячого громадського руху в зарубіжних країнах (Білорусі, Казахстані, Росії), тенденції розвитку освіти, педагогічної і психологічної наук, здійснювали оцінку рівня розвитку відповідної галузі в зарубіжних країнах – дослідження пріоритетних напрямів розвитку теорії та методики виховання, дошкільної та соціальної педагогіки в країнах Європи, Америки та на пострадянському просторі; досліджували пріоритетні напрями розвитку художньої освіти у межах виконання проекту ЮНЕСКО.

На базі Інституту функціонує кафедра ЮНЕСКО "Превентивна освіта і соціальна політика", що включена до міжнародного реєстру кафедр ЮНЕСКО, напрямами діяльності якої є організаційно-координаційний, науково-дослідницький, освітньо-методичний, інформаційно-експертний, соціально-політичний. У повній мірі кафедра виконує свої завдання: популяризація превентивної освіти в Україні; створення системи превентивного виховання в системі освіти; визначення пріоритетних стратегій реформування соціальної політики щодо превентивної освіти; надання практичної допомоги освітнім закладам усіх типів і рівнів акредитації, консультування керівних органів і органів освіти; спрямування національних програм з питань попередження наркоманії, ВІЛ/СНІДу, правопорушень у контексті міжнародних стандартів. Відповідно до принципів роботи кафедри (міжвідомчий, міждисциплінарний) вона об'єднує зусилля педагогів, психологів, соціологів, медиків, юристів. Працює кафедра на громадських засадах, одержуючи зрідка незначну фінансову підтримку на проведення досліджень і конференцій. Кафедра періодично звітується про свою роботу перед ЮНЕСКО та МЗС України. За сприяння кафедри ЮНЕСКО колективом авторів підготовлено навчально-методичний посібник, що акцентує увагу на розробці шкільної профілактичної програми та її моніторингу, на особливостях створення здорового мікроклімату

в школі, використанні інтерактивних технологій у профілактичному процесі загальноосвітньої школи.

У рамках програми "Розвиток інноваційних підходів в освіті" за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) співробітники Інституту проходили стажування у Німеччині. Мета програми полягала у поліпшенні умов виховання і навчання в українських школах і сприянні модернізації змісту разом з інтеграцією передової практики через освітні інновації в контексті проведеної реформи освіти України. За результатами участі в програмі продовжується діяльність групи, реалізуються в безпосередній педагогічній практиці аспекти, направлені на суттєве підвищення ефективності сучасної теорії та практики навчання і виховання підростаючої особистості.

З метою ознайомлення з діяльністю та обміну досвідом проведення психолого-педагогічних досліджень і налагодження співпраці в Інституті перебувала делегація Педагогічного інституту Гданського університету (Польща) у складі п'яти осіб.

Налагоджується співпраця з іноземними членами НАПН України.

Науковці Інституту були організаторами та учасниками 69 міжнародних наукових заходів, взяли участь у міжнародних наукових заходах у Литві та Польщі, під час яких презентували європейській спільноті наукові досягнення Інституту, налагоджували партнерські відносини з європейською науковою спільнотою.

Інститут спеціальної педагогіки здійснює активну діяльність щодо зміцнення та розширення міжнародних наукових зв'язків. Пріоритетними напрямками діяльності є проведення спільних досліджень; упровадження інноваційних наукових проектів; поширення передового досвіду та сучасних тенденцій у галузі спеціальної освіти; проведення спільних наукових заходів (науково-практичних конференцій, семінарів тощо); стажування науковців та аспірантів; робота з підготовки науково-методичного журналу для його представлення у міжнародних наукометричних базах і популяризації в світовій системі наукових комунікацій; виконання положень укладених угод про співпрацю з Університетом Альберта та Коледжем Грента МакЮена (Канада). На виконання положень Угоди зі Спеціальним навчально-виховним центром для глухих і слабочуючих дітей та молоді імені Івана Павла II в Любліні (Польща) продовжувалася співпраця з метою вивчення системи навчання та виховання осіб з порушеннями слуху у Польщі, проводилися консультації з колегами та обговорення шляхів вирішення актуальних проблем сурдопедагогіки у контексті сучасних євроінтеграційних процесів.

Уповодж року здійснювалося дослідження світових тенденцій розвитку спеціальної педагогіки та психології, узагальнення зарубіжного досвіду в галузі особливостей розвитку та освіти дітей з особливими потребами. Пошук, вивчення, аналіз і узагальнення науково-практичних даних вдалося зосередити на англійських, білоруських, казахських, канадських, російських і словацьких літературних джерелах, що дозволило визначити основні спільні та відмінні

тенденції розвитку спеціальної педагогіки, висвітлити їх у публікаціях, а також налагодити співробітництво з фахівцями відповідних країн з метою обміну досвідом. Продовжено вивчення наукових досліджень і світового досвіду роботи з дітьми з порушеннями зору в Канаді, Нідерландах, Польщі та США.

Інститут продовжував спільні наукові дослідження з різних проблем спеціальної освіти у міжнародних проектах. Здійснюється наукове керівництво міжнародним експериментом "Перспектива 21/3: Інтеграція дітей з синдромом Дауна в освітнє середовище", метою якого є наукове розроблення та методичне забезпечення створення ефективного освітнього простору з інтеграції дітей з синдромом Дауна в спеціальне освітнє середовище. Установою експерименту є спеціальна загальноосвітня школа № 26 м. Києва, з якою укладено угоду про творчу співпрацю. Реалізація експерименту відбувається у співпраці з Всеукраїнською благодійною організацією "Даун Синдром", Down Syndrome International Education (Велика Британія), Спеціалізованою школою "De Rank" (Нідерланди), Благодійним фондом "Даунсайд Ап", Центром ранньої допомоги (Росія), Громадською організацією "Культурно-просвітницький центр сприяння розвитку християнської культури та освіти".

Упродовж року співробітники Інституту взяли активну участь у розробленні інтернаціонального проекту "Spread the sign" ("Поширимо жест"), що реалізується в рамках програми "Передача інновацій", підтримуваної Шведським міжнародним відділенням освіти і навчання Ради Європи. Проект спрямований на створення інтернет-ресурсу для вивчення базової лексики жестових мов європейських країн, метою якого є створення умов для формування та вдосконалення знань і навичок володіння іноземними жестовими мовами. Українською командою проекту проаналізовано, підготовлено й розміщено в базі інтернет-ресурсу понад вісім тисяч відеозразків жестових одиниць і жестосполучень природної української жестової мови. Тривала співпраця та робочі контакти з колегами із Спеціального навчально-виховного центру нечуючих та слабочуючих дітей і молоді ім. Івана Павла II у Любліні, Інституту сурдопедагогіки Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні (Польща), Ленхардт – Академії (Німеччина), Компанії "Cochlear" (Швейцарія).

Науковці Інституту брали участь у підготовці та проведенні міжнародних наукових заходів у Білорусі, Болгарії, Великій Британії, Польщі, Росії, Словаччині, Угорщині, а також у програмі обміну досвідом "Open Word" (Відкритий світ) за сприяння Бібліотеки Конгресу США та Посольства США в Україні. Результативність участі у заходах полягала у презентації досягнень вітчизняної науки та практичного досвіду, ознайомленні зі спеціально-педагогічним досвідом зарубіжних країн, а також створенні спільної програми науково-експериментальної роботи, що передбачає організацію спільних досліджень і надання логопедичної допомоги дітям із особливими потребами та їхнім батькам.

У співпраці з Університетом Грента МакЮена (Канада) підготовлено розділ "Спеціальна освіта сьогодні в Україні", що входить до міжнародної

збірки "Special Education: An International Perspective", і складається з трьох частин: "З історії становлення спеціальної освіти в Україні", "Від тоталітаризму до інклюзії: на шляху до незворотних прогресивних освітніх змін", "Сучасний стан і перспективи розвитку інклюзії як невід'ємної складової єдиної системи освіти в Україні". У розділі висвітлено стадіальні закономірності становлення і розвитку системи освіти дітей із особливими потребами, особливості системи відповідно до еволюційної соціодинаміки; представлено історичний аспект розвитку наукової думки; репрезентовано особливості впливу зміни політичної формації на розвиток ідей стосовно надання спеціалізованої психолого-педагогічної допомоги дітям з порушеннями психофізичного розвитку; розкрито реалії та перспективи розвитку інклюзії в єдиній системі вітчизняної освіти. Презентація зазначених матеріалів сприятиме популяризації наукових досягнень у галузі спеціальної педагогіки України у міжнародних виданнях, що дозволить розширити межі міжнародного співробітництва та вивчити корисний досвід інших країн. Протягом року науковцями Інституту опубліковано 11 статей у зарубіжних виданнях у Австралії, Австрії, Великій Британії, Казахстані, Канаді, Росії.

Одним зі стратегічних завдань планування роботи наукових підрозділів Інституту залишається забезпечення та налагодження наукових зв'язків зі спорідненими науковими установами інших держав, що пов'язано з інтенсивним вивченням іноземних мов і оптимізацією пошукової та аналітичної діяльності співробітників у контексті їхніх індивідуальних досліджень. Подальша перспектива міжнародної діяльності полягає у продовженні обміну досвідом співробітників із колегами з різних країн шляхом планування відряджень, з метою вивчення технологій організації допомоги дітям різних вікових груп із особливими освітніми потребами і репрезентації вітчизняних досягнень теорії та практики.

Як і в попередні роки, основні завдання і функції **Інституту соціальної та політичної психології** в забезпеченні розвитку та налагодженні міжнародних наукових зв'язків зі спорідненими науковими установами інших держав полягали в активізації роботи за такими пріоритетними напрямками: забезпечення довготривалих зв'язків із міжнародною фаховою спільнотою через членство в міжнародних асоціаціях психологічного профілю; подання публікацій в іноземні, зокрема англійські видання; організація міжнародних заходів і заходів з міжнародною участю в Україні; представлення результатів наукової роботи установи на міжнародних наукових заходах за кордоном. У межах виконання науково-дослідних робіт систематично проводився аналіз світових тенденцій розвитку соціально-психологічної та політико-психологічної науки.

Незважаючи на недостатнє фінансування, у звітному році науковці Інституту мали шість закордонних відряджень. Особливістю участі науковців Інституту в міжнародних заходах у 2015 році стала очевидна пов'язаність їхньої тематики досліджень з викликами, що постали перед світовою спільнотою,

зокрема і психологічною, у зв'язку з агресією Російської Федерації проти України.

Близько десяти науковців Інституту взяли участь у міжнародних наукових заходах у Польщі, США, Франції, Чехії, під час роботи яких представляли доповіді про результати наукових досліджень, що сприяють зростанню авторитету українських дослідників у світі, розширенню міжнародної співпраці, збагаченню досвіду в галузі надання психологічної допомоги, зокрема, при посттравматичному стресовому розладі, у відповідності до стандартів європейської психологічної науки і практики.

Особливо важливою стала участь науковців Інституту в заходах, що сприяли ознайомленню із зарубіжним досвідом надання першої психологічної допомоги потерпілим унаслідок бойових дій, психотравматичних подій ("Лікарі без кордонів"(Бельгія), зменшення впливу кризових ситуацій у гострій фазі і після війни ("Карітас Україна" і "Голубий ангел"(Словаччина), що відбувалися за кордоном, а також в Україні, семінар "Психологічна антистресова допомога учасникам протестних подій на Майдані" для волонтерів "Психологічної служби Майдану", де своїм досвідом реабілітації постраждалих унаслідок бойових дій, роботи з пораненими та бійцями ділилися фахівці з Грузії та Литви. Здобуті науковцями Інституту знання використано в роботі зі шкільними психологами Києва, які надають психологічну допомогу дітям вимушених переселенців, і безпосередньо при наданні психологічної допомоги постраждалим унаслідок психотравматичних подій на Сході України.

Інститутом організовано і проведено в Україні сім наукових масових заходів міжнародного рівня. У їхній роботі взяли участь науковці з Азербайджану, Білорусі, Німеччини, Російської Федерації, Румунії. За результатами проведення зазначених заходів видано збірники матеріалів, тези доповідей. Загалом, співробітники Інституту взяли участь у 104 міжнародних наукових масових заходах, з яких 27 відбувалися за межами України і 77 – в Україні. На них обговорювалося широке коло теоретичних питань соціальної, політичної психології, перспективи розвитку та актуальні завдання психолого-педагогічної науки в третьому тисячолітті, шляхи використання соціально-психологічного знання на практиці.

За звітний період науковцями Інституту опубліковано розділи у 2-х виданих за кордоном монографіях (Нідерланди, Угорщина), 22 статті в зарубіжних виданнях, тези англійською та російською мовами. Представники Інституту входять до складу редколегій зарубіжних професійних періодичних видань: "Journal of Social and Political Psychology"(США) та журналу "Psychologia społeczna"(Польща).

Стратегічним напрямом міжнародного наукового співробітництва в наступному році залишається збільшення кількості публікацій в іноземних виданнях, активізація роботи з включення періодичних видань Інституту до міжнародних наукометричних баз даних, розширення кола осіб, зокрема молодих науковців, які беруть участь у міжнародній діяльності.

Упродовж 2014 року **Інститут вищої освіти** забезпечував налагодження і розвиток наукових зв'язків зі спорідненими науковими установами інших держав за напрямками: організація та проведення спільних наукових досліджень; організація та проведення спільних освітніх і наукових заходів; стажування науковців; ініціювання та виконання спільних освітніх і наукових проектів. Інститут успішно співпрацював із понад 20 зарубіжними організаціями та навчальними закладами, зокрема: Британська Рада в Україні, Виконавче агентство з питань освіти, культури та аудіовізуальних засобів Європейської Комісії, Кваліфікаційне агентство Естонії, Національний Темпус-офіс в Україні, Університет Тампере (Фінляндія), Університет Грінвічу (Велика Британія), Естонська бізнес-школа, Університет Упсала (Швеція), Фундація Sociges (Нідерланди) та ін. Вчені Інституту є членами понад 10 міжнародних фахових організацій.

Учені Інституту взяли участь у 185 міжнародних наукових заходах в Україні та за кордоном, зокрема, 13 з них відряджалися до Бельгії, Великої Британії, Естонії, Литви, Польщі, Росії, Фінляндії, Франції, Швеції та Японії для участі у заходах і координаційних зустрічах учасників проекту програми Темпус. Відповідно до Плану роботи НАПН України, науковці Інституту взяли участь в організації та проведенні шести міжнародних науково-практичних заходів. За результатами участі опубліковано наукові статті у 82 зарубіжних наукових виданнях.

Для посилення ролі українських вищих навчальних закладів як рушійної сили соціального прогресу в імплементації державної політики з розвитку людських ресурсів шляхом реалізації послуг з розвитку лідерського та організаційного потенціалу Інститут вищої освіти, як представник НАПН України, виконував функції національного координатора Проекту Програми "ELITE" (Освіта для лідерства, інтелігентності та розвитку таланту), що триває з 1 грудня 2013 до 1 грудня 2016 року, з фінансуванням Міжрегіональної програми Європейського сусідства та партнерства. У складі консорціуму європейських та українських вищих навчальних закладів Інститут виконував завдання Міжнародного проекту Програми TEMPUS "Національна система забезпечення якості вищої освіти на засадах взаємної довіри" за напрямом "Структурні заходи", пріоритет "Забезпечення якості освіти".

Розширення й активізація міжнародного наукового співробітництва із зарубіжними однопрофільними установами – один із пріоритетних напрямів діяльності **Інституту інформаційних технологій і засобів навчання** у 2014 році.

Укладено угоди про співпрацю з Університетом Яна Кохановського в м. Кельце та його філією в м. Пьотрков Трибунальський, продовжено співпрацю в Департаментом освіти та Європейським центром молоді м. Варшава (Польща), Університетом Я. Коменського м. Братислава (Словаччина).

Наукові працівники Інституту взяли активну участь у численних координаційних заходах, зокрема, щодо виконання обов'язків міжнародного центру інформаційних технологій і систем НАН і МОН України, як

національного координатора Міжурядової програми ЮНЕСКО "Інформація для всіх", експертизі та рецензуванні наукових статей, доповідей. Взято участь у засіданнях робочої групи секції "Людський чинник і медицина" STO NATO. Здійснювалося консультування учасників мережі iEARN-Україна, які співпрацюють в телекомунікаційних проєктах Міжнародної освітньої та ресурсної мережі.

Ефективною була участь науковців Інституту у міжнародних наукових конференціях та конгресі педагогів в Китаї, Литві Угорщині, Словенії та інших країнах, під час яких вони виступали з доповідями, презентували результати своїх досліджень. За результатами участі опубліковано збірники тез.

У своїй науковій діяльності **Інститут професійно-технічної освіти** плідно використовував можливості міжнародної співпраці. Протягом 2014 року Інститут працював над виконанням спільних проєктів з Республіканським інститутом професійної освіти (Білорусь), професійною академією "Туран-профі" (Казахстан), над реалізацією грантової програми Європейського Союзу з підтримки професійної освіти і навчання в Киргизстані.

У контексті оволодіння досвідом підготовки учнівської молоді щодо вибору робітничих професій та вивчення теорії і практики профорієнтаційної роботи в інших країнах, науковці Інституту підтримували робочі зв'язки з Академією фізичного виховання у Вроцлаві (Польща).

Наукові співробітники Інституту взяли участь у Міжнародному проєкті "TWINING" – "Модернізація законодавчих стандартів і принципів освіти та навчання у відповідності до політики Європейського Союзу щодо навчання впродовж життя", що передбачає залучення іноземних експертів до виконання тем з управління професійною освітою, впровадження інноваційних методик навчання, розроблення державних стандартів професійно-технічної освіти тощо. Мета проєкту: сприяння розвитку реформування національної системи освіти у відповідності до політики Європейського Союзу щодо навчання впродовж життя і зміцнення потенціалу в ефективному застосуванні Національної рамки кваліфікацій. У рамках проєкту ТЕМПУС "Екологічна освіта в Білорусі, Росії й Україні" розробляються навчальні програми з екологічної освіти в системі безперервної освіти вчителів і викладачів в контексті багаторівневої системи освіти в Білорусі, Росії й Україні; здійснюється тестування, впровадження, визнання на офіційному рівні і наступне використання дистанційних навчальних курсів з екології та модернізація існуючих навчальних програм з екологічної освіти і захисту навколишнього середовища. Цей проєкт сприяє розвитку системи безперервної освіти для цільових груп викладачів у сфері професійної освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл у Білорусі, Росії й Україні. Для досягнення цілей проєкту до складу консорціуму включено партнерів, які володіють різними компетенціями. Серед них заклади освіти в країнах-партнерах, що мають вплив у сфері освіти і підвищенні кваліфікації. Розроблені курси підвищення кваліфікації пройдуть процедуру погодження з партнерами з ЄС.

Учені Інституту взяли участь у роботі семінару з питань екологічної освіти в Білорусії, Росії та Україні (ФРН), за результатами якої проведено анкетування з метою виявлення потреби у підвищенні кваліфікації викладачів і вдосконаленні знань студентів з питань охорони навколишнього середовища та створення електронної платформи. Відбулась чергова зустріч представників країн-учасників проекту, за результатами якої визначено тематика та теми курсів підвищення кваліфікації для викладачів з питань екологічної освіти та заплановано подальші кроки.

У рамках розбудови співпраці Інституту професійно-технічної освіти з Федеральним інститутом професійної освіти ФРН проведено два семінари для наукових співробітників Інституту з питань організації, дієвості дуальної системи професійної освіти та розроблення стандартів професійної освіти, присвячених розгляду сутності, шляхів, перспектив дуальної системи професійної освіти в Німеччині та ролі Федерального інституту в плануванні, реалізації і контролі завдань професійної освіти. Представники Федерального інституту передали періодичні видання та інформативну літературу з питань професійної освіти та навчання до бібліотеки Інституту. У ході зустрічі з представниками норвезької компанії "Ітера" науковці Інституту обговорили результати та подальші перспективні напрями співробітництва у проведенні міждисциплінарних досліджень у сфері розвитку професійної компетентності персоналу в аутсорсінгових ІТ-компаніях. За результатами роботи семінарів визначено потребу розвитку подальшої співпраці шляхом проведення інформативних семінарів, взаємних публікацій наукових статей та ін.

Як свідчить практика, міжнародна співпраця значно розширює межі наукового пошуку з проблем професійної освіти і навчання. Результати співпраці Інституту дають можливість зробити висновок щодо доцільності активізації участі лабораторій Інституту у міжнародних проектах.

Інститут обдарованої дитини здійснював міжнародне наукове співробітництво відповідно до основних завдань щодо інтеграції у міжнародний освітній та інформаційний простір у сфері роботи з обдарованою молоддю. Укладено угоди про співробітництво з Федеральним державним бюджетним освітнім закладом вищої професійної освіти "Південно-Уральський державний університет", Саратовським національним дослідницьким університетом ім. М.Г. Чернишевського (Росія), Академією творчого вчителя та Фондацією розвитку й підтримки креативності (Польща).

Підготовлено до друку брошури серії "ПРОсвіт" "Правове регулювання освіти обдарованих дітей у Канаді" та "Досвід підтримки обдарованих дітей у Польщі". За результатами вивчення досвіду організації діяльності Центру науки "Коперник" у Варшаві на базі Оболонського регіонального центру обдарованої дитини ІОД Києва створено перші дитячі наукові Клуби малого відкривача.

Учені Інституту взяли участь у відборі та комплексній підготовці чотирьох юних науковців – членів Малої академії наук України – до участі в конкурсних змаганнях дослідницьких робіт, де вони здобули три бронзові медалі, диплом та спеціальний приз. Це один із результатів упровадження

наукового дослідження за темою "Науково-методичні засади підтримки обдарованих дітей, схильних до дослідницької діяльності" до представлення на міжнародних конкурсах і в програмі віртуальної школи "Юний дослідник".

З метою формування команди від України, Інститут обдарованої дитини та НЦ "Мала академія наук України" здійснили відбір обдарованих учнів та їхню цілеспрямовану, комплексну підготовку до конференції на національному конкурсному етапі "ICYS Україна" для подальшої участі у XXI Міжнародній конференції юних дослідників "ICYS –2014", в роботі якої взяли участь представники Білорусі, Грузії, Індонезії, Ірану, Литви, Малайзії, Нідерландів, Німеччини, Польщі, Росії, Румунії, Сербії, Сінгапуру, Туреччини, Угорщини, України. Співробітники Інституту взяли участь у підготовці та проведенні Математичної виставки для учнів "Доторкнись до математики", основними організаторами якої були Гете-Інститут (Німеччина) та НЦ МАН України.

Починаючи з 2013 року щорічно співробітники Інституту проходять заочне стажування та підвищення кваліфікації при Європейській раді з питань високих здібностей (ЕСНА). З метою вивчення педагогічної складової роботи з обдарованими дітьми співробітники Інституту відвідали школи та заклади позашкільної освіти в Німеччині: Молодіжна академія для обдарованих "ТеоПракс" у м. Адельсхайм (TheoPrax Juniorakademie Adelsheim für Hochbegabte), Учнівська лабораторія Німецького аерокосмічного центру в м. Оберпфaffenгофен (DLR_School_Lab in Oberpfaeffenhofen), гімназія ім. Отто фон Таубе в м. Гаутінг (Otto-von-Taube-Gymnasium), гімназія ім. Марії-Терезії в м. Мюнхен. Співробітники Інституту залучалися до розробки навчальної програми та педагогічної роботи з дітьми, які навчалися у міжнародній німецькомовній літній академії для здібних учнів "MINT-Sommerakademie", організованої Гете-Інститутом (Німеччина), що проводилася на базі НЦ МАН України та НТУ "КПІ".

За домовленістю з паризьким відділенням видавництва Hogrefe науковцями Інституту перекладено українською мовою тест структури інтелекту Амтхауера та апробовано на різноманітних вікових групах; проведено перемовини з видавництвом Hogrefe (Німеччина) з приводу перекладу та адаптації в Україні діагностичного комплексу "Мюнхенська тестова батарея ідентифікації обдарованості", розробленого видатним німецьким ученим у сфері діагностики обдарованості проф. Куртом Геллером; здійснено переклад українською мовою монографії професора Тревора Теббса "Система "Люстра": Сукупність світлових точок".

Учені Інституту брали активну участь в організації та проведенні міжнародних круглих столів, під час яких виступали з доповідями, ділилися досвідом і обговорювали питання подальшої наукової співпраці. Досягнення співробітників Інституту публікуються у фахових виданнях Польщі та Росії.

Продовжується плідна співпраця з редакцією науково-практичного журналу "Одаренный ребенок" та "Образование личности", що видаються за підтримки Федеральної державної наукової установи "Центр дослідження проблем виховання, формування здорового способу життя, профілактики

наркоманії та соціально-педагогічної підтримки дітей та молоді", окремі статті наукових співробітників Інституту надруковано в цих журналах.

Міжнародна діяльність **Університету менеджменту освіти** у звітному році спрямовувалася на забезпечення розвитку та налагодження наукових зв'язків із зарубіжними спорідненими науковими установами.

Продовжено дію угод з такими зарубіжними партнерами: "Інститут педагогічної освіти" Російської академії освіти та "Академією підвищення кваліфікації і професійної підготовки працівників освіти" (Росія); Державним закладом освіти "Академія післядипломної освіти" (Білорусь).

Підписано угоду про співробітництво в галузі освіти з КультурКонтакт Австрія. Предметом угоди є співпраця в австрійсько-українському проекті "Формування компетенцій з проектного менеджменту для інновативного розвитку шкіл для керівників шкіл України". Проект розраховано на два роки і спрямовано на поліпшення якості роботи Університету менеджменту освіти у сфері проектного менеджменту та спільну розробку курсів підвищення кваліфікації у сфері проектного менеджменту. Особливістю проекту є практична довгострокова інтеграція у програму Університету та використання його методик. Укладено угоду з Центральньо-Європейським університетом (Словаччина).

На стадії підготовки до підписання перебувають договори із профільними зарубіжними закладами освіти: Люблінська політехніка, Велькопольська вища школа (Польща), Університет ВЕБСТЕР у м. Афіни (Греція – США).

Університет є членом Європейської Асоціації освіти дорослих, "Культур-Контакт-Австрія", "МАКБЕЗ", благодійного фонду "Східноєвропейська місія", а також Благодійної організації "Фонд "Асперн". Успішною є діяльність Університету в проектах "Формування компетенцій з проектного менеджменту для інновативного розвитку шкіл для керівників шкіл України" (спільно з Культур-Контакт-Австрія) та "Освіта дорослих як ресурс соціально-економічних перетворень і зростання добробуту народу в Україні" (спільно з Міністерством закордонних справ Естонії та DVV International). Важливою для Університету є співпраця з Представництвом DVV International в Україні. Науково-педагогічні працівники Університету беруть активну участь у Літніх академіях, що проводяться за підтримки Представництва, семінарах "Освіта дорослих як ресурс соціально-економічних перетворень і зростання добробуту народу в Україні" та навчальних тренінгах DVV International в Україні за підтримки Міністерства закордонних справ Естонії "Посилення професійних навичок у навчанні дорослих андрагогів України".

Науково-педагогічні працівники Університету взяли участь у роботі міжнародних наукових заходів у Словаччині та Франції, під час яких виступали з доповідями, обмінювалися досвідом з питань підвищення кваліфікації педагогічних і керівних кадрів освіти. Традиційно Університет виступив співорганізатором Міжнародної конференції "Актуальні проблеми навчання вчителів: технологія, освіта та розвиток" в Азербайджані, за результатами роботи якої видано збірник матеріалів "Інновація, якість, освіта і розвиток". Під

час Міжнародної конференції Європейської асоціації з освіти дорослих "Згадуємо для майбутнього" (Боснія і Герцеговина) представлено проект Університету "Урок тривалістю 100 років", що увійшов до десятки кращих проектів. У рамках Міжнародного тижня освіти дорослих в Університеті менеджменту освіти відбулась II Міжнародна науково-практична конференція "Міжнародна співпраця громадських і державних організацій: насамперед сім'я, права дитини – зараз!". Резолюцією конференції передбачено привернути увагу як державних, так і не державних установ і організацій до питання удосконалення механізму вертикальної та горизонтальної взаємодії на місцевому, регіональному та державному рівнях, систематизувати процес обміну досвідом між партнерськими організаціями з питань запобігання соціальному сирітству, реабілітації та реінтеграції дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Започатковано видання "Інформаційний дайджест міжнародних новин", у якому стисло передано вміст найцікавіших публікацій в галузі освіти для науково-педагогічних і педагогічних працівників Університету менеджменту освіти.

У 2014 році міжнародне наукове співробітництво **Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського** відбувалося за такими напрямками: проведення та участь у міжнародних наукових заходах в Україні; вивчення, узагальнення й поширення передового зарубіжного досвіду; практичне втілення результатів міжнародного наукового співробітництва.

Слід зазначити, що науковці Бібліотеки здійснили організаційні заходи і брали участь у численних міжнародних наукових конференціях, семінарах, круглих столах, під час яких вони виступали з доповідями.

Здійснено низку аналітичних досліджень з питань реформування освітньої галузі зарубіжжя, в яких охарактеризовано систему надання освітніх послуг вищими навчальними закладами США, вивчено особливості функціонування університетської автономії в межах цієї країни, узагальнено позитивні результати американського досвіду розвитку системи вищої освіти; проаналізовано фінський досвід реформування загальноосвітніх навчальних закладів; розглянуто особливості реалізації національних систем надання освітніх послуг у Білорусі, а також їхнього реформування шляхом здійснення державної політики поза межами Болонського процесу. Матеріали представлено на веб-порталі Бібліотеки в розділі "Інформаційно-аналітична продукція" та оприлюднено на сторінках фахового видання "Педагогіка і психологія".

Бібліотека продовжувала співробітництво з Науковою педагогічною бібліотекою імені К.Д. Ушинського Російської академії освіти, Білоруською національною бібліотекою та розпочала співпрацю з Республіканським інститутом інноваційних технологій БНТУ. Налагодження зв'язків із спорідненими організаціями за кордоном, зокрема педагогічними бібліотеками, залишається актуальним завданням на майбутнє, але це можливо лише за умови відповідного фінансування.

Упродовж 2014 року **Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи** розвивав існуючі міжнародні зв'язки та започатковував нові.

Науковці Центру взяли участь у Міжнародній інтердисциплінарній конференції "В світлі і тіні ідей Ж.–Ж. Руссо" в м. Гданську (Польща), де обговорювалися питання налагодження конструктивної взаємовигідної співпраці між Центром та Інститутом педагогіки Гданського університету (Польща).

Наукові працівники Центру беруть участь у виконанні Міжнародного освітнього проекту "ТЕМПУС-ІУ": "Підготовка педагогов и образовательных менеджеров к работе с гетерогенными группами и организациями", у рамках якого проведено три міжнародних наукових заходи в Білорусі та Росії, під час яких фахівці Центру виступили з доповідями.

Співробітники Центру є членами робочої групи проекту "Створення інклюзивних ресурсних центрів у шести областях України" (м. Київ, м. Харків, Вінницька, Черкаська, Волинська, Одеська області) Всеукраїнського Фонду "Крок за кроком" за підтримки Агенції США з міжнародного розвитку. Проект спрямовано на покращення освітніх можливостей для дітей з особливими освітніми потребами, отримання рівного доступу до якісної освіти та інших послуг в інклюзивному навчальному середовищі. В рамках цього проекту передбачається створення інклюзивних ресурсних центрів, метою діяльності яких є надання підтримки батькам дітей з особливими освітніми потребами, а також поширення інклюзивних освітніх практик шляхом обміну інформацією та знаннями.

Наукові співробітники Центру беруть участь в Українсько-Канадському проекті "Проект реформування системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні" (за підтримки Міністерства закордонних справ, торгівлі і розвитку Канади), метою якого є напрацювання програм для соціальної реабілітації неповнолітніх правопорушників, програм роботи з родинами, а також розроблення моделі роботи для соціальних працівників з неповнолітніми правопорушниками та профілактики правопорушень серед неповнолітніх, а також в Українсько-Нідерландському проекті "Створення регіональних центрів підтримки дітей в Україні" (за підтримки Європейського Союзу), метою якого є задоволення потреб громади у розбудові безпечного і сприятливого середовища для повноцінного розвитку дітей, створення правосвідомого суспільства.

Протягом 2014 року велися перемовини з представниками ВНЗ європейських країн з приводу започаткування спільної діяльності. Результатом цих перемовин стала домовленість про проведення спільної міжнародної науково-практичної конференції "Актуальні проблеми прикладної психології", що відбудеться у грудні 2015 року у м. Львів. Співорганізаторами з української сторони виступатимуть Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи та ГО "Всеукраїнська асоціація практикуючих психологів"; з латвійської

сторони – Балтійський інститут психології і менеджменту, а з польської – Католицький університет імені Івана Павла II м.Люблін.

Основними завданнями **Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти** в забезпеченні розвитку та налагодженні наукових зв'язків зі спорідненими науковими установами інших держав є пошуки зарубіжних партнерів, участь у міжнародних наукових заходах, обмін друкованими виданнями з навчальними закладами і науковими установами. Науковці Центру досліджують світові тенденції розвитку освіти, педагогічної та психологічної наук, оцінюють рівень розвитку відповідних галузей в зарубіжних країнах. Тридцять статей науковців надруковано у зарубіжних виданнях.

Інформація про результати міжнародного наукового співробітництва Національної академії педагогічних наук України та підвідомчих їй наукових установ висвітлюється на сайті НАПН України, сайтах підвідомчих установ, публікується як у фахових журналах і газетах, так і в інших вітчизняних і зарубіжних засобах масової інформації.

Необхідно зазначити, що у своїй діяльності наукові установи Національної академії педагогічних наук України використовують різноманітні шляхи і форми міжнародної співпраці. Водночас, зважаючи на потужний творчий науковий потенціал, зацікавленість науковців зарубіжних країн у співпраці з українськими партнерами, наукові установи НАПН України мають у повній мірі використати свої можливості задля розширення участі в міжнародних проектах; більш активної співпраці з міжнародними організаціями і фондами; підтримки участі обдарованої молоді у міжнародних інтелектуальних конкурсах і дослідницьких програмах; активізації наукового стажування за кордоном молодих науковців, аспірантів, докторантів; практичного втілення результатів міжнародного наукового співробітництва у реформування освіти України; створення необхідних умов для організації і проведення міжнародних наукових конференцій, круглих столів та інших наукових заходів із залученням коштів міжнародних організацій і фондів-грантодавців.

Х. РОБОТА З НАУКОВИМИ, НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМИ І КЕРІВНИМИ КАДРАМИ АКАДЕМІЇ

Чисельність наукових працівників у наукових установах Національної академії педагогічних наук України у 2014 році складала 1371 особу. Серед них на постійній основі працювало 958 вчених, а саме: 120 докторів наук, 419 кандидатів наук, 419 осіб без наукового ступеня. Нарощенню наукового потенціалу в системі НАПН України сприяло зростання порівняно з попереднім роком на 11 осіб (на 5 відсотків) чисельності вчених з науковим ступенем доктор наук, на 11 осіб (на 2 відсотка) кандидатів наук та водночас зменшення на 51 особу (на 9 відсотків) чисельності наукових працівників без наукового ступеню. Чисельність вчених за віковими категоріями наведено в таблиці 22 (Додатки). У ряді підвідомчих установ зменшилася частка сумісників. Майже вдвічі стало менше наукових працівників, що працюють за сумісництвом, у Інституті інформаційних технологій та засобів навчання (В.Ю. Биков) та Науковій установі "Інститут професійно-технічної освіти" (В.О. Радкевич).

Щодо науково-педагогічних і педагогічних працівників у підвідомчих установах НАПН України, то їх чисельність у звітному році була відповідно 160 і 163 особи. За основним місцем роботи працювало 125 науково-педагогічних працівників, з них 20 докторів наук, 74 кандидатів наук, 31 особа без наукового ступеня та 154 педагогічних працівників, серед яких 1 кандидат наук та 153 особи без наукового ступеня. Їх чисельність за віковими категоріями наведено в таблиці 23 (Додатки).

На виконання вимог Положення про атестацію наукових працівників у підрозділах НАПН України, затвердженого постановою Президії Академії від 16 травня 2013 р. № 1-7/7-155, протягом звітного періоду в 9 наукових установах проведено атестацію наукових працівників. Відповідно до затверджених на початок 2014 року графіків атестації наукових працівників, підлягали атестації 204 вчених. Фактично рішеннями атестаційних комісій наукових установ НАПН України, що затвердженні вченими радами, було підтверджено рівень професійної компетентності, результативність роботи та відповідність займаним посадам 184 науковим співробітникам.

У 2014 році науковими установами НАПН України до Міністерства освіти і науки України було подано 31 кандидатура щодо присвоєння вчених звань науковим працівникам. Із них вчене звання старшого наукового співробітника присвоєно 15 особам, доцента – 4 особам, професора – 12 особам.

Керівні кадри підвідомчих установ НАПН України у звітному році налічували 50 осіб, а саме: директори 16 осіб, заступники з наукової роботи 23 особи, вчені секретарі 11 осіб. Серед них 24 доктори наук, 24 кандидати наук, 2 особи без наукового ступеня. Протягом 2014 року у двох підвідомчих установах НАПН України відбулися вибори керівників, їх заступників з наукової роботи та вчених секретарів. У результаті Президією НАПН України на новий п'ятирічний строк затверджено директора Інституту вищої освіти

НАПН України С.А. Калашнікову та директора Педагогічного музею України – О.П. Міхна.

Кадровий склад членів Національної академії педагогічних наук України на 1 січня 2015 року складав 144 особи, з них 60 дійсних членів (академіків) і 84 члена-кореспондента. До складу Академії також входять 37 іноземних членів і 9 почесних академіків.

Чисельність та вікові характеристики членів Академії за відділеннями наведено в таблиці 24 (Додатки). Показники вікового цензу членів Академії подано в таблиці Х.1.

Таблиця Х.1

Віковий ценз членів Академії

Члени НАПН	Усього	До 50 років	50 – 60 років	60 – 70 років	Понад 70 років
Дійсні члени (академіки)	60	–	8	24	28
Члени-кореспонденти	84	1	11	35	37
Усього	144	1	19	59	65

Найстаршими членами Академії є академіки Л.О. Каніщенко (1929 р. н.) і О.В. Киричук (1929 р. н.), наймолодшим – член-кореспондент Є.М. Суліма (1968 р. н.).

Із 144 членів Академії докторів наук – 126 (88 відсотків), кандидатів наук – 16 (11 відсотків), без наукового ступеня – 2 (1 відсоток).

Серед 60 дійсних членів (академіків) 56 докторів наук (93 відсотка), 3 кандидата наук (5 відсотків), без наукового ступеня 1 особа (2 відсотка). Із загальної чисельності 84 членів-кореспондентів: 70 докторів наук (83 відсотка), 13 кандидатів наук (16 відсотків), 1 особа без наукового ступеня (1 відсоток).

Постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2014 р. № 597 "Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України" передбачено, що у разі коли вченого обрано дійсним членом (академіком) чи членом-кореспондентом двох та більше національних академій, довічна плата виплачується однією академією за вибором дійсного члена (академіка) чи члена-кореспондента академії наук згідно з його заявою. У зв'язку з цим Президією НАПН України було прийнято рішення (постанова Президії НАПН України від 20 листопада № 1-7/10-293) про припинення виплати щомісячної довічної плати членам НАПН України з 18 листопада 2014 р., а саме: дійсним членам (академікам) – Андрущенко В.П., Губерському Л.В., Згуровському М.З., Кременю В.Г. та членам-кореспондентам – Бакірову В.С., Костицькому М.В., Москаленку В.Ф., Скрипнюку О.В., Чембержі М.І.

У складі Академії 3 Герої України, 52 заслужених діяча науки і техніки України, 55 заслужених працівників освіти України, 3 заслужених працівника

вищої школи, 2 народних артисти України, 4 заслужених юристи, 4 заслужених учителя, 1 народний депутат. Безпосередньо у наукових підрозділах Академії працює 18 дійсних членів (академіків), 10 членів-кореспондентів і 3 почесних академіки.

За поданням Президії НАПН України за особисті заслуги перед Українською державою у галузі науки і освіти, плідну наукову діяльність у 2014 році державними нагородами України відзначено: директора Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, доктора технічних наук, професора, академіка НАПН України В.Ю. Бикова, головного наукового співробітника Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, доктора психологічних наук, професора В.В. Рибалка – орденом "За заслуги" III ступеня; ученого секретаря Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, доктора педагогічних наук, професора В.П. Тименка, заступника директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Л.О. Хомич – Почесною грамотою Верховної Ради України; головного наукового співробітника Інституту вищої освіти НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Г.О. Козлакову, виконувача обов'язки директора Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Л.Б. Лук'янову – Почесною грамотою Кабінету Міністрів України; завідувача відділу Інституту вищої освіти НАПН України, доктора педагогічних наук, доцента Ж.В. Таланову, заступника начальника фінансово-економічного відділу апарату Президії НАПН України Л.І. Балабуху – цінним подарунком Голови Верховної Ради України; директору Інституту педагогіки НАПН України, доктору педагогічних наук, професору О.М. Топузову присвоєно почесне звання "Заслужений діяч науки і техніки України".

У звітному періоді Почесними грамотами, Грамотами і Подяками НАПН України відзначено понад 400 працівники наукових та освітніх закладів України. Медаллю Національної академії педагогічних наук України "Ушинський К.Д." нагороджено 102 вчених, працівників освіти України, зарубіжних вчених, громадських діячів. Медаллю Академії "Григорій Сковорода" – 71 вітчизняних та зарубіжних вчених. Медаллю Академії "Володимир Мономах" – 3 вчених.

Разом з тим, у звітному році в Академії загалом зросла кількість сумісників на 18 осіб. Майже вдвічі збільшилася чисельність сумісників у Інституті психології ім. Г.С. Костюка (С.Д. Максименко), значна чисельність сумісників зберігається в Інституті педагогіки (О.М. Топузов), Інституті проблем виховання (І.Д. Бех), Інституті вищої освіти (С.А. Калашнікова), Інституті обдарованої дитини (В.В. Камишин), ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" (В.В. Олійник). У системі Академії зберігається тенденція старіння наукових кадрів. Протягом звітного року не вдалося покращити показники чисельності учених віком до 35 років та від 35 до 50 років. У зв'язку з цим керівникам відділень, підвідомчих установ слід здійснити системне

вдосконалення кадрової роботи, особливо щодо залучення молодих учених, кандидатів і докторів наук до наукової діяльності за основним місцем роботи.

XI. МАСОВІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ

У 2014 році Національна академія педагогічних наук України провела відповідно до плану роботи 176 масових заходів: 86 міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій та педагогічних читань, 65 семінарів, 25 круглих столів. Водночас вчені підвідомчих установ Академії були організаторами і співорганізаторами 615 масових заходів, зокрема: 155 конференцій, 213 семінарів, 106 круглих столів (Додатки, табл. 25) та 2517 раз брали участь в різноманітних заходах, зокрема: 53 рази – на з'їздах та конгресах, 64 – симпозіумах, 1090 – конференціях, 523 – семінарах, 57 – педагогічних читаннях, 200 – круглих столах, 69 – виставках тощо. Традиційним стало проведення підвідомчими установами щорічних звітних науково-практичних конференцій, за матеріалами яких публікуються фахові видання – збірники наукових праць.

За звітний період учені **Інституту педагогіки НАПН України** були організаторами і співорганізаторами проведення 97 науково-практичних масових заходів різних рівнів (з них 11 – включені до плану НАПН України).

Предметами обговорення на них були: розвиток шкільної освіти й педагогічної думки в Україні в загальнокультурному та історичному контекстах; сучасні педагогічні підходи до забезпечення якості шкільної освіти у зарубіжних країнах; теоретико-методологічні засади фундаменталізації навчання в середній школі; дидактичні умови реалізації новітніх технологій та засобів навчання; розроблення навчальних програм і підручників для профільного навчання; теоретичне обґрунтування наукових засад сучасних технологій навчання в загальноосвітній школі, підходів до відбору змісту, форм, методів навчання, моделювання навчально-виховного процесу; дидактичні засади компетентнісного і особистісно орієнтованого навчання; питання оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу; механізми управління діяльністю загальноосвітніх навчальних закладів та методик їх ефективного застосування; організаційні й педагогічні засади розвитку загальноосвітніх навчальних закладів у сільській місцевості; науково-теоретичні засади оцінювання якості загальної середньої освіти.

Змістовно й результативно пройшла щорічна науково-практична конференція "Проблеми сучасного підручника", на якій доповідалися й обговорювалися питання історії, теорії й методології сучасного підручникотворення; проблеми реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти у новому поколінні підручників; особливості розроблення підручників в галузі мовної та літературної освіти; реалізація компетентнісно-діяльнісного підходу до конструювання змісту і засобів навчання іноземних мов; актуальні проблеми підручникотворення в галузях суспільствознавчої, технологічної, природничої і математичної освіти; психолого-педагогічні основи системного підручника; особливості підручникотворення для спеціальних шкіл.

Під час роботи міжнародної науково-практичної конференції "Інноваційний вимір розвитку сучасного загальноосвітнього навчального закладу", організованій лабораторією педагогічних інновацій, обговорено теоретико-методичне забезпечення розроблення і впровадження сучасних освітніх інновацій і інноваційних педагогічних проєктів та оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу. На VII міжнародній науково-практичній конференції і XXI всеукраїнських педагогічних читаннях "Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: вчимося толерантності" у доповідях учасників висвітлено питання формування толерантності як якості особистості у європейському і вітчизняному освітньому просторі. На всеукраїнській науково-практичній конференції "Розвиток продуктивних ідей педагога-новатора І.Г. Ткаченка в сучасному освітньому просторі" доповідалися і обговорювалися наукові проблеми, пов'язані з вивченням, систематизацією, поширенням і використанням в практичній діяльності продуктивних ідей педагога-новатора І.Г. Ткаченка.

Під час роботи XIV всеукраїнської історико-педагогічної науково-практичної конференції "Актуальні проблеми сучасних історико-педагогічних досліджень шкільної освіти" висвітлювалися питання якості сучасних історико-педагогічних досліджень та роль біографічних студій у відтворенні історико-педагогічного процесу. Результативно пройшла IV всеукраїнська науково-практична конференція "Актуальні проблеми культури української мови і мовлення", у ході роботи якої проаналізовано й узагальнено теоретико-практичні підходи до вивчення й упровадження у навчальний процес основ культури мови й мовлення.

На всеукраїнській науково-практичній конференції "Організаційно-педагогічні умови функціонування освітнього округу в сільській місцевості" обговорювалися актуальні проблеми функціонування освітніх округів у сільській місцевості різних регіонів України.

Відповідно до плану роботи НАПН України на належному рівні проведено науково-практичну конференцію "Зміст і технології шкільної освіти". На ній обговорювалися питання історії та методології педагогіки, якості освіти, управління розвитком освіти, питання теорії і методики мовної, літературної, природничо-математичної, суспільствознавчої, технологічної та початкової освіти. На V всеукраїнському науково-практичному семінарі "Педагогічна компаративістика – 2014: якісний вимір освіти зарубіжжя та український контекст", організованому лабораторією порівняльної педагогіки, висвітлено теоретико-методологічні й практичні підходи до вивчення перспективного досвіду зарубіжних країн у царині освіти та для забезпечення якості освіти в Україні.

Під час роботи круглого столу "Постать Є.С. Березняка в контексті інноваційного розвитку загальної середньої освіти України" обговорювалися питання вивчення та поширення педагогічної спадщини Є.С. Березняка в контексті інноваційного розвитку загальної середньої освіти України. На круглому столі "Тарас Шевченко – духовний взірець нації" доповідалися й

обговорювалися питання збереження і висвітлення культурної спадщини Т.Г. Шевченка в загальноосвітніх навчальних закладах та популяризації спадщини Кобзаря українського народу.

Вчені інституту брали активну участь у масових заходах різних рівнів, організованих іншими установами. Це міжнародні й всеукраїнські конференції, форуми, симпозиуми, педагогічні читання, семінари, круглі столи, виставки.

У звітному році науковцями **Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України** організовано і проведено 35 науково-практичних масових заходів (з них 26 – включено до Плану НАПН України та 9 – до плану Інституту), загальна кількість заходів, у яких взяли участь співробітники – 221.

Зокрема, проведено IX міжнародну науково-практичну конференцію "Соціалізація особистості в умовах системних змін: теоретичні та прикладні проблеми", яка працювала за напрямками: загальні проблеми соціалізації в умовах системних змін; дослідження окремих моделей соціалізації; проблема становлення економічної культури молоді в умовах освітнього простору; проблеми професійної соціалізації особистості; сім'я як інститут соціалізації; проблема гендерної та вікової соціалізації.

На X міжнародній науково-практичній конференції "Організаційна та економічна психологія в Україні: сучасні проблеми та перспективи розвитку" обговорювалися питання організаційної психології; економічної психології; психологічні основи підготовки фахівців для психологічного забезпечення ефективної діяльності організації. За результатами роботи конференції видано збірник тез та відображені результати в Інформаційному бюлетені Української асоціації організаційних психологів та психологів праці (червень 2014 р., №14).

III Всеукраїнський психологічний конгрес з міжнародною участю "Особистість у сучасному світі" проведено за напрямками: теорія і методологія психології: погляд у майбутнє; проектування і прогнозування розвитку особистості; психологія у сучасному освітньому просторі; професійне становлення особистості, психологія творчості та обдарованості; особистісні трансформації та їх віддзеркалення у прикладних психологічних дослідженнях; медико-психологічні та психотерапевтичні аспекти психологічної допомоги. В межах роботи форуму висвітлені новітні теорії особистості та їх теоретико-методологічні основи, розглянуті проблеми проектування і прогнозування розвитку особистості, зокрема, особистості у сучасному освітньому просторі. Приділено увагу професійному становленню особистості, проблемам психології творчості та обдарованості; розглянуто питання особистісної трансформації та їх віддзеркалення у прикладних психологічних дослідженнях; обговорено тенденції розвитку психолого-медико-педагогічної науки та практики, медико-психологічні та психотерапевтичні аспекти психологічної допомоги вимушеним переселенцям, бійцям АТО, їх родинам, а також родинам, які пережили втрату. Аналізувались новітні підходи до надання медико-психологічної допомоги з використанням методів психологічного та психотерапевтичного впливу у кризовому центрі та, безпосередньо, в польових реабілітаційних таборах для постраждалих під час бойових дій, а також в

таборах для переселенців. За результатами роботи Конгресу учасниками прийнята резолюція, в якій відображені основні завдання психологічної науки в сучасних умовах життя країни, зокрема завдання психологічної й соціально-психологічної реабілітації поранених військовослужбовців, а також інших категорій постраждалих; ініційовано створення у складі Товариства психологів України секції військової психології; прийнято рішення розробити необхідні документи та звернутися до відповідних державних інстанцій щодо прийняття Закону України про практичну психологічну діяльність, передбачивши у ньому ліцензування усіх діагностичних методик та роботи психологічних служб, консультацій, окремих фахівців та сертифікації психологічних послуг.

У результаті обговорення психологічних проблем сприймання на всеукраїнській науково-практичній конференції "Психологічні проблеми сприймання" запропоновано засоби оптимізації творчого сприймання за умов дефіциту і надлишку актуальної інформації, діагностичний інструментарій для дослідження творчого сприймання реальності на різних вікових рівнях.

На X міжнародній науково-практичній конференції "Сучасні проблеми екологічної психології: проектування розвитку природного середовища в урбанізованому суспільстві" обговорювалися сучасні моделі формування екологічно-орієнтованої свідомості та життєдіяльності, проблеми утвердження принципу екологічності в різних видах діяльності, еколого-психологічні засади проектування соціальних систем. XXIII Міжнародна наукова конференція "Мова і культура" ім. проф. Сергія Бураго" – конференція, в рамках якої психологічна секція збирається вже понад 10 років, стала традиційним майданчиком плідної співпраці психологів і філологів. На засіданнях психологічної секції науковці мають можливість оприлюднити свої роздуми над міждисциплінарними питаннями, які часто неможливо глибоко проаналізувати в межах тільки своєї галузі. Перетин точок зору на такого роду наукових форумах дозволяє збагатити роботу плідними ресурсами близької галузі.

На III міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції "Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми" (до 85-річчя Ю.І. Машбиця) обговорювалися проблеми психології дистанційного навчання та перспектив дистанційної освіти у навчанні дітей різного віку, підлітків, юнаків, дорослих, а також в інклюзивній освіті, психологічних особливостей спілкування в мережі Інтернет, Інтернет-адикції та інших ризиків інформаційних технологій, психології інтелекту тощо. Серйозна увага була приділена психологічним проблемам сучасної кризи, зокрема, психологічній травматизації під час подій зими 2013-2014 рр. у м. Києві, ролі Інтернету у творенні міфологем політичної свідомості та іншим актуальним питанням віртуального простору.

Також проведено міжнародні науково-практичні конференції: "Психологічні проблеми творчості", "Ціннісні орієнтації в житті дитини", "Проблема особистості у сучасній психології: теорія, методологія, практика", "Психологічна просвіта у сучасному суспільстві: методологія, досвід,

перспективи", "Духовність у становленні та розвитку особистості", всесвітній конгрес дитини "Ідентичність і сім'я", IV міжнародний науково-практичний семінар "Психологія діалогу та світ людини", постійно діючий теоретико-методологічний семінар "Упорядкування та удосконалення категорійно-поняттєвого апарату психологічної науки", шостий Севастопольський міжнародний науково-практичний семінар "Особистість у просторі культури", круглий стіл "Екопсихологічна парадигма здоров'я особистості" та ряд інших заходів.

Співробітники **Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України** організували і провели 33 масових науково-практичних заходів (25 – включені до плану НАПН України, 8 – до плану Інституту) та взяли участь у 81 масовому заході. Зокрема, всеукраїнська науково-практична конференція "Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін" проходила за напрямками: філософські та методологічні засади інноваційного розвитку вищої освіти; стратегії інноваційного розвитку вищої освіти в Україні та в світі; організаційно-педагогічне забезпечення інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти в Україні та в світі; управління інноваційним розвитком вищої освіти: глобальний та національний контексти; психологічні основи інноваційного розвитку вищої освіти; професійна підготовка менеджерів інноваційного розвитку вищої освіти в Україні та в світі; інновації у підготовці фахівців з дошкільної та початкової освіти; інноваційні технології професійної підготовки соціальних педагогів у суспільстві ризику; інновації у професійній підготовці фахівців корекційної та інклюзивної освіти.

XII Міжнародна науково-практична конференція "Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми" проведена за напрямками: методологічні проблеми впровадження інформаційних технологій та інноваційних методик у навчальний процес закладів освіти; сучасні проблеми навчання, виховання та розвитку учнів середньої загальноосвітньої школи; психолого-педагогічні проблеми навчання і виховання учнів професійно-технічних навчальних закладів; діяльність навчальних закладів I-II рівнів акредитації в умовах інформатизації вищої освіти; психолого-педагогічні засади впровадження сучасних інформаційних технологій та методик навчання студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації в контексті Болонського процесу.

На всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції "Інноваційні підходи до професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів" обговорювалися психолого-педагогічні та культурологічні аспекти професійної підготовки вчителя, інноваційні підходи до професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів, науково-методичний супровід професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів.

Також проведено психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті Є.О. Мілеряна та П.С. Перепелиці "Проблеми та перспективи становлення психопедагогіки і психології праці в системі освіти України", IV всеукраїнські

психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті Б.О. Федоришина "Профорієнтація: стан і перспективи розвитку", міжнародні Дні освіти дорослих в Україні. Форум "Європейський Союз – Україна: освіта дорослих", XII міжнародні педагогічно-мистецькі читання пам'яті професора О. П. Рудницької "Педагогіка мистецтва і мистецтво педагогічної дії", III міжнародний науково-методологічний семінар "Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів", методологічний семінар "Методологія змісту виховання", веб-семінар "Психологічні особливості розвитку духовного потенціалу учнівської молоді" та інші заходи.

У 2014 році науковці **Інституту проблем виховання НАПН України** були організаторами 46 (12 – включені до плану роботи НАПН України, 34 – до плану Інституту) та учасниками 402 науково-практичних масових заходів.

З-поміж них – всеукраїнський форум практичних психологів "Практична психологія на службі суспільства", у рамках якого проведено круглий стіл "Сучасна професійна орієнтація: виклики часу, тенденції, підходи" і розглянуто аспекти діяльності практичних психологів і соціальних педагогів по сприянню професійному самовизначенню учнівської молоді. На всеукраїнській науково-практичній конференції "Виховний потенціал сучасної освіти: теоретичні засади та практичні досягнення" обговорено пропозиції та рекомендації щодо удосконалення виховання і розвитку особистості на сучасному етапі.

Висвітлено аспекти професійного орієнтування учнівської молоді на всеукраїнському науково-практичному семінарі "Професійна орієнтація учнівської молоді у загальноосвітніх і професійних навчальних закладах: теорія і практика", окреслено актуальні проблеми освітнього середовища системи середньої загальної освіти на методологічному семінарі "Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації". На звітній науково-практичній конференції "Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал" обговорено проблеми удосконалення виховання і розвитку особистості на сучасному етапі.

Проведено також всеукраїнські науково-практичні конференції "Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал", "Сімейні цінності в контексті формування гармонійної особистості", "Інноваційні підходи до виховання учнів козацьких класів у загальноосвітніх закладах України", міжнародну науково-практичну конференцію "Соціально педагогічна парадигма виховання: сутність та шляхи реалізації", методологічні семінари "Концептуальні засади професійного розвитку особистості і умовах євроінтеграційних процесів", "Особливості та інноваційні технології виховання патріотизму зростаючої особистості в сучасних умовах", веб-семінар директорів позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку "Позашкільна освіта: проблеми та перспективи" та інші заходи.

У звітному році вченими **Інституту спеціальної педагогіки НАПН України** організовано та проведено 41 масовий науково-практичний захід (17 -

включено до плану роботи НАПН України та 24 – до плану Інституту). Всього взяли участь у 225 масових заходах.

На всеукраїнській науково-практичній конференції "Реалізація інноваційних підходів у змісті Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами" обговорювалися проблеми змісту початкової освіти дітей з особливими потребами та презентувалися розроблені творчими колективами на чолі з науковцями Інституту навчальні програми для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів; одним з результатів конференції стала пропозиція до Міністерства освіти і науки України та практиків спеціальних та інклюзивних навчальних закладів про започаткування щорічних педагогічних форумів зі спеціальної освіти в режимі on-line, як важливого засобу підтримки зворотного зв'язку, поширення освітніх інновацій та вивчення педагогічного досвіду їх реалізації.

Метою проведення семінару "Програмно-методичне забезпечення навчально-виховного процесу дітей із тяжкими порушеннями мовлення" було обговорення та удосконалення змісту програмного забезпечення навчання школярів 1-4 та 5 класів із тяжкими порушеннями мовлення відповідно до потреб практики. Досягнення мети здійснено через вирішення таких завдань: презентацію змісту навчальних програм, що розроблені співробітниками лабораторії логопедії; урахування пропозицій та зауважень, що є результатом практичного досвіду педагогічних працівників.

У ході роботи науково-методичного семінару "Новації в освіті дітей з порушеннями слуху: особливості впровадження в умовах навчально-виховного комплексу" представлено основні результати експериментальної роботи всеукраїнського науково-педагогічного експерименту "Науково-методичні засади організації професійного навчання дітей з порушеннями слуху в умовах навчально-виховного комплексу", проаналізовано ефективність впровадження запропонованого підходу в організації професійної підготовки дітей з порушеннями слуху в умовах навчально-виховного комплексу, відбулося обговорення актуальних аспектів проблеми професійного навчання дітей з порушеннями слуху (сучасний стан навчально-методичного забезпечення освіти дітей з порушеннями слуху, професійне навчання як засіб реабілітації та соціальної адаптації учнів, інноваційні технології навчання у контексті компетентнісного підходу тощо).

Презентація концептуальних підходів до реалізації дошкільної освіти дітей з порушеннями зору та апробація розробленого в лабораторії навчально-методичного забезпечення дошкільної освіти (програм, навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій) відбувалася на семінарі "Навчально-методичне забезпечення дошкільної освіти дітей з порушеннями зору". Результативність конференції "Спеціальна освіта у контексті інтеграції України до Європейського освітнього простору" полягає в ознайомленні молодих науковців з сучасними тенденціями розвитку спеціальної освіти, обміні досвідом організації, проведення наукового дослідження та презентації його результатів.

Також проведено навчально-методичний семінар "Програмно-методичне забезпечення оновленого змісту освіти дітей з розумовою відсталістю (початкова ланка)", науково-методичний семінар "Роль професійно-трудоного навчання у формуванні життєвої компетентності учнів з розумовою відсталістю", науково-практичні семінари "Навчально-методичне забезпечення дошкільної освіти дітей з розумовою відсталістю", "Формування готовності педагогічних працівників до роботи з дітьми з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання", "Традиційні та інноваційні технології викладання жестової мови" та інші заходи.

Відповідно до плану роботи НАПН України і плану роботи установи співробітниками **Інституту соціальної та політичної психології НАПН України** організовано і проведено 59 науково-практичних масових заходів (17 - включено до плану роботи НАПН України та 42 – до плану Інституту). Всього взяли участь у 213 масових заходах.

У ході роботи XI міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції "Простір арт-терапії: ресурси зцілення" було виголошено 34 доповіді: 17 – на пленарному засіданні і 7 – в межах круглого столу "Особистісно орієнтовані засади психологічної підготовки майбутніх психологів"; проведено 23 майстер-класи, які дали змогу учасникам конференції ознайомитися з практикою арт-терапії за допомогою образотворчого мистецтва, музикотерапії, танцювально-рухової і тілесно-орієнтованої терапії, казкотерапії, драматерапії. На конференції презентовано різноманітні арт-терапевтичні методи та методики, що сприяло поглибленню комунікації в професійній спільноті арт-терапевтів; практичні доробки дали поштовх для наукової рефлексії оптимізації діяльності професійної спільноти арт-терапевтів та подальшого розроблення теоретичних засад арт-терапії.

У виступах учасників VII всеукраїнської наукової конференції "Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави" висвітлено теоретико-методологічні проблеми та актуальні завдання політичної психології, представлено результати досліджень з питань політичної стабільності, консолідації громадської думки, копінгу особистості та суспільства в умовах війни на сході країни, уявлень громадян про політичне майбутнє України, роль у цьому процесі геополітичних, громадських, мас-медійних та інших чинників тощо.

В процесі роботи VII міжнародної науково-практичної конференції "Комунікативні стратегії інформаційного суспільства" здійснено концептуальну інтеграцію наукових досліджень з проблем соціального управління та соціокультурної динаміки, узагальнено напрями теоретичних уявлень про інноваційне, інформаційне, мережеве суспільство, обговорено проблеми міждисциплінарного понятійного апарату аналізу комунікативних процесів, мереж і технологій у сучасному соціумі; VI всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю "Соціально-психологічні особливості професійної діяльності працівників соціальної сфери: соціальні виміри

сучасності" дала змогу обмінятися досвідом розвитку соціальної освіти, практичними напрацюваннями у сфері соціальних наук.

На II міжнародному науково-практичному семінарі "Психологія економічного самовизначення особи і спільноти" розглядалися проблеми економічної свідомості та економічної соціалізації, психології багатства і бідності, ставлення до грошей і їх заощадження, організаційної та підприємницької активності, психології споживання, національної економічної політики, соціальних уявлень у галузі економічної психології, педагогічних основ розвитку економічної свідомості; на науково-практичному семінарі "Психолого-економічні вектори розвитку особистості і суспільства" співробітники представили результати досліджень соціально-психологічних засобів запобігання та подолання бідності як стилю життя в контексті підвищення самоефективності, збереження і зміцнення здоров'я, підвищення рівня правосвідомості, набуття соціального капіталу, професійного та економічного самовизначення носіїв бідності; на науково-практичному семінарі "Соціально-психологічні чинники та особливості виникнення і поширення бідності як стилю життя в сучасній Україні" за уточненою темою "Психолого-педагогічні та соціально-психологічні засоби подолання бідності як стилю життя" проведено соціально-психологічні тренінги "Подолання невпевненості як засіб особистісної самореалізації", "Особистісний ресурс підвищення економічної само ефективності", "Соціально-психологічні ресурси покращення соціального капіталу", "Соціально-психологічні ресурси покращення професійного і сімейного благополуччя".

З метою підтримки ініціативи Всеукраїнського координаційного бюро Міжнародної громадсько-державної програми "Освіта дорослих в Україні" й формування життєвої необхідності дорослих громадян у постійному вдосконаленні власної освіти впродовж життя, а також вирішення актуальних проблем освітнього процесу в дошкільних навчальних закладах проведено всеукраїнський проблемний семінар "Інформаційна компетентність суб'єктів освітнього простору дошкільного навчального закладу: проблеми та шляхи їх вирішення" (за формою проведення – літня школа для дорослих). У межах заходу проведено низку практикумів, спрямованих на розвиток медіаосвітньої компетентності працівників дошкільних освітніх закладів, зокрема щодо вікової періодизації медіаризиків, організації медіаклубу для дітей дошкільного віку, оцінки впливу медіапрактик в ранньому віці на розвиток спільної уяви, мовлення, інтелекту.

Також проведено щорічну XX звітну наукову конференцію "Соціальна і політична психологія сьогодні: здобутки, проблеми, нові рубежі", XXI міжінститутський теоретичний семінар з медіапсихології та медіаосвіти, всеукраїнський семінар практичних психологів освіти "Методичний аналіз труднощів у практиці психологічного консультування", науково-практичний семінар "Медіаосвіта в Україні: інноваційний досвід і перспективи впровадження", круглий стіл "Формування консолідованої думки педагогічної спільноти щодо реформ у системі освіти", круглий стіл "Ситуаційні чинники

особистісного та суспільного розвитку", III міжнародну науково-практичну конференцію "Актуальні проблеми юридичної психології", міжнародну інтернет-конференцію "Актуальні завдання життєконструювання проблемної молоді", круглий стіл "Освітянські еліти України у змаганнях за консолідацію народу на доленосних етапах його історії", круглий стіл "Соціальні діалоги у вимірах сучасності", круглий стіл "Проблема колективної травми в українському соціумі та стратегії її опанування" та інші заходи.

У звітному році науковцями **Інституту вищої освіти НАПН України** організовано і проведено 19 масових науково-практичних заходів (11 – включено до плану роботи НАПН України та 8 – до плану Інституту), також науковці брали активну участь у роботі значної кількості заходів (368) інших установ, де презентувалися напрацювання та перспективні бачення фахівців щодо формування розвитку системи вищої освіти України.

Серед низки заходів заслуговують на увагу: III всеукраїнські Морозівські педагогічні читання; Щорічний міський науково-методичний семінар для молодих учених "Європейські орієнтири для розвитку вищої освіти України"; VIII всеукраїнський круглий стіл "Сьогодення та майбутнє українського мовного середовища"; VIII всеукраїнський круглий стіл "Медіаосвітні технології у навчальному процесі"; XXIII міжнародна конференція "Мова і культура" імені професора Сергія Бураго; VII міжнародна науково-практична конференція "Управління процесом кадрового забезпечення інноваційного розвитку ВНЗ України"; IV міжнародна науково-практична конференція "Ефективність організації економічних механізмів інноваційного розвитку вищої освіти України"; XIII міжнародна науково-практична конференція "Освіта і доля нації"; III міжнародна науково-практична конференція "Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу"; I міжнародна науково-практична конференція "Університет і лідерство"; I міжнародний круглий стіл "Розвиток лідерського потенціалу університетів" та інші заходи.

За звітній період учені **Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України** були організаторами 84 масових заходів, зокрема, X міжнародної науково-практичної конференції "Засоби і технології сучасного навчального середовища", на якій обговорювалися питання щодо навчання природного-математичних дисциплін, використання засобів ІКТ у природничо-математичній освіті, проблем навчального експерименту з природничих дисциплін; X міжнародної науково-практичної конференції "ІКТ в освіті, дослідженнях та індустріальних додатках: інтеграція, гармонізація та трансфер знань", яка охопила різні аспекти інформатизації освіти, зокрема, кваліфікаційні вимоги до комп'ютерної грамотності, інфраструктуру використання ІКТ в навчальному процесі, викладання інформатики у школі та ВНЗ, використання ІКТ в процесі викладання різних навчальних дисциплін.

У ході всеукраїнської науково-практичної конференції "Мультимедійні технології в освіті та інших сферах діяльності" розглядалися аспекти мультимедійних технологій в освіті та інших сферах діяльності; на

всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених "Наукова молодь-2014" обговорено різні аспекти підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації зі спеціальності ІКТ в освіті.

Протягом року співробітниками організовано та проведено науково-методичні семінари "Системи навчання і освіти в комп'ютерно орієнтованому середовищі", "Педагогічна компаративістика – 2014: трансформації в освіті зарубіжжя та український контекст", II міжнародний семінар "Методи та ресурси для дистанційного навчання", всеукраїнський науково-методичний Інтернет-семінар "Хмарні технології в освіті" та інші заходи.

У звітному році науковцями **Інституту професійно-технічної освіти НАПН України** організовано і проведено 76 масових науково-практичних заходів (з них 20 – включені до Плану НАПН України та 56 – до плану Інституту), загальна кількість заходів, у яких взяли участь співробітники – 219.

Зокрема, науковці провели всеукраїнську науково-практичну конференцію "Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти і навчання", в ході якої обговорювалися проблеми розвитку професійної освіти і навчання, сучасні підходи до модернізації змісту і технологій професійного навчання, виховання учнівської молоді та дорослих у ПТНЗ. Досягнення та напрями діяльності Інституту щодо системного науково-методичного забезпечення розвитку професійно-технічної освіти в сучасних умовах; дидактичні засади створення електронних підручників для системи ПТО; розвиток інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ; розвиток інформаційної культури керівників ПТНЗ упродовж життя; досвід інноваційної діяльності ПТНЗ у напрямі інтеграції в європейський освітній простір; шляхи впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в управлінську діяльність сучасного ПТНЗ обговорювалися на всеукраїнській науково-практичній конференції "Розвиток інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників і керівників ПТНЗ: проблеми, досвід та перспективи".

У ході роботи Інтернет-конференції "Електронний підручник у підготовці кваліфікованих робітників будівельної, машинобудівної та аграрної галузей" обговорювали узагальнення та оцінювання підручників нового покоління – електронних освітніх ресурсів (ЕОР) контент-бібліотеки Інституту ПТО НАПН України, призначених для використання у навчально-виховному процесі ПТНЗ будівельної, машинобудівної та аграрної галузей; у ході науково-практичного семінару "Науково-методичний супровід формування та розвитку у кваліфікованих робітників енергоефективної компетентності, культури безпеки професійної діяльності та розробки викладачами спеціальних дисциплін електронних підручників і посібників" обговорювали нормативно-правову базу енергозбереження; методики розроблення та впровадження навчального курсу "Основи енергоефективності" у ПТНЗ; включення аспектів енергоефективності у підготовку майбутніх кваліфікованих робітників.

Вдосконалення особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній освіті, досвід практичного запровадження інноваційних

технологій до процесу підготовки кваліфікованих робітників, модель проектування технологій професійного навчання, застосування сучасних педагогічних технологій, зокрема проблемно-розвивальної, проектної, диференційованого навчання, імітаційно-ігрового моделювання та ін. обговорили на семінарі-практикумі "Проектування технологій професійного навчання майбутніх кваліфікованих робітників". У ході роботи науково-практичного семінару "Відкрите (дистанційне) навчання виробничого персоналу" обговорювалися проблеми дистанційного навчання кваліфікованих робітників на виробництві як проблема професійної педагогіки; особливостей дистанційного навчання майбутніх кваліфікованих робітників у системі ПТО; досвіду розроблення дидактичних матеріалів для дистанційного навчання; сутності та засобів відкритого професійного навчання на модульній основі.

Проведено науково-практичні семінари "Технології розробки електронних освітніх ресурсів та особливості їх впровадження у професійно-технічних навчальних закладах", "Професійна орієнтація учнівської молоді у загальноосвітніх і професійних навчальних закладах: теорія і практика", "Розвиток маркетингу освітніх послуг у професійно-технічних навчальних закладах регіону", "Організація дистанційного професійного навчання фахівців сфери обслуговування на основі модульно-компетентнісного підходу", "Професійна спрямованість вивчення іноземних мов у професійно-технічних навчальних закладах, "Концептуальні засади створення маркетингової служби у професійно-технічних навчальних закладах, "Соціалізація учнівської молоді в процесі професійного навчання"; круглі столи: "Підготовка майбутніх фахівців легкої промисловості до енергоефективної діяльності", "Підготовка учнівської молоді до підприємницької діяльності в процесі допрофесійної і професійної підготовки", "Розроблення і впровадження державних стандартів професійно-технічної освіти з робітничих професій", "Педагогічні основи управління професійно-технічним навчальним закладом у ринкових умовах" та ін.

У 2014 році співробітниками **Інституту обдарованої дитини НАПН України** проведено 50 заходів (31 – включено до плану роботи НАПН України, 19 – до плану роботи установи), участь взяли у 60 заходах.

Зокрема, міжнародну науково-практичну інтернет-конференцію "Ідентичність особистості і групи: психолого-педагогічні і соціокультурні аспекти", на якій розглянули проблеми ідентичності в психологічному, філософському, соціологічному і педагогічному науковому дискурсі; обмін досвідом психолого-педагогічного супроводу ідентифікації особистості в різних соціальних групах, становлення ідентичності обдарованої дитини; всеукраїнську науково-практичну конференцію "Психолого-педагогічний супровід розвитку обдарованості особистості учня", де проведено обмін досвідом та обговорено науково-методичні підходи до організації роботи з обдарованою учнівською молоддю; визначено перспективні напрями і форми соціальної, психологічної та педагогічної підтримки здібних і обдарованих дітей, визначено рівень творчої обдарованості учнівської молоді як умови її соціального психолого-педагогічного супроводу; II всеукраїнську науково-

практичну конференцію "Науково-методичне забезпечення психолого-педагогічного моніторингу особистісного розвитку інтелектуально обдарованих старшокласників", де обговорено проблеми моніторингу особистісного розвитку інтелектуально обдарованих старшокласників. На всеукраїнській науково-практичній конференції "Освіта: творчий процес чи соціальна технологія" показано, що основною метою сучасного освітнього процесу виявляється формування людини, яка була б здатна оперувати варіативним мисленням, готова створювати принципово нові рішення і технології; на III всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю "Проблеми діагностики та проектування розвитку обдарованості дошкільників" відзначено актуальність та високу соціально-економічну значущість проблеми розвитку дитячої обдарованості, необхідність підтримки обдарованих дошкільників з боку держави, суспільства, наукових і освітніх закладів; учасники конференції закликали розглядати проблему раннього виявлення здібностей та обдарованості у період дошкільного дитинства як пріоритетне державне завдання, спрямоване на розвиток інтелектуального, творчого потенціалу України, підвищення її соціально-економічного, наукового та культурного рівнів.

Також проведено всеукраїнську науково-практичну конференцію "Навчально-дослідницька діяльність дітей: досвід організації, дидактичні напрацювання, особливості формування навчально-дослідницьких умінь", I міжнародну науково-практичну конференцію молодих учених "Актуальні тенденції розвитку світової психологічної практики", IV всеукраїнську науково-практичну конференцію "Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості", IV всеукраїнську науково-практичну конференцію "Формування компетентностей обдарованої особистості в системі освіти", міжнародну конференцію "Обдаровані діти – інтелектуальний потенціал держави", всеукраїнську науково-практичну конференцію "Освітні та культурні ефекти критичного мислення: від класичного формату до сучасності", V міжнародну науково-практичну конференцію "Інноваційні технології навчання обдарованої молоді" та семінари "Розвиток особистості обдарованого учня засобами соціально-педагогічного проектування в системі освіти та родини", "Соціально-педагогічне проектування розвитку обдарованості учня в системі взаємодії учасників навчально-виховного процесу", "Естетична обдарованість молоді: чинники формування та умови розвитку", "Використання сучасних інформаційних технологій у соціальному розвитку обдарованої дитини", "Розвиток особистості обдарованого учня засобами соціально-педагогічного проектування в системі освіти та родини", "Соціально-педагогічне проектування особистісного та соціального розвитку учня", "Педагогічна компаративістика 2014: якісний вимір освіти зарубіжжя та український контекст" "Психолого-педагогічне проектування особистісного та соціального розвитку учня". Проведено також ще ряд круглих столів, виставок та інших заходів.

За звітний період ученими ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України проведено 30 масових науково-практичних заходів (15 – включено до плану роботи НАПН України, 15 – до плану роботи установи), участь взяли у 27 заходах.

Серед організованих заходів слід назвати всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію "Психолого-педагогічне забезпечення модернізації післядипломної педагогічної освіти в умовах змін", на якій розглядалися психологічні проблеми професійного вдосконалення фахівців у системі післядипломної освіти; психолого-педагогічні технології в умовах післядипломної освіти: досвід і перспективи впровадження; психологічні проблеми керування людським потенціалом у контексті безперервної освіти, а також були обговорені актуальні проблеми психології і педагогіки професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців, сприяння розвитку психологічної науки в галузі післядипломної педагогічної освіти; проблеми психологічного супроводу професійної підготовки фахівців. Обговорення та аналіз актуальних проблем підвищення кваліфікації керівників навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти на основі сучасних педагогічних, інформаційних, комп'ютерних та інтернет-технологій відбувалося на науково-практичній конференції "Наукові засади підвищення кваліфікації керівників навчальних закладів".

Всеукраїнська науково-практична конференція (з міжнародною участю) "Особистість у сучасній освіті: проблеми навчання та розвитку" відбулася за такими напрямками: філософські основи гуманізації сучасної педагогіки; проблема ефективності педагогічних технологій: можливості та обмеження; стратегічні напрями реформування системи освіти; проблеми розвитку, формування, соціалізації особистості; проблеми особистості й міжособистісних взаємин у навчально-виховному процесі; глибинно-психологічні аспекти розвитку особистості; експериментальні дослідження в психології особистості; актуальні проблеми практичної психології та психотерапії; психологічні механізми становлення мотиваційної та ціннісно-сислової сфер особистості; особливості збереження психічного здоров'я особистості. На всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції "Підготовка педагогів до реалізації основних орієнтирів виховання учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів" обговорили такі питання: філософські аспекти формування ціннісних орієнтирів дітей та підлітків у сучасній школі; діяльність методичних об'єднань педагогів щодо впровадження основних орієнтирів виховання учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, психолого-педагогічні аспекти підготовки педагога-вихователя в системі післядипломної освіти, моніторинг ефективності системи виховної роботи навчального закладу в умовах реалізації основних орієнтирів виховання, практика впровадження основних орієнтирів виховання в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. Науково-практична конференція "Елітний менеджер: технології формування в системі національної освіти" відбулася за напрямками: еволюція розвитку управління еліти та основні підходи до її формування; проблеми сучасного менеджменту та

головні вимоги до елітності топ-менеджерів; діагностика обдарованості щодо основних складових елітності менеджменту в системі дошкільної та середньої освіти; формування елітних керівників у системі вищої та післядипломної освіти. Проведено також ще ряд інших заходів.

Співробітниками **Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України** організовано та проведено 8 масових науково-практичних заходів, а саме: всеукраїнський форум практичних психологів "Практична психологія на службі суспільства", де обговорено проблеми координації, взаємодії, єдиних професійних стандартів в діяльності практичних психологів різних профілів та спеціалізацій в сучасних умовах; науково-практичну конференцію "Формування конкурентоспроможності практичного психолога у процесі професійної підготовки", яка проведена за напрямками роботи: теоретичні та методологічні засади професійної підготовки практичного психолога; особистість практичного психолога як конкурентоспроможного фахівця: теорія і технологія її формування; проблеми професійної підготовки практичного психолога ОКР "Бакалавр" та ОКР "магістр"; проблеми організації професійно спрямованого навчання та виробничої психологічної практики.

Також проведено круглий стіл керівників відомчих психологічних служб "Стандарти професійної діяльності – міжвідомча взаємодія психологічних служб" за напрямками: про ефективну взаємодію відомчих психологічних служб на всіх рівнях управління; про науково-методичну співпрацю: методики роботи, кращий досвід, спільне навчання та підвищення кваліфікації; про підготовку єдиних етичних стандартів професійної діяльності та круглий стіл громадських організацій у сфері практичної психології "Єднання заради істини" за напрямками роботи: етичні засади надання психологічної допомоги населенню: підходи та методи; взаємодія громадських організацій та державних служб: організаційний та науково-методичний контекст; перспективи запровадження ліцензування психологічних послуг та створення національного експертного органу. За результатами всеукраїнської науково-практичної конференції "Актуальні проблеми прикладної психології" підготовлено та видано збірник: Актуальні проблеми прикладної психології : матеріали всеукр. конф., (Київ, 2-3 жовт. 2014 р.) / Укр. НМЦ практи. психології і соц. роботи; за наук. ред. А. І. Тінякової. – К.: Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2014 р. – 108 с.

Проведено всеукраїнський навчально-організаційний семінар "Можливості отримання допомоги у період конфлікту в Україні", метою якого було підготувати психологів та соціальних педагогів для роботи у Харківській, Днепропетровській, Донецькій, Луганській, Вінницькій, Київській областях з підвищення рівня обізнаності щодо можливостей отримання допомоги для внутрішньо переміщених осіб та громад, які зазнали наслідків конфлікту у Східній Європі. Загальна кількість заходів, у яких взяли участь співробітники центру – 91.

Науковцями **Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти НАПН України** організовано і проведено 25 масових заходів (9 – включено до плану роботи НАПН України, 16 – до плану роботи установи), серед них: наукова конференція "Філософсько-педагогічні погляди Т. Г. Шевченка і сучасність", на якій розглядалися наукові пошуки на ниві шевченкознавства, висвітлення філософсько-педагогічних поглядів Т. Г. Шевченка у контексті сучасності; IV всеукраїнський педагогічний конгрес "Реформування освітньої системи в Україні в контексті європейської інтеграції", де обговорювалися проблеми реформування професійної освіти в Україні, основні напрями удосконалення національного виховання учнів та студентів, методологічні засади реформування освіти в Україні в контексті європейської інтеграції.

Широке коло проблем, пов'язаних із методичними підходами впровадження професійно спрямованої загальноосвітньої підготовки кваліфікованих робітників в умовах сучасного ПТНЗ обговорювалися на семінарі "Професійне спрямування змісту загальноосвітнього компонента у процесі підготовки кваліфікованих робітників"; на методичному семінарі "Формування професійних якостей майбутніх фахівців побутового обслуговування у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу в ПТНЗ" обговорювалися проблеми формування професійних якостей майбутніх фахівців сфери обслуговування у процесі викладання гуманітарних дисциплін; формування професійних якостей майбутніх фахівців сфери побутового обслуговування; сучасного стану формування професійних якостей майбутніх кваліфікованих фахівців ресторанного сервісу та туризму. На регіональному семінарі-практикумі "Організація професійної підготовки робітників в умовах регіонального професійно-освітнього округу" (на прикладі ПТНЗ сільськогосподарського профілю) обговорено сучасні проблеми розвитку професій сільськогосподарського профілю; організація співпраці ПТНЗ із галузевою наукою (на прикладі соціального партнерства з Львівським національним університетом ветеринарної медицини та біотехнологій та Львівським національним аграрним університетом); особливості професійної підготовки робітничих кадрів в умовах професійно-освітнього округу; із досвіду роботи Дніпродзержинського професійного ліцею – опорного ПТНЗ освітнього округу "Профорбіта"; економічні чинники забезпечення якості професійної підготовки робітничих кадрів.

Принципи відбору і структурування змісту виробничого навчання у ПТНЗ художнього профілю; проблеми організації індивідуальної роботи майбутніх фахівців художнього профілю на уроках виробничого навчання; майстер-клас як форма організації виробничого навчання із застосування ІКТ розглядалися на круглому столі "Виробниче навчання учнівської молоді у ПТНЗ художнього профілю".

У звітному році співробітниками **Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського** проведено 12 науково-практичних масових заходів (5– включено до плану роботи НАПН України, 7 –

до плану бібліотеки). Зокрема, міжнародну науково-практичну конференцію "Інформаційна діяльність галузевих бібліотечних комплексів в умовах розвитку суспільства знань" мета якої полягала у визначенні напрямів розвитку бібліотечно-інформаційного комплексу, удосконаленні його завдань і функцій у контексті переходу до суспільства знань. Також проведено бібліотечну секцію "Шкільна бібліотека – територія толерантності" у рамках XXI всеукраїнських педагогічних читань "В. О. Сухомлинський у діалозі з сучасністю: вчимося толерантності", на якій обговорювалися актуальні проблеми, пов'язані з дослідженням та популяризацією спадщини видатного українського педагога В. О. Сухомлинського.

Проведено два вебінари всеукраїнського рівня: "Тенденції розвитку шкільних бібліотек в контексті інноваційного розвитку національної системи освіти", "Шкільна бібліотека – стратегічний партнер освіти"; IV всеукраїнський науково-практичний семінар "Професійна орієнтація: теорія і практика", круглі столи "Тарас Шевченко – духовний взірець нації", "Кобзарєва осінь у Переяславі" та ще ряд науково-педагогічних, освітянських, бібліотекознавчих семінарів, круглих столів, виставок та взято участь у 22 різних заходах.

XII. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

XII.1. НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Науково-інформаційне забезпечення науковців і практиків освітянської галузі з питань інноваційного розвитку вітчизняної та зарубіжної освіти здійснювалося **Державною науково-педагогічною бібліотекою України ім. В.О. Сухомлинського** (далі – ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського) та **Педагогічним музеєм України**.

З метою вдосконалення інформаційного забезпечення фахівців освітянської галузі України в 2007 р. створено веб-портал ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, на якому представлено ресурси бібліотеки, інноваційні послуги, різні види бібліографічної, реферативної та аналітичної інформації тощо. Станом на 1 січня 2015 р. відвідуваність порталу ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського сягає понад 182 тис. користувачів.

У межах двох науково-дослідних робіт, які здійснювалися вченими бібліотеки, активно формувався електронний каталог ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Він складається з таких баз даних (БД): "Періодика" (174905 бібліографічних записів, далі – БЗ), "Книги" (79074 БЗ), "Рідкісні книги" (5005 БЗ), "Бібліотечна справа" (7701 БЗ), "Реферативна база даних" (11396 БЗ), "Електронна бібліотека" (423 БЗ), "Сухомліністика" (204 БЗ), Зведена БД дисертацій (9021 БЗ), Зведена БД збірників наукових праць (2050 БЗ) та Зведена БД періодики (822 БЗ).

У 2014 р. Електронний каталог (ЕК) ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, який складається з 10 баз даних (БД), поповнився на 40920 БЗ, і станом на 1 січня 2015 р. його обсяг становить 290601 БЗ, загальна відвідуваність – 166203 відвідування.

Створення Електронного каталогу проводиться на інноваційних засадах кооперації й координації, зокрема продовжується інноваційна діяльність щодо обміну аналітичними бібліографічними записами з періодичних видань із питань педагогіки, психології та освіти, бібліотекознавства, бібліографознавства й книгознавства освітянськими книгозбірнями МОН України та НАПН України (так, налагоджено формування БД "Періодика" спільними зусиллями 8 бібліотек, з них: науково-педагогічна – 1, бібліотек ВНЗ III–IV рівнів акредитації – 6, бібліотека ІППО – 1).

З метою створення повноцінного електронного каталогу ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського впродовж 2013 р. розпочато ретроспективну каталогізацію фондів шляхом створення імідж-каталогу, який розміщений на веб-порталі бібліотеки та в якому відображено понад 300 тис. карток. Загальна відвідуваність станом 1 січня 2015 р. – понад 30 тис. відвідувань.

Активно формується Науково-педагогічна електронна бібліотека ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, яка станом на 1 січня 2015 р. містить 1799

документів, її відвідуваність за 2014 р. – 7657. Вона складається з 4 тематичних розділів:

- книжкові пам'ятки – 1052 документи;
- праці В. О. Сухомлинського та література про нього – 210 документів, з них: 6 книг та 204 статті;
- продукція ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського – 32 документи, із них: збірники наукових праць та матеріалів наукових заходів – 7, вторинна продукція – 17;
- продукція мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України – 9 монографій;
- інші документи – 359.

БД дисертацій (у локальній мережі головного приміщення) – 137 док.

З метою забезпечення доступу користувачів до вищезазначених ресурсів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського вводить і надає он-лайн послуги, зокрема такі:

- електронна доставка документів;
- замовлення документів через електронний каталог на бронеполіцію;
- віртуальна бібліографічна довідка;
- служба "Запитай бібліотекаря"(через чат, скайп (Skype), електронну пошту, телефон);
- навігатор в Інтернет.

Це значно прискорює обслуговування читачів, підвищує якість інформування про наявні інформаційні ресурси, сприяє розширенню доступу до електронної інформації, покращує науково-довідкову, консультативно-методологічну та культурно-освітню роботу. Основними категоріями користувачів бібліотеки є науковці (23 %), працівники освітніх установ (27%), студенти вищих навчальних закладів (24 %). Виявлено тенденцію до розширення нової користувацької аудиторії – дистантних користувачів, невпинно зростає кількість звернень користувачів мережі Інтернет до електронних інформаційних ресурсів бібліотеки (у порівнянні з минулим роком кількість віртуальних відвідувань зросла на 32 тис. і становить 185033 звернення).

Ще один важливий аспект роботи ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського та бібліотек мережі – надання доступу до ресурсів не тільки власної генерації, а й придбаних. У 2014 р. бібліотека передплатила на 6 місяців доступ до "Електронної бібліотеки дисертацій Російської державної бібліотеки". Станом на 1 січня 2015 р. у базі даних цієї бібліотеки було зареєстровано 82 користувачі, за цей період для перегляду дисертацій Медіацентр відвідало 206 користувачів (у 2013 р. – 132), переглянуто 1538 дисертацій (у 2013 р. – 525).

З метою формування інформаційного простору України й надання доступу до іноземних ресурсів ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського в 2014 р. надано тестовий доступ до таких іноземних ресурсів із питань освіти: Polpred.com. Огляд засобів масової інформації; East-View; JSTOR; BioOne; IMF

elibrary; New England Journal of Medicine; Pediatric Neurology Briefs; Edward Elgar Journals and Development Studies Ebooks.

Упродовж 2014 р. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського проведено роботи з науковим об'єктом "Документи педагогіко-психологічного та історико-культурного напрямку ХІХ – початку ХХ ст. (1850 – 1917 рр.)", що становить національне надбання: оцифровано 94 книги (20000 стор.), реставровано 13 книг, здійснено палітурно-відновлювальні роботи (936 оправ), мікрофільмовано 1840 аркушів, введено в науковий обіг насамперед ті видання, що є гостро необхідними для вирішення актуальних проблем суспільного розвитку – науки, освіти, вітчизняного наукового поступу, формування національних духовно-ціннісних орієнтирів, патріотичного виховання; у БД "Рідкісна книга" створено 1000 бібліографічних записів (БЗ), і станом на 1 січня 2015 р. вона налічує 5005 БЗ.

У Педагогічному музеї України впродовж 2014 року науково-фондова робота здійснювалась з метою формування музейної збірки, забезпечення збереження музейних предметів і колекцій та створення умов для їх використання: робота з обліку, збереження, впорядкування та наукового обстеження музейних експонатів. Співробітники музею брали участь у роботі фондово-закупівельної комісії (зокрема, з питань щодо нових надходжень до фондів), поставлення їх на облік (складання актів прийому, ведення необхідної документації з питань надходжень, їх каталогізації тощо).

Фонд Педагогічного музею України станом на 31 грудня 2014 р. становив 46 066 одиниць зберігання: 35 152 од. – основний фонд, 10 914 од. – науково-допоміжний фонд. З основного фонду виокремлено науковий об'єкт, що становить національне надбання: понад 4000 од. зберігання – рукописи, стародруки, рідкісні видання 1477 – 1923 рр. Протягом 2014 р. на основі детального вивчення наукового об'єкту уточнено його структуру та виділено 10 колекцій: "Рукописи ХVІІІ – ХІХ ст.", "Інкунабули", "Кириличні видання ХVІІ – поч. ХХ ст.", "Видання громадянського друку ХVІІІ – першої третини ХІХ ст.", "Стародруки латинським шрифтом ХVІ – ХVІІІ ст.", "Педагогічна україніка 1842 – 1923 рр.", "Українська дитяча книга 1885–1923 рр.", "Розвиток наук у ХІХ – першій чверті ХХ ст.", "Журнали педагогічної та історико-культурної тематики 1834 – 1923 рр.", "Картографічні видання ХVІІІ – поч. ХХ ст."

Продовжувалася робота з каталогізації виділених колекцій: систематизації, обліку наявності, маркування книг, розміщення їх у визначених місцях зберігання. Фонди музею поповнено на 187 од. зберігання шляхом безкоштовного отримання. Аспірантам, студентам та науковцям підібрано та надано на опрацювання 718 од. зберігання з фондів музею.

Відповідно до договору № 11/19/1-14/Н/НБ від 24 січня 2014 р. у звітному періоді діяльність Педагогічного музею України була спрямована на збереження та забезпечення належного функціонування наукового об'єкту, що становить національне надбання: встановлено протипожежну та охоронну сигналізацію у фондосховищі, де зберігається науковий об'єкт, проведено сканування колекції рідкісних видань (134 од. зберігання, 12 500 сторінок),

реставрацію рідкісних видань (34 од. зберігання). На виконання Закону України "Про страховий фонд документації України" та Постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 319 "Про затвердження Положення про порядок формування, ведення та використання галузевого страхового фонду документації" здійснено мікрофільмування 3 стародруків (1227 аркушів).

За 2014 р. було забезпечено експонування 1129 одиниць зберігання із фондів музею: у стаціонарній експозиції представлено 706 од. зберігання, у виставковій діяльності використано 423 од. (з них 242 од. входять до наукового об'єкту, що становить національне надбання) для функціонування 20 віртуальних виставок педагогічної і просвітницької спадщини видатних педагогів-ювілярів.

Музеєм продовжено подальший розвиток екскурсійної роботи як одного з основних напрямів діяльності, що дає змогу публічно представляти відвідувачам музейні предмети і колекції. Протягом року науковими співробітниками музею було проведено 183 екскурсії для 9 150 осіб різних категорій відвідувачів по стаціонарній експозиції та організованих виставках.

З метою популяризації педагогічної спадщини відомих вітчизняних педагогів музеєм спільно з Київським міським Будинком учителя проведено 7 засідань клубу "Джерела української педагогіки" для освітян міста Києва.

Упродовж звітнього року музей відвідало 17 732 осіб, з них: працівників освіти – 4 526 чол., учнів та студентів – 8 891 чол., інших відвідувачів – 4 315 чол.

ХІІ.2. Виставкова діяльність

ХІІ.2.1. Участь НАПН України у міжнародних виставкових заходах

Виставкова діяльність НАПН України є формою впровадження розробок її підвідомчих установ в освітню та інші види соціальної практики шляхом популяризації наукових досягнень учених Академії, поширення їх доробку серед наукової, освітянської громадськості.

Упродовж 2014 року установи НАПН України взяли участь у чотирьох міжнародних виставкових заходах:

- V Міжнародній виставці "Сучасні заклади освіти – 2014" (18 – 20 березня, Виставковий центр КиївЕкспоПлаза);

- XXV Міжнародній спеціалізованій виставці "Освіта та кар'єра – 2014" (10 – 12 квітня, Київський Палац дітей та юнацтва);

- VI Міжнародному форумі-презентації "Інноватика в сучасній освіті" (21 – 23 жовтня, Київський Палац дітей та юнацтва);

- XXVI Міжнародній спеціалізованій виставці "Освіта та кар'єра – День студента 2014" (13 – 15 листопада, Національний центр ділового та культурного співробітництва "Український дім").

У звітньому році наукові напрацювання в експозиціях виставкових заходів представили: Інститут педагогіки НАПН України, Інститут психології імені

Г.С. Костюка НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Інститут проблем виховання НАПН України, Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, Інститут вищої освіти НАПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, Інститут обдарованої дитини НАПН України, ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України, ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського та Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти НАПН України.

Експозиції підвідомчих установ Академії користувались великою увагою освітян і відвідувачів виставок.

Під час роботи виставок відбулися науково-практичні конференції, семінари, "круглі столи", презентації, майстер-класи з актуальних питань розвитку вітчизняної освіти, педагогічної і психологічної наук, організовані та проведені вченими підвідомчих установ НАПН України. Загалом науковцями Академії за участю освітян, працівників Міністерства освіти і науки України, місцевих органів управління освітою різних регіонів України проведено 44 заходи, зокрема: Інститутом педагогіки НАПН України – 1 захід, Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України – 9 заходів, Інститутом проблем виховання НАПН України – 3 заходи, Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України – 3 заходи, Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України – 2 заходи, Інститутом вищої освіти НАПН України – 2 заходи, Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України – 2 заходи, Інститутом обдарованої дитини НАПН України – 5 заходів, ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України – 16 заходів, Навчально-науковим центром професійно-технічної освіти НАПН України – 1 захід.

У ході зазначених заходів установи презентували учасникам виставок наукову продукцію Академії, сучасні підходи до розв'язання актуальних проблем вітчизняної освіти, педагогічної і психологічної практики.

Так, у рамках V Міжнародної виставки "Сучасні заклади освіти – 2014" науковці НАПН України провели науково-практичні конференції, семінари, педагогічні читання, зокрема: "Розвиток дослідницького інноваційного потенціалу вищої освіти України" (В.І. Луговий, перший віце-президент НАПН України); "Сучасне виховання: інноваційні моделі" (І.Д. Бех, директор Інституту проблем виховання, дійсний член НАПН України); "Розвиток різновидів особистісного досвіду у вимірах психологічної педагогіки" (І.А. Зязюн, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих, дійсний член НАПН України); "Відкрите (дистанційне навчання виробничого персоналу" (В.О. Радкевич, директор Інституту професійно-технічної освіти, член-кореспондент НАПН України); "Підтримка та розвиток обдарованої дитини в системі загальної середньої освіти" (В.В. Камишин, директор Інституту обдарованої дитини НАПН України). Участь у зазначених заходах взяли науковці, освітяни-практики, гості виставки, що засвідчило актуальність і значущість обговорюваних питань для широкого кола наукової та освітянської громадськості.

У ході роботи XXV Міжнародної спеціалізованої виставки "Освіта та кар'єра – 2014" і XXVI Міжнародної спеціалізованої виставки "Освіта та кар'єра – День студента 2014" підвідомчими установами Академії був проведений 31 захід.

Науковці, працівники навчальних закладів і органів управління освітою, слухачі закладів післядипломної педагогічної освіти, студенти стали зацікавленими учасниками обговорення проблем професійного відбору до вищих навчальних закладів, інноваційних педагогічних технологій підготовки сучасного вчителя, технологій профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України); особливостей підтримки про соціальних ініціатив студентської молоді (Інститут проблем виховання НАПН України); питань оновлення змісту освіти, педагогічного супроводу дітей з особливими потребами (Інститут спеціальної педагогіки НАПН України); особливостей психології професійного самоздійснення молоді на сучасному ринку праці (Інститут соціальної та політичної психології НАПН України); питань підтримки обдарованих дітей (Інститут обдарованої дитини НАПН України); теорії і практики дистанційного навчання в освіті, компетентісно орієнтованого управління професійною підготовкою майбутніх фахівців, синергетики в управлінні персоналом, психологічної компетентності фахівця як чинника успішної кар'єри (ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України); теоретико-методичних засад професійної підготовки особистості в умовах євро інтеграційних змін (Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти НАПН України) тощо.

Інноваційні підходи до імплементації Закону України "Про вищу освіту", побудови профільної школи, виховного процесу, професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників науковці Академії представили під час VI Міжнародного форуму-презентації "Інноватика в сучасній освіті".

Свої напрацювання учасникам і відвідувачам виставки запропонували: Відділення загальної середньої освіти НАПН України спільно з Інститутом педагогіки НАПН України у ході роботи круглого столу "Профільна школа: сучасний стан і перспективи розвитку"; Інститут вищої освіти НАПН України під час круглого столу "Актуальні питання імплементації Закону України "Про вищу освіту"; Інститут проблем виховання НАПН України учасникам семінару "Особливості та інноваційні технології виховання патріотизму зростаючої особистості сучасних умовах"; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України на презентації "Інноваційні технології розвитку педагогічної майстерності"; Інститут обдарованої дитини НАПН України упродовж роботи семінару Всеукраїнського порталу "Острів знань"; ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України під час круглого столу "Актуальні питання науково-методичного супроводу професійного розвитку науково-педагогічних і педагогічних працівників навчальних закладів системи післядипломної педагогічної освіти".

Експонування наукового доробку вчених Академії, проведення її підвідомчими установами численних заходів з актуальних питань розвитку вітчизняної освіти, педагогічної і психологічної науки в рамках виставок сприяло розширенню співпраці вчених НАПН України з навчальними закладами, органами управління освітою, громадськістю, впровадженню наукових розробок в освітню практику.

У 2014 році підвідомчі установи Академії взяли активну участь у конкурсах наукових розробок, що проводились організаторами виставок.

Зокрема, оргкомітетом VI Міжнародного форуму-презентації "Інноватика в сучасній освіті" спільно з НАПН України вдруге проведено конкурс досягнень педагогічної і психологічної наук. Підвідомчими установами Академії було подано на конкурс 25 розробок: 3 розробки – Інститутом педагогіки НАПН України, одна розробка – Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2 розробки – Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, одна розробка – Інститутом проблем виховання НАПН України, одна розробка – Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України, 3 розробки – Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України, одна розробка – Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 3 розробки – Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України, 8 розробок – Інститутом обдарованої дитини НАПН України, 2 розробки – ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України. За підсумками конкурсу почесними нагородами "Видатні наукові досягнення" відзначено:

– у номінації *"Монографія"* – Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України за розробку "Психологічні чинники самодетермінації особистості в освітньому просторі" авторського колективу під науковим керівництвом С.Д. Максименка;

– у номінації *"Підручник або навчальний комплект для учнів, студентів"* – Інститут соціальної та політичної психології НАПН України за навчальний комплект "Вітчизняна медіаосвіта" авторського колективу під науковим керівництвом Л.А. Найдьонової;

– у номінації *"Науково-методична розробка для вчителів, викладачів"* – Інститут проблем виховання НАПН України за навчально-методичний посібник "Система патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін" авторського колективу під науковим керівництвом І.Д. Бега;

– у номінації *"Електронний освітній ресурс"* – Інститут обдарованої дитини НАПН України за діагностично-проектуючий комплекс "Універсал 4 online" В.О. Киричука;

– у номінації *"Інноваційний проект, педагогічна технологія"* – Інститут спеціальної педагогіки НАПН України за розробку "Стандартизація та програмно-методичне забезпечення змісту освіти дітей з особливими потребами (державний стандарт, навчальні програми, навчально-методичний

посібник)" авторського колективу під науковим керівництвом В.В. Засенка, А.А. Колупаєвої, Н.О. Макаручк, В.І. Шинкаренко.

На конкурси за номінаціями виставок підвідомчими установами НАПН України було подано 39 наукових розробок з актуальних проблем розвитку вітчизняної освіти, зокрема: Інститутом педагогіки НАПН України – 1 розробка, Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України – 1 розробка, Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України – 4 розробки, Інститутом проблем виховання НАПН України – 3 розробки, Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України – 1 розробка, Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України – 1 розробка, Інститутом вищої освіти НАПН України – 4 розробки, Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України – 2 розробки, Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України – 2 розробки, Інститутом обдарованої дитини НАПН України – 3 розробки, ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України – 12 розробок, Навчально-науковим центром професійно-технічної освіти НАПН України – 1 розробка.

У звітному році наукові розробки підвідомчих установ Академії нагороджено Гран-прі та 16 золотими медалями. Зокрема, відзначено:

- Інституту педагогіки НАПН України (золотими медалями виставок "Сучасна освіта в Україні – 2014" та "Інноватика в сучасній освіті");
- Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України (золотою медаллю V Міжнародної виставки "Сучасні заклади освіти – 2014");
- Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (золотими медалями виставок "Сучасна освіта в Україні – 2014" та "Інноватика в сучасній освіті");
- Інституту проблем виховання НАПН України (золотою медаллю V Міжнародної виставки "Сучасні заклади освіти – 2014");
- Інституту спеціальної педагогіки НАПН України (золотою медаллю V Міжнародної виставки "Сучасні заклади освіти – 2014");
- Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (золотою медаллю V Міжнародної виставки "Сучасні заклади освіти – 2014");
- Інституту вищої освіти НАПН України (золотою медаллю V Міжнародної виставки "Сучасні заклади освіти – 2014");
- Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України (золотою медаллю V Міжнародної виставки "Сучасні заклади освіти – 2014");
- Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (золотими медалями виставок "Сучасна освіта в Україні – 2014" та "Інноватика в сучасній освіті");
- Інституту обдарованої дитини НАПН України (золотою медаллю V Міжнародної виставки "Сучасні заклади освіти – 2014");
- ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України (Гран-прі XXVI Міжнародної спеціалізованої виставки "Освіта та кар'єра – День студента 2014", золотими медалями виставок "Освіта та кар'єра – 2014", "Інноватика в сучасній освіті");

– Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України (золотою медаллю VI Міжнародного форуму-презентації "Інноватика в сучасній освіті").

Нагороди та відзнаки виставок засвідчили наявність суспільного запиту на продукцію вчених Академії, актуальність і значущість їх наукових досліджень для вітчизняної освіти, українського суспільства.

ХІІ.2.2. Виставки Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського та Педагогічного музею України

У 2014 році для повноцінного розкриття фондів, галузевих бібліотечно-інформаційних ресурсів, популяризації спадщини видатних педагогів України й світу серед широкого кола науковців, освітян і громадськості та науково-інформаційного забезпечення освіти й науки в **ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського** демонструвалося 62 книжкові виставки з різних проблем розвитку освіти та педагогічної і психологічної наук. Зокрема, відповідно до плану роботи НАПН України підготовлено 18 тематичних книжкових виставок, 23 персональні книжкові виставки, присвячені визначним особистостям у галузі освіти, науки і бібліотечної справи, та 21 виставку із серії "Ювіляри НАПН України".

У звітному році підготовлено і проведено також низку культурно-просвітніх та художньо-мистецьких заходів та виставок, а саме: презентація персональної художньої виставки "Сонячний світ" Тетяни Фокіної (14 січня); Презентація персональної виставки живопису Василя Дідика "Артвізитівка України" та виставки авторських українських віночків Надії Кононової (21 травня); Презентація художньої виставки Марії Крижанівської та Юлії Петрової (5 вересня); Презентація просвітницького проекту – фотовиставки "Наш Афон" (19 листопада).

ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського були підготовлені виставкові заходи, присвячені 200-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка:

– Огляд книжкової виставки "Тарас Шевченко – духовний взірець нації" (3, 7, 14 березня);

– Виїзна книжкова виставка в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України для учасників круглого столу "Тарас Шевченко у вимірах культури сучасної української нації" (24 лютого);

– Виїзна книжкова виставка "Шевченківськими місцями Києва" в ліцеї міжнародних відносин № 51 м. Києва для учасників публіцистично-методологічної конференції "...І весь святий наш Київ..." (27 лютого);

– Виставка офортів і гравюр Т. Г. Шевченка "Тарас Шевченко – академік гравюри" (20 лютого – 20 серпня);

– "Виставка творчих робіт вихованців, педагогів та родин ДНЗ № 428 за мотивами поезій Т. Г. Шевченка".

Науковими співробітниками **Педагогічного музею України** у звітний період активізовано експозиційно-виставкову роботу: відповідно до положення

про оформлення документації, відпрацьовано методику організації і проведення виставок (створення наукової концепції, структурно-тематичного, тематико-експозиційного плану, сценарію відкриття, проекту художнього оформлення). Протягом 2014 року у експозиційній залі музею музеї функціонували виставки: "Натхненний працею" (до 100-річчя Євгена Березняка), "Кобзаревий "Буквар" (до 200-річчя Тараса Шевченка), "Полум'яне серце" (до 125-річчя Івана Соколянського), "Уроки Коцюбинського" (до 150-річчя від дня народження), "Мудрий наставник" (до 95-річчя Олени Дубинчук), "Василь Сухомлинський захищає дисертацію" (до 96-річчя від дня народження), "Джерела творчості Григорія Костюка" (до 115-річчя від дня народження).

На сайті музею з жовтня 2014 р. діє постійна інтерактивна виставка "Шляхами шкільного краєзнавства" (історія, сучасний стан та перспективи розвитку шкільного краєзнавства в Україні).

Відібрано та науково опрацьовано матеріали із фондів музею для організації віртуальних виставок педагогічної і просвітницької спадщини видатних педагогів-ювілярів:

- "Народний учитель" (до 95-річчя Івана Ткаченка);
- "Педагогічні ідеї Тараса Шевченка" (до 200-річчя від дня народження);
- "Наукова спадщина педагога-дослідника" (до 95-річчя Василя Онищука);
- "Фундатор характерології" (до 140-річчя Олександра Лазурського);
- "Стельмахович Мирослав Гнатович – етнопедагог, філолог" (до 80-річчя від дня народження);
- "Борець за освіту" (до 180-річчя Миколи Корфа);
- "Грані творчості Геннадія Жураківського" (до 120-річчя від дня народження);
- "Перший ректор Київського університету" (до 210-річчя Михайла Максимовича);
- "Засновник української школи методики математики" (до 135-річчя Олександра Астряба);
- "Школа – моє життя" (до 140-річчя Володимира Дурдуківського);
- "Українські шляхи Франца Мочніка" (до 200-річчя словенського математика і педагога);
- До 140-річчя Ананьїна Степана Андрійовича.

За 2014 р. було забезпечено експонування 1129 одиниць зберігання із фондів музею: у стаціонарній експозиції представлено 706 од. зберігання, у виставковій діяльності використано 423 од. (з них 242 од. входять до наукового об'єкту, що становить національне надбання) для функціонування 20 вищезазначених виставок.

ХІІ.3. ВИКОРИСТАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Впровадження ІКТ у діяльність НАПН України та її підвідомчих установ впродовж 2014 року здійснювалось за наступними напрямками: модернізація інформаційно-комунікаційної бази, впровадження систем електронного документообігу та висвітлення результатів діяльності Академії у мережі Інтернет.

Переважає більшість відвідувачів порталу НАПН України (близько 95%), знаходиться на території України, окрім того виявляють інтерес до діяльності Академії користувачі з США, Німеччини, Великобританії, Франції, Молдови, Росії, Білорусі та інших.

Активізувалась робота над удосконаленням та наповненням сайтів підвідомчих установ Академії та їх структурних підрозділів. Це створює ширші можливості для комунікації, започаткування та підтримки ділових стосунків з іншими профільними установами та організаціями України та зарубіжжя.

У 2014 році модернізація технічної бази, оновлення парку ПК відповідно до Постанов КМ України від 1 березня 2014 №65 та від 23 квітня 2014 №128 не проводилося.

Розпочато внесення у відкритий доступ Електронної бібліотеки НАПН України електронних копій рукописів друкованої наукової продукції та електронних копій іншої наукової продукції, створеної за результатами виконання науково-дослідних робіт.

Для використання ресурсів Google-академії в професійній діяльності було створено облікові записи, а також організовано навчання співробітників Академії.

Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання розроблено концепцію Інтернет-середовища НАПН України, обґрунтовано його структуру і склад, що включає офіційний портал Академії, інформаційну систему "Наукові дослідження", електронну бібліотеку, сайти наукових установ, електронні фахові видання, систему виявлення плагіату в наукових роботах.

Обґрунтовано принципи побудови мережі електронних бібліотек НАПН України, охарактеризовано її компоненти і базові сервіси, визначено засади формування інформаційних ресурсів мережі та її адміністрування. Розроблено і реалізовано дослідний зразок електронної бібліотеки наукової установи як складника мережі електронних бібліотек НАПН України.

Розроблено та впроваджено методики створення та технічної підтримки електронної бібліотеки наукової установи, використання її сервісів, здійснено моніторинг користування бібліотечними ресурсами. Побудовано та впроваджено центральний сервер мережі електронних бібліотек з єдиною точкою доступу до віртуальних електронних бібліотек кожної з установ НАПН України, організовано обмін даними з іншими вузлами мережі електронних бібліотек через базовий освітній портал.

Розгорнуто практичне впровадження в Академії здобутих результатів. Проведено низку семінарів і тренінгів з питань впровадження ІКТ для різних категорій працівників Академії, вводиться в експлуатацію інформаційна система "Наукові дослідження", функціонує удосконалена версія сайту Інституту інформаційних технологій і засобів навчання, створена на основі запропонованої моделі типового сайту наукової установи.

Розпочато наповнення експериментального зразка Електронної бібліотеки НАПН України, здійснюється регулярна технічна підтримка роботи її серверу, налагоджено робоче редагування поданих до бібліотеки інформаційних ресурсів.

Проведено експериментальні роботи по міграції ІС "Наукові дослідження" на хмаро орієнтовану платформу MS Office 365. Продовжено впровадження системи "Антиплагіат" щодо наявності запозичень результатів отриманих іншими науковцями.

Наукове електронне фахове видання "Інформаційні технології і засоби навчання" (ISSN2076-8184), засноване Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання та Університетом менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України у 2006 році. Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України №1411 від 10.10.2013 р., фахове видання внесено до "Переліку наукових фахових видань України" (галузь – педагогічні науки).

Журнал індексується в 8-ми наукометричних базах даних, включений до ряду реферативних баз даних, а також внесений до каталогів багатьох закордонних наукових бібліотек.

Інститутом обдарованої дитини продовжувалось формування порталу "Острів знань" як поняття ІТ-дидактики, тобто дидактичних можливостей інформаційних технологій. Визначено електронні засоби як нову форму взаємодії учасників навчального процесу з урахуванням взаємодії не лише об'єктів навчання, але й суб'єктів навчального призначення, тобто інформаційна взаємодія учня або викладача з електронною навчальною інформацією в процесі створення, збору, обробки, зберігання, передачі та використання навчального змісту через методи інформаційних технологій у процесі навчання.

Відповідно до змісту, ІТ-дидактика в контексті "Острову знань" реалізує нові форми інформаційної взаємодії, а саме:

- територіально-незалежну взаємодію розподілених учасників процесу навчання між собою у вигляді електронного листування, форумів та відеоконференцій;
- взаємодію учасників навчального процесу з віддаленими джерелами інформації (наприклад, під час пошуку, систематизації та безпосереднього використання інформації з ресурсів глобальної мережі).

Вся територіально незалежна ІТ-дидактична діяльність "Острову знань" реалізується за рахунок наявності структурних складових мережі Інтернет (як одного з реалізаційних засобів інформаційних технологій), базовими властивостями якої є:

- швидкість передачі інформації;
- двосторонній характер взаємодії, який забезпечує інтерактивність;
- варіабельність подання змісту – текст, аудіо, відео;
- можливість полегшеного для користувача представлення складної або структурованої інформації.

Усі вищезазначені дидактичні можливості порталу "Острів знань" відобразились насамперед у нових рубриках – "Дошкілля", "Позашкілля", "Інклюзивна освіта" – та у розділах "Вчительська" і "Навчання".

Інститутом соціальної та політичної психології створено навчально-методичний комплект "Вітчизняна медіаосвіта", який отримав відзнаку "Національне визнання наукових досягнень" VI Міжнародного форуму "Інноватика в освіті".

Важливим напрямом діяльності інформатизації в звітному році стало започаткування нових груп у соціальних мережах: 1) "Соціально-психологічний методичний реабілітаційний центр" – для супроводу волонтерської роботи Центру з надання допомоги постраждалим і обміну досвідом з подолання наслідків масової травматизації населення; 2) "Інформаційний майдан" – для аналізу інформаційного простору, окремих операцій в інформаційно-психологічній війні, розвінчуванню фейків та маніпуляцій; "Медіапсихологія МАН" – для дистанційної підтримки роботи відповідної секції Малої академії наук, проведення занять з обдарованими учнями. Створені електронні ресурси в соціальних мережах ефективно використовуються як засоби забезпечення неформальної дистанційної освіти учнів, медіапедагогів, практичних психологів.

За звітний період третина співробітників Інституту покращила наукометричні показники. Аналіз соціального ефекту наукової роботи з використанням h-індексу цитування Хірша, розрахованого за міжнародною програмою Harzing's Publish or Perish (інтегрованої з Google Scholar), показав, що до наукометричної бази даних внесено 1346 праць науковців, яким загалом належить 3461 цитування; 66 % штатних співробітників Інституту мають позитивні значення h-індексу.

В лабораторії проблем інклюзивної освіти **Інституту спеціальної педагогіки** здійснювалась апробація електронного програмно-методичного комплексу ЕС "Лонгітюд" (українська версія). В умовах впровадження інклюзивної форми навчання для дітей з особливими освітніми потребами постає нагальна потреба в методичному інструментарії щодо визначення індивідуальних потреб дитини в психолого-педагогічному супроводі та визначення шляхів адаптації дитини у загальноосвітньому освітньому закладі, створенні для неї розвивального середовища. Програмово-методичний комплекс ЕС "Лонгітюд" являє собою методичний та діагностичний інструментарій психолого-педагогічного супроводу дитини мультидисциплінарною командою: вчителем, асистентом педагога, психологом, соціальним педагогом, реабілітологом, корекційним педагогом та іншими фахівцями.

За допомогою дистанційної освіти Інститут провів курси підвищення кваліфікації керівних педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів згідно ліцензії МОН України (Серія АД№034572).

З 2014 року в Інституті започатковано проведення педагогічних online форумів, першим з яких стала всеукраїнська науково-практична конференція "Реалізація інноваційних підходів у змісті Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами", яка відбулася 15 жовтня 2014 року.

ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" упродовж року здійснювалася підтримка роботи у програмному комплексі "Єдина державна електронна база з питань освіти" для забезпечення вступної кампанії, роботи приймальної комісії, подачі статистичної звітності тощо.

Активно формується Науково-педагогічна електронна бібліотека **ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського**, яка станом на 1 січня 2015 року містить 1799 документів, кількість відвідувань за 2014 рік – 7657.

Ще один важливий аспект роботи ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського та бібліотек мережі – надання доступу не тільки до власних ресурсів, а й придбаних. З метою формування інформаційного простору України й надання доступу до іноземних ресурсів ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського в 2014 році надано тестовий доступ до таких іноземних ресурсів із питань освіти: East-View; JSTOR; BioOne; IMF eLibrary; New England Journal of Medicine; Pediatric Neurology Briefs; Edward Elgar Journals and Development Studies Ebooks.

Доступ до мережі Інтернет структурним підрозділам Академії переважно забезпечується оптоволоконним підключенням до академічної телекомунікаційної мережі (УарНет), провайдер – державне підприємство "Науково-телекомунікаційний центр "Українська академічна і дослідна мережа" Інституту фізики конденсованих систем НАН України та ADSL каналами ПАТ "Укртелеком".

Окрім кабельних каналів електронного зв'язку, в окремих підрозділах є покриття бездротовою мережею доступу до Інтернету (Wi-Fi), завдяки чому забезпечується самостійна робота аспірантів та науковців, а також проведення навчальних занять із залученням мобільної комп'ютерної техніки.

ХІІ.4. Зв'язки із засобами масової інформації та громадськістю

Діяльність прес-служби академії була зосереджена на інформуванні про наукову, науково-методичну, науково-методологічну діяльність НАПН України та її наукових установ. Велику увагу в інформуванні суспільства приділено волонтерській діяльності науковців установ академії, пов'язаній із психологічною, психотерапевтичною, соціально-психологічною допомогою, що спричинено подіями конфлікту на сході України 2014 року.

В освітянській пресі – тижневику "Освіта" (головний редактор О.С. Коноваленко), газеті "Освіта України" (головний редактор О.Г. Оськін), "Педагогічній газеті" (головний редактор Л.А. Рапіна), газетних виданнях

видавництва "Шкільний світ" (директор М.В. Мосієнко) – "Шкільний світ", "Директор", "Завуч" тощо, а також у всеукраїнських науково-педагогічних літописах "Рідна школа" (головний редактор А.В. Пугач), "Директор школи, ліцею, гімназії" (головний редактор О.І. Виговська), "Дошкільне виховання" (головний редактор Н.О. Андрусич), "Учитель початкової школи" (головний редактор О.О. Андрусич) та ін. висвітлювалися основні події, що відбувалися в академії, а також оприлюднювалася провідна наукова думка.

На шпальтах зазначених видань було опубліковано статті з актуальної наукової педагогічної, філософсько-освітньої та суспільно значущої тематики – президента НАПН України В.Г. Кременя, першого віце-президента НАПН України В.І. Лугового, академіка-секретаря відділення психології, вікової фізіології та дефектології НАПН України С.Д. Максименка, академіка-секретаря відділення загальної середньої освіти НАПН України О.І. Ляшенка, академіків НАПН України В.П. Андрущенко, І.Д. Беха, В.Р. Ільченко, Л.І. Мацько, О.Я. Савченко, членів-кореспондентів НАПН України А.М. Бойко, М.М. Слюсаревського, В.М. Ткаченка, Г.В. Троцько, В.М. Хайруліної та ін.

Особливий суспільний резонанс мали публікації: В.Г. Кременя "Від інерційної до інноваційної освіти: контекст модернізації НАПН України", "Консолідаційна парадигма модернізації України" ("Голос України", № 189, 2014), "Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін" ("Освіта", № 34, 2014); В.І. Лугового "Голові комісії з фізики, прикладної фізики і астрономії Науково-методичної ради з питань освіти МОН України, декану фізико-технічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, доктору фізико-математичних наук, професору І.О. Гірці" ("Освіта", № 3–4, 2014) та "Де взяти гроші на науку бідному університету в небагатій країні?" ("Освіта", № 47, 2014); В.П. Андрущенко "П'ять кроків шляхами прогресу" ("Освіта", № 38, 2014); І.Д. Беха "Виховний процес в осягнутих глибинах" ("Шкільний світ": Спецвипуск, № 5, 2014), "Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді" (у співавторстві з К.І. Чорною) ("Методист", № 11, 2014); С.О. Довгого "Погляд крізь час" ("Освіта", № 5–6, 2014); Л.І. Мацько "Виняткова місія вчителя-словесника" ("Освіта", № 45–46, 2014); А.М. Бойко "Концепція та положення науково-дослідного інституту педагогічної україністики" ("Освіта", № 38, 2014), М.М. Слюсаревського "Школа вчинку: ретроспектива і перспектива, або Як перейти від експериментальної перевірки педагогічної інновації до її масового впровадження" (у співавторстві з В. Шульгою) ("Освіта", № 35–36, 2014), Н.С. Побірченко "Кожен майбутній учитель – український патріот" ("Освіта", № 35–36, 2014).

Опубліковано також (у збірниках Парламентського видавництва, випуски 2014 року) виступи В.Г. Кременя під час слухань "Стан та законодавче забезпечення фінансування наукової та науково-технічної діяльності в Україні: Матеріали слухань в Комітеті Верховної ради України з питань науки і освіти 13 березня 2013 року" та "Доступність та якість загальної середньої освіти: стан

і шляхи поліпшення: Матеріали парламентських слухань у Верховній Раді України 23 жовтня 2013 року".

Широку пресу мали такі наукові події Академії, як загальні збори, а також загальноакадемічні методологічні семінари "Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації" та "Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграції", міжнародні конференції – IX Міжнародна науково-практична конференція "Соціалізація особистості в умовах системних змін: теоретичні та прикладні проблеми", X Міжнародна науково-практична конференція "Організаційна та економічна психологія в Україні: сучасні проблеми та перспективи розвитку", III Всеукраїнський психологічний конгрес (відповідальний – Інститут психології імені Г.С. Костюка), "Освіта дорослих у контексті сталого розвитку" (відповідальний – Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих), Міжнародна науково-практична конференція "Соціально-педагогічна парадигма виховання: сутність та шляхи реалізації" (відповідальний – Інститут проблем виховання), VI Міжнародна науково-практична конференція "Психолого-педагогічний супровід навчально-професійної діяльності фахівців" (відповідальний – ДВНЗ "УМО"); всеукраїнські науково-практичні конференції "Зміст і технології шкільної освіти", "Проблеми сучасного підручника" (відповідальний – Інститут педагогіки), IV Всеукраїнський форум практичних психологів системи освіти України (відповідальний – Український НМЦ практичної психології та соціальної роботи), XXI Всеукраїнські педагогічні читання "Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: вчимося толерантності" (відповідальні Інститут педагогіки, ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського) та ін. В цілому потрібно відмітити, що найбільш активними серед наукових установ академії у широкому висвітленні наукових подій та інноваційних психологічних і педагогічних ідей є Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих, Інститут вищої освіти, Інститут виховання, Університет менеджменту освіти, Інститут соціальної і політичної психології, Інститут спеціальної педагогіки, ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського, Інститут обдарованої дитини. Інші наукові установи, попри масштабність здійснюваних досліджень, приділяють мало уваги поширенню інформації про власну діяльність у суспільстві.

Загалом публікації та інтерв'ю вчених академії були оприлюднені у всеукраїнській пресі – газетах "Урядовий кур'єр", "Голос України", "Дзеркало тижня. Україна", "Коментарі", освітянських виданнях. Діяльність академії, а також особисту участь науковців у теле- та радіопередачах було висвітлено каналами Національної радіокомпанії України, Національного телебачення України, ТРК "Голос Києва", "1+1", ТРК "Ера", "ICTV", "СТБ", "Інтер", "5 канал", "Громадське телебачення", "Глас", "Україна", "Тоніс", "Бізнесканал", "Київ", "24", ТРК "МТВ-плюс" (м. Мелітополь), ТК "Освіта (м. Прилуки), "Приват ТВ Днепр", "Тоніс", ТРК "Київ", "112 Україна", ІНТБ (м. Тернопіль), IZMAIL-TV (м. Ізмаїл), ОТБ "Галичина" (м. Івано-Франківськ), TVM (м. Мелітополь) та іншими регіональними каналами.

Наукові установи академії активно використовують можливості Інтернет-технологій, висвітлюючи свою діяльність на офіційному сайті НАПН України (<http://naps.gov.ua/ua/press/>), офіційних веб-сайтах установ, а також інших (здебільшого освітянських) сайтах і в особистих блогах.

Інтерв'ю засобам масової інформації з проблематики **Інституту педагогіки** дали: О.І. Пометун (Теканал новин "24", програма "Крупним планом", жовтень 2014 р.), проект "Освіта для сталого розвитку в дії"; В.В. Мелешко з теми "Проблеми впровадження перспективних моделей освітніх округів у сільських регіонах: реалії та перспективи" (ОТБ "Галичина", листопад 2014) і "Проблеми впровадження профільного навчання у сільській школі: реалії та перспективи" (Калуське міське телебачення, листопад 2014 р.); О.В. Онопрієнко "До проблеми створення нових підручників для початкової школи" ("5 канал", червень 2014 р.); Т.М. Засекіна (ТРК "Голос Києва", передача "Резонансна тема", листопад 2014 р.) з проблеми підручникотворення.

Інститут психології імені Г.С. Костюка суттєво розширив зв'язки та форми співпраці науковців із засобами масової інформації та громадськістю, основними з яких стали інтерв'ю, публікації у ЗМІ, виступи на радіо і телебаченні, участь у ток-шоу та підготовка до участі у психологічних програмах. 31 інтерв'ю засобам масової інформації з суспільно-політичної проблематики й освітньо-психологічних проблем, серед них: інтерв'ю з С.Д. Максименком (канал "1+1", "5 канал") з питань роботи Кризового центру медико-психологічної допомоги та її безпосереднього надання; серія інтерв'ю Н.М. Бугайової ("5 канал", ТСН.ua, TVI, БТБ, "Еспресо TV" та ін.) з питання інформаційно-психологічного захисту дітей від війни; інтерв'ю О.В. Губенка (ТРК "Радіо Ера" ФМ, Перший національний канал) з проблем обдарованості; проект Н.М. Панасенко (УНР, 1-й канал, передача "Кольоровий світ") з проблем психологічного комфорту особистості; Т.О. Піроженко й Н.М. Дембицької з проблем розвитку дошкільників та учнів тощо. Впродовж року науковці вісім разів взяли участь у радіо та телепрограмах національних теле- та радіокомпаній, було надруковано 79 статей у всеукраїнських та фахових паперових й електронних ЗМІ.

Інститут проблем виховання тісно співпрацює з освітянськими виданнями, у тому числі видавництва "Шкільний світ", де цього року опубліковано понад 40 статей. Науковці брали участь: Т.Ф. Алексеєнко (Перший Національний канал НТУ, програма "Телеакадемія", жовтень 2014) в обговоренні портрету сучасної дитини за результатами наукових досліджень лабораторії соціальної педагогіки; О.Д. Рейпольська (радіо Meydan – FM, листопад і грудень 2014) з проблем формування базових якостей і зрілості дошкільників; В.В. Івашковський (телеканал "Tonis", лютий 2014) та Е.А. Єрмоєнко (Перший Національний канал НТУ, лютий 2014) до 25-річчя виведення військ з Республіки Афганістан; О.Л. Пруцакова (УКРІНФОРМ, травень 2014) – участь у прес-конференції "Наука в Україні: проблеми Євроінтеграції?" з питанням інтеграції національної екологічної освіти у світовий освітній простір.

Актуальним завданням діяльності **Інституту спеціальної педагогіки** є співробітництво із засобами масової інформації з метою інформування та акцентування уваги громадськості до проблем якісної освіти дітей з особливими потребами різних вікових груп, їх реабілітації та інтеграції в соціум; проблем осіб з інвалідністю, таких як, доступність (освіти, простору, інформації), формування громадської думки про інвалідність на засадах толерантності та інклюзії. Співробітники протягом року дали п'ять інтерв'ю, зокрема: С.В. Кульбіда ("112 Україна", жовтень 2014) до Дня соціального; прес-конференція Н.Б. Адамюк, І.І. Чепчина ("Інтерфакс-Україна", вересень 2014) за темою "Проблеми глухих в Україні на сучасному етапі"; Т.В. Скрипник (телеканал "Топіс", червень 2014) про науково-практичну конференцію "Освіта дітей з аутизмом: від міфу до реальності" і (ТРК Київ, програма "Місто добра", грудень 2014) про ситуацію щодо дітей з аутизмом та перспектив їх навчання й розвитку.

У звітний період Інститут взяв участь у підготовці й проведенні парламентських слухань на тему: "Освіта, охорона здоров'я та соціальне забезпечення дітей з порушеннями психофізичного розвитку: проблеми та шляхи їх вирішення" 4 червня 2014 року, ініційованих Комітетом Верховної Ради України з питань науки і освіти. З доповіддю виступив директор Інституту В.В. Засенко, він окреслив основні здобутки та проблеми спеціальної та інклюзивної освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку, висловив пропозиції щодо подальшого розвитку системи освіти дітей з особливими освітніми потребами, що лягли в основу рекомендацій. Верховна Рада України за основу і в цілому прийняла постанову "Про ухвалення Рекомендацій парламентських слухань" ("Освіта України". № 1-2, 2015 р.).

Також було представлено доповідь (І.І. Чепчина) на нараді в Держкомтелерадіо України щодо проекту Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення доступу осіб з вадами слуху до інформації". У виступі було обґрунтовано доцільність відведення частки у загальному обсязі телевізійного мовлення, офіційних повідомлень, кіно-, відеофільмів, передач і програм, адаптованих для сприйняття особами з порушеннями слуху шляхом субтитрування або перекладу на жестову мову, в розмірі не менш як 5% ефірного часу в добовому відрізку з 07.00 до 22.00 (23.09.2014, м. Київ, Державний комітет телебачення і радіомовлення України).

Інститут активно користується ІТ-технологіями. Так, вебінар з питань спеціальної та інклюзивної освіти у дошкільних навчальних закладах та мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку під егідою МОН України спільно з Освітнім порталом "Педагогічна Преса" було проведено 20 листопада 2014 р. (конференц-зала МОН України, режим доступу: <http://pedpresa.ua/112711-vebinar.html>). Здійснення соціального проекту МОН України спільно з Освітнім порталом "Педагогічна Преса" "Особливі діти", у якому бере участь Інститут, дає on-line доступ до відео презентацій фахівців: І.М. Гудим "Допомога дитині з порушеннями зору" (режим доступу <http://pedpresa.com.ua/biblioteka/dopomoha-dytyni-z-porushennyamy-zoru/>) і Ю.В. Рібцун "Діагностика,

попередження та подолання мовленнєвих вад у дошкільнят" (режим доступу <http://pedpresa.com.ua/biblioteka/diagnostyka-poperedzhennya-ta-podolannya-movlennevyh-vad-u-doshkilnykiv/>).

Співробітники Інституту надають консультації батькам і педагогічним працівникам (минулого року очно – 14), а також на сайті <http://www.likar.info/vrach/1242/>. Пропаганді логопедичних знань сприяє надання консультацій на сайті <http://www.likar.info/vrach/1242/>, проблеми розладів аутичного спектра – на сайтах: <http://autism.in.ua> та <http://autism.kiev.ua>.

У звітному році продовжено тісну із видавництвом *"Шкільний світ"*, зокрема, з газетами "Дитячий садок", "Дефектолог".

Діяльність **Інституту соціальної та політичної психології** у минулому році була представлена не лише науковим доробком, активними зв'язками із засобами масової інформації, а й волонтерським рухом. Співробітники Інституту виступили з понад 160 інтерв'ю, коментарями, експертними оцінками, з яких близько 90 відбулися на телебаченні й радіо. Л.А. Найдьонова, В.О. Васютинський, П.П. Горностай, П.Д. Фролов виступали на провідних вітчизняних каналах "Перший Національний канал НГУ", "1+1", ТРК "Ера", "ІСТV", "СТБ", "Інтер", "5 канал", "Громадське телебачення", "Глас", "Україна", "Тоніс", "Бізнесканал", "Київ", "24", "Spilno.tv" (у передачах "Факти", "ТСН", "Новини", "Час новин", "Подробиці тижня", "Ранок на 5-му", "Підсумки", "Економічні новини", "Головний свідок", "Моя Україна", "Крупним планом", "Місто", "Цивільна оборона" та ін. з оцінками політичної ситуації, електоральних намірів і думок громадян.

Інтерв'ю і коментарі, що торкалися найрізноманітніших проблем суспільного і життя, зазначеним та іншим телеканалам, у т. ч. й регіональним, були надані співробітниками В.О. Васютинським, Л.А. Найдьоною, Н.В. Хазратовою, О.Т. Баришпольцем, Б.П. Лазоренком, Т.І. Белавіною, О.Л. Вознесенською, В.В. М'яленко, Н.О. Обуховою, В.В. Покладовою, Г.В. Циганенко, О.Т. Плеткою, О.І. Хоріною.

Низка виступів, а саме: М.М. Слюсаревського, Л.А. Найдьонової, В.О. Васютинського, П.Д. Фролова, П.П. Горностая, О.Т. Баришпольця, О.Л. Вознесенської, О.Є. Голубевої, В.В. Горбунової, К.В. Мирончак, М.Ю. Сидоркіної, Г.В. Циганенко, Л.Г. Чорної, – відбулися на радіо "Промінь", "УНР-1", "Свобода", "Громадське радіо", "Ера", "Ера-FM", "Культура", "Голос столиці", у передачах "Культ особи", "Точка зору", "Новини", "Навігатор", "Подія тижня", "Право на слово", "Порядок денний", "Батьківські години", "Утро с Матвеем Ганапольским" та ін.

В Інтернет-виданнях опубліковано статті та коментарі психологів з актуальних проблем психологічної допомоги (близько 40 адрес електронного ресурсу).

Результати досліджень Інституту активно популяризувалися в друкованих засобах масової інформації – освітянській пресі, а також у журналах "Репортер", "Кореспондент", "Наука і суспільство", "Женский журнал", "Домашний очаг", у газетах "День", "Аргументы и факты. Украина",

"Дзеркало тижня", "Сьогодні", "Українська правда", "Демократична Україна" та регіональних виданнях "Львівська газета", "Вінницька газета" та ін. – близько 40 статей.

Керівництво і співробітники Інституту очолюють громадські організації, є їхніми співзасновниками. Так, М.М. Слюсаревський – президент Асоціації політичних психологів України, віце-президент Товариства психологів України; Л.А. Найдюнова – науковий керівник першого в Україні Медіаосвітнього консорціуму; П.Д. Фролов – віце-президент Асоціації політичних психологів України, віце-президент Міжнародної спілки іміджмейкерів; П.П. Горностай – співзасновник громадського об'єднання "Асоціація психодрами"; М.М. Скорик – виконавчий директор громадського об'єднання "Київський інститут гендерних досліджень"; О.Л. Вознесенська – виконавчий директор громадської організації "Центр екології сім'ї", президент всеукраїнської громадської організації "Арт-терапевтична асоціація"; Б.П. Лазоренко – співзасновник і заступник голови правління громадської організації "Молодь – Резерв XXI"; С.І. Позняк – співзасновник Всеукраїнської спілки викладачів суспільних дисциплін і громадянської освіти. Співробітники Інституту як члени або партнери беруть активну участь у роботі понад 50 громадських організацій, що сприяє розповсюдженню результатів наукових досліджень зі соціальної психології в соціумі, транспонуванні психологічного знання на дії суспільства.

Науковці **Інституту вищої освіти** виступили із популяризацією наукової думки у численних публікаціях: К.В. Корсак "Чи спасе нооглосарій наших правнуків? ("Дзеркало тижня", листопад, 2014) про новий напрям у педагогічній науці; В.А. Калашнікова – Інтерв'ю для публікації про новий Закон України "Про вищу освіту" ("Коментарі", вересень, 2014), "III Міжнародна науково-практична конференція "Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу", "Семінари для керівників ВНЗ "Автономія та відповідальність ВНЗ"", "Університет і лідерство: усвідомлення та забезпечення взаємозв'язку задля розвитку ("Педагогічна газета", № 11, 2014); Н.М. Дем'яненко "Не проект, а явище" ("Освіта", травень, 2014) та "Світовий контекст розвитку ідеї і моделювання університету" ("Освіта", жовтень–листопад, 2014); В.І. Луговий, С.А. Калашнікова, Л.П. Таценко "Досвід Сполученого Королівства та пропозиції щодо розвитку вищої освіти ("Педагогічна газета", № 3, 2014); Ж.В. Таланова "Вища освіта продовжить розвиватися за міжнародними стандартами" ("Педагогічна газета", № 2, 2014) та "Про перспективні можливості для вищої освіти України в рамках міжнародного співробітництва за новою освітньою програмою ЄС Еразмус+" ("Педагогічна газета", № 3, 2014) та ін.

Науковці виступали також на телеканалах Перший національний, ICTV з обговоренням проблем реформування вищої освіти в контексті реформування освіти України.

Співробітники **Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих** виступали з актуальних проблем суспільства й шкільного навчання –

О.Л. Мерзлякова та Г.М. Лактіонова (Українське національне радіо та регіональне радіо "Голос Києва"). Науковці як члени або партнери беруть участь у роботі таких громадських міжнародних організацій як "Німецька асоціація народних університетів – DVV International" (Л.Б. Лук'янова); "Общественный совет базовой организации государств-участников СНГ по вопросам образования взрослых и просветительской деятельности" (Л.Б. Лук'янова)". Лабораторія порівняльної професійної педагогіки взяла участь у громадському обговоренні Проекту "Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра" на веб-сайті МОН України (Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1396341480/>). Загалом надруковано 27 статей в освітянській пресі.

Інститут інформаційних технологій і засобів навчання оприлюднив результати наукових досліджень у публікаціях О.Е. Каневщинської "Створюємо наукове підґрунтя для інформатизації навчального середовища" ("Педагогічна газета", № 6, 2014), що присвячена 15-річчю інституту, В.Н. Кухаренка, Ю.Н. Богачкова, Р.В. Левицької "Круглий дистанційний трикутник" (режим доступу <http://kvn-e-learning.blogspot.com/2015/01/blog-post.html>). Інститут співпрацює з громадськими об'єднаннями: Всеукраїнською дитячою громадською організацією "Морські скаути України" (електронний доступ: <http://www.seascout.tv/home>) з надання науково-методичної допомоги щодо дистанційної взаємодії лідерів; благодійним фондом "Омріяна країна" (режим доступу: <http://www.ok-fund.org/#!news/c22hc>) з надання консультативної допомоги ресурсному центру дистанційної освіти; Всеукраїнською асоціацією e-learning.UA (режим доступу: http://kvn-e-learning.blogspot.com/2015/01/blog-post_21.html), Громадською організацією "Відродження гімназій України" у межах проекту "Хмарні технології в освіті"; Громадською організацією "Ресурсно-методичний центр "АЙОРН"" з координації програми Intel "Шлях до успіху" в Україні; а також бере участь у роботі громадських організацій "Агенція розвитку освітньої політики" та БО "Центр споживчих ініціатив".

Інститут професійно-технічної освіти у звітному році продовжив активну співпрацю у міжнародних програмах, про що на сторінках "Педагогічної газети" виступили: Л.П. Пуховська про ініціативу Інституту з проведення експерименту із залученням викладачів іноземної мови до підготовки кваліфікованих робітників, В.О. Радкевич (у співавторстві з Н. Кулалаєвою, С. Леу) про участь Інституту в Проекті ЄС "Еко БРУ" з підвищення екологічної компетенції викладачів професійно-технічних навчальних закладів України. У тижневику "Освіта" виступила Л.А. Карташова щодо генеральних напрямів розвитку освіти країни, серед яких – інноваційний розвиток професійно технічної освіти. Інтерв'ю В.О. Радкевич "Модернізація Української системи професійно-технічних навчальних закладів у контексті європейської політики навчання упродовж життя" німецькому виданню

Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis 43. Jahrgang, Heft 6/2014 опубліковано у грудні 2014 р.

Співробітнки **Інституту обдарованої дитини** активно співпрацюють із Інтернет-потралами. Понад 50 повідомлень про роботу Інституту розміщено на сайтах: "5 канал"; Інформаційного видання "7 Днів-Україна", телепрограми ІНТЕЛЕКТ.UA. благодійної організації Президентський Фонд Леоніда Кучми "Україна", YouTube, НТУУ "КПІ", НУ "Львівська політехніка", Ужгородського національного університету та інших сайтах – обласних, міських департаментів освіти і науки, навчальних закладів тощо.

Всеукраїнський освітній Інтернет-портал "Острів знань", підтримуваний науковцями Інституту, виступає офіційним медіа-партнером виставки-презентації "Інноватика в сучасній освіті". З метою ознайомлення та розширення використання ресурсів порталу під час навчально-виховного процесу проведено семінари для виховательського колективу Центру раннього розвитку дитини "Дивограй" (м. Київ) (Т.А. Юрченко) та для педагогічних працівників шкіл регіону (м. Луганськ) (В.М. Міленін).

Співробітнки Інституту (М.М. Левшин, Л.В. Шелестова, М.П. Туров та ін.) активно співпрацюють із освітянською пресою – тижневиком "Освіта", "Освіта України", "Педагогічна газета", видавництвом "Шкільний світ", а також проводять публічні виступи (загалом понад 100) для освітньої громадськості й батьків – на семінарах, вебінарах, заходах Центру "Дельта".

Упродовж звітнього періоду систематично (близько 20 статей) висвітлювалася діяльність **Університету менеджменту освіти** в центральних освітянських виданнях "Освіта", "Освіта України", "Педагогічна газета", "Імідж сучасного педагога" – проблеми розвитку системи післядипломної педагогічної освіти, досвіду діяльності Всеукраїнської школи новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників. Популяризація діяльності Університету, поширення інформації в освітньому середовищі та підтримка діалогу з громадськістю здійснювались більш як на 20 провідних освітніх веб-порталах (<http://naps.gov.ua>, <http://osvita.com.ua> та ін.)

Було продовжено співпрацю з Міжнародним благодійним фондом "Україна–3000" щодо реалізації благодійної програми "Добро починається з тебе", в якій Університет традиційно є національним освітнім партнером, Сьомого всеукраїнського форуму учнівських благодійних проєктів "Добро починається з тебе". Низкою заходів продовжено координацію роботи Науково-методичного комплексу "Консорціум закладів післядипломної педагогічної освіти" з питань розроблення стратегії науково-методичного забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних та управлінських кадрів, розроблення стандартів, типових навчальних планів і програм системи ППО.

Активно використовуються ІТ-технології: в рамках співпраці з Європейською асоціацією освіти дорослих університет брав участь у вебінарах, а також проводив власні Інтернет-конференції всеукраїнського і міжнародного масштабів "Всеукраїнська школа новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників як форма дисемінації інноваційного досвіду ОППО:

калейдоскоп творчих здобутків, перспективи розвитку", "Міжнародна діяльність як складова розвитку навчальних закладів системи післядипломної педагогічної освіти".

Одним із вагомих напрямів роботи **Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського** є популяризація її діяльності та налагодження зв'язків з освітніми установами й громадськими організаціями. Активно співпрацює наукова установа із освітянською пресою, особливо ж з виданням "Шкільна бібліотека плюс" видавництва "Шкільний світ", постійними дописувачами яких є Н.В. Вараксіна, С.П. Кирий, І.І. Хемчян, Н. Файфер. Це сприяє інноваційному розвитку бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів та надає інформаційну підтримку учасникам навчально-виховного процесу.

У звітному році проведено всеукраїнські вебінари "Тенденції розвитку шкільних бібліотек в контексті інноваційного розвитку національної системи освіти" і "Шкільна бібліотека – стратегічний партнер освіти". Активно використовується Інтернет-портал Бібліотеки, на якому протягом року, поза науково-інформаційною плановою роботою, створено 18 сторінок, що висвітлюють науково-педагогічні, художньо-мистецькі й інформаційні заходи установи.

Налагоджено роботу ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського з громадською організацією "Жінки майбутнього" і молодіжною громадською організацією "Майбутнє починається з освіти", результатом співпраці з якими стали проведенні спільні заходи: презентація персональної виставки живопису Василя Дідика "Артвізитівка України" та виставки авторських українських віночків Надії Кононової (травень 2014); презентація художньої виставки Марії Крижанівської та Юлії Петрової (вересень 2014). Початком спільної роботи бібліотеки з Духовно-просвітницьким центром кафедрального собору Української православної церкви на честь Воскресіння Христового стала презентація просвітницького проекту – фотовиставки "Наш Афон" (листопад 2014).

Співробітники **Науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи** протягом звітнього року підтримували активні зв'язки із засобами масової інформації (центральна освітянська преса і газети видавництва "Шкільний світ") та громадськістю. Зокрема в "Освіті України" опубліковано інтерв'ю з В.Г. Панком "По допомогу – до психолога" (№ 38, 2014) і А.Г. Обухівською "Особливості діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій" (№ 2, 2014). Здійснено чотири виступи на телебаченні: З.О. Гаркавенко ("112 Україна", програма "Наша тема", січень 2014) "Психологічні причини прояву насильства в школі", (ТРК "Україна", програма "Говорить Україна", травень 2014) "Дитячий суїцид", (ТРК "Україна", програма "Говорить Україна", вересень 2014) "Діти війни: кого ми виховуємо – агресорів чи миротворців?", В.О. Третьяченко (ТРК "Україна", програма "Говорить Україна, листопад 2014) "Маля-самогубець"; радіо: З.О. Гракавенко (УНР-1, програма "Житейські будні", лютий) "Про події 18-20 лютого 2014 року у Києві: соціально-психологічна допомога", (УНР-1, програма "Відкрита

студія", травень 2014) "Наслідки соціально-політичної кризи в Україні – психологічний погляд", (УНР-1, радіомарафон "Українська хвиля", травень 2014) "Соціально-психологічна допомога населенню в умовах соціально-політичної кризи – психологічний погляд", (Радіо Ера, радіомарафон "Вибори – 2014", травень 2014) "Чому люди голосують за тих, кому не вірять?", (УНР-1, "Житейські будні", липень 2014) "Життя після війни", (УНР-1, "Житейські будні", серпень 2014) "Родина і війна".

Науково-інформаційне забезпечення науковців і практиків освітянської галузі з питань інноваційного розвитку вітчизняної та зарубіжної освіти здійснювалося **Державною науково-педагогічною бібліотекою України ім. В.О. Сухомлинського** (далі – ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського) та **Педагогічним музеєм України**.

Якість забезпечення фахівців освітянської галузі України за використання веб-порталу ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського зростає за рахунок його наповнюваності й оперативності його поповнення. У 2014 р. Електронний каталог ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, який складається з десяти баз даних, поповнився на 40920 одиниці, і станом на 1 січня 2015 р. його обсяг становить 290601 бібліографічних записів, загальна відвідуваність – 166203 разів. Станом на кінець 2014 р. відвідуваність порталу ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського сягає понад 182 тис. користувачів.

У звітному році ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського продовжено створення імідж-каталогу, що розміщений на веб-порталі бібліотеки та в якому відображено понад 300 тис. карток. Загальна відвідуваність станом на кінець 2014 р. – понад 30 тис. відвідувань.

Активно формується Науково-педагогічна електронна бібліотека ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, що станом на кінець 2014 р. містить 1799 документів і має за 2014 р. – 7657 відвідувань.

ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського надає он-лайн послуги, що прискорює обслуговування читачів, підвищує якість інформування про наявні інформаційні ресурси, сприяє розширенню доступу до електронної інформації, покращує науково-довідкову, консультативно-методологічну та культурно-освітню роботу. Основними категоріями користувачів бібліотеки є науковці (23%), працівники освітніх установ (27%), студенти вищих навчальних закладів (24%). Виявлено тенденцію до розширення нової користувацької аудиторії – дистантних користувачів: кількість звернень користувачів мережі Інтернет до електронних інформаційних ресурсів бібліотеки (у порівнянні з минулим роком) зростає на 32 тис. і становить 185033.

З метою формування інформаційного простору України й надання доступу до іноземних ресурсів ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського в 2014 р. надано тестовий доступ до таких іноземних ресурсів із питань освіти: Polpred.com. Огляд засобів масової інформації; East-View; JSTOR; BioOne; IMF elibrary; New England Journal of Medicine; Pediatric Neurology Briefs; Edward Elgar Journals and Development Studies Ebooks.

Упродовж 2014 р. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського продовжено роботи з науковим об'єктом "Документи педагогіко-психологічного та історико-культурного напрямку XIX – початку XX ст. (1850–1917 рр.)", що становить національне надбання: 94 книги (20000 с.) переведено у цифровий формат, введено в науковий обіг насамперед ті видання, що є гостро необхідними для вирішення актуальних проблем суспільного розвитку – вітчизняного наукового поступу, формування національних духовно-ціннісних орієнтирів, патріотичного виховання; у базі даних "Рідкісна книга" створено 1000 бібліографічних записів, і станом на кінець 2014 р. вона налічує 5005 одиниць.

У Педагогічному музеї України впродовж 2014 року науково-фондова робота здійснювалась з метою формування музейної збірки, забезпечення збереження музейних предметів і колекцій та створення умов для їх використання: робота з обліку, збереження, впорядкування та наукового обстеження музейних експонатів. Співробітники музею брали участь у роботі фондово-закупівельної комісії (зокрема, з питань щодо нових надходжень до фондів), поставлення їх на облік (складання актів прийому, ведення необхідної документації з питань надходжень, їх каталогізації тощо).

Фонд Педагогічного музею України на 31 грудня 2014 р. становив 46 066 одиниць зберігання. З основного фонду виокремлено науковий об'єкт, що становить національне надбання: понад 4000 од. зберігання – рукописи, стародруки, рідкісні видання 1477–1923 рр. Протягом 2014 р. на основі детального вивчення наукового об'єкту уточнено його структуру та виділено 10 колекцій: "Рукописи XVIII – XIX ст.", "Інкунабули", "Кириличні видання XVII – поч. XX ст.", "Видання гражданського друку XVIII – першої третини XIX ст.", "Стародруки латинським шрифтом XVI – XVIII ст.", "Педагогічна україніка 1842–1923 рр.", "Українська дитяча книга 1885–1923 рр.", "Розвиток наук у XIX – першій чверті XX ст.", "Журнали педагогічної та історико-культурної тематики 1834–1923 рр.", "Картографічні видання XVIII – поч. XX ст."

Відповідно до договору № 11/19/1-14/Н/НБ від 24 січня 2014 р. у звітному періоді діяльність Педагогічного музею України була спрямована на збереження та забезпечення належного функціонування наукового об'єкту, що становить національне надбання: проведено сканування колекції рідкісних видань (134 одиниці зберігання обсягом 12 500 арк.), реставрацію рідкісних видань (34 одиниці). На виконання Закону України "Про страховий фонд документації України" та Постанови Кабінету Міністрів України № 319 від 13.03.2002 р. "Про затвердження Положення про порядок формування, ведення та використання галузевого страхового фонду документації" здійснено мікрофільмування трьох стародруків (1227 арк.).

За 2014 р. було забезпечено експонування 1129 одиниць зберігання із фондів музею: у стаціонарній експозиції представлено 706, у виставковій діяльності використано 423 (з них 242 входять до наукового об'єкту, що

становить національне надбання) для функціонування 20 віртуальних виставок педагогічної і просвітницької спадщини видатних педагогів-ювілярів.

Музеєм продовжено подальший розвиток екскурсійної роботи як одного з основних напрямів діяльності, що дає змогу публічно представляти відвідувачам музейні предмети і колекції. Протягом року науковими співробітниками музею було проведено 183 екскурсії для 9 150 осіб різних категорій відвідувачів по стаціонарній експозиції та організованих виставках.

З метою популяризації педагогічної спадщини відомих вітчизняних педагогів музеєм спільно з Київським міським Будинком учителя проведено сім засідань клубу "Джерела української педагогіки" для освітян міста Києва.

Аспірантам, студентам та науковцям підібрано та надано на опрацювання 718 одиниць зберігання з фондів музею.

Упродовж звітнього року музей відвідало 17 732 осіб, з них: працівників освіти – 4 526, учнів та студентів – 8 891, інших відвідувачів – 4 315.

ХІІІ. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Законом України "Про Державний бюджет України на 2014 рік" (із змінами) Національній академії педагогічних наук (далі – НАПН) України затверджено видатки загального фонду Державного бюджету на 2014 р. у сумі 155740,4 тис. грн., які профінансовано в обсязі 155178,7 тис. грн., що складає 99,6 відсотка від затверджених планових річних показників (недофінансовано видатки у сумі 561,7 тис. грн.).

Фінансування діяльності НАПН України у 2014 р. зменшилось порівняно з 2013 р. на 8658,1 тис. грн. або на 5,3 відсотка, що пов'язано із внесенням змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2014 рік" згідно із Законами від 27 березня 2014 р. № 1165-VII та від 31 липня 2014 р. № 1622-VII та зменшенням видатків на оплату праці з нарахуванням та інших видатків включаючи видатки на придбання товарів і послуг.

Касові видатки за 2014 р. становили 154866,9 тис. грн. У загальному обсязі видатків НАПН України видатки на оплату праці з нарахуванням, стипендію та виплату довічної плати за звання дійсним членам (академікам) і членам кореспондентам складають 143528,7 тис. грн., або 92,7 відсотка, комунальні видатки – 4882,6 тис. грн., або 3,2 відсотка, інші видатки – 6455,6 тис. грн., або 4,1 відсотка. Структуру видатків Державного бюджету за 2014 р. у розрізі підвідомчих установ НАПН України наведено у таблиці 28 (Додатки).

У 2014 р. за бюджетною програмою 6551020 "Наукова і організаційна діяльність Президії НАПН України" видатки загального фонду становили 14497,5 тис. грн.. За рахунок коштів зазначеної бюджетної програми здійснювалася виплата довічної плати за звання дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам (6356,8 тис. грн.), утримувався апарат Президії НАПН України. За підсумками 2014 р. за цією бюджетною програмою недофінансовано видатки загального фонду бюджету у сумі 48,3 тис. грн., вилучено до бюджету – 89,3 тис. грн.

За бюджетною програмою 6551030 "Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері педагогічних наук, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури та об'єктів, що становлять національне надбання "у 2014 р. профінансовано видатки у сумі 110180,6 тис. грн., вилучено до бюджету – 26,5 тис. грн., проведені касові видатки у сумі 110154,1 тис. грн., із них:

на випуск наукової, навчальної та методичної літератури відповідно до Указу Президента України № 1013 від 4 липня 2005 р. – 2167,5 тис. грн.;

на проведення фундаментальних досліджень – 74892,2 тис. грн.;

на проведення прикладних досліджень – 24932,8 тис. грн.;

на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 212 від 11 червня 2014 р. "Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів для

державних потреб у 2014 році" було передбачено 7977 тис. грн., які були зменшені на 74,5 тис. грн., відповідно до Закону України № 1622-VII від 31 липня 2014 р.;

на проведення конференцій – 83,5 тис. грн. (3 конференції);

на збереження наукових об'єктів, що становить національне надбання – 175,6 тис. грн., у т.ч. "Документи педагогіко-психологічного та історико-культурного напрямку XIX – поч. XX ст. (1850-191 рр.)" Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського – 100,0 тис. грн., "Колекція стародруків Педагогічного музею України" – 75,6 тис. грн.

За бюджетною програмою 6551060 "Підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами післядипломної освіти III-IV рівнів акредитації" за загальним фондом були затверджені видатки в сумі 17465,9 тис. грн., проведені касові видатки – 16903,2 тис. грн., із них: на підвищення кваліфікації – 15824,3 тис. грн., на підготовку фахівців – 611 тис. грн., на підготовку науково-педагогічних кадрів – 467,9 тис. грн. За цією бюджетною програмою недофінансовано видатки загального фонду у сумі 442,3 тис. грн., вилучено до бюджету – 120,4 тис. грн.

За бюджетною програмою 6551070 "Підготовка та перепідготовка робітничих кадрів і фахівців автосервісу Навчально-науковим центром професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України" за загальним фондом були затверджені видатки у сумі 12517,3 тис. грн., проведені касові видатки – 12375,4 тис. грн., із них: на підготовку кваліфікованих робітників – 8427,6 тис. грн., на підготовку фахівців (молодших спеціалістів) – 3947,8 тис. грн. За цією бюджетною програмою недофінансовано видатки загального фонду у сумі 67 тис. грн., вилучено до бюджету – 74,9 тис. грн.

За бюджетною програмою 6551100 "Збереження та популяризація історії педагогічної науки та практики" за загальним фондом у 2014 р. були затверджені видатки у сумі 941,5 тис. грн., з яких 4,1 тис. грн. не були профінансовані, що призвело до виникнення кредиторської заборгованості станом на 1 січня 2015 р. у сумі 4,4 тис. грн. Касові видатки склали 936,7 тис. грн., кошти у сумі 0,7 тис. грн. вилучено до бюджету.

Установами Академії в 2014 р. не використано кошти загального фонду бюджету в сумі 311,8 тис. грн.

У 2014 р. до НАПН України з усіх джерел фінансування надійшло 169760,5 тис. грн. Питома вага фінансування за рахунок загального фонду бюджету у коштах, які отримали установи НАПН України з усіх джерел надходжень, становить 91,4 відсотка.

Середньорічна кількість штатних посад працівників установ НАПН України за рахунок коштів загального фонду бюджету у звітному році становила 2442,25 одиниці. Середньомісячна заробітна плата працівників Академії за загальним фондом складала 3190,81 грн.

Понад асигнування, що були виділені із загального фонду Державного бюджету, підвідомчі установи Академії отримали в 2014 р. за спеціальним

фондом бюджету 14581,9 тис. грн., що на 4148,2 тис. грн. (22,1 відсотка) менше від надходжень 2013 р.

Спеціальний фонд бюджету НАПН України в 2014 р. формувався за рахунок таких джерел фінансування (Додатки, табл. 29):

— плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю (підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів, фахівців, підвищення кваліфікації, проведення конференцій та ін.). За цим видом до підвідомчих установ надійшло 8356,4 тис. грн. (57,3 відсотка) від загального обсягу надходжень спеціального фонду бюджету;

— надходження бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності 3046 тис. грн. (20,9 відсотка);

— плата за оренду майна бюджетних установ – 2424,7 тис. грн. (16,6 відсотка);

— надходження установ від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна) – 12,7 тис. грн. (0,1 відсотка);

— інші джерела власних надходжень бюджетних установ – 742,1 тис. грн. (5,1 відсотка), із них благодійні внески, гранти та дарунки – 666,6 тис. грн.; кошти, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів (стипендія Кабінету Міністрів України молодим вченим) – 75,5 тис. грн.

Видатки спеціального фонду бюджету склали 14637,2 тис. грн.

Джерела формування надходжень і використання спеціального фонду у розрізі установ та організацій НАПН України за 2014 р. подано в таблиці 31 (Додатки).

У загальному обсязі видатків, видатки на виплату заробітної плати і нарахування на неї склали 8805,1 тис. грн., або 60,2 відсотка, на оплату комунальних послуг було витрачено 1265,2 тис. грн. (8,6 відсотка), на господарчі видатки з утримання установ – 3613,4 тис. грн. (24,7 відсотка), на придбання обладнання – 65 тис. грн. (0,4 відсотка), виплата стипендії Кабінету Міністрів України молодим вченим – 75,5 тис. грн. (0,5 відсотка), безкоштовно отримано обладнання та матеріальні цінності – 813 тис. грн. (5,6 відсотка).

XIV. СПИСОК ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

XIV.1. ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

Монографії

1. Балух В.О. Культурно-просвітницькі та ідейно-цілісні виміри осмислення християнського вчення: монографія / В.О. Балух. – Чернівці: Черн. нац. ун-т, 2014. – 29,1.
2. Бойко А.М. Упровадження педагогічної інноватики в практику виховання: монографія / Алла Микитівна Бойко. – Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. – 16,0.
3. Бутенко В.Г. Формування естетичного ставлення до корекційно-педагогічної праці: монографія / В.Г. Бутенко, В.А. Білан. – Херсон: ФОП Гринь Д.С., 2014. – 16,0.
4. Бутенко В.Г., Зайчук О.Л. Формування валеологічної культури соціальних працівників: монографія / В.Г. Бутенко, О.Л. Файчук. – Херсон: ФОП Гринь Д.С., 2014. – 18,0.
5. Музично-педагогічна підготовка учнів педагогічних училищ України (1945-1985 рр.): монографія / А.В. Троцько, Л.А. Шефан, Ю.В. Бекетова. – Х.: Вид-во ТОВ "Щедра садиба плюс", 2014. – 6,2.
6. Наукові школи: колективна монографія / за ред. І.Ф. Прокопенка; авт. кол.: О.А. Андрущенко, В.І. Євдокимов та ін. – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2014. – 23,1.
7. Педагогічне стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів середніх навчальних закладів України (історичний аспект): монографія / А.В. Троцько, О.Г. Ткаченко. – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2014. – 10,0.
8. Світоглядний потенціал шкільної гуманітарної освіти в країнах Європейського Союзу та США: монографія / Л.Л. Волинець, Г.С. Єгоров, Н.М. Лавриченко [та ін.]; за заг. ред. Н.М. Лавриченко. – К.: Пед. думка, 2014. – 20,0.
9. Синергетика і творчість: монографія / за ред. В.Г. Кременя. – К.: Ін-т обдаров. дитини, 2014. – 314 с.
10. Синергетика і освіта: монографія / за ред. В.Г. Кременя. – К.: Ін-т обдаров. дитини, 2014. – 19,6.
11. Сисоєва С.О. Творчий розвиток фахівців в умовах магістратури: монографія / С.О. Сисоєва. – К.: ВП "ЕДЕЛЬВЕЙС", 2014. – 27,2.
12. Сьомкіна І.С. Соціально-педагогічна робота центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з неблагополучними сім'ями: монографія / І.С. Сьомкіна; Держ. закл. "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка". – Луганськ: Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2014. – 11,7.

Підручники і навчальні посібники

1. Балух В.О. Культура Античності: підручник / В.О. Балух. – Чернівці: ТОВ "Наші книги", 2014. – 39,5.

2. Бойко А.М. Від теорії – до практики: критеріальні ознаки, відбір і поетапний процес упровадження педагогічних інновацій: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / А.М. Бойко. – Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. – 16,8.
3. Караман О.Л. Соціально-виховна робота з неповнолітніми засудженими: [навч.-метод. посіб.] / О.Л. Караман; ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка". – Луганськ: Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2014. – 23,7.
4. Навчаємося разом: посібник для 1 класу (ч. I-III) / В.І. Євдокимов та ін. – Х.: Інтеллект України, 2014. – 3,9.
5. Навчаємося разом: посібник для 2 класу (ч. I-III) / В.І. Євдокимов та ін. – Х.: Інтеллект України, 2014 – 4,1.
6. Розмірність, подібність, автотодельність: навчальний посібник / В.Д. Будаєв, Я.О. Жук. – Миколаїв: Іліон, 2014. – 10,6.
7. Освітологія: фахова підготовка: навч.-метод. посіб. / за ред. В.О. Огнев'юка; авт. кол.: В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва, О.О. Драч, К.О. Линьов, Л.В. Гонюкова, І.М. Зеліско, Ю.М. Жукова, М.Ю. Фещук, Т.Г. Купрій, М.М. Галицька, Н.А. Побірченко, Л.В. Козак, О.М. Кузьменко, І.І. Тригуб. – К.: ВП "Едельвейс", 2014. – 41,6.
8. Основи операційного числення та його застосування до розв'язання диференціальних рівнянь: навч. посіб. / В.Д. Будаєв, Я.П. Менько, О.О. Павленко, Л.С. Тесленко. – 2-е вид. доп. і перероб. – Миколаїв: Іліон, 2014. – 25,7.
9. Підготовка та оформлення магістерських робіт: методичний посібник / В.І. Євдокимов – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2014. – 2,6.
10. Сисоєва С.О. Вступ до освітології / С.О. Сисоєва, В.О. Огнев'юк // Освітологія: фахова підготовка: навч.-метод. посіб. / за ред. В.О. Огнев'юка; авт. кол.: В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва, О.О. Драч, К.О. Линьов, Л.В. Гонюкова, І.М. Зеліско, Ю.М. Жукова, М.Ю. Фещук, Т.Г. Купрій, М.М. Галицька, Н.А. Побірченко, Л.В. Козак, О.М. Кузьменко, І.І. Тригуб. – К.: ВП "Едельвейс", 2014. – 4,9.
11. Сисоєва С.О. Культурологія освіти / С.О. Сисоєва, М.М. Галицька // Освітологія: фахова підготовка: навч.-метод. посіб. / За ред. В.О. Огнев'юка; авт. кол.: В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва, О.О. Драч, К.О. Линьов, Л.В. Гонюкова, І.М. Зеліско, Ю.М. Жукова, М.Ю. Фещук, Т.Г. Купрій, М.М. Галицька, Н.А. Побірченко, Л.В. Козак, О.М. Кузьменко, І.І. Тригуб. – К.: ВП "Едельвейс", 2014. – 3,9.
12. Сисоєва С.О. Методологія міждисциплінарних досліджень у сфері освіти / С.О. Сисоєва // Освітологія: фахова підготовка: навч.-метод. посіб. / за ред. В.О. Огнев'юка; авт. кол.: В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва, О.О. Драч, К.О. Линьов, Л.В. Гонюкова, І.М. Зеліско, Ю.М. Жукова, М.Ю. Фещук, Т.Г. Купрій, М.М. Галицька, Н.А. Побірченко. – 2014. – 3,9.
13. Терещук Г.В. Завдання з технології виготовлення швейних виробів: навч. посіб. / Г.М. Мамус, Г.В. Терещук, М.А. Чорній. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 4,2.
14. Харченко С.Я. Теоретико-методичні засади професійної етики соціального педагога [навч.-метод. посіб.] / С.Я. Харченко, Н.П. Краснова,

Л.П. Харченко; Держ. закл. "ЛНУ імені Тараса Шевченка". – Луганськ: Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2014. – 33,9.

15. Харченко С.Я. Соціально-педагогічні основи роботи з дитячими і молодіжними об'єднаннями та організаціями [навч.-метод. посіб.] / Н.П. Краснова, Н.С. Шабаєва, Я.І. Юрків; Держ. закл. "ЛНУ імені Тараса Шевченка". – Луганськ: Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2014. – 32,5.

Навчальні програми і концепції

1. Вступ до освітології: навч. прогр. для спеціальності 8.18010020 "Управління навчальним закладом" (освітньо-кваліфікаційний рівень "магістр") / Київ, ун-т ім. Б. Грінченка; [розроб. Огнев'юк В.О., Сисоєва С.О.]. – К.: [Київ, ун-т ім. Б. Грінченка]. – 2014. – 2,9.

2. Культурологія освіти: роб. навч. прогр. для спеціальності 8.18010020 "Управління навчальним закладом" (галузь знань: 1801 "Специфічні категорії", освітньо-кваліфікаційний рівень "магістр", за вимогами кредитно-модульної системи) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ, ун-т ім. Б. Грінченка; [розроб. Сисоєва С.О., Галицька М.М.]. – К.: [Київ, ун-т ім. Б. Грінченка]. – 2014. – 3,9.

3. Методологія міждисциплінарних досліджень у сфері освіти: роб. навч. прогр. для спеціальності 8.18010020 "Управління навчальним закладом" (освітньо-кваліфікаційний рівень "магістр") / Київ, ун-т ім. Б. Грінченка; [розроб. Сисоєва С.О.]. – К.: [Київ, ун-т ім. Б. Грінченка], 2013. – 3,9.

4. Компаративістика у сфері освіти: навч. прогр. для спеціальностей 8.18010021 "Педагогіка вищої школи", 8.18010020 "Управління навчальним закладом" (освітньо-кваліфікаційний рівень "магістр") / Київ, ун-т ім. Б. Грінченка; [розроб. Сисоєва С.О.]. – К.: ВП "ЕДЕЛЬВЕЙС", 2014. – 7,1.

5. Управління навчальним закладом: психолого-педагогічні аспекти: навчальні програми професійної підготовки магістра спеціальності 8.18010020 "Управління навчальним закладом (за типом: дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади)" / за заг. ред. Л.М. Калініної. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2014. – 17,9.

Бібліографічні покажчики

1. Українська історико-педагогічна наука у дзеркалі тематики дисертаційних досліджень (1995–2014): хронологічно-тематичний покажчик закоординованих тем дисертаційних досліджень зі спеціальності 13.00.01 / автор проекту і наук. ред. О.В. Сухомлинська; наук. конс. Н.С. Побірченко; упоряд.: Н.М. Коляда, І.В. Албул, Г.В. Бондаренко, О.О. Кравченко, О.М. Шевчук. – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2014. – 22,3.

Авторські свідоцтва

1. Авторське свідоцтво № 56540 (свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір). Книга: Сисоєва С.О. Творчий розвиток фахівців в умовах

магістратури: монографія / С.О. Сисоєва. – К.: ВП "ЕДЕЛЬВЕЙС", 2014. – 400 с. – Дата реєстрації 18.09.2014.

2. Авторське свідоцтво № 57912 (свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір). Навчально-методичний посібник: Освітологія: фахова підготовка: навч.-метод. посіб. / за ред. В.О. Огнев'юка; авт. кол.: В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва, О.О. Драч, К.О. Линьов, Л.В. Гонюкова, І.М. Зеліско, Ю.М. Жукова, М.Ю. Фешук, Т.Г. Купрій, М.М. Галицька, Н.А. Побірченко, Л.В. Козак, О.М. Кузьменко, І.І. Тригуб. – К.: ВП "Едельвейс", 2014. – 624 с. – Дата реєстрації 29.12.2014.

XIV.2. ВІДДІЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ, ВІКОВОЇ ФІЗІОЛОГІЇ ТА ДЕФЕКТОЛОГІЇ

Монографії

1. Бондаренко А.Ф. Этический персонализм: монографія / А.Ф. Бондаренко. – К.: Альфа Реклама, 2014. – 12,0.

2. Гнатенко П.І. Феномен природи людини: монографія / П.І. Гнатенко. – К.: Вища школа, 2014. – 15,8.

3. Горбунова В.В. Психологія командотворення: ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд: монографія / В.В. Горбунова. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 22,0.

4. Жорнова О.І. Ідея культуротворчості і перспективи соціальної психології: есе / О.І. Жорнова. – К.: Міленіум, 2014. – 4,7.

5. Завацька Н.Є., Кузікова С.Б., Мітічкіна О.О. Організаційна культура як складова психологічної культури студентів вищого навчального закладу / Н.Є. Завацька, С.Б. Кузікова, О.О. Мітічкіна // Психологічна культура: види, інваріанти, розвиток: монографія / ред. Г.Є. Улунова. – Суми: ВВП "Мрія", 2014. – розділ у кол. мон. – 1,4.

6. Климчук В.О. Внутрішня мотивація учбової діяльності молоді: теорія, методика, програма розвитку: монографія / В.О. Климчук, В.В. Горбунова. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 6,0.

7. Летцев В.М. "Прежде всего, он искал подлинности...": очерк жизненного и творческого пути В.В. Зеньковского. – К.: Дух і літера, 2014. – 26,3.

8. Малхазов О.Р. Психофізіологічні особливості професійного становлення працівників органів внутрішніх справ: [монографія] / О.Р. Малхазов, Ю.В. Котляр. – К.: ДНДІ, 2014. – 10,5.

9. Медіапсихологія на перетині інформаційного та освітнього просторів: монографія / за наук. ред. Л.А. Найдьонові. – К.: Міленіум, 2014. – 16,0.

10. Методологічні проблеми трансформації комунікативної компетентності психолога в інформаційному суспільстві: монографія / за ред. В.В. Андрієвської. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 13,5.

11. Носенко Е.Л. Позитивні цінності як чинник особистісного розвитку суб'єктів навчання: монографія / Е.Л. Носенко, Р.О. Труляев; за ред. Е.Л. Носенко. – К.: Освіта України, 2014. – 11,3.

12. Овдієнко Л.Н. Освіта як простір соціалізації особистості: монографія / Л.Н. Овдієнко; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – К.: Міленіум, 2014. – 6,1.
13. Освітнє середовище як чинник становлення обдарованої особистості: монографія / Р.О. Семенова, О.Л. Музика, Д.К. Корольов та ін.; за ред. Р.О. Семенової. – К.-Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 10,0.
14. Пішак В.П. Відновлювальні засоби працездатності у фізичній культурі і спорті: монографія / В.П. Пішак, М.М. Радько, Ж.А. Ревенко. – Чернівці: Вид-во БДМУ, 2014. – 10,0.
15. Політична участь молоді сучасної України: психологічні чинники активізації: монографія / за ред. Л.О. Кияшко. – К.: Міленіум, 2014. – 11,0.
16. Психологічна діагностика особливостей когнітивного розвитку молодших школярів в умовах інформаційного суспільства: монографія / С.А. Гончаренко, Л.О. Кондратенко та ін. / за ред. С.А. Гончаренко, Л.О. Кондратенко. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 12,0.
17. Психологія групової ідентичності: закономірності становлення: монографія / П.П. Горностай, О.А. Ліщинська, Л.Г. Чорна та ін.; за наук. ред. П.П. Горностая; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – К.: Міленіум, 2014. – 13,0.
18. Сідак В.С. Економіко-психологічні аспекти у формуванні громадянської позиції студентів: монографія / С.М. Лаптев, В.С. Сідак, М.П. Денисенко та ін.; за ред. С.М. Лаптева та ін. – К.: Університет економіки та права "КРОК", 2014. – 14,5.
19. Становлення ідентичності фахівця: монографія / Г.О. Балл, В.Л. Зливков, Н.Б. Кирпач, С.О. Копилов та ін.; за ред. В.Л. Зливкова. – К.-Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 12,0.
20. Становлення психологічної думки в Україні: провідні ідеї та історія розвитку: монографія / В.В. Турбан, Л.З. Сердюк, Ю.Т. Рождественський, В.М. Летцев та ін.; за ред. В.В. Турбан. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 12,0.
21. Теорія і технології застосування сучасних підходів до психотерапії у вітчизняних соціокультурних умовах: монографія / З.Г. Кісарчук, Я.М. Омельченко, Г.П. Лазос, Б.В. Плескач; за ред. З.Г. Кісарчук. — К.-Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 12,0.
22. Титаренко Т.М. Психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності: монографія / Т.М. Титаренко, О.М. Кочубейник, К.О. Черемних; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – К.: Міленіум, 2014. – 10,0.
23. Ткаченко В. Украина – не Россия: испытание Майданом / Василий Ткаченко. – К.: Знания Украины, 2014. – 5,4.
24. Трофименко Л.І. Шляхи подолання загального недорозвитку мовлення у дітей дошкільного віку: монографія / Л.І. Трофименко. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 6,0.

25. Формування навичок ефективної політичної участі молоді: технології психологічного супроводу: монографія / за наук. ред. Л.О. Кияшко; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – К.: Міленіум, 2014. – 15,0.

26. Karamushka L.N. Positive and negative aspects of Educational Organizations' Development in Ukraine // Human Factors of a Global Society: a System of Systems Perspective [Chapter] / Eds Mark T., Karwowski W., Frankowicz M., Kantola, J., Zgaga P. (eds.). – Bosa Roca, [USA]: CRC Press, Taylor & Francis Group, 2014. – 1,0.

27. Maksymenko S.D. Psychologiczne mechanizmy powstawania, tworzenia I ksztaltowania osobowosci / Serhij Maksymenko, Wiktor Klymenko, Anatolij Tolstouchow. – Krakow: Wydawnictwo Naukowe, 2014. – 170 s. – UP 30-084. – 7,0.

Збірники наукових праць

1. 10 x 20: зб. наук. праць / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – К.: Ліра-К, 2014. – 7,5.

2. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Ін-ту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / [гол. ред. С.Д. Максименко]. – К.: Срібна хвиля. – 2014. – Т. IV. Психологія розвитку дошкільника. – Вип. 10. – 18,0.

3. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / [ред.кол.: С.Д. Максименко (гол. ред.), Н.В. Чепелева (заст. гол. ред.) та ін.]. – Житомир: Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2014. – Т. II. Психологічна герменевтика. – Вип. 8. – 8,1.

4. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / за ред. С.Д. Максименка, З.Г. Кісарчук. – К.: Логос, 2014. – Т. III. Консультативна психологія і психотерапія. – Вип. 10. – 14,1.

5. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / [за ред. С.Д. Максименка, О.М. Кокуна]. – К.: ДП "Інформаційно-аналітичне агентство", 2014. – Том. V. Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. – Вип. 14. – 13,9.

6. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / [за ред. С.Д. Максименка, Ю.М. Швалба]. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – Том VII. Екологічна психологія. – Вип. 35. – 19,4.

7. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / [за ред. С.Д. Максименка, Ю.М. Швалба]. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – Том VII. Екологічна психологія. – Вип. 36. – 32,5.

8. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / [за ред. С.Д. Максименка, Ю.М. Швалба]. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – Том VII. Екологічна психологія. – Вип. 37. – 12,8.

9. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка / [за ред. С.Д. Максименка]. – К.: ДП "Інформаційно-

аналітичне агентство", 2014. – Т. X. Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. – Вип. 26. – 58,3.

10. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / [за ред. С.Д. Максименка]. – Том XI. – Вип. 9. – К.: Фенікс, 2014. – 34,2.

11. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України [ред.кол.: С.Д. Максименко (гол. ред.), Н.В. Чепелева (заст. гол. ред.) та ін.]. – Том XI. – Вип. 10. – К.: Фенікс, 2014. – 39,7.

12. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України [ред. кол.: С.Д. Максименко (гол. ред.), Н.В. Чепелева (заст. гол. ред.), В.О. Моляко та ін.]. – К.: Вид-во "Фенікс", 2014. – Т. XII. Психологія творчості. – Вип. 19. – 24,0.

13. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України [ред. кол.: С.Д. Максименко (гол. ред.), Н.В. Чепелева (заст. гол. ред.), В.О. Моляко та ін.]. – К.: Вид-во "Фенікс", 2014. – Т. XII. Психологія творчості. – Вип. 20. – 19,0.

14. Актуальні проблеми психології: Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / за ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки. – К.: А.С.К., 2014. – Т. 1. – Вип. 40. – 24,2.

15. Актуальні проблеми психології: Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / за ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки. – К.: Логос, 2014. – Т. 1. – Вип. 41. – 25,4.

16. Дитина із сенсорними порушеннями: розвиток, навчання, виховання: зб. наук. праць / за ред. А.А. Колупаєвої. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – Вип. 5. – 10,0.

17. Збірник наукових статей Київського міжнародного університету й Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. Серія: "Психологічні науки: проблеми і здобутки". – К.: КиМУ, 2014. – Вип. 5. – 19,4.

18. Збірник наукових статей Київського міжнародного університету й Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. Серія: "Психологічні науки: проблеми і здобутки". – К.: КиМУ, 2014. – Вип. 6. – 19,4.

19. Наукові записки Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / за ред. акад. С.Д. Максименка. – К., 2014. – Вип. 42. – 28,0.

20. Наукові студії із соціальної та політичної психології: зб. статей / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології [редкол.: Т.М. Титаренко, Л.М. Коробка, О.Є. Блинова та ін.]. – К.: Міленіум, 2014. – Вип. 34 (37). – 18,2.

21. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: науково-методичний збірник / за ред. В.В. Засенка, А.А. Колупаєвої. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – Вип. 5. – 15,0.

22. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: науково-методичний збірник / за ред. В.В. Засенка, А.А. Колупасової. – К.: "АТОПОЛ", 2014. – Вип. 6. – 16,0.

23. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: науково-методичний збірник / за ред. В.В. Засенка, А.А. Колупасової. – К.: "АТОПОЛ", 2014. – Вип. 7. – 13,0.

24. Особливості когнітивного розвитку молодших школярів в умовах інформаційного суспільства: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / за ред. С.А. Гончаренко, Л.М. Манилової. – Слов'янськ: ПП "Канцлер", 2014. – 8,4.

25. Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / за ред. С.Д. Максименка, М.-Л.Чепа. – К., 2014. – Т. XVI. – Ч. 1, 2. – 27,0.

26. Проблеми політичної психології: зб. наук. праць / Асоц. політ. психологів України, Ін-т соц. та політ. психології НАПН України; [редкол.: Л.А. Найдьонова, Л.Г. Чорна, І.Г. Батраченко та ін.]. – К.: Міленіум, 2014. – Вип. 1 (15). – 27,3.

27. Психологічні перспективи: [журнал] / Східноєвроп. нац. ун-т імені Лесі Українки, Ін-т соц. та політ. психології НАПН України; [редкол.: Л. Засекіна, В. Васютинський, Ж. Вірна та ін.]. – Луцьк, 2014. – Вип. 24. – 21,1.

28. Технології розвитку інтелекту: електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс] / Ред. кол.: М.Л. Смульсон, Ю.М. Лотоцька, М.М. Назар та ін. – К., 2014. – Т. 1. – № 5. – Режим доступу до журн.: http://www.psytir.org.ua/index.php/technology_intellect_develop/issue/view/8 – 12,0.

29. Технології розвитку інтелекту: електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс] / Ред. кол.: М.Л. Смульсон, Ю.М. Лотоцька, М.М. Назар та ін. – К., 2014. – Т. 1. – № 6. – Режим доступу до журн.: http://www.psytir.org.ua/index.php/technology_intellect_develop/issue/view/9 – 12,5.

30. Технології розвитку інтелекту: електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс] / Ред. кол.: М.Л. Смульсон, Ю.М. Лотоцька, М.М. Назар та ін. – К., 2014. – Т. 1. – № 7. – Режим доступу до журн.: http://www.psytir.org.ua/index.php/technology_intellect_develop/issue/view/10 – 10,0.

31. Український логопедичний вісник: зб. наук. праць. – К.: Актуальна освіта, 2014. – Вип. 5. – 4,5.

Матеріали конференцій

1. Актуальні проблеми психології обдарованості та творчості: новітні розробки українських вчених (12 червня 2014 р., м. Київ): матеріали Міжнар. наук. конф. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. – 7,5.

2. Збірка матеріалів III Всеукраїнського психологічного конгресу з міжнародною участю "Особистість у сучасному світі" (20-22 листопада 2014 р., м. Київ). – Т.1. – К.: ДП "Інформаційно-аналітичне агентство", 2014. – 56,5.

3. Збірка матеріалів круглого столу, присвяченого науковій творчості відомого українського психолога Івана Омеляновича Синиці "Наукова

спадщина І.О. Синиці в контексті сучасної педагогічної психології". – К.: ДП "Інформаційно-аналітичне агентство", 2014. – 5,0.

4. Збірка матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції "Духовність у становленні та розвитку особистості" (9-11 жовтня 2014 р., м. Івано-Франківськ): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.pu.if.ua/file/konfer/duh-8.pdf>. – 46,3.

5. Збірка матеріалів III Всеукраїнської заочної серпневої Інтернет-конференції освітян: "Психосинергетичні особливості сталих та кризових періодів життя людини" (11 серпня 2014 р., м. Київ) [Електронний ресурс]. – К., 2014. – Режим доступу: <http://www.psy-genetno.org.ua/node/180>. – 9,2.

6. Тези доповідей X Ювілейної міжнародної науково-практичної конференції з організаційної та економічної психології "Організаційна та економічна психологія в Україні: сучасні проблеми та перспективи розвитку" (24-25 квітня 2014 р., м. Київ) / за наук. ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки, М.С. Корольчука; Київськ. нац. торг.-екон. ун-т. – К.: КНТЕУ, 2014. – 11,0.

7. Збірка матеріалів Всеукраїнського науково-практичного семінару "Психолого-економічні вектори розвитку особистості і суспільства" (16 травня 2014 р., м. Запоріжжя). – Запоріжжя: ЗНУ, 2014. – 5,5.

8. Тези доповідей III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції "Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newlearning.org.ua/content/tezi-dopovidey-3-yi-mizhnarodnoyinaukovo-praktichnoyi-konferenciyi-virtualniy-osvitniy> – 8,2.

9. Збірка матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених "Технології роботи психолога в організації" (9-10 жовтня 2014 р., м. Запоріжжя) / ред. кол.: Л.М. Карамушка, Ж.П. Вірна, Н.О. Губа, М.Г. Ткалич, Н.Ф. Шевченко. – Запорізький національний університет. – Запоріжжя: ЗНУ, 2014. – 10,1.

Навчальні програми

1. Панькова О.В. Навчальна програма з курсу "Логіка та методологія соціологічного дослідження". – К.: КНЕУ, 2014. – 1,3.

Навчальні програми для дошкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами:

2. Блеч Г.О. Програмно-методичний комплекс навчання дітей дошкільного віку з легкою та помірною розумовою відсталістю "Світ навколо мене": навч.-метод. посіб. // Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю "Розвиток мовлення"; методичні рекомендації; практикум з формування мовленнєвої діяльності / Режим доступу: <http://www.ispukr.org.ua/>

3. Бобренко І.В. Програмно-методичний комплекс навчання дітей дошкільного віку з легкою та помірною розумовою відсталістю "Світ навколо мене": навч.-метод. посіб. // Програма розвитку дітей дошкільного віку з

розумовою відсталістю "Фізичне виховання"; методичні рекомендації та практикум з фізичного виховання / Режим доступу: <http://www.ispukr.org.ua/>

4. Висоцька А.М. Програмно-методичний комплекс навчання дітей дошкільного віку з легкою та помірною розумовою відсталістю "Світ навколо мене": навч.-метод. посіб. // Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю "Формування соціальних навичок"; методичні рекомендації та практикум / Режим доступу: <http://www.ispukr.org.ua/>

5. Гладченко І.В. Програмно-методичний комплекс навчання дітей дошкільного віку з легкою та помірною розумовою відсталістю "Світ навколо мене": навч.-метод. посіб. // Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю "Фізичне виховання та основи здоров'я"; методичні рекомендації; практикум з фізичного виховання та основ здоров'я / Режим доступу: <http://www.ispukr.org.ua/>

6. Депутат Н.І. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років "Віконечко" "Соціальний розвиток" / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

7. Дмитрієва М.В. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років "Віконечко" "Праця" / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

8. Дмитрієва М.В. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років "Віконечко" "Ігрова діяльність" / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

9. Дмитрієва М.В. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років "Віконечко" "Образотворча діяльність" / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

10. Дмитрієва М.В. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років "Віконечко" "Конструкторська діяльність" / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

11. Марчук Т.Ф. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років "Віконечко" "Мовленнєвий розвиток" / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

12. Міненко А.В., Мякушко О. І. Програмно-методичний комплекс навчання дітей дошкільного віку з легкою та помірною розумовою відсталістю "Світ навколо мене": навч.-метод. посіб. // Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю "Довкілля і розвиток мовлення"; методичні рекомендації та практикум з формування базових умінь орієнтуватися у довкіллі та розвитку мовлення / Режим доступу: <http://www.ispukr.org.ua/>

13. Програмно-методичний комплекс розвитку незрячих дітей від народження до 6 років: програма ранньої допомоги дітям з важкими порушеннями зору від народження до 3-х років / Л.С. Вавіна (укладач); за наук. ред. Л.С. Вавіної. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 68 с.

14. Програмно-методичний комплекс розвитку незрячих дітей від народження до 6 років: програма розвитку дітей з важкими порушеннями зору

від 3 до 6 років / І.М. Гудим, Л.С. Вавіна. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 106 с.

15. Прохоренко Л.І. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років "Віконечко" "Рідна природа". – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

16. Прохоренко Л.І. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років "Віконечко" "Цікава математика". – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

17. Сак Т.В. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років "Віконечко". – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

18. Стежки у світ: програма розвитку дітей дошкільного віку зі зниженим слухом / В.В. Жук, С.В. Литовченко, Н.Л. Максименко [та ін.]. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 248 с.

19. Трикоз С.В. Програмно-методичний комплекс навчання дітей дошкільного віку з легкою та помірною розумовою відсталістю "Світ навколо мене": навч.-метод. посіб. // Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю "Образотворча діяльність"; методичні рекомендації; практикум з образотворчого мистецтва. – Режим доступу: <http://www.ispukr.org.ua/>

20. Чеботарьова О.В. Програмно-методичний комплекс навчання дітей дошкільного віку з легкою та помірною розумовою відсталістю "Світ навколо мене": навч.-метод. посіб. // Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю "Конструювання"; методичні рекомендації; практикум з формування конструктивної діяльності. – Режим доступу: <http://www.ispukr.org.ua/>

Навчальні програми для початкової загальної освіти дітей з особливими освітніми потребами:

21. Андрусишина Л.Є. "Основи здоров'я" [Електронний ресурс] / Л.Є. Андрусишина // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

22. Андрусишина Л.Є. "Природознавство" [Електронний ресурс] / Л.Є. Андрусишина // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

23. Андрусишина Л.Є. "Я у світі" [Електронний ресурс] / Л.Є. Андрусишина // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

24. Бартенєва Л.І. "Літературне читання" [Електронний ресурс] / Л.І. Бартенєва // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

25. Бобренко І.В. "Фізична культура" [Електронний ресурс] / І.В. Бобренко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макарчук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

26. Вавіна Л.С. "Українська мова" [Електронний ресурс] / Л.С. Вавіна // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

27. Висоцька А.М. "Українська мова" [Електронний ресурс] / А.М. Висоцька // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макарчук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

28. Гладченко І.В. "Основи здоров'я" [Електронний ресурс] / І.В. Гладченко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макарчук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

29. Гудим І.М. "Математика" [Електронний ресурс] / І.М. Гудим // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

30. Данілавічюте Е.А. "Іноземна мова (англійська)" [Електронний ресурс] / Е.А. Данілавічюте // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

31. Данілавічюте Е.А., Гудим І.М. "Іноземна мова" [Електронний ресурс] / Е.А. Данілавічюте, І.М. Гудим // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

32. Для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку (за ред. А.А. Колупаєвої, Т.В. Сак). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

33. Жук В.В. "Українська мова" [Електронний ресурс] / В.В. Жук // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

34. Жук В.В. "Українська мова" [Електронний ресурс] / В.В. Жук // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх

навчальних закладів для глухих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

35. Ілляна В.М. "Математика" [Електронний ресурс] / В.М. Ілляна // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з важкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавичюте). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

36. Кондратенко С.В. "Основи здоров'я" [Електронний ресурс] / С.В. Кондратенко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

37. Костенко Т.М. "Образотворче мистецтво" [Електронний ресурс] / Т.М. Костенко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

38. Легкий О.М. "Трудове навчання" [Електронний ресурс] / О.М. Легкий // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

39. Литвинова В.В. "Математика" [Електронний ресурс] / В.В. Литвинова // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

40. Литвинова В.В. "Математика" [Електронний ресурс] / В.В. Литвинова // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

41. Литвинова В.В., Родименко І.М., Базилевська О.О. "Образотворче мистецтво" [Електронний ресурс] / В.В. Литвинова, І.М. Родименко, О.О. Базилевська // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

42. Литвинова В.В., Родименко І.М., Базилевська О.О. "Образотворче мистецтво" [Електронний ресурс] / В.В. Литвинова, І.М. Родименко, О.О. Базилевська // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

43. Логвінова І.П. "Я у світі" [Електронний ресурс] / І.П. Логвінова // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку (за ред. А.А. Колупаєвої, Т.В. Сак). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

44. Максименко Н.Л. "Основи здоров'я" [Електронний ресурс] / Н.Л. Максименко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів

спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

45. Максименко Н.Л. "Основи здоров'я" [Електронний ресурс] / Н.Л. Максименко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

46. Омельченко І.М., Марчук Т.Ф. "Літературне читання"

47. Покутнєва С.О. "Я у світі" [Електронний ресурс] / С.О. Покутнєва // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, А.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

48. Покутнєва С.О. "Природознавство" [Електронний ресурс] / С.О. Покутнєва // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

49. Прохоренко Л.І. "Математика" [Електронний ресурс] / Л.І. Прохоренко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку (за ред. А.А. Колупаєвої, Т.В. Сак). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

50. Прохоренко Л.І., Мельнікова Л.О., Рябіченко О.І. "Інформатика" [Електронний ресурс] / Л.І. Прохоренко, Л.О. Мельнікова, О.І. Рябіченко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку (за ред. А.А. Колупаєвої, Т.В. Сак). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

51. Рібцун Ю.В. "Образотворче мистецтво" [Електронний ресурс] / Ю.В. Рібцун // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

52. Рібцун Ю.В. "Образотворче мистецтво" [Електронний ресурс] / Ю.В. Рібцун // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте) / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

53. Рібцун Ю.В. "Трудове навчання" [Електронний ресурс] / Ю.В. Рібцун // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

54. Сак Т.В. "Природознавство" [Електронний ресурс] / Т.В. Сак // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх

навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку (за ред. А.А. Колупаєвої, Т.В. Сак). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

55. Таранченко О.М. "Природознавство" [Електронний ресурс] / О.М. Таранченко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

56. Таранченко О.М. "Природознавство" [Електронний ресурс] / О.М. Таранченко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

57. Таранченко О.М. "Я у світі" [Електронний ресурс] / О.М. Таранченко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

58. Таранченко О.М. "Я у світі" [Електронний ресурс] / О.М. Таранченко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

59. Трикоз С.В., Блеч Г.О. "Природознавство" [Електронний ресурс] / С.В. Трикоз, Г.О. Блеч // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макачук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

60. Трикоз С.В., Блеч Г.О. "Я у світі" [Електронний ресурс] / С.В. Трикоз, Г.О. Блеч // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макачук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

61. Трофименко Л.І. "Українська мова" [Електронний ресурс] / Л.І. Трофименко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавичюте). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

62. Чеботарьова О.В. "Трудове навчання" [Електронний ресурс] / О.В. Чеботарьова // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макачук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

63. Чеботарьова О.В. "Трудове навчання" [Електронний ресурс] / О.В. Чеботарьова // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату (за ред. А.А. Колупаєвої, О.В. Чеботарьової). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

64. Шевченко В.М. "Предметно-практичне навчання" [Електронний ресурс] / В.М. Шевченко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

65. Шевченко В.М. "Трудове навчання" [Електронний ресурс] / В.М. Шевченко // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

66. Ярмола Н.А. "Соціально-побутове орієнтування" [Електронний ресурс] / Н.А. Ярмола // Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макаруч). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

Навчальні програми для середньої загальної освіти дітей з особливими освітніми потребами (5 клас):

67. Андрусишина Л.Є. "Основи здоров'я" [Електронний ресурс] / Л.Є. Андрусишина // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

68. Андрусишина Л.Є. "Природознавство" [Електронний ресурс] / Л.Є. Андрусишина // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

69. Бартенева Л.І. "Українська література" [Електронний ресурс] / Л.І. Бартенева // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

70. Бобренко І.В. "Фізична культура" [Електронний ресурс] / І.В. Бобренко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макаруч). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

71. Вавіна Л.С. "Українська мова" [Електронний ресурс] / Л.С. Вавіна // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

72. Висоцька А.М. "Українська мова і література" [Електронний ресурс] / А.М. Висоцька // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макаруч). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

73. Гладченко І.В. "Основи здоров'я" [Електронний ресурс] / І.В. Гладченко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних

загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макачук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

74. Гудим І.М. "Математика" [Електронний ресурс] / І.М. Гудим // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

75. Данілавічюте Е.А. "Іноземна мова (англійська)" [Електронний ресурс] / Е.А. Данілавічюте // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

76. Данілавічюте Е.А., Гудим І.М. "Іноземна мова" [Електронний ресурс] / Е.А. Данілавічюте, І.М. Гудим // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

77. Жук В.В. "Українська мова" / В.В. Жук // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей глухих (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

78. Жук В.В. "Українська мова" / В.В. Жук // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

79. Ілляна В.М. "Математика" [Електронний ресурс] / В.М. Ілляна // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

80. Кондратенко С.В. "Основи здоров'я" [Електронний ресурс] / С.В. Кондратенко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

81. Костенко Т.М. "Мистецтво" [Електронний ресурс] / Т.М. Костенко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

82. Легкий О.М. "Трудове навчання" [Електронний ресурс] / О.М. Легкий // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

83. Литвинова В.В. "Історія України" [Електронний ресурс] / В.В. Литвинова // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних

загальноосвітніх навчальних закладів для дітей глухих (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

84. Литвинова В.В. "Історія України" [Електронний ресурс] / В.В. Литвинова // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

85. Литвинова В.В. "Математика" [Електронний ресурс] / В.В. Литвинова // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей глухих (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

86. Литвинова В.В. "Математика" [Електронний ресурс] / В.В. Литвинова // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

87. Литвинова В.В. Родименко І.М., Базилевська О.О. "Образотворче мистецтво" [Електронний ресурс] / В.В. Литвинова, І.М. Родименко, О.О. Базилевська // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей глухих (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

88. Литвинова В.В. Родименко І.М., Базилевська О.О. "Образотворче мистецтво" [Електронний ресурс] / В.В. Литвинова, І.М. Родименко, О.О. Базилевська // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

89. Максименко Н.Л. "Основи здоров'я" [Електронний ресурс] / Н.Л. Максименко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей глухих; для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

90. Омельченко І.М. "Українська література" [Електронний ресурс] / І.М. Омельченко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку (за ред. А.А. Колупаєвої, Т.В. Сак) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

91. Покутнєва С.О. "Природознавство" [Електронний ресурс] / С.О. Покутнєва // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей сліпих та зі зниженим зором (за ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Гудим). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

92. Прохоренко Л.І. "Математика" [Електронний ресурс] / Л.І. Прохоренко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку (за ред. А.А. Колупаєвої, Т.В. Сак) (5-6 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

93. Прохоренко Л.І., Мельнікова Л.О., Рябіченко О.І. "Інформатика" [Електронний ресурс] / Л.І. Прохоренко, Л.О. Мельнікова, О.І. Рябіченко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку (за ред. А.А. Колупаєвої, Т.В. Сак) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>

94. Рібцун Ю.В. "Образотворче мистецтво" [Електронний ресурс] / Ю.В. Рібцун // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

95. Рібцун Ю.В. "Трудове навчання" [Електронний ресурс] / Ю.В. Рібцун // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

96. Сак Т.В. "Природознавство" [Електронний ресурс] / Т.В. Сак // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку (за ред. А.А. Колупаєвої, Т.В. Сак) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

97. Таранченко О.М. "Природознавство" [Електронний ресурс] / О.М. Таранченко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей глухих (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

98. Таранченко О.М. "Природознавство" [Електронний ресурс] / О.М. Таранченко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

99. Трикоз С.В., Блеч Г.О. "Природознавство" [Електронний ресурс] / С.В. Трикоз, Г.О. Блеч // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макарчук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

100. Трикоз С.В., Блеч Г.О. "Я у світі" [Електронний ресурс] / С.В. Трикоз, Г.О. Блеч // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макарчук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

101. Трофименко Л.І. "Українська мова" [Електронний ресурс] / Л.І. Трофименко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (за ред. А.А. Колупаєвої, Е.А. Данілавічюте) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

102. Федоренко О.Ф. "Світова література" [Електронний ресурс] / О.Ф. Федоренко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей глухих (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

103. Федоренко О.Ф. "Світова література" [Електронний ресурс] / О.Ф. Федоренко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

104. Чеботарьова О.В. "Трудове навчання" [Електронний ресурс] / О.В. Чеботарьова // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (за ред. А.А. Колупаєвої, Н.О. Макачук). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

105. Чеботарьова О.В. "Трудове навчання" [Електронний ресурс] / О.В. Чеботарьова // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату (за ред. А.А. Колупаєвої, О.В. Чеботарьової). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

106. Шевченко В.М. "Трудове навчання" / В.М. Шевченко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей глухих (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

107. Шевченко В.М. "Трудове навчання" / В.М. Шевченко // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (за ред. А.А. Колупаєвої, В.В. Жук) (5 клас). – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

Підручники

1. Максименко С.Д. Педагогіка вищої медичної освіти: підручник / С.Д. Максименко, М.М. Філоненко. – К.: "Центр учбової літератури", 2014. – 16,9.

2. Максименко С.Д. Медична психологія: підручник / С.Д. Максименко, Я.В. Цехмістер, І.А. Коваль, К.С. Максименко; [за ред. С.Д. Максименка]. – 2-ге вид. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2014. – 30,5.

3. Покутнева С.О. Природознавство: підручник для слабозорих учнів 3 класу: У 2-х ч. / С.О. Покутнева. – Кіровоград: "Імекс-ЛТД", 2014. – Ч. 2. – 6,0.

Адаптація змісту підручників для видання рельєфно-крапковим шрифтом для сліпих:

1. Буквар: підруч. для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл. для сліпих дітей / М.С. Вашуленко, О.В. Вашуленко // Адаптація змісту Вавіна Л.С., Христюєва Н.В.; редагування Гудим І.М. – К.: ДСВ "Освіта", 2014. – 8,0.

2. Літературне читання: підруч. для 2 кл. загальноосвіт. навч. закл. для сліпих дітей / О.Я. Савченко // Адаптація змісту Вавіна Л.С. – К.: ДСВ "Освіта", 2014. – 8,0.

3. Математика: підруч. для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл. для сліпих дітей / Ф.М. Рівкінд, Л.В. Оляницька // Адаптація змісту та редагування Гудим І.М. – К.: ДСВ "Освіта", 2014. – 7,0.

4. Математика: підруч. для 2 кл. загальноосвіт. навч. закл. для сліпих дітей / Ф.М. Рівкінд, Л.В. Оляницька // Адаптація змісту та редагування Гудим І.М. – К.: ДСВ "Освіта", 2014. – 8,0.

5. Основи здоров'я: підруч. для 2-го кл. загальноосвіт. навч. закл. для сліпих дітей / О.В. Гнатюк // Адаптація змісту та редагування Гудим І.М. – К.: ДСВ "Освіта", 2014. – 6,0.

6. Природознавство: підруч. для 2 кл. загальноосвіт. навч. закл. для сліпих дітей / І.В. Грущинська // Адаптація змісту та редагування Гудим І.М. – К.: ДСВ "Освіта", 2014. – 8,0.

7. Українська мова: підруч. для 2 кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням українською мовою для сліпих дітей / М.С. Вашуленко, С.Г. Дубовик // Адаптація змісту Вавіна Л.С. – К.: ДСВ "Освіта", 2014. – 8,0.

Навчальні посібники

1. Бондар В.І. Внесок викладачів кафедри психокорекційної педагогіки у розвиток вітчизняної корекційної освіти: навч. посіб. / В.І. Бондар, О.М. Смалюга. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 1,5.

2. Гнатюк О.В. Зошит з основ здоров'я: навч. посіб. для 3 класу загальноосвіт. навч. закл. / О.В. Гнатюк. – К.: Генеза, 2014. – 3,2.

3. Дитина у сучасному соціопросторі: навч. посіб. / Т.О. Піроженко, С.О. Ладивір, К.В. Карасьова [та ін.]; за ред. Т.О. Піроженко. – К. - Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 16,0.

4. Зливков В.Л. Професійна ідентичність та особистість педагога: навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.Л. Зливков. – Ніжин, 2014. – 6,9.

5. Практикум "Медіакультура": Робочий зошит курсу за вибором для учнів 10 класу загальноосвіт. навч. закл. / Л.А. Найдьонова, О.Т. Баришполец, О.Є. Голубева та ін.; наук. ред. Л.А. Найдьонова; упоряд. Н.І. Череповська; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – К.: Міленіум, 2014. – 4,0.

6. Сердюк Л.З. Порівняльна психологія: навч. посіб. / Л.З. Сердюк. – К.: Університет "Україна", 2014. – 10,4.

7. Синьов В.М. Медико-фізіологічні і психологічні передумови побудови індивідуальних методик адаптивної фізичної культури: навч. посіб. / В.М. Синьов та ін. // Індивідуальні методики адаптивної фізичної культури. – Запоріжжя, 2014. – 5,0.

8. Синьов В.М. Методика активізації пізнавальної діяльності дітей з вадами розвитку: навч. посіб. / В.М. Синьов. – Запоріжжя, 2014. – 4,0.

Навчально-методичні та методичні посібники

1. Гнатюк О.В. Уроки з основ здоров'я в 1 класі: посібник для вчителя / О.В. Гнатюк. – К.: Генеза, 2014. – 1 опт. диск. – 6,0.

2. Гнатюк О.В. Уроки з основ здоров'я в 3 класі: посібник для вчителя / О.В. Гнатюк. – К.: Генеза, 2014. – 7,0.

3. Епілепсія: виходимо з тіні: навч.-метод. посіб. / [А.А.Колупаєва, В.Ю. Мартинюк, І.А. Марценковський, О.Ф. Федоренко, А.В. Терещенко; за ред. А.А. Колупаєвої, В.Ю. Мартинюка]. – К.: ТОВ "Люди в білому", 2014. – 2,0.
4. Піроженко Т.О. Виховуємо дитину – зростаємо як батьки: навч.-метод. посіб. / Т.О. Піроженко, О.Ю. Хартман. – Тернопіль: Мандрівець, 2014. – 10,0.
5. Пішак В.П. Уроджені вади розвитку сечостатевої системи: навч.-метод. посіб. / В.П. Пішак, М.О. Ризничу, Т.В. Хмара. – Чернівці, 2014. – 17,8.
6. Психологічне забезпечення розвитку лідерських якостей майбутніх офіцерів: метод. посіб. / Н.А. Агаєв, О.М. Кокун, І.О. Пішко, Н.С. Лозінська та ін. – К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2014. – 12,2.
7. Стандартизація змісту освіти дітей з особливими потребами в контексті Національної стандартної кваліфікації освіти (початкова ланка): навч.-метод. посіб.: Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими потребами [Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607 "Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами"]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/607-2013>:
8. Реалізація оновленого змісту освіти дітей з особливими потребами (початкова ланка): навч.-метод. посіб. / Н.Б. Адамюк, Л.Є. Андрусишина, О.О. Базилевська та ін.; Ін-т. спец. педагогіки; за ред. В.В. Засенка, А.А. Колупаєвої, Н.О. Макачук, В.І. Шинкаренко. – К., 2014. – 336 с.; навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів для спеціальних навчальних закладів для дітей з особливими освітніми потребами [електронний ресурс]. – К.: Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, 2014. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

Навчально-наочний посібник

1. "Стежки у світ" для роботи з дошкільниками з порушеннями слуху (у 3-х книгах): навч.-наоч. посіб. / Л.В. Борщевська, В.В. Жук, В.В. Литвинова, С.В. Литовченко, Н.Л. Максименко, О.Ф. Федоренко. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 10,5.

Посібники

1. Психологічна служба системи освіти: досвід формування репродуктивного здоров'я молоді [Електрон. дані] / авт. кол. за ред. І.І. Цушка. – К.: Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2014. – 16,5.
2. Чорна Л. Рольова ідентичність старшокласників: посіб. / Лідія Чорна; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – К.: Міленіум, 2014. – 8,0.

Програмно-методичні комплекти

1. Програмно-методичний комплект розвитку незрячих дітей від народження до 6 років: програма ранньої допомоги дітям з важкими

порушеннями зору від народження до 3-х років / за наук. ред. Л.С. Вавіної. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 2,0.

2. Програмно-методичний комплект розвитку незрячих дітей від народження до 6 років: програма розвитку дітей з важкими порушеннями зору від 3 до 6 років / І.М. Гудим, Л.С. Вавіна. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 3,0.

3. Програмно-методичний комплект розвитку незрячих дітей від народження до 6 років: методичні рекомендації "Дидактичне забезпечення педагогічного супроводу дітей раннього віку з важкими порушеннями зору" / І.М. Гудим, С.В. Кондратенко, Л.А. Нафікова. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 1,6.

Методичні рекомендації

1. Горбунова В.В. Методичні рекомендації з курсу "Методологічні та теоретичні проблеми психології" / В.В. Горбунова та ін. – Житомир, 2014. – 1,6.

2. Духневич В.М. Прикладні питання технологій підготовки та проведення когнітивно орієнтованих тренінгів спілкування: метод. реком. / В.М. Духневич; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – К.: Міленіум, 2014. – 3,5.

3. Мар'яненко Л.В. Формування пізнавальної діяльності в молодших школярів: метод. реком. / Л.В. Мар'яненко. – К.: Редакція загальнопедагогічних газет, 2014. – (Б-ка "Шкільного світу"). – 7,8.

4. Найдьонова Л.А. Кібербулінг, або віртуальна агресія: способи розпізнання і захист дитини: метод. реком. / Л.А. Найдьонова; упоряд. В.О. Снігульська. – К.: Редакція загальнопедагогічних газет, 2014. – (Б-ка "Шкільного світу"). – 5,6.

5. Сучасні діти – відображення цінностей дорослого світу: метод. реком. / Т.О. Пірожено, С.О. Ладивір, К.В. Карасьова та ін.; за ред. Т.О. Піроженко. – К. - Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 7,1.

6. Череповська Н.І. Візуальна медіакультура: розвиток критичного мислення і творчого сприймання. Методичні рекомендації до медіаосвітнього курсу "Медіакультура" для старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів / Н.І. Череповська. – К.: Міленіум, 2014. – 7,3.

7. Шевченко В.М. Методичні рекомендації з фізичного розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями слуху / В.М. Шевченко. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 2,0.

Словники і довідники

1. Євтух В. Б. Центри дослідження етнічності у сучасному світі: довідник / В.Б. Євтух. – К.: Інтерсервіс, 2014. – 15,8.

2. Скорик М.М. Жінки в політиці України на місцевому рівні: шляхи, проблеми, участь / М.М. Скорик // Аналітичний звіт. – К.: ІТЕМ ЛТД, 2014. – 2,7.

3. Суший О.В. Апель Карл-Отто / О.В. Суший // Історія політичної думки: навч. енциклопед. слов.-довід. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н.Н. Хоми. – Львів: Новий світ-2000, 2014. – 0,3.

4. Суший О.В. Бек Ульріх / О.В. Суший // Історія політичної думки: навч. енциклопед. слов.-довід. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н.Н. Хоми. – Львів: Новий світ-2000, 2014. – 0,3.
5. Суший О.В. Бенхабіб Сейла / О.В. Суший // Історія політичної думки: навч. енциклопед. слов.-довід. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н.Н. Хоми. – Львів: Новий світ-2000, 2014. – 0,3.
6. Суший О.В. Швейцер Альберт / О.В. Суший // Історія політичної думки: навч. енциклопед. слов.-довід. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н.Н. Хоми. – Львів: Новий світ-2000, 2014. – 0,3.
7. Український словник медіакультури / за наук. ред. Л.А. Найдюнової; уклад. О.Т. Баришполець. – К.: Міленіум, 2014. – 6,0.
8. Довідник нормативно-правових документів психологічної служби та психолого-медико-педагогічних консультацій системи освіти України [Електронний ресурс] / упоряд.: Ю.А. Луценко, А.Г. Обухівська, І.В. Луценко, Н.В. Сосновенко. – К.: Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2014. – 14,7.

Інформаційні та статистичні бюлетені

1. Громадська думка і суспільні настрої напередодні парламентських виборів. Жовтень ' 2014: інформ. бюл. / упоряд. Л.П. Черниш. – К., 2014. – 1,7.
2. Думки та оцінки громадян на старті виборів до Верховної Ради України. Вересень ' 2014: інформ. бюл. / за ред. М.М. Слюсаревського; упоряд. Л.П. Черниш. – К., 2014. – 1,2.
3. Інформаційний бюлетень Української Асоціації організаційних психологів та психологів праці [Електронний ресурс] / гол. ред. Л.М. Карамушка, заст. гол. ред. О.В. Креденцер. ред. кол.: О.С. Ковальчук, К.В. Терещенко, В.І. Лагодзинська, В.М. Івкін. – 2014. – № 14 (червень). – 34 с. – Режим доступу: <http://uaorpp.com.ua/info/64/> – 4,0.
4. Інформаційний бюлетень Української Асоціації організаційних психологів та психологів праці [Електронний ресурс] / гол. ред. Л.М. Карамушка, заст. гол. ред. О.В. Креденцер. ред. колегія: Ковальчук О.С., Терещенко К.В., Лагодзинська В.І., Івкін В.М. – 2014. – № 15 (грудень). – 30 с. – Режим доступу: <http://uaorpp.com.ua/info/64/> – 3,7.
5. Стан суспільної свідомості в Україні після падіння режиму В. Януковича. Березень ' 2014: інформ. бюл. / за ред. М. М. Слюсаревського; упоряд. Л.П. Черниш. – К., 2014. – 2,0.
6. Стан суспільної свідомості в Україні після падіння режиму В. Януковича. Березень ' 2014: інформ. бюл. / за ред. М. М. Слюсаревського; упоряд. Л.П. Черниш. – К., 2014. – 2,0.
7. Статистичний бюлетень показників розвитку психологічної служби та психолого-медико-педагогічних консультацій за 2013-2014 навчальний рік / [Н.О. Березіна, Н.В. Лунченко, А.Г. Обухівська та ін.] – К.: Ніка-Центр, 2014. – 8,0.

8. Суспільно-політична ситуація в Україні напередодні президентських виборів. Травень ' 2014: інформ. бюл. / за ред. М.М. Слюсаревського; упоряд. Л.П. Черниш. – К., 2014. – 2,5.

9. Newsletter of ENoP (European Network of Organizational and Work Psychologists) / Ed. L.M. Karamushka. – 2014. – № 65. – March. – 28 p. (Інформ. бюл. Європейської мережі організаційних психологів та психологів праці). – 3,4.

10. Newsletter of ENoP (European Network of Organizational and Work Psychologists) / Ed. L.M. Karamushka. – 2014. – № 66. – September. – 28 p. (Інформ. бюл. Європейської мережі організаційних психологів та психологів праці). – 3,4.

XIV.3. ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Монографії

1. Аніщенко Н.В. Особливості діагностування музичного сприйняття майбутніх учителів мистецтвознавчих предметів: монографія / Н.В. Аніщенко. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014 – 184 с.

2. Інтернет орієнтовані педагогічні технології у шкільному навчальному експерименті: Монографія / [Авт. кол.: Ю.О.Жук, О.М.Соколюк, Н.П.Дементієвська, І.В.Соколова; За редакцією Ю.О.Жука]; Ін-т інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. – К. : Атіка, 2014. – 196 с.

3. Камишин В.В. Психологічні особливості лідерської обдарованості: концепції, діагностика, тренінги : монографія / В.С.Бажанюк, В.В.Камишин, А.В.Мітлош, В.О.Моляко. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 220 с.

4. Камишин В.В. Психологічна допомога обдарованим дітям в умовах школи-інтернату : монографія / В.С.Бажанюк, В.В.Камишин, Л.В.Кунгурцева. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 216 с.

5. Камишин В.В. Психологічні особливості роботи з спортивно обдарованими дітьми : монографія / В.С.Бажанюк, В.В.Камишин, Б.Б.Шаповалов. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 212 с.

6. Коцур В.П. Молодіжні громадські організації в полікультурному просторі Радянської України 1920 – 1930-х рр.: монографія / В.П.Коцур, В.К.Молоткіна. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – 199 с.

7. Лучинкіна А.І., Мілютіна К.Л., Яншина Т.А. Психологічні особливості соціалізації обдарованих дітей у віртуальному просторі : монографія / А.І.Лучинкіна, К.Л.Мілютіна, Т.А.Яншина. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. – 296 с.

8. Методологія інформатизації наукової та управлінської діяльності установ НАПН України на основі веб-технологій : монографія / [Н.Т.Задорожна, Т.В.Кузнецова, А.В.Кільченко, Х.В.Середа, С.М.Тукало, О.О.Каплун, Л.А.Лупаренко]; Ін-т інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. – К.: Атіка, 2014. – 160 с.

9. Науково-організаційні засади проектування мережі електронних бібліотек установ НАПН України : монографія / [Спірін О.М., Іванова С.М., Яцишин А.В., Новицька Т.Л., Шиненко М.А. та ін.]; за наук. ред. проф. В.Ю.Бикова, О.М.Спіріна] Ін-т інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. – К.: Атіка, 2014. – 170 с.

10. Організація та функціонування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти загальноосвітніх навчальних закладів : Монографія / [Богачков Ю.М., Биков В.Ю., Пінчук О.П., Олійник В.В., Буров О.Ю., Манак А.Ф., Коневщинська О.Е., Ухань П.С., Іванюк І.В., Рождественська Д.Б., Барладим В.М., Корнієць О.М., Мушка І.В.; наук. ред. Ю.М.Богачков] Ін-т інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. – К.: Атіка, 2014. – 184 с.

11. Постова К.Г. Психологічні умови розвитку дослідницьких здібностей обдарованих учнів : монографія / К.Г.Постова. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 96 с.

12. Синергетика і творчість : монографія / За ред. В.Г.Кременя. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 214 с.

13. Синергетика і освіта : монографія / За ред. В.Г.Кременя. - К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 348 с.

14. Система психолого-педагогічних вимог до засобів інформаційно-комунікаційних технологій навчального призначення : монографія [Гриб'юк О.О., Дем'яненко В.М., Жалдак М.І., Запороженко Ю.Г., Коваль Т.І., Кравцов Г.М., Лаврентьева Г.П., Лапінський В.В., Литвинова С.Г., Пірко М.В., Попель М.В., Скрипка К.І., Співаковський О.В., Сухіх А.С., Татауров В.П., Шишкіна М.П.]; за ред М.І.Жалдака. К. : Атіка, 2014. – 172 с.

15. Теоретико-методичні основи вдосконалення системи освіти та поліпшення її кадрового забезпечення: психолого-педагогічний аспект: колективна монографія / В.В.Кузьменко, Є.П.Голобородько, Н.В.Слюсаренко та ін.; за ред. В.В.Кузьменка, Н.В.Слюсаренко. – Херсон; КВНЗ "Херсонська академія неперервної освіти", 2014. – 196 с.

16. Тестові технології оцінювання ключових і предметних компетентностей учнів основної і старшої школи: монографія. / за ред. О. І. Ляшенка, Ю. О. Жука. – К. : Пед. думка, 2014. – 160 с.

17. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи : монографія. / Н. М. Бібік, М. С. Вашуленко, В. О. Мартиненко [та ін.]. – К. : Пед. думка, 2014. – 346 с.

18. Шищенко П.Г. Геоєкологія: теоретичні та практичні аспекти : монографія / П.Г.Шищенко, О.П.Гавриленко, Н.В.Муніч. – К. : Альтерпрес, 2014. – 468 с.

Концепції

1. Концепція географічної освіти в основній школі: проект / О. М. Топузов, О. Ф. Надтока, Л. П. Вішнікіна [та ін.]; за заг. ред. О. М. Топузова. – К. : Пед. думка, 2014. – 30 с.
2. Концепція суспільствознавчої освіти [Електронний ресурс] / О. Пометун, Т. Ремех, Ю. Малієнко [та ін.]. – Електрон. текстові дані. – К., 2014. – Режим доступу: http://histlab.edukit.kiev.ua/nashi_publicacii/. – Назва з екрана.

Збірники наукових праць

1. Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2014 рік. – К. : Ін-т педагогіки, 2014. – 304 с.
2. Дидактика: теорія і практика : зб. наук. пр. / [за наук. ред. Г. О. Васьківської; упоряд. С. В. Косянчука]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. – 128 с.
3. Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика : Збірник наукових праць. Випуск 12 // І.С.Волощук (головний редактор) та інші. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 158 с.
4. Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика : Збірник наукових праць. Випуск 13 // І.С.Волощук (головний редактор) та інші. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 158 с.
5. Проблеми сучасного підручника : зб. наук. пр. / [ред. кол.; гол. ред. – О. М. Топузов]. – К. : Пед. думка, 2014. – Вип. 14. – 866 с.
6. Технології інтеграції змісту освіти : зб. наук. пр. / [ред. кол., гол. ред. В. Р. Ільченко]. – Полтава : ПОППО, 2014. – Вип. 6. – 326 с.

Матеріали конференцій, семінарів

1. Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації : матеріали методол. семінару 3 квітня 2014 р., м. Київ : [у 2 ч.]. Ч. I. / Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В.Г.Кремень (голова), В.І.Луговий (заст. голови), О.І.Ляшенко (заст. голови) та ін.] – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 370 с.
2. Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації : матеріали методол. семінару 3 квітня 2014 р., м. Київ : [у 2 ч.]. Ч. II. / Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В.Г.Кремень (голова), В.І.Луговий (заст. голови), О.І.Ляшенко (заст. голови) та ін.] – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 392 с.
3. Креативний розвиток і соціальна адаптація обдарованих дітей і молоді : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 24-25 квітня 2014 р., м. Кривий Ріг. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 138 с.
4. Обдаровані діти – інтелектуальний потенціал держави : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 16-20 вересня 2014 р., м. Київ. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 340 с.

5. Освіта: творчий процес чи соціальна технологія : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 19 березня 2014 р., м. Київ. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 156 с.
6. Освітні та культурні ефекти критичного мислення: від класичного формату до сучасності : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 22 жовтня 2014 р., м. Київ. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 162 с.
7. Проблеми діагностики та проектування розвитку обдарованості дошкільників : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 15-16 травня 2014 р. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 278 с.
8. Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 4-5 червня 2014 р., м. Тернопіль. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 216 с.
9. Психолого-педагогічний супровід розвитку обдарованості особистості учні : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25-26 лютого 2014 р., м. Івано-Франківськ. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 298 с.
10. Формування компетентностей обдарованої особистості в системі освіти : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 18-19 вересня 2014 р., м. Київ. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 216 с.
11. Інноваційні технології навчання обдарованої молоді : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 4 грудня 2014 р., м. Київ. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 154 с.

Посібники

1. Бельская Н.А. Роль оценочной функции психики в структуре эстетической одаренности : пособие / Н.А.Бельская. К. : Институт одаренного ребенка, 2014. – 94 с.
2. Використання Інтернет технологій для дослідження природних явищ у шкільному курсі фізики : посібник / [Авт. кол.: Ю.О.Жук, О.М.Соколюк, Н.П.Дементієвська, О.В.Слободяник, П.К.Соколов ; За редакцією Ю.О.Жука] ; Ін-т інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. – К.: Атіка, 2014. – 172 с.
3. Голобородько Е.П. Русский язык. 4 класс (по программе И.Ф.Гудзик, И.Н.Лапшиной) : рабочая тетрадь-пособие / Е.П.Голобородько, Е.А.Павлик, Ю.Ю.Мельничук, И.А.Бондаренко. – Х. : Изд. группа "Основа", 2014. – 185, [3] с. : ил. – (Серия "Начальная школа. Вариативный курс").
4. Голобородько Є.П. Усі уроки української мови в 6 класі. I семестр / Є.П.Голобородько, К.Ю.Голобородько, О.А.Павлик, С.В.Мунтян, І.А.Бондаренко. – Х. : Вид. група "Основа", 2014. – 201 [7] с. – Серія "Усі уроки".
5. Голобородько Є.П. Усі уроки української мови в 6 класі. II семестр / Є.П.Голобородько, К.Ю.Голобородько, О.А.Павлик, С.В.Мунтян,

І.А.Бондаренко. – Х. : Вид. група "Основа", 2014. – 295 [9] с. – Серія "Усі уроки".

6. Голобородько Е.П. Русский язык. 4 класс (по программе И.Ф.Гудзик, И.Н.Лапшиной) : рабочая тетрадь-пособие / Е.П.Голобородько, Е.А.Павлик, Ю.Ю.Мельничук, И.А.Бондаренко. – Х. : Изд. группа "Основа", 2014. – 185 с. : ил. – (Серія "Начальная школа. Вариативный курс").

7. Жалдак М.І. Початки стохастики. Факультативний курс для учнів старшої школи : Посібник / М.І.Жалдак, Г.О.Михалін, І.М.Білик. – К. : НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – 163 с.

8. Климова Н.А., Лук'янчук Н.В. Развитие социально-коммуникативной компетентности одарованных учнів початкової школи : посібник / За заг. ред. Н.В.Лук'янчук, Н.А.Климової. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 132 с.

9. Крячко І. Астрономія. Плани-конспекти уроків. 11-й клас : посіб. / Іван Крячко. – К. : Ред. газ. природничо-математичного циклу, 2014. – 163с. – (Б-ка "Шкільного світу").

10. Морзе Н.В., Вембер В.П., Саражинська Н.А. Сходінки до інформатики: інформативний курс з розвитку алгоритмічного, логічного та критичного мислення молодших школярів : методичний посібник для вчителя, 2 кл. / Н.В.Морзе, В.П.Вембер, Н.А.Саражинська / К. : Школяр, 2014. – 264 с.

11. Морзе Н.В., Вембер В.П., Войцехівський М.О., Кузьмінська О.Г., Проценко Т.Г. // Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інформатики 11 клас / Н.В.Морзе та ін. – Київ : Центр Навчально-методичної літератури, 2014. – 90 с.

12. Морзе Н.В., Вембер В.П., Войцехівський М.О., Кузьмінська О.Г., Проценко Т.Г. // Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інформатики 9 клас / Н.В.Морзе та ін. – Київ : Центр Навчально-методичної літератури, 2014. – 90 с.

13. Онопрієнко О. В. Компетентнісний підхід у навчанні математики / О. В. Онопрієнко, Н. П. Листопад, С. О. Скворцова. – К. : Ред. газ. з дошкільної та початкової освіти, 2014. – 128 с. – (Б-ка "Шкільного світу").

14. Програмно-інформаційні засоби формування систем знань навчального призначення : посібник / За ред. Стрижака О.Є. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 128 с.

15. Рибалка В.В. Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості дитини до майстерності дорослого : посібник / В.В.Рибалка. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 220 с.

16. Савченко О. Я. Уміння вчитися – ключова компетентність початкової освіти : посіб. / О. Я. Савченко. – К. : Пед. думка, 2014. – 128 с.

17. Сологуб А.І. Навчальні експериментальні хімічні дослідження (8-11 класи) : посібник / А.І.Сологуб. – Кривий Ріг : ТОВ "Іріда", 2014. – 110 с.

18. Сологуб А.І. Навчальні хімічні дослідження (10 клас) : посібник / А.І.Сологуб. – Кривий Ріг : ТОВ "Іріда", 2014. – 85 с.

19. Соціально-педагогічне проектування розвитку обдарованості учня в системі навчально-виховного процесу : посібник / За заг. ред. В.О.Киричука. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 192 с.

20. Тарадайник В.М. Використання інформаційно-соціального середовища розвитку обдарованої дитини : посібник / В.М.Тарадайник. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 68 с.

21. Ярошенко О.Г. Хімія. Довідник, тестові завдання / Ольга Ярошенко. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О.В., 2014. – 412 с.

22. Ярошенко О.Г. Неорганическая химия / В.А.Красицкий, Т.Н.Мякинник, И.Е.Шиманович, О.Г.Ярошенко – Минск : ОДО "Аверсэв", 2014. – 1,0.

23. Ярошенко О.Г. Общая химия / В.А.Красицкий, Т.Н.Мякинник, И.Е.Шиманович, О.Г.Ярошенко – Минск : ОДО "Аверсэв", 2014. – 1,0.

Навчальні програми

1. Загальна фізика. Програма нормативної навчальної дисципліни підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" напряму 6.040203 Фізика* / автори-укладачі: М.І.Шут, Л.Ю.Благодаренко, Т.Г.Січкара. – К. : НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2014. – 43 с.

2. Загальна фізика. Програма нормативної навчальної дисципліни підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" напряму 6.040201 Математика / автори-укладачі: М.І.Шут, Л.Ю.Благодаренко, Т.Г.Січкара. – К. : НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2014. – 43 с.

3. Загальна фізика. Програма нормативної навчальної дисципліни підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" напряму 6.040206 Астрономія / автори-укладачі: М.І.Шут, Л.Ю.Благодаренко, Т.Г.Січкара. – К. : НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2014. – 43 с.

4. Логвіненко Н. Сучасне українське фентезі. Навчальна програма курсу за вибором. 8–9 класи / Наталія Логвіненко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2014. – № 2. – С. 35–39.

5. Навчальні програми з географії для загальноосвітніх навчальних закладів. 6–7 класи / О. М. Топузов, О. Ф. Надтока, Т. Г. Назаренко, В. С. Яценко. – К. : Пед. думка, 2014 – 36 с.

6. Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років – "Оберіг" / наук. ред. А.М.Богущ; кер. проекту Б.М.Жебровський. – Т. : Мандрівець, 2014. – 48 с.

7. Программа по русскому языку для 6 класса общеобразовательных учебных заведений с русским языком обучения / программу подготовили: Е.П.Голобородько, Н.Г.Озерова, Г.А.Михайловская, В.И.Стативка, Л.В.Давидюк, Е.И.Быкова, Л.Г.Яновская, Ж.А.Кошкина // Русская словесность в школах Украины. – 2014. - № 3. – С. 2-5.

8. Руденко В. Д. Програма курсу за вибором "Операційні системи: теорія й практика" (для організації профільного навчання у старших класах

загальноосвітніх навчальних закладів) / В. Д. Руденко, В. В. Лапінський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2014. – № 1 (113). – С. 48–52.

9. Шевченко З.О. Програма факультативу "Загальнокультурний контекст вивчення української літератури у 8–9 класах" / Зоя Шевченко // Українська мова і література в школі. – 2014. – № 3. – С. 47–54.

Підручники

1. Бандровський О. Г. Всесвітня історія. Історія України : підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. Г. Бандровський, В. С. Власов. – К. : Генеза, 2014. – 256 с. : іл.

2. Басай Н. П. Паралелі 6 : підруч. з німецької мови для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. (2-й рік навчання) / Н. П. Басай. – К. : Методика Паблішинг, 2014. – 152 с. : іл.

3. Бібік Н.М. Я у світі 3 клас : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / Н.М.Бібік. – Х. : Вид. група "Основа", 2014. – 160 с.

4. Богуш А.М. Методика навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах : підр. для студ. вищ. навч. закл. / Алла Богуш; М-во освіти і науки України. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – К. : Слово, 2014. – 432 с.

5. Інформатика : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. з поглибленим вивченням предметів природничо-математичного циклу / А. М. Гуржій, В. В. Лапінський, Л. А. Карташова, В. Д. Руденко. – К. : Пед. думка, 2014. – 164 с.

6. Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П., Кузьмінська О.Г., Саражинська Н.А. Інформатика : підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н.В.Морзе, О.В.Барна, В.П.Вембер, О.Г.Кузьмінська, Н.А.Саражинська. – К. : Видавничий дім "Освіта", 2014. – 264 с.

7. Пометун О. І. Всесвітня історія. Історія України : підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. І. Пометун, П. В. Мороз, Ю. Б. Малієнко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 256 с. : іл.

8. Редько В. Іспанська мова (2-й рік навчання) : підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Валерій Редько, Валентина Береславська. – К. : Генеза, 2014. – 192 с. : іл.

9. Редько В. Іспанська мова (6-й рік навчання) : підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Валерій Редько, Валентина Береславська. – К. : Генеза, 2014. – 240 с. : іл.

10. Сімакова Л. А. Література : підруч. для 5 кл. шкіл з російською мовою навчання / Л. А. Сімакова. – К. : Пед. думка, 2014. – 240 с. : іл.

11. Сімакова Л. А. Література : підруч. для 6 кл. шкіл з російською мовою навчання / Л. А. Сімакова, В. В. Снегірьова, А. Д. Орлова. – К. : Пед. думка, 2014. – 160 с. : іл.

12. Тарара А. М. Технології : підруч. для учнів 1 кл. / А. М. Тарара, Б. М. Терещук, В. П. Тименко. – К. : Пед. думка, 2014. – 136 с. : іл.

13. Тарара А. М. Технології : підруч. для учнів 2 кл. / А. М. Тарара, Б. М. Терещук, В. П. Тименко. – К. : Пед. думка, 2014. – 144 с. : іл.
14. Технології (технічні види праці) : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / А. М. Тарара, В. І. Туташинський, Б. М. Терещук, В. П. Тименко. – К. : Пед. думка, 2014. – 172 с. : іл.
15. Хорошковська О. Н. Українська мова і мовлення : підруч. для 3 кл. шкіл з румунською мовою навчання / Ольга Хорошковська, Оксана Петрук. – К. : Пед. думка, 2014. – 186 с. : іл.
16. Хорошковська О. Н. Українська мова і мовлення : підруч. для 3 кл. шкіл з угорською мовою навчання / О. Н. Хорошковська, К. З. Повхан. – К. : Пед. думка, 2014. – 198 с. : іл.
17. Шищенко П. Г. Геоекологічне обґрунтування проектів : підручник / П. Г. Шищенко, О. П. Гавриленко. – К. : Альтерпрес, 2014. – 366 с.

Навчальні посібники

1. Басай Н. П. Німецька мова. Паралелі 5 : зошит з тестами для 5-го кл. загальноосвіт. навч. закл. (1-й рік навчання) / Н. П. Басай. – К. : Методика Паблішинг, 2014. – 64 с. : іл.
2. Басай Н. П. Паралелі 6 : робочий зошит з німецької мови для 6-го кл. загальноосвіт. навч. закл. (2-й рік навчання) / Н. П. Басай. – К. : Методика Паблішинг, 2014. – 84 с. : іл.
3. Бібік Н. М. Я у світі. 3 клас : експрес-контроль до підруч. Н. М. Бібік / Н. М. Бібік. – Х. : Вид. група "Основа", 2014. – 64 с. : іл.
4. Бібік Н. М. Я у світі. 3 клас : робочий зошит до підруч. Н. М. Бібік / Н. М. Бібік, Г. П. Бондарчук. – Х. : Вид. група "Основа", 2014. – 64 с. : іл.
5. Богущ А. М. Готуємо руку до письма : навч. посіб. для використ. в дошкіль. навч. закл. – 4-те вид. зі змінами і доп. / А. М. Богущ. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 106 с.
6. Вашуленко М. С. Зошит для оцінювання навчальних досягнень з української мови. 3 клас. Ч. 1 : Контрольні роботи / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 64 с. – (За новою програмою).
7. Вашуленко М. С. Зошит для оцінювання навчальних досягнень з української мови. 3 клас. Ч. 2 : Тематичний тестовий контроль / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 56 с. – (За новою програмою).
8. Вашуленко М. С. Підсумковий контроль знань з української мови. 2 клас / М. С. Вашуленко, С. Г. Дубовик. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 48 с. – (За новою програмою).
9. Вашуленко М. С. Підсумковий контроль знань з української мови. 3 клас / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 48 с. – (За новою програмою).

10. Вашуленко М. С. Робочий зошит з української мови. 3 клас. Ч. 1 / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська, О. І. Мельничайко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 64 с. : іл.
11. Вашуленко М. С. Робочий зошит з української мови. 3 клас. Ч. 2 / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська, О. І. Мельничайко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 56 с. : іл.
12. Вашуленко М. С. У світі рідного слова : зошит із розвитку мовлення. 2 клас / М. С. Вашуленко, С. Г. Дубовик. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 64 с. : рис. – (За новою програмою).
13. Вашуленко М. С. У світі рідного слова : зошит із розвитку мовлення. 3 клас / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 64 с. : іл. – (За новою програмою).
14. Вашуленко О. В. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою. 4 клас / О. В. Вашуленко. – К. : Центр навч.-метод. л-ри, 2014. – 88 с.
15. Власов В. С. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з історії України : 9-й кл. – К. : Центр. навч.-метод. л-ри, 2014. – 80 с.
16. Головка М. В. Контрольні роботи з фізики. 7 клас / М. В. Головка, В. М. Мацюк, Н. І. Струж. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 48 с.
17. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з фізики : 11-й кл. / Л. В. Непорожня [та ін.]. – К. : Центр навч.-метод. л-ри, 2014. – 128 с. : іл.
18. Коцур В.П. Суспільно-політична діяльність громадських об'єднань молоді в Україні в умовах соціально-політичних трансформацій другої половини 80-х – першої половини 90-х років ХХ ст. : навчальний посібник / В.П.Коцур, Ю.В.Бобровнік, С.М.Кикоть. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – 150 с.
19. Мартиненко В. Літературне читання. Робочий зошит. 3 клас : навч. посіб. / Валентина Мартиненко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 80 с. : іл. – (За новою програмою).
20. Мартиненко В. Літературне читання. Робочий зошит : навч. посіб. для учнів 2 кл. / Валентина Мартиненко. – [2-ге вид., доопрац.]. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 80 с. : іл. – (За новою програмою).
21. Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П., Кузьмінська О.Г. Зошит для практичних робіт та проектної діяльності з інформатики. 6 клас : навч. посіб. для загальноосвіт. навч. закл. / Н.В.Морзе, О.В.Барна, В.П.Вембер, О.Г.Кузьмінська. – К. : Видавничий дім "Освіта", 2014. – 64 с.
22. Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П. Зошит для контролю знань з інформатики. 6 клас : навч. посіб. для загальноосвіт. навч. закл. / Н.В.Морзе, О.В.Барна, В.П.Вембер, О.Г.Кузьмінська. – К. : Видавничий дім "Освіта", 2014. – 64 с.
23. Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П. Робочий зошит з інформатики. 6 клас : навч. посіб. для загальноосвіт. навч. закл. / Н.В.Морзе, О.В.Барна, В.П.Вембер, О.Г.Кузьмінська. – К. : Видавничий дім "Освіта", 2014. – 64 с.

24. Мороз П. В. Всесвітня історія. Історія України. Зошити для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів 6-х класів : навч. посіб. / П. В. Мороз. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 72 с. : іл.
25. Мороз П. В. Всесвітня історія. Історія України. Робочий зошит. 6 клас : навч. посіб. для загальноосвіт. навч. закл. / П. В. Мороз, О. В. Галегова. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 112 с. : іл.
26. Онопрієнко О. В. Зошит для письма для учнів 1 класу (за "Букварем" М. Д. Захарійчук, В. О. Науменко). Ч. 1 / О. В. Онопрієнко, А. Д. Цимбалару. – К. : Літера ЛТД, 2014. – 56 с.
27. Онопрієнко О. В. Зошит для письма для учнів 1 класу (за "Букварем" М. Д. Захарійчук, В. О. Науменко). Ч. 2 / О. В. Онопрієнко, А. Д. Цимбалару. – К. : Літера ЛТД, 2014. – 56 с.
28. Пономарьова К. І. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою: 4-й кл. / К. І. Пономарьова, Л. А. Гайова. – К. : Центр навч.-метод. л-ри, 2014. – 96 с.
29. Пономарьова К. І. Зошит для тестової перевірки знань з української мови : навч. посіб. для 3 кл. загальноосвіт. навч. закл. / К. І. Пономарьова. – К. : Генеза, 2014. – 54 с.
30. Пономарьова К. І. Зошит з розвитку мовлення "Подружися зі словом" : навч. посіб. для 3 кл. загальноосвіт. навч. закл. / К. І. Пономарьова. – К. : Генеза, 2014. – 56 с. : рис.
31. Пономарьова К. І. Картки для поточної перевірки знань з української мови. 2 клас : навч. посіб. / К. І. Пономарьова. – К. : Літера ЛТД, 2014. – 128 с.
32. Пономарьова К. І. Картки для поточної перевірки знань з української мови. 3 клас : навч. посіб. / К. І. Пономарьова. – К. : Літера ЛТД, 2014. – 128 с.
33. Пономарьова К. Українська мова. 3-й клас. Орієнтовні завдання для перевірки навчальних досягнень / Катерина Пономарьова // Учитель початкової школи. – 2014. – № 9. – С. 19–23.
34. Пономарьова К. Українська мова. 3-й клас. Орієнтовні завдання для перевірки навчальних досягнень (Псеместр) / Катерина Пономарьова // Учитель початкової школи. – 2014. – № 12. – С. 22–26.
35. Прищепя О. Ю. Зошит для письма. № 1 : навч. посіб. / О. Ю. Прищепя, О. В. Вашуленко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 64 с. : іл.
36. Прищепя О. Ю. Зошит для письма. № 2 : навч. посіб. / О. Ю. Прищепя, О. В. Вашуленко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 64 с. : іл.
37. Прищепя О. Ю. Моя перша абетка. Ч. 1 : навч. посіб. для дітей старшого дошкільного віку / О. Ю. Прищепя, О. В. Вашуленко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 64 с. : іл.
38. Прищепя О. Ю. Моя перша абетка. Ч. 2 : навч. посіб. для дітей старшого дошкільного віку / О. Ю. Прищепя, О. В. Вашуленко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 64 с. : іл.

39. Прищепа О. Ю. Робочий зошит для підготовки до навчання письма дітей старшого дошкільного віку. Ч. 1 / О. Ю. Прищепа, О. В. Вашуленко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 48 с. : іл.
40. Прищепа О. Ю. Робочий зошит для підготовки до навчання письма дітей старшого дошкільного віку. Ч. 2 / О. Ю. Прищепа, О. В. Вашуленко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 48 с. : іл.
41. Прищепа О. Ю. Тетрадь по письму и розвитку речи. 1 класс. № 1 : учебн. пособие / Прищепа О.Ю., Вашуленко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 64 с. : рис.
42. Прищепа О. Ю. Тетрадь по письму и розвитку речи. 1 класс. № 2 : учебн. пособие / Прищепа О.Ю., Вашуленко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 64 с. : рис.
43. Редько В.Г. Іспанська мова : робочий зошит для 3-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / Валерій Редько, Валентина Береславська. – К. : Генеза, 2014. – 72 с. : іл.
44. Ремех Т. О. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з правознавства (практичний курс) : 9 кл. / Т. О. Ремех. – К. : Центр навч.-метод. л-ри, 2014. – 48 с.
45. Савченко О. Я. Моя домашня читальня : посіб. для позакл. читання у 2 кл. / О. Я. Савченко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 160 с. : іл.
46. Савченко О. Я. Моя домашня читальня : посіб. для позакл. читання у 3 кл. / О. Я. Савченко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 160 с. : іл.
47. Савченко О. Я. Я люблю читати : навч. посіб. з літературного читання для учнів 2 кл. / О. Я. Савченко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 160 с. : іл.
48. Савченко О. Я. Я люблю читати : навч. посіб. з літературного читання для учнів 3 кл. / О. Я. Савченко. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 160 с. : іл.
49. Хорошковська О. Н., Повхан К. З. "Буквар" : експериментальний посіб. для загальноосвіт. навч. закл. з угорською мовою навчання. Частина II / О. Н. Хорошковська, К. З. Повхан. – К. : Ін-т педагогіки, 2014. – 96 с. : іл.
50. Цимбалару А. Д. Математика. 3 клас. Ч. 1 : робочий зошит до підруч. Ф. М. Рівкінд, Л. В. Оляницької / А. Д. Цимбалару, О. В. Камінська. – Х. : Ранок, 2014. – 64 с. : іл.
51. Цимбалару А. Д. Математика. 3 клас. Ч. 2 : робочий зошит до підруч. Ф. М. Рівкінд, Л. В. Оляницької / А. Д. Цимбалару, О. В. Камінська. – Х. : Ранок, 2014. – 64 с. : іл.
52. Школа друзів планети. Уроки для сталого розвитку. 1–2 клас : навч. посіб. для учнів / О. І. Пометун, А. Д. Цимбалару, О. В. Онопрієнко, І. В. Андрусенко. – Дніпропетровськ : Ліра, 2014. – 124 с. : іл.
53. Шут М.І., Касперський А.В., Шут А.М. Електрика і магнетизм : навчальний посібник для самостійного вивчення курсу фізики. – К. : НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – 258 с.

Навчально-методичні посібники

1. Басай Н. П. Німецька мова. Паралелі 5 : книга для вчителя для 5-го кл. загальноосвіт. навч. закл. (1-й рік навчання) / Н. П. Басай. – К. : Методика Паблішинг, 2014. – 80 с. : іл.
2. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. комплект : посіб. та предметні картинки : [зошит із 216 предмет. картинок за 18 темат. групами та 3 касових поля з 18 кишеньками] / А.М.Богуш, Н.В.Гавриш ; М-во освіти і науки України. – К. : Генеза, 2014. – 160 с. – (Настільна книжка вихователя).
3. Вашуленко М. С. Навчання української мови в 3 класі: метод. посіб. / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська. – К. : Вид. дім "Освіта", 2014. – 256 с. – (Учителю початкових класів).
4. Мартинюк М.Т. Вибрані питання теорії і практики шкільного курсу фізики : навч.-метод. посіб. / М.Т.Мартинюк, М.В.Декарчук. – Умань : ФОП Жовтий О.О., 2014. – 116 с.
5. Мартинюк М.Т. Методика навчання фізики у вищій школі / М.Т.Мартинюк, М.В.Декарчук. – Умань : ФОП Жовтий О.О., 2014. – 118 с.
6. Мартинюк М.Т. Тенденції розвитку шкільного курсу фізики : навч.-метод. посіб. / М.Т.Мартинюк, М.В.Декарчук. – Умань : ФОП Жовтий О.О., 2014. – 106 с.
7. Мартинюк М.Т. Теоретичні основи шкільного курсу фізики : навч.-метод. посіб. / М.Т.Мартинюк, М.В.Декарчук, О.В.Гнатюк. – Умань : ФОП Жовтий О.О., 2014. – 116 с.
8. Пометун О. Викладання історії в 6 класі : посіб. для вчителя / Олена Пометун, Юлія Малієнко, Петро Мороз. – К. : ТОВ "Поліпринт", 2014. – 96 с. – (Б-ка журн. "Історія та суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання").
9. Тарара А. М. Технічна творчість учнів основної школи у процесі проектної і технологічної діяльності : навч.-метод. посіб. / А. М. Тарара. – К. : Пед. думка, 2014. – 134 с.
10. Формування літературної компетентності учнів-читачів 5 класу (за змістовими лініями державного стандарту освітньої галузі "Мови і літератури") : навч.-метод. посіб. / уклад. В. І. Шуляр, С. П. Паламар. – Миколаїв : ОППЮ, 2014. – 100 с.
11. Школа друзів планети. Уроки для сталого розвитку : метод. посіб. для вчителя з курсу за вибором для 1–2-го кл. / О. І. Пометун, А. Д. Цимбалару, О. В. Онопрієнко, І. В. Андрусенко. – Дніпропетровськ : Ліра, 2014. – 140 с. : табл.

Методичні рекомендації

1. Використання сервісів електронної бібліотеки установи : методичні рекомендації / [Новицька Т.Л., Савченко З.В., Ткаченко В.А.]; за наук. ред. проф. О.С.Спіріна. – К. : ІТЗН НАПН України, 2-14. – 72 с.

2. Віннік Н.Д. Психолого-педагогічні підходи до особистісного розвитку інтелектуально обдарованих старшокласників : методичні рекомендації / Н.Д.Віннік. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 26 с.
3. Інструктивно-методичні матеріали щодо контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів / О. Савченко, Н. Бібік, М. Вашуленко [та ін.] // Початкова школа. – 2014. – № 4 (538). – С. 1–49.
4. Кохно Т. Н. Формування читацьких навичок на уроках літературного читання у 3 класі : метод. рек. / Т. Н. Кохно. – К. : Пед. думка, 2014. – 52 с.
5. Полонська Т. К. Профільне навчання іноземної мови учнів старшої школи : метод. рек. / Т. К. Полонська. – К. : Пед. думка, 2014. – 80 с.
6. Полухін Н.І. Дистанційна підтримка дослідницької діяльності учнів: методичні рекомендації / Н.І.Полухін. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 106 с.
7. Створення та технічна підтримка бібліотеки установи НАПН України : методичні рекомендації / [Іванова С.М., Савченко З.В., Спірін О.М., Яцишин А.В.]; за наук. ред. проф. О.М.Спіріна. – К. : ПТЗН НАПН України, 2014. – 74 с.

Додаткова продукція. Інформаційні бюлетені

1. Сороко Н.В. Оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності учнів (досвід Естонії і Латвії) Інформаційний бюлетень № 1 / Н.В.Сороко / [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua> (0,2 д.а.).
2. Іванюк І.В. Оцінювання інформаційно-комунікаційної підтримки забезпечення громадськості доступом до публічної інформації на рівні районних відділів освіти та обласних управлінь совіти в Україні. – Інформаційний бюлетень № 2 / І.В.Іванюк / [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.ime.edu-ua.net/bul.html> (0,2 д.а.).
3. Овчарук О.В. Оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності в системі загальної середньої освіти: загальні підходи. Інформаційний бюлетень № 3 / О.В.Овчарук / [Електронний ресурс] / О.В.Овчарук. – № 3. – 2014. –Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua> (0,5 д.а.).
4. Гриценчук О.О. Інформаційний бюлетень "Моніторинг громадянської компетентності з використанням ІКТ. Досвід Міжнародної асоціації оцінювання навчальних досягнень (The International Association for the Evaluation of Educational Achievement - IEA), програма ICCS 2016 (International Civic and Citizenship Education Study). [Електронний ресурс] / О.О.Гриценчук. - № 4. - 2014. –Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua> (0,5 д.а.).
5. Кравчина О.Є., Білоус О.В. ІК-компетентність в системі середньої загальної освіти Німеччини, Чехії та Словаччини : Інформаційний бюлетень № 5 / О.Є.Кравчина, О.В.Білоус / [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua> (0,4 д.а.).
6. Малицька І.Д. Учасники процесу реформування системи освіти Великої Британії. Інформаційний бюлетень [Електронний ресурс] / І.Д.Малицька. – № 6. – 2014. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua> (0,5 д.а.).

XIV.4. ВІДДІЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Монографії

1. Полікультурна освіта в контексті загальнокультурного розвитку особистості педагога: [монографія] / авт. кол.: Л.О. Хомич, Л.Ю. Султанова, Т.О. Шахрай. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 13,0.
2. Епістимологія українознавства: педагогічний контекст: [монографія] / Т.П. Усатенко. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 8,0.
3. Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія і практика: [монографія] / авт. кол.: Н.М. Авшенюк та ін. – Кіровоград: "Імекс-ЛТД", 2014. – 13,0.
4. Психологія профорієнтації в системі педагогічної освіти: [монографія] / авт. кол.: Н.М. Ігнатович та ін. – Кіровоград: "Імекс-ЛТД", 2014. – 15,5.
5. Професійне навчання кваліфікованих робітників в умовах високотехнологічного виробництва: теорія і практика: [монографія] / авт. кол.: В.О. Радкевич, В.М. Аніщенко, Н.В. Кулалаєва, Г.І. Лук'яненко, А.М. Михайличенко, В.Є. Скульська; за наук. ред. В.О. Радкевич. – К.: ТОВ "НВП Поліграфсервіс", 2014. – 15,0.
6. Професійні стандарти і кваліфікації у країнах з високорозвинутою економікою / Л.П. Пуховська, А.О. Ворначев, С.В. Мельник, Ю.І. Кравець; за наук. ред. Л.П. Пуховської. – К.: "НВП Поліграфсервіс", 2014. – 10,0.
7. Підготовка учнів ПТНЗ до планування й реалізації професійної кар'єри: теорія і практика: монографія / [С.В. Алексєєва, Д.О. Закатнов, В.Ф. Орлов та ін.]; за наук. ред. Д.О. Закатнова. – К.: ТОВ "НВП Поліграфсервіс", 2014. – 10,0.
8. Розвиток інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ: теорія і практика: монографія / В.В. Ягупов, Н.О. Величко, І.В. Гириловська, А.Г. Гуралюк, Д.О. Закатнов, Л.А. Майборода, В.В. Паржницький, за наук. ред. В.В. Ягупова. – К.: ТОВ "НВП Поліграфсервіс", 2014. – 10,0.
9. Управління розвитком професійно-технічної освіти в сучасних умовах: теорія і практика: монографія / [Г.В. Єльнікова [та ін.]; за ред. В.І. Свистун. – К.: "НВП Поліграфсервіс", 2014. – 20,0.
10. Вплив трансформації ринкової економіки на управління розвитком професійно-технічної освіти: монографія / авт. кол. В.І. Свистун, Г.В. Єльнікова, Л.М. Петренко та ін., за наук. ред. В.І. Свистун. – К.: ТОВ "НВП Поліграфсервіс", 2014. – 10,0.
11. Теорія і практика впровадження інноваційних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників: монографія / [П.Г. Лузан, В.М. Манько, Л.В. Нестерова, Г.М. Романова]; за заг. ред. Г.М. Романової. – К.: ТОВ "НВП Поліграфсервіс", 2014. – 10,0.
12. Дидактичні основи створення аудіовізуальних електронних засобів для середньої загальноосвітньої школи: монографія / авт. кол.:

В.П. Волинський, О.С. Красовський, О.В. Черноус; за наук. ред. А.М. Гуржія. – К.: Педагогічна думка, 2014. – 20,0.

13. Романовський О.Г. Підготовка конкурентноспроможної управлінської гуманітарно-технічної еліти: монографія / О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов, Т.В. Гура. – Х.: Видавець Савчук О.О., 2014. – 14,0.

Матеріали конференцій

1. Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей: зб. матеріалів X міжнар. педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П. Рудницької / [гол. ред. І.А. Зязюн]. – Чернівці: Зелена Буковина, 2014. – Вип. 5(9). – 16,5.

2. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали Звітної наук.-практ. конф. [24–25 березня 2014 р., м. Київ] / Ін-т професійно-технічної освіти НАПН України; [за заг. ред. В.О. Радкевич]. – К., 2014. – Т.3. – 3,0.

3. Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення в умовах соціально-економічної нестабільності: матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф. (28 жовтня 2014 р., м. Київ): у 2 ч. – Ч.1 / уклад.: Л.М. Капченко, С.О. Тарасюк, Л.Г. Авдєєв та ін. - К.: ІПК ДСЗУ, 2014. – 3,0.

4. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали Всеукраїнської (звітної) наук.-практ. конф. (м. Київ, 28-29 березня 2014 р.) / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України / за заг. ред. В.О. Радкевич. – К.: ІІТО НАПН України, 2014. – 0,2.

5. Звітна науково-практична конференція Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти НАПН України "Професійна підготовка майбутніх кваліфікованих робітників" [Текст], [25 лютого 2014 р.]: зб. матеріалів. – Львів : СПОЛОМ, 2014. – 3,0.

6. Матеріали звітної науково-практичної конференції Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. – Львів: СПОЛОМ, 2014. – 2,5.

7. Розвиток інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів: матеріали науково-практичного Інтернет-семінару (м. Київ, 18 березня 2014 року) / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України / за ред. І.В. Гириловської. – К.: ІІТО НАПН України, 2014. – 2,5.

8. Нове у педагогіці та психології сучасного світу: збірник тез наукових робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 28-29 листопада 2014 р.). – Львів: ГО "Львівська педагогічна спільнота", 2014. – 3,0.

Збірники наукових праць

1. Етика і естетика педагогічної дії / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – 2014. – №7. – 9,0.

2. Етика і естетика педагогічної дії / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – 2014. – №8. – 9,0.
3. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. – 2014. – Вип. 1 (8). – 12,0.
4. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. – 2014. – Вип. 2 (9). – 13,0.
5. Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки та перспективи: зб. наук. пр. / [редкол.: В.О. Радкевич (голова) та ін.]. – К.: Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2014. – Вип. 4. – К.: "НВП Поліграфсервіс" – 12,0.
6. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка: зб. наук. пр. / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України; [Ред. кол.: В.О. Радкевич (голова) та ін.]. – К.: ТОВ "НВП Поліграфсервіс", 2014. – Вип. 7 – 12,0.
7. Сікорський П.І. Збірник наукових праць. – Л.: ФОП Корпан Б.І., 2014. – Т. 5. – 22,5.
8. Філіпчук Г.Г. "Духа не вгашайте!": Публіцистика / Г.Г. Філіпчук. – К.: Вид-во Товариства "Просвіта" ім. Т.Шевченка, 2014. – 2,0.

Найвагоміші наукові статті

1. Ничкало Н.Г. Особливості організації і якісного вимірювання результатів педагогічних досліджень в Україні // *Badanie – dojrzewanie – rozwój (nadrodzedodoktoratu). Tradycja i nowe rozumienie badan jakościowych Profesorowi Stanisławowi Kaczorowi w 90-lecie urodzin / pod red. Franciszka Szloska. – Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie ; Instytut Technologii Eksploatacji – PIB w Radomiu, 2014. – S. – 0,5.*
2. Гуржій А.М., Карташова Л.А. Електронний посібник – інноваційний засіб навчання у системі професійної освіти // Збірник наукових праць "Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми". – Вип. 37. – Київ-Вінниця, 2014. – 0,5.
3. Огієнко О.І. Тенденції реформування вищої освіти Великої Британії в контексті євроінтеграційних процесів / О.І. Огієнко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал СумДПУ імені А.С.Макаренка. – 2014. – № 1(35). – 0,5.
4. Лук'янова Л.Б. Професійна діяльність викладачів-андрагогів (зарубіжний досвід) / Лариса Лук'янова // Професійна порівняльна педагогіка. – № 3 (Т.4), 2014: наук. журнал / гол. ред. Н.М. Бідюк. – К.-Хмельницький: ХНУ, 2014. – 0,5.
5. Рибалка В.В. Визначення особистості та суспільно-особистісна орієнтація професійної підготовки й інтелектуальної праці психологів і педагогів / В.В. Рибалка // Теорія і практика управління соціальними системами:

філософія, психологія, педагогіка, соціологія. Щоквартальний наук.-практ. журн. НТУ, Харківський політехнічний інститут". – Х. – 2014. – №1. – 0,5.

6. Радкевич В.О. Ринок інноваційної праці і трудового потенціалу в Україні // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка: зб. наук. пр. – Вип.7 / Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України; [редкол.: В.О. Радкевич (голова) та ін.]. – К.:ТОВ "НВП Поліграфсервіс", 2014. – 0,4.

7. Романова Г.М. Розвиток готовності педагогів професійного навчання до запровадження особистісно-розвивальних педагогічних технологій // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка: зб. наук. пр. – Вип. 8. – К.: "Пед. думка", 2014. – 0,8.

8. Романовський О.Г. Програми подвійного диплома: моделі та перешкоди в їх реалізації у межах національної системи вищої освіти / О.Г. Романовський, В.М. Мороз // Теорія і практика управління соціальними системами: щокварт. наук.-практ. журн. – Х.: НТУ "ХПІ" – 2014. – № 3. – 0,5.

9. Слипчишин Л.В. Интеграция профессий как эффективный механизм адаптации к изменениям на рынке труда / Л.В. Слипчишин // Отечественная и зарубежная педагогика. – 2014. – № 3. – 0,6.

10. Васянович Г. Дидактичні засади формування професійних якостей майбутніх кваліфікованих робітників / Григорій Васянович, Василь Онищенко // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2014. – № 1. – 1,0.

Державні стандарти

1. Державний стандарт професійно-технічної освіти "Майстер ресторанного обслуговування" / авт. кол.: В.В. Супрун, В.О. Радкевич, В.В. Паржницький, С.Г. Кравець, Ю.І. Кравець та ін. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ipto.kiev.ua/files/metodika/standarty/dspto_ro_28_10_20132028.10.13.pdf – 1 д.а.

Підручники

1. Гуржій А.М., Лапінський В.В., Карташова Л.А., Руденко В.Д. Інформатика. 5 клас. Рекомендовано МОН України як підручник для учнів 5 класу загальноосвіт. навч. закл. – К.: Педагогічна думка, 2014. – 7,0.

2. Професійна орієнтація: підручник / авт. кол.: Н.М. Ігнатович та ін. – Кіровоград: "Імекс-ЛТД", 2014. – 11,5.

3. Основи наукових досліджень: навч. підруч. / П.Г. Лузан, С.В. Виговська, І.В. Сопівник. – К.: Вид-во "Логос", 2014. – 480 с.

4. Ємчик Л.Ф. Основи біологічної фізики і медична апаратура: підруч. / Л.Ф. Ємчик. – 2-ге вид., виправл. – К.: ВСВ "Медицина", 2014. – 18,0.

Навчально-методичні посібники

1. Субтельна Г.В. Підвищення рівня фахової підготовки у професійному шкільництві Галичини: навч. посіб. / Г.В. Субтельна; за ред. Я.Г. Камінецького; упоряд.: Я.Г. Камінецький, Л.Я. Криницька. – Л.: Норма, 2014. – 8,0.

2. Собко Я.М. Теоретико-методичні основи впровадження інтегративних курсів у професійно-технічній освіті: навч.-метод. посіб. / Я.М. Собко. – Л.: Норма, 2014. – 8,0.
3. Гуржий А.Н., Карпухин А.В., Тимофеев В.А., Кочуева З.А. INTERNET-технологии в бизнесе. Рекомендовано МОН Украины как учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – Х.: Компания СМІТ, 2014. – 14,0.
4. Романовський О.Г. Аудит і оцінювання управлінської діяльності / О.Г. Романовський, М.В. Черкашин, М.О. Науменко, Є.М. Грабовський, Т.В. Гура, Є.В. Воробйова. – Х.: НТУ "ХП", 2014. – 12,0.
5. Романовський О.Г. Педагогіка розуміння як перспективний напрям розвитку вищої освіти / О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов, С.М. Резнік, Ж.Б. Богдан. – Х.: НТУ "ХП", 2014. – 12,0.
6. Романовський О.Г. Конфліктне спілкування в інженерній діяльності / О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов, Н.В. Підбуцька. – Х.: НТУ "ХП", 2014. – 13,0.
7. Романовський О.Г. Психологія: практикум / О.Г. Романовський, Т.В. Гура, О.А. Ігнатюк, Н.С. Моргунова, О.А. Резван. – Х.: Изд-во "Точка", 2014. – 10,0.
8. Скиба М.Є. Практичні аспекти застосування об'єктів права інтелектуальної власності: навч. посіб. / Г.М. Драпак, С.Л. Горященко. – Хмельницький: ХНУ, 2014. – 10,0.

Посібники

1. Алексеєва С.В. Методика використання інформаційних технологій у професійній діяльності методистів професійно-технічних навчальних закладів: метод. реком. / Світлана Алексеєва. – К.: Мистецький інститут моделювання та дизайну ім. С Далі, 2014. – 3,0.
2. Методи і форми організації навчання фахівців аграрної галузі: навч. посіб. / П.Г. Лузан, А.А. Каленський. – К.: Вид-во "Логос", 2014. – 280 с.
3. Мотиваційно-сміслові детермінанти саморегуляції професійної діяльності педагогів: посіб. / З.Л. Становських. – Кіровоград: "Імекс-ЛТД", 2014. – 6,5.
4. Педагогічні основи формування змісту підготовки кваліфікованих робітників за інтегрованими професіями: посібник / С.Г. Кравець, Ю.І. Кравець, Н.П. Дерев'янку, О.Г. Оліферчук. – К.: ТОВ "НВП Поліграфсервіс", 2014. – 6,0.
5. Професіограми і психограми професій педагогічного спрямування: посіб. / В.В. Синявський. – Кіровоград: "Імекс-ЛТД", 2014. – 3,0.
6. Психодіагностичне забезпечення профорієнтації в системі педагогічної освіти: посіб. / авт. кол. Н.М. Ігнатович та ін. – Кіровоград: "Імекс-ЛТД", 2014. – 11,0.
7. Сліпчишин Л.В. Творчість як засіб розвитку професійної компетентності майбутнього робітника: посіб. / Л.В. Сліпчишин. – Л.: СПОЛОМ, 2014. – 3,0.

Методичні рекомендації

1. Будник О.Б. Технології соціально-педагогічної діяльності в початковій школі: методичний супровід навчального спецкурсу: [текст] / Олена Богданівна Будник / Педагогічний інститут; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – Ів.-Франківськ, 2014. – 4,0.
2. Застосування особистісно-розвивальних педагогічних технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників" (методичні рекомендації для педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів, працівників науково-навчально-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти МОН України)/ М. В. Артюшина, Я. Ю. Білоконь, І. Б. Дремова, О. Б. Кошук, І. А. Мося', Т. М. Пашенко, Г. М. Романова; за ред. Г. М. Романової. – К.: Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України, 2014. – 5,0.
3. Литвин А.В. Методологічні засади поняття "педагогічні умови": на допомогу здобувачам наукового ступеня / А.В. Литвин; Львівський НПЦ ІПТО. – Л.: СПОЛОМ, 2014. – 3,0.
4. Методичні основи створення підручника нового покоління для професійно-технічних навчальних закладів: [метод. реком.] / А.Г. Гуралюк, О.В. Діденко, Г.В. Єльнікова, В.Т. Лозовецька, П.Г. Лузан, В.Д. Швець, В.В. Юрженко, Л.С. Гуменна, А.Б. Зуєва, В.С. Локшин, М.Л. Ростока, І.М. Шупік / за наук. ред. Л.А. Карташової / – К.: ТОВ "НВП Поліграфсервіс", 2014. – 3,0.
5. Особливості підготовки та оцінювання творчих робіт учнів професійно-технічних навчальних закладів [текст]: метод. реком. / Т.Д. Якимович, О.О. Стечкевич, К.В. Криворучко. – Л.: Споллом, 2014. – 1,5.
6. Романовський О.Г. Програма, методичні вказівки та контрольне завдання з курсу "Філософія досягнення успіху" / О.Г. Романовський, В.Є. Михайличенкою – Х.: НТУ "ХП", 2014. – 0,9.
7. Романовський О.Г. Програма, методичні вказівки та контрольні завдання з курсу "Менеджмент організацій" для підготовки магістрів напряму "Специфічні категорії" зі спеціальності 8.18010018 "Адміністративний менеджмент" / О.Г. Романовський, М.М. Гуревічов, А.В. Долгарев, О.С. Пономарьов. – Х.: НТУ "ХП", 2014. – 0,9.
8. Романовський О.Г. Критерії та рівні розвитку конкурентоспроможності фахівця / О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов, С.М. Резнік. – Х.: НТУ "ХП", 2014. – 1,5.
9. Романовський О.Г. Мотивація досягнення як умова конкурентоспроможності майбутнього фахівця / О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов, Л.М. Грень, С.М. Резнік. – Х.: НТУ "ХП", 2014. – 2,0.
10. Романовський О.Г. Оцінка конкурентоспроможності фахівця і якості його професійної підготовки / О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов, М.М. Гуревічов, С.М. Резнік. – Х.: НТУ "ХП", 2014. – 2,5.
11. Сучасне виховання в практиці роботи педагогів системи професійно-технічної освіти: зб. виховних заходів / уклад. Л.В. Сліпчишин; ЛНПЦ ІПТО НАПН України, НМЦ ІПТО у Львів. обл. – Л., 2014. – 20,0.

Довідкова продукція

1. Освіта дорослих: енциклопедичний словник / за ред. В.Г. Кременя, Ю.В. Ковбасюка; [упоряд.: Н.Г. Протасова, Ю.О. Молчанова, Т.В. Куренна; ред. рада: В.Г. Кремень, Ю.В. Ковбасюк, Н.Г. Протасова та ін.]; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України [та ін.]. – К.: Основа, 2014. – 496 с.

XIV.5. Відділення вищої освіти**Монографії**

1. Балабанов К.В. Формирование международной эколого-экономической системы безопасности: международный, национальный, региональный аспект / Менеджмент и маркетинг для устойчивого развития: коллективная монография / [К.В. Балабанов, Ю.И. Чентуков и др.]. – Днепропетровск, 2014. – 12,4.

2. Балабанов К.В. Этнический фактор в формировании поликультурного общества: опыт Приазовья // Личностная депривация: юридический, психологический, междисциплинарный аспекты: коллективная монография / отв. ред. В.М. Мелихов, О.Н. Макаренко, Г.Г. Егоров, перевод Е.А. Федорова. – Волгоград: ООО "Царицынская политическая компания", 2014. – 0,4.

3. Дослідницькі університети: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. А.Ф. Павленка, д.е.н., проф. Л.Л. Антонюк. – К.: КНЕУ, 2014.

4. Духовно-культурні цінності виховання Людини: монографія / Г.П. Шевченко, Т.Л. Антоненко, О.С. Белих, Є.А. Зеленов, І.М. Карпенко, О.Є. Крсец, С.С. Рашидова, С.Ф. Рашидов, Н.В. Фунтікова, О.О. Шайкіна. – Луганськ: Вид-во "НОУЛІДЖ", 2014. – 15,0.

5. Історія Київського університету: монографія / І.В. Верба, О.В. Вербовий, Т.Ю. Горбань та ін.; кер. авт. кол. В.Ф. Колесник; голова ред. кол. Л.В. Губерський. – ВПЦ "Київський університет", 2014. – 40,0.

6. Ківалов С. Сучасний стан та напрями вдосконалення правових механізмів підтримки інновацій, комерціалізації досліджень, захисту прав інтелектуальної власності підприємництва в Україні / С. Ківалов, О. Подцерковний, Л. Романалзе, Д. Зятина // Досвід європейських університетів з комерціалізації інновацій та можливості його застосування в Україні: монографія / заг. ред.: В. Шатоха, ред. кол.: М. Карпаш, В. Туляков, А. Петренко, А. Фалалеев, А. Ферябов, Б. Залеська, К. Мітчел, Ж. Пабла, Ж. Сілва. – Дніпропетровськ: "Дріант", 2014. – 0,2.

7. Ківалов С.В. Вибрані праці / С.В. Ківалов. – О.: Фенікс, 2014. – 50,0.

8. Кононенко В.І., Грещук В.В. та ін. Тарас Шевченко: погляд з третього тисячоліття: колективна монографія; відп. ред. С.І. Хороб. – Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2014. – 16,5. Авторський текст "Тарас Шевченко: поетичний образ автора". – 0,9.

9. Кононенко В., Митнік І. та ін. Тенденції розвитку української лексики та граматики: колективна монографія; за ред. В. Кононенко, І. Митнік. – Т. 1. – Ч. 1. – Warszawa: Uniwersytet Warszawski, 2014. – 15,5. Авторський текст "Розвиток сучасної української літературної мови: стан і перспективи". – 0,9.

10. Концептуально-методологічні основи проектування методів і засобів діагностики освітніх результатів у вищих навчальних закладах : монографія / За заг. ред. В.І. Лугового, О.Г. Ярошенко. – К.: "Педагогічна думка", 2014. – 234 с.

11. Стратегія посткризового розвитку зовнішньоекономічного сектора України: монографія / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, В.В. Юхименко [та ін.]; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 30,0.

12. Скрипнюк О.В. Правова реформа в Україні / О.В. Скрипнюк // Правова еліта України. – К.: Логос України, 2014. – 0,8.

13. Таланчук П.М. Українські реалії: негаразди, загрози, надії: публіцистика в співавторстві. – К.: Університет "Україна", 2014. – 14,0.

14. Таланчук П.М. На роздоріжжі...: публіцистика в співавторстві // – К.: Університет "Україна", 2014. – 19,0.

Підручники

1. Біофізика. Фізичні методи аналізу та метрологія: підручник / Е.І. Личковський, В.О. Тіманюк, О.В. Чалий [та ін.]; за ред. Е.І. Личковського, В.О. Тіманюка. – Вінниця: Нова Книга, 2014. – 21,0.

2. Вища математика: підручник / Е.І. Личковський, П.Л. Свердан, В.О. Тіманюк, О.В. Чалий; за ред. Е.І. Личковського, П.Л. Свердана. – Вінниця: Нова Книга, 2014. – 29,0.

3. Методологія професійної підготовки практичного психолога: підручник / О.В. Глузман, Т.С. Яценко, О.М. Усатенко. – Дніпропетровськ: Інновація, 2014. – 16,0.

4. Глузман О.В. Личностно-ориентированная подготовка студентов университета к профессионально-педагогической деятельности: теория и практика. – Ялта: КГУ, 2014. – 20,0.

5. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина: підручник / С.В. Ківалов, І.О. Картузова, А.Ю. Осадчий. – О.: Фенікс, 2014. – 15,0.

6. Ківалов С.В. Передмова // Цивільний процес України: підручник / за заг. ред. д.ю.н., проф. Р.М. Мінченко. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. – 0,2.

7. Міжнародна економіка: підручник. У 2-х ч. / за наук. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – Ч. 1. – 30,0.

8. Міжнародна економіка: підручник. У 2-х ч. / за наук. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – Ч. 2. – 17,0.

9. Митне регулювання ЗЕД: підручник / за наук. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 25,0.

10. Основи менеджменту: підручник для студ. вищ. навч. закл. / кол. авт.; за ред. А.А. Мазаракі. – Харків: Фоліо, 2014. – 38,0.

11. Основи економічних знань: баз. підруч. для студ. вищ. навч. закл. нееконом, напрямів підгот. / кол. авт.; за ред. А.Ф. Павленка, В.С. Савчука, Ю.К. Зайцева. – Харків: Фоліо, 2014. – 34,0.
12. Педагогічна психологія: підручник / М.Б. Євтух, Е.В. Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна – К.: Кондор-Видавництво, 2014. – 21,0.
13. Педагогическая психология: учебник / под ред. Н.Б. Евтуха, Ю.В. Пелеха, М.С. Яницкого. – Ровно: Фирма "Ассоль", 2014. – 13,0.
14. Міжнародні системи та глобальний розвиток: підручник / В.А. Манжола, О.А. Коппель, М.Г. Капітоненко та ін.; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжоли; КНУ – 2 вид., перероб. і допов. – К.: Знання, 2014. – 24,0.
15. Регіонознавство: підручник / В.В. Копійка, В.П. Крижанівський, М.С. Дорошко та ін.; за заг. ред. академіків НАН України Л.В. Губерського і В.А. Смолія. – ВПЦ "Київський університет", 2014. – 29,0.

Науково-методичні посібники

1. Таланчук П.М. Сформує осердя свого щастя. – К.: Університет "Україна", 2014. – 3,5.

Навчальні посібники

1. Ківалов С.В. Адміністративне судочинство України: практикум / С.В. Ківалов, О.В. Бачеріков, К.В. Бондаренко, С.В. Осауленко. – О.: Фенікс, 2014. – 3,0.
2. Комп'ютерні технології в освіті: електронний посібник / Ю.С. Жарких, С.В. Лисоченко, Б.Б. Сусь, О.В. Третяк. – Режим доступу: <http://iht.univ.kiev.ua/books-ihht/comp-tech-osvita.pdf>
3. Набок М.В. Впровадження державної освітньої політики в містах і районах України: інструменти, особливості, загрози: навч. посіб. – К., 2014. – 6,0.
4. Товарознавство і торговельне підприємництво: навч. посіб. / заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 30,0.
5. Проектування курортів: навч. посіб./ під ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 30.
6. Робота викладачів і студентів в систем управління навчанням Moodle. електронний посібник / С.В. Лисоченко, Б.Б. Сусь, О.В. Третяк, В.Ф. Ходаковський. – Режим доступу: <http://iht.univ.kiev.ua/uk/library/books>
7. М.Б. Євтух, М.О. Носко, С.В. Грищенко Соціальна робота в зарубіжних країнах: навч. посіб. – К.: СПД Чалчинська Н.В., 2014. – 14,0.
8. Університет Святого Володимира: студентське життя 1834-1917: зб. док. / упоряд. В.А. Короткого; за ред. Л.В. Губерського. – ВПЦ "Київський університет", 2014. – 19,0.
9. Чалий О.В., Цехмістер Я.В., Чалий К.О., Олійник О.І. Математична обробка медико-біологічних даних: навч. посіб. – К.: НВП "Інтерсервіс", 2014. – 3,2.
10. Шевченко Г.П., Бутенко Л.Л., Шкурин А.И. Поэтический образ морали в искусстве: опыт нравственного воспитания старшеклассников: книга

для учителей и студентов – 2-е изд., доп. и испр. / Г.П. Шевченко, Л.Л. Бутенко, А.И. Шкурин. – Луганск: Изд-во "НОУЛИДЖ", 2014. – 15,0.

Навчальні програми, навчально-методичні комплекси

1. Програма вступних фахових випробувань для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра з іншої галузі знань (Експеримент) для спеціальності 03050701 "Маркетинг" / А.А. Мазаракі, Є.В. Ромат, І.Я. Чугунов. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 1,0.

2. Програма вступних фахових випробувань для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня "спеціаліст", "магістр" спеціалізація "Державні фінанси" / А.А. Мазаракі, І.Я. Чугунов, Т.В. Канєва, Г.В. Кучер, Л.І. Василенко, Л.В. Єрмошенко, В.Д. Макогон, Н.М. Пелешко, М.В. Гуминська. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 0,5.

3. Програма вступних фахових випробувань для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" / А.А. Мазаракі, Л.О. Лігоненко, І.Я. Чугунов. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 2,0.

4. Програма вступних фахових випробувань для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" спеціалізація "Фінансовий аналітик" / А.А. Мазаракі, І.Я. Чугунов, Є.В. Мних, Г.В. Кучер, Л.І. Василенко, Н.М. Пелешко, М.В. Гуминська. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 0,6.

5. Чалий О.В., Цехмістер Я.В., Чалий К.О., Стучинська Н.В., Олійник О.І., Пащенко В.В. Програма навчальної дисципліни "Медична і біологічна фізика" для студентів спеціальностей "Лікувальна справа", "Педіатрія", "Медико-профілактична справа", "Стоматологія" та "Медична психологія". – К.: Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, 2014. – 2,0.

6. Чалий О.В., Цехмістер Я.В., Чалий К.О., Стучинська Н.В., Олійник О.І., Пащенко В.В. Доповнення до робочої навчальної програми з дисципліни "Біофізика, фізичні методи аналізу та метрологія" для студентів спеціальності "Технологія парфумерно-косметичних засобів". – К.: Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, 2014. – 1,0.

7. Чалий О.В., Цехмістер Я.В., Чалий К.О., Стучинська Н.В., Олійник О.І., Пащенко В.В. Програма елективного курсу "Сучасні проблеми біофізики". – К.: Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, 2014. – 2,0.

Збірники наукових праць, матеріали конференцій

1. Бакиров В. Македонистика в Харьковском университете: от упадка к возрождению (1917-2012) / В. Бакиров, С. Страшнюк // Українсько-македонський науковий збірник / НАН України, Нац. б-ка України ім. І.В. Вернадського. МАНМ. – К., 2014. – Вип. 6. – 0,9.

2. Бакіров В.С. Соціокультурні бар'єри модернізації української вищої освіти / В.С. Бакіров // Приоритеты развития современного образования: теория, методология, практика: Мат-лы междунар. науч.-практ. конф., Харьков, 17-18 февраля 2014 г.: [в 2-х ч.] / Мин-во образования и науки Украины, Ин-т

высшего образования НАПН Украины, Харьковский гуманитарный ун-т "Народная украинская академия" [и др., редкол.: В.И. Астахова (гл. ред.) и др.]. – Х.: Изд-во "НУА", 2014. – 4.1. – 17,0; 4.2. – 15,0.

3. Бакіров В.С. Наука і освіта: моделі взаємодії / В.С. Бакіров // Вісник НАН України. – 2014. – № 5. – 0,2.

4. Gorobets O.Yu., Gorobets S.V., Gorobets Yu.I. Biogenic magnetic nanoparticles: Biomineralization in prokaryotes and eukaryotes, In Dekker Encyclopedia of Nanoscience and Nanotechnology, Third Edition. CRC Press: New York. – 2014. – P. 300-308. – 0,6.

5. Губерський Л.В. У витоків вітчизняної історико-філософської науки: Д. Чижевський і його філософія Г.С. Сковороди". Вступна стаття / Л.В. Губерський // Д.І. Чижевський "Філософія Г.С. Сковороди". – (Серія "Джерела філософської думки у Київському університеті"). – 2014. – 1,5.

6. Губерський Л.В. Фундаментальність гуманітарних цінностей в освітньому процесі / Л.В. Губерський // Філософські проблеми гуманітарних наук. Альманах. – 2014. – № 24. – 0,8.

7. Євтух М.Б. Національна самоідентифікація вищої освіти України в контексті інтеграційних змін // Вища освіта України. – 2014. – №3 (дод. 2). – Тематичний випуск "Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології". – Т.1. – С.37-40. – 380 с.

8. Євтух М.Б. Педагогічний досвід та педагогічна спадщина А.С. Макаренка // Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. пр. – Полтава: Полтавський нац. пед ун-т імені В.Г. Короленка, 2014. – Вип. 13. – (Серія "Педагогічні науки"). – С.3-7.– 308 с.

9. Євтух М.Б. Пріоритети професійної підготовки вчителя в системі університетської освіти // "Я-концепція академіка Неллі Ничкало у вимірі професійного розвитку особистості": зб. наук. пр. [редкол.: І.А. Зязюн (голова), О.М. Отич та ін.; упоряд.: Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. – К., 2014. – С.332-341. – 544 с.

10. Євтух М.Б. Теоретичні засади науково-дослідницької діяльності викладачів в університетах України / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа та ін. // Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія: зб. наук. пр. – 2014. – № 22. – С.4-14.

11. Євтух М.Б., Локшин В.С. Формування професійної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної сфери в контексті персонального бренду / Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації: Матеріали метод. семінару, м. Київ, 3 квітня 2014 р., [у 2 ч.]. – Ч.2. – С.114-119. – К.: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2014. – 292 с.

12. Євтух М., Терентьева Н. Особистість директора школи як предмет наукового дискурсу (60–80-ті рр. ХХ ст.) // Електронне наукове фахове видання "Освітологічний дискурс". – 2014. – Вип. №4(8). – С.130-143. – Режим доступу: <http://od.kubg.edu.ua/>.

13. Евтух Н.Б., Черкашина Т.В. Структурно-аналитический компонент системы самопознания и профессионально-личностного самосовершенствования

субъекта педагогической деятельности // Теория и методика профессионального образования: Сб. материалов междунар. науч. е-симпозиума, Россия, г. Москва, 28-30 мая 2014 г. Науч. издание. – Киров: МЦНИП, 2014. – С.28-41. – 169 с.

14. Ківалов С.В. Компетентнісний підхід в оцінюванні якості освіти в контексті нового закону України "Про вищу освіту" // Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. Центр гендерних проблем. – О., 2014. – Вип. 53. – 0,3.

15. Ківалов С.В. Методологічний зміст ефективності управління системою освіти // Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. Центр гендерних проблем. – О., 2014. – Вип. 51. – 0,4.

16. Ківалов С.В. Основні теоретичні засади багатofакторного моделювання процесу розвитку вищої освіти // Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. Центр гендерних проблем. – О., 2014. – Вип. 52. – 0,3.

17. Theoretical and Legal Foundations of Administrative Law and Administrative Procedure (Доповідь, обговорена на засіданні Комітету з правових питань та питань прав людини на сесії ПАРЄ (7 січня 2014 р.) // Ківалов Сергій Васильович – вчений, державний діяч, політик, людина: Біобібліографічний покажчик / уклад. С.І. Єленич, Т.Ю. Іванічук, Т.М. Стефанчишена; пер. на англ. М.І. Алексеев, Н.І. Зубченко; наук. ред. В.М. Дрьомін, М.М. Солодухіна; НУ ОЮА, наук. б-ка. – 3-те вид., перероб. і допов. – О.: Юрид. л-ра, 2014. – Вип. 22. – (Серія "Вчені Національного університету "Одеська юридична академія"). – 0,6.

18. Ківалов С.В. Компенсація та реституція у системі заходів запобігання та протидії корупції // Заходи кримінально-правового впливу: проблеми нормативної регламентації та ефективності застосування: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 7 лютого 2014 р. / від. ред. д-р. юрид. наук, проф., акад. С.В. Ківалов.; редкол.: проф. В.Д. Берназ, проф. Є.Л. Стрельцов, доц. Н.А. Орловська. – О.: Видавничий дім "Гельветика", 2014. – 0,2.

19. Ківалов С.В. Теоретична характеристика функціонального змісту адміністративного судочинства як правозахисного механізму у сфері публічного управління / Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. / МОН України, НУ ОЮА. – О., 2014. – Вип. 71. – 0,6.

20. Кононенко В. Ключові висловлення як текстотвірні знаки художнього дискурсу // Українська мова. Науково-теоретичний журн. Ін-ту української мови НАН України. – 2014. – № 1(49). – 0,8.

21. Кононенко В. Метаморфози сполучуваності в українських модерних поетичних текстах // *Studia Ucrainica Varsoviensia* – 2. – Warszawa: Uniwersytet Warszawski, 2014. – 1,0.

22. Кононенко В.І. Концептуалізація *свого* й *чужого* // Етнос і культура. Науково-теоретичний часопис; гол. ред. В.І. Кононенко. – 2014. – № 10-11. – 0,9.

23. Кононенко В.І. Андрій Олександрович Білецький (1911–1995) // Етнос і культура. Науково-теоретичний часопис; гол. ред. В.І. Кононенко. – 2014. – № 10-11. – 0,3.

24. Кононенко В.І., Грещук В.В. Ніна Василівна Гуйванюк (1949–2013) // Етнос і культура. Науково-теоретичний часопис; гол. ред. В.І. Кононенко. – 2014. – № 10-11. – 0,3.
25. Кононенко В.І. "Три зозулі з поклоном" Григора Тютюнника: образ автора // Українознавчі студії. – Ів.-Франківськ, 2014-2015. – Вип. 15-16. – 0,6.
26. Кононенко В.І. Стратегії позитиву в лінгвопрагматичному вимірі (І.Ю. Шкіцька. Маніпулятивні тактики позитиву: лінгвістичний аспект: монографія.) // Українознавчі студії. – Ів.-Франківськ, 2014-2015. – Вип. 15-16. – 0,6.
27. Кононенко В. Мова в етнокультурному вимірі // Гірська школа Українських Карпат: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – 2014. – № 11. – 0,6.
28. Malakhov V. Algorithm for determining the matching of educational qualification levels on the different accreditation levels / Dr. Sci. V. Malakhov, T. Filatova // "Інформаційні управляючі системи та технології" (ІУСТ-ОДЕСА-2014): Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 23-25 вересня 2014 р. – О.: "ВМВ", 2014. – 0,3.
29. Кузьмінський А.І. Інноваційні процеси в освітньому просторі сучасного вищого навчального закладу // Вісник Черкаського університету. – Черкаси, 2014. – Вип. 17(310). – (Серія "Педагогічні науки": [зб. наук. ст.]). – 0,4.
30. Кузьмінський А.І. Теоретичні засади формування педагогічної майстерності викладача // Наука і освіта. – 2014. – № 3/СХХ (березень). – (Серія "Психологія і педагогіка"). – 0,4.
31. Кузьмінський А.І. Інноваційні процеси в освітньому просторі // Викладач і студент: умови особистісно-професійного зростання: зб. доповідей і тез міжнар. наук.-практ. конф.; [редкол.: А.І. Кузьмінський, О.П. Савченко, Н.В. Касярум, К.М. Гнезділова]. – Черкаси: ФОП Чабаненко Ю.А., 2014. – 0,3.
32. Кузьмінський А.І. Інновації в методології методичної підготовки майбутнього вчителя математики профільної школи / А.І. Кузьмінський, Н.А. Тарасенкова, І.А. Акуленко // Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. пр. – Кр. Ріг, 2014. – [вип. 40]. – 0,7.
33. Кузьмінський А.І. Імідж викладача сучасного вищого навчального закладу / А.І. Кузьмінський // Вісник Черкаського університету. – Черкаси, 2014. – Вип. 17(310). – (Серія "Педагогічні науки": [зб. наук. ст.]). – 0,6.
34. Викладач і студент: умови особистісно-професійного зростання: зб. доповідей і тез міжнар. наук.-практ. конф. / [редкол.: А.І. Кузьмінський, О.П. Савченко, Н.В. Касярум, К.М. Гнезділова]. – Черкаси: ФОП Чабаненко Ю.А., 2014. – 9,0.
35. Мазаракі А.А. Менеджмент у національному стандарті класифікації освіти / А.А. Мазаракі, Т.І. Ткаченко // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. "Економіка: реалії часу та перспективи", 25-26 лютого 2014 р. – 2014. – 0,8.
36. Mazaraki A.A Preconditions and peculiarities of integrative processes in tourism development / A.A. Mazaraki, M. Bosovskaya // Італія, Messina, University of Messina_Italy, Enterprises in hardship: economic, managerial and juridical perspectives.

37. Мазаракі А.А. Commodity science in the age of globalization / А.А. Мазаракі, Г.Ф. Пугачевський // Польща, Commodity Science in Research and Practice – Achievements and challenges of commodity science in the age of globalization (A. Chochöl, J. Szakiel (eds.)), Polish Society of Commodity Science, Cracow, pp. 175-178. ISBN: 978-83-940189-8-6.

38. Мазаракі А.А. Structural Reorientation Of Ukrainian Tourism Industry / А.А. Мазаракі, Т.І. Ткаченко // Матеріали конференції Enterprises in hardship: economic, managerial and juridical perspectives Італія, Messina.

39. Мазаракі А.А. Commodity Science in the Age of Globalization / А. Мазаракі, G. Pugachevskyi // Польща, Commodity Science in Research and Practice – Non-food products' quality and innovations (R. Salerno-Kochan - ed.), Polish Society of Commodity Science, Cracow, pp. 112. ISBN: 978-83-940189-8-6
Commodity Science. Польща, Краків, Матеріали ХІХ Симпозіуму Міжнародного товариства товарознавців і технологів "Товарознавство у дослідженнях і практиці: поточні досягнення і майбутні виклики", 15-19 вересня 2014 р. – 0,3.

40. Мазаракі А.А. Технологічні інновації в торговельній логістиці / А.А. Мазаракі, Т.Д. Москвітін // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: Матеріали VII Міжнародного бізнес-форуму, м. Київ, 20 березня 2014 р. / відп. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 0,3.

41. Набок М.В. Удосконалення організаційного механізму управління підвищенням кваліфікації державних службовців у сфері освіти / М.В. Набок // Міжнародний науковий вісник: зб. наук. пр. / редкол.: І.В. Артёмов (голова) та ін. – Ужгород: ДВНЗ "УжНУ", 2014. – Вип. 2(9). – 0,4.

42. Набок М.В. Підвищення професійної компетентності місцевих еліт – передумова успішного впровадження освітніх реформ / М.В. Набок // Проблеми освіти: наук.-метод. зб. / редкол.: в.о. гол. ред. Ю.М. Коровайченко та ін. – Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, 2014. – Вип. 80. – 0,3.

43. Павленко А.Ф. Університетська автономія в системі конкурентного розвитку вищої освіти // Дослідницькі університети: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. А.Ф. Павленка, д.е.н., проф. Л.Л. Антонюк. – К.: КНЕУ, 2014. – С.39-49.

44. Павленко А.Ф., Василькова Н.В. Маркетингова діяльність дослідницьких університетів світового класу // Дослідницькі університети: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. А.Ф. Павленка, д.е.н., проф. Л.Л. Антонюк. – К.: КНЕУ, 2014. – 0,6.

45. Стратегічні напрями формування дослідницьких університетів світового рівня в Україні / Л.Л. Антонюк, А.Ф. Павленко, Н.В. Василькова та ін. // Дослідницькі університети: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. А.Ф. Павленка, д.е.н., проф. Л.Л. Антонюк. – К.: КНЕУ, 2014. – 0,5.

46. Скрипнюк О.В. Громадянські права і свободи людини – пріоритетні цінності громадянського суспільства / О.В. Скрипнюк, В.Л. Федоренко // Права

та свободи людини в контексті модернізації конституції України: Матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. ННІЗН НАВС; м. Київ, 23 січня 2014 р. – К.: Вид-во "Ліра-К". – 0,4.

47. Скрипнюк О.В. Віктор Васильович Цветков – фундатор вітчизняної наукової школи досліджень державного управління / О.В. Скрипнюк // Право України. – К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2014. – № 4. – 0,3.

48. Скрипнюк О.В. Права і свободи людини та громадянина: міжнародні стандарти, національна практика та проблеми їх конституційної модернізації в Україні / О.В. Скрипнюк // Проблеми законності: зб. наук. пр. – Х.: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2014. – 0,3.

49. Скрипнюк О.В. Теоретико-методологічне забезпечення реформи державної служби – пріоритетне завдання правової науки / О.В. Скрипнюк // Новітні стратегії реформування державної служби в умовах європейської інтеграції. – К.: Ліра-К, 2014. – 0,2.

50. Степко М.Ф. Деякі проблеми та шляхи модернізації системи вищої та післядипломної освіти України в сучасних соціально-економічних умовах / М.Ф. Степко // Теоретичний та науково-методичний часопис "Вища освіта України". – К.: ІВО НАПН України, 2014. – № 1 (дод. 1). – (Тематичний випуск "Наука і вища освіта"). – 0,4.

51. Zharkikh Yu.S., Sus B.B., Tretiak O.V., Lysochenko S.V. Important didactic means at e-labs development. – "Nauka i studia" (Poland) Przemysły 2014. ISSN 1561-6894, NR 14 (124) pp. 2014. – 0,4.

52. Таланчук П.М. Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі у світлі реалізації конвенції ООН про права інвалідів // XIV міжнар. наук.-практ. конф. [тези доповідей] / за заг. ред. П.М. Таланчука. – К.: Університет "Україна", 2014. – 0,8.

53. Таланчук П.М. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. пр. / за заг. ред. П.М. Таланчука. – К.: Університет "Україна", 2014. – Вип. № 11 (13). – 0,6.

54. Chalyi A., Zaitseva E., Kovalenko M., Severin A. Dimensional crossover at reduced geometry. 6-th International Conference "Physics of Liquid Matter: Modern Problems". Kiev, May, 23-25th 2014

55. Chalyi A., Chalyu K., Severin A. Neutron scattering in confined binary liquid mixtures in the critical region. 6-th International Conference "Physics of Liquid Matter: Modern Problems". Kiev, May, 23-25th 2014.

Об'єкти права інтелектуальної власності

1. Жарких Ю.С., Лисоченко С.В., Лебедь О.С., Кухаренко О.Г., Толмачов М.Г., Третяк О.В. Образование скрытых проводящих каналов при бомбардировке германия протонами высоких энергий. Стаття. Свідоцтво № 48831, 19.04. 2013.

Довідкова продукція

1. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад.: В.М. Захарченко, С.А. Калашнікова, В.І. Луговий, А.В. Ставицький, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя.– К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014.– 100 с.

2. Професори Київського університету: біограф. довідник / упоряд.: С.Ю. Алтухова, К.В. Бойко, І.В. Ващенко та ін., голова ред. ради Л.В. Губерський. – ВПЦ "Київський університет", 2014. – 27,0.

3. Кафедра філософії гуманітарних наук: Історія та сучасність. Біографічний довідник / за заг. ред. Л.В. Губерського. – К.: ВАДЕКС, 2014. – 8,0.

4. Кузьмінський А.І. Система последипломного педагогического образования – фундамент развития творческого потенциала современного учителя // Двадцатипятилетие научной школы "Подготовка творческого учителя": проблемы, поиски, решения: коллективный монографічний нарис. – Черкаси-Дніпропетровськ: Вид-во "Інновація", 2014. – 0,4.

ДОДАТКИ

ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ НАПН УКРАЇНИ (у таблицях)

- Таблиця 1. Експериментальна діяльність за рівнями *(О.П. Вашуленко)*
- Таблиця 2. Упровадження результатів наукових досліджень, завершених у 2014 році *(В.І. Довбищенко)*
- Таблиця 3. Продукція, підготовлена в ході виконання наукових досліджень у 2014 році (частина I) *(Л.М. Смола)*
- Таблиця 4. Продукція, підготовлена в ході виконання наукових досліджень у 2014 році (частина II) *(Л.М. Смола)*
- Таблиця 5. Продукція, підготовлена за завершеними у 2014 році фундаментальними дослідженнями (частина I) *(Л.М. Смола)*
- Таблиця 6. Продукція, підготовлена за завершеними у 2014 році фундаментальними дослідженнями (частина II) *(Л.М. Смола)*
- Таблиця 7. Продукція, підготовлена за завершеними у 2014 році прикладними дослідженнями (частина I) *(Л.М. Смола)*
- Таблиця 8. Продукція, підготовлена за завершеними у 2014 році прикладними дослідженнями (частина II) *(Л.М. Смола)*
- Таблиця 9. Наукові періодичні видання НАПН України у 2014 році *(О.В. Боднарук)*
- Таблиця 10. Підготовка наукових кадрів у докторантурі установ НАПН України у 2014 році *(О.А. Макаренко)*
- Таблиця 11. Підготовка наукових кадрів в аспірантурі установ НАПН України у 2014 році (прийом аспірантів) *(О.А. Макаренко)*
- Таблиця 12. Підготовка наукових кадрів в аспірантурі установ НАПН України у 2014 році (випуск аспірантів) *(О.А. Макаренко)*
- Таблиця 13. Робота спеціалізованих учених рад підвідомчих установ НАПН України у 2014 році *(О.А. Макаренко)*
- Таблиця 14. Захист дисертацій на засіданнях спеціалізованих учених рад у 2014 році за науковими спеціальностями *(О.А. Макаренко)*
- Таблиця 15. Робота спеціалізованих учених рад НАПН України у 2014 році за науковими спеціальностями *(О.А. Макаренко)*
- Таблиця 16. Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації у 2014 році за науковими спеціальностями *(О.А. Макаренко)*

- Таблиця 17. Кількість дисертаційних тем, розглянутих Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні за шифрами наукових спеціальностей у 2014 році *(Л.В. Тименко)*
- Таблиця 18. Підготовка робітничих кадрів (професійно-технічна освіта) у підвідомчих установах НАПН України у 2014 році *(О.В. Боднарук)*
- Таблиця 19. Підготовка фахівців (вища освіта) за кошти державного бюджету у підвідомчих установах НАПН України у 2014 році *(О.В. Боднарук)*
- Таблиця 20. Підготовка фахівців (вища освіта) за кошти фізичних та юридичних осіб у підвідомчих установах НАПН України у 2014 році *(О.В. Боднарук)*
- Таблиця 21. Підвищення кваліфікації кадрів (післядипломна освіта) у підвідомчих установах НАПН України у 2014 році *(О.В. Боднарук)*
- Таблиця 22. Кількісний і якісний склад наукових співробітників підвідомчих установ НАПН України *(О.В. Мушка)*
- Таблиця 23. Кількісний і якісний склад науково-педагогічних і педагогічних працівників підвідомчих установ НАПН України *(О.В. Мушка)*
- Таблиця 24. Склад членів Національної академії педагогічних наук України за відділеннями *(О.В. Мушка)*
- Таблиця 25. Організація та проведення науково-практичних масових заходів *(Л.М. Смола)*
- Таблиця 26. Показники формування галузевого інформаційного ресурсу ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського *(Т.І. Куліш)*
- Таблиця 27. Показники забезпечення доступу користувачів до інформаційного ресурсу ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського *(Т.І. Куліш)*
- Таблиця 28. Структура видатків Державного бюджету за 2014 рік у розрізі підвідомчих установ НАПН України *(В.М. Грищан)*
- Таблиця 29. Джерела формування надходжень і використання спеціального фонду у розрізі установ та організацій НАПН України за 2014 рік *(В.М. Грищан)*

Таблиця 1

Експериментальна діяльність за рівнями

Назви установ	Кількість експериментів за рівнями					Кількість експериментальних навчальних закладів, установ, організацій			
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі затверджених		
		Всеукраїнський (за наказом МОН України)	Академічний (за рішенням Президії НАПН України)	Підвідомчої установи НАПН України (за рішенням відділення НАПН України, вченої ради установи)	Структурного підрозділу підвідомчої установи (за рішенням вченої ради установи)		МОН України	Органами управління освітою областей, міста Києва	Місцевими органами управління освітою
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Інститут педагогіки	37	12	1	3	21	252	17	6	229
Інститут психології імені Г.С. Костюка	12	1		11		77	5	2	6
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	9	2			7	58	2		56
Інститут проблем виховання	20	7		2	11	285	138	26	118
Інститут спеціальної педагогіки	11	2		8	1	64	2	19	43
Інститут соціальної та політичної психології	4	2	1*		2	160	123	3	34
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	5	1	1*		4	8	1		7
Інститут професійно-технічної освіти	14	6	1	7		105	8	43	54
Інститут обдарованої дитини	3			1	2	38		38	
ДВНЗ "УМО"	4			3	1	7		4	3
Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	3			3		3			3
Львівський НПЦ професійно-технічної освіти	11	1			10	29	1		28
Усього	133	34	5**	38	51	1086	297	141	581

*Загальноакадемічний експеримент має статус всеукраїнського

** 4 + 1 ("Модель особистісно-орієнтованої системи Авторської школи М.П. Гузика")

Упровадження результатів наукових досліджень, завершених у 2014 році

№ з/п	Установи	Завершено НДР (одиниць)	Усього продукції за результатами НДР (одиниць)										
			Наукова продукція		Науково-виробнича продукція		Навчальна продукція		Довідкова продукція		Розпочато НДР за результатами завершених	Підготовлено	Упроваджується
			Підготовлено	Упроваджується	Підготовлено	Упроваджується	Підготовлено	Упроваджується	Підготовлено	Упроваджується			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	14	15	16
1.	Інститут педагогіки	15	12	12	43	43	49	49	–	–	–	104	104
2.	Інститут психології імені Г.С. Костюка	8	7	7	1	1	1	1	–	–	8	9	9
3.	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.	Інститут проблем виховання	2	1	1	1	1	2	2	–	–	–	4	4
5.	Інститут спеціальної педагогіки	7	12	12	8	8	142	142	2	2	–	164	164
6.	Інститут соціальної та політичної психології	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
7.	Інститут вищої освіти	5	9	–	–	–	–	–	–	–	–	9	–
8.	Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	5	6	6	4	4	–	–	–	–	–	10	10
9.	Інститут професійно-технічної освіти	1	–	–	1	1	7	7	–	–	–	8	8
10.	Інститут обдарованої дитини	2	2	2	1	1	2	2	–	–	2	6	6
11.	ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	6	3	3	7	7	8	8	1	1	–	19	19

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	14	15	16
12.	Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
13.	Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського	1	92	91	2	2	–	–	4	4	–	98	97
Усього		52	144	134	68	68	211	211	7	7	10	431	421

Продукція, підготовлена в ході виконання наукових досліджень у 2014 році
(монографії, посібники, підручники та інше)

1	Наукова продукція							Науково-виробнича продукція					Навчальна продукція										Довідкова продукція						
	Усього	у тому числі						Усього	у тому числі				Усього	у тому числі										Усього	у тому числі				
		усього	моно-графії	видані за кордоном	концепції	збірники наукових праць (неперіодичні видання)	матеріал конференцій		Інше ²	посібники	практичні посібники	методичні рекомендації		Інше ³	навчальні посібники	навчально-методичні посібники	методичні посібники	навчальні наочні посібники	підручники	навчальні програми	курси, тексти, конспекти лекцій	хрестоматії	альбоми		Інше ⁴	енциклопедичні, мовні, глумачні, термінологічні словники	енциклопедії	довідники	каталоги
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
Інститут педагогіки																													
Підготовлено продукцію	13	7	-	4	2	-	-	42	39	-	3	-	46	2	1	-	-	29	12	-	-	-	-2	-	-	-	-	-	-
У тому числі надруковано	4	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	9	-	1	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інститут психології імені Г.С.Костюка																													
Підготовлено продукцію	43	12	1	-	21	10	-	6	2	-	4	-	10	5	2	1	-	2	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4

У тому числі надруковано	41	12	1	-	21	8	-	4	2	-	2	-	9	4	2	1	-	2	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
--------------------------	----	----	---	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих																													
Підготовлено продукцію	4	4	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
У тому числі надруковано	4	4	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інститут проблем виховання																													
Підготовлено продукцію	4	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	6	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
У тому числі надруковано	3	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інститут спеціальної педагогіки																													
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
У тому числі надруковано	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інститут соціальної та політичної психології																													
Підготовлено продукцію	23	14	-	-	8	1	-	5	-	-	5	-	10	2	2	2	1	1	2	-	-	-	-	10	1	-	1	-	10
У тому числі надруковано	18	11	-	-	7	0	-	4	-	-	4	-	6	2	1	-	1	-	2	-	-	-	-	10	1	-	1	-	10
Інститут вищої освіти																													
Підготовлено продукцію	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	1	-	-
У тому числі надруковано	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання																													
Підготовлено продукцію	5	5	-	-	-	-	-	4	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	6
У тому числі надруковано	5	5	-	-	-	-	-	4	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	6

Інститут професійно-технічної освіти																													
Підготовлено продукцію	7	7	-	-	-	-	-	2	1	-	1	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	
У тому числі надруковано	7	7	-	-	-	-	-	2	1	-	1	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	
Інститут обдарованої дитини																													
Підготовлено продукцію	10	8	-	-	2	-	-	8	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-		
У тому числі надруковано	10	8	-	-	2	-	-	8	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-		
Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи																													
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	1		
У тому числі надруковано	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	1		
Львівський ННЦ професійно-технічної освіти																													
Підготовлено продукцію	9	5	-	-	2	2	-	12	5	-	5	2	3	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
У тому числі надруковано	3	-	-	-	1	2	-	11	5	-	4	2	3	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського																													
Підготовлено продукцію	31	1	-	-	-	-	30	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	1	-	10		
У тому числі надруковано	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	7		
Електронні ресурси	-	-	-	-	-	-	8	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1		
УСЬОГО																													
Підготовлено продукцію	150	64	1	4	36	15	31	87	58	1	23	5	87	13	7	5	1	35	16	-	-	-	10	37	2	-	4	-	31
У тому числі надруковано	95	48	1	1	33	12	1	37	19	-	15	3	36	7	5	1	1	9	6	-	-	-	7	31	1	-	2	-	28
Електронні ресурси	-	-	-	-	-	-	8	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1		

**Продукція, підготовлена в ході виконання наукових досліджень у 2014 році
(статті, тези)**

Назва установи	Статті						Тези доповідей
	усього	з них					
		у вітчизняних наукових фахових виданнях	у вітчизняних виданнях, що входять до наукометричних баз даних	у зарубіжних виданнях	у зарубіжних виданнях, що входять до наукометричних баз даних	у виданнях з імпаکت-фактором	
1	2	3	4	5	6	7	8
Інститут педагогіки	494	321	8	29	4	-	209
Інститут психології імені Г.С. Костюка	535	291	13	58	14	2	172
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	227	89	5	29	3	-	86
Інститут проблем виховання	149	123	-	26	-	-	131
Інститут спеціальної педагогіки	11	1	2	-	-	-	8
Інститут соціальної та політичної психології	251	173	28	16	6	30	62
Інститут вищої освіти	93	60	1	4	1		6
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	160	79	34	22	9	34	136
Інститут професійно-технічної освіти	160	73	5	11	-	-	79

Назва установи	Статті						Тези доповідей
	усього	з них					
		у вітчизняних наукових фахових виданнях	у вітчизняних виданнях, що входять до наукометричних баз даних	у зарубіжних виданнях	у зарубіжних виданнях, що входять до наукометричних баз даних	у виданнях з імпаکت-фактором	
Інститут обдарованої дитини	254	116	-	19	3	2	-
Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	31	21					8
Львівський НПЦ професійно-технічної освіти	118	51	1	18	10	-	68
ДНПБ України ім. В.О.Сухомлинського	38	33	12	-	-	5	10
УСЬОГО	2521	1431	109	232	50	73	975

Таблиця 5

**Продукція, підготовлена за завершеними у 2014 році фундаментальними дослідженнями
(монографії, посібники, підручники та інше)**

1	Наукова продукція							Науково-виробнича продукція				Навчальна продукція								Довідкова продукція					31 УСЬОГО					
	Усього	у тому числі						Усього	у тому числі			Усього	у тому числі							Усього	у тому числі									
		усього	моно-графії	концепції	збірники наукових праць (неперіодичні видання)	матеріал конференцій	Інше*		посібники	практичні посібники	методичні рекомендації		Інше**	навчальні посібники	навчально-методичні посібники	методичні посібники	навчальні наочні посібники	підручники	навчальні програми		курси, тексти, комплекти лекцій	хрестоматії	альбоми***	Інше***		Усього	енциклопедичні, мовні, тлумачні, термінологічні словники	енциклопедії	довідники	каталоги
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
Інститут педагогіки																														
Підготовлено продукцію	8	7	-	1	-	-	-	11	9	-	2	-	7	1	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26
У тому числі надруковано	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
Інститут психології імені Г.С. Костюка																														
Підготовлено продукцію	7	7	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
У тому числі надруковано	7	7	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
Інститут проблем виховання																															
Підготовлено продукцію	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1		2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
У тому числі надруковано	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інститут спеціальної педагогіки																															
Підготовлено продукцію	12	7	-	5	-	-	-	8	-	-	8	-	142	-	32	-	2	10	98	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	164	
У тому числі надруковано	7	2	-	5	-	-	-	2	-	-	2	-	119	-	13	-	1	9	96	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	129	
Інститут вищої освіти																															
Підготовлено продукцію	9	5		4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
У тому числі надруковано	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання																															
Підготовлено продукцію	6	5		1	-	-	-	4	1		2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
У тому числі надруковано	6	5		1	-	-	-	4	1		2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
Інститут обдарованої дитини																															
Підготовлено продукцію	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
У тому числі надруковано	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського																															
Підготовлено продукцію	92	1	-	-	-	-	9	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4	98	
У тому числі надруковано	62		-	-	-	-	6	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4	68		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
УСЬОГО																														
Підготовлено продукцію	137	35	-	11	1	-	90	27	10	-	14	3	152	1	33	2	2	15	99	-	-	-	-	6	-	-	-	-	6	322
Утому числі надруковано	85	17	-	6	-	-	62	9	1	-	5	3	124	1	14	-	1	12	96	-	-	-	-	5	-	-	-	-	5	223

* - інформаційні, оглядові, реферативні видання;

** - опис моделі типового сайту, інструкції;

**** - бібліографічні видання, нормативний бюлетень

**Продукція, підготовлена за завершеними у 2014 році фундаментальними дослідженнями
(статті, тези)**

Назва установи	Опубліковано статей за весь період виконання НДР (одиниць)						Опубліковано тез доповідей (одиниць)
	усього	з них					
		у вітчизняних наукових фахових виданнях	у вітчизняних виданнях, що входять до наукометричних баз даних	у зарубіжних виданнях	у зарубіжних виданнях, що входять до наукометричних баз даних	у виданнях з імпаکت-фактором	
Інститут педагогіки	342	230	1	24	1		152
Інститут психології імені Г.С. Костюка	671	618	-	30	23	-	197
Інститут проблем виховання	67	64	-	3	-	-	61
Інститут спеціальної педагогіки	427	256	54	56	12	-	17
Інститут вищої освіти	951	611	16	143	34	11	88
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	363	196	115	35	15	90	355
Інститут обдарованої дитини	143	45	4	6	1	0	83
ДНПБ України ім. В.О.Сухомлинського	38	24	10	-	-	4	5
УСЬОГО	3002	2044	200	297	86	105	958

Таблиця 7

**Продукція, підготовлена за завершеними у 2014 році прикладними дослідженнями
(монографії, посібники, підручники та інше)**

1	Наукова продукція							Науково-виробнича продукція					Навчальна продукція								Довідкова продукція					УСЬОГО								
	Усього	у тому числі						усього	у тому числі				усього	у тому числі							усього	у тому числі												
		усього	моно-графії	видані за кордоном	концепції	збірники наукових праць (нелітературні видання)	матеріал конференцій		Інше*	посібники	практичні посібники	методичні рекомендації		Інше**	навчальні посібники	навчально-методичні посібники	методичні посібники	навчальні научні посібники	підручники	навчальні програми		курси, тексти, конспекти лекцій	хрестоматії	альбоми	Інше***		енциклопедичні, мовні, глумачні, термінологічні словники	енциклопедії	довідники	каталоги	Інше****			
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30						
Інститут педагогіки																																		
Підготовлено продукцію -	4	-	-	4	-	-	-	32	31	-	1	-	42	1	2	1	-	23	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
У тому числі надруковано-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	1	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Інститут професійно-технічної освіти																																		
Підготовлено продукцію -	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	7	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
У тому числі надруковано-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	7	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8

Інститут обдарованої дитини																												
Підготовлено продукцію -	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	4
У тому числі надруковано-	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Університет менеджменту освіти																												
Підготовлено продукцію -	3	1	-	-	1	-	1	7	4	-	3	-	8	2	-	-	-	-	2	-	-	-	4	1	1	-	-	19
У тому числі надруковано-	1	1	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	5
УСЬОГО																												
Підготовлено продукцію -	8	2		4	1	-	1	41	36	-	5	-	59	4	2	1	-	30	17	-	-	-	5	1	1	-	-	109
У тому числі надруковано-	4	2		2	-	-	-	4	3	-	1	-	17	2	-	-	-	8	7	-	-	-	-	1	1	-	-	26

* – програмно-інформаційний засіб; проект положення

*** – курс лекцій; моделі; методики діагностики

**Продукція, підготовлена за завершеними у 2014 році прикладними дослідженнями
(статті, тези)**

Назва установи	Опубліковано статей за весь період виконання НДР (одиниць)						Опубліковано тез доповідей (одиниць)
	усього	з них					
		у вітчизняних наукових фахових виданнях	у вітчизняних виданнях, що входять до наукометричних баз даних	у зарубіжних виданнях	у зарубіжних виданнях, що входять до наукометричних баз даних	у виданнях з імпаکت-фактором	
Інститут педагогіки	552	392	23	29	10		209
Інститут професійно-технічної освіти	54	28	1	2	-	-	23
Інститут обдарованої дитини	34	5	-	3	-	-	13
УСЬОГО	640	425	24	34	10		245

Наукові періодичні видання НАПН України

Засновник (співзасновник) періодичних видань	Усього	Журнали*	Збірники наукових праць*	Електронні видання*
Національна академія педагогічних наук України	2	<ul style="list-style-type: none"> • Педагогіка і психологія. Вісник Національної академії педагогічних наук України (ISSN 2304-0629) • Директор школи, ліцею, гімназії 	–	–
Інститут педагогіки	9	<ul style="list-style-type: none"> • Комп'ютер у школі та сім'ї (ISSN 2307-9851) • Порівняльно-педагогічні студії (ISSN 2306-5532) • Українська література в загальноосвітній школі • Українська мова і література в школі • Український педагогічний журнал 	<ul style="list-style-type: none"> • Педагогічна освіта: теорія і практика • Педагогічний дискурс (ISSN 2309-9127) • Проблеми сучасного підручника 	<ul style="list-style-type: none"> • Народна освіта

Засновник (співзасновник) періодичних видань	Усього	Журнали*	Збірники наукових праць*	Електронні видання*
Інститут психології імені Г.С. Костюка	9	<ul style="list-style-type: none"> • Освіта та розвиток обдарованої особистості (ISSN 2309-3935) • Психологія і особистість (ISSN 2226-4078) 	<ul style="list-style-type: none"> • Актуальні проблеми психології, у 12 томах (ISSN 2072-4772) • Наукові записки Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України (ISSN 2310-2470) • Проблеми загальної та педагогічної психології (ISSN 2077-2289) • Проблеми сучасної психології Проблеми сучасної психології (ISSN 2227-6246) • Проблеми сучасної психології • Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика (ISSN 2310-1598) 	<ul style="list-style-type: none"> • Технології розвитку інтелекту (ISSNOnline2223-0521)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	4	<ul style="list-style-type: none"> • Порівняльна професійна педагогіка (ISSN 2308-4081) • Педагогіка і психологія професійної освіти (ISSN 2218-5186) 	<ul style="list-style-type: none"> • Естетика і етика педагогічної дії (ISSN 2226-4051) • Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи (ISSN 2308-6386) 	—
Інститут проблем виховання	4	<ul style="list-style-type: none"> • Мистецтво та освіта (ISSN 2308-8885) 	<ul style="list-style-type: none"> • Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді (ISSN 2308-3778) • Теорія і методика хортингу 	<ul style="list-style-type: none"> • Світ особистості

Засновник (співзасновник) періодичних видань	Усього	Журнали*	Збірники наукових праць*	Електронні видання*
Інститут спеціальної педагогіки	9	<ul style="list-style-type: none"> • Особлива дитина: навчання і виховання (ISSN 2307-4876) 	<ul style="list-style-type: none"> • Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами • Дитина із сенсорними порушеннями: розвиток, навчання, виховання • Жестова мова і сучасність • Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови • Спеціальна педагогіка та психологія (педагогічні науки) • Теорія і практика олігофренопедагогіки та спеціальної психології • Український логопедичний вісник 	<ul style="list-style-type: none"> • Спеціальна педагогіка та психологія
Інститут соціальної та політичної психології	5	<ul style="list-style-type: none"> • Психологічні перспективи (ISSN 2227-1376, ISSNOnline 2308-3743) • Психодрама и современная психотерапия 	<ul style="list-style-type: none"> • Наукові студії із соціальної та політичної психології • Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави • Психологічні науки: проблеми і здобутки 	—
Інститут вищої освіти	4	<ul style="list-style-type: none"> • Вища освіта України (ISSN 2078-1016) • Філософія освіти (ISSN 2309-1606) • Економіка і управління • Філософія освіти: університетські студії 		—

Засновник (співзасновник) періодичних видань	Усього	Журнали*	Збірники наукових праць*	Електронні видання*
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	3	<ul style="list-style-type: none"> • Комп'ютер у школі та сім'ї (ISSN2307-9851) 	<ul style="list-style-type: none"> • Інформаційні технології в освіті (ISSN 1998-6939, ISSN Online 2306-1707) 	<ul style="list-style-type: none"> • Інформаційні технології і засоби навчання (ISSNOnline2076-8184)
Інститут професійно-технічної освіти	7	<ul style="list-style-type: none"> • Професійно-технічна освіта 	<ul style="list-style-type: none"> • Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки і перспективи • Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка (ISSN 2223-5752) • Професійна освіта: проблеми і перспективи • Професійне навчання на виробництві (ISSN 2224-0195) • Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент 	<ul style="list-style-type: none"> • Теорія і методика професійної освіти
Інститут обдарованої дитини	3	<ul style="list-style-type: none"> • Освіта та розвиток обдарованої особистості (ISSN 2309-3935) 	<ul style="list-style-type: none"> • Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика (ISSN 2310-1598) • Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи 	–
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	4	<ul style="list-style-type: none"> • Післядипломна освіта в Україні 	<ul style="list-style-type: none"> • Вісник післядипломної освіти (ISSN 2218-7650) • Простір арт-терапії 	<ul style="list-style-type: none"> • Теорія і методика управління освітою
Південний науковий центр	1	<ul style="list-style-type: none"> • Наука і освіта 	–	–

Засновник (співзасновник) періодичних видань	Усього	Журнали*	Збірники наукових праць*	Електронні видання*
Львівський науково-практичний центр Інституту професійно-технічної освіти	1	• Педагогіка і психологія професійної освіти (ISSN 2218-5186)	–	–
Усього	65	25	33	7

* із зазначенням Міжнародного стандартного номера періодичного видання (ISSN).

Підготовка наукових кадрів у докторантурі установ НАПН України у 2014 році (осіб)

Назва установи	Наукові консультанти	Чисельність докторантів (на початок року)			Випуск								Відраховано		Прийом			Чисельність докторантів (на кінець року)			Чисельність здобувачів
		за державним замовленням	на умовах контракту	усього	за державним замовленням				на умовах контракту				усього	за державним замовленням	на умовах контракту	усього	за державним замовленням	на умовах контракту	усього		
					усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	ефективність роботи (%)	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	ефективність роботи (%)									
Інститут педагогіки	10	11	-	11	3	1	-	33,3	-	-	-	-	-	-	4	-	4	12	-	12	8
Інститут психології імені Г.С.Костюка	8	10	-	10	3	1	-	33,3	-	-	-	-	-	-	5	-	5	10	-	10	-
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	7	9	1	10	2	1	-	50,0	1	1	-	100,0	-	-	3	-	3	10	-	10	-
Інститут проблем виховання	5	8	-	8	3	-	1	33,3	-	-	-	-	-	-	3	-	3	8	-	8	-
Інститут спеціальної педагогіки	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	2	1

Назва установи	Наукові консультанти	Чисельність докторантів (на початок року)			Випуск								Відраховано		Прийом			Чисельність докторантів (на кінець року)			Чисельність здобувачів
		за державним замовленням	на умовах контракту	усього	за державним замовленням				на умовах контракту				усього	за державним замовленням	на умовах контракту	усього	за державним замовленням	на умовах контракту	усього		
					усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	ефективність роботи (%)	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	ефективність роботи (%)									
Інститут соціальної та політичної психології	7	5	2	7	1	1	-	100,0	-	-	-	-	-	-	2	-	2	6	2	8	6
Інститут вищої освіти	11	16	-	16	5	2	2	80,0	-	-	-	-	3	2	5	3	8	14	2	16	-
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	5	6	-	6	2	-	-	0	-	-	-	-	-	-	2	-	2	6	-	6	-
Інститут професійно-технічної освіти	4	6	-	6	2	2	-	100,0	-	-	-	-	1	1	2	-	2	5	-	5	-
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	3	3	-	3	1	1	-	100,0	-	-	-	-	-	-	1	-	1	3	-	3	-

Назва установи	Наукові консультанти	Чисельність докторантів (на початок року)			Випуск								Відраховано		Прийом			Чисельність докторантів (на кінець року)			Чисельність здобувачів
		за державним замовленням	на умовах контракту	усього	за державним замовленням				на умовах контракту				усього	за державним замовленням	за державним замовленням	на умовах контракту	усього	за державним замовленням	на умовах контракту	усього	
					усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	ефективність роботи (%)	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	ефективність роботи (%)									
Усього	63	75	3	78	22	9	3	54,5	1	1	-	100,0	4	3	28	3	31	76	4	80	15

**Підготовка наукових кадрів в аспірантурі установ НАПН України у 2014 році
(прийом аспірантів, осіб)**

Назва установи	Наукові керівники		Прийом							Загальна чисельність аспірантів (на кінець року)							Загальна чисельність здобувачів
	докт.н., проф./ с.н.с., доц.	канд.н., ст.н.с./ доц.	за державним замовленням			на умовах контракту			Разом	за державним замовленням			на умовах контракту			Разом	
			усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва		усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва					
Інститут педагогіки	11	10	8	6	2	-	-	-	8	20	16	4	5	1	4	25	20
Інститут психології імені Г.С.Костюка	20	16	6	6	-	-	-	-	6	24	24	-	25	8	17	49	2
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	20	7	5	2	3	1	-	1	6	20	8	12	23	1	22	43	-
Інститут проблем виховання	8	22	4	4	-	9	-	9	13	10	6	4	35	2	33	45	-
Інститут спеціальної педагогіки	9	18	4	2	2	7	-	7	11	10	4	6	27	-	27	37	-
Інститут соціальної та політичної психології	11	23	8	8	-	8	4	4	16	19	17	2	24	12	12	43	21
Інститут вищої освіти	21	3	14	8	6	1	-	1	15	43	19	24	-	-	-	43	4

Назва установи	Наукові керівники		Прийом							Загальна чисельність аспірантів (на кінець року)							Загальна чисельність здобувачів
	докт.н., проф./ с.н.с., доц.	канд.н., ст.н.с./ доц.	за державним замовленням			на умовах контракту			Разом	за державним замовленням			на умовах контракту			Разом	
			усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва		усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва					
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	10	9	8	8	-	1	-	1	9	24	24	-	1	-	1	25	-
Інститут професійно-технічної освіти	14	1	8	1	7	-	-	-	8	25	4	21	6	1	5	31	-
Інституту обдарованої дитини	4	4	4	4	-	1	1	-	5	11	10	1	1	1	-	12	-
Львівський НПЦ Інституту професійно-технічної освіти	2	5	2	1	1	-	-	-	2	6	5	1	1	-	1	7	-
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	14	12	6	2	4	8	3	5	14	22	5	17	22	4	18	44	-
Усього	144	130	77	52	25	36	8	28	113	234	142	92	170	30	140	404	47

Підготовка наукових кадрів в аспірантурі установ НАПН України у 2014 році
(випуск аспірантів, осіб)

Назва установи	Загальна чисельність аспірантів (на початок року)							Випуск аспірантів															Відраховано			
	за державним замовленням			на умовах контракту				за державним замовленням							на умовах контракту											
	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	Разом	з відривом від виробництва			без відриву від виробництва			Разом	ефективність роботи (%)	з відривом від виробництва			без відриву від виробництва			Разом	ефективність роботи (%)			
								усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту			усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту					
Інститут педагогіки	24	18	6	10	1	9	34	9	4	1	3	1	-	12	50,0	-	-	-	4	1	-	4	25,0	1	-	
Інститут психології імені Г.С.Костюка	31	31	-	43	14	29	74	13	1	2	1	-	-	14	21,4	5	-	-	6	1	-	11	9,1	8	-	
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	19	8	11	31	1	30	50	2	-	1	2	-	1	4	50,0	-	-	-	6	1	1	6	33,3	-	-	
Інститут проблем виховання	11	7	4	52	4	48	63	3	-	1	-	-	-	3	33,3	1	-	-	1	6	5	3	17	47,0	3	2
Інститут спеціальної педагогіки	12	7	5	28	1	27	40	4	-	-	1	-	-	5	0	1	-	-	6	2	-	7	28,6	1	-	
Інститут	22	18	4	29	15	14	51	5	2	-	2	-	-	7	28,6	1	1	-	3	-	1	4	50,0	16	4	

Назва установи	Загальна чисельність аспірантів (на початок року)							Випуск аспірантів														Відраховано			
	за державним замовленням			на умовах контракту				за державним замовленням							на умовах контракту										
								з відривом від виробництва			без відриву від виробництва				ефективність роботи (%)	з відривом від виробництва			без відриву від виробництва						
	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	Разом	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	Разом		усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	Разом	ефективність роботи (%)	усього	у т.ч. за державним замовленням			
соціальної та політичної психології																									
Інститут вищої освіти	36	17	19	-	-	-	36	4	1	-	2	-	1	6	33,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	23	23	-	-	-	-	23	6	-	-	-	-	-	6	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інститут професійно-технічної освіти	24	4	20	9	1	8	33	1	1	-	2	-	-	3	33,3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2
Інститут обдарованої дитини	7	6	1	1	1	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Львівський НПЦ Інституту	6	6	-	2	-	2	8	2	-	2	-	-	-	2	100,0	-	-	-	1	-	-	1	0	-	-

Назва установи	Загальна чисельність аспірантів (на початок року)							Випуск аспірантів														Відра- ховано					
	за державним замовленням			на умовах контракту				за державним замовленням							на умовах контракту												
								з відривом від виробництва			без відриву від виробництва				ефективність роботи (%)	з відривом від виробництва			без відриву від виробництва				ефективність роботи (%)				
	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	Разом	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	Разом		усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	Разом					
професійно- технічної освіти																											
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	23	7	16	27	6	21	50	3	1	1	4	-	1	7	43	2	-	-	6	-	1	8	12,5	3	-		
Усього	238	152	86	232	44	188	470	52	10	8	17	1	3	69	32,0	10	1	-	48	10	6	58	29,3	35	8		

**Робота спеціалізованих учених рад
підвідомчих установ НАПН України у 2014 році**

№ з/п	Назва установи, де функціонує спеціалізована вчена рада	Кількість проведених засідань	Захищено дисертацій		
			усього	у тому числі	
				докторських	кандидатських
1.	Інститут педагогіки	38	29	7	22
	Д 26.452.01	9	9	5	4
	Д 26.452.04	5	3	1	2
	К 26.452.02	6	3	-	3
	К 26.452.03	8	7	-	7
	К 26.452.05	10	7	1	6
2.	Інститут психології імені Г.С. Костюка	32	52	13	29
	Д 26.453.01	18	29	9	20
	Д 26.453.02	13	23	4	19
3.	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	12	22	9	13
	Д 26.451.01	12	22	9	13
4.	Інститут проблем виховання	9	15	1	14
	Д 26.454.01	9	15	1	14
5.	Інститут спеціальної педагогіки	3	6	1	5
	Д 26.450.01	2	4	-	4
	Д 26.450.02	1	2	1	1
6.	Інститут соціальної та політичної психології	11	11	3	8
	Д 26.457.01	11	11	3	8
7.	Інститут вищої освіти	27	28	7	21
	Д 26.456.01	12	8	3	5
	Д 26.456.02	10	19	4	15
	К 26.053.11	5	1	-	1
8.	Інституту інформаційних технологій і засобів навчання	8	1	-	1
	Д 26.459.01	8	1	-	1
9.	Інститут професійно- технічної освіти	11	10	2	8
	К 26.458.01	11	10	2	8
10.	ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	5	5	3	2
	Д 26.455.03	5	5	3	2
Усього		156	179	46	133

**Захист дисертацій на засіданнях спеціалізованих учених рад
у 2014 році за науковими спеціальностями**

№ з/п	Шифр і назва наукової спеціальності	Захищено дисертацій		
		всього	у т.ч.	
			докторських	кандидатських
ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ		8	3	5
1.	09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії	5	3	2
2.	09.00.10 – філософія освіти	3	-	3
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ		106	26	80
3.	13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки	12	6	6
4.	13.00.02 – теорія та методика навчання (українська мова)	2	-	2
5.	13.00.02 – теорія та методика навчання (українська література)	1	-	1
6.	13.00.02 – теорія та методика навчання технологій	2	-	2
7.	13.00.02 – теорія та методика навчання (сільськогосподарські дисципліни)	1	1	-
8.	13.00.02 – теорія та методика навчання (історія та суспільствознавчі дисципліни)	7	-	7
9.	13.00.02 – теорія та методика навчання (географія)	6	1	5
10.	13.00.02 – теорія та методика навчання (хімія)	2	-	2
11.	13.00.02 – теорія та методика навчання (біологія)	-	-	-
12.	13.00.03 – корекційна педагогіка	4	-	4
13.	13.00.04 – теорія і методика професійної освіти	43	11	32
14.	13.00.05 – соціальна педагогіка	1	1	-
15.	13.00.06 – теорія і методика управління освітою	5	3	2
16.	13.00.07 – теорія і методика виховання	14	-	14
17.	13.00.09 – теорія навчання	5	3	2
18.	13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті	1	-	1
ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ		65	17	48
19.	19.00.01 – загальна психологія, історія психології	14	5	9
20.	19.00.02 – психофізіологія	-	-	-
21.	19.00.03 – психологія праці, інженерна психологія	1	-	1
22.	19.00.04 – медична психологія	2	-	2
23.	19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи	24	7	17
24.	19.00.07 – педагогічна та вікова психологія	17	4	13
25.	19.00.08 – спеціальна психологія	2	1	1
26.	19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія	4	-	4
27.	19.00.11 – політична психологія	1	-	1
Усього		179	46	133

**Робота спеціалізованих учених рад НАПН України у 2014 році
за науковими спеціальностями(одиниць)**

Шифр і назва наукових спеціальностей	Захист дисертацій		Кількість переатестацій			Кількість дисертацій українською мовою	Кількість авторефератів українською мовою	Кількість дисертацій, що знаходяться на розгляді в раді
	з позитивним рішенням	з негативним рішенням	усього	з позитивним рішенням	з негативним рішенням			
Докторські								
Філософські науки	3	-	-	-	-	3	3	-
09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії	3	-	-	-	-	3	3	-
09.00.10 – філософія освіти	-	-	-	-	-	-	-	-
Педагогічні науки	26	-	-	-	-	26	26	17
13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки	6	-	-	-	-	6	6	2
13.00.02 – теорія та методика навчання технологій	-	-	-	-	-	-	-	-
13.00.02 – теорія та методика навчання (сільськогосподарські дисципліни)	1	-	-	-	-	1	1	-
13.00.02 – теорія та методика навчання (географія)	1	-	-	-	-	1	1	-
13.00.03 – корекційна педагогіка	-	-	-	-	-	-	-	-
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти	11	-	-	-	-	11	11	10
13.00.05 – соціальна педагогіка	1	-	-	-	-	1	1	2
13.00.06 – теорія і методика управління освітою	3	-	-	-	-	3	3	2
13.00.07 – теорія і методика виховання	-	-	-	-	-	-	-	1
13.00.09 – теорія навчання	3	-	-	-	-	3	3	-
13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті	-	-	-	-	-	-	-	-

Шифр і назва наукових спеціальностей	Захист дисертацій		Кількість переатестацій			Кількість дисертацій українською мовою	Кількість авторефератів українською мовою	Кількість дисертацій, що знаходяться на розгляді в раді
	з позитивним рішенням	з негативним рішенням	усього	з позитивним рішенням	з негативним рішенням			
Психологічні науки	17	-	1	1	-	17	17	7
19.00.01 – загальна психологія, історія психології	5	-	-	-	-	5	5	3
19.00.02 – психофізіологія	-	-	-	-	-	-	-	-
19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи	7	-	1	1	-	7	7	-
19.00.07 – педагогічна та вікова психологія	4	-	-	-	-	4	4	3
19.00.08 – спеціальна психологія	1	-	-	-	-	1	1	1
19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія	-	-	-	-	-	-	-	-
19.00.11 – політична психологія	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього	46	-	1	1	-	46	46	24
Кандидатські								
Філософські науки	5	-	-	-	-	5	5	3
09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії	2	-	-	-	-	2	2	3
09.00.10 – філософія освіти	3	-	-	-	-	3	3	-
Педагогічні науки	80	-	-	-	-	80	80	52
13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки	6	-	-	-	-	6	6	18
13.00.02 – теорія та методика навчання технологій	2	-	-	-	-	2	2	-
13.00.02 – теорія та методика навчання (українська мова)	2	-	-	-	-	2	2	1
13.00.02 – теорія та методика навчання (українська література)	1	-	-	-	-	1	1	-

Шифр і назва наукових спеціальностей	Захист дисертацій		Кількість переатестацій			Кількість дисертацій українською мовою	Кількість авторефератів українською мовою	Кількість дисертацій, що знаходяться на розгляді в раді
	з позитивним рішенням	з негативним рішенням	усього	з позитивним рішенням	з негативним рішенням			
13.00.02 – теорія та методика навчання (історія та суспільствознавчі дисципліни)	7	-	-	-	-	7	7	1
13.00.02 – теорія та методика навчання (географія)	5	-	-	-	-	5	5	-
13.00.02 – теорія та методика навчання (хімія)	2	-	-	-	-	2	2	2
13.00.02 – теорія та методика навчання (біологія)	-	-	-	-	-	-	-	1
13.00.03 – корекційна педагогіка	4	-	-	-	-	4	4	4
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти	32	-	-	-	-	32	32	7
13.00.05 – соціальна педагогіка	-	-	-	-	-	-	-	2
13.00.06 – теорія і методика управління освітою	2	-	-	-	-	2	2	3
13.00.07 – теорія і методика виховання	14	-	-	-	-	14	14	10
13.00.09 – теорія навчання	2	-	-	-	-	2	2	3
13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті	1	-	-	-	-	1	1	-
Психологічні науки	48	-	-	-	-	46	48	25
19.00.01 – загальна психологія, історія психології	9	-	-	-	-	9	9	-
19.00.02 – психофізіологія	-	-	-	-	-	-	-	1
19.00.03 – психологія праці, інженерна психологія	1	-	-	-	-	1	1	-
19.00.04 – медична психологія	2	-	-	-	-	2	2	1
19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи	17	-	-	-	-	17	17	7

Шифр і назва наукових спеціальностей	Захист дисертацій		Кількість переатестацій			Кількість дисертацій українською мовою	Кількість авторефератів українською мовою	Кількість дисертацій, що знаходяться на розгляді в раді
	з позитивним рішенням	з негативним рішенням	усього	з позитивним рішенням	з негативним рішенням			
19.00.07 – педагогічна та вікова психологія	13	-	-	-	-	11	13	13
19.00.08 – спеціальна психологія	1	-	-	-	-	1	1	1
19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія	4	-	-	-	-	4	4	2
19.00.11 – політична психологія	1	-	-	-	-	1	1	-
Усього	133	-	-	-	-	131	133	80

**Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації у 2014 році
за науковими спеціальностями (одиниць)**

Шифр і назва наукових спеціальностей	Дисертації, захищені:							Усього
	докторантами / аспірантами (з випуску звітного року)		співробітниками ІІІ інституту	працівниками інших установ НАПН України	працівниками вищих навчальних закладів	працівниками професійно-технічних навчальних закладів	працівниками інших установ	
	за державним замовленням	на умовах контракту						
Докторські								
Філософські науки	-	-	-	-	3	-	-	3
09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії	-	-	-	-	3	-	-	3
09.00.10 – філософія освіти	-	-	-	-	-	-	-	-
Педагогічні науки	6	1	6	2	11	-	-	26
13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки	-	-	2	-	4	-	-	6
13.00.02 – теорія та методика навчання	1	-	-	-	1	-	-	2
13.00.03 – корекційна педагогіка	-	-	-	-	-	-	-	-

Шифр і назва наукових спеціальностей	Дисертації, захищені:							Усього
	докторантами / аспірантами (з випуску звітного року)		співробітниками ІІІ нституту	працівниками інших установ НАПН України	працівниками вищих навчальних закладів	працівниками професійно-технічних навчальних закладів	працівниками інших установ	
	за державним замовленням	на умовах контракту						
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти	4	1	2	-	4	-	-	11
13.00.05 – соціальна педагогіка	-	-	-	-	1	-	-	1
13.00.06 – теорія і методика управління освітою	1	-	-	1	1	-	-	3
13.00.09 – теорія навчання	-	-	2	1	-	-	-	3
13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті	-	-	-	-	-	-	-	-
Психологічні науки	2	-	3	1	9	-	2	17
19.00.01 – загальна психологія, історія психології	-	-	-	-	3	-	2	5
19.00.02 – психофізіологія	-	-	-	-	-	-	-	-

Шифр і назва наукових спеціальностей	Дисертації, захищені:							Усього
	докторантами / аспірантами (з випуску звітного року)		співробітниками ІІІ інституту	працівниками інших установ НАПН України	працівниками вищих навчальних закладів	працівниками професійно-технічних навчальних закладів	працівниками інших установ	
	за державним замовленням	на умовах контракту						
19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи	2	-	-	1	4	-	-	7
19.00.07 – педагогічна та вікова психологія	-	-	2	-	2	-	-	4
19.00.08 – спеціальна психологія	-	-	1	-	-	-	-	1
Усього	8	1	9	3	23		2	46
Кандидатські								
Філософські науки	-	-	-	-	3	-	2	5
09.00.03 – соціальна філософія і філософія історії	-	-	-	-	1	-	1	2
09.00.10 – філософія освіти	-	-	-	-	2	-	1	3
Педагогічні науки	5	7	8	1	43	1	15	80
13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки	1	-	-	-	4	-	1	6
13.00.02 – теорія та методика навчання	2	1	-	-	4	-	10	17

Шифр і назва наукових спеціальностей	Дисертації, захищені:							Усього
	докторантами / аспірантами (з випуску звітного року)		співробітниками ІІІ нституту	працівниками інших установ НАПН України	працівниками вищих навчальних закладів	працівниками професійно-технічних навчальних закладів	працівниками інших установ	
	за державним замовленням	на умовах контракту						
13.00.02 – теорія та методика навчання технологій	-	-	-	-	2	-	-	2
13.00.03 – корекційна педагогіка	-	1	1	-	1	-	1	4
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти	1	1	3	1	23	1	2	32
13.00.05 – соціальна педагогіка	-	-	-	-	-	-	-	-
13.00.06 – теорія і методика управління освітою	-	-	-	-	1	-	1	2
13.00.07 – теорія і методика виховання	-	4	4	-	6	-	-	14
13.00.09 – теорія навчання	1	-	-	-	1	-	-	2
13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті	-	-	-	-	1	-	-	1
Психологічні науки	3	3	6		33		3	48

Шифр і назва наукових спеціальностей	Дисертації, захищені:							Усього
	докторантами / аспірантами (з випуску звітного року)		співробітниками ІІІ нституту	працівниками інших установ НАПН України	працівниками вищих навчальних закладів	працівниками професійно-технічних навчальних закладів	працівниками інших установ	
	за державним замовленням	на умовах контракту						
19.00.01 – загальна психологія, історія психології	1	-	1	-	7	-	-	9
19.00.02 – психофізіологія	-	-	-	-	-	-	-	-
19.00.03 – психологія праці, інженерна психологія	1	-	-	-	-	-	-	1
19.00.04 – медична психологія	-	-	-	-	1	-	1	2
19.00.05 – соціальна психологія, психологія соціальної роботи	1	1	5	-	10	-	-	17
19.00.07 – педагогічна та вікова психологія	-	1	-	-	11	-	1	13
19.00.08 – спеціальна психологія	-	1	-	-	-	-	-	1
19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія	-	-	-	-	4	-	-	4

Шифр і назва наукових спеціальностей	Дисертації, захищені:							Усього
	докторантами / аспірантами (з випуску звітного року)		співробітниками ІІІ інституту	працівниками інших установ НАПН України	працівниками вищих навчальних закладів	працівниками професійно-технічних навчальних закладів	працівниками інших установ	
	за державним замовленням	на умовах контракту						
19.00.11 – політична психологія	-	-	-	-	-	-	1	1
Усього	8	10	14	1	79	1	20	133

Загальна кількість дисертаційних тем, розглянутих Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні за шифрами наукових спеціальностей у 2014 році

Шифри наукових спеціальностей	З педагогічних наук				Шифри наукових спеціальностей	З психологічних наук			
	докторські		кандидатські			докторські		кандидатські	
	усього	у %	усього	у %		усього	у %	усього	у %
13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки	35	19,3	172	18,0	19.00.01 – загальна психологія, історія психології	13	30,2	41	19,7
13.00.02 – теорія та методика навчання (з галузей знань)	32	17,7	202	21,0	19.00.02 – психофізіологія	-	-	-	-
13.00.03 – корекційна педагогіка	1	0,5	16	1,7	19.00.03 – психологія праці, інженерна психологія	1	2,3	1	0,5
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти	77	42,5	399	41,5	19.00.04 – медична психологія	3	7,0	8	3,8
13.00.05 – соціальна педагогіка	7	3,9	32	3,3	19.00.05 – соціальна психологія, психологія соціальної роботи	4	9,3	28	13,4
13.00.06 – теорія і методика управління освітою	6	3,3	16	1,7	19.00.06 – юридична психологія	1	2,3	12	5,8
13.00.07 – теорія і методика виховання	12	6,6	64	6,7	19.00.07 – педагогічна та вікова психологія	18	42,0	95	45,7
13.00.08 – дошкільна педагогіка	3	1,7	12	1,2	19.00.08 – спеціальна психологія	-	-	9	4,3
13.00.09 – теорія навчання	3	1,7	21	2,2	19.00.09 – психологія діяльності в особливих умовах	1	2,3	6	2,9
13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті	5	2,8	26	2,7	19.00.10 – організаційна психологія, економічна психологія	1	2,3	6	2,9
Усього:	181	100	960	100	19.00.11 – політична психологія	1	2,3	2	1,0
					Усього:	43	100	208	100

Всього розглянуто тем у 2014 році: 1392, у тому числі з педагогічних наук 1141, з психологічних наук 251.

Підготовка робітничих кадрів (професійно-технічна освіта) у підвідомчих установах НАПН України у 2014 році

Джерело фінансування, професія	Код	Чисельність учнів (слухачів), осіб							
		на початок року		випущено		зараховано		на кінець року	
		усього	у т.ч. за денною формою навчання	усього	у т.ч. за денною формою навчання	усього	у т.ч. за денною формою навчання	усього	у т.ч. за денною формою навчання
Усього, осіб		417	417	222	206	190	159	357	342
у т.ч. за джерелами фінансування									
За кошти державного бюджету – усього, осіб		416	416	205	205	159	159	342	342
у т.ч. за професіями									
Секретар керівника (організації, підприємства, установи)	4115	58	58	22	22	21	21	55	55
Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних	4121								
Слюсар з ремонту автомобілів	7231	151	151	146	146	60	60	60	60
Слюсар з ремонту автомобілів	7231	149	149	–	–	53	53	189	189
Водій автотранспортних засобів (категорія "С")	8322								
Маляр	7141	25	25	22	22	–	–	–	–
Лакувальник	7142								
Електрогазозварник	7212	33	33	15	15	25	25	38	38
Рихтувальник кузовів	7213								
За кошти фізичних та юридичних осіб – усього, осіб		1	1	17	1	31	–	15	–
у т.ч. за професіями									
Слюсар з ремонту автомобілів	7231	1	1	1	1	–	–	–	–
Маляр	7141	–	–	–	–	–	–	–	–
Лакувальник	7142								
Водій автотранспортних засобів (категорія "В")	8322	–	–	16	–	31	–	15	–

Підготовка фахівців (вища освіта) за кошти державного бюджету у підвідомчих установах НАПН України у 2014 році

Освітньо-кваліфікаційний рівень, галузь знань, спеціальність	Шифр (код)	Чисельність студентів, осіб							
		на початок року		випущено		зараховано		на кінець року	
		усього	у т.ч. за денною формою навчання	усього	у т.ч. за денною формою навчання	усього	у т.ч. за денною формою навчання	усього	у т.ч. за денною формою навчання
Усього, осіб		285	195	80	80	93	93	287	197
у т.ч. за освітньо-кваліфікаційними рівнями									
Молодший спеціаліст – усього, осіб		195	195	80	80	93	93	197	197
у т.ч. за галузями знань і спеціальностями									
Культура	0201	34	34	16	16	18	18	33	33
Діловодство	5.01020501	34	34	16	16	18	18	33	33
Менеджмент і адміністрування	0306	70	70	24	24	25	25	66	66
Організація обслуговування на транспорті	5.03060102	70	70	24	24	25	25	66	66
Транспорт і транспортна інфраструктура	0701	91	91	40	40	50	50	98	98
Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів	5.07010602	91	91	40	40	50	50	98	98
Магістр – усього, осіб		90	–	–	–	–	–	90	–
у т.ч. за галузями знань і спеціальностями									
Специфічні категорії	1801	90	–	–	–	–	–	90	–
Управління навчальним закладом	8.18010020	90	–	–	–	–	–	90	–

**Підготовка фахівців (вища освіта) за кошти фізичних та юридичних осіб у
підвідомчих установах НАПН України у 2014 році**

Освітньо-кваліфікаційний рівень, галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки)	Шифр (код)	Чисельність студентів, осіб							
		на початок року		випущено		зараховано		на кінець року	
		усього	у т.ч. за денною формою навчання	усього	у т.ч. за денною формою навчання	усього	у т.ч. за денною формою навчання	усього	у т.ч. за денною формою навчання
Усього, осіб		928	259	402	139	340	63	589	45
у т.ч. за освітньо-кваліфікаційними рівнями									
Бакалавр – усього, осіб		555	156	192	58	122	27	298	45
у т.ч. за галузями знань і напрямками підготовки									
Педагогічна освіта	0101	193	90	75	33	23	13	7	–
Професійна освіта (Дизайн)	6.010104	72	72	16	16	13	13	–	–
Професійна освіта (Охорона праці)	6.010104	121	18	59	17	10	–	7	–
Соціально-політичні науки	0301	201	57	66	25	39	–	99	–
Психологія	6.030102	132	57	51	25	16	–	26	–
Практична психологія	6.030103	69	–	15	–	23	–	73	–
Економіка та підприємництво	0305	74	9	29	–	17	6	72	24
Управління персоналом та економіка праці	6.030505	74	9	29	–	17	6	72	24
Менеджмент і адміністрування	0306	87	–	22	–	43	8	120	21
Менеджмент	6.030601	87	–	22	–	43	8	99	21
Магістр – усього, осіб		373	103	210	81	218	36	291	–
у т.ч. за галузями знань і спеціальностями									
Педагогічна освіта	0101	14	14	–	–	7	7	–	–
Професійна освіта (Охорона праці)	8.01010401	–	–	–	–	7	7	–	–
Професійна освіта (Дизайн)	8.01010401	14	14	–	–	–	–	–	–
Соціально-політичні науки	0301	137	17	69	16	91	15	120	–
Психологія	8.03010201	137	17	69	16	91	15	120	–
Економіка та підприємництво	0305	25	–	–	–	23	–	48	–

Освітньо-кваліфікаційний рівень, галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки)	Шифр (код)	Чисельність студентів, осіб							
		на початок року		випущено		зараховано		на кінець року	
		усього	у т.ч. за денною формою навчання	усього	у т.ч. за денною формою навчання	усього	у т.ч. за денною формою навчання	усього	у т.ч. за денною формою навчання
Управління персоналом та економіка праці	8.03050501	25	–	–	–	23	–	48	–
Менеджмент і адміністрування	0306	70	–	44	–	16	–	40	–
Менеджмент організацій і адміністрування	8.03060101	70	–	44	–	16	–	40	–
Специфічні категорії	1801	127	72	97	65	81	14	83	–
Адміністративний менеджмент	8.18010018	25	25	23	23	14	14	–	–
Управління навчальним закладом	8.18010020	46	24	19	19	43	–	59	–
Педагогіка вищої школи	8.18010021	56	23	55	23	24	–	24	–
Педагогіка вищої школи	8.18010021	56	23	55	23	24	–	24	–

**Підвищення кваліфікації кадрів
у підвідомчих установах НАПН України у 2014 році**

Напрямок, форма навчання	Чисельність слухачів, осіб			
	зараховано		випущено	
	усього	у т.ч. за кошти державного бюджету	усього	у т.ч. за кошти державного бюджету
Усього, осіб	8135	6000	7964	5859
у т.ч. за напрямками				
Підвищення кваліфікації працівників методичних служб	607	607	589	589
Підвищення кваліфікації працівників психологічних служб	107	107	107	107
Підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій галузі знань, напряму підготовки 1501 "Державне управління"	127	127	108	108
Підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівників закладів освіти за напрямом 0101 "Педагогічна освіта"	2243	2159	2146	2065
Підвищення кваліфікації педагогічних працівників за напрямом 0101 Педагогічна освіта	3557	3000	3520	2990
Підвищення кваліфікації керівних, педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів	72	–	72	–
Підвищення кваліфікації керівних і педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів	1422	–	1422	–
Усього, осіб	8135	6000	7964	5859
у т.ч. за формами навчання				
очна	2692	609	2686	609
очно-дистанційна	3050	3019	2913	2885
заочна	2393	2372	2365	2365

**Кількісний і якісний склад наукових співробітників підвідомчих установ НАПН України
(станом на 01.01.2015 р.)**

Таблиця 22

		Усього наукових працівників	із них:						докторантів	сумісники	за віковими категоріями				
			докторів наук		кандидатів наук		без наукового				до 35 років	35-50 років	50-60 років	60-70 років	понад 70 років
			усього	в т.ч. за основним місцем роботи	усього	в т.ч. за основним місцем роботи	усього	в т.ч. за основним місцем роботи							
1	Інститут педагогіки	216	38	22	106	81	60	38	12	63	30	63	65	40	18
2	Інститут психології ім.Г.С.Костюка	240	40	19	109	88	81	74	10	49	24	98	52	44	22
3	Інститут спеціальної педагогіки	60	7	7	28	28	23	22	2	1	23	25	7	3	2
4	Інститут проблем виховання	111	15	9	51	43	37	32	8	19	14	52	28	10	7
5	Інститут соціальної та політичної психології	106	11	3	52	48	35	35	8	12	19	46	26	13	2
6	Інститут пед. освіти і освіти дорослих	86	24	16	29	27	23	22	10	11	11	29	22	15	9
7	Інститут вищої освіти	98	37	16	35	28	10	8	16	30	10	44	15	20	9
8	Інститут інформац. технологій і засобів навчання	46	4	2	9	6	27	26	6	6	12	15	9	9	1
9	Наукова установа Інститут профтехосвіти	61	15	13	25	24	16	15	5	4	6	24	18	11	2
10	Інститут обдарованої дитини	181	15	6	34	15	132	78		82	75	60	29	13	4
11	ДНПБ України імені В.О.Сухомлинського	70	1	1	9	6	60	55		8	20	26	17	6	1
12	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	18	1	1	6	5	11	9		3	4	7	4	2	1
13	Львівський науково-практичний центр	29	5	4	19	18	5	5		2		11	8	4	6
14	ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	49	13	1	24	2	12			46	6	15	15	11	2
	Усього	1371	226	120	536	419	532	419	77	336	254	515	315	201	86

Кількісний і якісний склад науково-педагогічних і педагогічних працівників підвідомчих установ НАПН України

Таблиця 23

(станом на 01.01.2015 р.)

		Усього науково-педагогічних і педагогічних	з них						Усього сумісників	За віковими категоріями					
			докторів наук		кандидатів наук		без наукового			до 35 років	35-50 років	50-60 років	60-70 років	понад 70 років	
			усього	у т.ч. за основним місцем роботи	усього	у т.ч. за основним місцем роботи	усього	у т.ч. за основним місцем роботи							докторантів
Науково-педагогічні працівники															
1	ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	126	33	20	70	58	23	13		35	13	37	40	27	9
2	Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників УМО (м.Донецьк)	34			16	16	18	18			2	11	11	7	3
Усього		160	33	20	86	74	41	31		35	15	48	51	34	12
Педагогічні працівники															
1	ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	47			2		45	40		5	16	20	6	4	1
2	Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників УМО (м.Донецьк)	18					18	18			3	7	6	2	
3	Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти	98			2	1	96	95		2	34	25	15	20	4
Усього		163	0	0	4	1	159	153	0	7	53	52	27	26	5

**Склад членів Національної академії педагогічних наук України за відділеннями
(станом на 01.01.2015 р.)**

№ з/п	Назва відділення	Усього членів НАПН України	у тому числі:				з них працюють в установах НАПН України:		
			дійсних членів	членів- кореспон- дентів	іноземних членів	почесних академіків	дійсних членів	членів- кореспон- дентів	почесних академіків
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Відділення загальної педагогіки та філософії освіти	32	11	17	4	–	4	–	–
2.	Відділення психології, вікової фізіології та дефектології	37	10	20	7	–	3	7	–
3.	Відділення загальної середньої освіти	40	14	17	4	5	6	2	3
4.	Відділення професійної освіти і освіти дорослих	35	8	15	10	2	4	2	–
5.	Відділення вищої освіти	46	17	15	12	2	1	1	–
Усього		190	60	84	37	9	18	10	3

Організація та проведення науково-практичних масових заходів (одиниць)

Назви установ	Види масових заходів																Усього	У тому числі міжнародні
	з'їзди, конгреси		симпозіуми, форуми		конференції		наукові семінари		педагогічні читання		круглі столи		виставки		інші види заходів			
	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні		
Масові заходи, включені до Плану НАПН України																		
Інститут педагогіки	-	-	-	-	7	1	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	11	1
Інститут психології імені Г.С. Костюка	2	2	-	-	16	11	4	2	-	-	3	-	-	-	1	-	26	15
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	-	-	1	1	4	2	5	1	4	1	7	-	-	-	4	-	25	5
Інститут проблем виховання	-	-	1	-	3	1	4	-	-	-	-	-	4	2	-	-	12	3
Інститут спеціальної педагогіки	-	-	-	-	3	-	9	-	-	-	1	-	4	4	-	-	17	4
Інститут соціальної та політичної психології	-	-	-	-	5	3	6	1	-	-	4	-	2	2	-	-	17	6
Інститут вищої освіти	-	-	-	-	6	6	1	-	1	-	3	1	-	-	-	-	11	7

Назви установ	Види масових заходів																Усього	у тому числі міжнародні
	з'їзди, конгреси		симпозиуми, форуми		конференції		наукові семінари		педагогічні читання		круглі столи		виставки		інші види заходів			
	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні		
Масові заходи, включені до Плану НАПН України																		
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	-	-	-	-	6	3	19	1	-	-	-	-	3	2	-	-	28	6
Інститут професійно-технічної освіти	-	-	-	-	3	-	9	-	-	-	6	-	1	-	1	-	20	-
Інститут обдарованої дитини	-	-	-	-	13	4	14	-	-	-	3	-	-	-	1	-	31	4
ДВНЗ "УМО"	-	-	2	2	4	3	2	-	6	-	-	-	1	1			15	6
Український НМЦ практичної психології і соціальної рооти	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Львівський НПЦ професійно-технічної освіти	1	-	-	-	1	-	3	-	-	-	3	-	-	-	1	-	9	-
ДНПБ України ім. В.О.Сухомлинського	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	1	-	-	-	2	-	5	2

Назви установ	Види масових заходів																Усього	у тому числі міжнародні
	з'їзди, конгреси		симпозіуми, форуми		конференції		наукові семінари		педагогічні читання		круглі столи		виставки		інші види заходів			
	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні		
Масові заходи, включені до Плану Інституту (Центру) НАПН України																		
Інститут педагогіки	-	-	-	-	39	5	30	-	3	-	11	-	-	-	3	-	86	5
Інститут психології імені Г.С. Костюка	-	-	-	-	5	1	1	-	-	-	2	-	-	-	1	-	9	1
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	-	-	-	-	4	2	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	8	2
Інститут проблем виховання	-	-	2	2	5	-	11	-	-	-	12	1	-	-	4	-	34	3
Інститут спеціальної педагогіки					2	1	14	2	5	-	2	-	-	-	1	-	24	3
Інститут соціальної та політичної психології	-	-	-	-	2	2	5	3	-	-	31	-	-	-	4	1	42	6
Інститут вищої освіти	-	-	-	-	1	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	-	-	-	-	8	5	21	2	-	-	-	-	3	2	24	-	56	9

Назви установ	Види масових заходів																Усього	у тому числі міжнародні
	з'їзди, конгреси		симпозіуми, форуми		конференції		наукові семінари		педагогічні читання		круглі столи		виставки		інші види заходів			
	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні		
Масові заходи, включені до Плану Інституту (Центру) НАПН України																		
Інститут професійно-технічної освіти	-	-	-	-	4	1	13	-	1	-	6	-	1	-	31	-	56	1
Інститут обдарованої дитини	-	-	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-
ДВНЗ "УМО"	-	-	1	1	6	2	3	-	-	-	2	-	3	3	-	-	15	6
Український НМЦ практичної психології і соціальної рооти	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	2	-	7	-
Львівський НПЦ професійно-технічної освіти	-	-	-	-	4	-	6	-	-	-	4	-	1	-	1	-	16	-
ДНПБ України ім. В.О.Сухомлинського	-	-	-	-	1	-	2	-	1	-	1	-	-	-	2	-	7	-

**Основні показники ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського
з формування галузевого інформаційного ресурсу**

№	ЗМІСТ РОБОТИ	Викона- но у 2013 р.	План на 2014 р.	Викона- но у 2014 р.	%
1.	Бібліотечний фонд усього (на 01.01), прим.	572521	576360	573066	99
	у т.ч. - неперіодичні документи	428164	429310	426167	99
	- періодичні документи	144357	147050	146899	99
	<i>з них психолого-педагогічної тематики</i>	<i>247761</i>	<i>253131</i>	<i>251424</i>	<i>99</i>
	документи українською та російською мовами	542425	546124	542862	99
	у т.ч. - неперіодичні документи	408422	409468	406339	99
	- періодичні документи	134003	136656	136523	99
	<i>з них психолого-педагогічної тематики</i>	<i>229908</i>	<i>235208</i>	<i>233547</i>	<i>99</i>
	документи іноземними мовами	30096	30236	30204	99
	у т.ч. - неперіодичні документи	19742	19842	19828	99
	- періодичні документи	10354	10394	10376	99
	<i>з них психолого-педагогічної тематики</i>	<i>17853</i>	<i>17923</i>	<i>17877</i>	<i>99</i>
	<i>з них на електронних носіях</i>	<i>356</i>	<i>386</i>	<i>360</i>	<i>93</i>
2.	Надходження документів у фонд усього, прим.	10765	9339	8850	95
	у т.ч. - неперіодичні документи, назв	5018	4500	5061	112
	- періодичні документи, назв	437	400	398	99
	документи українською та російською мовами	10571	9199	8742	95
	у т.ч. - неперіодичні документи	6202	5700	5886	103
	<i>з них психолого-педагогічної тематики</i>	<i>3106</i>	<i>3000</i>	<i>3301</i>	<i>110</i>
	- періодичні документи	4369	3499	2856	82
	<i>з них психолого-педагогічної тематики</i>	<i>3159</i>	<i>2300</i>	<i>2201</i>	<i>96</i>
	документи іноземними мовами	194	140	108	77
	у т.ч. - неперіодичні документи	120	100	86	86
	<i>з них психолого-педагогічної тематики</i>	<i>18</i>	<i>30</i>	<i>14</i>	<i>47</i>
	- періодичні документи	74	40	22	55
	<i>з них психолого-педагогічної тематики</i>	<i>62</i>	<i>40</i>	<i>20</i>	<i>50</i>
	<i>з них на електронних носіях</i>	<i>16</i>	<i>30</i>	<i>4</i>	<i>13</i>
3.	Надходження до відділів зберігання фондів, прим.	10617	9034	9299	103
	Головне книгосховище	7585	6350	7353	116
	у т.ч. - неперіодичні документи, прим.	4920	4300	4647	108
	- періодичні документи, прим.	2665	2050	2706	132
	у т.ч. - журнали, прим.	2614	2000	2658	133
	- газети, компл.	51	50	48	96
	Відділ документів іноземними мовами	194	140	108	77
	у т.ч. - неперіодичні документи, прим.	120	100	86	86
	- періодичні документи, прим.	74	40	22	55

№	ЗМІСТ РОБОТИ	Викона- но у 2013 р.	План на 2014 р.	Викона- но у 2014 р.	%
	Філія № 1	2838	2544	1838	72
	у т.ч. - неперіодичні документи, прим.	1282	1500	1053	70
	- періодичні документи, прим.	1556	1044	785	75
	у т.ч. - журнали, прим.	1511	1000	741	74
	- газети, компл.	45	44	44	100
4.	Вибуття з фонду, прим. (компл.)	6613	5500	8305	151
	Головне книгосховище	5107	4000	6790	170
	у т.ч. - неперіодичні документи, прим.	4571	3500	6790	194
	- періодичні документи, прим.	536	500	-	-
	у т.ч. - журнали, прим.	502	470	-	-
	- газети, компл.	34	20	-	-
	Філія № 1	1506	1500	1515	101
	у т.ч. - неперіодичні документи, прим.	661	1154	1179	101
	- періодичні документи, прим.	845	346	336	97
	у т.ч. - журнали, прим.	829	325	315	97
	- газети, компл.	16	21	21	100
	Відділ документів іноземними мовами	-	-	-	-
	у т.ч. - неперіодичні документи, прим.	-	-	-	-
	- періодичні документи (журнали), прим.	-	-	-	-
5.	Діяльність ОРФ, (обсяг) прим.	8854	5854	13970	239
	- надходження	8595	9000	15935	177
	- вибуття	14569	12000	10819	90
6.	Збереження фонду				
	знеплення документів, прим.	140854	145000	146042	101
	у т. ч. - головне книгосховище	106169	100000	100000	100
	- відділ науково-документного забезпечення	6800	6800	7620	112
	- кабінет бібліотекознавства	2600	3000	3120	104
	- відділ документів іноземними мовами	5200	5200	5250	101
	Філія №1	20085	30000	30052	100
	знеплення книгосховищ, метрополіція	2808	2990	3084	103
	у т. ч. - головне книгосховище	2099	2000	2090	105
	- відділ науково-документного забезпечення	143	227	227	100
	- кабінет бібліотекознавства	63	63	63	100
	- відділ документів іноземними мовами	102	100	103	103
	Філія №1	401	600	601	100
	перевірка правильності розстановки док., прим.	41742	40700	48558	119
	у т. ч. - головне книгосховище	11805	10000	17650	177
	- відділ науково-документного забезпечення	12120	12100	12165	101
	- кабінет бібліотекознавства	7612	8600	8600	100
	- відділ документів іноземними мовами	3918	4000	4100	103
	Філія №1	6287	6000	6043	100
	інвентаризація фонду, прим.	63209	60000	60012	100
	у т. ч. - головне книгосховище	30000	30000	30000	100
	- відділ науково-документного забезпечення	-	-	-	-

№	ЗМІСТ РОБОТИ	Викона- но у 2013 р.	План на 2014 р.	Викона- но у 2014 р.	%
	- кабінет бібліотекознавства	3201	–	–	–
	- відділ документів іноземними мовами	–	–	–	–
	Філія №1	30008	30000	30012	100
	поточний ремонт документів, прим.	924	893	985	110
	у т. ч. - головне книгосховище	530	500	559	112
	- відділ науково-документного забезпечення	145	150	144	96
	- кабінет бібліотекознавства	20	20	51	255
	- відділ документів іноземними мовами	23	23	25	109
	Філія №1	206	200	206	103
7.	Розстановка документів у книгосховищах, прим.	273058	270576	251011	93
	у т. ч. - головне книгосховище	45089	39350	36615	93
	- відділ науково-документного забезпечення	97841	97800	90826	93
	- кабінет бібліотекознавства	5098	5276	4819	91
	- відділ документів іноземними мовами	3918	3150	2966	94
	Філія №1	121112	125000	115785	93
8.	Наукове опрацювання нових надходжень, прим.	6322	5800	5786	100
	- неперіодичні видання укр. та рос. мовами	6202	5700	5700	100
	- неперіодичні видання іноземними мовами	120	100	86	86
9.	Поповнення електронного каталогу, запис	40970	46029	47762	104
	БД ЕК „Книги”	10537	12020	12187	101
	у т.ч. - окремих документів	6025	5720	6349	111
	- з них конвертування з MARC-SQL	557	500	1002	200
	- статей з наукових збірників	4512	6300	5838	93
	БД ЕК „Періодика”	26253	27202	27311	100
	БД ЕК „Рідкісні книги ”	1000	1000	1003	100
	БД ЕК „Сухомлинїстика”	–	–	–	–
	БД ЕК „Бібліотечна справа”(з 2013 р.)	3180	3727	4521	121
	БД ЕК „Періодичні видання XVIII – початку XX”(з 2014 р.)	–	80 назв /2000 прим.	60 назв /2680 прим.	
10.	Ретрокаталогізація документів, назв	1100	1300	1325	102
	у т.ч. - рідкісних і цінних видань	1000	1000	1000	100
	- видання минулих років	–	100	115	115
	- періодичних видань укр. та рос. мовами	–	200	210	105
11.	Ведення традиційних каталогів, картотек, картка	80088	55580	41912	75
	у т.ч. - каталоги	27845	25900	17296	67
	- систематичні картотеки	52243	29680	24616	83
	у т.ч. - СКСЗ	6000	5000	1020	20
12.	Редагування традиційного ДПА, картка	39922	16930	17092	101
	у т.ч. - каталоги	6752	510	534	105
	- картотеки	33170	16420	16558	101
13.	Поповнення повнотекстових БД, документ	321	100	188	188

№	ЗМІСТ РОБОТИ	Викона- но у 2013 р.	План на 2014 р.	Викона- но у 2014 р.	%
14.	Поповнення реферативної БД, стаття	4282	3000	4794	129
15.	Звіряння фонду Філії № 1 з каталогами, прим.	2032	1500	193	13

Основні показники ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського щодо забезпечення доступу користувачів до інформаційного ресурсу

№	ЗМІСТ РОБОТИ	Викона- но у 2013 р.	План на 2014 р.	Викона- но у 2014 р.	%
1.	Кількість користувачів за ЄРК, користувачі	4947	7100	6263	88
	у т. ч. - головне приміщення	3812	3600	4002	111
	- Філія № 1	1135	3500	2261	65
2.	Створення БД користувачів в „ІРБІС”, запис	4947	7100	6263	88
	у т. ч. - головне приміщення	3812	3600	4002	111
	- Філія № 1	1135	3500	2261	65
3.	Кількість користувачів за категоріями, корист.				
	науковці	1162	1200	1448	121
	у т. ч. - головне приміщення	1062	900	1254	139
	- Філія № 1	100	300	194	65
	працівники освітніх установ всього	1323	1760	1788	101
	у т. ч. - головне приміщення	882	720	1015	141
	- Філія № 1	441	1040	773	74
	студенти	1174	2900	1785	61
	у т. ч. - головне приміщення	743	1000	815	81
	- Філія № 1	431	1900	970	51
	учні шкіл, ліцеїв, гімназій	406	300	372	124
	у т. ч. - головне приміщення	339	240	255	106
	- Філія № 1	67	60	117	195
	бібліотечні працівники	307	350	328	94
	у т. ч. - головне приміщення	302	300	294	98
	- Філія № 1	5	50	34	68
	інші	575	590	542	92
	у т. ч. - головне приміщення	484	440	369	94
	- Філія № 1	91	150	173	115
4.	Кількість відвідувань за контрол. лист., відвід.	26859	29500	27928	95
	у т. ч. - головне приміщення	18284	16000	16403	102
	- Філія № 1	8575	13500	11525	85
5.	Кількість відвідувань за категоріями, відвід.	26859	29500	27928	95
	науковці	7884	7100	7182	101
	у т. ч. - головне приміщення	7249	6000	6357	106
	- Філія № 1	635	1100	825	75
	працівники освітніх установ	5702	5600	6568	117
	у т. ч. - головне приміщення	2725	2600	2904	112
	- Філія № 1	2977	3000	3664	122
	студенти	7400	11300	8621	76
	у т. ч. - головне приміщення	3356	3300	2948	89
	- Філія № 1	4044	8000	5673	71
	учні	995	1000	1019	102
	у т. ч. - головне приміщення	759	700	592	84

№	ЗМІСТ РОБОТИ	Виконано у 2013 р.	План на 2014 р.	Виконано у 2014 р.	%
	- Філія № 1	236	300	427	142
	бібліотечні працівники	2585	2300	2517	109
	у т. ч. - головне приміщення	2392	2100	2266	108
	- Філія № 1	193	200	251	125
	інші	2293	2200	2021	92
	у т. ч. - головне приміщення	1803	1300	1336	103
	- Філія № 1	490	900	685	76
6.	Кількість відвідувань у структурних підрозділах, відвід.	35482	37855	36245	96
	головне приміщення	25629	22855	23455	103
	у т. ч. - кабінет бібліотекознавства	573	600	563	94
	- МБА	104	100	128	128
	- персональний абонемент	1924	1900	2099	110
	- дисертаційний читальний зал	4045	4000	3394	85
	- загальний читальний зал	16418	14000	14603	104
	- ч/з Фонду В. О. Сухомлинського	1323	1000	1339	134
	- ч/з відділу документів іноземними мовами	605	605	550	91
	- медіацентр	637	650	779	120
	Філія № 1	9853	15000	12790	85
	у т. ч. - абонемент	638	1000	697	70
	- читальний зал	8526	13000	11460	88
	- ІБВ	689	1000	633	63
7.	Кількість віртуальних відвідувань, відвід.	185033	188000	182005	97
8.	Книговидача, прим.	315526	306600	299835	98
	головне приміщення	197013	180600	175562	97
	у т. ч. - кабінет бібліотекознавства	4413	4600	4256	93
	- відділ документів іноземними мовами	3064	3000	2858	95
	- загальний та дисертаційний читальні зали	179596	162000	157498	97
	- ч/з Фонду В. О. Сухомлинського	3080	3000	2877	96
	- МБА і персональний абонемент	8153	8000	8073	101
	Філія № 1	118513	126000	124273	99
9.	Довідково-бібліографічне обслуговування, довід.	22447	29280	23571	81
	у т. ч. - відділ наукової інформ.-бібліогр. діяльності	11244	17720	13616	77
	- відділ науково-документного забезпечення	155	160	193	121
	- кабінет бібліотекознавства	379	400	376	94
	- відділ документів іноземними мовами	0	0	0	0
	- Філія № 1	10669	11000	9386	85
	<i>у т. ч. з використанням ІКТ</i>	3844	4948	4447	90
	<i>у т. ч. віртуальні довідки</i>	554	300	296	99
10.	Інформаційно-бібліографічне обслуговування в режимі ВРІ				
	кількість абонентів інформації	16	17	16	94
	у т. ч. - індивідуальних	14	15	14	93
	- групових	2	2	2	100

№	ЗМІСТ РОБОТИ	Викона- но у 2013 р.	План на 2014 р.	Викона- но у 2014 р.	%
	кількість списків у режимі ВРІ, список	175	218	207	95
	у т. ч. - відділ наук. інформ.-бібліогр. діяльності	131	174	165	95
	- ч/з Фонду В. О. Сухомлинського	4	4	2	50
	- Філія № 1	40	40	40	100
11.	Рекомендаційні списки (до першого уроку)	1	1	1	100
	у т. ч. - відділ наук. інформ.-бібліогр. діяльності	1	1	1	100
12.	Експозиційно-виставкова діяльність				
	книжкові виставки	131	125	130	104
	- відділ науково-документного забезпечення	53	50	53	106
	- ч/з Фонду В. О. Сухомлинського	2	2	2	100
	- кабінет бібліотекознавства	20	20	21	105
	- відділ документів іноземними мовами	6	6	6	100
	- Філія № 1	50	47	48	102
	художньо-мистецькі виставки	11	7	12	171
	у т. ч. - головне приміщення	8	4	9	225
	- Філія № 1	3	3	3	100
13.	Інформаційне забезпечення серпневих нарад	11	9	10	111
14.	Підготовка та проведення презентацій, захід	18	9	15	167
	у т. ч. - головне приміщення	16	7	13	186
	- Філія № 1	2	2	2	100
15.	Підготовка та проведення Днів (Тижнів) інформації	2	2	2	100
	у т. ч. - Філія № 1	2	2	2	100
	у т. ч. - стаціонарних	2	2	2	100
16.	Підготовка та проведення Днів фахівця (бібл.)	2	2	2	100
17.	Студії молодого науковця (захід)	1	2	5	250

Структура видатків Державного бюджету України за 2014 рік у розрізі підвідомчих установ НАПН України

(тис.грн.)

Код та назва програмної класифікації видатків	Соціальні видатки				Комунальні видатки				Інші видатки				Затверджено кошторисом на 2014 рік	Касові видатки за 2014 рік	Вилучені кошти загального фонду до бюджету	Недофінансовано підвідомчі установи НАПН України
	Затверджено кошторисом на 2014 рік	касові видатки за 2014 рік	відхилення (+,-)	% використаня коштів	Затверджено кошторисом на 2014 рік	касові видатки за 2014 рік	відхилення (+,-)	% використаня коштів	Затверджено кошторисом на 2014 рік	касові видатки за 2014 рік	відхилення (+,-)	% використаня коштів				
КПКВ 6551020 "Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії педагогічних наук України"																
Апарат Президії НАПН України	13719,3	13718,1	1,2	99,99	476,6	470,5	6,1	98,7	439,2	308,9	130,3	70,3	14635,1	14497,5	89,3	48,3
6551030 "Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері педагогічних наук, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури та об'єктів, що становлять національне надбання"																
Напрямок: фундаментальні дослідження																
Інститут педагогіки	7714,4	7714,4	0	100	293,0	293,0	0	100	254,8	254,8	0,0	100	8262,2	8262,2	0,0	0
Інститут психології ім.Г.С.Костюка	13776,8	13776,8	0	100	163,8	163,8	0	100	390,1	390,1	0,0	100	14330,7	14330,7	0,0	0
Інститут спеціальної педагогіки	4821,5	4821,5	0	100	422,1	422,1	0	100	203,9	203,9	0,0	100	5447,5	5447,5	0,0	0
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	6057,0	6057,0	0	100	0	0	0	0	72,8	72,8	0,0	100	6129,8	6129,8	0,0	0
Інститут проблем виховання	6600,4	6600,4	0	100	0	0	0	0	88,9	88,9	0	100	6689,3	6689,3	0,0	0
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	3872,6	3872,6	0	100	131,6	131,6	0	100	105,2	105,2	0	100	4109,4	4109,4	0,0	0
Інститут соціальної та політичної психології	7295,1	7295,1	0	100	118,8	118,8	0	100	278,1	278,1	0	100	7692,0	7692,0	0,0	0
Інститут вищої освіти	5417,5	5417,5	0	100	82,0	82,0	0	100	228,6	228,6	0	100	5728,1	5728,1	0,0	0
Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського	7316,2	7316,2	0	100	242,9	242,8	0,1	100	451,2	451,2	0	100	8010,3	8010,2	0,1	0
Інститут обдарованої дитини	655,3	655,3	0	100	0	0	0	0	12,5	12,5	0	100	667,8	667,8	0,0	0
Інститут професійно-технічної освіти	5189,2	5189,2	0	100	89,8	89,8	0	100	132,0	132,0	0	100	5411,0	5411,0	0,0	0
Львівський науково-практичний центр Інституту професійно-технічної освіти	2272,0	2272,0	0	100	72,9	72,9	0	100	69,3	69,3	0	100	2414,2	2414,2	0,0	0
Разом за напрямом	70988,0	70988,0	0		1616,9	1616,8	0,1		2287,4	2287,4	0		74892,3	74892,2	0,1	0
Напрямок: підготовка наукових кадрів																
Інститут педагогіки	1062,6	1062,6	0	100	0	0	0	0	3,0	3,0	0,0	0	1065,6	1065,6	0,0	0
Інститут психології ім. Г.С. Костюка	1323,9	1323,9	0	99,7	0	0	0	0	2,9	2,9	0,0	0	1326,8	1326,8	0,0	0
Інститут спеціальної педагогіки	293,8	293,8	0	100	0	0	0	0	7,5	7,5	0	0	301,3	301,3	0,0	0
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	721,8	721,8	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	721,8	721,8	0,0	0
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	1010,8	1010,8	0	100	0	0	0	0	0,9	0,9	0,0	0	1011,7	1011,7	0,0	0
Інститут соціальної та політичної психології	680,2	680,2	0	100	0	0	0	0	31,4	31,4	0	100	711,6	711,6	0,0	0
Інститут проблем виховання	539,3	539,3	0	100	0	0	0	0	4,4	4,4	0	0	543,7	543,7	0,0	0
Інститут вищої освіти	1240,7	1240,7	0	100	0	0	0	0	3,7	3,7	0	100	1244,4	1244,4	0,0	0
Інститут професійно-технічної освіти	531,4	531,4	0	100	0	0	0	0	25,1	25,1	0	0	556,5	556,5	0,0	0
Інститут обдарованої дитини	234,1	234,1	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	234,1	234,1	0,0	0

Львівський науково-практичний центр Інституту професійно-технічної освіти	184,5	184,5	0	100	0	0	0	0	0,5	0,5	0	0	185,0	185,0	0,0	0
Разом за напрямом	7823,1	7823,1	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	79,4	79,4	0,0	0	7902,5	7902,5	0,0	0
Напрямок: Прикладні дослідження																
Інститут педагогіки	6759,8	6759,8	0	100	163,3	163,3	0	100	269,8	269,8	0	100	7192,9	7192,9	0,0	0
Інститут соціальної та політичної психології	430,2	430,2	0	100	18,5	18,5	0	100	30,2	30,2	0	100	478,9	478,9	0,0	0
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	1464,9	1438,7	26,2	98,2	11,4	11,4	0	100	58,0	57,8	0,2	99,7	1534,3	1507,9	26,4	0
Інститут обдарованої дитини	12215,7	12215,7	0	100	190,1	190,1	0	100	766,9	766,9	0,0	100	13172,7	13172,7	0,0	0
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	1301,9	1301,9	0	100	0,0	0	0	0	0	0	0	0	1301,9	1301,9	0,0	0
Інститут професійно-технічної освіти	636,1	636,1	0	100	0,0	0	0	0	13,8	13,8	0	100	649,9	649,9	0,0	0
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	611,6	611,6	0	100	8,5	8,5	0	100	8,5	8,5	0	100	628,6	628,6	0,0	0
Разом за напрямом	23420,2	23394,0	26,2	0	391,8	391,8	0	0	1147,2	1147,0	0,2	0	24959,2	24932,8	26,4	0
Напрямок: Випуск друкованої продукції																
Інститут педагогіки	0	0	0	0	0	0	0	0	599,6	599,6	0	100	599,6	599,6	0	0
Інститут психології ім. Г.С. Костюка	0	0	0	0	0	0	0	0	126,9	126,9	0	100	126,9	126,9	0	0
Інститут спеціальної педагогіки	0	0	0	0	0	0	0	0	130,9	130,9	0	100	130,9	130,9	0	0
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	0	0	0	0	0	0	0	0	191,4	191,4	0	100	191,4	191,4	0	0
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	0	0	0	0	0	0	0	0	88,9	88,9	0	100	88,9	88,9	0	0
Інститут соціальної та політичної психології	0	0	0	0	0	0	0	0	93,7	93,7	0	100	93,7	93,7	0	0
Інститут проблем виховання	0	0	0	0	0	0	0	0	321,3	321,3	0	100	321,3	321,3	0	0
Інститут вищої освіти	0	0	0	0	0	0	0	0	16,6	16,6	0	100	16,6	16,6	0	0
Інститут професійно-технічної освіти	0	0	0	0	0	0	0	0	148,5	148,5	0	100	148,5	148,5	0	0
Інститут обдарованої дитини	0	0	0	0	0	0	0	0	281,3	281,3	0	100	281,3	281,3	0	0
Львівський науково-практичний центр Інституту професійно-технічної освіти	0	0	0	0	0	0	0	0	25,6	25,6	0	100	25,6	25,6	0	0
Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського	0	0	0	0	0	0	0	0	64,5	64,5	0	100	64,5	64,5	0	0
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	0	0	0	0	0	0	0	0	54,3	54,3	0	100	54,3	54,3	0	0
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	0	0	0	0	0	0	0	0	24,0	24,0	0	100	24,0	24,0	0	0
Разом за напрямом	0	0	0	0	0	0	0	0	2167,5	2167,5	0	0	2167,5	2167,5	0	0
Напрямок: Фінансова підтримка об'єктів, що становлять національне надбання																
Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського	0	0	0	0	0	0	0	0	100	100	0	100	100,0	100,0	0	0
Педагогічний музей України	0	0	0	0	0	0	0	0	75,6	75,6	0	100	75,6	75,6	0	0
Разом за напрямом	0	0	0	0	0	0	0	0	175,6	175,6	0	100	175,6	175,6	0	0
Напрямок: Конференції																

Інститут педагогіки	0	0	0	0	0	0	0	0	35,0	35,0	0	100	35,0	35,0	0	0
Інститут проблем виховання	0	0	0	0	0	0	0	0	18,5	18,5	0	100	18,5	18,5	0	0
Інститут вищої освіти	0	0	0	0	0	0	0	0	30,0	30,0	0	100	30,0	30,0	0	0
Разом за напрямом	0	0	0	0	0	0	0	0	83,5	83,5	0		83,5	83,5	0	0
Разом за КПКВ 6551030	102231,3	102205,1	26,2	0,0	2008,7	2008,6	0,1	0,0	5940,6	5940,4	0,2	100	110180,6	110154,1	26,5	0
6551060 Підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами післядипломної освіти III і IV рівнів акредитації"																
Напрямок: Підвищення кваліфікації																
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	11192,7	11192,7	0	100	381,6	381,6	0	100	453,5	11,2	442,3	0	12027,8	11585,5	0	442,3
Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників ДВНЗ УМО (м.Донецьк)	4006,4	4006,4	0	100	352,8	232,4	120,4	65,9	0	0	0	0	4359,2	4238,8	120,4	0,0
Разом за напрямом	15199,1	15199,1	0,0		734,4	614,0	120,4	165,9	453,5	11,2	442,3	0	16387,0	15824,3	120,4	442,3
Напрямок: Підготовка фахівців																
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	611,0	611,0	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	611,0	611,0	0	0
Напрямок: Підготовка науково-педагогічних кадрів																
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	467,9	467,9	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	467,9	467,9	0	0
Разом за КПКВ 6551060	16278,0	16278,0	0,0		734,4	614,0	120,4	165,9	453,5	11,2	442,3	0,0	17465,9	16903,2	120,4	442,3
6551070 "Підготовка та перепідготовка робітничих кадрів і фахівців автосервісу навчально-науковим центром професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України"																
Напрямок: Підготовка фахівців																
Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти	3351,3	3351,3	0	100	548,8	548,8	0	100	95,3	47,7	47,6	50,1	3995,4	3947,8	25,1	22,5
Напрямок: Підготовка кваліфікованих робітників																
Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти	7154,0	7154,0	0	100	1171,7	1171,7	0	100	196,2	101,9	94,3	51,9	8521,9	8427,6	49,8	44,5
Разом за КПКВ 6551070	10505,3	10505,3	0		1720,5	1720,5	0		291,5	149,6	141,9		12517,3	12375,4	74,9	67,0
6551100 "Збереження та популяризація історії педагогічної науки та практики"																
Педагогічний музей України	822,5	822,2	0,3	100	69,0	69,0	0	100	50,0	45,5	4,5	91,0	941,5	936,7	0,7	4,1
Всього по НАПН України	143556,4	143528,7	27,7		5009,2	4882,6	126,6		7174,8	6455,6	719,2		155740,4	154866,9	311,8	561,7

Джерела формування надходжень і використання коштів спеціального фонду у розрізі установ та організацій НАПН України за 2014 рік

(тис.грн.)

Назва установи	Надходження									Проведено касових видатків							
	у т. ч. за видами надходжень:									у т. ч. за видами видатків:							
	як плата за послуги:					інші власні надходження:											
	Разом	від послуг, що надаються бюджетними установами, згідно з їх основною діяльністю	від оренди майна бюджетних установ	від додаткової (господарської) діяльності	від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)	виконання окремих доручень	Благодійні внески	Безоплатно отримані матеріальні цінності, як гранти та дарунки:		Разом	заробітна плата з нарахуваннями	господарські видатки з утримання установ	Комунальні видатки	Придбання обладнання	Отримано безоплатно обладнання, як благодійні внески та дарунки	Отримано безоплатно матеріальні цінності, як благодійні внески та дарунки	Стипендія Кабінету Міністрів України
6551020 "Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії педагогічних наук України"																	
Апарат Президії НАПН України (КПКВ 6551020)	844,7	0,0	481,8	358,4	2,0	0,0	0,0	2,5	0,0	816,8	229,1	524,9	60,3	0,0	2,5	0,0	0,0
6551030 "Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері педагогічних наук, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури та об'єктів, що становлять національне надбання"																	
<i>в т.ч. за напрямом: фундаментальні дослідження:</i>																	
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	243,0	0,0	242,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	169,6	0,0	163,4	6,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Інститут вищої освіти	9,6	0,0	9,5	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	31,7	0,0	31,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інститут педагогіки	979,5	0,0	978,9	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	1 023,3	0,0	772,1	237,3	13,9	0,0	0,0	0,0
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	138,0	0,0	94,9	25,4	1,0	0,0	0,0	16,7	0,0	128,4	0,0	111,7	0,0	0,0	16,7	0,0	0,0
Інститут соціальної та політичної психології	0,6	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,1	0,0	19,0	0,0	18,9	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Інститут проблем виховання	14,9	0,0	14,2	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	9,3	0,0	9,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інститут професійно-технічної освіти	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0
Інститут психології ім.Г.С. Костюка	81,3	0,0	0,0	0,0	1,5	0,0	0,0	7,5	0,0	79,8	72,2	0,1	0,0	0,0	7,5	0,0	0,0
Інститут спеціальної педагогіки	195,8	70,8	125,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	205,3	46,2	132,1	8,3	18,7	0,0	0,0	0,0
Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського	191,9	58,0	30,5	0,0	3,1	0,0	0,0	100,3	0,0	161,4	24,4	29,2	7,5	0,0	100,3	0,0	0,0
Львівський науково-практичний центр Інституту професійно-технічної освіти	388,6	370,1	18,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	397,1	357,4	39,4	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Разом за напрямом	2 170,9	498,9	1 513,5	25,4	8,5	0,0	0,0	124,6	0,0	2 227,9	500,2	1 307,9	259,6	32,6	124,6	3,0	0,0
<i>за напрямом: прикладні дослідження</i>																	
Інститут обдарованої дитини	60,5	60,4	0	0	0,1	0	0	0	0	85,0	27,2	39,0	18,8	0	0	0	0

Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	16,0	16,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0	3,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0	0,0
Разом за напрямом	76,5	76,4	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	93,0	30,2	44,0	18,8	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>за напрямом: підготовка наукових кадрів</i>																		
Інститут вищої освіти	92,2	92,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	52,5	36,8	8,6	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Інститут педагогіки	128,5	115,1	0,0	0,0	0,0	13,4	0,0	0,0	0,0	0,0	135,1	68,1	43,0	10,6	0,0	0,0	0,0	13,4
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих	222,2	217,3	0,0	0,0	0,0	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	213,5	149,1	59,5	0,0	0,0	0,0	0,0	4,9
Інститут соціальної та політичної психології	226,3	212,9	0,0	0,0	0,0	13,4	0,0	0,0	0,0	0,0	182,9	149,3	4,8	5,3	10,1	0,0	0,0	13,4
Інститут проблем виховання	392,2	392,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	353,7	232,4	121,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інститут професійно-технічної освіти	67,8	54,4	0,0	0,0	0,0	13,4	0,0	0,0	0,0	0,0	66,7	43,7	2,7	6,9	0,0	0,0	0,0	13,4
Інститут психології ім.Г.С. Костюка	390,4	377,0	0,0	0,0	0,0	13,4	0,0	0,0	0,0	0,0	378,0	253,7	89,3	21,6	0,0	0,0	0,0	13,4
Інститут спеціальної педагогіки	174,6	170,9	0,0	0,0	0,0	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	139,7	117,5	18,5	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7
Інститут обдарованої дитини	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання	21,5	11,8	0,0	0,0	0,0	9,7	0,0	0,0	0,0	0,0	21,5	10,3	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	9,7
Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти	13,4	13,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,6	11,1	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Разом за напрямом	1 729,1	1 657,2	0,0	0,0	0,0	71,9	0,0	0,0	0,0	0,0	1 555,2	1 072,0	349,7	51,5	10,1	0,0	0,0	71,9
<i>за напрямом: конференції</i>																		
Інститут спеціальної педагогіки	19,0	19,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,9	0,0	6,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інститут вищої освіти	20,7	20,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Разом за напрямом	39,7	39,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,9	0,0	6,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Разом за КПКВ 6551030	4 016,2	2 272,2	1 513,5	25,4	8,6	71,9	0,0	124,6	0,0	3 883,0	1 602,4	1 708,5	329,9	42,7	124,6	3,0	71,9	
6551060 "Підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами післядипломної освіти III і IV рівнів акредитації"																		
<i>за напрямом: підвищення кваліфікації</i>																		
Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників" ДВНЗ УМО (м.Донецьк)	225,0	225,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	225,0	225,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	105,6	105,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	105,5	105,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Разом за напрямом	330,6	330,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	330,5	330,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>за напрямом: підготовка фахівців</i>																		
Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників" ДВНЗ УМО (м.Донецьк)	1 847,0	1847,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 029,3	1 811,8	87,0	111,0	19,5	0,0	0,0	0,0
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	3 724,3	3724,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3 564,9	2 913,6	481,6	169,7	0,0	0,0	0,0	0,0

Разом за напрямом	5571,3	5571,3	0	0	0	0	0	0	0	0	5 594,2	4725,4	568,6	280,7	19,5	0	0	0
<i>за напрямом: підготовка науково-педагогічних кадрів</i>																		
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	134,5	130,9	0	0	0	3,6	0	0	0	0	136,0	132,4	0	0	0	0	0	3,6
<i>за напрямом: здійснення додаткової (господарської) діяльності</i>																		
Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників" ДВНЗ УМО (м.Донецьк)	958,9	0	0	958,9	0	0	0	0	0	0	1 148,4	910,2	58,2	180,0	0	0	0	0
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	630,9	0	0	630,9	0	0	0	0	0	0	630,9	455,6	95,7	79,6	0	0	0	0
Разом за напрямом:	1 589,8	0	0	1589,8	0	0	0	0	0	0	1 779,3	1365,8	153,9	259,6	0	0	0	0
<i>за напрямом: витрати на утримання обладнання,облаштування, ремонт приміщень, що перебувають в аварійному стані та придбання майна за рахунок надходжень від плати за оренду майна бюджетних установ</i>																		
Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників" ДВНЗ УМО (м.Донецьк)	122,4	0	122,4	0	0	0	0	0	0	0	137,1	0	92,9	44,2	0	0	0	0
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	16,3	0	16,3	0	0	0	0	0	0	0	16,2	0	16,2	0	0	0	0	0
Разом за напрямом:	138,7	0	138,7	0	0	0	0	0	0	0	153,3	0	109,1	44,2	0	0	0	0
<i>отримано благодійні внески, гранти та дарунки</i>																		
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти"	144,8	0	0	0	0	0	0	119,9	24,9	0	144,8	0	0	0	0	119,9	24,9	0
Разом за напрямом:	144,8	0	0	0	0	0	0	119,9	24,9	0	144,8	0	0	0	0	119,9	24,9	0
Разом за КПКВ 6551060	7 909,7	6 032,8	138,7	1 589,8	0,0	3,6	0,0	119,9	24,9	8 138,1	6 554,1	831,6	584,5	19,5	119,9	24,9	24,9	3,6
6551070 "Підготовка та перепідготовка робітничих кадрів і фахівців автосервісу навчально-науковим центром професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України"																		
Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти НАПН України, в т.ч. за напрямками:																		
<i>підготовка кваліфікованих робітників</i>	51,4	51,4	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	45,9	41,3	0,0	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>здійснення додаткової (господарської) діяльності</i>	1 072,4	0,0	0,0	1 072,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	974,8	378,2	405,5	191,1	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>витрати на утримання обладнання,облаштування, ремонт приміщень, що перебувають в аварійному стані та придбання майна за рахунок надходжень від плати за оренду майна бюджетних установ</i>	290,7	0	290,7	0	0	0	0	0	0	0	238,4	0	140,8	94,8	2,8	0	0	0
<i>від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)</i>	2,1	0	0	0	2,1	0	0	0	0	0	2,1	0	2,1	0	0	0	0	0
<i>отримано благодійні внески, гранти та дарунки</i>	394,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	390,9	0,9	2,9	0	538,1	0,0	0,0	0,0	0,0	185,1	353,0	0,0
Разом за КПКВ 6551070	1 811,3	51,4	290,7	1 072,4	2,1	0,0	390,9	0,9	2,9	1 799,3	419,5	548,4	290,5	2,8	185,1	353,0	0,0	0,0
Всього по НАПН України	14 581,9	8 356,4	2 424,7	3 046,0	12,7	75,5	390,9	247,9	27,8	14 637,2	8 805,1	3 613,4	1 265,2	65,0	432,1	380,9	75,5	0,0

**ПЕРЕЛІК ТЕМ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ,
ЗАХИЩЕНИХ В УСТАНОВАХ НАПН УКРАЇНИ
У 2014 РОЦІ**

На здобуття наукового ступеня доктора наук

09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії

1. **Андрієнко О. В.** Світоглядні універсалії демократичного суспільства / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. конс. – д.філос.н., проф. Т. О. Андреева.
2. **Артеменко А. П.** Топологія соціальної ідентичності / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. конс. – д.філос.н., проф. Т. С. Воропай.
3. **Зубов В. О.** Кроскультурний пастиш в умовах глобалізації: світоглядний аспект / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. конс. – д.філос.н., проф. М. І. Михальченко.

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

4. **Вовк М. П.** Теорія і практика вивчення фольклористики у класичних університетах України (друга половина ХІХ– початок ХХІ ст.) / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. О. М. Семеног.
5. **Іванюк Г. І.** Соціально-педагогічні засади розвитку сільської школи в Україні (друга половина 50-х – 90-ті рр. ХХ століття) / Інститут педагогіки НАПН України.
6. **Ільченко О. Ю.** Благодійна діяльність жінок у галузі освіти України (ХVІІ–ХVІІІ ст.) / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. А. М. Бойко.
7. **Пироженко Л. В.** Реформування змісту загальної середньої освіти у вітчизняній педагогіці 1964 – 1984 рр. / Інститут педагогіки НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. О. В. Сухомлинська.
8. **Ткаченко А. В.** Професійний розвиток і саморозвиток особистості в творчій спадщині А. С. Макаренка / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. М. В. Гриньова.
9. **Товканець Г. В.** Розвиток економічної освіти у вищій школі Чехії і Словаччини у ХХ столітті. / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. Н. Г. Ничкало.

**13.00.02 – теорія та методика навчання
(сільськогосподарські дисципліни)**

10. **Боголюбов В. М.** – Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності майбутніх екологів в умовах переходу до сталого розвитку суспільства / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Н. М. Рідей.

13.00.02 – теорія та методика навчання (географія)

11. **Назаренко Т. Г.** Теоретико-методичні засади навчання географії в профільній школі / Інститут педагогіки НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. О. М. Топузов.

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

12. **Вайнтрауб М. А.** Теоретико-методичні засади професійної підготовки кваліфікованих робітників з металообробки в професійно-технічних навчальних закладах/ Інститут професійно-технічної освіти НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Є. В. Кулик.

13. **Жижко О. А.** Становлення та розвиток професійної освіти маргінальних груп населення Мексики і Венесуели / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. Л. Б. Лук'янова.

14. **Коваль П. М.** Теоретичні і методичні засади професійної підготовки студентів вищих технічних навчальних закладів засобами мистецтва / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. І. А. Зязюн.

15. **Пазюра Н. В.** Теорія і практика внутрішньофірмової підготовки виробничого персоналу в Японії та Південній Кореї / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. Н. Г. Ничкало.

16. **Петренко Л. М.** Теорія і методика розвитку інформаційно-аналітичної компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів/ Інститут професійно-технічної освіти НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., доц. В. І. Свистун.

17. **Самойленко Н. Б.** Теоретичні та методичні засади формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців гуманітарного профілю у вищих педагогічних навчальних закладах / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. Г.О. Козлакова.

18. **Скиба Ю. А.** Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх екологів до управлінської діяльності в умовах збалансованого розвитку / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. В. П. Сергієнко.

19. **Сотська Г. І.** Теоретичні і методичні засади формування класичної культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в педагогічних університетах / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. О. М. Отич.

20. **Сулаєва Н. В.** Неформальна мистецька освіта майбутніх учителів у художньо - творчих колективах / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. М. П. Лещенко.

21. **Сущенко Л. О.** Теоретичні і методичні засади організації науково-дослідної роботи майбутніх педагогів у вищих навчальних закладах / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. О. В. Биковська.

22. **Хоменко П. В.** Теоретичні і методичні основи природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури у вищому педагогічному

навчальному закладі / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. Л. М. Кравченко.

13.00.05 – соціальна педагогіка

23. **Парфанович І. І.** Теоретико-методичні профілактики девіантної поведінки дівчат загальноосвітніх шкіл / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. В. П. Кравець.

13.00.06 – теорія і методика управління освітою

24. **Гладкова В. М.** Акмеологічні засади професійного самовдосконалення менеджерів вищих навчальних закладів / Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти»; наук. конс. – д.пед.н., проф. О. М. Галус.

25. **Драч І. І.** Теоретичні і методичні засади управління формуванням професійної компетентності магістрантів педагогіки вищої школи / Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти»; наук. конс. – д.пед.н., проф. В. В. Олійник.

26. **Камишин В. В.** Теоретико-методологічні основи системно-інформаційної кваліметрії в управлінні навчально-виховним процесом / Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти»; наук. конс. – д.тех.н., проф. О. М. Рева.

13.00.09 – теорія навчання

27. **Васьківська Г. О.** Дидактичні засади формування системи знань про людину в учнів старшої школи / Інститут педагогіки НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. О. Я. Савченко.

28. **Дмитрук Л. А.** Теоретико-методологічні засади інтеграції навчально-пізнавальної та самоосвітньої діяльності студентів вищих навчальних закладів / Інститут педагогіки НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. О. М. Топузов.

29. **Цимбалару А. Д.** Теоретичні та дидактико-методичні засади педагогічного проектування освітнього простору в школі I ступеня / Інститут педагогіки НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. Н. М. Бібік.

19.00.01 – загальна психологія, історія психології

30. **Александров Д. О.** Психологія становлення особистості працівника органів внутрішніх справ / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. В. С. Медведєв.

31. **Костюченко О. В.** Перцептивні основи образу світу у студентів / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. В. О. Моляко.

32. **Малкова Т. М.** Теорія і практика професійного становлення особистості (на прикладі вищих навчальних закладів системи Міністерства внутрішніх справ України) / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. С. Д. Максименко.

33. **Орап М. О.** Психологічні основи організації мовленнєвого досвіду особистості / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. Л. В. Засекіна.

34. **Ставицький О. О.** Психологія проявів гандикапізму та їх регуляція / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. С. Д. Максименко.

19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи

35. **Бевз Г. М.** Соціально-психологічні та організаційні засади функціонування інституту замісної сім'ї / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. Т. В. Говорун.

36. **Гобунова В. В.** Психологія командотворення: ціннісно-рольова парадигма / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., с.н.с. П. П. Горностай.

37. **Горбань Г. О.** Психологія прийняття управлінських рішень у соціальних системах на рівні міської громади / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. Ю. М. Швалб.

38. **Ковальчук З. Я.** Генетично-психологічні засади оптимізації педагогічної взаємодії в освітніх закладах різного типу / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. С. Д. Максименко.

39. **Лучинкіна А. І.** Психологічні закономірності соціалізації особистості у віртуальному просторі / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. Н. Ю. Максимова.

40. **Пілецька Л. С.** Соціально-психологічні основи професійної мобільності особистості / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. Н. Є. Завацька.

41. **Яремчук О. В.** Психологія етнокультурної міфотворчості особистості / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. В. О. Татенко.

19.00.07 – педагогічна та вікова психологія

42. **Грись А. М.** Теоретико-методологічні засади підготовки психологів до роботи з дезадаптованими неповнолітніми / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. Н. Ю. Максимова.

43. **Олександренко К. В.** Психологія розвитку іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців міжнародних відносин / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. С. Д. Максименко.

44. **Чуйко О. В.** Психологія особистісного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. С. Д. Максименко.

45. **Яблонська Т. М.** Психологічні засади розвитку ідентичності дитини в системі сімейних взаємин / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – д.психол.н., проф. М. Й. Боришевський.

19.00.08 – спеціальна психологія

46. **Макарчук Н. О.** Психологія особистісної саморегуляції підлітків з порушеннями розумового розвитку / Інститут спеціальної педагогіки НАПН України; наук. кон. – д. психол. н., проф. І. Д. Бех.

На здобуття наукового ступеня кандидата наук

09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії

47. **Мартюшева А. О.** Автономія індивіда в соціальних контекстах сучасності: можливості «повернення суб'єкта» / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. кер. – к.філос.н., доц. Л. С. Горбунова.

48. **Саракун Л. П.** Культурна політика як чинник конституювання національної ідентичності / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. кер. – д.філос.н., проф. М. Г. Кітов.

09.00.10 – філософія освіти

49. **Гриценко Т. В.** Мультикультуралізм у контексті американської системи освіти: філософський аспект / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. кер. – д.філос.н., проф. І. М. Предборська.

50. **Гулько О. В.** Філософія проектної освіти у контексті сучасних соціокультурних викликів / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. кер. – д.філос.н., проф. І. М. Предборська.

51. **Матусевич Т. В.** Гендерно орієнтована освіта як чинник становлення особистості: філософський аналіз / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. кер. – д.філос.н., проф. О. В. Фатхутдінова.

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

52. **Височина Т. М.** Підготовка кваліфікованих робітників в Автономній республіці Крим (20 – 40 роки ХХ століття / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. О. А. Макаренко.

53. **Гергуль С. М.** Проблема самоосвіти вчителя у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. Л. С. Бондар.

54. **Гончар І. Г.** Ідеї вільного виховання у творчій спадщині Костянтина Миколайовича Вентцеля (1857 – 1947 рр.) / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., доц. О. О. Кравченко.

55. **Кравець І. Л.** Альтернативна освіта в Польщі в кінці ХХ–на початку ХХІ століття) / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – д.пед.н., проф. І.Б. Зарубінська.

56. **Пиж Н. М.** Практична підготовка вчителів іноземної філології в університетах Канади (1982-2010 рр.) / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – д.пед.н., проф. В. К. Майборода.

57. **Сінельнікова Н. О.** Формування педагогічної культури майбутніх учителів початкової школи у вітчизняній вищій освіті (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. О. М. Олексюк.

13.00.02 – теорія та методика навчання (українська мова)

58. **Хома Т. В.** – Формування культури українського мовлення студентів нефілологічних спеціальностей в умовах поліетнічного середовища / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. О. Н. Хорошковська.

59. **Шрамко О. О.** – Краснзнавчий матеріал як засіб реалізації соціокультурної змістової лінії початкової мовної освіти в умовах Сіверського регіону / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. М. С. Вашуленко.

13.00.02 – теорія та методика навчання (українська література)

60. **Петровська Т. В.** – Розвиток образного мислення молодших школярів на уроках літературного читання / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. С. П. Паламар.

13.00.02 – теорія та методика навчання технологій

61. **Белан Т. Г.** – Професійна адаптація майбутніх учителів технологій в процесі педагогічної практики / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., доцент Н. М. Носовець.

62. **Король А. М.** – Методика навчання графічного дизайну учнів у позашкільних навчальних закладах / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. В. П. Тищенко.

13.00.02 – теорія та методика навчання (історія та суспільствознавчі дисципліни)

63. **Байкеніч Г. В.** Методика використання словесно-друкованих засобів навчання старшокласників на уроках історії України / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. О. Ф. Турянська.

64. **Барнінець О. В.** Ігри як засіб формування предметних умінь учнів 7–8 класів у навчанні історії / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. К. О. Баханов.

65. **Возна З. О.** Методика проектної діяльності старшокласників у процесі навчання суспільствознавчих предметів / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.іст.н., проф. Т. В. Ладиченко.

66. **Гончарова О. А.** Методика реалізації ціннісно-діяльнісного підходу в процесі навчання нової історії в основній школі / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. Т. І. Мацейків.

67. **Кучер О. А.** Формування громадянської компетентності учнів профільних класів засобами варіативних суспільствознавчих предметів / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.іст.н., проф. Т. В. Ладиченко.
68. **Люшин М. О.** Методичні засади реалізації релігієзнавчої складової змісту всесвітньої історії у 6-8 класах / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., доц. Ю. П. Олексін.
69. **Малецька Т. В.** Формування хронологічних знань в учнів 5–7 класів на уроках історії / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., доц. Ю. П. Олексін.

13.00.02 – теорія та методика навчання (географія)

70. **Ганчук О. В.** Організація групової пізнавальної діяльності студентів під час навчальних екскурсій з географії / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.наук, проф. Л. І. Зеленська.
71. **Гончарові Н. О.** Диференційований підхід до розроблення і використання дидактичних матеріалів у процесі навчання географії в основній школі / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. О. М. Топузов.
72. **Мироненко Л. Л.** Формування суспільствознавчих понять в учнів 9–10 класів у процесі навчання економічної географії / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. М. В. Гриньова.
73. **Топузова А. В.** Діяльність Українського географічного товариства в галузі шкільної географічної освіти / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. М. Г. Криловець.
74. **Тросюк С. Д.** Формування предметної компетентності з географії України в учнів основної школи / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. О. М. Топузов.

13.00.02 – теорія та методика навчання (хімія)

75. **Клименко С. О.** Формування предметної компетентності з біонеорганічної хімії у студентів вищих медичних навчальних закладів I – II рівнів акредитації / Інститут вищої освіти НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Н.Н. Чайченко.
76. **Косцова І. Г.** Формування знань студентів металургійних спеціальностей із загальної хімії у процесі лабораторних занять / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. О. Г. Ярошенко.

13.00.03 – корекційна педагогіка

77. **Глазунова Т. С.** Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку з кохлеарними імплантами / Інститут спеціальної педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. С. В. Литовченко.
78. **Гриненко О. М.** Формування знань про будову слова у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення / Інститут спеціальної педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. Л. І. Трофименко.
79. **Мозолюк-Коновалова О. М.** Педагогічні умови формування основ образотворчої діяльності у дошкільників із синдромом Дауна / Інститут

спеціальної педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. О. В. Чеботарьова.

80. **Пригода З. С.** Корекція дизорфографій в учнів 5-6-тих класів загальноосвітніх шкіл для дітей із тяжкими порушеннями мовлення / Інститут спеціальної педагогіки НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. Л. І. Бартенєва.

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

81. **Балахадзе Л. А.** Професійна підготовка фахівців сфери туризму в Мексиці / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. С. В. Лапаєнко.

82. **Бенькович Н. В.** Педагогічні засади проектування міждисциплінарної технології навчання у підготовці викладачів педагогіки / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – к.пед.н., доц. Л. М. Новікова.

83. **Бешок Т.В.** Педагогічні умови застосування медіаосвітніх технологій у професійній підготовці майбутніх учителів / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Г. П. Васянович.

84. **Бондаренко Л. А.** Формування готовності майбутнього вчителя музики до професійного саморозвитку у процесі інструментально-виконавської підготовки / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – д.пед.н., проф. О. М. Олексюк.

85. **Гальченко Л. В.** Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до використання рухливих і національних ігор у професійній діяльності / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – д.пед.н., доц. А. В. Свасьєв.

86. **Гейко Ю. В.** Формування готовності майбутніх викладачів іноземних мов до здійснення дистанційного навчання / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. М. М. Левшин.

87. **Гоменюк Д. В.** Педагогічні умови підготовки кваліфікованих робітників для автосервісу у професійно-технічних навчальних закладах / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Н. В. Кудикіна.

88. **Гуменний О. Д.** Розвиток інформаційної культури керівників професійно-технічної освіти у міжкурсний період / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. В. В. Ягупов.

89. **Ковальчук Т. І.** Формування готовності майбутніх соціальних педагогів до організації роботи у сфері дозвілля / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – к.пед.н., доц. Т. Ф. Мельничук.

90. **Козинець І. І.** Педагогічні умови методичної підготовки викладачів економічних дисциплін у вищих навчальних закладах / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – к.пед.н., доц. Л. М. Новікова.

91. **Король В. М.** Формування управлінської компетентності у майбутніх офіцерів пожежної безпеки у процесі професійної підготовки / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., доц. В. І. Свистун.

92. **Кравець С. Г.** Формування ключових компетентностей майбутніх фахівців ресторанного сервісу у вищих професійних училищах / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Г. В. Єльнікова.
93. **Кравченко О. П.** Формування професійної етики майбутніх медичних сестер у навчально-виховному процесі медичного коледжу / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. О. М. Семеног.
94. **Кришталь А. О.** Педагогічні умови застосування технології проектного навчання у підготовці майбутньої фахівців з пожежної безпеки / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., доцент І. І. Осадченко.
95. **Липська Л. В.** Підготовка майбутніх правознавців до використання інформаційних технологій у професійній діяльності / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Л. А. Карташова.
96. **Луговська Е. М.** Педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх техніків-механіків в агротехнічних коледжах / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., доц. В. І. Свистун.
97. **Магдюк О. В.** Професійна підготовка шкільних консультантів в університетах США / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Н. М. Бідюк.
98. **Макарова Г. Г.** Професійний розвиток майбутнього вчителя в умовах інформаційно-освітнього середовища наукової бібліотеки / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. М. О. Носко.
99. **Марковська О. Є.** Педагогічні умови організації виробничого навчання і практики майбутніх інженерів-педагогів машинобудівного профілю / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. В. О. Радкевич.
100. **Масленникова Т. А.** Формування економіко-правової компетентності у майбутніх юристів в процесі фахової підготовки / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – д.пед.н., проф. В. С. Рижиков.
101. **Наконечна О. В.** Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку та аудиту у вищих аграрних навчальних закладах / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – к.пед.н., доц. І. В. Сопівник.
102. **Омельчук О. В.** Формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі вивчення природничо-наукових дисциплін / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – д.пед.н., проф. Л. А. Сущенко.
103. **Паламарчук О. Ф.** Професійна підготовка фахівців сфери туризму в університетах Франції / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – д.пед.н., проф. Л. В. Кнодель.
104. **Пахомова С. В.** Формування інформаційно-комунікаційної компетентності студентів технічного коледжу / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – д.пед.н., проф. Г. О. Козлакова.

105. **Пілюгіна Т. М.** Професійна підготовка працівників податкової служби у вищих навчальних закладах / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., доц. С. В. Тезікова.

106. **Полюхович Н. В.** Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів основ економіки у процесі фахової підготовки / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – д.пед.н., проф. В. С. Рижиков.

107. **Ружицький В. А.** Розвиток професійних умінь учителя образотворчого мистецтва в системі післядипломної освіти / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. О. М. Отич.

108. **Самойлова М. В.** Формування дослідницької компетентності майбутніх інженерів-педагогів у процесі професійної підготовки / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Л. Б. Лук'янова.

109. **Сулима Т. С.** Формування професійної компетентності майбутнього педагога професійного навчання будівельного профілю / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., доц. Л. Л. Сушенцева.

110. **Чернишова М. О.** Формування готовності майбутніх менеджерів організації до дослідницької діяльності / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф., дійсний член НАПН України В. В. Олійник.

111. **Шлянчак С. О.** Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у вищих навчальних закладах / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д.пед.н., проф. О. В. Авраменко.

112. **Ярощук К. І.** Формування професійної етики майбутніх інженерів-педагогів при вивченні спеціальних дисциплін / Інститут вищої освіти НАПН України; наук.кер. – д.пед.н., доц. М. А. Пригодій.

13.00.06 – теорія і методика управління освітою

113. **Меркулова С. І.** Управління процесом педагогічної орієнтації старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій / Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти»; наук. кер. – к.пед.н., доц. В. К. Мельник.

114. **Холостенко Т. В.** Організаційно-педагогічні умови управління професійним самовдосконаленням керівника позашкільного навчального закладу / Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти»; наук. кер. – к.пед.н., проф. В. М. Гладкова.

13.00.07 – теорія і методика виховання

115. **Амет-Уста З. Р.** Виховання доброзичливого ставлення до людей різних національностей у дітей старшого дошкільного віку в поліетнічному

середовищі / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Г. В. Беленька.

116. **Аносова А. В.** Формування комунікативної культури старшокласників засобами телекомунікаційних проєктів у позашкільних навчальних закладах / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. В. В. Мачуський.

117. **Богута В. М.** Формування хореографічних творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку у позашкільних навчальних закладах / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Л. О. Хомич.

118. **Дикало В. І.** Поліетнічне виховання молодших школярів у взаємодії сім'ї і школи / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. О. А. Комаровська.

119. **Зоря Ю. М.** Організаційно-педагогічні умови використання інформаційно-комунікативних технологій у патріотичному вихованні старшокласників у позакласній діяльності / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. Г. А. Назаренко.

120. **Карпушевська Л. Р.** Виховання статевої культури старшокласників шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. С. О. Свириденко.

121. **Колишкіна А. П.** Формування екологічно доцільної поведінки учнів початкових класів у взаємодії школи і сім'ї / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. О. О. Колонькова.

122. **Корсун Г. О.** Професійне самовизначення старшокласників у школах Німеччини / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. О. В. Мельник.

123. **Остапенко О. І.** Виховання у старшокласників інтересу до занять фізичною культурою загальноосвітній школі / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. М. Д. Зубалій.

124. **Ротфорт Д. В.** Формування культури здоров'я молодших школярів у взаємодії сім'ї і школи / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. С. О. Свириденко.

125. **Руденко І. В.** Формування творчої активності молодших підлітків засобами образотворчого мистецтва / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. О. Л. Шевнюк.

126. **Третяк О. П.** Виховання ціннісного ставлення до людини у молодших школярів у навчально-виховному процесі / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. В. А. Киричок.

127. **Федорова Є. В.** Виховання громадянськості студентів з особливими потребами в інтегрованому середовищі вищого навчального закладу / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. К. І. Чорна.

128. **Шкільна І. М.** Виховання гуманістичних цінностей старших підлітків у взаємодії сім'ї і школи / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., с.н.с. К. О. Журба.

13.00.09 – теорія навчання

129. **Герасимова О. І.** Формування рефлексивних умінь студентів педагогічного університету в процесі навчання філологічних дисциплін / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. О. В. Малихін.
130. **Осіпа Л. В.** Формування алгоритмічної культури старшокласників у процесі розв'язування обчислювальних задач з використанням інструментальних програмних засобів / Інститут педагогіки НАПН України; наук. кер. – д.тех.н., проф. Ю. О. Дорошенко.

13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті

131. **Кіяновська Н. М.** Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій навчання вищої математики студентів інженерних спеціальностей у Сполучених Штатах Америки / Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., доц. Н. В. Рашевська.

19.00.01 – загальна психологія, історія психології

132. **Ванда Н. В.** Становлення психологічної герменевтики у науковій думці XIX – XX століття / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Н. В. Чепелева.
133. **Жиляк Н. В.** Психологічні особливості регуляції моторних дій за допомогою смислових завдань / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. А. І. Шинкарук.
134. **Клибанівська Т. М.** Психічні стани студентів під час напруженої інтелектуальної діяльності / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., доц. В. В. Клименко.
135. **Ковальова Є. О.** Особливості розвитку уявлень про батьківство у юнаків / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. С. Д. Максименко.
136. **Марценюк М. О.** Психологічні особливості розвитку ціннісного ставлення до здорового способу життя / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. С. Д. Максименко.
137. **Османова А. М.** Міфолого-релігійні чинники становлення етнічної свідомості кримських татар (кримців) / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. конс. – к.психол.н., с.н.с. **В.Т. Куєвда.**
138. **Павлік Ю. Г.** Наративні моделі конструювання особистістю усвідомленої тілесності / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., с.н.с. О. М. Кочубейник.
139. **Сімко Р. Т.** Особливості прояву психомоторних якостей суб'єкта в екстремальних умовах діяльності / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. А. І. Шинкарук.
140. **Угрин О. Г.** Сімейна ідентифікація як чинник психологічної готовності до професійної самореалізації особистості / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. С. Д. Максименко.

19.00.03 – психологія праці, інженерна психологія

141. **Кириченко В. В.** Становлення особистісної ідентичності у процесі професійної адаптації / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – акад. НАПН України, д.психол.н., проф. В. О. Моляко.

19.00.04 – медична психологія

142. **Аврамчук О. С.** Динаміка психологічних механізмів захисту при психотичних розладах / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – к.психол.н., доц. І. А. Коваль.

143. **Пузь І. В.** Психологічні особливості вагітних жінок з порушеною материнською поведінкою / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. О. В. Бацилева.

19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи

144. **Барчі Б. В.** Мотивація вибору професії клієнтами центру зайнятості / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., доц. М. М. Марусинець.

145. **Бегеза Л. Є.** Соціально-психологічні чинники адаптації практичних психологів до діяльності у професійно-технічних навчальних закладах / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., доц. В. Г. Панок.

146. **Бєславін С. П.** Соціально-психологічні механізми формування образів «свій – чужий» у представників етнолінгвістичних спільнот / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. В. О. Васютинський.

147. **Власова Н. В.** Соціально-психологічні чинники розвитку батьківсько-юнацьких взаємин у сім'ї / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Т. В. Говорун.

148. **Дворник М. С.** Соціально-психологічні практики відтермінування в конструюванні особистістю власного майбутнього / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Т. М. Титаренко.

149. **Захаріяш Л. П.** Вплив образу підприємця на професійне самовизначення старшокласників / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. кер. – к.психол.н., с.н.с. Т. І. Белавіна.

150. **Каніболоцька М. С.** Соціально-психологічні особливості ставлення до здоров'я молоді з різним економічним статусом / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. кер. – к.психол.н., доц. Л. М. Коробка.

151. **Корнівська М. М.** Соціально-психологічні чинники становлення політичної свідомості студентської молоді / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.соц.н., проф. М. І. Пірен.

152. **Лимар Л. В.** Соціально-психологічні умови розвитку готовності майбутніх лікарів до попередження конфліктів з пацієнтами / Інститут психології

імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. О. І. Бондарчук.

153. **Молдован Н. О.** Соціально-психологічні чинники участі жінок у діяльності жіночих громадських об'єднань / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. кер. – д.філос.н., проф. Н. П. Гапон.

154. **Найдьонова Л. М.** Групова рефлексія як механізм реконструкції соціальних настановлень / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.філос.н., проф. В. В. Москаленко.

155. **Нестерук Н. О.** Соціально-психологічні чинники гендерних відмінностей у ставленнях роботодавців до конкуренції та партнерства / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – к.психол.н., доц. В. В. Турбан.

156. **Остапенко І. В.** Соціально-психологічні особливості формування рефлексивної компетентності топ-менеджерів / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. кер. – к.психол.н., с.н.с. В. М. Духневич.

157. **Радченко К. В.** Психологічні особливості створення гендерних стереотипів засобами масової інформації / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. О. І. Бондарчук.

158. **Сербова О. В.** Психологічні чинники економічної соціалізації дітей з обмеженими фізичними можливостями / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Н. Ю. Волянчук.

159. **Трухан О. В.** Ціннісні детермінанти соціальних стереотипів студентської молоді / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Д. М. Харченко.

160. **Човган О. О.** Соціально-психологічні чинники формування добродійної діяльності майбутніх соціальних працівників / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Є. М. Потапчук.

19.00.07 – педагогічна та вікова психологія

161. **Бойко О. В.** Індивідуальні особливості розуміння студентами писемного і усного іншомовного тексту / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – к.психол.н., с.н.с. В. В. Андрієвська.

162. **Бурдукало М. М.** Образ сім'ї як чинник автономізації особистості у юнацькому віці / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. В. С. Медведєв.

163. **Вознюк О. М.** Психологічні умови застосування активних методів навчання в процесі підготовки соціальних працівників / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. С. Д. Максименко.

164. **Добровольська Н. А.** Психологічні чинники розвитку педагогічної обдарованості у викладачів фізичного виховання / Інститут психології

імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – к.психол.н., доц. В. С. Бажанюк.

165. **Журавльова М. О.** Розвиток емоційного інтелекту майбутніх психологів у процесі професійної підготовки / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – к.психол.н., доц. І. Ю. Василенко.

166. **Краєва О. А.** Подолання кризи ідентичності в підлітковому віці / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – к.психол.н., доц. В. Л. Зливков.

167. **Кудусова Е. Н.** Розвиток емоційного інтелекту майбутніх психологів у процесі професійної підготовки / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. В. А. Семиченко.

168. **Потоцька І. С.** Психологічні умови розвитку педагогічної обдарованості у майбутніх учителів / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Н. Ю. Воляннюк.

169. **Рисинець Т. П.** Особистісна детермінація вибору копінг-стратегій життєвих ситуацій майбутніми психологами / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Г. В. Ложкін.

170. **Тихомирова (Рикун) А. А.** Особливості становлення стилю професійного спілкування майбутніх психологів / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Н. О. Михальчук.

171. **Торба Н. Г.** Психологічні чинники профілактики конфліктів у педагогічному процесі професійно-технічних навчальних закладів поведінкою / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. М. Й. Боришевський.

172. **Янкевич С. М.** Психологічні чинники готовності фахівців освітньої галузі до роботи із соціально дезадаптованими підлітками / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – к.психол.н., доц. А. М. Грись.

173. **Яцюрик А. О.** Психологічні чинники розвитку креативності підлітків в діяльності з читання поетичних творів поведінкою / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Н. О. Михальчук.

19.00.08 – спеціальна психологія

174. **Калініна Т. С.** Психологічний супровід молодших підлітків із затримкою психічного розвитку / Інститут спеціальної педагогіки НАПН України; наук. кер. – д. психол. н., с.н.с. В. В. Кобильченко.

19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія

175. **Радченко О. Б.** Причини виникнення та психологічні умови подолання організаційних конфліктів у професійно-технічних навчальних закладах / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Л. М. Карамушка.

176. **Сич В. О.** Соціально-психологічні чинники економічного самовизначення студентської молоді / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.філос.н., проф. В. В. Москаленко.

177. **Ходакевич О. Г.** Психологічні особливості ставлення студентської молоді до грошей / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Л. М. Карамушка.

178. **Шевченко А. М.** Психологічні особливості розвитку організаційної культури загальноосвітніх навчальних закладів / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., проф. Л. М. Карамушка.

19.00.11 – політична психологія

179. **Панга М. В.** Політико-психологічні особливості ставлення середнього класу до національної валюти / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. кер. – д.психол.н., доц. Н. В. Хазратова.

ЗМІСТ

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ	3
II. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ	14
II.1. Відділення загальної педагогіки та філософії освіти	14
II.2. Відділення психології, вікової фізіології та дефектології	34
II.3. Відділення загальної середньої освіти	58
II.4. Відділення професійної освіти і освіти дорослих	64
II.5. Відділення вищої освіти	98
III. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ	119
IV. УПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	134
V. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ	138
VI. НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	141
VI.1. Загальні збори Академії, робота Президії	141
VI.2. Науково-організаційна діяльність відділень	154
VI.2.1. Відділення загальної педагогіки та філософії освіти	154
VI.2.2. Відділення психології, вікової фізіології та дефектології	156
VI.2.3. Відділення загальної середньої освіти	159
VI.2.4. Відділення професійної освіти і освіти дорослих	161
VI.2.5. Відділення вищої освіти	167
VI.3. Виконання Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2014-2016 роки	173
VII. ПІДГОТОВКА ТА АТЕСТАЦІЯ НАУКОВИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ	180
VII.1. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів	180
VII.2. Робота спеціалізованих учених рад	182
VII.3. Діяльність Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні	183
VIII. ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ	194
IX. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	199
X. РОБОТА З НАУКОВИМИ І КЕРІВНИМИ КАДРАМИ НАПН УКРАЇНИ	220

XI. МАСОВІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ	224
XII. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ	241
XII.1. Науково-інформаційна діяльність	241
XII.2. Виставкова діяльність	244
XII.2.1. Участь НАПН України у міжнародних виставкових заходах..	244
XII.2.2. Виставки Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського та Педагогічного музею України.	249
XII.3. Використання та впровадження інформаційно- комунікаційних технологій	251
XII.4. Зв'язки із засобами масової інформації та громадськістю	254
XIII. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ	267
XIV. СПИСОК ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ	270
XIV.1. Відділення загальної педагогіки та філософії освіти	270
XIV.2. Відділення психології, вікової фізіології та дефектології	273
XIV.3. Відділення загальної середньої освіти	294
XIV.4. Відділення професійної освіти і освіти дорослих	307
XIV.5. Відділення вищої освіти	313
ДОДАТКИ	323
ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ НАПН УКРАЇНИ (у таблицях) (Додаток 1)	324
ПЕРЕЛІК ТЕМ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ЗАХИЩЕНИХ В УСТАНОВАХ НАПН УКРАЇНИ У 2014 РОЦІ (Додаток 2).	391